HAZIRLAYAN: SEVGİ YILMAZ

BİR DİRENİŞ ÖYKÜSÜ

TEKEL

RÖPORTAJ

EVRENSEL BASIM YAYIN

EVRENSEL

BASIM YAYIN

bir direniş öyküsü

TEKEL

Hazırlayan: Sevgi Yılmaz

Röportaj

DOĞA BASIN YAYIN
Dağıtım Ticaret Limited Şirketi
Tarlabaşı Blv. Kamerhatun Mah. Alhatun Sk. No: 25 Beyoğlu / İstanbul
T: 0212 255 25 46 F: 0212 255 25 87
www.evrenselbasim.com - info@evrenselbasim.com

Evrensel Basım Yayın **439**

bir direniş öyküsü TEKEL
Hazırlayan: **Sevgi Yılmaz**

Genel Kapak Tasarım: **Savaş Çekiç**

Kapak Uygulama: **Devrim Koçlan**

Kapak Fotoğrafı: **Cem Gurbetoğlu**

İçeride Kullanılan Fotoğraflar: **Sultan Özer - Özcan Yaman - Polat Çağlayan**

ISBN **978-605-4156-79-5**

© Evrensel Basım Yayın **2011** - Sertifika No **11015**

Birinci Basım: Ağustos 2011

Baskı: Ezgi Matbaası
Sanayi Caddesi Altay Sokak No: 10 Çobançeşme - Yenibosna / İstanbul
T:02124522302-6549418-ezgimatbaa@mynet.com-www.ezgimatbaa.net

bir direniş öyküsü

TEKEL

İÇİNDEKİLER

Kitap Hakkında Birkaç Söz / *Aydın Çubukçu* 9
Tekel "Bulutsuz Gökte Çakan Bir Şimşek Değildi!" / *Sevgi Yılmaz* 13

58. Gün
Sendikalar Keseri Kendilerine Yonttular
Biz de Örgütlenemedik! / *Haci Faik Mesci* 25
Uyuyan Türkiye Uyandı! / *Mukaddes Temelli* 29

60. Gün
Düştüğümde Elimi Bir Kürt ya da PKK'lı Arkadaşım Tutuyorsa
Ben de Onun Elini Sıkarım! / *Ali İyigün* 35
Bir Ortak Nokta Bulunacak ya da Nereye Varırsa Varacak! / *Ayhan Aktaş* 38
Türk-İş Yumruğunu Masaya Vurmuyor Gevşek Davranıyor! / *Fahrettin Okatar* 41
Burada Birleşmeyi, Paylaşmayı Öğrendik! / *Hasan Yaren* 46
Güneş Çarığı Sıkar, Çarık da Ayağı! / *Hüseyin Ege* 48
Özal Döneminde Çıkmalıydık Sokağa! / *Mehmet Ali* 52
Konfederasyonların da Zamana Oynaması
Sinirlerimizi Bozmuyor Değil! / *Seyfettin Aksu* 55
Türkiye Sevdamız, Ekmek İçin Kavgamız! / *Şuayip Gıcır* 64
Özelleştirmeden Gelen Para Kirli Savaşa Aktarılıyor! / *Zülfikar Koşar* 76

61. Gün
Sendika Başkanlarımızın Arkasındayız! / *Salih Evcil* 85

62. Gün
Kumlu AKP Milletvekili Gibi Davranıyor! / *Müslüm Demirci* 91

64. Gün
Her Şeyi Burada Öğrendik / *Mehmet Aldanmaz* 97
Bundan Sonraki Eylemlerin Hepsinde Varım! / *Mehmet Okar* 101
10 Bin Tekel İşçisi, 10 Bin Eylemciye Dönüştü! / *Mehmet Yanar* 104

65. Gün
Alkollü İçkilerin Özelleştirilmesinde Hata Yaptık Aslında! / *Dursun Yıldız* 111
Biz Tarih Önünde TEKGIDA-İŞ ve
Tekel İşçisi Olarak Kendimizi Sorgulatmak İstemiyoruz! / *Mecit Amaç* 121
Sendikalar Hükümet Tarafından Ciddiye Alınmak İstiyorlarsa
Bu Direnişe Destek Olsunlar! / *Mustafa Akyürek* 127
Buradan Sonuç Almadan Gidersek Ben Türkiye'de Artık
Sendikanın da Konfederasyonun da Olduğuna İnanmam / *Oktay Aslan* 129

66. Gün
Ben Beş Vakit Solcuyum Artık! / *Abdullah Borazan* 135

68. Gün
Biz Kaybedersek İşsizlik Artacak, Kölelik Başlayacak! / *Ahmet Singer* 151
Tekel İşçisi Kendine Düşeni Yapmıştır! / *Azize Argun* 156

İşçi Burada İnsanlık Değerlerini Öğrendi! / *Cengiz Sunar* 167
İşçi Hareketinin Haklı Bir Noktaya Nasıl Taşınacağını
Dünya Aleme Gösterdik! / *Ferhat Tekerli* 170
Biz Doğduğumuzdan Beri Hak Peşindeyiz! / *Ramazan Özbek* 174
Kadınlar Saldırı Sırasında Önümüze Geçtiler! / *Seyit Acar* 181
Tekel İşçileri Çürümüş Sendikal Yapıyı Bozdu! / *Yunus Durdu* 185

69. Gün
Sümer Kapanırken Direnseydik Tekel Kapanmazdı Belki! / *Hatice Burun* 197
Uyutulmuş Bir İşçi, Uyumuş Bir Sendika Vardı! / *Metin Yüncü* 202
Buradaki Mücadele Kazanılırsa Şekerin Özelleştirilmesi
Durdurulabilir Belki! / *Perihan Yeşil* 213
Keşke Bir Şeyler Yapsaydık, Özelleştirmeler Durdurulsaydı! / *Reyhan Alataş* 216

74. Gün
Bizden Sonra Sıra Çaykur'a Ve Şekere Geliyor! / *Ahmet Doğan* 225
Ya Köleliği Kabul Edeceğiz Ya Direneceğiz! / *Fatma Altan* 230
26 Mayıs'a Grev Kararı Alan Konfederasyonların
Türk-İş'ten Farkı Yok! / *Sabri Yıldırım* 242

75. Gün249
Türkel'in İstifası Karamsarlık Yarattı! / *Berrin Aşık* 251
Sendikaların Bizi Nasıl Sattıklarını Öğrendik! / *Ercan Arın* 257
Eylemin Bu Kadar Süreceğini Düşünmemiştim! / *Fatma Kale* 263
Bugüne Kadar ne Sendikalar ne de İşçiler Görevlerini Yaptı! / *Seddi Güngör* 266
İnanç Faklı, Hak Farklı! / *Nilüfer Kaya* 268
Mecburen İmzalayacağız O Berbat Şeyi! / *Saniye Bilici* 274
Sınıf Bilincini Biz Burada Öğrendik! / *Tubay Taşbaş* 279
Biz Açılımı İzmir'de Fabrikamızda Yaptık! / *Zahide Koyuncu* 287
AKP İşçilere de İnsanlara da Cenazeye de Asla Saygı Duymuyor! / *Zehra Saki* 297

76. Gün
Biz Burada Kardeşlik, Dayanışma ve Sevgi Açılımı Yaptık! / *Ergün Polat* 305
Yaşam Takvime Sığdırılamaz, Direnişe Devam! / *Sevim Ulaş* 311

78. Gün
Bu Eylemdeki Kadınlar hem Erkekleri hem de Toplumu Etkiledi / *Aynur Erbaş* 333
Beni En Çok Etkileyen Hamdullah'ın Ölümü Oldu! / *Cemalettin Özden* 342
Tekel Devletin Kurumuydu Güvendiğimiz Bir Yerdi! / *Leyla Yiğit* 351
AKP'ye Cevap Verelim Dedik
Gelin Tekel'e Destek Verin Demedik! / *Türkiye Askar* 356
Türkiye'de Demokrasinin En İyi İşletildiği Yerler
Sendikalardır! / *Mustafa Türkel* 364

KİTAP HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Başkentin merkezinde 78 gün boyunca süren büyük TEKEL Direnişi'nin üzerinden neredeyse iki yıl geçti. Yaşam koşullarının kötüleştirilmesine karşı başlayan bu mücadele, bütün işçi ve emekçilerin, toplumsal muhalefetin her bileşeninin benimseyip desteklediği, kendi mücadelesi olarak gördüğü bir eylem halini aldı. Yalnızca işçilerin değil, Kürtlerin, Alevilerin, aydınların, kadınların ve gençlerin de kendi taleplerini, kendi sorunlarını dile getirmek için onu sözcüleri ve temsilcileri olarak görmeleri, kuşkusuz neo-liberal politikaların somut sonuçlarına karşı olan içeriği kadar, işçilerin taleplerini elde etmek için gösterdikleri inat ve kararlılıkla da ilgiliydi. Onlar, bütün halkın sorunlarını dile getirmekle kalmadılar, halkın derinde yatan mücadele ihtiyacının da cevabı oldular.

İşçi sınıfımızın tarihindeki en önemli eylemlerden biri olan bu direniş, farklı yönleriyle pek çok araştırmanın konusu oldu. Fakat elinizdeki kitap, eylemin güncel değerlendirmelerinin çerçevesine fazlaca dâhil olmayan, kalıcı ve her dönem için geçerli kimi özellikleri anlamamıza yardım edecek nitelikte.

Her toplumsal hareket kendisine özgü, öncekilerden ya da daha sonra olacaklardan farklı gelişme özellikleri taşır. Başka bir deyişle, her toplumsal hareket "biricik"tir. Başlangıcı, bitişi ve sonrasında sürüp giden etkisiyle, her hareket bir diğerinden farklıdır. Toplumsal hareket, pozitivist beklentilerin aksine tekrarlanabilir bir deney imkânı vermez. Bununla birlikte, "ders çıkarmak" diye bir derdimiz her zaman olur. Bitmiş bir eylemin içinde yaşananlar, toplumsal ilişkiler üzerinde yeni bağlantılar keşfetmeye hizmet edebilir. O hareketin öncesinde olup bitmiş bazı başka hareketlerin anlamlandırılmasına yardım edecek ipuçları sunabilir. Fakat her durumda, her zaman tekrarlanabilir doğrudan pratik sonuçlar çıkarmak mümkün

değildir. Bu, insan toplumunun maddesinin, herhangi bir doğa olayının maddesinden tümüyle farklı olmasından, kurduğu ilişkilerin ve etkileşmelerin, laboratuarda edinilmiş deneysel kurallarla açıklanamaz olmasından kaynaklanır. Bu madde, insandır.

Değişimi farklı ve özel koşullara bağlıdır, değişip dönüşmesinin, davranış ve düşünüşündeki kimi değişiklikler ötesinde çoğu kez herhangi bir dışsal belirtisi de yoktur. Karmaşık çok yönlü, çok boyutlu bir "madde"dir bu. Yalnızca içinde bulunduğu koşullar değil, bu koşullarla ilişkisinin bir yanı olan öznel özellikler de onun hareketinin genel seyrini etkiler.

Konu sınıf hareketi olunca, burada artık bireylerin kişisel yaşamlarından değil, belli toplumsal özelliklerle belirlenmiş bir grup insanın birlikte kotardıkları bir değişimden söz etmek mümkün olur.

Sevgi Yılmaz, 78 gün süren Tekel Direnişi sırasında, kadın ve erkek, Türk ve Kürt, Laz ya da Arap, Çerkez işçilerle birlikteydi. Yalnızca direnişi gözlemlemekle kalmadı, aynı zamanda işçilerle söyleşiler yaptı, onların direniş boyunca yaşadıkları değişimi izledi ve kayıt altına aldı. Elimizdeki bu kitapta, her biri son derece kişisel görünen pek çok hikâye var. Fakat birlikte ele alınınca, sınıf hareketi içinde birlikte yaratılan koşullarda toplu bir değişim sürecinin temel özelliklerini anlamamıza yardım edecek çok değerli veriler toplandığını görüyoruz.

Özellikle kadın işçiler bakımından sürecin ne kadar değerli ve ilerletici olduğunu anlayabiliyoruz. İşçi sınıfı bireylerinin, sınıfa özgü özellikleri, ancak ve yalnızca sınıfsal eylem içinde edinebildiğini, uyuklamakta olan eğilimlerini ve güçlerini burada canlandırdığını bir kez daha çok yakından izliyoruz.

Eşit, özgür, dayanışmacı bir toplumun küçük bir alanda, sınırlı sayıda insanla bir süre için gerçekleşebilmesinin nesnel dayanakları ve bireysel yansımaları her bakımdan çok öğretici. Kişisel yaşamında ve olağan günlerde, sermayenin bir bileşeni olan ve burjuva toplumsal ilişkiler içinde belirlenmiş düşünce ve davranış kalıplarına uyan işçi, sınıf hareketi içinde tümüyle farklı bir kimliğe, sınıfının bireyi olma kimliğine ulaşabilmektedir. Kuşkusuz, sınıf hareketinin siyasal düzeyde süreklilik ve toplumsal çapta bir kimlik yaratma özelliği kazanmadığı koşullarda, kısaca eylem içinde yaşanan koşullar işçi sınıfına özgü bir üretim biçimi halini almadıkça, mülkiyet biçimi değişmedikçe, bu da geçici ve eski hayata dönmeye hazır bir özelliktir.

Kadın ve erkek işçiler arasındaki ilişkiler, temel yurt ve dünya sorunları karşısındaki ideolojik ve siyasal tutum, genel olarak dünya hakkındaki kavrayış, eylem öncesindeki özelliklerinden tümüyle farklı ve yenidir.

Bu çarpıcı değişimin koşullar içinde kalıcı olamayacağını söylemek zorundayız. Mümkün olsaydı da, her biri olağanüstü bir değişimi yaşayan bu işçilerle, şimdi olağan hayat koşullarına döndükten sonra yeniden görüşülebilseydi. Gittikçe silikleşen anılar yumağı içinde korunmaya değer nelerin kaldığını araştırmak ilginç sonuçlar verecektir.

İşçi, sınıf eylemi içinde kazandıklarını ancak sınıf mücadelesinin yüksek biçim-

lerde sürdürüldüğü koşullarda koruyabilir. Özetle bu, siyasal hayattır. Kendi sınıf partisine üye olan ve onun her koşulda ve değişik biçimlerde sürdürdüğü mücadele içinde yer alan bir işçi, kısa bir süre için, dar bir alanda, belirli talepler için sürdürülen mücadeleden farklı olarak, her gün ve her saat mücadele içinde olacak, yalnızca kendisini dönüştürmekle kalmayacak, ama bütün bir dünyayı değiştirme eyleminin parçası haline gelecektir.

Evrensel Basım Yayın ve TEKGIDA-İŞ sendikasının elbirliği ile kitaplaşan söyleşiler, işçi sınıfı evreninin muazzam hareketini anlamak ve üzerinde yeniden düşünmek için değerli malzeme taşıyor. Gerçekleştiği dönemde sınıf kavramının yeniden keşfedilmesine, sınıf mücadelesinin toplumsal dönüşüm içindeki yerinin yeniden düşünülüp kabul edilmesine hizmet eden TEKEL Direnişi, şimdi, geleceğin en güzel dünyasını yaratmakta hangi güçlere sahip olduğumuzu ve bunları nasıl geliştirebileceğimizi daha açık bir bilinçle değerlendirmemize öncülük edecektir.

Aydın Çubukçu, Ağustos 2011

TEKEL "BULUTSUZ GÖKTE ÇAKAN BİR ŞİMŞEK DEĞİLDİ!"

İki yıl geçti üzerinden TEKEL eyleminin… Bir yandan; *sınıf bitti, sınıfsal mücadele miadını doldurdu, elveda proletarya* sanrısıyla sınıfla vedalaşmanın teorik ve siyasal dayanaklarını oluşturmaya çabalarken birileri, öte yandan dünyada ve Türkiye'de sokaklar kimi zaman yüz binlerce, kimi zaman binlerce işçinin işgaline uğramaya devam ediyordu. Uzlaşmacı ve bürokratik sendikal yapıların da katkısıyla, sokakların üzerinde sis perdesi oluşturma çabaları her gün hak kaybı yaşayan işçilerin ve emekçilerin mücadeleleriyle sekteye uğruyordu. İki yıl önceye dönüp bir bakarsak; eczacıların, doktorların, kamu emekçilerinin talepleriyle sokaklarda olduklarını anımsarız. Ülkenin bir yakasında sendikalara ve AKP'ye karşı emek mücadelesi yürütülürken öte yakada bu mücadeleyi, Kürtler, demokrasi mücadelesi ile birleştirmek için çabalıyorlardı. Her ayağa kalkış, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası yasasında olduğu gibi, sendikal bürokrasinin duvarına çarpıyordu. Buna rağmen emekçiler, her defasında talepleri etrafında toparlanarak mücadeleye devam ediyordu ve elbette bu, bir birikim oluşturuyordu. TEKEL "bulutsuz gökte çakan bir şimşek değildi" yani…

TEKEL; başlayan, dağılan, yeniden başlayan mücadelede işçi sınıfının yeni bir hamlesiydi. Eylem üzerine yazılan yazıların, yapılan değerlendirmelerin çoğu, bu hamlenin nasıl bir umut olduğuna dairdi. "TEKEL kazanırsa, biz kazanacağız!" sloganında ifadesini bulan bir umut… TEKEL eylemi değerlendirmelerinin ortak cümleleri *TEKEL'den öğrenmek, TEKEL'i desteklemek ve TEKEL'in açtığı yoldan yürümekti*… Bir sabah Ankara'ya gelen ve 78 gün direnen işçilerden öğrenmek…

Oysa TEKEL işçileri, öyle bir sabah kalkıp yollara düşmemişlerdi. 10 yılı aşkın bir süredir kimi zaman fabrikalara kapanarak, kimi zaman yol kapatarak, kimi zaman

mitingleri ve açılışları âdeta basarak mücadele etmiş ve biriktirmişlerdi. Her biri yerel mücadeleler olarak kalan bu parçalı süreçten sonuç alamayınca, hep birlikte ve memleketin merkezinde "yeter artık!" demek üzere Ankara'ya yürümüşlerdi.

Ezber bozdu TEKEL… Yıllardır sorulagelen –hem sendikal bürokrasiye hem de ulusal ve uluslararası sermayenin eli kolu durumunda olan hükümetlere karşı– nasıl bir mücadele sorusuna yanıt olurken aynı zamanda da yeni sorular bıraktı işçi sınıfının ve sendikaların belleğine…

İki temel soru/sorun Sakarya caddesindeki "Çadır Kentin" temel gündemi oldu eylem süresince: Gericilik ve bölücülük…

Yıllardır ülke âdeta iki yakaya ayrıldı. Doğusunda *OHAL, mücavir alan* gibi adlarla başka bir hukuk yaşatıldı. Temel hak ve özgürlükler için mücadele edenler "*terörist*" parantezinde ülkenin batısındaki işçilerden koparılmaya çalışıldı. *Terör ve terörist* atmosferine hapsedilmeye çalışılan işçiler, bu eylemde bir başka parantez açtı. Yeniden bir köprü kuruldu ve TEKEL işçisi, en azından Kürtlerin taleplerini Kürt işçilerle konuşmaya, dolaysız düşünmeye başladı. *"Asıl açılımı biz yaptık"* diyerek de tarafını ilan etti. Elbette Kürtlerin taleplerini koşulsuz destekledi gibi bir çıkarım çok gerçekçi olmaz. Ne var ki birçok sendikanın yıllardır demokrasi mücadelesi ile emek mücadelesini ayırma gayretkeşliklerini anımsarsak Ankara'nın Sakarya caddesinde atılan bu "küçük adımlar"ın önemini görmezden gelemeyiz.

Yine, kimi "ulusalcı sol" çevrelerde kadınların başörtüsü üzerinden yürütülen *gericilik* tartışmasını, eylemin en önünde türbanıyla yürüyen kadınlar eylem süresince de olsa geçersizleştirdi. "Kadınları mücadeleye nasıl katacağız, türbanlı kadınlarla birlikte mücadele yürütülebilir mi?" soruları da çadır kentte yanıtlandı.

TEKEL işçisinin bu "küçük adımlar"ı, işçi sınıfını bölmeye yönelik laik-şeriatçı; bölücü- gerici ayrımları ile yaratılan kamplaşmanın nasıl bertaraf edilebileceğinin ipuçlarını da verdi.

Eylem sürecinde, özellikle "Çadır Kent" civarındaki esnafın gösterdiği gönüllü katılım ve dayanışma, tıpkı 1991 Büyük Zonguldak Yürüyüşü'nde olduğu gibi, işçi sınıfı hareketinin toplumun diğer kesimleri üzerindeki etkisini yüreklendirici biçimde bir kez daha gösterdi. İşyerlerini yatakhaneye çevirenler; börek, ekmek, çörek, çorba dağıtanlar, bilinçli ya da bilinçsiz, işçilerin kendileri için de mücadele ettiklerini sezmişlerdi. Aydınlar, yazarlar, sanatçılar, kendilerine özgü destek biçimleri geliştirdiler… Şiirler, şarkılar, öyküler, belgesel filmler, direnişten ilham aldı, destek ve dayanışmayı karşılıklı hale getirdi. Kimi insanlar yan yana gelip topladıkları parayla çorap satın alıp götürüp dağıttılar; berberler destek amaçlı tıraş yaptı; ev kadınları yemek taşıdı. Çünkü bütün halk, TEKEL DİRENİŞİ'nin, kendi muhalefetinin sözcüsü ve sivri ucu olduğunu en azından hissetti.

TEKEL eylemi üzerine hem eylem süresince hem de sonrasında çokça yazıldı, çizildi, tartışıldı. Türkiye işçi sınıfı tarihinde çok önemli bir miras olarak yerini aldığını/alacağını bildiğimiz bu dönemeçte, işçiler de yaşadıklarını değerlendirdiler televizyon ekranlarında, gazete köşelerinde ve katıldıkları toplantılarda; ama o günlerde kaldı işçilerin söyledikleri. Bilinçli olarak küllenmeye terk edildi. Çadırlarını

toplayıp gittiklerinde –o 78 gün– belki de bazıları için, izleyip geçtikleri, anılarının gölgeli köşelerinde sakladıkları nostaljik bir dönem oldu. Ama sınıf mücadelesi ve sendikalar için, sonuçlar çıkarılması gereken bir deneyim hazinesidir ve asla unutulmamalıdır.

TEKEL işçisi, o gün için ileri sürdüğü talepleri elde edemeden, "4 C'yi hükümetin başına çalamadan" meydanı terk etti. Ne var ki bunu, TEKEL işçisinin yenilgisi olarak ifade etmek, mücadele sürecinde *TEKEL'in mücadelesi bizim mücadelemizdir, TEKEL kazanırsa biz kazanırız* diyen sendikaların ve sendikacıların mücadeleyi yenilgiye götüren yoldaki "katkılarını" unutmak olur. Abdi İpekçi Parkı'ndaki saldırıdan hemen sonra TÜRK-İŞ'in önünde toplanan işçileri ziyaret eden başta KESK ve DİSK yöneticileri olmak üzere diğer konfederasyonlar, sadece TEKEL işçisinin arkasında "destek" oldular. Süreci, güvencesiz çalışmaya karşı topyekûn bir mücadele şeklinde planlayıp yürüt(e)mediler. Dönemin sendika yöneticileri, kendilerince "haklı" nedenler ileri sürebilirler; ama bu onları sorumlu olmaktan kurtaramaz. 78 gün süren direniş boyunca işçilerin barınma, yeme-içme gibi günlük sorunlarını çözmek de bir katkıdır; fakat hız kesmeden devam eden/edecek olan özelleştirme, güvencesizleştirme saldırılarının hedefinde bütün işçi sınıfının olduğunu düşünürsek, katkı ve desteğin, mücadelenin ilerletilmesine yetmediğini bir kez daha yaşadık ve gördük diyebiliriz. 78 gün boyunca sadece 1 günlük –o da örgütlenmeyen bir grev– ve arkasından 26 Mayıs'ta yine uygulanmamış bir genel grev kararı... Uygulan(a)mayan kararlarla, mücadelenin kaderi yargıçların insafına terk edildi.

TEKEL, Türkiye'deki birleşik mücadelenin örgütlenememesinin nedenlerini ve zayıflıklarını bir kez daha görünür kıldı ve tartışmaya açtı. Sendikal bürokrasi bir kez daha işçilerin mücadelesini boğdu ve işçiler Anayasa Mahkemesi'nin, oy çokluğuyla verdiği 1 Nisan 2011 tarihli kararla 4-C statüsünde çalışmaya razı edildi. Onlardan biri, Metin Kulelioğlu, İzmir'de 4-C statüsünde vali yardımcısının makam şoförlüğünü yaparken ödeyemediği borçları nedeniyle Temmuz 2010'da pompalı tüfekle intihar ettiğinde 42 yaşındaydı…

Elinizdeki kitap, eylemin 58. gününden itibaren TEKEL işçileri ile yapılmış röportajlardan oluşuyor. 15 ilden; 18'i kadın, 52 işçiyle yapılmış uzun sohbetlerden süzülmüş bölümler… Tanıklık ettiğim en büyük işçi eylemini unutmamak için yapmıştım bu röportajları, bir de eylemi ve bütün bir süreci işçilerin algısından dinleme, öğrenme merakıyla... Aynı sorular, aynı eylem… Kimi zaman örtüşen, kimi zaman çelişen değerlendirmeler… Sonuçta ortaya çıkan, kapitalist neo-liberal politikaların aynasından yansıyan 52 öykü aslında…

Kitabın son röportajını ise eylemin seyri içinde TÜRK-İŞ Genel Sekreterliği görevinden istifa eden TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı Mustafa Türkel'le, eylemden 5 ay sonra, Ağustos 2010'da yaptım.

Bu çalışma; sendika-işçi ilişkisi, çalışma yaşamındaki cinsiyetçi ayrımlar, kadın işçilerin çalışma yaşamına katılmalarının hayatlarında yarattığı değişiklik, işini kaybetmenin bir kadın işçi için anlamı, özelleştirmeler, demokratikleşme, Kürt sorunu, mücadelenin sorunları gibi temel durumlara işçilerin bakışını ve yorumlarını, çö-

züm önerilerini ortaya çıkarmayı amaçlayan sorulardan ve yanıtlardan oluşuyor. Röportajlarda işçiler ne söyledilerse olduğu gibi, yorumsuz yansıtılmıştır. Temel iddiası, işçinin bakışını olduğu gibi yansıtmaktır.

Eylemin gündelik sorunları ve sıkıntıları arasında benimle saatlerce konuşan, sorularıma büyük içtenlikle yanıtlar veren, eleştirmekten ve daha da önemlisi özeleştiri yapmaktan kaçınmayan TEKEL işçilerine büyük teşekkür borçluyum. Yine ses kayıtlarının çözülmesi aşamasında benimle birlikte çalışan arkadaşlarıma ve kitaba bir önsöz yazarak katkısını esirgemeyen Aydın Çubukçu'ya da teşekkür ederim. Çalışmayı belirli bir sayfada sınırlandırma zorunluluğu yüzünden kimi röportajlara bu çalışmada yer veremedim. Konuşmalarını buraya alamadığım işçilerin hoşgörüsüne sığınıyorum.

Son olarak; TEKEL eyleminin en zor günü bir sabah trafik kazasında Hamdullah Uysal'ı kaybettiğimiz gündü. Geride iki çocuk ve bir eş bıraktı. Cenazesi sendikanın önüne bile getirilemedi. İşçiler arkadaşlarıyla vedalaşamadılar. Bu çalışmayı Hamdullah Uysal'ın şahsında işçi sınıfı mücadelesinde yitirdiğimiz işçilere, yine Hamdullah Uysal'ın çocuklarının şahsında da, kimi zaman taş atarak kendilerini mücadele içinde var eden, kimi zaman emek ve demokrasi mücadelesi veren annelerinin babalarının yolunu gözleyerek büyümeye çalışan ve bazen TEKEL eyleminde olduğu gibi anne ve babalarıyla günlerce direniş alanlarında kalan çocuklara ithaf ediyorum.

Sevgi Yılmaz, Ağustos 2011

58. Gün

İŞÇİLERİN MÜCADELE BİRLİĞİ

TEKEL YENİDEN GÜNDEM OLDU!

Arife Özçınar Güneş

İzmir'de çalışıyorum. 90'da işe girdik. 2007'ye kadar mevsimlik işçi olarak çalıştım.

Siz TEKEL işçilerini temsilen Başbakanla görüştünüz.

Biz 9 arkadaş, hanımefendiyle görüşelim diye çiçeğimizi aldık gittik oraya.

Emine Erdoğan ile.

Evet. Biz normal ev ziyareti olsun, bir çayını-kahvesini içip sohbet edelim, derdimizi anlatalım dedik.

Randevu aldınız mı?

Hayır, hayır. Çat kapı gittik. Randevu alalım, şöyle konuşalım, böyle konuşalım diye bir planlama bile yapmadık. Oraya gittik. Polis noktasında durdurulduk, telefonla bildirildi Emine Hanım'a. 3,5 saate yakın bekletildik. Defalarca kimlik kontrolü, üst araması yapıldı. GBT'miz tarandı. Bizim daha öncesine ait suç kaydımızın olup olmadığı incelendi. Gazeteciler ne için arandığımızı sorduğunda, "sanırım suç kaydı araması yapılıyor, tek suçumuz 58 gündür burada direnişte olmamız, burada olmaktan başka bir suçumuz yok" dedim.

9 kişi nasıl belirlendi?

Ben de bilmiyorum. Arkadaşlar "gelir misin görüşmeye?" dediler, gelirim, dedim. Oraya gittik. Önce hanımefendinin müsait olmadığı söylendi ve biz 1 saat daha bekletildik.

Bu arada gazeteciler bizden daha çok sabırsızlanıyordu. Sonra Emniyet Amiri geldi, görüşme isteğiniz kabul edildi, ancak herkes değil, içinizden 2 kişi görüşecek dedi. Arkadaşlar zaten "olur da herkes alınmazsa, 1 kişi gelsin derlerse mutlaka sen git," demişlerdi.

Kapalı olduğunuz için mi seçildiniz?

Hayır, hayır. Hatta sonradan spekülasyon oldu. Acaba açık da o gün için mi kapandı diye. Arkadaşlar, Müzeyyen'le benim gitmeme karar verdiler. O arada eve çok az bir mesafe kala Emniyet Amiri geldi ve bize, "sürpriz! Hanımefendiyle değil beyefendiyle görüşeceksiniz," dedi. Biz iki arkadaş kalakaldık. Biz hanımefendiyle kadın kadına konuşalım diye geldik, şimdi Başbakan karşımıza çıkacak; ne diyeceğiz, dilimiz dolanır dedik ama iki arkadaş birbirimizi sakinleştirerek gittik. Sonra

tepeden tırnağa bir aramadan daha geçtik. Zaten bu başlı başına bir psikolojik baskı oluşturuyor. Sonra bizi beyefendi çok zarif bir şekilde içeriye aldı, "hoş geldiniz," dedi. Ben sözü aldım: "Bize gerçekten sürpriz oldu, biz hanımefendiyi beklerken, sizinle karşılaştık ama böylesi daha iyi oldu, siz konuya daha vâkıfsınız" dedim. Ondan sonra o bize yaklaşık 10-15 dakika neden 4-C'den başka çıkış yolu olmadığını anlattı.

Gerekçesini söyledi mi?

Başbakan, bütçenin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu şartların uygun olmadığını, bizden sonra bu kapsama girecek yetmiş bin işçi olduğunu, bu nedenle mümkün olmadığını anlattı. Biz de tek derdimizin özlük haklarımızla başka bir kuruma geçmek olduğunu, 4-C'nin bizim için kesinlikle çıkış yolu olamayacağını, kabul edilemez olduğunu, 1300 TL maaş alırken, 4-C'den alacağımız 700 lira ile geçinemeyeceğimizi, çocuklarımızı okutamayacağımızı, kiramızı ödeyemeyeceğimizi, hastası olan, üniversitede çocuğu olan arkadaşlarımız olduğunu, arkadaşlarımızın işsiz olduğunu, emekliliğe daha uzun zamanı olan arkadaşlarımızın olduğunu, 4-C'de hak kayıplarımızın olacağını söyledik. O da "hiçbir şekilde hak kaybınız olmayacak, çalışma süreniz 10 aydı, 11 aya çıkarttık. Yıllık izinleri arttırdık, size ücretli izin verdik, sizin için en uygun çözüm bu, kimsenin hak kaybı olmayacak," dedi.

Ben de "Başbakanım, iyi söylüyorsunuz, güzel söylüyorsunuz da, bizim derdimiz özlük haklarımızı korumak, İzmit SEKA'da işçiler 50 gün direndi, İzmit Belediyesi o işçileri kadrolu olarak belediye bünyesinde işe aldı" dedim. Başbakan, "onu biz yapmadık" dedi. Ben de, İzmit Belediye Başkanı AKP'li, dolayısıyla bunu sizin yaptığınızı düşünüyoruz dedim. "Hayır, onu biz yapmadık, belediye öyle uygun gördü, işçileri bünyesine aldı. Eğer başka siyasi partilerin belediyeleri sizi işe almak isterse ona biz karışmayız," dedi.

İsim verdi mi? Hangi belediyeler alabilirmiş?

"Mesela Diyarbakır işçisini DTP alabilir, İzmir'i CHP alabilir. Belediyeler sizi işe almak isterse ona karışmayız," dedi. Tabii bunun için kararname çıkması gerekiyor. Biz orada her şeyi hemen söyleyelim, derdimizi anlatalım derken, pek çok şeyi de unuttuk. Çıktıktan sonra aklıma geldi. Keşke kararname gerektiğini söyleseydim dedim. Orada aklıma gelmedi. Başbakanla görüşeceğimizi bilerek gitseydik keşke. Ama biz şöyle düşündük: Bir cümle söylenir biz altını doldururuz, devamını getiririz.

Başbakan o arada, TEKEL işçisine ödenecek en düşük kıdem tazminatının 41 bin lira olduğunu söyledi. Ben, Başbakanım siz yanılıyorsunuz, 20 yıllık işçiyim, 32 bin lira alacağım, arkadaşım da keza… 41 alan pek yok dedim, o da, "Hayır, 80 bine kadar alan varmış," dedi.

Peki var mıymış?

Varmış. Ama Türkiye genelinde 15 kişi kadarmış. Biz kesinlikle o kadar almıyoruz.

Bizlere durumumuzu sordu. Ben evimin kira olduğunu, eşimin 2 yıldır işsiz ol-

duğunu, çocuklarımın okuduğunu söyledim. "TOKİ'den faydalanabilirsiniz," dedi, biz de o kadar birikmiş paramızın olmadığını söyledik. "Bundan sonra yararlanırsınız," dedi.

Sizin tepkiniz ne oldu?

"Kesinlikle çadırları orada bırakmam," dedi. Kadınların ve çocukların burada olmasından rahatsızlık duyduğunu, bizim sendikalar, sendikacılar, siyasi partiler tarafından da kullanıldığımızı söyledi. "Ben iki yıl önce sizin sendikalarınızla anlaştım, fabrikaları kapatacağımızı da söyledim" dedi. Ben dedim ki, Başbakanım siz bunu söylüyorsunuz, fabrikaların çoğu depolara dönüştü, ama İzmir depo değil, biz 31 Ocak'a kadar fabrikanın içindeki makinelerde cayır cayır çalıştık. Ben Ankara'daydım ama arkadaşlarımız çalıştı, son günün akşamına kadar. "Evet, Türkiye'de 4 yer; İzmir, Samsun, Diyarbakır, Manisa çalıştı, çalışacak, hazirana kadar. O da sınırlı bir şekilde," dedi.

Emine Erdoğan'la görüştünüz mü?

Hayır görüşmedik.

Siz onun için gittiniz ama o sizinle görüşmedi mi? Evde mi yoktu?

Hayır, sanırım evdeydi. Ama bize hanımefendinin müsait olmadığı, başka misafirleri olduğu söylendi.

Sizi nerede misafir ettiler?

Evleri üç katlıymış sanırım, tripleks, bizi alt katta misafir ettiler. Orada bir evden çok büro havası vardı. Galiba çalışma ofisi olarak kullandığı bir yerdi Başbakanın.

Bir de "kıdem tazminatını çekenler var," dedi. Başbakanım sizi yanıltıyorlar galiba, ben kıdem tazminatımı çekmedim ve ay sonuna kadar da çekmeyeceğim ama hesaplarımızla oynanmış. Arkadaşlarımızın istekleri dışında kıdem tazminatları fona aktarılmış, bankaya gidip hesap hareketlerine baktıklarında görebiliyorlar, dedim. "Hayır, 170 kişinin hesabıyla oynanmış, diğerleri yaklaşık 7000 kişi kendi istekleri ile çekmişler" dedi.

Sizce böyle olabilir mi?

Sanmıyorum. Ben buraya gelmeden önce de İzmir'deki arkadaşlar parayı çekip çekmediğimizi sordular. Ben de son ana kadar çekmeyeceğim dedim. Maddi olarak çok zorlandığım anlar oldu –burada 49. günüm. Eylemin 60. günü–, ama benim 11 günlük bir açığım oldu, gittim rapor aldım geldim.

Bir ülkenin başbakanı gözünüzün içine baka baka bu böyle diyor. Siz hayır böyle değil diyorsunuz, o inatla böyle diyor. Bu durum sende nasıl bir duygu yarattı?

Bende bir defa çelişki yarattı. Yani ben ne söylüyorsam arkasındayım. Karşımdaki insanlar da böyle olmalı. Ancak zaman zaman şunu düşündüm; Başbakana etrafındaki kişiler yanlış bilgi aktarıyor olabilir. Televizyonda böyle diziler vardı hatırlar mısınız? Emret Başkanım filan vardı. Başbakan en üstteki. Yani en alttan yukarı çıkarken bürokrasinin bu odada çok farklı şekillendiğini gördük.

Etrafındakiler yanlış bilgilendirmiş olabilir diyorsunuz.

Belki diyorum, yani öyle de olabilir mi diyorum. Ya da belki görmek mi istemiyor, duymak mı istemiyor, bilemiyorum. Ben kendi adıma hayır bu böyle değil dediğim için sevinçliyim.

Görüşmeyi siz mi Başbakan mı sonlandırdı?

Biz konuşacağımız her şeyi yarım saatlik konuşmada ne kadar konuşabildiysek konuştuk. Benim bıraktığım yerden Müzeyyen aldı sözü, onun bıraktığı yerden ben aldım. Kendimizi de güzel ifade ettik. Her şeyi konuşmaya çalıştık. Başbakan da bize sorular sordu; çocuklarımızı sordu, nereden geldiğimizi sordu. Zaten o 3,5 saatlik beklemede GBT'ye bakıldı, TEKEL numaramız kartlarımız filan alındı, yani bizim hakkımızda her şey sorgulandı. Sonra Başbakanın özel kalem müdürü de vardı yanında, onlar karşımızda oturuyordu. Kalem müdürü, konuşulması gerekenlerin konuşulduğunu söyledi. Yani kibarca "bitirin" dedi. Kalkarken yine Müzeyyen aldı sözü, "Başbakanım biz sizin ağzınızdan, iki dudağınızın arasından çıkacak bir çift söze bakıyoruz" dedi. Başbakan da "Kardeşlerim, sizin için en iyisi 4-C'dir, gidin çadırlarınıza, arkadaşlarınıza 4-C'nin size anlatıldığı gibi olmadığını, iyi bir şey olduğunu anlatın ve evinize dönün," dedi. Tokalaştık, kapıya kadar bizi geçirdi.

Nasıl bir duyguyla ayrıldınız oradan? İki arkadaş birbirinize ne dediniz?

İlk "ohhh!" dedik. Müzeyyen dedi ki, "iyi ki anlattık bunları," ben de güzel anlattık derdimizi, dedim.

Bir Başbakanla görüşmek benim için gerçekten önemli. Biz daha önce Başbakanı stadyumda çiçeklerle karşıladık, kadroya geçtiğimiz zaman. O zaman 100 metre yakınına yaklaşamamıştık bile TEKEL işçisi olarak… şimdi onun evine gitmek… Herkesin evi herkes için en kutsal yerdir, en ulaşılmaz yerdir. İnsanlar dışarıda görüşürler, iş yerlerinde görüşürler. Başbakanla evinde görüşmek, Başbakanın iki işçiyi evinde kabul etmesi! Bu inanılmaz bir şeydi. Kumlu'yu bile kabul etmem derken, iki işçinin sorunlarını kendilerinden dinlemesi, bu çok güzel bir şey. Olanları izliyorlar, biliyorlar elbette. Görmemiş de olamazlar, duymamış da olamazlar. Dolayısıyla Başbakanın veya hükümetin üç maymunu oynaması, buradaki direnişi kıramaz. İnsanlar hâlâ burada, gitmiyor ve gitmeyecek de! Başbakanın bize son sözü "Kusura bakmayın kardeşlerim, ben ancak ay sonuna kadar size müsaade ederim, ondan sonra müdahale ederim," oldu.

Çıktınız oradan, sonra ne oldu?

Başka bir dünyaya gitmiştik. Gerçekten çok başka türlü bir şeydi. Sadece televizyonlarda gördüğünüz bir başbakan… Ben şeyi anlamazdım, hani gençler konserlerde kendilerinden geçiyorlar ya, bağırıp çağırıyorlar; tamam ben de konsere gidiyorum, sesim çok güzel olmadığı halde eşlik ediyorum. Arif Sağ'ın konserinden etkileniyorum ama anlamıyordum. Orada anladım, yani insana başka türlü bir şey oluyor. Çok başka bir şey bu. Biz "tamam yarım saat olmasa da hanımefendiyle 5 dakika görüşelim, bir göz teması kuralım" diye gitmiştik, Başbakanla görüşmüştük.

Siz ne bekliyordunuz, beş dakika göz teması kurunca ne olacaktı?

Kadın kadına görüşmek çok farklıdır. O da kadın, o da bir anne, statü farkına rağmen, bizi anlayabileceğini düşünüyordum. Aslında tam olarak öyle düşünmedim. Bir basamak olarak düşündüm. Başbakanı tenzih ederek söylüyorum ama evlerin hâkimi genelde kadınlardır. Erkek dışarıda höt möt dese de eve girdiği zaman kadın erkeği bastırır.

Oradan çıktınız, basınla karşılaştınız.

Bizi pek çok kameranın da, arkadaşların da beklediğini biliyorduk.

Basına açıklama yapma anı nasıldı?

Orada bir yanlış anlaşılma oldu. Sorunlarımızı bizzat anlatma olanağı bulduğumuz için memnun olduğumuzu anlatmaya çalıştık, ama özellikle bazı muhabirlerin bir lafı cımbızla alması… Orada ısrarla "tatmin oldunuz mu?" derken, ben kendimizi anlatabildiğimiz için tatmin olduğumuzu söyledim. Evdeki konuşmayla ilgili zaten bir ayrıntı söylemedim, buradaki havayı da olumsuz etkileyebileceğini düşündüm. Ben iyimser biriyim, yani öfkeyle çözüm olmayacağını, bazen bir tebessümün öfkeyi alt edebileceğini düşünen biriyim. Eğer olumsuz bir şey söylersek bize karşı olası bir iyi niyeti yok edebiliriz diye düşündüm. Olumluluk dediğim de bize karşı Başbakanın yaklaşımıydı, yoksa içerikle ilgili bir olumluluk değildi. Ama biraz öyle yansıttı basın.

Çadırlara geldiğinizde arkadaşlarınızın tavrı ne oldu?

Arkadaşlar "Ne oldu, ne oldu?" diye soruyorlardı. Dedik ki, "arkadaşlar; yeni bir şey yok, haftalardır kamuoyuna ne söyleniyorsa o söylendi, yeni bir şey de yok."

Arkadaşlarınıza bu konuşulanların içeriğiyle ilgili bilgi verdiniz mi?

Kendi arkadaşlarımızla paylaştık her şeyi. Ama yine de dedik ki, belki yarın bir görüşme olabilir, biz baltalamış olmayalım.

Sendika yönetimine bilgi verdiniz mi?

Ne olup bittiyse anlattık. Türkel, "Arkadaşlar çok iyi bir şey yaptınız. Bizim yapamadığımızı yaptınız," dedi. Bu görüşme bizim için önemliydi, TEKEL yeniden gündem oldu. Çünkü zaman zaman suni gündemler yaratılmaya çalışılıyor. TEKEL 5 veya 6. sıraya itilmeye çalışılıyor. 59 gündür buradayız. Üzerimize kar yağdı, yağmur yağdı. Mağdur olduk. Ben maaşımı alamıyorum iki aydır.

Neden?

Biz çalışmadığımız zaman maaş alamıyoruz, rapor parası alıyoruz sadece. Ben daha onu da alamadım. Günlerdir çocuklarımdan uzaktayım. Küçük oğlum aradığında telefonu açmak istemiyorum.

"Görüşmeden tatmin olduk" şeklindeki basına yansıyan açıklamanız TEKEL işçilerince tepkiyle karşılandı ama.

Mustafa Türkel, "Bakın kızlar ben o cümleden şunu anladım: Bu kızlar oradaki

muameleden, dertlerini aracı olmadan kendileri anlatmaktan memnun, art niyetli insanlar buradan ne anlıyor bilmiyorum," dedi. Ama bazı arkadaşlarımız "gülüyordunuz" dedi. Güleceğiz tabii ki ağlayacak mıydık? Biz niye ağlayalım, Başbakan ağlayacak. Direncimiz her gün bileniyor bizim. Güleceğiz, ben ağlamayacağım, hükümet ağlasın. Ben çocuklarımdan uzak da olsam burada olmaktan mutluyum, çünkü buradan alacağımız şey çok önemli. Kara mı bağlayacaktık yani!

Dün de kadınlar olarak bir basın açıklaması yaptınız, düzeltme yaptınız.

Böyle bir yanlış anlaşılma olmuş. Benden dolayı bir yanlış anlaşılma olmasın. Ben söylediğimin arkasındayım. Ben orada da söyledim, konunun içeriğiyle ilgili hiçbir şey söylemedim. Burada beni üzecek, beni bağlayacak hiçbir şey yok. Ben bir işçiyim. Ama ben o insanlarda şöyle bir art niyet arıyorum, bu insanların derdi üzüm mü yemek, bağcıyı mı dövmek? Bu nasıl bir şey! İşçi olarak sen Başbakana derdini anlatmışsın, daha ne olacak!

SENDİKALAR KESERİ KENDİLERİNE YONTTULAR BİZ DE ÖRGÜTLENEMEDİK!

Haci Faik Mesci

Samsun sigara fabrikasına 1997'de girdim.

Özelleştirme süreci başladığından bugüne hem TEKEL işçisinin hem sendikanın tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz?

İlk zamanlar duyarsızlık vardı, onu biz devamlı yineliyorduk. Sendikalar keseri kendilerine yonttular, biz de örgütlenemedik, destek vermedik birbirimize. Alkollü içkiler, sigara özelleşirken kimse kimsenin derdinden anlamadı, ama yaprak tütüne gelince, sorun ortak olunca birleşme oldu.

Daha önce sendikacılar özelleştirmelere ve sonuçlarına dair bir bilgilendirme yaptılar mı?

Tabii yapılıyordu, fakat bu zamanki gibi olayın üstüne gidilmedi.

Sendikal eğitimden geçtiniz mi?

Bizim öyle bir şeyimiz yok. İşçiyiz. Örneğin mevisyon ustası olarak çalışıyorum. Sendikam beni destekler. Nasıl destekler? Mekanik olan iş benim, masada yapılacak iş sendikanın görevidir.

Sendikada göreviniz oldu mu? Temsilcilik, yöneticilik?

Olamadı ama çoğu sendikacıdan daha çok sendikacılık yapmışımdır.

Hangi anlamda sendikacılık yaptınız?

Sendikanın ulaşamadığı yere ben ulaşmışımdır. Masaya vurmadığı yerde ben vurmuşumdur.

Eylemin düzgün yürümesi, karmaşanın çıkmaması için tedbirler aldınız mı?

Tedbiri biz almadık. Buraya sadece bir teneke ile, sadece ekmeğimiz için geldik, başka bir tedbirimiz yok. İlk gün de aynı, bugün de aynı. Kimseyle bir işimiz yok. Bir tane bile çiçek koparılmayacak diye konuştuk.

Bir işçi komitesinden söz ediliyor, işçilerin oluşturduğu bir komite var mı?

Öyle bir komite yok. Bizim komitemiz sendikamız, o ne derse biz onu yaparız.

Sendikaya eylem içindeki sorunlarınızı, taleplerinizi nasıl iletiyorsunuz?

Başkanımız, mali sekreterimiz her akşam çadırlarımıza geliyorlar, devamlı diyalog içerisindeyiz.

Önce alkollü içecekler gitti sonra sigara, sıra yaprak tütüne geldikten sonra bütün işçiler bu işin peşine düşmek lazım diye düşündü ve Ankara'ya geldiniz.

Biz 97'den beri eylem yapıyorduk. Fabrikalarda bazı şeylerin farkındaydık zaten.

Eylemler bu kadar etkili olmadı ama.

Olmadı, çünkü desteğimiz yoktu. Mesela 2007'de Tandoğan'da sadece Samsun grubu olarak biz elimizde bayraklarla ıslandık, hakkımızı aradık.

Gaz da yediniz ve gittiniz!

Gaz önemli değil bizim için, bizim kendi polisimiz ile işimiz olmaz. Onlar bizim gibi, biz de onlar gibiyiz. Bütünüz zaten. Biz sadece ekmeğimiz için buralardayız. Gazı yedik ama o eylemden sonra iki yıl daha kaldık yaprakta.

O direnişin kazanımı 2 yıl daha çalışmak… Öyle mi anlamalıyız söylediğinizi?

Tabii fabrika işçisi olarak konuşuyorum.

Bu eylemlerdeki destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Siyasi partiler olsun, üniversiteli çocuklar, gruplar filan olsun, TEKEL çadırlarının dışında mazisini bırakıp geldi ise bizim için bir sorun yok, ama öbür türlü geldikleri zaman buradan içeri giremezler.

Peki nasıl, var mı öbür türlü gelişler?

Yok yok, herkes burada her şeyini bırakıyor, TEKEL şeyi ile geliyor, yoksa burada zaten barınamaz.

Burada, Başbakanın marjinal gruplar diye isimlendirdiği gençlik örgütleri, Emek Partisi, ÖDP, TKP gibi parlamentoda grubu olmayan partiler var. Neredeyse altmış gündür birlikte zaman geçiriyorsunuz. Bundan önce bu gruplara bakış açınız nasıldı şimdi nasıl? Değişiklik oldu mu?

Şimdi ben her zaman şunu söylerim; nerede olursan ol diyalog benim için önemli. Kişiler, partiler önemli değil. Benim ekmeğimi şu kadar riske atacak adamın, boynunu kırarım.

Onlara bakış açısında bir değişiklik oldu mu?

Yok, ilk gün de aynıydı bugün de aynı. Benim onları düşünecek halim yok. Zaten onları da takip etmiyorum, onların bana ayak uydurması lazım.

Onların sizleri rahatsız eden bir tavrı olmadı yani?

Olamaz da zaten, olmaması lazım. Buraya her şeyini bırakıp öyle gelmesi lazım.

Burada açılım yaptık diye bir pankart açtınız. İzmir eşittir Diyarbakır eşittir Trabzon dediniz.

Tabii, TEKEL işçisi olarak birbirimizi tanıma imkânı oldu.

Bu açılım daha çok hükümetin Kürt meselesine dair ortaya attığı bir yaklaşımı ifade ediyordu. Siz ona cevaben, Tayyip'in yaptığı açılım değil; asıl açılımı biz burada yaptık, dediniz.

Öyle bir olay olmadı, olamaz, izin vermeyiz zaten.

Öyle bir olay olamaz dediğiniz nedir?

Yani Kürt meselesine biz öyle bakmadık. Kimse de bakmıyor burada, TEKEL işçisinin içinde. Ben de Laz'ım ama birbirimize öyle bakmıyoruz.

Birtakım yargılar değişti mi birbirinizi yakından tanıyınca?

Tabii daha samimi olduk. Bir arkadaşla yeni tanıştın mı nasıl oluyorsa, biz de aynı şekilde yeni tanıştıklarımızla samimi olduk.

Kürtlere dair kimi önyargılar değişti mi?

Kürt olarak girmeyin öyle. Ben öyle soruları sevmiyorum. Sorarsanız ben cevap vermem. Çünkü bizim Kürt olayımız yok. TEKEL'ci olarak sorun bana. Burada hepimiz işçiyiz, işçi olarak sorun, öyle Kürt olarak ısrar ederseniz, bakın ben burada lafınızı keserim.

Sadece buradaki kardeşliğin barışın nasıl sağlandığını anlamaya çalışıyorum.

Kürt, Türk ve Laz da barışık. Manisa işçisi, Diyarbakır işçisi olarak konuşalım: Öbür türlü sorular sorulmaz hele TEKEL işçileri bir arada iken. Biz öyle gözle bakmıyoruz. Hangi çadıra giderlerse gitsin basın, o soruları sormasınlar. Siz, Diyarbakırlı arkadaşla Samsunlu arkadaş arasındaki diyaloğu sorun. Kürt filan diye sorulduğu zaman buradaki herkese ben talimat veririm, kimse de burada röportaj vermez anlıyor musun? Buranın kolluk gücü, sorumlusu benim şu anda. Biz Samsun olarak kolluk gücüyüz.

Kolluk gücü ne için?

Yani buranın maddi manevi her şeyi bizden sorulur. Kızılay çadırı gibi...

Birçok işçi arkadaşınız, "biz birlikte halay çektik, horon teptik, birbirimizi daha iyi tanıdık" dedi.

Ama tamam da, soruyu yanlış sordunuz siz. Diyarbakırlıyla buradaki arkadaşlığınız nasıl oldu diye sorarsanız ben size gayet normal anlatırım.

Peki, tamam, öyle soralım!

Öbür türlü sorarsanız siyasiye girer. Ben siyasiyi sevmem. Ekmek kavgasının haricinde burada hiçbir şey istemem.

Bu eylemin sloganı nedir?

Ölmek var dönmek yok.

Birleşe birleşe kazanacağız, diye bir slogan atıyorsunuz aynı zamanda.

Yok, onu destek verenler atıyor. Ölmek var dönmek yok en büyük sloganımız. Bir de, ya hep beraber ya hiçbirimiz.

17 Ocak'ta bir miting yapıldı sizce başarılı mıydı?

Biz başarılıydık ama bize destek vermeyen iki tane devlete bağlı Hak-İş ile Memur-Sen var, Allah onlara düşündükleri gibi versin, hem imza atıp hem de bizi bırakıp gittiler, bizi yarı yolda bırakanla işimiz olmaz.

Telekom özelleştirildiğinde TEKEL işçileri destek vermedi, ama TEKEL işçilerine herkes destek veriyor.

O Hak-İş ile Memur-Sen zamanında bizi bir araya getirmediği içindir. Şimdi insanların hepsi aynı olamaz, mesela biz buraya gelirken şeker fabrikasındaki arkadaşlarımız bize sadece nereye gidiyorsunuz diye sordu, gelip destek veririz demedi, anlıyor musun?

Sizden sonra da şeker fabrikaları var, peki siz destek verecek misiniz?

Ben size bir şey söyleyeyim mi, ne ekersen onu biçersin; kim olursan ol.

Zaman zaman "Kumlu istifa", zaman zaman da "bizi satanı biz de satarız" dediniz.

O bizimle alakalı değil. Bazen destek veren gençler atıyor biz atmıyoruz. Mustafa Kumlu bizim önümüzdeki liderimiz, o ne derse öyle olur.

Başbakan 4-C'den başka bir şey yok, 28 Şubat'ta müdahale edeceğiz diyor, siz de 4-C'ye asla geçmeyeceğiz diyorsunuz. Nasıl çözülür bu mesele?

Valla ya toprakta çözülecek ya da biz evlerimizi arkamıza alıp gideceğiz.

Toprakta çözüm nasıl?

Yani buraya müdahale edilecekmiş ya, ben böyle oturacağım o müdahale etsin ne yapayım! Beni buradan atacak o tarafa geçeceğim, oradan atacak bu tarafa geçeceğim, ama hakkımı alana kadar buradan gitmeyeceğim.

UYUYAN TÜRKİYE UYANDI!

Mukaddes Temelli

20 yıllık işçiyim. İzmir'de çalışıyorum. 20 yıl önce eşim TEKEL'e işçi alınacağını söyledi. Ben önce çalışamam dedim. Küçük çocuğum vardı. Sonra sınavlara girdik.

Öğrenim durumunuz nedir?

İlkokul mezunuyum.

Çalışmaya başladıktan sonra ne değişti hayatınızda?

Çok şey değişti. Bu bir gerçek. Bir defa kendime güvenim geldi. Benim annem babam ayrıydı, çok sorunluydum. 17 yaşında evlendim. Erken evlendim. 18'de hemen çocuğum oldu. 90'da işe girdiğimde çocuğum 3 yaşındaydı. Ama ben ilk başta işi sevmedim, daha doğrusu ortamı sevmedim.

Nasıldı ortam?

Ben eski işçilerden çok rahatsızdım. İş ağırdı, çok baskıcı bir ortam vardı.

Eski işçiler öyle bir çalıştırılmaya alışmış ki. Kimse ustalara başkaldırmayacak, hiçbir şeyi sorgulamayacak. Tuvalete izinsiz gitmeyecek. Yemeği sorgulamayacak, çatal kaşık pismiş, bunu görmeyecek. Her şeye boyun eğecek. Ustalara tamamen biat edecek. Ama biz sorgulamaya başladık. Sen sabah canhıraş başlamışsın, sürekli çalışıyorsun. Saat 10 oluyor, 15 dakika çay paydosun var. Yeni işçiler bırakıyor, eski işçiler de kızıyor, bizim düzenimiz bozuldu diyorlar. Tabii yeni işçiler başkaldırıyor.

Yeni işçiler başkaldıracak gücü nereden buluyor?

Gençliklerinden belki, başka bir şeyden değil. Ben 20 yaşımda TEKEL'e girdim mesela. En deli zamanlarımız.

Siz ne iş yapıyordunuz orada?

Ben balya sıyırıyordum. İlk zamanlarda maaşımı alayım bırakayım dedim hep. İş bana çok ağır geldi. Günde 16 balya geliyordu, 75-80 kilo ağırlığındaydı balyalar, nasıl kalite kalite sigaralar var işte ben o balyayı da kalitesine göre ayırıyordum. Yapamıyordum ilk başta. Hatta bir gün usta geldi: "Sen bu işi yapamıyorsun, müdür seni çağırıyor," dedi. Gittim, beni çağırmışsınız dedim. "Neden böyle?" dedi. Valla ben istediğiniz sayıyı veremiyorum, çıkışımı almaya geldim, dedim. "Git muhasebeden al" dedi. Dışarı çıktığımda yanımda bir bayan arkadaşım daha vardı, herkes başımıza toplandı, 10-15 kişi vardı. Arkadaşlar "sakın Mukaddes, bir daha böyle bir devlet işi bulamazsın," dediler. Ben onların da etkisiyle gerisin geri döndüm.

Çalışmak ev yaşantınızı, eşinizle ilişkilerinizi nasıl etkiledi?

Valla pek etkilemedi, daha düzenli bir yaşamım oldu. Ki o zamanlar cumartesi çalışmamıza rağmen, daha disiplinli, daha programlı bir hayatım oldu. İş çok ağırdı, çocuğuma fazla zaman ayıramıyordum. Kayınvalidem baktı o zamanlar çocuğuma. İşin ağır olması bana zor geliyordu. Kaldıramıyordum. Haksızlıklara da tahammül edemiyordum. Kabalıklara tahammül edemiyordum. O zamanlar nisan-mayıs gibi çalışmaya başlıyorduk, ekimde filan kapatıyorduk. Çünkü işletmemiz son sistem değildi. Bu böyle 11 yıl filan devam etti.

6 ay çalışıyordunuz.

Bazen 6 ay bile dolmuyordu, doldurtmuyorlardı bize. 6 ay çalışınca yeni haklar kazanıyormuşuz. Ama bizler buraya mevsimlik girdik diye hiç jetonumuz düşmedi.

Sendika yok muydu?

Vardı, üyeydik ama hiç bizi uyandırmadılar. Hatta ben ilk girdiğimde sendikaya üye olacaksın dediler. Ben olmayacağım dedim. Hiç bilmiyordum o zamanlar. Olmayacağım dedim, ama olmak zorundasınız dediler. Öyle olduk.

Sendikayla ilişkiniz nasıldı peki? Görüyor muydunuz? Gelip gidiyorlar mıydı?

Tuzla'da çok nadiren görüyorduk. Böyle çok konuşanları sevmiyorlardı. Hakkını arayanı sevmiyorlardı. Hiç unutmuyorum, bir gün bir arkadaşımıza, köpekleşme dedi. Bir sendikacı söyledi bunu. Hakkını aradığı için. Şube başkanıydı. Bir bayana bunu deme hakkı var mı? Karşısındaki bir bayan sonuçta, erkek de olsa dememesi gerekir.

Sonra 2001'de son sistem bir fabrika kuruldu. Senede 10-11 ay çalışmaya başladık. 2007'de bize kadro verildi.

Size kadro verildikten sonra yaşamınızda ne değişti?

Kadromuz gelmeden önce yazın çalışıyorduk, kışın borç yiyorduk. Bu değişti. Maddi olarak çok şey değişti.

Artık bütün bir yıl çalışmaya başladınız. İzinler…

Bir ay iznimiz vardı ama sen istediğin zaman kullanamıyordun. Ne zaman ki tütün bitecek o zaman izne çıkabiliyordun. Biz daha önce de yazın çalıştığımızda güneş yüzü görmüyorduk. Sabahtan giriyorsun tozun pisliğin içine, akşama kadar. 120 günü doldurayım da kışın çoluğum çocuğum sigortadan yararlansın diye. Kesinlikle güneş görmüyorduk. Cumartesi de çalışıyorduk. Birkaç sene oldu hayatımız biraz düzene girdi. Hafta içi bir gün geç çıkıyoruz, cumartesimiz boşa çıktı.

Sonra özelleştirmeler başladı. Özelleştirme nedir, sonuçları neler olabilir biliyor muydunuz?

Biliyordum. Zaman zaman konuşuyorduk. Çok haksızlıklar oluyordu. Ustalar kendi adamlarını koruyordu. Özelleştirilsin diyorduk. Hepimiz aynı parayı alıyorduk. Bu nedir diyorduk.

Önce alkol bölümü özelleşti.

Evet, sonra da sigara. Biz yaprak tütüne sıra geleceğini hiç düşünmedik ki!

Özelleştirmeye karşı alkollü içkilerde, sigarada yapılan eylemlere destek verdiniz mi o zaman?

Zaman zaman destek vermeye gidiyorduk.

Özelleştirme İdaresinin önünde Ankara'da 2 yıl önce bir eylem yapıldı, geldiniz mi ona?

Geldik tabii.

O eylemi değerlendirebilir misiniz?

Oraya gelmekten dolayı da mutluyduk. O gün sigaranın katılması söz konusuydu. İhaleye girecek de birkaç şirket vardı. O, ihale iptal edilsin diye yaptığımız bir eylemdi. 107 otobüsle katıldık biz o eyleme. Eskiden işçilik yapmış milletvekilleri de katıldı. Çok soğuktu. Buz üstündeydik. Hatta biz iki arkadaş kol kola girdik donmayalım diye. Yüzümüz morardı, o derece bir soğuk vardı.

Herkeste bir coşku da vardı. O coşkuyla da hareket ediyordu insanlar. Sonra biz otobüslerimize binmeye yöneldik. O sırada Tokat ve Samsun'dan gelen işçilere su sıktılar. En çok suyu onlar yedi. Sigaranın satıldığı ayan beyan ortaya çıkmıştı.

TEKEL eylemine nasıl geldiniz?

İlk gün ben yoktum. Oğlum anjiyo oldu. Ana damar tıkanmıştı, akciğere giden; evim de çok kalabalıktı. İlk gün arkadaşım geldi, biz 20 yıllık arkadaşız. O telefon etti bana. Gaz yedikleri o gün o orada ağlıyor, ben de ağlıyordum telefonda. Tabii ilk gün sendikaya alınmışlardı.

2 aydır Ankara'dasınız. Neler yaşıyorsunuz?

Ben çok çekingen biriyimdir. İnan onu da aştık. Burada çok paylaşımcı olduk. Bence çok güzel bir şey oldu. Uyuyan Türkiye uyandı.

Genelde çadırlarda mı kaldınız?

Genelde çadırlarda kaldık ama benim kardeşimin evi de burada, ben arada kaçtım. Çok zor günler geçirdik, çünkü iki gece üst üste uykusuz kaldığımız zamanlar oldu. Allahtan esnaf çok yardımcı oldu. Tuvaletleri kullandık, sürekli üşüyünce rahatlıkla girdik çıktık dükkânlarına.

Peki şimdi ne olacak? İlk hafta Türk-İş'in önündeki işçi Mukaddes ile 60. günkü Mukaddes arasında ne fark var? Ne değişti?

Çok şey değişti. Fikirlerim çok değişti ama ifade edemiyorum şimdi.

Sendika keşke daha önce müdahale etseydi dedik, çok dedik. Zamanında bizi uyaran olsa dedik. Çok geç kalındı ama zararın neresinden dönülse kârdır.

Bu eylem ailenizle, eşinizle, çocuklarınızla olan ilişkinizi nasıl etkiledi?

Çok özledik tabii. Kıymetimi anladılar mı desem! Eve gittiğimde mesela "anne sen hiçbir şey yapma, yeter ki şöyle geçip otur" diyorlar.

Kaç çocuğunuz var?

İki.

Okuyorlar mı?

Biri 2 yıllık yüksek okul okudu. Diğeri liseyi bıraktı ama dışarıdan okuyor. Çıraklık ve Meslek Okulu'na gidiyor.

Eşiniz ne iş yapıyor?

Boşta, şu anda çalışmıyor.

Peki, ne olacak? Hükümet 4-C diyor siz asla diyorsunuz? Nasıl çözülecek bu sorun?

Bir adım biz atacağız, bir adım hükümet atacak. Bir yol bulunacak. En sonunda bir yol bulunacak. Çünkü mecburuz.

Yani 4-C'ye de imza atarım diyorsunuz.

Mecburum. 40 yaşındayım, bir mesleğim yok, bir tahsilim yok. Beni hiçbir yer almaz. Bu kadar üniversite mezunu işsizken kimse beni işe almaz. Ev kirası, faturalar var. Hiç değilse zaruri ihtiyaçlarımı karşılayacağım.

Bu eylemde sizi etkileyen bir durumu anlatın desem…

Çetin Soysal'ın odasına gitmiştik. Orada doğudan gelen bir kadın vardı. O konuştu. "Ben 20 nüfusa bakıyorum. 8 aylık bebeğimi bırakıp geldim. Şu an ikinci çocuğuma hamileyim," dedi. Ondan çok etkilendim. Orada kadınlar olarak hikâyelerimizi anlattık ve çok ağladık. Basının önünde ağladık. Sonra ellerimize yarım ekmek verdiler ve basın çekti. Nedir ya dedim bir kadınsın, her yerde ezilmeye mahkûmsun. Bir işimiz vardı onu da elimizden alıyorlar. Bir keresinde, bir sendika yemek dağıtıyordu. Bize, "kadınlar öne geçsin siz önce alın," dediler. Biz geçtik, aldık, arkamı bir döndüm ki bütün kameralar bizi çekiyor. Zaten moralimiz bozuk, gözümün önünü göremiyorum. Mikrofonu uzatan spiker, "Kaç gündür yemek yemiyorsunuz?" dedi. Ben çok uzun süre oldu dedim, yani sıcak yemek anlamında dedim. Ben çok utandım ve çok üzüldüm. Ağlamaktan o yemeği yiyemedim. O kuyruğa girip de o yemeği almak benim çok ağrıma gitti. Sağlıklı bir insanım, çalışıyordum, neden dedim, neden biz bu duruma düştük. Türkiye'nin en yüksek vergi veren kurumu yapmıştık. Çalışıyorduk. Bunu hak etmedik.

60. Gün

DÜŞTÜĞÜMDE ELİMİ BİR KÜRT YA DA PKK'LI ARKADAŞIM TUTUYORSA BEN DE ONUN ELİNİ SIKARIM!

Ali İyigün

Manisa, Saruhanlı ilçesinde 17 yıldan beri çalışıyorum. 93'ten beri hiç durmadan çalıştık. Ama 12 yıldır hükümet kendi politikalarıyla bizleri çalıştırmadı. İşe gidip geliyoruz. "TEKEL'i satıyorum, sigarada çalışanları yaprak tütüne aktaracağım" dedi. Şimdi de gelip "iki yıldan beri yatıyorsunuz(?) size para veriyorum" diyemez.

SEKA, Sümerbank, Telekom özelleştirildi. Siz onları izlemiştiniz.

Biz düne kadar yemek yerken kedi yanımıza geliyordu kovalıyorduk, ama şimdi kediyle biz aynı odada kaldık. Kedi bize saldırıyor, biz kediye saldırıyoruz. Artık burası bizim son demimiz. Burada artık ya hükümet bizi yiyecek ya biz hükümeti yiyeceğiz. Başka yolu yok.

Daha önce eylemlere katılıyor muydunuz?

Eylemlere şu ana kadar katılmıyorduk. Sendika düzeyinde bazı işler olduğunda katılıyorduk ama çoğu eyleme katılmadık. Açıkça söyleyeyim, bu gaz olayında ya da müdahalelerde, hani Başbakanın uç noktalar dediği grupların eylemleri olduğu zaman biz bunların kötü işler yaptığını düşünüyorduk. İdeolojik olarak değerlendiriyorduk. Özellikle esnafa zarar veren eylemlere olumsuz bakıyorduk. Ege tarafında eylemler İzmir'de olur. Onlara da pek gitmezdik. Manisa'da pek eylem olmaz. Çiftçi kesimi ve muhafazakârların yaşadığı yerler oralar. Bu eylemlerden sonra kendimize güvenimiz arttı. Şimdi bir eylem var desen bu insanlar iki eli kanda olsa gelirler.

Bundan sonra yeni bir sayfa açılacak hayatınızda, 4-C'li veya 4-C'siz.

Ben 4-C'ye geçersem 772 lira alacağım. Geçmezsem işsizlik ödeneği alacağım. Burada belirli ekipler kurup 3 ay boş gezip bunlar nereye gidiyorsa oraya gidip bunların direncini kırmak isterim. Gelen hükümet de bize işimizi geri verir. Hiçbir zaman işsiz kalacağımı düşünmedim. Bugün Başbakan, oraya bomba da atarım dese de ben gülerek karşılarım. Onun için o tehditler umurumda değil.

TEKEL işçilerinin tamamı burada değil? Neden?

Onların bazıları kendi görüş açılarından bazıları da tehditlerden dolayı gelmediler. Bir de bunlara, "erken imza atarsanız sizleri burada bırakırız, diğerleri burada iş bulamayabilir" dendi.

Ben sendikada Manisa şube sekreteriyim. Çok uğraştım bütün arkadaşlar gelsin diye. Ama bu saate kadar gelmediler. Artık gelin de demeye yüzüm tutmaz. O arkadaşlarımız da burada olsaydı biz bu işi çoktan çözmüştük. Yine de onlar da bizim arkadaşlarımız, onlara da saygı duyuyorum.

Onların bu eyleme katılmaması eylemin geç kalmasından kaynaklanıyor olabilir mi?

Ben trafik polisi olsam, sana ceza kesmek istesem, neden arabanın boyası kırmızı diye keserim. Gelmeyenler düne kadar sendika araba tutsun gidelim, aylarca kalalım diyen insanlar, ama yoklar.

Sendikaya hem işçiden hem de hükümetten baskı var yani?

Kamu sektöründe sendikacılık işçiye hizmet etmektir, ama özel sektörde işçi sendikaya hizmet eder. Bakış açısı bu. Çünkü insanlar, bugüne kadar sorun yaşamadığından sendika bize bir şey vermedi diyorlar. Sarı sendika olarak bakıyorlar. Ama bu boyuta geldiği zaman sendikayı yarı yolda bırakıyorlar. Bu, güvensizlikten değil eylemlerin şimdiye kadar yapılmamış olmasından.

Sendikanın özelleştirmeler konusundaki çalışmalarını yeterli buluyor musunuz? Örneğin broşür, bildiri, afiş gibi araçları kullandığını düşünüyor musunuz?

Eğitim çalışmaları yapıldı. Ama işçi anlamak istemedi. TEKEL işçilerinin çoğu zaten torpille girdi işe.

4 Şubat eylemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Belediyelerde Hak-İş olduğundan eylem biraz kırıldı. Biz düne kadar genel grev diye bağırdık. Eğer o gün bir genel grev olsaydı başarısız olacaktı ve biz perişan olacaktık. Ama şimdi KESK'in eylemlerimiz devam edecek demesi bizim için çok önemli.

25 Kasım'da Kamu-Sen ve KESK başarılı bir grev yaptı. Hemen sonra büyük bir işçi eylemi olarak sizin eyleminiz başladı. Türkiye'nin, dünyanın gözü sizde. İki konfederasyonun çok başarılı eylemi varken, 6 konfederasyonun 4 Şubat eyleminin o başarıyı yakalayamamış olmasını nasıl değerlendirmek gerekir sizce?

Karara %40 uyulmadı. İyi değildi tabii. İnsanlar bizim yanımızda göründü ama çok dik duramadılar.

Ankara şubeleri TEKEL işçileri için 1 günlük iş bırakma eylemi yaptı. Haberiniz oldu mu?

Hayır olmadı.

20 Şubat'ta temsilciler ve gelebilen işçiler buraya çağrıldı.

Gelebilecek olanlar evet gelip bir gece burada kalacak. 22 Şubat'ta bir toplantı daha yapılacak. Genel başkanımız, "Türkiye yeni çıkacak kararlara hazırlıklı olsun" dedi.

Açlık grevi eylemi yapıldı, bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hükümete uyarı olsun, eylemin etkisi artsın, eylem daha ciddiyet kazansın diye yapıldı.

Sendikalar sürekli işçiyi beklentiye sokan açıklamalar yapıyor. Şimdi de 22 Şubat toplantısını bekliyor işçi. Bunu nasıl yorumluyorsunuz?

Yunanistan 5 milyon nüfuslu, 2,5 milyonu sendikalı. Orada çiftçiler dahi sendikalıdır. Orada bir eylem kararı alınınca herkes uyuyor. Biz 70 milyonuz ama kamuda 600 bin sendikalı bile yok. Memur sendikalarının üye sayısı da az. İnsanların bilinçsizliği bu ortamı kırıyor.

Bu eylemin sloganı nedir?

Ölmek var, dönmek yok.

'Genel grev, genel direniş' sloganı da sıklıkla atıldı.

Burada iki gün durup kaçanlar gelip böyle bir slogan atıp gidiyor. Burada durmuyor bile. TEKEL işçisinin bile şu an kapatılmayan fabrikalarda çalıştığını düşünün. Burada eylem devam ediyor ama onlar çalışıyor.

Burada sizi en çok etkileyen şey ne oldu?

44 yaşındayım. Bana deselerdi, sen bir gün Ankara'nın göbeğinde 60 gün çadırda kalacaksın, varillerin başında ısınacaksın, ben hayatta inanmazdım. Belki 90 gün olacak ve biz devam edeceğiz.

Bir işçi komitesi var mıdır?

Komite hepimiziz. Komite değil biz şube yöneticileri olarak zaten buradayız. 20'sinden sonra konferans salonunda toplanıp birlikte karar vereceğiz eylemi nasıl devam ettirelim diye.

Bakan arada PKK var dedi, bu konuda ne diyeceksiniz?

Eğer burada kirli çoraplarımı yıkayıp getiriyorlarsa, yere düştüğümde benim elimi arkadaşımdan önce bir Kürt arkadaşım ya da PKK'lı biri tutuyorsa, ben onun elini sıkarım. Gelip görsünler.

BİR ORTAK NOKTA BULUNACAK YA DA NEREYE VARIRSA VARACAK!

Ayhan Aktaş

Yirmi beşinci yılımı çalışıyorum SSK'lı olarak. Tokat işçisiyim.

Başından beri yani 60 gündür burada mısınız?

Ara ara bir-iki gün dinlenmeyle 61 günün 48-49 gününe yakını buradayım.

Özelleştirmeler yeni başlamadı aslında, ama bu kadar etkili eylemler yapılmadı. Bunun nedeni ne olabilir?

Özelleştirmeler başladığından bu yana zaten yaklaşık 10 yıldır eylemdeyiz biz. Gene Ankara'ya Özelleştirme İdaresinin önüne gelmiştik. Arkadaşlarımız orada aynı suya filan maruz kalmışlardı. Biz sürekli eylemler yaptık. İş yerlerinde yatmalar, fabrika önlerinde eylemler… Orada da çadırlar kurduk aylarca, yalnız işte halk anlamadı. Yerel eylemlerdi onlar.

Keşke daha önce yapsaydık böyle bir eylem diyor musunuz?

Elbette diyoruz. Biz fabrikaların kapatıldığı zaman –sigara fabrikaları– halkı yanımıza alıp da olumlu bir eylem yapabilseydik bu duruma gelmezdik şimdi.

Niye olmadı bu eylem sizce?

Anlatamadık kendimizi.

İşlerin bu duruma gelmesinde sendikanın payı var mı? Sendika özelleştirmenin sonuçlarıyla ilgili yeterince bilgilendirdi mi işçileri?

Elbette şimdi onlar da iktidarın karşısında güçsüzlük sergilediler. Sendika işçiye anlatamadı. Demin dediğim gibi biz de, işçiler de halka kendimizi anlatamadık.

Peki, on yıldır eylem yapıyorsunuz. Bu eylemin diğerlerinden farkı ne? Niye bu kadar etkili oldu bu eylem?

Bu eylemin öbürlerinden farklı olmasının birinci nedeni, artık bizim dışımızda bütün hak kaybına uğrayanların ve bundan sonraki özelleştirmelerle başına gelecekleri hissetmiş olanların bizimle bir ortak buluşma noktası olmasıdır.

Restleşme devam ediyor, hükümet 4-C'den geri adım atmam diyor, işçiler de 4-C asla diyor. Ne olacak sonuç sizce?

Sonunu şimdiden kararlaştıramıyoruz biz de. 4-C'yi kabul etmemiz mümkün değil. Sonunda ya bir orta nokta bulunacak ya da nereye varırsa varacak yani!

Orta nokta ne olabilir?

Orta nokta işte özlük haklarıyla başka kurumlara geçiş bazında olur. Sendikamız da bunu ilan etti defalarca. Ücret konusunda bazı fedakârlıklarda bulunabiliriz diyoruz. Zaten şu anda bizim aldığımız ücret Türkiye'de en düşük memur maaşı konumunda. Bazıları telaffuz ediyor ya iki buçuk milyar, üç milyar alıyormuşuz. Öyle bir maaşı biz hayalimizde de görmedik bu zamana kadar. Başbakanın kendisi de Siyaset Meydanı'nda son olarak kabul etti, TEKEL işçilerinin aldıkları maaş 1400 lira dedi.

Evet söyledi, ama orada 4-C'de olmayan ve sizin de en büyük talebiniz olan iş güvencesi hiç dillendirilmedi. Sizin 4-C'ye itirazınız iş güvencesinin olmamasından değil mi?

Ya bir de şu var şimdi. Başbakanımız olsun, bakanlar olsun bunların anlayamadıkları bir nokta var. Biz yeni askerliğini yapıp da iş hayatına yeni atılacak insanlar değiliz. Ha onlara da iyi şartlar getirilsin ayrı bir şey de, bizim böyle bir tercih hakkımız yok artık. O konumda olsa belki diyebiliriz ki, yani kabul ederim veya etmem. Başka bir yol çizerim kendime. Ama biz her birimiz 45-46 yaşındayız, 47 yaşındayız. Dediğim gibi biz 25 yıl hizmetimizi veriyoruz. 8600 gün prim yatırmışız, ülke için vereceğimizi vermişiz zaten. Şimdi bize 4-C lütfu dayatılıyor. 4-C bize göre bir şart değil artık, getirilmesi gereken kaldırabileceğimiz bir şey değil. Bugün çocuklarımız üniversitede okuyor, lisede okuyor, ilköğretimde okuyor.

Kaç çocuğunuz var?

Başbakan yeri geldiğinde üç tane çocuk diyor. Biz de maalesef yaptık. Üç tane çocuğumuz var. Eee, şimdi üniversitede okuyan çocuğum var benim. Verilecek maaş onun aylık giderini karşılamayacak. Peki diğer yaşamımızı nasıl sürdüreceğiz? Diğer iki çocuk, aile düzeni nasıl olacak?

Eylemin bu kadar uzun süreceğini düşünmüş müydünüz?

Şartlar bizi buraya itti. Karşıdaki direniyor, hükümet direniyor, biz mecbur kalıyoruz direnmeye. Yani nereye varırsa oraya kadar götürme kararlılığındayız. Sunulan şartlar bizim için uygun değil.

Peki Ankara'ya geldiğinizde böyle bir destek göreceğinizi tahmin etmiş miydiniz?

Önceki yaşadıklarımızı göz önüne aldığımız zaman böyle bir destek düşünmüyorduk açıkçası.

Önceki yaşadıklarınız?

Yani dedim ya, işte on yıldır eylemlerin içerisindeyiz. Biz bu kadar destek görmemiştik halktan. Bu konuda gerçekten teşekkür ediyoruz. Ankara halkına, özellikle Çankaya ilçe halkına diyelim. Ankara halkının çok büyük desteği oldu ve başka illere yayıldı. Antalya'dan Mersin'e, Hatay'a varıncaya kadar her taraftan destek geliyor.

Zaman zaman sendikayla da karşı karşıya geldiniz. Bir dönem Kumlu istifa, sonra Kumlu göreve sloganları atıldı. Bunlar nasıl planlanıyordu?

Türkiye'deki sendikacılığın önceki tepkisizliğine bakıldığı zaman ister istemez bir kaygı oluşuyor. Geçmişte de böyleydi şimdi de aynısını yapıyorsunuz gibisinden bir tepki oluşuyor sendikacılara. Ama bu çözüm müdür, çözüm değil. Bizim şu ortamda birlik beraberlik içerisinde olmamız gerekiyor. Bu yönden de ayrılık hiçbir şeyi çözmeyeceğine göre mecburen tek yumruk olmak zorundayız. Tekrar barış sağlamamızın sebebi de bu iyi niyettir.

Parlamentoda grubu olmayan partiler var burada. TKP, Emek Partisi, ÖDP gibi. Ya da Başbakanın marjinal gruplar dediği, solcu gruplar, sosyalist gençler var. Sizi rahatsız eden şeyler yaşandı mı?

Bizi rahatsız eden aslında hiçbir şey yok. Çünkü o insanlar bizim koyduğumuz şartlara, sendikamızın aldığı önlemlere yüzde yüz uyan insanlar. Bayrakları indirin dendiğinde indiriliyor, sloganları kendinize göre atmayın, buradaki havayı değiştirmeyin dendiğinde uyuyorlar. Yani ne söylenirse yapıyorlar.

Bu partiler ve gruplar hakkında eylemden önceki düşüncelerinizle şimdiki düşünceleriniz arasında fark var mı?

Biz bazı şeyleri yaşadığımız için olumlu bakabiliyoruz da halkın tepkisi farklı olabiliyor. Huzursuzluk olarak görenler de var eylemleri. Ama burada gündem bambaşka, herkesi daha iyi anlıyorsun. Eylemlerin ne sebeple yapıldığını daha iyi anlıyor insan. Ben yaşadığım bir şeyi anlatayım: Kendi aralarında Türk-İş'in önünde konuşurken bu örgütlerden bazı gençlere denk geldim. Orada: "Şimdi, bu insanlar 20 yıl, 25 yıl çalışmış bir tazminat alacak, bundan sonrasını bir şekilde geçirecek. Ama biz okulu bitirdiğimiz anda aynı şartlara düşmüş olacağız. Onun için bu onların olmaktan ziyade bizim mücadelemiz," diyorlardı. Yani bunlara inanarak gelenler çok. Marjinal, orayı karıştırmaya geliyor filan diyenler yanılıyor. Türkiye'nin şartlarına göre insanların gelecek kaygısı var.

TÜRK-İŞ YUMRUĞUNU MASAYA VURMUYOR GEVŞEK DAVRANIYOR!

Fahrettin Okatar

Aydın işçisiyim. 12 yıllık işçiyim, 2 çocuğum var. Bugün 60 günden beri buradayız.

Eşiniz çalışıyor mu?

Hayır, çalışmıyor. Aydın'da yaşıyoruz. Evimiz kira. 4 yıldan beri oradaydım ben.

Ondan önce neredeydiniz?

Daha önce ben Osmaniye'deydim. Osmaniye kapanınca bizi sürgün gibi Aydın'a gönderdiler. Ben Hataylıyım, orayı istedim o zaman, vermediler. Dediler, Aydın'a gideceksin, bize tercih hakkı sunmadılar. O zaman kendimiz özel olarak dilekçe yazdık genel müdürlüğe, bu işletme kapandıktan sonra. Biz naklimizin Hatay'a, İskenderun'a olması için başvuruda bulunduk. Onu hiç dikkate almadılar. Kapanma süreci belli oldu, bir faks geldi. Biz orada 11 işçiydik, bu 11 işçinin 2'sini Aydın'a, 3'ünü İstanbul'a, 1 kişiyi Elazığ'a, diğer beş altı kişiyi de Adana'ya gönderdiler.

Evinizi de taşıdınız Aydın'a.

Tabii tabii...

Aydın'da yaşamaya başlamak nasıldı? Nasıl zorluklar yaşadınız?

Benim için çok zor oldu. Gittim oraya, benim tanıdık kimsem yok, hava sıcak, haziran ayında boş ev yok. O yana bu yana derken 40 gün ev aradım. Ev buluyoruz pahalı geliyor, zaten aldığımız maaş, maaş değil, o yüzden ucuz ev bakıyoruz. Ya ev sahibi ile anlaşamıyoruz, ev eski masraflı, evde elektrik düğmesi, musluk, boya yok ya da nereden baksan 2-3 milyar masrafı var. Çok zorlandık.

Nasıl karar verdiniz bu eyleme katılmaya?

Mecbur geldik, çünkü başka alternatifimiz yok. İşimizi kaybedeceğiz. Sonuçta bizim yaşımız gelmiş 40'a; çoluğumuz çocuğumuz var, ev kira. İşimizi kurtarmak için canımızı dişimize taktık. Mücadele edeceğiz. İşimizi, özlük haklarımızı alana kadar eylemi devam ettireceğiz.

60 gündür buradasınız.

60 gündür buradayım. Ara sıra gittim, geldim. Dönüşümlü gidip geliyoruz. 10 gün 15 gün duruyoruz, gidip bir 3-5 gün kalıyoruz, geri geliyoruz. Şimdi çocuklar orada yalnız, akrabamız yok, tanıdığımız yok, öyle bıraktım geldim.

AKP önündeki eylemde burada mıydınız?

Yok, o zaman çalışıyordum ben, arkadaşlar geldi de ben gelmemiştim.

AKP önündeki ve Abdi İpekçi'deki saldırıları televizyondan mı izlediniz?

Tabii tabii.

Ne düşündünüz?

O zaman arkadaşlarımıza karşı şiddet uygulandı. İnsanlık dışı bir şey bunların yaptığı. Türkiye Cumhuriyeti hükümetine yakışmayacak şeyler bunlar. Buraya, ben veya arkadaşlarım ekmeğimiz için gelmişiz, hükümet biber gazı, sonra tazyikli su, cop kullandı, hatta orada gözaltına dahi aldı. O zaman perişan ettiler arkadaşları. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ayıbıdır bu.

Bundan önce de çeşitli eylemler oluyordu ve o eylemlerde de size olduğu gibi müdahaleler oluyordu. O dönem eylemlere müdahaleyi izlerken ne düşünüyordunuz şimdi ne düşünüyorsunuz?

O zaman da yine bu doğru bir şey değil diye onları eleştiriyorduk. Olmaması gereken bir şeydi bunlar, onay vermiyorduk. Biz de insanız, vicdanımız sızlıyordu. Biz 2 yıl önceki özelleştirme eyleminde de buraya geldik, o zaman tazyikli su sıktılar karda kışta buzda.

O zaman kalmadınız.

O zaman bilmiyorum hani artık sendikacılar o şekilde karar verdiler, bize bir şey diyen olmadı. Geldik, hatta bizim arabamız bozuldu burada 1 saat falan durduk, ondan sonra millet dağıldı, biz fazla kalamadık.

Bu eyleme kaçıncı günden itibaren katıldınız?

İlk 20 gün gelemedim buraya, çünkü arkadaşlar izine çıkmışlardı. İşyerinde güvenlikçiydim, tek kaldım nöbet tutuyordum, o yüzden gelemedim. Oysa benim de iznim vardı ama bana dediler filan gün izin kullanacaksın. Ocağın 25'inde hak ediyordum iznimi. Günüm dolmadan işyeri kapanacak diye para ödememek için dediler ki, işte 3'ünde izne ayrılıyorsun, Ocağın 30'unda iznin bitiyor. 31 Ocak zaten iş hakkımız feshediliyordu, denk gelsin diye o şekilde ayarladılar.

Çadır Kent nasıl kuruldu?

Daha önce çadırımız falan yoktu, sendikalarda kalıyorduk. Kimi arkadaşlar otele gidiyordu çünkü soğukta durulmuyordu. Büyük miting yapıldıktan sonra oturma eylemi de başlayınca artık sağa sola gitmeyeceğiz, burada, yani sokakta kalacağız dedik. İlk gün yağmur vardı, soğuktu, çadırımız da yoktu, sabaha kadar biz soğukta sokakta kaldık. O gün oturak, kürsü aldık. Battaniyemiz, hiçbir şeyimiz yoktu. Sokakta ateş yaktık, odun bulduk sağdan soldan. Esnaf da kasadır, domates sandığıdır, kâğıttır, kartondur ne varsa bize verdi. Sabaha kadar rezil olduk. İşin açığı ondan sonra işte ertesi günü çadır yapımı başladı. Kalabalık burada o zaman çoğalmaya başladı, ondan önce pek kalabalık yoktu burada.

Sonra sobalar alındı.

Arkadaşlar kendi aralarında para topladılar –ateşi tenekelerde yakıyorduk, duman oluyor, çadırların içi kirleniyor diye– o zaman soba aldılar, odun da… İşte Ankara halkı olsun, bazı kuruluşlar olsun, sendikalar olsun kendi aralarında ayarlıyorlar, odunlarımızı gönderiyorlar.

Bu eylem nereye kadar devam eder?

Kararlıyız, hakkımızı alana kadar bunu bırakmayacağız. Ama öyle ama böyle bu işi sonuna kadar götüreceğiz. Bize polisler müdahale de etseler, kurşun da sıksalar buradan gitmeyeceğiz, o kadar kararlıyız.

4-C'ye geçerim diyor musunuz en son çare?

En son çare işsiz kalmaktan iyidir diyorum. Şimdi Danıştay sonucuna bakacağız, duruma göre değerlendirme yapacağız. İnşallah o günleri görmeden hükümet bir açıklama getirir bize, der ki tamamdır, ben sizin haklarınızı verdim, daha fazla eziyet çekmesinler der.

Bu eylemden önce AKP hükümetinin böyle olduğunu düşünebiliyor muydunuz?

AKP bugün 7-8 yıldan beri iktidarda. Benim gözümde ilk gün nasılsa bugün de aynı. Satmak, sonra insanları işten çıkarmak... çiftçi zarar ediyor, ektiği şey para etmiyor, çiftçi ölmüş; esnaf, memur, emekli, işçi bu şekilde ölüyor memlekette. Hiç iyiye giden bir şey yok, herkes yani eczacılar olsun doktorlar olsun herkes şikâyetçi.

Bu eylem sizde bir değişiklik yaptı mı? Daha önce hiçbir eyleme katılmış mıydınız?

Daha önce mesela bu alkollü içkiler satıldığında o zaman gene böyle bir eylem olmuştu, ama bu kadar anlamlı eylem değildi, çok da eylem sayılmaz yani. Arkadaşlar bir günlüğüne gelmişlerdi, o da gerçi hafta sonuydu.

Katıldığınız ilk eylem mi bu?

Benim katıldığım ilk eylem bu.

Peki ne öğrendiniz bu eylemden, sizin hayatınızda neyi değiştirdi?

12 yıldan beri çalışıyoruz ama biz böyle bir eylem daha görmedik. Türkiye'de 30 yıldan beri ilk defa böyle büyük bir eylem olmuş. Daha önce de olmuş da biz o zaman çocuk olduğumuz için hani eylem nedir, grev nedir pek bilmiyorduk. Ama işin içine girdiği zaman insan her şeyi öğreniyor. Bu eylem çok şey değiştirdi. Biz işçi kesiminin birbirine bu kadar bağlı olduğunu bilmiyorduk. İnsan içinde olduğu zaman yaşıyor. Bu örnek bir eylemdir. Bugün 60 gün oldu, bu kadar uzun süren bir eylem ben hatırlamıyorum, belki daha önce olmuştur ama onların da bu kadar sürdüğünü zannetmiyorum. Hükümet inat ediyor vermeyeceğim diye, biz de alacağız diye inat ediyoruz. Yani yarış oldu.

Burada parlamentoda grubu olmayan partiler, solcu örgütler, sosyalist gençler var. Bunları daha önce tanıyor muydunuz?

Bize bunlar masal gibi gelirdi, gazetelerden, televizyonlardan duyardık. İşin

içinde olmadığımız için bu kulaktan girer öteki kulaktan çıkardı, ama işin içinde olduğu zaman insan her şeyi öğreniyor.

İşlerin bu noktaya gelmesinde sendikanın rolü nedir sizce?

Bizim duyduğumuza, okuduğumuza göre Türk-İş çok gevşek duruyor bu işte, hakkını vermiyor. Sen işçilerin başısın, Türkiye genelinde işçilerin temsilcisisin; benim adıma veyahut da Hasan'ın, Hüseyin'in adına oradasın. Bizim hakkımızı savunacaksın, gerektiğinde masaya yumruğunu vuracaksın, diyeceksin, bu adamların hakkı verilecek. Ama bence vurmuyor.

Peki vurmazsa ve size bu eylemi bitirin, biz artık sizinle değiliz derse ne olacak? Sendika artık yokum derse ne olacak?

Sendika yokum derse, zaten bizim yapacak bir şeyimiz yok. Biz sendikaya güvendiğimiz için buradayız. TEKGIDA-İŞ olsun Türk-İş olsun; ama Türk-İş biraz gevşek duruyor.

Bu Eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok; Türk-İş göreve genel greve, sloganları atılıyor ama en anlamlısı ölmek var, dönme yok. Bence bu kararlılığımızı gösteriyor. 60 gün oldu kararlıyız. Ölmek var, dönmek yok.

Bir açılım yaptık, açılımı TEKEL işçisi yaptı diyorsunuz, nedir o açılım?

Hükümet diyor ki işte Ermeni açılımı, Kürt açılımı, bilmem ne açılımı. Öyle bir şey yok aslında. Gündemi değiştirmek için yapıyor. Kürt'ü de Türk'ü de, Laz'ı da, Çerkez'i de burada.

Açılım daha çok Kürt sorunu çerçevesinde dillendiriliyor. Kürtlerle ilgili önyargılarınızda değişen bir şey var mı?

Bizim çalıştığımız iş yerlerinde de Kürt arkadaşlarımız var, komşularımız var. Ben doğuya da gittim, gezdim. 12 yıllık iş hayatımda 4 tane il değiştirdim. İlk işe girdiğim il Hatay, oradan İskenderun'a, İskenderun'dan Osmaniye'ye, orası da kapanınca Aydın'a gittim. 13 senede 5 sefer evimi taşıdım, eşyalarımın hepsi çürüdü, kırıldı. Ben Kürt de Laz da gördüm ama böyle bir şey yok, hepimiz kardeşiz. Bu eylemde biraz daha farklı oldu çünkü kaynaşıyoruz. Çadırlara gidiyoruz, onlar geliyor; sokakta görüşüyoruz, çay içiyoruz.

TEKGIDA-İŞ ve Türk-İş, ikisinin arasında bir fark var mı sendikacılık anlamında?

Biz Tek Gıda'ya bağlıydık ama şu an bizim iş hakkımız bitti, bize siz benim üyem değilsiniz de diyebilir ama adam yine de bizi bırakmıyor, sahip çıkıyor. Biz de ona güveniyoruz, o da işte Türk-İş'le beraber kararları veriyor. Bunlara güveniyoruz.

Sendika özelleştirmelerle ilgili bir eğitim çalışması yaptı mı? İşlerin buraya geleceğini anlatı mı size?

Biz bu kadarını beklemiyorduk. Temsilci arkadaşlar geliyordu. Ben Aydın bölgesinde çalıştığım için İzmir'e bağlıyım, İzmir'deki arkadaşlar geliyordu, toplantı

yapıyorlardı. Görüşmelerin olduğunu, işyerimiz kapansa bile bizi yatay geçişle diğer kurumlara geçireceklerini söylüyorlardı. Bizim ümidimiz oydu ama hükümet "hayır, siz yan gelip yattınız, çalışmadan para aldınız" dedi, bizi suçladı. Bizim zorumuza gitti. Suçlu biz değiliz, hükümet, fabrikaları satmış, tütün ekimini yasaklamış TEKEL'e tütün gelmiyor, ekici tütün vermiyor, depoda tütün olmazsa işçi ne yapsın? Depoları sattılar, boşalttılar, sonra bu kotaları, yasakları koydular. Fabrikalar özelleştiğinde yaprak tütünde 12 bin eleman yoktu. Bazılarımız fabrikalarda, bazıları başmüdürlükte, bazıları yaprak tütündeydi. Fabrikada çalışan arkadaşları yatay geçişle başka kurumlara aktarsaydı o zaman şu an 4-5 bin olurdu, sıkıntı olmazdı, gene aynı şekilde yatay geçişler yapılırdı.

Bu eylemde sizi en çok ne etkiledi?

Geçen hafta açlık grevine gitmiştim. Arkadaşımızın çocuğu vardı 3-4 yaşlarında. Babasıyla beraber çadırda kalıyorlar. Annesi açlık grevindeydi, çocuğu getirdi babası. Benim de o yaşlarda çocuğum var, onu görünce üzüldüm, duygulandım.

Açlık grevinde kaç gün kaldınız?

2 gün kaldım. 60 günden beri buradayız, büyük miting yapıldı, sonra 1 günlük grev yapıldı, hükümet geri adım atmayınca arkadaşlar açlık grevine gönüllü olarak girdi. Açlık grevi başladığında Aydın'daydım. Geldiğim gün görevli arkadaşa, açlık grevine girmek istiyorum dedim "hemen git ismini yazdır, içeri gir" dedi. Ben de hemen girdim 2 gün kaldım orada.

Bundan sonraki hayatınız nasıl olacak?

Özlük haklarımızı alırsak zaten gururla evimize döneceğiz. Haklarımızı alamadan, boynu bükük, çocuklarımıza karşı mahcup gidersek yıkılmış olarak gideceğiz.

Ama hayat devam ediyor…

Devam edecek de… Bizim burada mücadelemiz neydi? Ekmeğimizi, işimizi kurtarmak. Hayat devam edecek ama iş yok, yaş gelmiş 40'a… Ondan sonra artık ne iş bulursak onu yapacağız, başka çaremiz yok. Ama yarın seçim var o zaman ben bunların hesabını sorarım sandıkta. Daha önceki örnekleri var ANAP, DYP hiçbiri yok ortada. Bunların sonu da onlar gibi hüsran olacak. Yarın bunları yolda biri görse diyecek bu adam kim ya? Tamam şu an Türkiye Cumhuriyeti'nin başbakanıdır veya bakanlarıdır ama o zaman kahvedeki sıradan vatandaş gibi muamele görecekler. Kesinlikle, yalnız ben değil hepimiz yapacağız.

BURADA BİRLEŞMEYİ, PAYLAŞMAYI ÖĞRENDİK!

Hasan Yaren

Hasan Yaren, 12 yıllık işçiyim, 37 yaşındayım, 2 çocuğum var. Hatay'da Yayladağı'nda çalışıyordum, şimdi İskenderun'dayım.

Özelleştirmeler alkollü içkilerle başladığında da böyle eylemler yaptınız mı?

Yaptık. Oturma eylemi yaptık, işyerini terk etmeme eylemi yaptık ama başarılı olamadık o zamanlar.

Eylemin başından beri burada mıydınız?

Eylemin başından beri buradayım. Bir sefer gittim, geldim.

60 günlük eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz? Gelirken böyle uzun bir eyleme mi gelmiştiniz?

Gelirken böyle uzun bir eyleme gelmemiştim, ama inşallah sonuna kadar bekleyeceğiz burada, sonuç almadan gitmeyi düşünmüyoruz.

Bu aşamaya gelinceye kadar sendika size özelleştirmelerle ilgili bir bilgilendirme yaptı mı?

Hayır, kesinlikle hiçbir bilgi almadık sendikadan, sendika bize hiç bilgi vermedi.

Buradaki eyleme sendikanın yeterince sahip çıktığını, önderlik yaptığını düşünüyor musunuz?

Hayır, hayır kesinlikle…

Ne yapmalı sendika, nasıl davranmalı sizce?

Mesela orada yüz bin insanı topladı o zaman genel grev kararı alabilirdi, almadı. Keşke o zaman alsaydı, şimdiye kadar bu iş çözülürdü.

Son toplantı kararlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? 20 Şubat'ta işçiler buraya Türkiye'nin her yerinden gelecekler. Geceyi burada sizinle sabahlayarak geçirecekler.

Ben 20 Şubat'taki eylemin başarılı olacağını düşünmüyorum.

4-C'ye geçecek misiniz?

Elimden gelse geçmeyeceğim.

Son güne kadar bekleyeceksiniz öyle mi?

Evet, son güne kadar.

Son gün ne zaman?

Haklarımızı alıp gideceğimiz zaman.

Burada değişik örgütler, parlamentoda grubu olmayan partiler var; eylemden önce bu partileri, örgütleri biliyor muydunuz?

Yok, örgütleri bilmiyorduk, burada öğrendik.

Bu örgütlerle, partilerle ilgili düşüncelerinizde önceki ile şimdiki arasında fark var mı?

%100 var. Onları bize önceden büyüklerimiz öcü olarak gösterdiler ama geldik, burada insanlığı öğrendik, insanlığı öğrettiler bize, birleşmeyi, paylaşmayı.

Bundan önceki seçimlerde hangi partiye oy vermiştiniz, sakıncası yoksa?

Birinci ve ikinci dönem Ak Parti'ye verdim, ondan sonra CHP'ye verdim. Ama bundan sonra kan bağım olan tüm insanları örgütleyeceğim, sağ partiye oy verdirmeyeceğim.

GÜNEŞ ÇARIĞI SIKAR, ÇARIK DA AYAĞI!

Hüseyin Ege

İsmim Hüseyin Ege. Manisa Saranlı Yaprak Tütün İşletme Müdürlüğü'nden geldim. 1 Nisan 1993'te iş başı yaptım. 31 Ocak 2010'da iş akdimiz feshedildi. Her işte çalıştık. Hamallıktır, şoförlüktür, sekreterliktir… Her verilen görevi yaptık. 31 Ocak itibarıyla da işime son verildi. Gerçekten de inanamadım… Koskoca kuruluş kolay kolay kapanamaz diyordum… Türkiye genelinde çok büyük bir kitle… Birden yazıyı görünce şok olduk. Ayın 29'unda cuma günü kapıyı kapattık, vedalaştık arkadaşlarla, ağladık… En çok zorumuza giden işletmemizin kapatılması… 18 yıl aynı yerde görev yaptım, hiçbir yere tayin de olmadım… Buradaki eyleme rapor alarak, yıllık izinlerimi kullanarak katıldım. Buraya gelen geri dönmek istemiyor. Samimi söylüyorum 5 kez oldu gidip geliyorum. Ama eve gittiğim zaman rahat olamıyorum, uyuyamıyorum, aklım hep burada… Acaba ne yaptılar, ne oldu diye hep televizyon seyrediyorum… Biz haklıyız yüzde yüz…Biz illa bir buçuk, iki milyar maaş istemiyoruz. 1 milyar maaş verse de olabilir ama kadromuzu istiyoruz, iş garantisi istiyoruz. Benim oğlan liseyi okuyor, seneye üniversite okuyacak. 2 çocuğum var, nasıl okutacağım ben bu çocukları 500, 600 milyon maaşla?

Özelleştirmeler birdenbire olmadı Türkiye'de… Fabrikalar tek tek kapatıldı. Sümerbank, SEKA…

AKP 2004'te göreve geldiğinden itibaren bu özelleştirmeler yapıldı Sümerbanklar, SEKA'lar, Et Balık Kurumları, PETKİM, TEKEL'in sigarası hep bunların döneminde satıldı, peşkeş çekildi. TEKEL, hele sigarası, içindeki tütünün değeri kadarına bile satılmadı.

Daha önce özelleştirmelere karşı yapılan eylemleri nasıl değerlendiriyordunuz, televizyonlardan izlerken?

Görmediğimiz, bilmediğimiz için daha önce yapılan eylemler tuhaf geliyordu bize. Görmedik, daha önce böyle bir eyleme gitmedik. Bizim oturduğumuz yer Manisa'nın bir ilçesi eylem olmaz. Buraya gelince bu havayı tadınca bunları görünce...

İlk defa mı bir eyleme katılıyorsunuz?

Evet; 40 yaşındayım, ilk defa bir eyleme geldim.

İlk gaz bombasını kamu emekçileri yedi. Öğrenciler sürekli polisin müdahalesiyle karşılaşıyor. Buraya gelmeden önce direniş, eylem, mücadele sizin için ne demekti?

Buraya gelmeden önce aman diyordum ne var da eylem yapıyorlar. Buraya gelin-

ce, iğneyi kendimize batırınca, o zaman anladım. Millet gerçekten haklı… Devletin bunu yapmaması lazım… İnsan, hakkını arıyor, kırıp dökmedikten sonra bırak yapsın… Burada ekmeğimizin peşindeyiz...

İşler bu noktaya gelmeden mi yapılmalıydı eylem? Geç kaldık diye düşünüyor musunuz?

İşyeri kapanmadan önce yapılsaydı iyi olurdu ama hükümet, Başbakan bizi kandırdı.

Sıra bize gelmez dedik. Baskı altında yaşamak ile baskı altında yaşamamak arasında çok büyük fark var. Biz baskı görmedik. Direnişleri, eylemleri görmedik. Böyle şeylerin ne anlama geldiğini, ne olduğunu bilmiyorduk.

Burada parlamentoda grubu olmayan partiler, solcu örgütler, sosyalist gençler var. Daha önce tanıyor muydunuz bu partileri, örgütleri, gençleri, sendikaları?

Sol mudur nedir partiler geliyor ya bizim buraya, biz öğrencileri, çocukları kandırıyorlar diyorduk, ama gerçekten kandırdığı mandırdığı yok. Onlar hakikaten de bu memleket için canını feda etmiş kişiler. Samimi söylüyorum, tebrik ediyorum, hayran kaldım. Üniversite mezunu kızlar bize destek vermek için gece gündüz burada yatıyorlar. Bizden beklentileri ne? Çıkarları ne? Bize yardımcı olmak için buradalar. Ne gerekirse yapıyorlar. Çamaşırımıza varıncaya kadar yıkıyorlar. Banyoya götürelim, duş aldıralım diyorlar. Bunu benim yakınım yapmıyor.

Siz yaptınız mı daha önce?

Yapmadım, ben böyle eylem görmedim ki!

Bu 60 günlük eylem sizi nasıl etkiledi?

Çok etkiledi, kafamda çok eser bıraktı. Ben gece ara sıra yataktan kalkıyorum, ölmek var dönmek yok, diyorum. Geçen gün misafirliğe gittim, gece bağırmışım yatağın içinde. Adam geldi "ne oldu?" dedi. Yok, bir şey yok, dedim. "Bağırıyorsun, haklıyız biz kazanacağız diyorsun" dedi. İşte kafa gelip gidiyor dedim. Aklıma takıldı. Eve varıyorum bismillah çeker gibi, haklıyız biz kazanacağız diyorum. "Neyi kazanacağız baba?" diyor oğlum. Kazanacağız diyorum. Unutamayız bunu biz, biz şimdi aynı Kıbrıs'ı kazanmış gibiyiz. Savaştayız. Karşımızda düşman Çankaya, burası Sakarya yakası, biz savaş yapıyoruz şu anda.

Müdahale edeceğim diyor Başbakan!

Kim? Onda yürek olsa şimdiye çoktan müdahale ederdi!

İktidarda AKP değil de başka bir parti olsa durum değişir miydi?

Değişirdi. Çünkü diğer komünist dediği insanlar Müslüman, bu Müslüman değil. Bir sol parti olsaydı bizim durumumuz böyle olmazdı. Bak, bu sağcılar bu memlekete bir çivi çakmadan gidecekler. Ben sağcıydım ya solu görmedim. Ama bundan sonra da sağı görmem. Sağcıyım demem. Ne MHP'sini ne AKP'sini ne de DYP'sini. Bu memleketi hep satmışlar kardeşim. Bu memleket hepimizin. Başbakan tamamen ideolojik davranmaktadır. Biz AKP'ye oy verdik, Ben AKP'nin yöne-

timindeydim aynı zamanda. İlçeden istifa ettim. Kesinlikle çok yanlış Başbakanın bize karşı yapmış olduğu mücadele, çok yanlış. Biz asla ideolojik değiliz, kendisi ideolojik davranıyor, biz hak etmedik bunu.

Biz bir açılım yaptık diyorsunuz; nedir sizin yaptığınız açılım?

Başbakan açılım diyordu. Açılım burada. Alevisi, Kürt'ü, Laz'ı hep bir aradayız. 60 günden beri burada kavga olduğunu gördünüz mü?

Konfederasyonlar daha önce bir grev kararı aldılar ve uyguladılar, sizce başarılı mıydı?

Hak-İş var ya bir tane, Salim Uslu, ben biliyorum onu, gece 12'de Başbakan talimat verdi, baskı yaparak; çekil, dedi o da çekildi. Onlar çekilince %40 başarılı oldu.

Konfederasyonların son kararlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim için en sevindirici haber Danıştay'a gidilmesi. Danıştay'a gitti mi iptal çıkacak.

Şimdiye kadar neden gitmediler Danıştay'a?

Ama 4-C diyorum ben size 4-C'den bir Allah'ın kulu bağırdı mı bugüne kadar? 18 bin kişi 4-C'li. Burada bir kişi yok. 400 milyonu alıyor, sesini çıkarmıyor. Ağlamayan çocuğa meme verilir mi?

Siz zaman zaman burada sendikalara da tepki gösterdiniz. Mitingde kürsü, sonrasında da Türk-İş binası işgal edildi.

İşgal edilmedi. Sadece bu işleri yanlış yapıyorsunuz, yumuşak davranıyorsunuz, Başbakanın karşısında sesiniz gür çıksın, dedik. Başbakan, Cumhurbaşkanı ne biçim sert konuşuyor, buradan defedeceğim diyor! Kumlu'nun odasının basıldığı falan yalan. Sadece binanın içine girdik. Ben de girdim. Benim evim orası. Mitingde ben de vardım. Basmadık kürsüyü, Kumlu'yu geri çağırdık, gelmeyeceğim dedi, biz geldik. Türkel oradaydı. Güneş çarığı sıkar, çarık da ayağı sıkar, dedik. Eyvah! dedi. Orada gür sesle konuştuk, başka bir şey yapmadık.

İşgalden sonra Türkel bir çağrı yaptı sendikacılara. Kumlu yoktu!

Kumlu her yerde konuşmaz. Başbakan her yerde konuşuyor mu?

Aslında Kumlu çok iyi yönetiyor. Ben sonradan farkına vardım. Kavga varsa birisinin uzlaşmacı olması, hükümetle görüşmesi lazım. Türkel bize veriyor gazı, Kumlu öyle yapmıyor. O da bizi gazlasa olmaz. Onun hükümetle görüşmesi arayı bulması lazım.

Bu alanda en sık atılan iki slogan var. Biri, ölmek var dönmek yok; biri de, birleşe birleşe kazanacağız.

Ben slogan bilmiyordum. 40 yaşındayım ne miting ne bir eylem gördüm. Ben böyle kalabalığı bir şehit cenazesinde bir de burada gördüm. Miting nasıl olur bilmiyordum ki. Bizim orada miting olmaz ki. Böyle partiler geldiğinde –mesela Tayyip Erdoğan geldiğinde– gördüm.

Bunların arasındaki fark nedir? Biri şehit cenazesi, biri seçim mitingi, biri de hak arama.

Şehit cenazesinde daha duygusal oluyorsun, çok zor bir şey. Gencecik çocuk ölüyor, annesi bayılıyor, bağırıyor çok zor. Partininki 5 saat seni bekletiyor seçim meydanında, sonra 10 dakika konuşup, çekip gidiyor. 60 gündür buradayız. Başkanla görüşüyorsun, istediğin zaman çıkıp slogan atabiliyorsun. Gerçekleri konuşuyorsun, içindekini anlatıyorsun, ekmek mücadelesi veriyorsun. Stres, sıkıntı yok. Mutlusun, rahatsın, huzurlusun.

Müdahale edeceğim diyor Başbakan, korkmuyor musunuz?

Etmez, etmez. Yürek yok çünkü. Yürek olması lazım adamda. Bizim burada durmamız AKP'nin kaybetmesi demek. Gün gün eriyor. Kar gibi. Bizim haksız olduğumuzu düşünelim ama haksızken haklı oluyoruz. Kaybımız yok. Buraya polisi gönderemez. Gönderecekse 28 Şubat'ı beklemesin, hemen göndersin, gidin basın desin. Polisi ben gördüm. Hepsi ayakta, üşüyor zaten, zavallılar.

ÖZAL DÖNEMİNDE ÇIKMALIYDIK SOKAĞA!

Mehmet Ali

Manisa Sarıhanlı'da çalışıyorum. 17 yıllık işçiyim.

Sizce bu eylem neden bu kadar ilgi gördü?

İnsanlar bir şeylerin farkına bizim eylemimizle vardılar. Özelleştirmeler oldu, işsizlik arttı ama kimsenin sesi çıkmadı. Gittik sadece bir protesto mitingi yaptık. Adı eylem olan ama fiiliyatta eylem olmayan işler yapıldı. Çalışan kesim, bizim buradaki uzun süren eylemimizi ekranlarda göre göre etkilendi ve gönüllü olarak geldi. Sendikalar mitinge çağrı yaparken, isteyen gelsin, dedi. Eğer herkes gelsin deseydi 500 bin kişi olabilirdi. Bu iş de bu kadar uzamazdı.

Türkiye'de bugüne kadar insanlar kendi talepleri için bile eyleme katılmazken TEKEL işçileri için yapılan mitinge 100 bin kişi katıldı. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

İlk başta medya bizi görmezden geldi. Başbakan ve bakanların alçaltıcı sözleri ile karşılaştık, onu bile alt yazı olarak verdiler. Bugün gelinen noktada durumu doktorların tam gün yasası, atanamayan 300 bin öğretmen, eczanelerin kapatılması gibi olaylar etkiledi bence. Fotoğrafta şu göründü. Eğer biz bu halk hareketinin, işçi hareketinin dışında kalırsak yarın biz de yalnız kalırız. Bu korku sardı. 4-C gibi garip bir yasa var, sendikal hak, toplu sözleşme hakkı, iş güvencesi yok. Arkadan daha sert saldırılar gelecek, bunu gördü insanlar.

Daha önce eylemlere katılmış mıydınız?

Kapsamlı olarak dersek ilk eylem. 4 Şubat'taki gibi eylemlere gittik ama bilincine varmadan gittiğimiz eylemlerdi. Bunu kana kana, bilinçlene bilinçlene yaptık. 60 günlük deneyim, burada gördüklerimiz, yaşadıklarımız, paylaşım ruhu, insanların bakış açısı. Bize sövenler de oldu. Benim çok yakın arkadaşlarımdan, "yetmedi mi bugüne kadar aldıklarınız, bugünden sonra almasanız ne olur" diyenler de, destekleyenler de oldu. Bütün bunları harmanladığım zaman ben şunu öğrendim burada: Her ne olursa olsun direndiğin zaman, inandığın şeylerin arkasından gittiğin zaman, sonuç alamayacağın bir şey yoktur. Belki bizim istediğimiz sonuç çıkmayabilir. Ama şunu gördü millet, iktidar ne kadar güçlü olursa olsun, karşısında bir güç gördüğü zaman kafasının estiği gibi davranamaz. İşte, kiralık işçi yasasını, bizim bu eylemin etkisiyle, soğutmaya aldılar.

Burada parlamentoda grubu olmayan partiler var. Başbakanın marjinal

dediği, solcu, sosyalist gruplar; örgütler var. Onların buradaki bulunuşunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Marjinal denilen gruplar da bu ülkenin vatandaşları, gençleri. Biliyorsunuz, biz 80 öncesi bir film seyrettik, 80 darbesi ile film koptu. Şimdi yeni versiyonu işlemeye başlıyor. Ama o zaman Amerikan filosunu kovan da milliyetçiydi, milliyetçiyim diyen de milliyetçiydi. İdeolojik algılaması doğrultusunda, kendi fikrine göre yürüyen kesimler vardı. O insanlar da Türk bayrağı altında milliyetçilik yaptılar. Bugün belki de bizi daha güzel günlere götürecek beyinlerimiz, gençlerimiz, fikir babalarımız gitti. 12 Eylül darbesi olmadan, bir sendika yasası olsaydı biz haklarımızı kaybetmezdik.

Türkiye'de sendika içi demokrasinin işçi sendika ilişkisi bakımından yeterince işlemediğine dair bir tartışma hep oldu. Ama bu eylemde kimi açıklamalardan sonra işçinin sendika önünde toplanması, "sendikalar göreve, Kumlu göreve" sloganını atması; karar alma sürecine müdahale etme çabasıdır diyebilir miyiz?

İşçinin zorlamasıyla meydana inen bir kurum oldu hep Türk-İş. Eğer bizim direncimiz olmasaydı, bu eylem, bu kadar sürmezdi. Bu tartışma hiçbir zaman bitmez. Biz bir vekil seçiyoruz ama onu kendimiz tayin edebiliyor muyuz? Kimi önümüze koysalar onu seçiyoruz. Sendikada da aynı şey oluyor. Tam demokrasi yok. İstediğimiz kişiyi seçemiyoruz.

Sendikada yöneticilik, temsilcilik yaptınız mı?

Yapmadım.

Neden?

Bu işler grupla oluyor. Seçtiğimiz insanlar gruplar kurdular ve öylece yürüdü. Onların daha iyi yapacağına inandık. İhtiyaç hissetmedik herhalde.

Bir dönem "işçiler sendika yönetimlerine" tartışması oldu.

Olumlu olur tabii. Neden olmasın? Bugün sendikamız var, sendikada söz sahibi olmak gibi bir durumumuz olsa neden olmasın.

Eğer, işçi sendikanın karar mekanizmalarına müdahale edebilseydi ya da işçiler olsaydı yönetimlerde, bu eylemler daha erken başlar mıydı?

Aslında özelleştirme kararları alındığında sendikalar olarak, işçiler olarak ne kadar farkındaydık ona bakmak lazım. Burada bir eğitim söz konusu. Sendikal eğitim nedir? Sendika nedir? Görevleri nedir? Nereye kadar gidebiliriz? Nerede durabiliriz? Ben 17 yıllık işçiyim, böyle bir eğitim almadım. Toplum olarak okuma, araştırma alışkanlığımız çok zayıf. Günlük şeylerle tatmin olan insanlar olduğumuz için hiç kimse işin sonunu düşünmedi.

Özelleştirmeler yapılırken ya da hükümetlerin anti-demokratik uygulamaları devam ederken, 17 yıllık bir işçi olarak sendikaların yeterli ve gerekli tepkiyi gösterdiğini düşünüyor musunuz?

17 yıldır etkili bir eylem yok. Aslında benim bugün burada olmamam lazımdı.

15 yıl önce Özal döneminin radikal kararları alındığında sendikalar olarak çıkmamız lazımdı meydanlara. Ne zaman bıçak kemiğe dayandı, ben işsiz kaldım ondan sonra buraya geldim. Yaşar Okuyan mezarda emekliliği çıkardı, bunlar katmerlisini yaptı. Hangi sendika meydanları doldurdu? SSGSS'de de ne yapabildik? Bütün bunlar beni etkiliyor, çocuğumu daha çok etkileyecek. Ben bunu görüyorum ama bunu eyleme dökmek biraz örgütsel mekanizmanın içinde olacak. Memurlar bir araya geldiler ve güzel şeyler yaptılar bir zamanlar. Şimdi onlarla konuştuğumuzda aynı şeyden onlar da şikâyetçi.

KONFEDERASYONLARIN DA ZAMANA OYNAMASI SİNİRLERİMİZİ BOZMUYOR DEĞİL!

Seyfettin Aksu

13 yıldır işçiyim. 33 yaşındayım. Bekarım. İstanbul Cevizli TEKEL Fabrikası'nda çalıştım. Şu anda da çalışmaya devam ediyorum. Sigara imalât ustalığı yaptım.

İşe girerken neden TEKEL'i seçtiniz?

Aslında çok fazla seçenek olmadığından TEKEL. İşçiliği zaten seviyorum. Meslek lisesi çıkışlıyım. Biraz da kısmet diyebiliriz buna.

Çalışırken koşullarınız ve ortamınız nasıldı?

İstanbul'da çalışmanın koşulları ağırdı, fabrikalarda çalışmak her zaman ağır. İşe saatinde gitmek zorundasınız. Hasta olmayacaksınız. Tam bir disiplin söz konusu. Öyle anlatıldığı gibi 'yan gelip yatmalar' filan yok. Kart basıyorduk. 1 dakika geç kaldığımız zaman ücretlerimiz kesiliyordu. Yarım saatten fazla geciktiğinde bu işverene bağlı bir durum, istiyorsa seni o gün işe almayabiliyordu. Biz böyle bir işyerinde çalıştık. Yüzde yetmiş-yetmiş beş elektronik olan makinelerde çalıştık. Ama buna rağmen, İstanbul'daki sigara fabrikası için söylüyorum, ortamımız, dostluklarımız çok güzeldi. Çünkü hepimiz akrandık, yani gençlerin A'dan Z'ye çarkını döndürdükleri bir fabrikaydı İstanbul TEKEL Sigara Fabrikası.

Bir gününüzü anlatabilir misiniz?

Sabah 7:45'te işe gidiyorduk, saat 8:00 olduğunda makineyi çalıştırmamız gerekiyordu. Ondan sonra makinede problem varsa bunu gidermeye çalışıyorduk. 8 saat sürekli çalışıyorduk. Diğer yerlerdeki gibi üretimi durdurup, çay molası verme gibi bir durumumuz söz konusu değildi. Saat 9:00-11:00 arası çay ocağımız açıktı. Makineyi durdurmamak kaydıyla –makinenin başında, genelde usta ve yardımcısı bir bayan olurdu– bayanları bırakırdık çayımızı içerdik, sonra biz gelirdik, bayanlar giderdi. Yarım saatlik bir yemek molamız vardı, yine buna da dönüşümlü olarak giderdik. 16:00'a kadar çalışırdık ve vardiyayı diğer arkadaşlara bırakıp, kartımızı basıp, fabrikadan çıkardık.

Bayanlar neden yardımcıydı?

Çünkü bayanlar meslek lisesi mezunu değildi. O makinelerde çalışmak için meslek lisesi mezunu olmak gerekiyordu.

Arkadaşlarınızla iletişim kurmak ve sohbet etmek için zamanınız oluyor muydu?

Yok. Çok zamanımız olmuyordu. Sigara salonlarımız vardı. Ben sigara salonlarına gidip çok fazla oturmuyordum. Çünkü sigara içmiyordum. Sigara ortamının olmadığı yerlerde ya da makine başında arkadaşlarımızla sohbet etme imkânı bulabiliyorduk.

Peki işçilerin günlük sohbetleri ne oluyordu?

Biz işe girdiğimizden beri gözlerimizin önünde bilerek ya da bilmeyerek kötü ürün alınması söz konusuydu. Bunu aslında fabrikanın çökertilişi olarak adlandırıyorum. Kötü ürünlerin gelmesiyle makinelerimizin randımanlarının düşüşü söz konusu oldu. Bunları konuşuyorduk.

Kötü ürün dediğiniz nedir?

Bu kâğıt olur, tutkal, mekanik parçalar olur. Bunlar hatalı olduğunda otomatikman makinelerin de randımanı düşüyordu. Bu durum çalıştığımız yeri etkiledi.

Ne zamandan sonra oldu bunlar?

Fabrika özelleştirme kapsamına alındıktan sonra bunlar yaşanmaya başlandı. Bu da fabrikanın üretimini etkiledi. Bu bizim zorumuza da gitse, yapacak çok fazla bir şey yoktu. Çünkü o malı alan biz değildik.

Bunlar yaşanırken, yani hem size gelen malzemenin kalitesi düşerken, hem de özelleştirme devam ederken, Cevizli Sigara Fabrikası'nda sendika ile ilişkiniz nasıldı?

Sarı sendikacılık orada da vardı. Temsilcimiz vardı. Birlikte çalışıyorduk. Genelde temsilcilerimiz makinelerde çalışmıyordu. Daha çok sendikal faaliyetlere önem veriyorlardı.

Ne yapıyorlardı sendikal faaliyet olarak?

Bizim anladığımız bir sendikal faaliyet yoktu. Herhangi bir çalışma yoktu. Sadece işveren ile işçi arasındaki diyaloğun sağlanması gibi işlere bakıyorlardı, yani pek bir şey yaptıkları yoktu.

Somut olarak çözebildikleri sorunlar var mıydı?

Önemli bir problemi çözdüklerini görmedim. 2003'te içki fabrikasıyla ihaleye alındığımız zaman verilen paranın azlığından ihale iptal edildi. Biz o süreçte de özelleştirmenin karşısında duran, işçi örgütleyen bir sendika maalesef görmedik.

Siz sendikadan taleplerde bulundunuz mu?

Tabii ki taleplerde bulunduk. İşçi ile sendika, sendika ile genel merkez, genel merkez ile işçi arasında bir diyaloğun, bir köprünün kurulması gerektiğini hep söyledik, bunu hep talep ettik.

Buna dair toplantılar yaptığınız oldu mu?

Çok fazla toplantı yapmadık. Kendi kendimize kaldık. Çünkü orada da bir bürokrasi var, şube var. Şubeyi aşamadığınız zaman zaten genel merkezde kimseyi muhatap olarak bulamıyorsunuz.

Hiç sendikal eğitime katıldınız mı?

Sendikal eğitime hiç katılmadım. Sadece 2007 yılında bir psikolog ve bir profesör geldi, yemekhanede 15-20 dakika moral-motivasyon ilişkisi ile ilgili bilgi verdi. Bunun dışında başka bir sendikal eğitim almadık.

Bu moral motivasyon neye dairdi?

Çalışma yaşamına ilişkin bilgi verdiler. Çalışırken nasıl verimli olunur, problemlerin üstesinden nasıl gelinir? Çalışma yaşamına dair çok fazla bilgi vermediler. Çalışma yaşamının güzel taraflarını da, kötü taraflarını da gördük. Hepsi birbiriyle iç içe.

Fabrikada 8-9 saat makineleri kapatmadan çalışmanın, işçi üzerinde yarattığı tahribat nedir?

Bir kere hepimizin kulaklarında duyma problemleri var. Çünkü yüksek sesli bir makinenin karşısında çalışıyorsunuz. İkincisi, orada yüksek ısı ve nem var. Bundan dolayı nefes almada problem yaşıyoruz. Sağlıklı bir ortam değil. Kül, sigara ve nem olduğu için sağlık problemleri yaşanıyordu.

Meslek hastalığı diye bir tanım var mı sizin işinizde?

Şu anda belirgin bir durum yok, kot taşlama işçileri gibi. Bizde günlük yaşamınızı etkileyecek astım, bronşit gibi şeyler oluyor. Sigara hazırlama bölümü dediğimiz yerde nem oranı biraz daha fazlaydı, orada çalışan arkadaşların koşulları çok daha ağırdı, onun için oradaki arkadaşların hasta olma oranı yüzde 10-20 civarında artıyordu. Onun dışında belirgin bir meslek hastalığını en azından ben bilmiyorum.

Fabrikadan çıktıktan sonra çalışma koşullarının üzerinizdeki etkisi devam ediyor muydu?

Haftanın 6 günü çalışıyorduk. Sadece pazar günü tatillerimiz vardı. Pazar günleri de mesaiye gelip makine bakımlarımızı yapıyorduk. Pazartesi günü direkt üretime geçiyorduk. Gece gündüz çalışınca tabii ki insan asosyalleşiyor. Günün yarısı yaşanmıyor gibi. Onun dışında iş ortamında gündüz ile gece arasında çalışma noktasında bir fark söz konusu değildi bizim için. İşyerimizde havalandırma olmadığı için kar da olsa, kış da olsa genelde ortam aynıydı. Her zaman tek mevsim yaşıyorduk. Fabrikada olduğumuz zaman terlik ayağımızda, kısa kol tişört ile çalıştık. Kalın giysi giymemiz ısı ve hararetten etkilenmemize neden oluyordu.

Özelleştirmeler TEKEL'de alkollü içkilerle başladı; o süreçte siz ne yaptınız?

Alkollü içkiler ile birlikte bizim için de özelleştirme sorunu başlamış oldu. En sonunda 2008 18 Şubat'ta galiba ihale bitti. O süreçte fabrika Amerikalı Tubacco şirketine verildi. Bununla birlikte hepimiz için büyük bir hayal kırıklığı yaşandı yarınlara dair. Geleceğe dair büyük beklentilerimiz vardı. Hepimiz araba, ev alacaktık, tatile gidecektik, hayatımızı daha düzgün yaşayacaktık ekonomik olarak. Her çalışanın böyle bir hayali vardır. Niye çalışırsınız? Daha rahat yaşamak için, geleceğinizi sağlama almak için. O yüzden tabii beklentilerimiz büyüktü ve özelleştirme ile birlikte herkes açısından bir hayal kırıklığı yaşandı. 2008 Haziranı'ndan beri fabrikayı tamamıyla boşalttık, şimdi fabrikamızda sadece kolonlar var. Bütün

makineleri alıcı firma kendi fabrikalarına götürdü. Diğerleri de hurdaya çevrilip, hurdalığa gönderildi.

Daha sonraki hayatımız tabii ki zordu. Hani biz çalışma hayatımız zordu diyorduk ama fabrikayı bıraktıktan sonra o zorluğu gerçekten özler olduk. Alıştığımız bir düzen, bir tempo vardı. Her gün aynı saatte işe gitmek, bizi de makineleştirmişti. Özelleştirme olduğunda bizde de bir bocalama oldu. Bizde elektronikçilerin, mekanikçilerin hepsi işlerinin erbabıydı. Hepsinin vasıfları ellerinden alındı, sınıfları düşürüldü. Usta başıydılar, usta yardımcılığına düşürüldüler, sonra düz işçi oldular. Teknik elemanken, olduk yükleme-boşaltma işçisi. Ücretlerimiz de aşağı çekildi. Vasıfsız işçi konumuna düşürüldük. Hepimiz piyasada işinin erbabı, gerçekten kendimizi yetiştirmiş profesyonel insanlardık. Alışmadığımız bir çalışma modeline geçildi. Yaprak tütünlerindeki çalışma stili, sigara fabrikalarındaki çalışma stili birbirinden çok farklı; yaprak tütünlerde biraz daha insan gücüne dayalı, araba boşaltma, indirme bindirme vardı. Biz teknik ortamda, makine başında çalışıyorduk. Sabah kimse başımıza gelip; "arkadaşlar bugün bu işi yapacaksınız" demiyordu. Ama yaprak tütünlerde öyle değil, başınızdaki memur ya da amir her gün gelip, bu gün bu işi yapın diye bir iş çizelgesi iletirdi. Bizim alışmadığımız bir durumdu.

2008 yılında Özelleştirme İdaresi önünde bir eylem yapılmıştı.

O eylem yine hepimizin işyerinde sendikalarımız üzerinde baskı kurarak gerçekleştirdiğimiz bir eylemdi. Biz o zaman da, "ölmek var, dönmek yok" demiştik. O günkü şartlarda ne oldu bilmiyorum ama belki de bizim aynı haklarla yaprak tütüne geçiyor olmamız bir gevşeklik getirdi. O gün bize uygulanan polis şiddeti de az değildi. Yine gaz, su, cop yedik ve aynı gün dönmek zorunda kaldık. Çünkü ertesi gün yaprak tütünlerde işbaşı yapma zorunluluğumuz vardı. O gün herkes gitti, sigara bitti ve bugünkü sürece geldik.

Sendikayı baskılayarak 2008'deki eylem kararı aldığınızı söylediniz. O baskılamayı nasıl yarattınız, komiteleriniz mi vardı?

Komiteler kurulamadı. Bireysel kaygılarımız bugünkü gibi çok büyüktü. Şube üzerinden gerçekleştirdik. Bizde 720 kişi vardı, sadece sigara fabrikasında. Şube başkanı da bizim fabrikadan olduğu için bu konuda bastırdık. Şube başkanına genel merkeze gitmek istediğimizi söyledik. Diğer yerlerde şubeler dağınıktır. Ama bizde öyle değildi. Bizim 2, 6 ve 8 no'lu 3 şubemiz vardı. Yaprak şubesi ayrı, sigara şubesi, 8 no'lu Genel Müdürlük şubemiz ayrıydı. Bizim bağlı olduğumuz şube 2 no'lu şubeydi. Daha öncesinde özelleştirmelere karşı iş yerlerinde kalma eylemleri de gerçekleştirdik. Ama bir ses getirmedi.

Bu eylemler neden ses getirmedi?

Niye ses getirmedi; bence yanlış bir eylemdi. Kocaman bir siteye o kadar insanı yığıyorsunuz. Bunun hiçbir haber değeri yok. Kimse duymuyor. Kocaman bir ormanda, tek başına kalmış bir insanın çığlığını kim duyabilir? Biz de öyle bir durumdaydık ve pasif bir eylem türüydü.

Peki hiç tartışmadınız mı kendi aranızda, biz niye burada duruyoruz diye?

Tartıştık, ama dediğim gibi sendikal bürokrasi söz konusu. O zaman bunları aşamadık. En son gece geç saatte, İstanbul'dan binip Ankara Özelleştirme İdaresinin önüne geldik. Gece 4-5 gibi baskına uğradık ve herkes evine geri döndü, müdahaleden sonra.

Gelelim bu eyleme, bu eylem nasıl örgütlendi? AKP önüne geliş, tartışmalar nasıl oldu?

Bu eylemin başlangıcı da sigaranın satışıyla aynı hemen hemen. Yine komiteler yoktu. Sendika bizi örgütleyip de getirmedi. Herkes ne kaybedeceğinin farkındaydı; 4-C'nin kölelik yasası olduğunu hepimiz biliyorduk.

Nereden biliyordunuz 4-C'yi?

2004'te yasa çıktığında özelleştirmeye geçen arkadaşlarımız vardı. Bundan biliyoruz. 4-C'ye ilişkin kendi araştırmalarımız da vardı. Kayıplarımızın ne olduğunu bildiğimizden geldik buraya. Ak Parti'nin önündeki ve parktaki olaylardan sonra insanlar biraz da orada örgütlendi. Alanda örgütlenme gibi bir durum. Alanda yaşadıklarınız ile birlikte bir şeyler öğreniyorsunuz. Ak Parti'nin önünde ve parkta yaşananlar bize korkularımızı birleştirerek direnmeyi öğretti. Orada çaresizliğimizden birbirimize sarılmayı öğrendik.

Bu eylem TEKGIDA-İŞ'in Ankara'da AKP önünde olacağız diye merkezden aldığı bir kararla mı örgütlendi?

İşçiden gelen baskı ile oldu.

İşçiden gelen baskı nasıl örgütlendi?

Konuşurken ister istemez şubeye baskı yaptık. Şube, genel merkeze baskı yaptı. Bu sadece bizim şubede değil, Türkiye'nin genelinde böyle olunca, mecburen, bizi Ankara'ya taşımak zorunda kaldılar. Onlar da belki bunu beklemiyordu. 2008'de olduğu gibi gazı, suyu yiyip çekip gideriz modundaydılar. Biz de böyle bir durum beklemiyorduk. İlk 10-15 gün burada bir arada kalabildiğimizi gördükten sonra, biraz o şaşkınlığı üzerimizden attık. Birbirimizi tanıdıkça, bunun üstesinden gelebileceğimizi anladık.

Ertesi gün işçilerin bir bölümü AKP'nin önünde, bir bölümü Abdi İpekçi Parkı'nda bir araya geldi. Abdi İpekçi Parkı'na nasıl gittiniz?

Aslında biraz polis yönlendirdi bizi. Çünkü seçtiğimiz yer AKP önü veya Başbakanlık'tı. Oradaki arbededen sonra herkes bir araya geldi ve gidebileceğimiz tek adresin, Türk-İş olduğu kanısına varıldı. Müdahaleden sonra biraz da öncü arkadaşlarımızın yönlendirmesiyle geldik Türk-İş'in önüne.

Yani hedef olarak Türk-İş'in önü gösterildi!

Türk-İş bize sahip çıkmak zorunda diye biz buraya geldik. Bir hafta boyunca, Türk-İş'in birinci katı ve konferans salonunu resmen işgal ettik. Evimize girermişiz gibi karşıladılar bizi. Zaten onların da yapabilecekleri bir şey yoktu. Türk-İş'in ülkede işçi sınıfının yön veren bir konfederasyon olduğunun farkındayız.

İlk 5 günü değerlendirirseniz nasıl bir durum vardı sizler için?

İlk 10 gün biz buraya nasıl gelmişiz, bu kadar şeyi nasıl yaşadık ve biz nasıl buradayız. Herkes bunu düşünüyordu. Bu arada insanlar birbirlerini tanıma sürecine girdi. Ne olacak? Nasıl olacak? Bu iş nereye kadar gidecek? Sendikalar ne kadar arkamızda duracak? Yol güzergâhı çizme konuşmaları ile geçti. Bunların hepsini konuşurken, 10 günün nasıl geçtiğini fark etmedik. Zaten bizim için şok hali söz konusuydu.

60 günü devirmiş bir eylem olarak baktığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz yaşadığınız şeyleri?

İlk 10 gün bir bocalama dönemiydi. 26'sına kadar olan kısım biraz daha örgütlenebildiğimiz, biraz daha sendikayı önümüze katmaya çalıştığımız bir dönem. Başkanlar kurulunun toplanma zamanı. Bu, sendikanın da bizim yanımızda olması gerektiğini gördüğümüz, işçi ve sendika arasında koordinenin sağlandığı bir dönemdi.

Sonra üç günlük oturma eylemi ve açlık grevi, sonrasında Türk-İş'in aldığı kararlar, AKP il binalarına yürüyüş... Bütün bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk-İş'in eylem kararları bana göre çok fazla ses getiren eylemler değildi. İşçinin o anki organizasyonu ve arkadaşların desteğiyle olan şeylerdi. Bu durum tabii bizde biraz daha motivasyon yarattı. Bunun dışında diğer sivil toplum örgütlerinin Ak Parti önlerinde kendilerini zincirlemeleri, bizim için çok sevindiriciydi. Bu destek eylemleri bizi kamçıladı.

Ankara'da bir miting gerçekleştirildi ve bu mitingde kürsü işgali yaşandı. Kürsüde neler yaşandı?

Biz alana girdiğimizde misafirmişiz havası vardı. Sonra bir grup arkadaşımız, o kalabalığı yararak kürsünün önüne kadar gidebildi. Kumlu'nun basına verdiği bir bildiri vardı. Onu okudu ve ileriye dönük herhangi bir eylem, direniş kararı açıklamadı. İşçi de bundan memnun olmadı. O an o sinir ve stresle yapılmış bir baskındı. Kürsüden de birbirimizi ikna ederek indik.

Mitingden sonra Kumlu'ya karşı çok öfkeliydiniz?

Kürsüye çıkarken biz bu öfkemizi ifade ettik. Türkiye'de belki de emekçi sınıfı adına toplanmış en büyük kitleydi. O kitle de doğru kullanılmalıydı. Olmadı. Miting güzel, katılım güzel, ama gelgelelim, sendikanın tavrı bu eyleme göre daha yumuşaktı. Herkes konuşarak, anlaşarak, masa başında işleri halletmek ister ama bu olmuyor. Mücadele ile birlikte, liderler de o çizgide bulunmak zorunda. O yüzden tepki gösterdik, geldik Türk-İş önüne ve yine birbirimizi sakinleştirerek burada durduk. Bazı arkadaşlarımız Türk-İş'e girdi. Ben buna işgal demiyorum. Çünkü işgalde talan vardır, can yakma vardır. Ben bunu demokratik bir tepki olarak görüyorum. Kurumun başında olan kişinin odasına girip, talebini bildirme olarak görüyorum. Ama bu randevulaşmadan, haber vermeden talebini bildirmektir. Bunu öyle görüyorum ve buna da hakkımız var bizim. Biz de bu hakkımızı kullandık.

Türkel'in orada motive edici konuşmasından sonra, herkes sakinleşti ve olduğu yerden devam etti.

Mustafa Türkel'in KESK'e DİSK'e ve diğer sivil toplum kuruluşlarına yaptığı bir çağrı vardı. O çağrıyı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkel orada görevini yaptı. Türk-İş'in yapması gerekeni daha candan burada haykırdı. Çünkü bütün konfederasyonlar yanınızdayız diyorlardı ama bu biraz sanalda kalıyordu. Mustafa Türkel de, madem yanımızdasınız, buyurun gelin, dedi. Bütün sendikalara ve sivil toplum kuruluşlarına bu çağrıyı yaptı. Ondan sonra da bu çağrıya cevap verdiler.

Bütün Konfederasyonlar toplandı, bu yeni bir aşamaydı. Daha sonra sloganlarda "Sendikalar göreve", "Kumlu göreve" gibi bir değişiklik oldu. O nasıl oldu?

Bir kere hepimiz şunu biliyoruz. En kötü örgüt örgütsüzlükten iyidir. Ama Türk-İş dahil diğer konfederasyonların da tam olarak görevlerini yerine getirdiklerini düşünmüyorum. Bunu şu yaşadığımız 60 günlük sürede gördük. Kumlu'nun görevinden istifası değil, görevde kalması gerektiğini hepimiz biliyoruz. Kumlu istifa sloganı o anki öfkeden kaynaklandı. Yoksa kimsenin istifa etmesi bize herhangi bir kâr sağlamayacak. Biz, "sendikalar nereye biz de oraya" şeklinde sloganlarımızı değiştirdik. Sadece Türk-İş'in değil, bütün konfederasyonların bir araya gelip daha etkin bir rol oynaması gerektiğine inandık. Akabinde de açlık grevine ara verilmesi kararlaştırıldı. Konfederasyonların ricasıydı. Konfederasyonların bir araya gelmesi 4 Şubat'ı getirdi. Ve bir destek eylemi yapıldı. İyi ya da kötü. Yapılmış olması benim açımdan büyük bir önem arz ediyor.

Bütün bunlar olurken, işçilerin kendi aralarında sendikayı yönlendirmek amacıyla başka çalışmaları var mıydı?

Yani çok fazla bir şey yapamıyorduk. Biz daha çok sendikaların peşinden gitmeyi tercih ettik. Bazı alternatif eylemler ve yürüyüşler gerçekleştirdik ama onları aşan bir şey yapmadık.

Onları aşan değil ama onları zorlayan şeyler yapıyordunuz.

Buna mecburduk. Baştan beri sendikaların kötü yaptığını, Kumlu'nun bizi hafife aldığını düşündüğümüz yerde bazı eylemler yaptık. Miting sonrası gelişen olaylar bunun göstergesiydi. Buradaki direncin arkasında olmaları gerektiğini hep söyledik.

En büyük kaygı neydi sizler açısından?

Kaygı demeyeyim, bizim gördüğümüz bir zamana oynayış söz konusu. Bu bizim büyük korkumuz. Çıkın, gidin, diyemeyecekler. Ama bizim kendimize olan güvensizliğimiz ve belli bir takvime sıkıştırılmışlığımız var. Hükümet sürekli zamana oynuyor. Sendikaların da zamana oynuyor oluşu bizim sinirlerimizi bozmuyor değil. Biraz orada kendimize hâkim olmaya çalışıyoruz.

İşçi Komiteleri kurulmaya çalışıldı birkaç kez...

Komiteler halen kurulmaya çalışılıyor. Bugün yapılmış olan toplantılara arka-

daşlarımız, komitelerle girmek istedi. Yalnız bunun olmasının zor olduğunu söyledi konfederasyonlar. Bunun yerine TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı Mustafa Türkel'in buraya girmesini istediler ve Mustafa Türkel, bugün konfederasyon başkanlarının toplantısına, TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı ve işçi temsilcisi gibi girdi.

Komite çalışmaları ne zaman başladı? Nasıl bir yöntemle oluşturmaya çalıştınız?

İlk 15 günden sonra, komite çalışmaları başladı. O an daha aktif olan işçilerin seçilmesine gayret edildi. Zaten mücadele içerisinde, kimlerin aktif olduğu belli oluyor. Bunlar, daha sonra biraz sekteye uğradı. Çünkü zaten bizim söylediklerimizin çoğunluğunu sendikaya uyguluyordu.

Katılımı nasıl örgütlüyordunuz?Komite toplantılarınızı nasıl yapıyordunuz?

Toplantıları il il ya da çadır çadır örgütlüyorduk. Şu an biraz daha komite ihtiyacı arttı. Çünkü zamana oynayış var. Bu aradaki zamanı doğru kullanabilmek için komiteye ihtiyacımız var. Bugünden sonra bu komiteler çalışacak. Komiteler içeresinde her şubeden iki ya da üç kişi var.

Değişik siyasi eğilimlerden işçilerle bir aradasınız ve "birleşe birleşe kazanacağız" sloganı etrafında birleştiniz. Bu slogan nasıl atılmaya başlandı?

"Birleşe birleşe kazancağız" nasıl çıktı: Biz burada sivil toplum örgütlerinin, derneklerin, vatandaşların bireysel desteklerini gördüğümüz zaman, bu bizim davamız olmaktan çıktı, işsizin, öğrencinin, işçinin de davası oldu. Bunun için artık "Direne direne kazanacağız" yerine "Birleşe birleşe kazanacağız"ı atmaya başladık.

Bu sloganı daha önce atmış mıydınız?

Daha önce duymuştum ama atmamıştım. Attığımız sloganlar daha çok AKP'ye yönelik sloganlardı. Burada, biraz daha sınıf sloganları atılmaya başlandı. Daha önce, hiçbirimiz, örgütlü bir işçi olmayı tam olarak öğrenmemiştik. Bu 60 günlük direnişin en büyük sonucu, örgütlü olmayı öğrendim. "İşçi memur el ele, genel grev" bu çok büyük bir slogan.

SEKA özelleştirme karşıtı ses getiren eylemlerden biriydi. SEKA ile karşılaştırırsak ne diyebiliriz?

SEKA, benim gördüğüm eylemlerin en düzgünüydü. Çok örgütlüydüler. Düzgün olan slogan atışlarıydı. O beni çok heyecanlandırmıştı. Yalnız SEKA'dan bizim farkımız çok fazla. SEKA'nın 600 çalışanı vardı. Kendi illerindeydi. Çocuklarını da fabrikaya çekmişlerdi ve oradan okula gönderiyorlardı. Ama bizim böyle bir olayımız yok. Biz hepimiz, ülkenin dört bir tarafından gelmişiz, bir aradayız. Kürdü, Türkü, Alevisi, Sünnisi, burada birbirimizi tanıdık, örgütlendik ve aynı sloganı atmaya başladık. SEKA ile aramızdaki fark o. SEKA çok lokal bir durumdu. Bizde durum çok daha farklı, koşularımız çok daha ağır. SEKA etkili bir eylemdi ama şu anda TEKEL SEKA'yı aştı bence.

Çadırlar kurulduktan sonra işçiler arasındaki ilişkilerde ne gibi bir değişiklik oldu?

Her gün, bir ile gidip gelirseniz kimseyi tanımazsınız. Ama bir mahalleye ta-

şındıktan sonra, o mahalledeki insanları zamanla bir bir tanımaya başlarsınız. Bir bakmışsınız ailece görüştüğünüz komşularınız olmuş, selam verdiğiniz insanlar olmuş, burada da biz bunu yaşadık. Herkesin çadırının belli olmasından dolayı, biz burada komşularımızı tanımaya başladık. Komşularımız; Tokatlılar, Samsunlular, Diyarbakırlılar, İstanbullular... Bizim için bu büyük bir kazanım. Ama öncesine gelince, sabah buraya gelip akşama kadar slogan atıp gidiyorduk. Şimdi biraz daha tartışıyoruz. Komiteler kurulmaya çalışılıyor, ne olur ne olmaz üzerinden kafa yoruyoruz. Farklı yörelerden gelen insanlarla tartışıyoruz.

Çadırlarla beraber farklı şeyler de yaşanmadı mı? Herkes kendi çadırına kapandı, sanki alan boşaltıldı. Olumsuz bir etkisi olmadı mı çadırların?

Ben öyle düşünmüyorum. Çünkü çadırsız dönem daha yorucuydu. Eylem alanında kalamıyordunuz. Şimdi hiç kimse alanı terk etmiyor. Görmek istediği insanları gidip görüyor. Evet ilk etapta biraz çadırlara kapanma oldu, ama uyarılar oldu. Herkes çadırının kapısını açıyor ve isteyenler de bu çadırlara girip çıkıyor.

Eylem başlamadan önce Türkiye'de bir açılım tartışması vardı. Bunun toplumsal yansımaları da görülmeye başlanmıştı. Herkesi tedirgin eden yansımalar… İzmir'de DTP konvoyuna müdahale edilmişti… Ama sonra TEKEL eylemi başladı ve siz bir pankart açtınız. Asıl biz açılım yaptık dediniz. Nedir TEKEL'in açılım?

Burada Karadenizlisi, Akdenizlisi, Egelisi, Güneydoğulusu, Doğulusu var. Şimdi Ak Parti'nin yapmak isteği açılım, halkların bir arada yaşama projesiydi ya da bizim anladığımız oydu. Bunu kullanmak istedi, ama başarılı olamadı. Aksine linç olaylarının yaşandığını gördük Bursa'da, Trabzon'da. Bunlara tanık olduk. TEKEL eyleminden sonra, ülke mozaiğinin Sakarya caddesinde toplandığını gördük. Bu mozaik, birbirini dışlamadan, sorgulamadan kol kola durdu. Buradaki gerçek açılım. Hükümetin açılım dediği ama berbat ettiği, halkların birbirine biraz daha kinle baktığı bir ortamda, TEKEL işçilerinin bir arada durması, mücadele etmesi bence büyük bir açılım. Şöyle bir şey de görüyorum ben; bu açılımda Kürt emekçileri kendi taleplerini dillendirmiyorlar. Temkinli davranıyorlar. Bu bir sınıfsal mücadele, bu öncelikle emek mücadelesi. Zaten yaptığımız bir demokrasi mücadelesi.

Bu eylemden sonra Tokatlının, İzmirlinin Kürtlerin anadili ile eğitim talebini destekleyebileceği bir açılım oldu denilebilir mi?

O kadarını sanmıyorum. Böyle bir tartışmanın olduğunu da düşünmüyorum. Mücadele ile hakkımız olan şeylerin kazanılabileceğini gösterdik insanlara. Ama bu anadilde eğitim, örgütlenme hakkı veya sendikal hak olsun, adı ne olursa olsun. Yaptığımız demokratik bir hak kullanma arayışı ve mücadelesi, hak arayanlara, aramak isteyenlere bizim bu mücadelemiz örnek olabilir.

TÜRKİYE SEVDAMIZ, EKMEK İÇİN KAVGAMIZ!

Şuayip Gıcır

İstanbul sigara fabrikasında çalışırken özelleştirme sonucu sosyal tesisler müdürlüğüne gittim. 24 Haziran 2008'den beri orda çalışmaktayım. Özürlü kadrosundan işe girmiştim, ama kadro unvanımız sigara fabrikalarından yükleme-boşaltma işçisi olarak döndüğü için 31 Ocak itibarıyla işyerinden ayrılmış olan 63 kişiden biriyim. Benim işyerim kapanmıyor hâlâ çalışan arkadaşlarım var.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Gelirken Yunus başkan bizimle toplantı yaptı, "arkadaşlar yarın akşam Ankara'ya gidiyoruz, geliyorsunuz" dedi. Orda dayanamayıp, başkan kaç günlüğüne gidiyoruz, dedim. "Güzel bir soru, valizlerinizi hazırlayın, belki üç günlüğüne belki hiç dönmemek üzere gidiyoruz" dedi. Hiç dönmemek üzere gidiyoruz dediği zaman ondaki kararlılığı hissetmiştim ben… Aslında gelmeyi düşünmüyordum, yapılan haksızlıklar sonucunda bir daha herhalde hizmet etmem, emekli olurum diye düşünüyordum, öyle bir niyetim vardı ama hiç dönmemek güzel bir şeydi. Demek bir şeyler olacak, o niyetle geldik.

Özürlü kadrosunda çalışıyorum diyorsunuz, arkadaşlarınız size Güneydoğu gazisi diyor. Neden?

Irak'tan Türkiye'ye girmiştik 96 yılı Ağustos ayında. O zaman, çok tuhaf olaylar oluyordu zaten. Hakkâri/Çukurca'da hain bir pusuya düştük, kolumdan vurulmuşum...

Irak'ta ne işiniz vardı?

Ara sıra, sınır ötesi operasyonlar yapılıyordu. Hakkâri'de hain bir pusuya düştük… 6 şehit; 8 gazi oldu… Olay yerinde kolum kopmuş, ben farkında değilim… Biliyor musunuz o zamandan kaynaklanan bir şey, emir almayı, durmayı sevmiyorum.

Sınır ötesi operasyonuna gittiniz; er miydiniz, uzman mıydınız?

Uzman çavuştum.

Kaç yıl uzman çavuş olarak görev yaptınız?

6 yıl 7 ay. Sonra tekrar TEKEL'de çalışmaya başladım. Zaten ben askere gitmeden önce de TEKEL'de çalışıyordum.

Uzman çavuşluğu neden seçtiniz, koşullarını bilmiyor muydunuz?

Biliyordum… Manisa Kırkağaç'ta acemiliği yapmıştım ben. 98 gün sonra, herkes dağıtıma gittiğinde, 64 kişi koca alaydan İzmir Foça'ya gönderildik. Sporda, eğitimde ve talimde üstün başarılar gösterdiğimiz için herhalde. Ben 100, 200, 400, 800 metre atışlarında beşte beş vurmuş bir insandım. 5 km'yi tam teçhizatla beraber 18 dakikanın altında koşuyordum. Bunu bir iş olarak seçmek gibi bir düşüncem yoktu… O başarılarımızdan dolayı, sağ olsun alay komutanımız bizi Foça'ya eğitime yolladı. 9 aylık askerken ben uzman çavuş oldum.

Sonuçta babamdan dolayı seçtim desem...

Babanızla ilgisi nedir?

Çünkü babamı çok seviyordum. Benim babam 1982 yılında gözümün önünde ezildi. Ülkü Ocakları ilçe başkanıydı, yani ülkücü diye ezildi. Kimin ezdiğine gelince, bilmiyoruz… Babam, kucağımda son nefesini verirken: "Ailemi sana emanet ediyorum, bunu kaldırabilecek güçtesin, yüce Mevlam nasip etmedi. Seni subay olarak görmeyi istiyordum," demişti. Ben babamın bu lafı üzerine askerî liseye gitmiştim. 3 ay eğitim hazırlık kampı vardı. O disiplini 3 ay kaldıramadım. Ama askerde, uzman çavuşluğu tereddütsüz kabul ettim ve sonra kolumu kaybettim. Sadettin Tantan sayesinde 97'de TEKEL'de işe girdim. Tantan'ı görmeye giden 8 gaziydik, gittiğimizde tereddütsüz şunu söylemişti. Atıyorum adın ne? Ahmet Yalçın. Nerelisin? Afyonluyum. Afyon'da nerede çalışmak istersin? Adliye. Hemen Adalet Bakanlığı'nı arayıp "sana bir babayiğit gönderiyorum işe başlat" demişti. 8 gaziydik biz. O zaman dilekçe verdik. Ya gazi maaşı alacaktık ya da çalışacaktık. 2 Ağustos 2002'de Rahmetli Bülent Ecevit, Bahçeli ve Yılmaz hükümeti zamanında imzalandı bu yasa… Gaziler, hem gazi maaşı alabilir hem de çalışabilir diye… Biz feragat ettik gazi maaşımızdan ve işe girdik. Paşabahçe içki fabrikasında işe girmiştim. O zaman orda özürlü açığı fazla olduğu için Tekirdağ içki fabrikasına gönderdiler. İçki fabrikaları kapanana kadar, 14 Şubat 2004'e kadar alkol fabrikasında çalıştım. 2004'te alkol mağduru, 2008'de sigara fabrikaları mağduru, 2010'da ne olduğu belli olmayan bir mağduriyet var. 96'yı da sayarsanız bir de terör mağduruyum...

AKP önündeki ilk geceden sonra ikiye ayrıldı işçiler, nasıl oldu bu?

Şimdi şöyle: O gece saat 12'ye kadar herkes, AKP genel merkezinin önündeydi, sonra yağmur başladı. Herkes yorulmuştu. Dinlenmek için birer ikişer saat nöbetleşe ayrılıyorduk. Armada alışveriş merkezinin içinde komple TEKEL işçisi vardı. Soğuktan korunmak için dönüşümlü olarak oraya gidiyorduk. Bir de Türk Metal genel merkez binası var. Onlar da sağ olsunlar, konferans salonlarını açtılar. 12:20'de sendikacı büyüklerimiz dediler ki; "Bayanlar burada kalacak, soğuktan korunun diye size de spor salonu açtık." 27 belediye otobüsü geldi, bizi Atatürk Spor Salonu'na götürdü… Orada uyuduk. Sabah kalktığımızda Ak Parti genel merkezinin önüne gideceğiz diye bekliyorduk. Ama polis bizi dışarı çıkartmadı. Kapalı parmaklıklar ardında… Yağmurun altında kapıda bekliyoruz. Sonra ben o polis barikatından kurtuldum, yanımdaki 7-8 arkadaşla yürümeye başladık… Biz yürümeye başlayın-

ca tabii müdahale etmeye çalışacaklardı. O arada da yine bizim sendikacı bir büyüğümüz bir konuşma yaptı.

Sendikacı büyüklerin adlarını neden söylemiyorsunuz?

Mustafa Akyürek, genel merkez yöneticisi. "Arkadaşlar, sakin oluyoruz, Abdi İpekçi Parkı'na yürüyerek gideceğiz. Kesinlikle hiçbir müdahale olmayacak. Ama sadece ve sadece niçin geldiğimizi unutmayalım" dedi.

Tabii o arada polis korteji eşliğinde, işte polisin sağı solu kapatmayın, şöyle yapmayın böyle yapmayın uyarılarıyla yürüyorduk… Tabii o yola çıkana kadardı.

Kaç kişiydiniz?

O zaman, yaklaşık 1000 kişiydik, spor salonundan yürüyerek Abdi İpekçi Parkı'na ulaştık. Sonra arkadaşlarımızın da yanımıza gelmesini istedik. Ya onlar gelsin ya biz gidelim dedik. Dediler ki arkadaşlarınızı polis salmıyor. Çoğunluğu bayan oradaki arkadaşlarımızın… Polis müdahale etmeye kalkıştığı zaman orada bayan arkadaşlarımız hep bir ağızdan demişler ki, "biz bayan TEKEL işçileriyiz. Erkeklerimiz Abdi İpekçi Parkı'nda. Biz kadınlar olarak erkeklerimizin dediğini yapıyoruz. Buradan gitmek istemiyoruz, erkeklerimiz evi bize emanet etti." Orası bir nevi bizim evimiz, yani üs olarak gördüğümüz yer… Polis onlara müdahale ediyor. Müdahale haberini duyduğumuzda dedik ki, biz de kadınlarımızın yanına gidiyoruz. O arada bize de Abdi İpekçi Parkı'nda ilk müdahaleyi yaptılar. Daha buraya geldiğimizin ikinci günüydü… Kısa süreli bir arbedeydi, kalp krizi geçiren arkadaşımız oldu.

Arkadaşlarınız AKP'den yürüyerek Abdi İpekçi'ye geldiler ve geceyi Abdi İpekçi'de geçirdiniz. Ertesi gün eyleme yön veren bir saldırı gerçekleşti desem…

Evet, öyle oldu… Zaten Ankara Emniyeti de bundan pişman. Konuştuğumuz baş komiserler "Sizi orada bıraksak bizim için daha iyi idi, en azından nerede olduğunuzu biliyorduk. Parkın etrafını sarardık hiçbir yere çıkamazdınız, engellerdik, ama biz, bize verilen emri uyguladık. Çok büyük bir hata yaptık," diyorlar. Burada ne desteği ne bizim hareketlerimizi engelleyebiliyorlar. Her türlü özgürlüğümüz var. Kısıtlama yapamıyorlar.

Saldırı sırasında çantalarınız parkta kalmış...

Bütün herkesin, bavulu çantası geldi, bir benim gelmedi. Polisler topladı, karakola götürdü.

Abdi İpekçi'den Türk-İş önüne geldiğinizde...

Sırılsıklamdım ben.

Evet, çok mağdurdunuz ama aslında eylemde bir kırılma yaşandı ve bir karar verildi. Bu kararı sendikalar mı verdi, işçiler mi verdi?

Şimdi TEKGIDA-İŞ sendikası genel merkez yöneticisi Mecit Amaç, Tek Gıda başkanı Mustafa Türkel ve yanlışlıkla 2 tane milletvekili de gözaltına alındı, arabaya bindirildiler. Milletvekili oldukları anlaşılınca indirildiler. Sendikacıların da

vekillerin de bizimle aynı müdahaleye maruz kalmasından, hatta içeri alınmasından dolayı telefonlarla dedik ki, arkadaşlar, o zaman bize sahip çıkmayan Türk-İş'in önüne gidiyoruz.

O arada Ankara'dan ayrılmayı düşünen arkadaşlarınız da olmuş…

Mecburen oldular çünkü isyan ediyorlardı. Adam, benim genel başkanım, yöneticilerim alınmış, kimsem kalmamış, ne yapacağım diyor. Ben şahit oldum, adam telefonla konuşuyor. "Gardaş bize müdahale ettiler," diyor; 3-5 dakika duruyor "Nerede olduğumu bilmiyorum" diyor. Oysa parkta adam, ama şokta gazın etkisiyle… Biber gazından başka, sinir gazı insanların psikolojisini bozmuştu...

Siz deneyimlisiniz, gaz atmışsınız, burada gaz yediniz. Nasıl bir şey?

Dağda gaz atmıyorduk biz. Bizim attığımız gazlarla bunun arasında dağlar kadar fark var. Buradaki gaz başka bir şeydi. İsrail'den, ayın 14'ünde gelmişti. Özel olarak… Bir de suyla beraber verdiler yapışıp kalsın diye…

Saldırıdan sonra hemen KESK, DİSK, parlamentoda grubu olmayan partiler Türk-İş önünde toplandılar…

Evet, o gece hepsi buradaydı, çünkü o partilerle bağlantılı arkadaşlarımız var. Haber verdiler...

Siz Türk-İş'in önünde beklemeye başladınız ve 8 ay boyunca toplanamayan başkanlar kurulu toplandı. Başkanlar kurulu toplantıdayken sendikanın önünde saatlerce sloganlar attınız, eylem kararlarının alınmasını sağladınız. Eylem kararları beklentilerinizi karşıladı mı ya da Kumlu'nun yaptığı ilk açıklamaya uygun disiplinli ve etkileyici bir şekilde hayata geçti mi?

10 bin 8 yüz işçiden, 8 bin 5 yüzünün iş hakkı feshedildi. Dürüst olursak bu iş akitleri feshedilenler ya da feshedileceğini bilenler o zaman buraya gelselerdi, o üç günlük oturma eylemi üç günlük açlık grevi ile inan bana, bu iş, o gün biterdi.

Niye gelmediler? Gerçekten duyarsızlıklarından mı, örgütlenme aşamasında eksikliklerden mi?

Biz buradan ekipler gönderdik ama arkadaşlarımız iş bitmiş hiçbir şey kazanamayız diyorlar… Teslimiyetçilik bu.

Türkiye'de 6 tane konfederasyonu bir araya getirdiniz, bütün Ankara halkını Sakarya'ya döktünüz; İngiltere'de, Almanya'da, Fransa'da sizin için eylemler yapıldı ama TEKEL işçilerinin büyük bir bölümü buraya gelmiyor, öyle mi?

Evet, çünkü çok büyük baskı altındaydı insanlar… Müdürler, vizite kâğıtlarını imzalamıyordu. İnsanların ücretli izinleri vardı, izine çıkartmıyorlardı. Çünkü onlara da talimat geldi, burada çoğunluğun olmasını istemiyorlardı.

Ankara'dan böyle bir destek bekliyor muydunuz ve destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankara'da, biliyorsunuz ki ikamet edenlerin aşağı yukarı %80'i memur… Bü-

rokratlar, iş adamları, herkes üs olarak burayı seçiyor… Bundan dolayı, daha bilinçli insanlar oldukları için bekliyorduk ama bu kadar değil...

Onlarca eylem yapıldı Türkiye'de ama hiçbiri bu eylem kadar etki yaratmadı, bunu neye bağlıyorsunuz?

Hani Başbakanın tabiriyle "Bir avuç insanın," gerçekten inanmasına bağlıyorum.

Desteklerin katkısı nedir eylemin bu kadar uzun sürmesinde?

Desteklerin büyük payı var mutlaka, inkâr etmeyiz. Destekler olmasaydı ne olurdu? Burada gerçekten bir sefalet olurdu. Bu kadar dayanamazdık… Ha belki dayanırdık ama çok zor… Artık insanlar maaş almıyordu. Borç alırsın, yarın bir gün borcunu ödersin ama bir yere kadar… Müthiş destek var. Düşünsene halk misafir etti, ediyor, karnımızı doyurdu, doyuruyor, evlerine götürdü, götürüyor, sıcak yatak veriyor, banyo yaptırıyor, elbiselerimizi yıkıyor sabah ütülenmiş bir şekilde elimize veriyor.

Daha önce eylemlere katılmış mıydınız? Bunu diğer eylemlerle karşılaştırdığınızda ne söyleyebilirsiniz?

Evet ben eylemlere hep katılırdım… Bunun farkı burada artık korkusuzlar, kaybedecek hiçbir şeyi olmayanlar var. Bu saatten sonra gidecek bir yerin yok, iş yok, aş yok, biraz daha uğraşırsak eş de yok.

Sabahları Türk-İş'in önüne bayraklarla gidiyordunuz, İstanbul grubu olarak. İstiklal Marşı'nı ve Onuncu Yıl Marşı'nı söylüyordunuz. Niye böyle bir şey yaptınız? Resmî törenlerde yapılan şeyler bunlar…

Aynen öyle...

Kime ne mesajı vermeye çalıştınız bunu yaparak?

Kimseye mesaj vermedik. Biz, sadece, ne kadar kararlı olduğumuzu anlatmaya çalışıyorduk… 25 kişi kaldığımızda bile aynı şekilde geliyorduk. Harb-İş'ten, bayraklarla, sloganlarla yürüdük. Neden diyeceksin, inanın bana, Harb-İş'in orada iki tarafta da her gece panzer vardı. Ben Petrol-İş'i ziyarete gittim, orada yoktu. Maden-İş'te de, Haber-İş'te de yoktu. Harb-İş'te niye vardı? İstanbul grubu var diye vardı...

İstanbul grubunun farkı nedir?

Biz sabaha kadar yarın ne yapabiliriz, farklı bir eylem diye düşünüyorduk. Mesela ben, bir gece Kocatepe Cami'nin orda AKP il binasını gözlüyordum. Gece saat 2:30'da… Buraya nasıl girilir? Polis müdahale ederse nerden kaçarız? Dört kişi keşif attık… Ertesi gece, yanımıza bayan arkadaşlarımızı da aldık, gittik; ama adamlar dağ gibi polisi yığmışlardı… Aramıza sızan polisler haberi almışlardı...

Neden böyle bir şeye ihtiyaç duydunuz? Kitleden ayrı bireysel eylemler yapmaya?

Bireysel eylem değil aslında, biliyor musun, sonra diğer gruptaki arkadaşlarımız da geldi yanımıza...

AKP önünde kendini zincirleyen grup da vardı…

Orda her gruptan insan vardı. Tokat'tan, Diyarbakır'dan, Samsun'dan...

Kendiniz mi karar verdiniz böyle bir zincirleme eylemi yapmaya? Sendikanın bilgisi var mıydı?

Diyarbakır grubundan bir arkadaşım, ben ve 6 kişi karar verdik. Arkadaşlar, "hep kendi başınıza eylemler yapıyorsunuz, neden bizim haberimiz olmuyor," diyorlardı.

Eylem yaparsan, ses getirecek, dirayetli eylem yaparsan herkes inanır, o zaman da buradaki kalabalık artar… Bizim amacımız buydu… Ankaragücü taraftarları geliyordu, esti kafama… Benim bir düşüncem var, beni stada sokabilir misiniz, dedim. "Sokarız abi ama ne yapacaksın bilmemiz lazım" dediler. Pankart açacağım, dedim. "Pankart sokamayız" dediler. Ben de gittim, 20 tane tişört aldım, 4-C'ye hayır, TEKEL yazdım. Sırtımıza ters giydik çünkü stada girerken, insanların arandığını biliyordum. Haber Türk'e telefon açtım, böyle böyle tişörtlerle eylem yapacağız, dedim. Girince stada, tuvalete gittik, düzelttik ve sahada, üzerimizdekileri çıkardık. Polis müdahale etmedi. Biraz bekledi sonra "Giyinin, şovunuzu yaptınız, üstelemeyin" dedi. Baktım arkadaşlar giyiniyor. Giyineni öldürürüm, biz buraya çıkarmak için gelmedik, dedim. Polis: "Sen konuşma," dedi. Ben de sen konuşma dedim. Çevik kuvvet geldi. Ankaragüçlüler bağırdı, "Emniyet dışarı" diye "bu bir eylemdir. Alın bunları" dedi polis. Aldılar, 1 yıl boyunca hiçbir stada girememe cezam var. Adam başı da 2000 TL ceza aldık.

Kim ödedi paraları?

Sendika ödeyecek. O yüzden Mustafa Türkel bana "Sen eylem yapmayacaksın. Senin eylemlerin bize tuzluya mal oluyor" diyor.

İlk zamanlarda şöyle eylemler de görüyordum ben: Soyunuyordu işçiler, kendilerini jiletliyorlardı, direklere çıkıyorlardı… Sonra vazgeçtiler böyle eylemlerden. Nasıl oldu bu?

Çünkü uyarı aldılar.

Kim uyardı?

Genel merkez, çünkü bir iki kişinin yaptığı eylemle, 100 kişinin, 200 kişinin yaptığı eylem ayrıdır. 100 kişi yaparsa gözaltına almak zordur.

Eylem başlamadan önce Türkiye'de bir açılım tartışması vardı. Bunun toplumsal yansımaları da görülmeye başlanmıştı. Herkesi tedirgin eden yansımalar… İzmir'de DTP konvoyuna müdahale edilmişti…

Müdahale eden de kendi elemanlarıydı. O da ispatlandı.

Faillerin kim olduğu değil mesele... Türkiye'deki atmosferi anlatmaya çalışıyorum… Ama sonra TEKEL eylemi başladı ve siz bir pankart açtınız.

Diyarbakır eşittir İstanbul eşittir İzmir dedik...

Öyle yazdınız ve asıl biz açılım yaptık dediniz. Nedir sizin yaptığınız açılım?

Şu anda, burada, Diyarbakır, Batman, Bitlis, Adıyaman, Manisa, İzmir, İstanbul

var… Asla onlar bir araya gelemezler. Türkler Kürtleri sevmiyor; Kürtler Türkleri sevmiyor diyorlardı. Şimdi bir arada buradayız. Bu ülkede, Kürt sorunu gibi bir sorun olmadığı halde, Başbakan böyle bir sorun, böyle bir polemik yaratmaya kalktı.

Ama siz sınır ötesi operasyonlara katılmış birisiniz. Sizinle daha başka bir boyuttan konuşabiliriz. Kürtlerin talepleri var…

Var… Kürtlerin en büyük taleplerini söyleyeyim mi iş istiyorlar.

Ana dillerini konuşmak istiyorlar.

Evet.

Kürt olarak tanınmak istiyorlar.

Evet.

Anayasal güvence istiyorlar. Kürt sorunu Kürtlerin talepleriyle tarif ediliyor… İş yanı da kuşkusuz var…

İşte şimdi gene işsiz bıraktı… Açılım açılım dedi, insanları da sokağa attı… Kürt'ün Türk'ün sorunu yok.

Burada yapılan açılım, bunları, yani Kürtlerin taleplerini gören bir yerden yapılmış bir açılım mıdır?

Yok canım… Burada tek bir açılım var şu anda, ekmek açılımı… Başka hiçbir şey değil…

Sizin için daha farklı bir anlamı var. Kürtlerle değişik biçimlerde bir arada oluyorsunuz… Bir zamanlar operasyona gitmişsiniz, onların eylemlerine, taleplerine dönük bir müdahalenin içinde görevli olmuşsunuz… Şimdi onlarla birlikte bir mücadelenin içindesiniz…

Ben olaya öyle bakmıyorum. Birçok operasyondan döndüğümüzde, herhangi bir köye uğradığımız zaman, o insanların bize "Dağdan geliyorsunuz, gelin bir tas çorba için" dediklerini, bizimle ketesini, otlu peynirini paylaştıklarını biliyorum… Oranın halkıyla bizim hiç derdimiz yok. Benim hiçbir derdim yok… Buradaki arkadaşlarım da o yörenin insanı...

Eylemlerde biraz daha yakından tanıştınız mı diye diğer işçilere soruyorum ama size böyle bir soru sormaya gerek yok… Çünkü siz değişik biçimlerde onlarla birlikte olmuşsunuz. Bir zamanlar karşı karşıya geldiğiniz insanlarla şimdi yan yanasınız… Eminim onlar sizi konuk etmiştir, karnınızı doyurmuştur, genel politikanın dışında değerlendirmişlerdir. Üniformalıyken sırtınızda silahınızla, teçhizatınızla onların karşısındaydınız, şimdi onlarla yan yana, hükümete karşı bir eylemin mücadelenin içindesiniz.

Aynı çadırın içindeyim, aynı tastan, bazen arkadaşımın kaşığıyla yemek yiyorum. Arkadaşım da benim kaşığımla yer… Geçen bir arkadaşımla konuşuyorduk. Ben MHP'ye gönül vermiş bir adamım. O tam tersine DTP'li… Bana; "Dağdayız ben karşındayım. Sen de benim karşımdasın. Bana kurşun sıkar mıydın?" dedi. Bak

dedim, ben hâlâ aynı mantıktayım. İlk etapta, kimseyi öldürmek için kurşun sıkmam. Mutlaka görünebilir bir yerdeyse belden altına sıkarım, ama asla öldürmek için hiç kimseye sıkmadım. Ama mutlaka ki çıkar yol olmazsa sıkıyorsun, sana da öldürmek için sıkmazdım, dedim.

Buraya parlamentoda grubu bulunmayan partiler de geliyor. EMEP, ÖDP, TKP ya da Başbakanın marjinal gruplar dediği solcular, sosyalist gençler eylemi ciddi anlamda sahiplendiler, büyük destek verdiler. Bu eylem, bu gruplara, partilere bakış açınızı etkiledi mi? Bu eylemden önce ne düşünüyordunuz şimdi ne düşünüyorsunuz?

Ben bu grupların marjinalliğine pek inanmıyorum. Ben o gruplarla yine eylem yapıyordum Kadıköy'de… Aslında MHP'liyim ve yönetici konumundayım. Teşkilatlanma başkan yardımcısıyım, İstanbul'da.

Peki nerde onlar bu eylemde? Örneğin Ülkü Ocakları'ndan buraya bir destek geldiğini ben en azından görmedim.

Şimdi buraya BBP geldi, MHP de geldi...

Milletvekilleri olarak geldiler, teşkilat olarak gelmediler.

Geldiler ve geri çevrildiler.

Kim çevirdi?

Hem burada bazı işçi arkadaşlarımız, hem de polis. Buraya BBP'li kadınlar geldi. Buradakilere yemek getirmişler. Onlara mikrofon uzatmışlar, onlar da konuşmanın sonuna doğru, "Bu iktidar değil midir genel başkanımız orda günlerce kar altında kaldı. Muhsin Bey için demişler ölümüne göz yumdu. Bu bir suikasttır. Ama aynı iktidar Mahmur'dan gelenleri çiçeklerle karşıladılar, bu ülkenin gazisini işten atıyorlar" demişler, yuhalanmışlar...

Ama buraya gelenler hiç böyle bir konuşma yapmadı!

Sabahat Tuncel yaptı.

Ne anlattı? Baskı üzerinden konuşmuştur.

Neyse, ben, o gün MHP genel merkezine gittim. Biz de istiyoruz sizin gelmenizi, hatta ben Ülkü Ocakları'nın bizzat gelmesini istiyorum, dedim. Bana Devlet Bahçeli: "Bak gazim," dedi "Bütün Ülkü Ocakları'nı oraya yığarım, hiç sorun değil ama bu sefer, ülkücüler tekrar sokağa indi diyecekler. Hep kötü lanse edildiği için bu camia bize bir şey söylerler ve sizin emeğinize yazık olur," dedi. Söyleyecek insanlar da var. (İstanbul'dan kendi çadırımdan bunu diyecek insanlar bile var.) Burada eylem yaparken bana diyor ki "Bak senin gibi koyu bir milliyetçiyi burada biz komünist yaptık, eylemci yaptık." Şakayla söylüyor. Alınmıyorum ama şaka bile olsa bu sözü söyleyecek kapasitedeler...

Bu eylem içinde işçilerin hoşgörü sınırlarını oldukça genişlettiklerini görüyorum…

Aynen öyle...

Sonuçta bayraklarla gelip İstiklal Marşı söylemek de Adıyaman'da, Diyarbakır'da

tepki uyandırabilir miydi? Bunu düşündünüz mü bu eylemi yaparken? Konuştunuz mu hiç onlarla.?

Yoo konuşmadık… Tepki göreceğimi de zannetmiyorum...

Şöyle bir tepkidir bu: Biz burada işçiler olarak eylem yapıyoruz. İstiklal Marşı her kafamıza estiğinde söyleyeceğimiz bir marş değil, burada bir mesaj mı verilmeye çalışılıyor?

Biz marşı okurken gaz yediğimiz için polise mesaj veriyorduk. Türk-İş'e de mesaj veriyorduk.

Gazdan koruyamadı İstiklal Marşı ama!

2 sene önce de korumadı. O eylemde de vardım. İstiklal marşını başlattım. Yine gaz sıktılar. 5,5 saat buzda oturduk. Doktor bana 17 gün yürüyemez raporu verdi o eylemden sonra…

Gelen gruplara dair bir rahatsızlık yaşadınız mı? Tahammül etmek gibi bir durum oldu mu?

Tahammül ettik… Çadıra giriyorum, o zamanlar tabure yok, oturacağız… Atıyorum 30 kişi varsa, 4 tanesi işçi, 26 tane bize destek veren insan var. Onlar sobanın başında işçi kapının önünde. Oturuyor, kalkmak bilmiyor. Ben kendi arkadaşıma diyorum, biraz oturup kalkacaksın, başka bir arkadaş gelip ısınacak… Arkadaşlar, çadırınızda mutluluklar diliyorum dedim, çıktım, gittim…

Sonra önlem aldınız mı?

Konuştuk, teşekkürler dedik… Bize desteğe geliyorsunuz ama önce işçi. Bu işçi olmasa siz de burada olmazdınız. Böyle sürekli bir eylem görmediniz doğru mu… "Doğru" diyorlar. "Senin görevin ne?" dediler. Dedim ki, başkan burada yok, ben başkanım. Başkanım da demiş ki "Ben yokken herkes başkan." Ben bunu şu an başkan olarak söylüyorum. Sendikada bir vasfım var mı yok, çok da önemli değil.

17 Ocak mitinginden sonra önce kürsü sonra da Türk-İş binası işgal edildi… Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

17 Ocak mitinginde alana yürüyoruz, ön tarafı Tes-İş almış… Tes-İş, Mustafa Kumlu'nun genel başkanı olduğu sendika. Ön taraftaki arkadaşlara büyük bayrak gönderdik. Bayrağımız bize 7 parça geldi. Yırtmışlar, çekiştirirken… Tahammül edemedik… Mustafa Kumlu'nun ağzından da hâlâ grev kelimesi çıkmayınca ve "Mitingimiz Alişan konseriyle devam edecek" dediği zaman, İstanbul Cevizli başkanı "Tes-İş başkanı inecek" dedi. (Mustafa Kumlu Tes-İş başkanı ya) Biz de koşa koşa gittik, artık bizi de tanıdıkları için "İstanbul geliyor yolu açın" diyorlar. Orda Tes-İş'liler kol kola girmişler. Önüme ilk çıkana vurduğumu ve yere yıkıldığını biliyorum. Kürsüye çıktım ve birçok arkadaşı da kürsüye çektim… Tes-İş genel başkanı, ambulansla kaçtı. Yani bizim maval okumalara falan karnımız tok. Biz, harbi ses getirecek bir eylem istiyoruz, genel grev istiyoruz, bu dört harfli kelime adamın ağzından çıkmadı, çıkmayınca kuduruyorsun işte...

Sonra Türk-İş'in önüne geldiniz ve işgal ettiniz!

Duyduk, beyefendi Kumlu burada diye! Allah ne verdiyse yürüdük. 150 kadar işçi vardı işgalde ve ilk başta 30 kadar işçiydik. İzmir'den bayan arkadaşlarımız, Diyarbakır'dan arkadaşlar vardı. Sonra ne olduysa, Diyarbakırlı arkadaşlar geri çekildi. İskenderun'dan, İstanbul'dan arkadaşlar vardı. Biz derdin nedir diye sormaya gittik Kumlu'ya, biliyor musun?

Kiminle muhatap oldunuz girdiğinizde? Kumlu'yu buldunuz mu?

Kumlu'yu bulamadık. Kumlu kaçmıştı, Türkel'le görüştük.

Mustafa Türkel'in o anki tepkisi ve tavrı ne oldu siz öyle paldır küldür girince?

Mustafa Türkel şunu söylemişti: "Arkadaşlar haklı olduğunuz yerde haksız duruma düşüyorsunuz, burası şu anda bunu konuşmanın yeri değil, gelin ben sizin adınıza bir açıklama yapayım ve orda sizin bu onurlu direnişinizi hiçe sayan konuşmanın ardından sizin ne kadar dirayetli olduğunuzu açıklayayım," dedi. Sağ olsun, yine bizi ikna etti. Çünkü onun her zaman söylediği bir şey var: "İnandığınız sürece ben her zaman yanınızdayım. Çünkü ben de inanıyorum" ve biz bu lafı Mustafa Kumlu'ya da söylettik biliyor musunuz! "Siz inandınız, valla ben de inandım," dedi.

Mustafa Kumlu bunu ne zaman söyledi?

İstanbul çadırında.

Sonra Mustafa Türkel 17 Ocak'ta sendika işgalinden sonra bir konuşma yaptı.

Valla benim özlediğim bir konuşmaydı. İstediğimiz gibi bir konuşma olmasaydı olaylar çok farklı olabilirdi.

Mitingden sonra 4 Şubat grevi oldu, o grevi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tes-İş yine kaytarmıştı, bunu biliyoruz. Sonra Belediye-İş destek vermedi, İstanbul'da destek verdi, nedense Ankara'da olmadı bu. O gün de belediye otobüsü şoförlerine çattık biliyor musun? Otobüslerin yolunu kestik İstanbullu ve Diyarbakırlı arkadaşlarla. Sizin gururunuz yok mu? Nasıl insansınız? Yarın bir gün başınıza geldiği zaman yan yana yürümeyiz sizinle dedik.

Peki şoför ne dedi?

Ne diyecek, bastı gitti.

Sonra konfederasyonlar toplandı ve Kumlu'nun açıklamaları oldu. Siz hep tetikte beklediniz… Anında sendikanın önünde toplanan ve bir gün "Kumlu istifa, bizi satanı biz de satarız," ertesi gün "Kumlu göreve, sendikalar greve" diyen bir işçi kitlesiydiniz… Bunlar nasıl organize oluyordu?

Yazıyoruz… Ondan sonra da arkadaşlara söylüyoruz, zaten bir kişi bağırdı mı hepsi bağırıyor, yeter ki anladıkları dilden bağır.

Açlık grevleri yapıldı…

Açlık grevleri süreci güzeldi, ta ki bozulana kadar.

Niye bozuldu?

Kademeli gidecektik ve dediler ki; "Bir grup açlık grevinden çıksın sonra başka grup 3 günlüğüne girsin." İlk altı gün katılım güzeldi ama yedinci gün kimseyi bulamadık.

Şimdi bir 20 Şubat beklentisi var… Türkiye'den sendika temsilcileri, yöneticileri gelecekler, geceyi burada geçirecekler. Grev yapmış konfederasyonların daha sonra böyle bir eylem kararı almasını bir işçi olarak nasıl değerlendiriyorsunuz? 20 Şubat'ta bir gece burada beklemeyle kime ne mesaj verilecek?

Ama şunu söyleyeyim, o iş akitleri feshedilenlerin %80'i 20 Şubat'ta burada olsun, bu eylem daha farklı olacak...

Komiteden bahsediliyor, var mı bir işçi komitesi?

Evet var.

Nasıl oluştu komiteler? Kimler var?

Ben şöyle söyleyeyim, İstanbul ekibi olarak bizim komitemiz var.

Kaç kişilik komite?

20 ile 27 arası değişiyor.

İstanbul'da kaç işçi var toplam?

Toplam 800 işçi var. Ama şu anda eylemde olanlar 95 kişi; 27 kişilik komite var.

Komiteyi nasıl belirlediniz?

Daha sigara fabrikasının özelleştirilmesi sürecinde, o zamandan belirledik. Kişilerimiz de değişmediği için.

Kimler girdi o komiteye? Hangi özelliklerinden dolayı komitedeler? 97 kişinin seçtiği 27 kişi mi, yoksa 800 işçinin seçtiği 27 kişi mi?

800 kişi bu komiteyi belirledi.

Kadın var mı komitede?

3 tane kadın var.

22 Şubat'ta konfederasyonlar tekrar toplanacak. Ne karar çıkar, istediğiniz ne?

Genel grev.

28'ine 6 gün var. 6 günde bir genel grev örgütlenebilir mi?

22'sinde karar alındı diyelim, 6 günde neler olur biliyor musun?
Uçaklar duracak, trenler çalışmayacak, otobüsler işlemeyecek, hastaneler çalışmayacak... Zaten bir gün yapılsa yetiyor.

Bu eylem sizin hayatınızda ne değiştirdi?

41 yaşımda emekli olmaya sevk etti beni… Her toplumdan, her insanla daha

çabuk kaynaşmaya sevk etti. Eğer biraz daha kalırsam Kürtçeyi de sökeceğim.

Diyarbakır, Adıyaman çadırında özel olarak görüştüğünüz, sohbet ettiğiniz birileri var mı?

Var var, olmaz mı?

Eylemleri planlarken fikir alışverişinde bulunuyor musunuz?

Tabii tabii, mutlaka böyle bir koordinasyon var aramızda. Ne diyorum sana, sabah 04:30'a kadar oturup eylem planı yaptığımız oluyor.

Gözlediğim kadarıyla, çadır kentte aynı ilden gelmiş işçiler ayrı çadırlarda kalıyor. Örneğin Aleviler aynı çadırda ya da AKP'ye destek vermiş işçiler bir arada gibi… Böyle bir şey var mı?

Bana sorarsan var… Şimdi Diyarbakır'ın 2 çadırı var. Çadırlar neye göre ayrışmış? Biri Diyarbakır, öbürü de Ergani. Soruyorum niye ayırdınız? "Erganililer bizden değil." Niye değil ya? Diyarbakır Ergani diyor adam, onlar, direk "Erganiliyiz" diyorlarmış. Batman'ın Sason'u, Kurtalan'ı var ayrı çadırlarda...

İlçelere göre mi bir ayrılık yoksa partilere göre mi?

İlçelere göre bir ayrılma var. Siyasi bir ayrılma değil bence. Ama evet birbirlerini sevmeme gibi bir şey var, bunu da sezinliyoruz.

Bu eylemin sloganı nedir?

Türkiye sevdamız, ekmek için kavgamız.

Bir de, birleşe birleşe kazanacağız diye bir slogan atıyorsunuz… Bu daha önce sık atılan bir slogan değildi.

Çünkü daha önce böyle bir birleşme yoktu. Bir de, "Hastane önünde hasta soyan, okul önünde veliyi soyan, işçiyi memuru sokağa koyan, Amerikan uşağı Tayyip Erdoğan…" Çok hoşuma gidiyor.

Ne yapacaksınız bundan sonraki hayatınızda, politikaya devam mı?

Siyasete devam (MHP'de devam) orda görüşümde sapma ve yılma yok… İkinci çocuğum da yakında gelecek. Onlara bırakacak bir şeyimiz yok. TEKEL camiasında, birçoğu bilir. Anne veya baba TEKEL'de çalışıyorsa, onlar emekli olduktan sonra aileden biri tekrar TEKEL'de işe alınırdı. Artık öyle bir camia da yok… 47 yıllık bir kurum bitti… Çocuklarıma güzel bir gelecek bırakmak için çalışmaya devam.

ÖZELLEŞTİRMEDEN GELEN PARA KİRLİ SAVAŞA AKTARILIYOR!

Zülfikar Koşar

Diyarbakır işçisiyim. 89 girişliyim. 22 yıldır TEKEL'de çalışıyorum.

Alkollü içkiler özelleştirilmeye başlandığında bu kadar ciddi eylemler yapılmadı. O günkü sonuçları tartışıldı ve o telafi edilmeye çalışıldı.

Alkollü içkiler özelleştiğinde, sendikalar, hiçbir şekilde işçinin önünü açmadılar. Yardımcı olmadılar. Aslında biz daha erken yaşadık bölgede bunu. Alkollü içkileri anlattık dostlarımıza, çevremize, ama nedense adımız çıkmış ya teröriste, bölücüye… Samsun'a, Tokat'a, İstanbul'a ulaştık. Herkese, bakın adım adım geliyor dedik, anlatamadık. Ben işyerinde şoför olduğum için gittiğim her yerde bu çalışmaları yapıyordum. Delege arkadaşlarla bağlantılarımız var, sendika içerisinde de bir türlü anlatamadık. Güneydoğulu olduğumuz için, potansiyel suçluyuz. Siyasi baktılar ve inanmadılar bize arkadaşlarımız.

Sendikada hiç göreviniz oldu mu?

Diyarbakır'da, alkollü içkilerde temsilcilik yaptık.

Herhangi bir sendikal eğitimden geçtiniz mi?

Sendika bize hiçbir şey vermedi.

Son eylem nasıl örgütlendi?

Güneydoğu'da halk çok duyarlı ve örgütlüdür. Özelleştirme İdaresinin son yazısı ortaya çıkınca, biz bölge başkanlarımıza, hatta Türkel'e kadar hepsine tek tek ulaşmaya çalıştık ve gittiğimiz yerlerde onlara dedik ki; bu iş biterse yani biz bitersek, siz de biteceksiniz. Servet Akbudak'la, Mecit Amaç'la o dönemde, Malatya'da beraberdik. Onlarla tartıştık. Onlar da o bölgenin insanı, bizim yapımızı bildikleri için kabul ettiler. Sendika öncülük yaptı ama biz kendi imkânlarımızla buradayız. Yememizi, içmemizi, kendimiz karşılıyoruz.

Abdi İpekçi'deki saldırı sırasındaki durum neydi? İnsanlar böyle bir saldırıdan nasıl etkilenmişlerdi?

Oradaki durum gerçekten bir vahşetti. Biz bekliyorduk, olacağını biliyorduk… Çocukluğumuzdan beridir –45 yaşındayım– hep şiddetin içindeyiz, hep devlet masum işçileri sıkıştırmıştır ama bilmeyen arkadaşlarda şok etkisi yarattı… Çok kötü oldu… Gerçekten de vahşet...

Sonra Türk-İş'in önünde toparlanmada bir dağınıklık yaşandı mı?

O saldırıdan sonra herkes şaşkındı. Kimi otogara, kimi sağa sola gitti… Biz birbirimizden haberdardık, 'em çava bıkın' (ne yapalım arkadaşlar?) dedik. Birbirimizi aradık ve yerimiz Türk-İş'in önü, Türk-İş'i işgal edeceğiz dedik. Türk-İş evimizdir zaten.

Daha önce Türk-İş binasına gelmiş miydiniz?

94'tü zannederim. Pir Sultan Abdal Derneği'nde bizim bir çalışmamız vardı, gelmiştik. Türk-İş binasını görmek istedim. O zaman kart istediler, almadılar içeri. 32 sendikanın toplandığı salonu bu eylemde gördük, kahve, çay içtik, keyif yaptık.

Sonra Türk-İş'in önünde fiili bir mücadele başladı, programı her gün yeniden yapılan.

İşçilerin tepkisiyle bu ortaya çıktı...

Saldırıdan sonra Türk-İş'in önünde sendikacılarla karşılaşmanız nasıl oldu? İlk kim size hitap etti?

Mecit Amaç bize hitap etti. Mecit Amaç'la sürekli iletişim içerisindeyiz. Sağ olsun. "Sizin kararınız ne?" dedi? Biz dedik burada kalacağız. O da "Tamam arkadaşlar," dedi.

Kalma kararını işçi verdi ve sendika kabul etti?

Tabii tabii. İşçi verdi, sendika kabul etmek zorunda kaldı.

Kalma kararının verildiği aşamada birbirinizle bir konuşmanız oldu mu değişik illerden?

Tabii ki, bizim geçmişte yaşadığımız sıkıntılar var, öyle pes edip kaçmak yok. Ne için gelmişsek, son noktayı vurmadan, zafere ulaşmadan gitmek de olmaz. Onun için kendi aramızda komite gibi çalışmalar yaptık, bölge olarak tabii.

Trabzon, Samsun, İzmir, İstanbul bunlarla ilişkiyi nasıl kurdunuz?

Bu biraz daha önceye dayanıyor. Özelleştirme başladığı zaman Diyarbakır şubesi olarak Samsun, İstanbul, Tokat sigara fabrikasına, eylemlere gidiyorduk, onlara destek veriyorduk. Birçok arkadaşla iletişimimiz vardı. Özellikle Trabzon çok sağlam bu konuda, sonra Tokat'taki arkadaşlar sağ olsunlar… Onlar farklı bakıyorlardı bize ama bu olayları gördükten sonra "haklıymışsınız" dediler.

İlk günlerde İstanbul her gün sabah bayraklarla gelip İstiklal Marşı'nı, Onuncu Yıl Marşı'nı okuyordu… Buna neden ihtiyaç duyuldu?

Özellikle doğudaki insanlar daha da örgütlü olduğu için bazı insanlar sorun yaratmaya çalıştılar. O yüzden o arkadaşlar da "Biz böyle bir karar alıyoruz" dediler, biz de saygı duyduk. Dedik ki bu ülke bizimdir… Anadolu insanı olarak, halklar olarak kardeşiz, her şeye de saygımız var, ne bayrakla sorunumuz var ne marşlarla...

Her sabah İstiklal Marşı'nı okumaya karar verdiklerinde sizinle bir konuşma yaptılar mı?

Tabii beraber konuştuk. Hükümet marjinal gruplar var, doğudaki insanlar farklı şeyler yapmaya çalışıyor diyor ya, doğru diyorsunuz dedik o arkadaşlara. Türk-İş'in önündeydik geldikleri zaman alkışlıyorduk, marşımızı da okuyorduk beraber.

Ankara'dan, Türkiye'den ve dünyadan bu kadar destek almak sizi nasıl etkiledi?

Ülkedeki özelleştirmeleri, kirli savaşı biliyoruz. 600-700 milyar dolar kirli savaşa aktarılmış ve ülke bu savaştan dolayı ekonomik sıkıntı içinde, bu herkese dokundu. Düşünmeye başladılar. Sistemde sorun olduğunu fark ettiler. Sürekli de konuşuyoruz ama birlikte mücadele ediyoruz ve birlikte bu ülkedeki sistemden hesap soracağız.

Diyarbakır çadırı diğer çadırlardan farklı bir görüntü veriyor, örneğin önünü hiç kapatmadı, sürekli konukları ağırlayan bir çadır…

Diyarbakır'da, Güneydoğu'da 21 bin faili meçhul var. İnsanlar her gün taziyedeler, hiçbir zaman kapılar kapanmaz. Kıl çadırlar açarız ve hepsinin önü açıktır. Alışkınız böyle şeylere yani.

Kürt işçiler olarak toplantılar yapıyor musunuz? Yarın ne olacak, nerede hata yapılıyor, eylemin gidişatı nasıl gibi değerlendirmeniz oluyor mu?

Muhakkak konuşuyoruz, tartışıyoruz daha iyi yapmak için. Hassas durumlar var onlara dikkat ediyoruz, kendimizi frenliyoruz, özellikle susmaya çalışıyoruz, bazı konularda bir bölünme olmasın diye… Bir şeyleri yakalamışız, getirmişiz.

Bu konuda çatışma yaratacak tavırlarla karşılaşıyor musunuz diğer illerden gelen işçilerle?

Çok az istisna denecek durumlar…

Bu eylem başlamadan açılım tartışması vardı ülkede ve İzmir'de DTP konvoyuna müdahale olmuştu. Linçler mi başlayacak kaygısı yaşanırken gerçek açılım burada diye bir afiş astınız buraya. Nedir buradaki açılım?

Emekçiler, hükümetin açılımında samimi olmadıklarını gördüler. AKP'nin açılımının içi boş… Buradaki açılım, sorun ekonomikse eğer işte herkes de burada, bir arada mücadele ediyor, o anlamda söylediler.

O pankartı kim hazırladı?

Adıyaman şubesiydi galiba.

Bir gün "Kumlu istifa, gün gelecek devran dönecek, Kumlu işçiye hesap verecek" sloganları atılırken, ertesi gün "sendikalar greve, Kumlu göreve" gibi sloganlar atıldı. Bu geçişler nasıl oluyordu?

Kumlu hükümetle konuşan tek kişiydi diyelim. Başta Kumlu bizi sahiplenmedi, Tek Gıda'nın üyesi olduğumuz için. Kumlu'yu zorladık, ayağa kaldırdık, ondan sonra hadi git dedik. Şimdi gidip geliyor ama bu sefer düzgün şeyler yapmıyor, yalan söylüyor, oyun oynuyor, tezgâh kuruyor...

4 Şubat eylemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tatmin etmedi bizi. Türk-İş'ten kaynaklı bir tutum olduğunu düşünüyoruz. Dostlar bizi pazarda görsün. Zaten samimi olmuş olsaydı şimdiye kadar bu sorun çözülmüştü, ama işçilerin baskısı, sadece TEKEL işçisi değil, diğer işçiler, farklı kesimler de aynı şekilde onları sıkıştırıyor. Böyle olunca da bazı şeyler yaptırdık.

Konfederasyonlar yeniden toplandı ve 20 Şubat, 22 Şubat diye iki tarih koydu önümüze, 20 Şubat'ta Türkiye'yi buraya çağırıyorlar; 22'sinde tekrar Konfederasyonlar toplanacak. İşçiler 20 ve 22 Şubat'a nasıl anlamlar yüklüyor? Ayrıca 28'ine de az kaldı, 4-C'ye başvurunun son günü. Bunun psikolojik yansıması nasıl olur?

28 Şubatta kırılma olsa da değişen bir şey yok. İster başvursun ister başvurmasın bizim tek istediğimiz 4-C'nin iptal edilip, yeni bir yasanın çıkması. O süreçte biraz sıkıntı olur ama yine eylem devam edecektir, ne olursa olsun.

Açlık grevi devam ediyor. Kaç kişi var şimdi?

24 kişi var şu anda.

Artık gündemden düştü, açlık grevi çok bilinmiyor ve konuşulmuyor!

Onu yükseltebiliriz de, Tek Gıda'yı da zorda bırakmak istemiyoruz.

Bu eylemin sloganlarına baktığımız zaman 'Birleşe birleşe kazanacağız' çok öne çıktı. Bu daha önce de atılan bir slogan mıydı?

Sivil toplum örgütlerinin, diğer sendikaların yakınlığı, dünyadaki işçi hareketinin desteği var… Gerçekten herkesi de buraya istiyoruz, yani gelsinler birleşe birleşe büyüteceğiz. Onun için sık atılıyor.

Bu eylemin diğerlerinden farkı neydi? Öğretmenler, doktorlar, öğrenciler, eczacılar eylemler yaptılar ama bu kadar etkili olmadı.

Bu eylemin etkili olması doğu illerinden kaynaklıdır diye düşünüyorum. Doğuda iş alanı yok, hükümet var olan işini de elinden almaya kalktı insanların. İnsanlar işini bırakmamak için canla başla mücadele içerisine girdi. O yüzden buraya gelindi ve devam edildi. Burada bizi, Kürtleri, farklı gören insanlar yanılmışlardı. Kendileri de defalarca söylüyor bunu. "Kusura bakmayın biz doğuyu, sizleri farklı görüyorduk, bu bizim eksiğimiz, demek ki gerçekten bu sistem hepimize düşmanmış" diyorlar… Şimdiye kadar pek bir araya gelmemiş kesimler olarak bir araya geldiğimiz için de daha çok etkili oldu.

Bu eylemden sonra sendikacılıkta bir değişiklik olur mu?

Daha da farklı şeyler olur diye düşünüyorum, Türkiye'nin her tarafında daha iyi hesap yaparlar, insanlar artık eylemlere muhakkak giderler, katılırlar diye düşünüyorum. En azından bir tepki göstermeseler bile hak vereceklerdir.

İşçilerin oluşturduğu bir komiteden bahsediliyor? Var mı?

Ciddi anlamda komite yok ama hepimiz komiteyiz.

İller arasında rutin ilişkiyi sağlayan çadırlardan temsilciler, öne çıkmış işçiler var mı görüştüğünüz, tartıştığınız?

Şu anda Tek Gıda'yı bekliyoruz, bu son söylemden sonra.

Nasıl iletiyorsunuz tepkilerinizi sendikaya?

Türkel'le, Mecit'le, diğer bölge başkanlarıyla birebir konuşuyoruz, çadırlara istiyoruz. Sıkıntılarımız varsa gidip tartışıyoruz. Biz ilk başta komite kurmak istedik. "Sorun olur, inisiyatif bizim elimize geçer" diye onlar, kendilerinden korktular, engellediler...

Peki bundan sonra işin sonu nereye çıkar?

Ben umudumu hiçbir zaman kaybetmedim. 60 gündür buradayım, 60 gün daha kalırım. Bu bir onur meselesi.

Türkiye'deki sınıf meselesi. Tek benim değil, çocuklarımın meselesi. Elimden geldiği kadar, onlar ne yaparsa yapsın, beni zorla alıp atsınlar ama ben gitmeyeceğim. Ne olursa olsun burada kalacağız. Ölmek var, dönmek yok ve kazanacağımıza da inanıyorum.

Parlamentoda grubu olmayan TKP, ÖDP, EMEP gibi partiler; sol ve sosyalist çevreler de var burada. Bu eyleme katkıları nedir?

Onlar kendilerini tanıtmaya çalışıyorlar. Biz de onlara anlatıyoruz her şeyi. Sizin oynadığınız devrimcilik, solculuk. Biz 20 yıl önce yaşadık, çocukluğumuzdan beri yaşıyoruz ama yine de size saygı duyuyoruz. Kürtleri görmediği sürece hiçbir siyasi parti istediği yere gelemez. Ufak, küçük kalır, ama herkese de saygı duyuyoruz.

Kürt sorununu tartışıyor musunuz?

Yani onlara söylüyoruz, bu kirli savaş, bu özelleştirme zaten Kürt sorununa bağlıdır. Özelleştirmeden gelen para kirli savaşa aktarılıyor. Kürt sorunu olmamış olsaydı, Türkiye'de bu kadar özelleştirme olmazdı.

Bu eyleminde bir eksiklik tarif edecek olsanız, şöyle olsaydı daha iyi olurdu diyebileceğiniz bir şey var mı?

Daha radikal şeyler geliştirebilirdik, sendika öncülüğünde. Sendika adam gibi komitelerini oluşturacaktı, örgütlü bir şekilde her gün yeni bir eylem çizgisi, yeni bir şeyler geliştirip elçiliklere, Başbakanlığa, televizyona, basına gitseydik belki 15-20 gün içerisinde bu çözülürdü, bu sorun kesin çözülürdü.

Sakarya'ya kapanıp kalındı gibi biraz!

Evet. Daha radikal şeyler yapılabilirdi. Anlatamayacağım radikal şeyler, can alıcı şeyler… Gerçekten de çözülürdü.

AKP'nin önünde işçilerin kendilerini zincirlemesi de böyle bir şeydi herhalde?

Evet.

Hava soğudukça çadırların etrafı kapatıldı ve işçilerin arasındaki iletişim biraz kesildi gibi.

Biraz kesildi, evet.

İşçiler çadırlara çekildi, televizyonlar getirildi, soba koyuldu, eylemin temposu düştü gibi…

Hava şartları çok kötü. Burası gerçekten gece çok soğuk oluyor. Dışarıda da gidebileceğin bir yer yok. Buradaki kafelerde sandalye üzerinde yatıyoruz. Düşün, bir gün yatarsın, 2 gün yatarsın, 3 gün yatarsın, direncin kırılıyor. Onun için herkes kendini çadırın içine atmak zorunda kaldı.

Peki tepkiler ne oluyor?

Yok abi, işte biz böyleyiz, biz şöyleyiz diyorlar… Dedim, zaman gösterecektir. Ama Güneydoğu'yu görmediğiniz zaman siz devrimcilik yapamazsınız, hepsine söylüyoruz. Bizim yanımızdalar. Biz onlardan destek, güç alıyoruz her anlamda. Onlar olmazsa biz yokuz zaten, biz yoksak onlar da yoktur.

Kürt işçisine ne kattı bu eylem?

Kürt işçisi zaten bunun farkındaydı, Türk işçisine çok şey kattı.

"Güneydoğu'da yapılan katliamlar, soykırımlar, köy yakmalar demek ki doğruymuş. Siz haklıymışsınız" dediler, bunun farkına vardılar. Adım Zülfikar diye adam şaşırıyor. "Sizde Güneydoğu'da Zülfikar var mı, Alevi var mı orda" diyor. Anlatıyorum, diyorum ki günaydın… Siz o zaman Mezopotamya'yı, Kerbala'yı bilmiyorsunuz. Siz bir şey görmemişsiniz… Onlar da "Kusura bakmayın, sistem, televizyonlar gözümüzü kör etmişti, hiçbir şey görmüyorduk" diyorlar. Onlara çok şaşırdım.

61. Gün

Tekel, İtfaiye, Esenyu
DİREN
KA
TEKE

SENDİKA BAŞKANLARIMIZIN ARKASINDAYIZ!

Salih Evcil

Tokat işçisiyim. 1 Eylül 1987'de işe başladım. 23 yıllık işçiyim, TEKEL'in her kademesinde bulundum. 98 yılından itibaren bizim özelleştirmemiz başladı. O günden bu yana da çok eksiklikler oldu. Şöyle ki 98 yılından 2009 Aralık ayına kadar arkadaşlarımız hep yanlış yönlendirdiler. Onlara "Özelleştirmelerden bir şey olmaz, size bir şey olmayacak" dendi. Ta ki 2009'un Aralık ayına, özelleştirme yazıları gelip asılana kadar. Ama şimdi iş işten geçti mi? Tabii ki hayır. 14 Aralıktan bu güne 61 gündür burada mücadele veriyoruz. Bu mücadelenin sonunda ekmeğimizi alacağımıza, ilk günden olduğu gibi eminiz. 16 Aralık'ta Abdi İpekçi'de suyu, biber gazını yediğimizde hiçbir şey kaybetmedik. Hiçbir şekilde yılmadık, mücadelemizi sendikamızın önünde yükselttik. Başbakan konuşmalarıyla sendikamızla bizim aramızı açmaya çalışıyor. Ama bunlar boş, nafile şeyler. Mustafa Kumlu Başbakanın arkadaşı, AKP'yi kuranlardan biri. Ama buna rağmen hakkımızı yasalar çerçevesinde aramaya devam ediyor. Biz sonuna kadar onun arkasındayız. Sendika başkanları tüm işçilerden, yani tabandan güç alarak, işverene isteklerimizi iletiyor. Bu noktada biz sendika başkanlarımızın arkasındayız. Bu mücadeleden de başarılı bir şekilde çıkacağımızdan eminiz. Başbakan diyor ki "28'inde burayı boşaltın." Hayır, biz boşaltmayacağız. Müdahale edebilir, çadırlarımızı sökebilir. Biz de çadırsız oturmaya devam ederiz.

Kaç yaşındasınız?

45 yaşındayım.

Daha önce eylemlere katılmış mıydınız? İlk defa mı gazlı saldırıya uğradınız?

Hayır ben ilk kez gaz yemedim. 2005 yılında Tokat Sigara Fabrikası'na alıcı firmalar bakmaya gelmişti. Kurban Bayramının ilk günüydü. Sabah saat 7:30'da firmaları engellemeye gittik. Orada biber gazı da, cop da yedik. Ama bunlar hiçbir zaman alın teri mücadelesinin yanında acıtan şeyler değil. Bizi devamlı polisle karşı karşıya getirdiler. Tabii onlar da görevlerini yapıyorlar. Onlara da kızmıyoruz.

Sizin eyleminiz başladığında Kürt sorununda bir açılım tartışması vardı. Sokaklarda linçler vardı. Bütün bu yaşananlar, bir iç savaşa mı gidiyoruz, Kürt-Türk çatışması mı başlayacak kaygısı yaratmıştı. Siz buraya geldiniz ve bir pankart açtınız. "Açılımı biz yaptık" diye. Nedir bu açılım? Gerçekten bir açılım var mı burada?

Bakın hükümetin ortaya atmış olduğu açılım sadece oy toplamak içindir. Ben Türküm hiçbir zaman bir Kürt kardeşimle bir problemim olmamıştır.

Peki Kürtlerin taleplerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kürtler aslında bir şey talep etmiyor. Neden diyeceksiniz? Bakın şöyle bir baktığımızda 25 tane bakanımız, 550 tane de milletvekilimiz olması lazım. 25 bakandan diyebilirim ki 10-12 tanesi Kürt'tür. 550 milletvekilinden de en az 200 tanesi Kürt'tür. Açılım neresinde peki? Bütün bürokraside devletin her kademesinde Kürt var. Açılım diye bir şey yok, Kürtlerin talebi diye bir şey yok. Bakın şöyle bir şey söyleyeyim ben size. Şu anda Türkiye'de iki tane önemli durum var. Önemli derken kendi yönlerinden, benim için önemli değil! 1- Kürtler; Kürtler derken aşırı Kürtler. 2- Aşırı dinciler. Bunlar ne yapıyor? Aşırı dinciler, aşırı dincileri kullanarak, belli bir yerde bulunuyor ve o yerlerini devam ettiriyor. Türbandı, namazdı, camiydi, şuydu buydu… Kürtler ne yapıyor? Yani Abdullah Öcalan'ın izinden giden Kürtler, Onlar da Kürt vatandaşlarımızı kullanarak bir şeyler elde etmeye çalışıyorlar. Bugün doğudaki insanlarımızın pek fazla bir şey isteyeceğini tahmin etmiyorum.

Burada Kürtlere dair yargılarınızda değişiklikler oldu mu?

Benim Kürtlere yanlış bir bakış açım yoktu ki bir değişiklik olsun! Birçok Kürt işçi arkadaşımız vardı. Onlarla her zaman diyaloğumuz vardı.

Sizin yaptığınız açılım neydi peki?

Bizim açılım yaptık dediğimiz şu: Alevisi, Sünnisi, Çerkezi, Kürdü, Lazı yani hepimiz bir aradayız. Burada lokmamızı paylaşıyoruz.

Peki türbanlılara karşı bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

Hayır, hiç olmadı. Çünkü onlara karşı da düşünce ve görüşüm aynı. Onlar kullanılıyor. Eşim başörtülü değil ama annem başörtülü. Bu gayet normal bir şeydir. Ama bunu dini simge haline getirmek çok çok yanlış bir şey.

Bu eylem hayatınızda ne değiştirdi?

En azından emek ve hak için bize mücadele gücü verdi. Şimdiye kadar eylemlere katıldık. Eylemlerde de yattık. Bu Ankara'ya kaçıncı gelişimiz… Ama ilk defa bu kadar radikal, özverili bir şekilde emeğimizi korumak için mücadele ediyoruz.

4-C'ye kesinlikle hayır diyorsunuz.

Evet.

Hükümet de 4-C'den başka bir şey yok diyor.

Evet 4-C'ye hayır diyoruz. Bu sonuna kadar devam edecek. Çoğunluk isteği de önemli. Ben çoğunluğun 4-C'ye hayır diyeceğine gayet eminim.

Peki 4-C'yi daha önce biliyor muydunuz?

2004-2005 yıllarında özelleştirme sürecinde, özellikle 2007 yılında fabrikamızın satılışında sendikamız vasıtasıyla 4-C'nin ne olduğunu öğrendik. Biliyorduk, ama bu kadar ayrıntısını bilmiyorduk. Bu süreçte daha iyi öğrendik.

Bu eyleme birçok örgüt ve parlamentoda grubu olmayan partiler destek veriyor.

Onların katılımını, desteklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankara halkı olsun, diğer sosyal platformdaki insanlar, sivil toplum örgütleri bizim hangi amaç için mücadele ettiğimizi bildikleri için bize bakış açıları ilk günden bugüne kadar hep pozitif yönde oldu. Başbakan "Orada her türlü insan var. Onların içine şunlar bunlar karıştı" diyor. Hayır, kesinlikle ve kesinlikle böyle bir şey yok. Buradaki herkes bizim mücadelemiz karşısında bize saygı duydu. Onların bu desteğini de son güne kadar bekliyoruz. Biz yanlış bir şey yapmadığımız için bizim yanımızdalar.

Bu eylemden önce bu örgütlere bakış açınız nasıldı, şimdi nasıl?

Ben yine aynı şekilde diyorum. Yaşantım, görüşüm itibarıyla hiçbir zaman yanlış düşünceyle bakmadım. Ama farklı bakan arkadaşlarımız vardı. Televizyonda çıktığı zaman, bir öğrenci coplandığı zaman "Onların orada ne işi var? Bunlar vatan haini," diyen arkadaşlarımız vardı. Ama bu gün o arkadaşlarımızın bakışı değişti.

Bu eylemin sloganı nedir?

Bizim ilk baştan bugüne kadar attığımız "ölmek var, dönmek yok", ikinci olarak da "birleşe birleşe kazanacağız".

POLIS

62. Gün

İNSANCA
YAŞAM
DAİMİ
ÇARE

KUMLU AKP MİLLETVEKİLİ GİBİ DAVRANIYOR!

Müslüm Demirci

Adıyamanlıyım. Eşim TEKEL'de çalışıyor. Ben de ona desteğe geldim. Bazen beraber geliyoruz. Bazen o dönüyor ben kalıyorum, bazen o kalıyor ben gidiyorum.

Eşinizin adı?

Zübeyde Demirci. Dört günlük açlık grevinde rahatsızlanınca ister istemez göndermem gerekti. O gitti ama ben buradayım. E niye bırakamıyorum, çünkü ben bundan dokuz sene önce atölyemi kapattım. On bir sene mobilya atölyesi çalıştırdım. O zaman tütün vardı, Sümerbank, TEKEL vardı ama tütün kotalandı, Sümerbank satıldı. Ben baktım ki atölyeyi çalıştıracak durumda değilim. Yani eve ekmek zor götürüyordum.

Kriz zamanında mı kapattınız atölyeyi?

Hayır, krizle ilgili değil. Adıyaman tütün işletmesi vardı. Tütüne kota getirildi, ekim yapılmadı, alım gücü düştü halkın. Kimseye bir iş yapamayacak duruma geldim. Yani adam açsa, iş güç yoksa, dolap mı yaptıracak? Neyine lazım? TEKEL'e, eşimin işine güvendik. Bu arada önce Malatya'ya, beş sene sonra da Samsun'a gönderdiler. On dört senedir anamızı ağlattılar. Hiçbir hayırlı gün görmedik. Çocuklarımız her gittiği yere alışana kadar bir on gün hastanede yatardı. Özelleştirdiler, kapattılar, dediklerini yaptılar, bizi Adıyaman'a geri gönderdiler. Orada da bizi gözümüzün yaşına bakmadan kapı dışarı ettiler. TEKEL direnişine ölümüne kadar devam edeceğiz. Biz gemileri yaktık, geri dönmeyeceğiz. Ölmek de yok, dönmek de yok. Alacağız. Alacağız. Alacağız. Bu bizim hakkımız.

Altmış iki günlük eylemde zaman zaman işçi sendikayla da karşı karşıya geliyor Kumlu istifa diyor, ertesi gün Kumlu göreve diyor. Bu durumla ilgili izleniminiz nedir?

İşçi bıktı… Hükümet şu kadar işçi 4-C'ye geçti, tazminatlarını aldı, şu gün son gün diyor. Buna karşılık Türk-İş'in de, Kumlu'nun da somut bir adım atmaması işçilerin sabrını taşırıyor, umutsuzluk içine giriyorlar. Bazen korkuyorum ya Türk-İş'e saldıracaklar ya da bırakıp gidecekler diye.

Burada bir açılım yaptık diyor işçiler nedir, buradaki açılım?

Yıllardır biz Türklerle, Kürtlerle, Lazlarla iç içe yaşıyoruz. Lazlarla ben dört sene çalıştım, Karadeniz'de. Antalya'da çalıştım. Böyle bir sorun yok. Türban yasası gibi Kürt açılımı da AKP'nin çomak sokması bence. Niye daha önce İzmir'de olay olmadı? Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i hepsi burada, biz iki aydır birlikte yemek yiyoruz, halay çekiyo-

ruz. Kürt açılımı diyor, önce karınlarını doyursun, Kürt açılımı kendiliğinden olur.

Diyarbakır'ı, Urfa'yı gezdim. Adıyaman'da oturdum. Doğuda fabrika, hiçbir şey yok. Ya dağa gidiyor çobanlık yapıyor, ya terörist ya asker oluyor. Hayvancılık yapamıyor; fabrika, iş alanı yok. Hepsi kaçıp batıya sığınıyor. Bu olmadı mı? Ben sana soruyorum, senin karnın açsa senden ne bekleyebilirim? Tamam gitsin oraya fabrikalar yapsın, yatırım yapsın, insanlara ekmek versin, ondan sonra şu açılımı desin. Türkiye Cumhuriyeti Malatya'dan, Adana'dan sonra ne yatırımı yapmış? Diyarbakır büyük şehir de ne var? Malatya'da, Diyarbakır'da ne su, ne ekmek, ne iş var! Peki Diyarbakır halkı Türklerin neyini, nasıl sever? Ben Manisa'da, Eskişehir'de sanayiye gittim, minibüslerle bir saat fabrikaların önünden geçiyorsun. Diyarbakır'a git, çöl arazi. Elbette ki demokratik haklarımız da önemli, örneğin Kürtçe konuştuğumuz zaman, nasıl anlatayım dışlanıyoruz.

Konfederasyonlar toplantısından çıkan kararlar, 20 Şubat'ta sendikalıların Ankara'ya gelip sabahlaması ve 22'sinde tekrar toplantı yapılması yönünde. Kararı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şimdiye kadar olanla geleceği kıyaslayacak olursan, sadece umut taşıyorum ama, pek bir şey çıkacağını zannetmiyorum. Belki ciddi bir karar alırlar.

Ciddi karar ne olabilir?

Bugüne kadar alınan eylem kararlarını Türk-İş her tarafta uygulamadı. Öyle bir karar alacak ki, gerçekten mesela İzmir'de hayat duruyor da niye İstanbul'da durmuyor! Ben alacakları kararlardan fazla umutlu değilim. Kumlu AKP milletvekili gibi hareket ediyor, sanki danışmanıdır Başbakanın. Başbakan diğer konfederasyonları görüşmeye kabul etmeyebilir, Kumlu'nun da gitmemesi lazımdı. Niye biz beraber gitmiyoruz demeliydi. Yine gitti. Ne çıktı? Daha önce de görüştü onlar. Bazı işçi arkadaşların da aklına geliyor, diyorlar: "Türk-İş bizi umursamıyor, biz eğer direnmezsek Türk-İş bize bir şey yapmaz."

Bu açlık grevinin bir anlamda sendikaları harekete geçirmek gibi bir amacı da var mıydı?

Evet, vardı. Ne diyorum, direncini kırıyorlar. İşçiler burada yüz elli, iki yüz kişiyle gidiyorlardı, ne yaptılar? Somut bir şeyler, ciddi kararlar çıkmayınca hevesi kırıyorlar. Ben şundan eminim, şu işçiden eminim, eğer gerçekten somut bir şey alamazsa, bir hak alamazsa bu durum Türk-İş'i çok kötü bir şekilde hırpalar.

4-C'ye başvuruda sona yaklaşılması işçide bir kırılma yarattı mı?

Oluyor, bir kırılma noktası oluyor ama başka umudu yok. O yüzden de direniyor. Başka bir şey yok. Mesela bizim özelleştirme zamanında kırılmalar çok çabuk oldu. Niye diyeceksin? Nasıl olsa yaprak tütüne geçeceğiz diye düşündü. Belki orada AKP hükümetinin, "4-C yoktur, işte efendim sizi tarıma bağlayacağız, buraya aktaracağız" vaatlerinin de etkisi oldu. Bizi kandırdılar, onun için bu eylem o zaman da olmadı. Bir umut vardı ama şimdi hiçbir umudumuz yok. Ya bir ay daha ağlarız haklarımızı alırız, ya da ömrümüzün sonuna kadar ağlarız. Direnmemiz lazım.

Komik bir şey olmadı mı hiç burada, güldüğünüz, katıla katıla güldüğünüz?

Oldu da, şu an nasıl söyleyeyim robotlaşmış gibi bir hale gelmişiz. Artık insanları bir görüyorum, beş görüyorum, altıncıda ben seni tanıyorum ama nerden tanıyorum ki diyorum. Geçen gece çadırda bir arkadaşla yatıyoruz, sabah başkası kucağımda, şaşırdım. Ben çadırda mıyım? Nerdeyim? Zannettim ki Trabzon'dayım. Trabzonlu arkadaşla yatmışım. Çok şeyler oldu tabii. Her dakikası, her saniyesi anı. Acısıyla tatlısıyla ama şu an nasıl yürüdüğümün bile farkında değilim. Ancak acıktığımı hissedersem yemek yiyorum, çay içiyorum. Bugün günlerden ne onu bile bilmiyorum.

64. Gün

556.000TL
BAKANLARA
MERCEDES S.C
İŞÇİYE 4.C
ekmek ve vatan mücadelesinde işçi-gençlik yürüyor
AKP GİDİYOR
Türkiye Gençlik Birliği
www.tgb.gen.tr

BİZ BU YOLA
BAŞ KOYDUK
GERİ DÖNÜŞ YOK
BATMAN-BEŞİRİ TEKEL İŞÇİLERİ

HER ŞEYİ BURADA ÖĞRENDİK

Mehmet Aldanmaz

12 yıllık işçiyim. Hatay Yayladağı'nda çalışıyorum. 35 yaşındayım. Evliyim.

Eylemin başından beri burada mıydınız?

Buradaydık. Arada bir gittik geldik.

Özelleştirmeler alkollü içkilerden başladı, sigara fabrikası ve yaprak tütün... Yaprak tütüne gelinceye kadar neler yapıldı?

Biz yaprak tütüne gelene kadar hiçbir şey yapmadık. Esas buradaki sorumluluğun büyüğü sendikaya ait. Sendika bizi yönlendirmedi, açıkçası hiçbir şey yapmadık.

Bu eylem nasıl örgütlendi? Nasıl karar verdiniz buraya gelmeye?

Sendika örgütledi bizi.

Böyle bir eylem olacağını, bu kadar uzun süreceğini düşünmüş müydünüz?

Biz özlük haklarımızı almak için geldik buraya. 4-C'yi iyileştirme gibi şeyleri kabul etmiyoruz.

Sizden önce de değişik kesimler eylemler yaptı. Siz bu eylemlere nasıl bakıyordunuz?

Biz bugüne kadar eylem ne hiç bilmiyorduk. Hiç eyleme katılmadık, ilk defa daha burada eylemin ne olduğunu öğrendik.

Türkiye'de eylemlere her zaman gaz bombasıyla, tazyikli suyla müdahaleler oluyordu. Örneğin Diyarbakır'da, Hakkari'de sık sık yaşanan şeyler bunlar. Televizyondan izlerken nasıl değerlendiriyordunuz?

Doğudaki ayrı. Terör olayı, devlete hak veriyordum ben şahsen ama buradaki ayrı. Sigara fabrikaları işçileri olarak eylem yaptık burada. Bize yine gaz sıktılar gece saatlerinde, 2007'de Özelleştirme İdaresi önünde.

Uzaktan bir eylemi seyretmekle, eylemci olmak arasındaki fark nedir?

Çok farklı, çok çok. Yaşamakla seyretmek çok farklı. Evinde oturup seyrediyorsun ama belli bir zaman geçtikten sonra unutuyorsun. Ama eylemin içinde olduğun zaman öyle değil, 24 saat kafanda eylem var. Acaba kazanacak mıyız diye.

Abdi İpekçi'deki saldırıyı yaşadınız mı?

Yaşadım. Gazı, tazyikli suyu bilmiyoruz. Biber gazını üzerimize sıktılar. Gaz

bombaları önüme düştü. Gözlerim görmüyordu hiç. Açtım ama gözlerim hiçbir şeyi görmüyor. Bir baktım suyun içindeyim. Yolda su birikmiş. Suyun içinde yürüyorduk. Pazara kaçtık. Dediler pazara atamazlar gaz bombasını, ama pazarın içine attılar. Öfkelendim, hakikaten, başka bir şey gelmiyor elimizden.

Bu eylem başlamadan Türkiye'nin başka bir gündemi vardı. Meclis'te açılım konuşuluyordu. Tartışmalar yürüyordu. Toplumda bir gerginlik vardı. Örneğin İzmir'de DTP konvoyuna müdahale oldu. Bir iç savaş mı başlayacak! Kaygılar yaşanırken bu eylem başladı ve bir afiş astınız, açılımı biz yaptık diye. Neydi sizin yaptığınız açılım?

Burada 27 memleketten gelen insan var. Kardeş gibi yaşıyoruz. O Kürt, ben Türküm, öbürü Alevi. Ayrım yapmaksızın yaşıyoruz. Adıyamanlı Kürtleri soframıza davet ettik geldiler, yemek yiyorlar, biz de onların sofrasına gidiyoruz. Burada tam bir aile gibi kaynaşma oldu. Yani Kürt'müş, Türk'müş Türkiye'nin böyle bir sorunu yok. Ayrıştırmayı yapan hükümet. Onlar da benim kardeşim.

Kürtleri, Lazları daha yakından tanıyınca bazı fikirleriniz değişti mi?

Tabii tabii değişti. Daha önce ben Kürtlere daha soğuk bakıyordum ama buraya geldikten sonra görüşüm değişti. Onlar da bizim gibi vatanını, milletini seven insanlar. Ama Tayyip Erdoğan çıkmış "ben açılım yapacağım" diyor, ayrıştırma yapıyor. Açılım ekonomiyle oluyor, eğer bir açılım yapacaksa ekonomi açılımı yapsın, o zaman bak bakalım Kürt-Türk davası, terörizm kalıyor mu?

Yayladağı'nda yaprak tütünden başka işletme var mı çalışabileceğiniz?

Yok. Bizim ilçe 20 bin nüfuslu ufak bir ilçe. Yaprak tütünden başka çalışacağımız bir yer yok. Bizi 4-C'ye gönderirse Milli Eğitim'de değerlendirebilir, oradaki okullarda. Sağlık Ocağımız var bir tane. Büyük hastanemiz de yok. Sağlık Ocağında değerlendirebilir. Öyle büyük fabrikamız hiçbir şeyimiz yok.

64 gün içinde en çok neden etkilendiniz?

Başbakanın yalanlarına ben çok öfkelendim. Millete bizi şikâyet ediyor. Yalanları da bir bir ortaya çıkıyor. Ondan sonra çıkıyor TEKEL işçilerinden özür diliyor.

Parlamentoda grubu olmayan partiler var burada. TKP, Emek Partisi, ÖDP gibi. Bunları daha önce biliyor muydunuz?

Bizim orası ufak yer olduğu için bu kadar bilmiyordum, televizyonlardan görüyordum.

Gençler var, örgütler var.

Sol görüşlüler.

Evet sol görüşlülerin ağırlıkta olduğu bir yer. Onlara bakış açınızla ilgili bir değişiklik oldu mu?

Oldu. Daha önce ben bunları hiç sevmezdim. Gördüğüm yerde gıcık kapardım ama insanlıklarını gördükten sonra… Adamlar bize yardım etmek için yarışıyorlar. Adamların bize emeği geçiyor, hakkı geçiyor. Bu haklar unutulmaz.

Başbakan diyor ki 4-C'den başka seçenek yok, siz de 4-C asla diyorsunuz. Ne olacak bunun sonu?

Sonuna kadar direneceğiz. Bizim başkanımız açıklama yaptı. "Zaten biz hiç sesimizi çıkarmayacağız, yıksınlar, daha iyisini yapacağız" dedi. Biz de onun söylediği sözlerden ötürü onun dediğini yapacağız. Polise elimizi bile kaldırmayacağız.

Sendikayla ilişkilerinizi nasıl etkiledi bu eylem ya da sendikayı, sendikacıları etkiledi mi sizce?

Etkilemez olur mu! Bence sendika bu direnişin bu kadar süreceğini zannetmiyordu. Bunlar dağılır gider zannediyordu, ama biz ilk günden beri aynı görüşteyiz, aynı yolda yürüyoruz. Sendika da bunu anladı, artık bizim arkamızda dört dörtlük durmaya başladı. Mustafa Kumlu'nun mitingde yaptığı konuşmadan sonra gelip burada işçilerin Türk-İş'e girmesi, işgal etmesi ile insanların ne kadar kararlı olduklarını anladılar.

Siz var mıydınız işgalciler arasında?

Biz buraya yetişene kadar olay olmuş bitmiş, yetişemedik.

17 Ocak'ta görkemli bir miting oldu ve Mustafa Kumlu'nun konuşmasından sonra kürsü işgal edildi. Sendika binasına girildi. Mustafa Türkel konuşma yaptı.

Zaten Mustafa Türkel ilk günden beri sağ olsun bizim arkamızda. Mücadeleci, gerçek bir sendika başkanı. Biz de ona güveniyoruz.

Önceden tanıyor muydunuz, görmüş müydünüz Mustafa Türkel'i?

Görmemiştik, ismini duymuştuk. Sendikadan gelen yazıların altında yazıyor. Genel sekreter Mustafa Türkel diye.

Türk-İş binasını daha önce görmüş müydünüz?

Görmemiştik.

Grev yapıldı 4 Şubat'ta. O grevi nasıl değerlendiriyorsunuz? Başarılı oldu mu sizce?

Grevden bir sonuç aldığımızı zannetmiyorum. Hak-İş ile Memur-Sen katılmadılar. Döneklik yaptılar. O yüzden tam amacına ulaşmadı eylem.

20 Şubat'ta Türkiye'den sendika üyeleri buraya gelecekler, bir gece sabahlayacaklar. 22 Şubat'ta konfederasyonlar tekrar toplanacaklar, yeni bir takvim belirleyecekler. Nasıl kararlar çıkmalı bu toplantıdan?

Bence 3 günlük grev çıkmalı. Bir gün yaptık kimse sesimizi duymadı, 3 günlükte de duyulmazsa 1 hafta yaparız. Ondan sonra olmadı genel greve gideriz.

Özelleştirmeler konusunda ne düşünüyorsunuz? Sizden sonra da şeker var sırada. Sizden önce Sümerbank, Telekom özelleştirildi.

Ben özelleştirmeyi yanlış buluyorum.

Eylem öncesini ve sonrasını karşılaştırırsanız ne değişti hayatınızda?

Çok şey değişti hayatımda benim. En azından kadrolu eylemci olduk, eylemin ne olduğunu, haklarımızın ne olduğunu, sendikayı öğrendik. Gittiğimiz yerlerde anlatacağız. On bin tane TEKEL işçisi dünyanın gündemine oturduk, dünyayı yerinden oynattık.

Bundan sonraki çalışma hayatınızda sendikayla ilişkiniz nasıl olacak?

Tabii, sendika şart, sendikasız çalışmayı asla kabul etmem. Sendikamız olmasaydı burada olmazdık belki de bugün.

Sendikada üyelik dışında bir göreviniz oldu mu? Temsilcilik, yöneticilik gibi?

Yok yok, zaten bizim orada 10 işçi, 2 de temsilci vardı.

Temsilciler ne yapıyordu?

Temsilciler hiçbir iş yapmıyordu, hiçbir şeylerini görmedik. İzinlerini, harcırahlarını alıyorlardı o kadar.

Bu eylemde size epeyce destek geldi, neler geldi?

Battaniye, yiyecek, çorap, iç çamaşırı, odun her şey. Aklına ne gelirse, insana ne lazımsa, her şeyi getiriyorlar. Sağ olsun, Ankara halkı bize çok destek çıktı.

Desteğin bu eylemin sürmesindeki etkisi nedir?

Çok büyük, destek olmasaydı belki de biz dağılırdık. Halk gelip destek verdikçe, biz daha da çıkış yapıyoruz, mücadelemizin haklı olduğunu anlıyoruz.

İşçi komitesinden bahsediliyor. Burada çadırların oluşturduğu bir işçi komitesi var mı?

İşçi komitesini ben duymadım.

İşçilerin oluşturduğu sendikayla ilişkiyi sağlayan bir komite yok mu?

Hayır yok. Biz direk başkanla konuşuyoruz her şeyimizi. 24 saat ayakta başkanımız Mustafa Türkel. Gecenin 5'inde, 4'ünde geliyor, fark etmiyor. Bizle içli dışlı. Senli benli konuşuyoruz, o kadar samimi olduk ki artık!

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok; birleşe birleşe kazanacağız. Biz slogan falan bilmiyorduk, eylem görmedik, her şeyi burada öğrendik.

BUNDAN SONRAKİ EYLEMLERİN HEPSİNDE VARIM!

Mehmet Okar

Ben işçi olarak çalışmıyorum, eşim işçi onu temsilen geldim. Eşim çocukların yanında. 2 tane çocuğum var, biri üniversiteye hazırlanıyor. Dershaneye gönderiyorum bu sene. Öbürü orta sonda.

Siz çalışıyor musunuz bir yerde?

Ben şu an çalışmıyorum. Bir yere bağlanıp kalamadık ki!

Daha önce ne iş yapıyordunuz?

Daha önce inşaat işlerinde çalışıyordum; cami, minare işleri yapıyordum. Bir yere bağlanıp kalamıyorum. Güvenemiyorum.

Neden?

Ne olacağımız belli değil. Biz Antakya'da işe başladık. Antakya'da 1,5 yıl çalıştık, "burada çıkış var" dediler, bir kâğıt verdiler, eşime, "iş ihtiyacı olan yerlere gidebilirsin" dediler. Biz de bize yakın olan 3 bölgeyi işaretledik. Adana, Nevşehir, Antep.

İlk tercihimiz Adana, Adana'da 1400 işçi çalışıyordu, 2 sene sonra düştü 700'e.

Nereye gitti 700'ü?

Emeklilik, zorunlu. Bir kısmı da 4-C'ye ayrıldı. Bunların yerine işçi alınmıyor tabii. Sonra sigara fabrikalarının, işletmelerle birlikte satışına karar verdiler. Buna karşı çıktık. İşte o zamandan beri eylemlerimiz sürüyor. İşyerinde 30-40 gün eylem yapıldı. Şöyle bir tabirle size söyleyeyim, kuluçkaya yattık. Tavuğu yumurtaya yatırırsan yumurtadan civciv çıkartır, çoğalır. Biz o zamandan beri mücadele veriyoruz. Fakat kimse bu kadar duyarlı olmuyordu. Yavaş yavaş, yavaş yavaş bu hali aldı.

O zamanki duyarsızlığın nedeni neydi?

Bilinçsizlik, başlarından böyle bir şey geçmemiş. Biz eylemlere Hataylı olarak katıldığımız zaman, Adana halkı pek katılmıyordu.

Peki siz bu eylemleri yeterince anlatabiliyor muydunuz Adana halkına?

Anlatmaya çalışıyorduk, elimizden geldiği kadar.

İşyerine kapanma eylemleriydi değil mi?

İşyerine kapanma eylemi 40 gün sürdü. Ondan sonra ara eylemlerimiz oldu.

Mesela tren istasyonuna gittik. Ondan sonra Başbakanın geleceği bir gün gene işyerinde eylemde, önlüklerini çıkardılar, normal vatandaş gibi karşı yola geçtiler. Başbakanın geleceği saat belli zaten. Herkes belediye önlüklerini giyip, yola indi belediye işçisiymiş gibi. Otobüs yaklaşınca herkes önlüklerini çıkarıp otobüsün önüne uzandı, yolu kapattılar. O gün, orada görev yapan polislerin hepsini, başka yere sürdüler. Adana'daki işçilerin bir kısmı İstanbul'a, bir kısmı Samsun'a gitti. Biz daha sonra gittik. İş durmuştu artık. Hiçbir iş yapmıyorlar, oturuyorlar, üretim yok. Kapanacak artık. Devlet bize ne zamana kadar bedava maaş verecek, dedim, tayin istedik, Samsun'a gittik. Samsun 3 vardiya çalışıyordu. Makineler daha yeni…

Eşiniz çalışıyordu ama, değil mi?

Evet eşim çalışıyordu.

Siz ne iş yapıyordunuz?

Bir iş yapmıyordum.

Gündelik işler de mi yapmadınız?

Adana'da yaptım. 5 yıl kaldığımızda, Sivas'a, Mersin'e gittim, inşaat işinde çalıştım. Samsun'da 3 vardiya çalışılıyordu, üretim çoktu ilk gittiğimizde. Sonra yavaş yavaş tek vardiyaya düştü. Derken tekrar özelleştirme... Bir gün BAT'ın elemanlarına polis elbisesi giydirerek içeri sürdüler. Kimse bunların alıcı olduğunu bilmiyor. İçeri polis olarak giriyorlar.

Peki bu 64 günü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Burayı, ancak bunu yaşayan bilir diyeyim size. Anlatılacak bir şey değil.

En zor şey ne burada?

En zor şey çoluk çocuğundan, ailenden ayrı olmak.

Destekleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ancak bu kadar olur. Ankara halkından, Çankaya Belediyesi'nden, esnafından biz çok memnunuz. Bir sağ görüşlü mahallede olsaydık belki biz 1 haftayı baş etmezdik.

Bu eylemin sloganı ne?

İlk başladığımızdan bu yana "Susma, sustukça sıra sana gelecek", "Birleşe birleşe kazanacağız" "Ölmek var, dönmek yok"…

Çok değişik toplumsal kesimlerden destek alıyorsunuz. Bu biraz da AKP karşıtlığı üzerinden mi oluyor?

Evet. AKP'nin bize Abdi İpekçi Parkı'ndaki saldırısının çok etkisi var.

Buradaki gelişmeleri eşinizle nasıl paylaşıyorsunuz?

Önce onu göndermiştim. O geldikten sonra ben geldim.

Cumartesi günü 20 Şubat'ta çocukla beraber gelecek. Öyle bir etkinlik hazırlamışlar. Tahminim 200-250 tane çocuk burada olacak.

Çocuklar gelecek diyorsunuz. Bu memlekette çocuklar üzerinden yürüyen bir tartışma var. Binlerce çocuk taş attığı için polise, cezaevinde. Siz de çocuklarınızı buraya getiriyorsunuz. Ne olacak? Çocukları kullanmakla suçlayabilirler mi sizi de?

Bizdeki öyle bir durum değil yalnız. Bizdeki provokasyon değil, bizdeki terör olayı değil. Biz sadece ekmeğimizin peşindeyiz. Bugüne kadar kimseye bir zarar vermedik. Kimse bizden şikayetçi değil. Bu durumumuzdan çok da memnunlar yani.

Son bir değerlendirme yapacak olursanız ne diyebilirsiniz 4-C ile ilgili?

Bundan sonraki eylemlerin hepsine ben varım. Özelleştirme olan yerlerin hepsinde elimden geldiği kadar destek vereceğim. Bu arada şeker işçileri, sağlık personeli, doktorlar, eczacılar hepsinin burada olmasını isterdim.

10 BİN TEKEL İŞÇİSİ, 10 BİN EYLEMCİYE DÖNÜŞTÜ!

Mehmet Yanar

11 yıllık işçiyim. Hatay Yayladağı yaprak tütünde başladım, oradan Adana'ya sonra da Samsun'a gittim. Hatay Yayladağı'nda yaprak tütünden çıktığımızda Adana'ya geldik, üretim var işimiz daha sağlam diye. Adana'nın kapatma yazıları, 5. yıla girmeden geldi. Büyük bir eylem yaptık. "Tamam kapatmayı durdurduk ama İstanbul'a adam lazım" dediler. Buraya insanlar gitsin. Ben oradan Samsun'a çıkış yaptım. Samsun'da özelleştirme olunca, satış başladı. Yine büyük eylemler yaptık. Özelleştirme İdaresi önüne geldik. Yine bize dediler ki "Gidin yapraklarda çalışın." Yapraklarda çalışırken, bugün yaşadıklarımızın başımıza geleceğini biliyorduk. Ama bu kadar vicdansızca, acımasız bir şekilde geleceğini tahmin etmiyorduk. Bunlar dinli, imanlı, vicdanlı insanlar, bizi yok etmezler, en azından bir iş verirler, özlük haklarımızı da verirler diye düşündük. Çok inanmıştık. Tabii bu süreç içinde bir de 4-C yazısı geldi. 4-C'yi asla kabul etmeyeceğiz dedik. Eylem kararı alınınca da Ankara'ya geldik.

Sendikanın anlattığınız özelleştirme sürecindeki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendikalar her zaman için başımızın tacıdır. İyi de olsa kötü de olsa. Örgütlü bir toplumdur en azından. Sendikalar olmazsa, zaten, biz burada olamayız. Hiç çalışmasa bile, biz o mekanizmayı işçiler olarak çalıştırmayı biliriz. Görevini yapmayan insanı göreve zorlarız. Bir sendikanın olması, bizim için yeterli.

Çalıştırmak için epeyce beklediniz ama değil mi?

Şimdi bu nasıl oluyor? Örnek, bugün TEKGIDA-İŞ başkanı Mustafa Türkel özelleştirmelerle, çayda, fındıkta uğraşıyor. Ama Hak-İş desteklemiyor. Yarın sıranın kendine geleceğini bilmiyor. Öte yandan Memur-Sen, desteklemiyor. Bunlar kendine sıra geleceğini tahmin etmiyor. Ama bir gün onlara da sıra gelecek. Çünkü devlet bir gün polisi özelleştirelim, öğretmenleri sözleşmeli yapalım dediği zaman, onlar da rahat duramayacak. Onun da tabanı diyecek ki "hoop! Yeter bu kadar yediğin, önümüze düş." Düşmek zorunda kalacak. O zaman TEKGIDA-İŞ ne kadar destekleyecek merak ediyorum. Yaşayıp görmek lazım.

Daha önce eylemlere katıldınız mı?

Tabii ki.

Bu eylemin diğerlerinden farkı ne?

Burada bir kapatma var. Mağdurluk var. 4-C diye bir statüye gönderecek. Bu-

gün burada, yüzlerce kadın başı örtülü, işçi olarak çalışıyor. Burada işçi "12 yaşından beri benim başım kapalı. Şimdi 4-C yasasından giderse, ben başımı nasıl açacağım?" diyor. 4-C yasasına göre açmak zorunda kalacak. Bunun vebali, günahı AKP'nin başına. Bunların cezasını çekecek. Beddua ediyoruz. "İnşallah kendi hanımları başlarını açar, şort giyer, meydanlarda koşarlar."

Sizin de eşinizin başı kapalı mı?

Tabii, benim eşim de kapalı. Benim eşim de yaprak tütünde makine de operatör olarak çalıştı… TEKEL işçisi. İkimiz de kapı dışarı ediliyoruz.

Burada parlamentoda grubu olmayan partiler de var. Bunları daha önceden tanıyor musunuz?

Tabii, ben zaten sol görüşlü bir insanım.

Peki gözleminiz nedir? Buradaki insanları partiler, gruplar, gençler nasıl etkiledi?

Tabii ki etkilediler. Niye etkilediler? Çünkü çok büyük destek veriyorlar. Burada yıllardan beri Fethullah'ın kitaplarını okuyan insanlar var. Bugün hepsi Fethullah'a küfrediyor, dergisini yırtıp atıyor. "Ben yıllardır Zaman gazetesi okuyorum, artık okumayacağım" diye çizgi çektiler.

Bu eylemde açılımdan bahsediliyor. Burada bir açılım var mı?

Burada çok büyük bir açılım var.

Neyin açılımı var?

Burada T.C.'nin en büyük Kürt açılımı var.

Hangi bakımdan?

Kürt'üyle, Alevisiyle herkes herkesten memnun. Ben Sünniyim. Kürt değilim, Arap kökenliyim. Kürtle, Lazla asla sorunumuz olmadı.

Buradaki Kürt açılımını nasıl tarif ediyorsunuz?

Kürt açılımına gerçekten ekonomik olarak bakıyorum… Demek ki insanların ekonomisi düzgün olursa dünyada kesinlikle ne terör, ne şiddet, ne de başka bir şey olabilir. Şimdi senin ekonomin düzgün olsa ateşi elinle tutar mısın? Maşan var elinde...

Maşa ne? Ateş ne?

Burada adamın bir işi var, gücü var, tesellisi var. Bu insanları nasıl kullanırsın?

Buraya DTP'li milletvekilleri geldi, onları nasıl değerlendiriyorsunuz?

O insanların görüşlerinde, düşüncelerinde samimi olduğuna inanıyorum. Kendi toplumunun ezildiğini, haklarının elinden alındığını bildiği için bunların haklarına sahip çıkmak için geldiklerine inanıyorum. Baydemir'in açıklamasını dinliyorum.

Ne diyor Baydemir?

Ben belediyeye alabilirim diyor. Bunu bir AKP'li belediye başkanı çıkıp demiyor...

Bu eyleme gelirken bu kadar uzun süreceğini, bu kadar büyüyeceğini tahmin etmiş miydiniz?

Bir insanda iman, vicdan olduğu zaman, biraz duyarlı olur diye düşünürüz. Bunlarda azıcık iman var diye düşünürdüm. Sürecin bu kadar uzayacağına inanmıyordum. İnançlı olmadıklarını sürecin uzamasından anladım.

64 gündür buradasınız, burayı ayakta tutan, eylemi bu kadar uzatan nedir?

Biz burada hakkımızı alacağımıza inanmışız. Bu inancın yanısıra desteklerin olması şart. Ama bu komünist partisi olabilir, ama en faşist parti olabilir. Kim olursa olsun başımızın tacıdır. Allah razı olsun, diyoruz. Bu desteklerin olması bizi ayakta tutuyor.

Bu eylemde değişen önyargılar oldu mu? Ne değişti?

Şimdi burada samimiyetlik oluştu. 10.000 TEKEL işçisi 10.000 eylemciye dönüştü.

17 Ocak mitinginde kürsü işgal edildi, nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok iyi, yerinde. Az bile oldu. Beni 100 bin kişi desteklesin ben platformu anında yere vururum.

Siz kürsüde miydiniz?

Hayır, bazı sıkıntılardan dolayı çıkamadım. Ama içim içimi yedi.

Sonra Türk-İş'e geldiniz, Türk-İş binasına girildi. Açlık grevleri başladı.

İlk açlık grevinin devam etmesi gerekiyordu. Bırakılmasını ben çok yanlış değerlendiriyorum. Eylemin kırılmaması lazımdı. Şimdiki çok hafife alınmaya başlandı.

Açlık grevinin bırakılmasında sendika ısrarcı oldu. Sizce hangi kaygıyla bitirdi?

Sendika iyi niyetle hükümetle diyalog içinde olup kimseyi üzmeden kırmadan sorunu çözmek istedi. Tayyip Erdoğan çok uyanık, açlık grevine 11:00'da son verdiler, bir saat sonra hiçbir şey olmamış gibi "bıraksınlar bizim zorumuza gidiyor." dedi.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok. Susma, sustukça sıra sana gelecek.

Toplumsal desteğin bu kadar çok olması, TEKEL işçilerinin neredeyse dünyanın yüzünü döndüğü bir eylemci kitlesi olması sizce neden kaynaklanıyor olabilir?

Sıranın kendilerine geleceğini onlar da biliyor. Bu nedenle destek veriyorlar.

28'inde müdahale edeceğiz diyor Başbakan?

Erkekse 28'inden 22'sine alsın.

Ne olacak saldırırsa?

İnanın biz de Meclis'te ona saldırırız; polis de, asker de bizi tutamaz, ama erkekse 28'inde saldırsın. Biz ekmek mücadelesi veriyoruz, kedilerin, köpeklerin elinden ekmek alınmıyor, Tayyip Erdoğan benim elimden hiç alamaz.

4 Şubat'ta bir grev oldu. Onu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok olumlu geçtiğine inanmıyorum. Türk-İş tam sahiplense, bulunduğu yerlerde işi durdursa daha farklı olurdu.

22'sindeki konfederasyonların toplantısından ne bekliyorsunuz?

Çok olumlu olacağını yine sanmıyorum… Şuraya gelip oturmadan bir şey yapılmaz, yapacaksan Meclis'e yürüyeceksin. Başbakanın yolunu keseceksin. Cumhurbaşkanlığına yürüyeceksin ki çözüm olsun. Eğer çözümü arıyorsak ölümü göze alacağız…

Çadırlar kurulmadan önceki durumla çadırlar kurulduktan sonraki durum değişti sanki. Çadırlara kapanma mı oldu?

Biz niye çadırımızın önünü açık tutuk! Şeffaf olsun. Gelen giden ne durumdayız, nasıl yaşıyoruz görsün diye. Ama herkes çadırın içine girdi. Sazını, dümbeleğini çalıyor. Zaten sendikalar çadırdan çıkın demekten acizler. Yeniden hareketlendirmek için Sakarya yürüyüşleri yapıyoruz. İnsanlar eylemde olduğunu hatırlıyor. Ha burada oturmuşum, ha evde oturmuşum. Çadırsız olmayı tercih ederdim.

Bir işçi komitesi var mıdır?

Var diyorlar ama çalışmasını istemiyorlar. Türk-İş kendinden ayrı bağımsız bir şekilde konfederasyonun içinde bir yavru çıksın istemiyor.

İhtiyaç var mı?

Bence ihtiyaç var.

Bu eylemde eleştirdiğiniz yanlar var mı?

Benim eleştirdiğim şey, birçok sendikacı, temsilci eylem nasıl yapılır bilmiyor. Doğru seçim yapılmamış. Bilen insanlar seçilseydi bugün bilerek iş yaparlardı. Bir İstanbul'a, Diyarbakır'a bakıyorum daha iyi organize olmuşlar. Niye? Çünkü bu insanlar eylemin ne olduğunu çok iyi biliyor. Ama bir yapraktaki, temsilci eylemin ne olduğunu bilmiyor. Daha ilk kez başına gelmiş. Ne yapacağını, nasıl hareket edeceğini bilmiyor.

İstanbul, Samsun, sigaradan biliyor. Deneyimliler yani.

Peki 20 Şubat'a TEKEL işçilerinin tamamı toplanacak mı? Çağırdınız mı?

Çağırdık. Çocuklar da gelecek.

TEKEL işçileri eylemlerinde çocuklar öne çıkmaya başladı. Kürt illerinde de öndeler.

Tayyip Erdoğan dini öne geçirerek oy aldı. Biz de çocukları geçiririz.

Taş atan çocuklar cezaevlerinde biliyorsunuz.

Hayır biz taş attırmayacağız çocuklarımıza.

Burada bir müdahale olduğunda çocuklarınız sizle birlikte cevap vermeyecekler mi?

Çocuklarımız 10, 12 yaşlarında. Çocuklarımıza şiddet uygulayabiliyorlarsa buyursun uygulasınlar.

Ama orada uygulanıyor…

Orada ne kadar uygulanıyor? Cezaevinde çocuklar. Yeni olduysa bilemiyorum. Biz burada basını takip edemiyoruz.

Sizin eyleminiz devam ederken başka bir eylem var Antep'te. Çemen Tekstil 34 gündür direniyor. Haberiniz var mı?

Hiç haberim yok. Biz basını takip edemiyoruz.

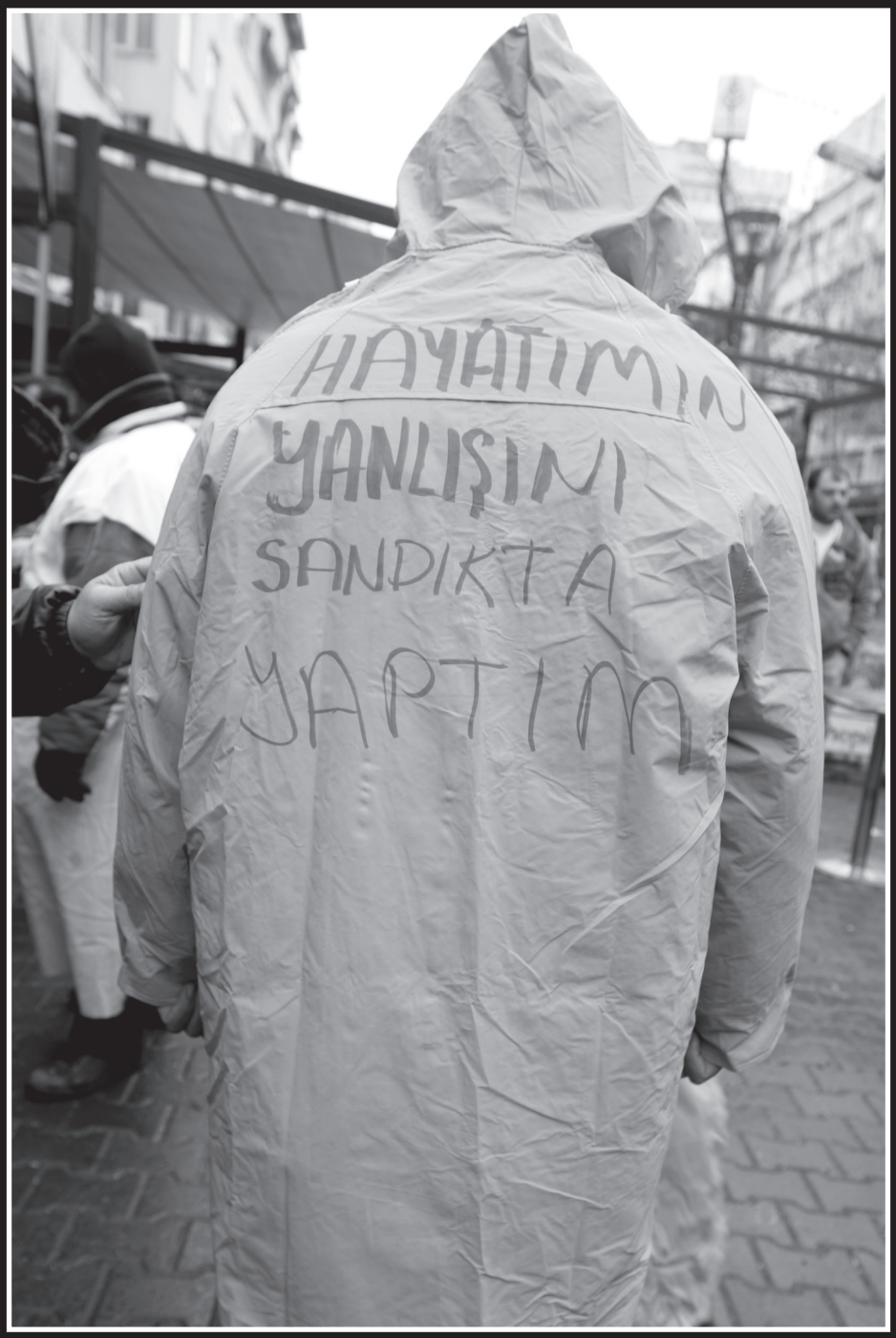
Siz sadece TEKEL eylemlerini mi okuyorsunuz?

Evet, cesaretlerinden dolayı onları tebrik ediyorum.

Buralarda onlarca bildiri dağıtıldı. Bildirileri okuyor musunuz?

Bir kısmını okuduk. Bir kısmını da biriktirdik. Bir kısmını da attık.

65. Gün

inadina
"TEKEL"

ALKOLLÜ İÇKİLERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİNDE HATA YAPTIK ASLINDA!

Dursun Yıldız

TEKGIDA-İŞ Sendikası 8 no'lu Şube başkanıyım.

Özelleştirmeler 80'den bugüne devam eden ve AKP ile birlikte hızlanan bir süreç. Sendikacılar gerçekten özelleştirmelerin sonuçlarını görebildiler mi ve işçiye anlattılar mı sizce?

Ben 80'li yıllarda çocuktum ama Özal'ın söylediği şeyleri çok iyi hatırlıyorum. Özelleştirmeleri, Özal bize daha fazla istihdam, daha fazla kalite, daha fazla rekabet, daha ucuz ve daha kaliteli mal almak olarak anlatıyordu. Belki o zamanki sendikacılar veya sendikal hareket bunun sonuçlarını pek görmedi veya görmek istemedi. Özelleştirmeyi aslında anlamamışlar ve bunun için de gerekli direnci gösterdiklerine inanmıyorum. Anlamadılar ya da işlerine gelmedi. Bunu, nasıl yorumlarsanız yorumlayın. 90'lı yıllarda ben yine temsilciydim sendikada. O zaman –isim vermek istemiyorum– Türk-İş'e bağlı bazı sendikalarda, Türkiye'deki özelleştirmelerin gerekli olduğunu savunan sendikacılar vardı. Bunlar biliniyor. Bugün Hak-İş, Memur-Sen gibi konfederasyonlar, belki Türk-İş'in bir kısmı, hâlâ aynı şekilde düşünüyor; hükümetle dirsek teması halindeler. Emekten, işçiden, alın terinden yana hangi politikaları ortaya koymuşlar? Şu direnişte bile bizden koptu Memur-Sen'le Hak-İş. Onlara söylenecek bir şey var. Yazıklar olsun! Tarihin çöplüğüne bir gün gömülecekler.

Türkiye'de geleneksel bir sendikacılık anlayışı var. Çalışma koşulları, istihdam biçimleri değişiyor ama sendikal yapılar ve anlayış değişmiyor. İşçilerin sendikal süreçlere katılımını engelleyen, onları karar alma süreçlerinin dışında bırakan bir tarz hâlâ devam ediyor. TEKEL eyleminde bir şeyler biraz değişti, işçi sendikayı mücadeleye zorladı. Türk-İş konfederasyonu örneğinden hareket edersek, bundan sonra sizce bu geleneksel sendikacılık anlayışı yürür mü?

Bunu TEKGIDA-İŞ olarak asla kabul etmiyorum. Yani işçilerin sendikayı bir şeylere zorlamasını kabul etmiyorum. Bence Türkiye'de, –benim sendikam olduğu için bunları söylemiyorum– gerçekten özelleştirmeyle mücadele eden tek sendikayız. TEKGIDA-İŞ, gerçekten demokratik, ilerici bir sendikadır. Tüm kurumlarıyla en alttaki üyesinden genel başkanına kadar. Tek Gıda'yı geleneksel yapının dışında tutmak gerekiyor. Türkiye'deki sendikalara da çok kızmamak lazım, çünkü 12 Eylül'ün getirdiği portre bu. Bundan başka bir şey çıkmıyor. Sormayan, sorgulama-

yan, kendi gücünün farkında olmayan bir işçi sınıfı var Türkiye'de. Biz hep şunu dedik TEKGIDA-İŞ olarak, güç sizsiniz arkadaşlar. Güç buradaki çalışanlar. İnanın sendikalar falan güç değil, sendika buradaki beş kişidir, on kişidir, yirmi kişidir. Ama güç oradaki üyedir. Sadece siz bu gücün farkına varın dedik.

Eylemin ilk günlerinde TEKGIDA-İŞ, partileri, Başbakanı ya da bakanları ziyarete gitti ve ilk defa işçiler sendikacıların yanında bu toplantılara katıldılar. Bu işçilerin zorlamasıyla, talebiyle mi oldu?

Hayır, o bizim önerimizdi. İşçilerin talebi de zorlaması da değildi. Sigara fabrikalarının hatta alkolün özelleştirilmesinde bizim sendikalar hata yaptı. Bunu kabul etmek lazım. Ama sigaraların özelleştirilmesinde, koşullar oluşmamıştı. Biz o zaman elimizden gelen şeyleri yaptık ama hükümet şöyle bir şey koydu önümüze: Kardeşim, ben sigara fabrikalarını satıyorum, özelleştiriyorum ama sizi de dışarıya atmıyorum. Sigara özelleştirildiğinde eylem koşulları oluşmamıştı. Özelleştirme İdaresinin önünde eylem yaptık, orada da gazlar, sular, falan filan yedik ama uzun soluklu bir eylem için şansımız yoktu. Hükümet söz verdi, "istemeyen kimseyi özel sektörde çalışmaya zorlamayacağım" dedi. Bize beş tane il sundular. "Birinci tercihinize göndereceğiz. Sizi dışarıya atmıyoruz, TEKEL'in diğer birimlerinde devam edeceksiniz" dediler. Onun için bu şartlar oluşmamıştı. Bu süre zarfında da biz hükümete 4-C ile gelmeyin. Bizim özlük haklarımız geriye gitmez ilkesinden hareketle bunları kabul etmeyeceğiz, dedik. Hep görüşme halinde olduk, bunları kavgayla değil, hep masa başında çözme yollarına gittik. Milletvekili, bakan, genel başkan yardımcısı düzeyinde insanların, grup başkanvekillerinin açıklamaları vardır. Şimdi siz Türkiye'deki siyasetçilere güvenmek zorundasınız. Ben siyasetçime, ben bakana, başbakana, milletvekiline, grup başkanvekiline güvenmezsem kime güveneceğim! Sonuçta bize yazılar geldi. Biz yine Meclis'e geldik. Şube yöneticileri, başkanları Türkiye'nin her tarafından geldi. Yaklaşık 30-40 kişilik bir ekip. Meclis'te görüşebildiğimiz herkesle görüştük. Ak Partililer ve herkes bize "Siz haklısınız kardeşim, biz bunu Kızılcahamam kampı içinde çözeceğiz" diye söz verdiler. Hatta o zaman yazılı bir metnimiz vardı. Bu metinleri de bunların ellerine verdik. Birçoğunun da –yalandır doğrudur bilmiyorum– 4-C'nin ne olduğundan bile haberleri yok, inanın bana, ya da bizi kandırıyorlar.

TEKEL işçisi biliyor muydu 4-C'yi? Ya da haberleri var mıydı 4-C'ye geçme ihtimalinden?

TEKEL işçisi 4-C'yi çok iyi bilir ve haberleri vardı.

Bu konuda herhangi bir bilgilendirme toplantısı, seminer yapıldı mı?

Tabii tabii; 2000'li yıllardan bu tarafa özellikle 4-C çıktıktan sonra, bunu alkolde yaşadığımız için TEKEL'de çalışan herkes 4-C'nin ne olduğunu kesinlikle bilir. Getirisini götürüsünü, işte çalışma şartlarını, işçi midir, memur mudur, geçici bir personel midir, bunların hepsini çok iyi bilir.

Bu eyleme gidiş bileti aldık, dönüş bileti yok dediniz öyle geldiniz. Ama işçilerin birçoğu iki-üç gün sonra döneriz diye gelmişler. Nasıl oluyor bu?

Ya biz bunu anlatamadık ya da arkadaşlarımız çok inanmak istemediler. Çünkü Türkiye'de sendikal bir gelenek var ya hani, sendikacılar laf olsun diye söyler. Eylemden önce, Ankara'da biz şube başkanları, bir hafta bu eylem kararlarını tartıştık, tartışırken genel başkanımız yoktu. Meclis'e gittik. Milletvekilleriyle görüştük, geldik değerlendirme yaptık. Ne yapılabilir, ne yapılamaz? Nasıl bir eylem koyalım? Çıkan kararsa, mutlaka Ankara'ya gelinecek! Yürüyerek mi, otobüsle mi gelelim? Şartlar elvermediği için otobüslerle gelmeye karar verdik. İşyerinde bütün arkadaşları topladım, dedim ki, bakın arkadaşlar bizim iş yerlerimiz kapanıyor. Bu kadar arkadaşımızın da iş hakları 31 Ocak itibarıyla feshediliyor. Sizce ne yapmamız lazım? Yani atıyorum işte Ali sen şube başkanı olsan hangi önerileri götürürsün? Hangi eylem türlerini koymak istersin? Biz bunların hepsini tartıştık. Arkadaşlarımızdan yazılı öneriler aldık, önerileri genel merkezimize bildirdik. Genel merkezden "Ankara'ya gidiş var dönüş yok" çıktı. Sendikacılar olarak buna gerçekten inandık, inandığımız için de buradayız. Ve bugün hep aynı şeyleri söylüyoruz. 5 kişi de kalsa biz burada kalacağız.

4-C'ye geçenlere veya geçeceğiz diyenlere de kızmıyoruz diyorsunuz…

Gidenleri hain ilan etmek olmaz.

İşçiler, bunun sendika başkanı tarafından dillendirilmesine "bu bir yol gösterme mi" diye tepki gösterdiler.

Biz keskin, köşeli laflar söylediğimizde insanlar birbirlerine düşman oluyor. Şimdi gidenleri hain mi ilan edelim! Sonuçta bu eylem öyle veya böyle bir şekilde bitecek. Yani sonsuza kadar sürmeyecek.

Nasıl bitecek sizce?

Biz başaracağımıza inanıyoruz. İnandığımız için de buradayız. Ve biz başaracağız. Biz direne direne kazanacağız. Tabii ki hukuki yolları da deneyeceğiz. Hukuk nezdinde bütün imkânlarımızı zorlayacağız ama biz sonuçta bu eylemi direnerek kazanacağız.

Zaman çok azaldı.

Zaman azalsa da hiç fark etmeyecek. Burada 5 kişi bile 4-C'ye gitmezse, biz onlarla burada kalacağız. Bunu 30 günle sınırlandırmışlar. Bununla ilgili hukuksal bir girişimimiz de oldu. İnşallah uzatılır, uzatılmazsa da hiçbir şey fark etmiyor. Biz inanan insanlar olarak sonuna kadar yürüyeceğiz.

Bu eylem başlamadan önce Türkiye'de bir açılım tartışması vardı ve açılım tartışmasıyla birlikte birçok çevreyi kaygılandıran kimi olaylar yaşandı. İzmir'de DTP'nin konvoyuna bir müdahale oldu. Linçler mi başlıyor, ne olacak diye endişeler arttı. Bunlar yaşanırken eylem başladı ve siz buraya bir pankart astınız. Açılımı biz yaptık diye. Nedir buranın açılımı?

Buranın açılımı sözlerle ifade edilmez. Gerçekten görmek lazım. Şimdi çadırları gezin. Şu yukarıdaki Yayladağ çadırına gidin, Arapça şarkılar; bir aşağıya gelin Kürtçe; yan tarafımıza gidin Lazlar, Lazca şarkılar söylerler. Bugün 65. gün yanıl-

mıyorsam, şurada en ufak bir şey yaşamadık. Çünkü biz biliyoruz ki, derdimiz ekmek, alın teri davası, derdimiz haklarımız. Bizim kimseyle bir sorunumuz yok ki, ne Kürtle ne Türkle ne Alevisiyle ne Sünnisiyle. Burası Türkiye'nin mozaiği. Bu eylemi, Zonguldak'la, 89 Bahar Eylemleriyle karşılaştırıyorlar, ben onları küçümsemek için asla söylemiyorum. Sınıf adına kim ne yaptıysa başımızın üstünde yeri vardır. Çünkü biz böyle inandık. Ama bu eylem çok daha başka bir eylem.

Ne gibi başkalığı var bu eylemin?

Türkiye'de bundan sonra şöyle: TEKEL öncesi ve TEKEL sonrası diyecekler işçi hareketlerini değerlendirirken. Çünkü Zonguldak'ın işçisi belli yörenin işçisiydi. Oturmaları, yemeleri, konuşmaları, giyimleri aynıydı. Burası farklı bir yer ve burada öyle hassas dengeler var ki. Burada milliyetçiler, Kürtler, Aleviler, Sünniler var. Bir yörenin insanlarını, bir yere göndermeniz veya kanalize etmeniz daha kolaydır. Ama burası zor. Biz Tek Gıda yöneticileri olarak, bu iş için gerçekten çok çaba harcadık.

Nasıl koruyorsunuz burada o dengeyi?

Biz bunları ısrarla anlattık. Çadırlara girdik birebir anlattık, şube başkanları şube yöneticileri olarak. Genel başkan bile çadırlarımızı gezerek insanlarla sohbet eder. Biz, Türkiye'deki işçi sınıfının geleceği için mücadele ediyoruz ve bunun bilincindeyiz. Bir de bir şey öğrettik. Hak aramak, yasalar çerçevesinde aramak zorundasınız. Biz hep aynı şeyi söylüyoruz.

Yasaları aşmak gerekmez mi? Siz sendikacısınız, haklar yasalardan önce gelmez mi?

Bunu şiddet anlamında, kaba güç anlamında, tarz anlamında söylüyorum. Tabii ki yasaları zorlamak gerekir. Bunlar farklı şeyler ama işte polis size müdahale ettiğinde, siz de sopa alıp ona müdahale ederseniz eylemin meşruluğu ortadan kalkar. Türkiye'deki basının bunu nasıl pompalayacağını bilirsiniz. Türkiye'deki basın maalesef böyledir, bu zamana kadar hep iyi taraflarını gösterdiler. Kötü bir şey de yaşanmadı ama, polis bize müdahale edebilir, çadırlarımızı sökebilir de biz yine direnmeye devam edeceğiz, bu sokakta olmaz da bir aşağıdaki sokakta olur ama biz gitmeyeceğiz. Bunu laf olsun diye söylemiyoruz.

Eylemin bazı kırılma noktaları vardı: Abdi İpekçi'deki saldırıdan sonra Türk-İş'in önüne işçiler telefon trafiği ile geldiler, öncesinden bir planlama yapılmamış ve ilk beş gün çok önemliydi. Türk-İş'e muhalefet yükseldi, 8 aydır toplanamayan Başkanlar Kurulu toplandı. İşçi saatlerce sloganlarla eylem kararları aldırmaya çalıştı. Daha önce böyle bir şey yaşanmış mıydı?

Aslında biz birbirimizle burada tanıştık. Diyarbakır'daki, İstanbul'daki işçiler birbirini çok tanımıyor. Her şeyi sendikalardan daha doğrusu sendikacılardan bekliyor.

Gücün kendinde olduğunun farkında değil. Referandum yaptık, %99 evet çıktı. İş yerlerine gittik, arkadaşlar bu eyleme inanmıyorsanız yalan yere evet oyu vermeyin, bu işe inanıyorsanız evet verin, dedik. Mesela benim şubemde 8 kişi hayır

oyu verdi. Tebrik ettim onları. Eyleme gelmediler ama 4-C'ye de geçmediler. "Mazeretim var gelemem" dediler. Onurlu duruş sergilediler. Saygı duymak, anlamak gerekiyor.

Bu eylem süresince açlık grevi dahil olmak üzere TEKEL işçisi konfederasyonu harekete geçirmek için çabalıyor. Hükümete, konfederasyon aracılığıyla karşı durmak istiyor. Türk-İş bu güveni veremiyor ki! İşçiler her açıklamasından sonra Kumlu'ya tepki gösteriyor. Buna dair, siz şube başkanı olarak ne dersiniz?

Ben buna katılmıyorum. Tabii ki sizin gözleminiz, bazen kitleler de böyle bakıyor.

Başbakan neden 4 konfederasyonla görüşmeyi kabul etmedi?

Bunu bilemem. Kumlu'nun yerinde olmak istemezdim. Çok zor bir durum. Siz 6 konfederasyonla birleşiyorsunuz, Başbakanla görüşmek istiyorsunuz; Başbakan manevra yapıyor, sadece Türk-İş'le görüşüyor. Şöyle bakın; siz Kumlu'sunuz, bir tarafta 60 gündür direnen işçiler var, bir tarafta da işbirliği yapmanız gereken konfederasyonlar var. Bu eylemler sürecek, bugün TEKEL olur, yarın başka bir şey. Konfederasyonlar her zaman birbirlerine lazım. Gider misiniz, gitmez misiniz?

Ben size soruyorum gitti ne oldu, gitmese ne olurdu?

Gitti ne oldu, bunun sonucu var. Gitmese de şöyle derdik; Kumlu gitmedi, Başbakan hani bize ideolojik diyor ya, bunlarla görüşmek istedim gelmediler diyecekti.

Siz şube başkanı olarak bu eylemin ideolojik olduğunu red mi ediyorsunuz? Bu eylem ideolojik değil mi aynı zamanda?

O anlamda söylemiyorum. Hükümete karşı eylem olduğunu söylüyorum. Tabii ki eylemin ideolojik yönü vardır. Bunu kamuoyuna anlatamazsınız ki. Bizim derdimiz AKP'yi yıkmak değil. Yarın haklarımızı versin, buradan herkes gider.

Ama işçi eylemleri hükümeti düşürecek güçte eylemlerdir…

Tabii ki öyle. Keşke öyle olsa. Keşke işçiler birleşse. Ben 42 yaşındayım ve böyle bir eylem yaşamadım. İşçi sınıfı bunu görebilse de bu eyleme destek verebilse. Türkiye işçi sınıfına mal oldu. Hatta dünyaya yayılan bir eylem oldu. İşçiler bunu fark etse de sizin dediğiniz gibi hükümetleri düşürse. Bu saldırıları yapanları bir daha başa getirmese keşke. İşçi sınıfının bunu yapacak gücü var. İşçilerin bu gücü fark edebilmesinin birinci koşulu sendikaların bu konulardaki çalışmalarıdır. İşçi sendikaya üye olurken belli bir bilinç düzeyiyle olmaz; hele Türkiye'de işçi daha da bilinçsizdir. Ben size bir şey söyleyeyim. Bu benim şahsi düşüncemdir. Türkiye'deki sendikal hareketin ve işçi sınıfının ayağa kalkmasının bence birinci şartı, bu insanlara sınıf bilincini aşılamaktır.

Kim aşılayacak?

Sendikalar aşılayacak. İşte Türk-İş'in ve bütün sendikaların eksikliği buradadır. Bir, KESK'in derdi, Yol-İş'in derdi, Telekom'un derdi bizim derdimiz gibi olmazsa, onun sorunu bizim sorunumuz haline gelmezse biz bu işleri başaramayız.

İşçi bazen Kumlu istifa, bazen Kumlu göreve dedi. Bu tepkiyi işçiler göstermeseydi, bu eylem hem Türkiye kamuoyuna hem de dünya kamuoyuna mal olabilir miydi?

Yanlış olan şu ki, bu işi Kumlu üzerinden yapmamak lazım; bu işi sendikalar üzerinden yapalım. Orada 35 sendika başkanı bir araya gelerek kararlar alıyorlar. Kumlu ben şu kararları aldım, gideyim şunları uygulayayım, şunları uygulamayayım falan filan diyemez. Oturuluyor orada, koskoca sendikalar karar alıyor, bir bildirge çıkıyor, diyorlar ki Türk-İş Başkanlar Kurulu bildirgesi, bu bildirgeye imza atanlar, yayınlayan insanlar söyledikleri sözün ardında durmak zorundalar.

Miting'den hemen sonra Türkel bir konuşma yaptı. Konfederasyonları, DİSK'i KESK'i "Yüreğiniz varsa gelin. İstanbul'da Taksim neyse, Ankara'da Sakarya odur" dedi. Ertesi gün de bu çağrı üzerine bir araya geldi konfederasyonlar. Bunu yapmak gerekmiyor mu?

Bunu yapmak gerekiyor da sonuçlarına bakacağız. Bunun sonucunda bir günlük genel grev kararı alındı. Eyleme katılıma bakmak lazım ya da neden karara uyulmadı ona bakmak lazım. Bunun tartışmasını sendikalar kendi içinde yapmak zorundalar. Gerçekten sınıf bilincini biz verememişiz, benim şahsi düşüncemdir bu; biz sınıf olduğumuzu, gerçekten bir güç olduğumuzu, bu gücün karşısında kimsenin duramayacağını anlatamamışız.

Başkan olarak size şunu sorabilir miyim? sendika eğitimlerinde ne anlatılıyor işçilere?

Biz 2821-22 sayılı yasalarla ilgili seminerler verdik. Temsilcileri, şube başkanlarını eğittik. Daha sonra üyelerimize, iş yerlerinde, yemekhanelerde, konferans salonlarında bunların eğitimlerini verdik. Herkes aynı düzeyde almıyor takdir edersiniz. Kimisi inanıyor, kimisi inanmıyor. Enteresandır, Türkiye'deki işçi sınıfı %67-70 bu adamlara oy verdiler. Bunun sonuçlarını da bugün yaşıyoruz. Eğitimlerde biraz eksiğimiz var. Bunu tekrar tekrar vermek zorundayız, sendikal hareketi bir doruk noktaya götüreceksek, sınıf mücadelesini geliştireceksek bence bu olmazsa olmazdır.

Sürece baktığımızda âdeta işçinin sabrını deneyen kararlar açıklanıyor. Bunlardan biri de 20 Şubat'ta Kumlu'nun açıklamasına göre, KESK ve DİSK'inde desteklediği temsilciler ve yöneticiler Ankara'ya gelecek ve geceyi burada geçirecekler. Eyleme ne katkısı olacak bunun?

Ben bu kararlara katılmıyorum. Bugüne kadar alınan kararlar hükümete geri adım attırmadıysa, sendikalar genel direnişten bir adım daha fazla atmak zorunda. Ben buna inanıyorum. O insanların desteği tabii ki önemlidir. Biz buraya gelen herkese kucağımızı açtık. Oturuyoruz, konuşuyoruz. Bazen içinizde "Marjinal gruplar, şeytan var, PKK'lılar var" diyenler oluyor. Bizi bir şekilde yıldırmaya çalışıyorlar. İkinci alınan kararların birincisinden çok geride olduğuna inanıyorum. Daha ileri bir adım olması gerekiyordu. O konuda sendikalar bence üzerine düşen görevi yapmamışlardır.

22 Şubat'ta tekrar toplanacaklar, 28 Şubat'a 6 gün kalıyor. Bir taraftan siz "5 kişi de kalsak biz devam edeceğiz" diyorsunuz. 7 binle başlayan eylemin diyelim 500 kişiye

düşmesi mücadeleci bir sendikanın kolay kolay tolere edemeyeceği bir sonuç değil midir? Eylemdeki işçi sayısının azalmasını nasıl başarı olarak değerlendireceğiz ki?

Bu işe inanmak gerekiyor. İstanbul'da Desa Deri'de Emine Aslan diye bir arkadaş vardı, tek başına, bir ağacın altında 352 gün bekledi. Anlatabiliyor muyum? Bu eylemin 10 bin veya 1000 kişiyle olmasının bence önemi yok. İnanmayan insanla bizim işimiz yok. Kendi içimizde de çıkar böyle inanmayan insanlar, yollarına gitsinler, biz inandık; bu işi bizimle yürüyecek insanlarla yürütmek zorundayız. İşte Türkiye şartlarını da göz önüne almak gerekiyor. Bu iktidar öyle şeyler yapıyor ki küçük illerde milletvekilleri, il başkanları işçileri birebir arıyorlar ve baskı kuruyorlar. "Gelin sizi istediğiniz yerlere, iyi yerlere verelim. 15'ine kadar müracaat ederseniz sizi hemen yerleştireceğiz. 15'inden sonra müracaat ederseniz sizi il dışına göndereceğiz" diyorlar. Türkiye şartlarında insanların ruh halini de görmek zorundasınız, alacağınız 700-800 milyon. Bitlis'te oturan insanlara İstanbul'a Antalya'ya göndereceğiz derseniz onlar da şartlarını gözden geçirir; çözülmeler olabiliyor. Bunlar olacaktır zaten. Yanlış anlamayın, keşke olmasa ama şartlar bu, gerçekleri görerek planlamak zorundayız. Sendika olarak bu insanlara, gitmeyin kardeşim deme şeyimiz de yok. Karşımızda bir hükümet var ve şöyle bir açıklama yapıyor; "Bir aylık bir süreniz var; ay sonuna kadar müracaat etmezseniz, 4-C'ye geçmezseniz onu da vermeyeceğim" diyor. İnsanlarda ister istemez tedirginlik oluyor. Bunu nasıl çözeriz bilmiyorum ama işte kamuoyu baskısı var.

Ama bunlar ortaya çıktı, kamuoyu Başbakanın yalan söylediğini biliyor!

Başbakan ne diyordu? "Bunlar yetim hakkı yiyor, 3 milyar para alıyor." Geçen gün televizyon programını izledim; Ali Kırca "1800 alıyorlar" dedi, Başbakan düzeltti "1400 alıyorlar" diye. Bizim ücretlerimiz aşağıya çekilebilir. Biz bunları asla konuşmadık iktidarla. Şunu konuşuyoruz, kardeşim biz işçiyiz bizim haklarımızı verin, ücretleri indirebilirsiniz. Bizi özlük haklarımızla kamunun nerede ihtiyacı varsa oralara göndersin. Sadece istediğimiz bu.

Bu eylem diğer eylemlerden farklı olarak ciddi anlamda çok destek aldı. Türkiye'de örneği yoktur diyeceğim 100 bin kişi TEKEL işçisi için Ankara'ya geldi ki konfederasyonlar bütün güçlerini seferber etmedikleri halde. Örneğin KESK genel çağrı yapmadı, Ankara'yla sınırlı tuttu. Almanya'da sendikacılar toplantılar yapıyor, bildiriler dağıtıyorlar. Türkiye'nin birçok yerinde 1 liranı TEKEL işçisi ile paylaş kampanyası var. Eylemin böyle bir dalga yaratması sizce neden kaynaklanıyor?

Bizim haklılığımızdan ve duruşumuzdan kaynaklanıyor.

Biraz anti-AKP'cilikten beslendiğini düşünüyor musunuz?

Hayır, ben böyle bakmıyorum. Gerçekten biz haklıyız. Burada Çankaya Belediyesi değil de, AKP'li bir belediye de olsa değişmeyecekti. Bizi buradan kaldırmak çok kolay olmayacaktı. Çünkü biz, bize verilen desteklerin farkındayız ve biz, nasıl hareket ettiğimizi de biliyoruz. Buraya gelen her işçimize, her üyemize bunları anlatıyoruz. Şube başkanları sabahlara kadar bu insanların içindeler. Bu eylemin yasal çerçevesi hakkında işçilerimizi bilgilendiriyoruz. Haklıyken haksız duruma düşmemek için çalışıyoruz.

Geceleri provokasyonlar oluyor mu? Başınızdan geçen bir olay var mı?

Tabii ki oluyor. Geçenlerde birileri bir şeyler yapmaya çalıştılar. Tanımadığımız kişiler geldi, işçi gibi aramıza girdi, siz kimsiniz, hangi şubedensiniz, diye sorduğumuzda uzaklaştılar ve doğruca polis otosuna binip gittiler. Halkın desteği çok önemli. Buraya her gün düzenli uğrayan bir öğrenci vardı. Her gün gelip bir şeye ihtiyacımız olup olmadığını soruyordu. Bunları yaşamak, apayrı bir şey. Bizim kültürümüzde yardımlar açıkça yapılmaz. Bir gün, bir hanımefendi geldi, sessizce çadırın kenarına bir paket bırakıp gitti. Nedir diye baktığımızda bir sürü yiyecek olduğunu gördük. Kim olduğunu bilmiyoruz, söylemedi.

Gerçekten çok ince düşünülmüş destekler bunlar. Krem dağıtan bayanlara da tanık olduk. Sizin de şahit olduğunuz bu tarz incelikler oldu mu?

Kişisel bakım ürünleri –diş macunu, diş fırçası, tıraş köpüğü– dağıtanlar da oluyor. İnsanlar gelip evlerine davet ediyorlar, banyo yapmamız için, çamaşırları yıkamak için vs. Ankara halkı, özellikle Sakarya esnafı bize çok destek oldu. Sendika adına, TEKEL işçileri adına onlara çok teşekkür ediyoruz.

Benim gözlemlediğim, bir karmaşa da yaşandı. Bir komite oluşturulamadı. Bu pek çok sıkıntıya sebep oldu. Örneğin, öğlen saatinde üç dört yerden yemeğin geldiği ama akşam yemek sıkıntısının yaşandığı da oldu.

İlk başlarda böyle bir karmaşa yaşandı. Belki de bunlar doğaldır. Sonuçta, biz de bu konularda çok deneyimli değildik. Şimdi yavaş yavaş rayına oturdu. Şu son 10-15 gündür kumanya almaya bile ihtiyaç duymuyoruz, çünkü bizim gereksinimlerimizin üstünde kumanyalar gelmeye başladı. Önceden yemek için kuyruklar olurdu. Şimdi o kadar kalabalık değil, çünkü şimdi daha çok çadırlara yemek getirilmeye başlandı. Giyim-kuşam için sendikanın altında bir yer oluşturduk, insanlar ihtiyaçlarını oradan karşılayabiliyor. Gelen yardımlar şubelere göre bölünüyor, sonrasında şube yetkilileri çağrılıp teslim ediliyor. Onlar da çadırdakilere ihtiyaçları doğrultusunda dağıtıyorlar.

Siz, bir şube başkanı olarak, ben bu eylemden şunu öğrendim diyebiliyor musunuz?

Bu eylem öyle ya da böyle bitecek. İşçi sınıfının bu eylemden çok şey kazandığına inanıyorum. En azından TEKEL işçilerinin bir sınıf bilincine vardığına inanıyorum. Bu, Türkiye'deki işçi sınıfı için büyük bir kazanımdır. Biz, 4-C'li olarak ya da başka bir şekilde mutlaka bir kuruma gideceğiz. Ama TEKEL işçisi diğerlerinden farklı olarak, bizzat yaşayıp tecrübe ettikleri için sınıf bilincini orada aşılayacaktır, buna inanın. İnandığım bir şey de, insanların TEKEL işçilerine gıptayla bakacaklarıdır. Çünkü TEKEL farklı ve büyük bir aile. TEKEL işçisi başka hiçbir sendikaya nasip olmayacak işler yaptı. Bizim bunları yaparken yetkimiz de yoktu. Bu hükümetin sendikamıza bakışı belli. Önce Çaykur'a el attılar Rize'de. İl başkanları, milletvekillerinden tutun cami imamlarına kadar herkes Hak-İş denen sendikaya –sendika demeye de dilim pek varmıyor– girdi ve insanları kendilerine çektiler. Sonuçta herkes kendi tanıdığını üye yaptı. Bizim dokuz bin üyemize karşılık onların dört bin üyesi vardı ve bakanlık yetkiyi onlara verdi. Aynı uygulamayı TEKEL için de yaptılar. Dolayısıyla biz bu eylemi yaparken yetkisiz sendikayız.

Bir komiteden söz ediliyor, işçi komitesi var mı?

Yok. Zaten şube yöneticileri buradalar ve bir komiteler. Bence fazlasına gerek de yok, çünkü biz buradaki her öneriyi, her şikâyeti dikkate alıp yukarıya iletiriz.

İşçiler, konfederasyonlar toplantısına içlerinden seçilen bir temsilcisinin gitmesini istiyorlardı, fakat bu doğru bulunmadığı için Mustafa Türkel'in katıldığı söyleniyor.

Bu konuda değişik görüşler öne sürenler oldu. Bazı sol gruplar toplantının basına açık olmasını önerdiler. Şimdi, insanlar bize ya güvenecek ya da güvenmeyecek. TEKGIDA-İŞ olarak biz, bu sınıfa asla ihanet etmedik, etmeyiz de. Bizim bir duruşumuz, bir görüşümüz, bir söylemimiz var. Ben başkanlar kuruluna gireceğim, ne demektir bu? Giremezsin.

İşçinin başkanlar kuruluna girmesinin ne gibi sakıncası olabilir? Giremez mi?

Hayır, giremez. Girmesinin sebebi ne olabilir sizce?

Türkiye'de, sendikacıların, kapalı kapılar ardında işçilerin aleyhine pek çok karar aldığı da bilinen bir gerçek.

Bizim sendikada bunlar olmaz.

Peki, sizin sendikada bunlar olmuyorsa işçi neden katılmak istiyor? İşçi, sendikayı da işgal etti mitingden sonra, biliyorsunuz. Mustafa Türkel çok etkileyici bir konuşma yaptı sonrasında.

Bence işgal etmek yanlıştı. İşçilerin içinde, onları kışkırtan birileri vardı. Bir gecede değişip sendika düşmanı olanlar vardı. Türkel bence iyi bir sendikacıdır.

Mesele, ne Mustafa Türkel'dir ne de Tek- Gıda-İş'tir. Daha çok konfederasyona güvensizlik. İşçi, benim üretim gücüm yok ama konfederasyonumun var, konfederasyon bu üretim gücünü kullanmak yerine beni oyalıyor, diye düşünüyor. Türk-İş'in bu işi en az zararla nasıl kapatırız yaklaşımına bir tepki gösteriyor. İşçinin de toplantıyı izlemesinin ne sakıncası olabilir?

O zaman aday olsunlar ve kazansınlar.

İşçi sendikalarında bu çok zor değil mi? İşyeri temsilcileri bile atanıyor, seçilmiyor. TEKEL eyleminin görünen en somut yanı bürokratik, uzlaşmacı sendikacılığın sorgulanmasını başlatmış olması. 12 Eylül'le gelen yasalarla biçimlenen sendikacılık anlayışını da tartışmaya açmış olmasıdır diyebilir miyiz?

12 Eylül'den sonra sendikal hareket dibe vurmuştur. Sonuçta 12 Eylül'den sonra yetişen kuşak çok farklı. Ankara'da dört dönem üst üste Melih Gökçek gibi biri seçilebiliyorsa ne denilebilir ki?

Ankara'da Melih Gökçek'in, Türkiye'de AKP'nin seçilmesi tartışılırken daha çok halkı, işçileri, emekçileri suçlayan yaklaşımların olduğu bir dönemde, TEKEL işçileri bu suçlamaları sendikal cepheden yanıtlamıştır. Eylemi bu yanı önemsenmeli. İşçiler gittikten sonra ne olur?

Bazen işçi sınıfına da kızarım. Mesela, Yaşar Okuyan geldi, yalandan açlık gre-

vine katıldı, hepimiz alkışladık. Oysa aynı Yaşar Okuyan 2000'li yıllarda mezarda emeklilik yasasının mimarıydı ve o zaman yuhalamıştık. Maalesef, balık hafızalıyız. Buraya, Türkiye'de tütün yasasını, tahkim yasasını çıkaran MHP'liler geliyor ve biz avuçlarımız patlayıncaya kadar alkışlıyoruz. O zamanlar tahkim, vatana ihanettir, diye bağırırdık. İşçiler, denize düşen yılana sarılır diyorlar. Biz şimdi o durumdayız.

BİZ TARİH ÖNÜNDE TEKGIDA-İŞ VE TEKEL İŞÇİSİ OLARAK KENDİMİZİ SORGULATMAK İSTEMİYORUZ!

Mecit Amaç

Abdi İpekçi'deki saldırıdan sonra siz Mustafa Türkel'le beraber gözaltına alındınız ve işçiler, Türk-İş önünde toplanmaya karar vermişler…

Emniyet güçleri sabahın erken saatlerinden beri saldırı hazırlığı içerisindeydiler. Bu saldırıları durdurma çabalarımız saat 15:00'a geldiğinde sonuç vermemiş, tazyikli su ve biber gazı ağırlıklı saldırı başlamıştı. Bu saldırılar esnasında genel merkez ve şube yöneticileri direnişin başındaydık. Genel başkan ve diğer yönetici arkadaşlarımızın gözaltına alındığını öğrendiğimde tepki olarak ulaşabildiğim arkadaşlara (Servet Akbudak, Gürsel Köse, Cemal Doğrul) ve çevremde bulunan bütün üyelere gidip –o sırada 5-6 bin kişi meydanın çevresine dağılmış durumdaydı– arkadaşlarımızı toplayıp gidip karakollara teslim olalım, karakollar bizi almasın, karakollara sığmayalım dedim. Sıhhiye Köprüsü'nde 500 arkadaşımla el kaldırarak teslim oluyoruz dedik. Birden gaz sıktılar bize. Dağıldık, yeniden toplandık, dedik ki biz şu anda ne yapıyoruz? Suç işliyoruz, suç işleyenlere ne yapılır? Gözaltına alınır, biz teslim oluyoruz bizi gözaltına alın! "Hayır, sizi teslim almıyoruz" dediler yani böyle bir direniş yaşadık. O esnada iki kez daha gazla dağıtmaya çalıştılar ve benimle birlikte 15-20'ye yakın arkadaşı gözaltına aldılar, kalan kitleyi de biber gazı ve tazyikli suyla dağıttılar.

Ama bu bile planlanmamıştı değil mi? Abdi İpekçi'de bir saldırı olsun şunu bunu yapacağız gibi...

Hayır planlanmıştı. Abdi İpekçi'de bir saldırı olursa bizim planımız şuydu: Ankara'nın her yeri bizim için eylem alanıdır. Bunu eğer şey diye sormak istiyorsan, işçiler plansız programsız geldi diye. Onların hepsi planlıydı, gelişleri de planlıydı. Abdi İpekçi'deyken daha biz, arkadaşlarımız; "Türk-İş'in önüne gidelim" diyorlardı, biz Türk-İş'in önüne gitmeyi engelliyorduk. Türk-İş'in önüne gitmek yok, bizim eylem alanımız park, sıkıntıya girdiğimizde, sahipsiz kaldığımızda, başımıza bir felaket geldiğinde gideceğimiz yer Türk-İş'in önü olur demiştik. Nitekim biraz önce bahsettiğim teslim olma olayından sonra sözünü ettiğim arkadaşlar, dışarıda kalan şube yöneticilerimiz ve diğer görevli arkadaşlarımızın vermiş olduğu kararla Türk-İş'in önüne yönlendirme yapılıyor. Çünkü o esnada genel merkez yöneticilerinin tümü, bir kısım şube yöneticisi ve bir grup işçi gözaltına alınmıştı.

Türk-İş, 8 ay toplanmayan başkanlar kurulunu topladı ve benim bildiğim kadarıyla ilk defa Türkiye'de işçi ablukasında bir başkanlar kurulu yapıldı. İşçi fiilen müdahale etti aslında sendikanın karar alma sürecine. Bu konuda ne diyeceksiniz?

O gün başkanlar kurulunda bir şey söylemiştim. İnternete girin, Türk-İş'in 3 yıl gerisine bakın. O 3 yıl içinde Türk-İş adı basında kaç defa, son bir hafta içerisinde kaç defa geçmiştir? İkincisi etrafa bakın, şu anda burada 20-30 tane kamera var sizi izliyor, bu ne demek? Bunların farkında olmak lazım demiştim.

Yani, hem işçi hem Tek Gıda hem basın Türk-İş başkanlar kurulunu baskıladı mı diyorsunuz?

Tabii ki baskı vardı. Türk-İş de, başkanlar kurulu da kendini tazyik altında hissetti ve çare bulmak için türlü yolları denemek zorunda kaldı. Başkanlar kurulu bir daha toplandı, aslında her hafta toplanma kararı vardı; lakin işçi baskısına dayanamadılar, her gelişlerinde sanki yeni bir karar beklentisi vardı. Sonra "toplantılar ihtiyaç duyulduğunda yapılsın" diye karar değişikliği yaptılar. Tabii ki bir eylem olduğu yerde mutlaka insanlar ona uygun davranmak, sorunu çözmek için yeni politikalar geliştirmek zorunda. Bu, Türk-İş için de, herkes için de geçerli. Emek platformu 6-7 senedir bir araya gelmemişti, onlar da bu vesileyle bir araya geldi. TEKEL mücadelesi Türkiye'de bir kıvılcım oldu.

Tam da onu sormak istiyordum. Özelleştirme karşıtı mücadele yeni başlamadı, bir sürü eylem yapıldı ama TEKEL eylemi kadar neden destek almadı?

TEKEL direnişi aslında geçmişi uzun olan bir direniş. Bugün kendiliğinden, spontane gelişen bir iş değil. Siz şimdi herhangi bir işkolundan işçiyi, örneğin bir şeker işçisini, karayolu işçisini bilmem işte Tes-İş'in işçisini toplayıp getirin Ankara'ya; "Haydi biz sizi bıraktık, siz burada direnin" diyin o işçiler buna hazır değil. TEKEL işçisi buna hazır, çünkü 10-15 yıla yakındır özelleştirme karşıtı bir direniş sergilemiştir. Tokat sigara fabrikasının kapanış sürecinde 40 gün süren bir direniş vardır. Malatya, Adana ve Bitlis sigara fabrikalarının kapatılma kararında 47 günlük direnişler vardır. Bunlar yabana atılır şeyler değil. Defalarca, günlerce işyeri terk etmeme eylemleri yapılmış. Yani bu geçmişi 10 yıla dayanan bir mücadele süreci. Bu süreçte tabii ki TEKEL işçisi bilendi. TEKEL işçisine daha evvel: "Sizi özlük haklarınızla kamuya geçireceğiz" denilmişti. Özelleştirme sürecinde böyle kandırılmıştı. Bunun yalan olduğunun farkına vardığında zaten olacaklar olmuştu. Biz de ne yapabilirizi değerlendirdik yetkili organlarda, başkanlar kurulunda. Çeşitli öneriler geldi ve Ankara'ya gidip dönmemeye karar verdik. Bir ilk olsun istedik. Her zaman işçi sınıfı olarak alanlara çıkıyoruz, işte gemileri yaktık geri dönüş yok diyoruz; bunların hepsi hikâyeden oluyor. Ya mitinglerle, basın açıklamalarıyla toplumun gazını alıyoruz, ya da en fazla bir gece kalıp geri dönüyoruz. Bu defa sonucu ne olursa olsun, farklı bir şey olsun dedik, inandık. İşçiler sendikaya inandı, sendika işçilere inandı. Karşılıklı güvendi ve bu güven bizi bu güne 65. güne getirdi.

17 Ocak mitinginde konfederasyonların başta Türk-İş, DİSK olmak üzere ciddi bir çağrısı olmadı üyelerine. Örneğin KESK Ankara'ya merkezi bir katılım çağrısı yapmadı. Buna rağmen 100 bin kişi TEKEL işçisi için geldi. Başarılı bir miting oldu ve

sonrasında 4 Şubat grevi yapıldı, fakat miting kadar başarılı olmayan bir grev oldu. Bu çelişkiyi nasıl açıklıyorsunuz?

Başından beri burada arkadaşlarımız genel grev derken biz sendika yönetimi olarak şunu söylüyoruz; bu dava bizim davamızdır, TEKEL işçisinin davasıdır. Biz 10 bin kişi olarak yola çıktık ve geldik burada 100 binler olduk, milyonların gönlüne taht kurduk ama bu bizim davamız, davamız için kendimiz ölürüz, başkalarının ölmesini bekleyemeyiz. Biz kendi davamız için direneceğiz, başkalarından destek isteyeceğiz. Biz başkaları için ne yaptıysak onlardan da aynı şeyi bekleriz, fazlasını beklediğin zaman hayal kırıklığı yaşarsın.

Biz başkaları için pek fazla bir şey yapmadık diyorsunuz bir özeleştiri gizli mi bu söylediğinizde?

Gizli değil, açık açık söylüyoruz. Belki diyebiliriz ki bir kısmımız yapmıştır. TEKEL işçisi bu konuda biraz daha duyarlıdır ama tamamıyla görevini yapmış mıdır dersen, hayır yapmamıştır. TEKEL işçisi de, TEKGIDA-İŞ sendikası da özelleştirmeler karşısında olması gereken tavrı göstermiş değildir. Bunu söylemek bir özeleştiri olarak algılanıyorsa özeleştiridir de. Dolayısıyla biz mitingi de sonrasındaki eylemleri de yapılan destekleri de başarılı buluyoruz. Niye başarılı buluyoruz, çünkü genel grev yahut genel eylemler genellikle toplumun tümünü ilgilendiren meselelerde yapılır.

4-C toplumun tümünü ilgilendiriyor zaten…

Ancak bu lokal bir mesele olarak başladı. 4-C herkesi ilgilendiriyor ama insanların çoğu bunun farkında değil. Aslında 4-C, 4-B'yi de ilgilendiriyor. 4-C'de bir yol alınırsa 4-B'de de bir yol alma ihtimali var. Bu anlamda baktığında destek vermiş olan herkese –herkes aynı şeyi yapmadı ama– teşekkür ediyoruz, önemsiyoruz. KESK'in de Kamu-Sen'in de DİSK'in de Türk-İş'in de desteğini önemsiyoruz ama bilerek hiç destek vermeyenler de vardı, onları da tarih zaten yargılayacak.

Türkiye'de geleneksel bir sendikacılık anlayışı var. TEKEL eyleminde işçi sendikasına müdahale etti, sendikasını yönlendirmeye çalıştı. Bu geleneksel sendikacılık anlayışını da tartışmaya açtı. Bir sendika yöneticisi olarak siz ne düşünüyorsunuz?

Bu eylemde başından sonuna kadar sendikanın damgası var. Elbette biz demokratik işleyişe inanan bir yapıyız. Bizi sadece TEKEL'de değil, Yörsan'da da, Danone'de de izlemiş olmanız lazım. Bunlar da başarıyla sonuçlandı. Yörsan'da 383 gün süren bir direniş vardı, aynı burası gibi. Susurluk'ta yine öyle. Son 5 yıldaki eylemler sendikanın yapılanmasında, bakış açısında ve iletişiminde bir değişiklik ve demokratik işleyiş yarattı. Eyvallah sonuna kadar biz kitleyi dinleriz. Grup grup geliyorlar, başkanla ve bizimle görüşüyorlar, önerilerini getiriyorlar. Önemsiyoruz, dikkate alıyoruz ama sevk ve idare söz konusu olunca sendikanın yöneticileri, başkanlar kurulu, sendikanın kurmuş olduğu komiteler var.

Bir işçi komitesi var mı bu eylemde?

Tabii ki, ta fabrikaların özelleştirme sürecinde kurulmuş komiteler var. Bu ey-

lem sürecinde bu komitede işyeri temsilcileri var. İşçilerin sesine kulak veriyoruz ama fevri davranışlara da müsaade etmiyoruz. Aklımızla hareket etmeye çalışıyoruz. Duygular ağır bastığı zaman yenilgi, akıl ağır bastığı zaman zafer gelir. Şu ana kadar aklı önde tutmaya çalıştık. Tabii ki hem tabanın getirdiği baskı, hem sendikanın yönlendirmesi Türk-İş, Emek Platformu üzerinde baskı oluşmuştur. Kendilerini buraya gelme mecburiyetinde hissetmiş çevreler, kurumlar, bireyler olmuştur. Bu tür eylemlerde genellikle 3-5 tane pet şişe atılırdı. "İnsanlar gene bunlar geldi, vurdu, kırdı, gitti" derlerdi. Yani "yüzde otuzu işçi haklı, yüzde yetmişi işçi haksız" derdi. Şu ana kadar bizim izlenimimiz, toplumun çoğu bizi haklı görüyor; işte o fevri davranışlara, yani kaba kuvvete izin vermememiz, çevreye zarar vermemiş olmamız ve memleketin tüm renklerini kucaklamış olmamız nedeniyledir.

Türkiye'de bir açılım tartışması başlamıştı, bu tartışmayla birlikte İzmir'de birtakım olumsuzluklar yaşandı. DTP konvoyuna müdahale oldu ve toplumda linçler konuşulurken TEKEL eylemi başladı. Buraya bir pankart asıldı, açılımı biz burada yaptık diye. Nedir burada yapılan açılım? Kürtlerin kimliklerinin tanınması, anadilini kullanma talebi bunları da içeren veya bunların tartışıldığı, artık desteklenebileceği bir açılım denilebilir mi?

Burada yaşasın işçilerin birliği, hakların kardeşliği sloganları atılıyor. Bu sloganlar bundan 3-5 sene önce işçi mitinglerinde atıldığında, "Aman burada bir şey var, başımıza bir felaket gelmesin" diye, belli kesimler kaçardı veya kavga çıkarırlardı. Burada kardeş kardeş geçiniyorlar. Mesela Tokatlı Diyarbakırlıya "Biz sizi böyle bilmezdik", Diyarbakırlı da Tokatlıya "Biz de sizi böyle bilmezdik" diyor. Trabzon mesela en uç bilinen yerlerden biridir, şimdi burada Diyarbakırlıyla Trabzonlu birbiriyle en çok ilgilenen iki kesim.

Kürt işçilerin mücadele deneyimlerinin bu eylemde etkisi nedir?

Onlar daha deneyimli, arkadaşlarımız da bunu zaten söylüyorlar. Güneydoğu'dan gelenler biber gazına daha deneyimlidirler diye espriler yapıyorlar. Tabii bunu bir ironi olarak söylüyorlar.

Güneydoğu'dan gelenler diyorlar ama Kürtler demiyorlar…

Bu kavramlara çok takılmamak gerekiyor. Öyle diyenler de vardır tabii ama dikkat ederseniz buradaki direnişle beraber linç girişimleri, o tür şeyler de bir ara unutuldu gibi. Bölgede operasyonlar devam ediyor, üzüntülü sıkıntılı şeyler yaşanıyor. Operasyonlara karşı bölgede eylemler var ama buraya yansımadı o. Belki abartıyorum ama toplum üzerinde ılıman bir iklim yarattığını düşünüyorum bu eylemin. Kimlikten, Kürt, Laz, Arap olmaktan kaynaklanan ayrılıklar; onun ötesinde Alevi, Sünni, ılımlı İslam, radikal İslam gibi kalın çizgileri olan ayrılıklar burada bence çok yumuşadı, bir uyum, bir ahenk oldu...

Bugün 65. gündeyiz. Bu 65 günü değerlendirdiğimizde şunu yapmasaydık ya da şunu şöyle yapsaydık daha iyi olurdu dediğiniz bir şey var mı?

Atladığımız veya eksik yaptık diyebileceğim şey hemen aklıma gelmiyor. Geçmişe, özelleştirme sürecinin başına dönerek söylersek, evet orada eksiklikler olmuştur.

Örneğin, çadırların önünün kapatılması…

Çadırların önünün kapatılmasına ben şahsen şiddetle karşıydım. Herkes kendince bir komün oluşturmaya başladı, herkes kendi köyüne döndü gibi oldu. Yönetim kurulunda, başkanlar kurulunda eleştirilerimiz oldu ama işte bazı çadırlar öyle davranmaya devam etti. Hava şartlarından kaynaklandı biraz da bu.

17 Ocak'ta miting, 4 Şubat'ta grev yapıldı. Şimdi 20 Şubat'ta konfederasyonlar temsilcilerini 1 geceliğine Ankara'ya çağırdı. Sizce bu, süreci karşılayan bir eylem biçimi midir? 28 Şubat'ta buraya müdahale edeceğini söylüyor Başbakan.

Hükümet bu konuda kapıları kapatmış görünüyor. Gerçi biz yapılan iyileştirmelere razı olsak hükümet birkaç adım daha atabilir. Bunu 11 ay 25 günde yapar; kesinlikle size söyleyeyim yüz lira daha artır desek onu da yapar. Ama artık gelinen bu noktadan sonra biz tarih önünde kendimizi sorgulatmak istemiyoruz. Ne TEKGIDA-İŞ sendikası olarak ne de TEKEL işçisi olarak. Biz şimdi 4-C'yi kabul eden Salih Kılıç'a kızıyoruz. Bizden sonra gelecek on binler, yüz binler "Tekgıda-İş sendikası geldi 65-70 gün direndi, 70 gün sonunda 4-C'yi kabul etti gitti" diyecekler. Biz bunu yapmak istemiyoruz. Biz bir defa 4-C'yi istemiyoruz, 4-C'yi tarihe gömelim, diyoruz. Bunun için bugün bir de dava açtık.

Dava açmada geç kalınmadı mı? Neden bugüne kadar beklendi?

Ayın dördünde kararname çıktı. Kararname çıkmadan dava açamazdık. Bunun üzerine hukukçular çalışma yaptı, tam dava açacakken bakan çıktı: "Bu yasa iptal olursa biz bunları işe almayacağız," dedi. Şimdi on bin TEKEL işçisi, yanında on sekiz bin de 4-C'li var, etti yirmi sekiz bin; arkasından gelen sekiz bin daha var, otuz altı bin kişi daha bizim üzerimize kalacaktı. Biz üniversite hocalarına araştırmalar yaptırdık, 4-C iptal edilirse bunun yerine ne koyabiliriz diye. Öyle başvurduk Danıştay'a. Gecikmenin nedeni de o. Yürütmeyi durdurma talebinde bulunduk, umut ediyoruz ki Danıştay başvurunun 30 günle sınırlandırılması ile ilgili yürütmeyi durdurur. O zaman en azından 8 ay kadar zamanımız olacak, öyle bir şey çıkarsa biz burada bayram edeceğiz.

Ayın 28'inde müdahale edeceğim diyor hükümet ve 4-C'ye geçiş için tanınan süre de bitiyor. 28 Şubat biraz psikolojik bir sınır gibi görünüyor. Konfederasyonlar da 22 Şubat'ta toplanacak, nasıl kararlar alınmalı sizce?

22'sinde biz de işçilerle toplanacağız. Ne yapmamız gerektiğini onlara danışacağız. TEKEL işçileri ile kendimize bir yol haritası çizeceğiz.

Son olarak söylemek istediğiniz bir şey var mı?

TEKEL işçisi olarak ve bir sendika yöneticisi olarak bulunduğumuz noktada Türkiye işçi sınıfı adına sevinçliyim, mutluluk duyuyorum. Biz ta SEKA dönemi direnişlerinde "SEKA kıvılcım, TEKEL ateş olacak" sloganını atmıştık Malatya'dayken. SEKA'ya saldırı teşebbüsü olduğunda 5-6 defa fabrikaya kapandık işçilerle birlikte, destek olmak için. TEKEL işçisi, işçi sınıfı için mücadele yolu açtı. Kamu emekçilerinin çeşitli direnişleri, özellikle KESK öncülüğünde yapılmış direnişleri

vardı. Onları takdirle karşılıyoruz ama Zonguldak bahar eylemlerinden sonra işçi sınıfının en büyük eylemi bu olmuştur.

Ne farkı var bu eylemin?

Zonguldak eylemi bir ilkti ve lokal bir eylemdi. Bahar eylemleri, 12 Eylül'ün getirdiği yoksullaşmaya karşı bir isyandı ve o isyanın sonucu iyi bir ücret aldılar, o tarihten bu yana yapılmış en büyük direniştir.

Ve aslında en büyük politik eylemdir diyebilir miyiz?

Diyebiliriz. Bence Avrupa'da olmamıştır. 3 yıl süren grevler olmuştur, bu grevlerde işçiler nöbetleşe beklemiştir. Ama 65 gündür buradan ayrılmadan direnen arkadaşlarımız var. Başbakan diyor ki, "Bu eylem ideolojiktir." Tabii ki bu eylem ideolojiktir. Özelleştirmeler kapitalizmin veya emperyalizmin dünya bankasının dayattığı ideolojik bir saldırı değil mi? Bu saldırılara karşı çıkmak da işçi sınıfının ideolojisidir. Sanki AKP'yi yıkma komplosu gibi bir hava estirilmeye çalışılıyor, bu anlamda siyasi değil. İdeolojik temelleri olan bir emek mücadelesi, siyasi boyutu olan bir emek mücadelesidir bu. Ama belli bir siyasi partiye karşı yapılan bir eylem değil.

SENDİKALAR HÜKÜMET TARAFINDAN CİDDİYE ALINMAK İSTİYORLARSA BU DİRENİŞE DESTEK OLSUNLAR!

Mustafa Akyürek

Bu eyleme çağrı yaparken gidiş biletini aldık dönüş yok dediniz. Ama işçiler "Bu kadar uzun kalmayı düşünmüyorduk" diyor. Siz bu kadar uzun bir eylem olabileceğini düşünmüş müydünüz?

Biz irili ufaklı çok eylem yaptık. Gelirken de dönüşümüz hep vardı. Ama bu eylemin uzun süreceğini biliyorduk, onun için dönüş biletlerini almadık.

Bu eylem işçilerin sendikalara, karar alma süreçlerine fiili olarak müdahale ettikleri, yön vermeye çalıştıkları bir eylemdi diyebilir miyiz?

İşçi ve sendika bir bütündür. Sendikanın yöneticileri daha önce fabrikalarda çalışan işçiydi. Ben yaprak tütünde uzun yıllar şube başkanlığı yaptım. 8 sene önce yaprak tütünde kısım ustasıydım. Sendika ayrı bir güç, işçi ayrı bir güç değildir. Birbirlerini tamamlayan unsurlardır. Sendikanın 5 yöneticisi hiçbir şey yapamaz. Biz 5 kişi eylem yapsaydık bizi kim dinlerdi; hiç kimse. 360 bin sözleşmeli öğretmen var, gelip burada eylem yapamıyorlar. Örgütlü olmadıkları için.

İşçi ablukasında bir başkanlar kurulu yapıldı. Yukarıda toplantı yapılırken aşağıda binlerce işçi genel grev çağrısı yaptı. Bunun daha önce örneği var mıydı?

Örneği yoktur. O toplantı Türk-İş'te olmazdı. KESK'te yapılırdı. TEKGIDA-İŞ istediği için burada yapıldı. Bu biraz da planlı yapıldı.

Kürsü işgali oldu. İşçiler binaya girerek müdahale etmeye çalıştılar. Bugün 65. gün. Eylemin bu kadar uzun sürmesinde işçinin müdahalesinin ve Ankara halkının desteğinin katkısı nedir?

Buradaki işçinin katkısı %100'dür. Ankara halkının katkısı da çok büyüktür. Örneğin geçen gün emekli bir öğretmen geldi. Sorumluyu arıyor. "Evladım benim birikmiş 500 liram var. Bana neye ihtiyacınız var söyleyin" dedi. Biz şu an iç çamaşırına ihtiyacımız var dedik. "Bana 3 tane adam verin dedi." Arkadaşlarla gitti. Giyim dünyasından 500 tl'ye kadın, erkek iç çamaşırı, çorap, gömlek aldı. Adama dedik senin adını anons edelim. "Hayır, kesinlikle istemiyorum" dedi. Bu gün yine biri geldi. Yarın 1000 tane pide yaptıracak, o da ismini vermiyor. İşte kimi bisküvi, kimi kömür; siyasi partilerden ayrım yapmaksızın her katmandan her düşünceden destek geldi. Gücümüz biraz oradan geliyor. Eğer Ankara halkı, sendikalar, sivil toplum örgütleri desteklemeseydi, basın bu kadar sesimizi duyurmazdı.

Bu eylem neden bu kadar destek gördü? Daha önce yapılan hiçbir eylem bu kadar destek görmedi ve sahiplenilmedi.

Öğretmenler kadro alamadı bu hükümete kızdı, memurlar sürgüne gitti bu hükümete kızdı, köylü malını satamadı bu hükümete kızdı. Kısacası bu hükümete kim kızıyorsa buraya geldi.

4 Şubat grevini sizce konfederasyonlar samimiyetle örgütlediler mi yoksa buradaki mücadelenin dışında kalmamak için görüntüde mi oldular sadece?

İkisini de yaptılar bana göre. Hak-İş, Memur-Sen bulunmak için bulundular. Ama bir DİSK, KESK için bunu diyemem. Maalesef Türkiye'de bazı şeylerin şartları oluşmadı.

TEKEL işçileri kendilerinden önce yapılan özelleştirme karşıtı eylemleri desteklemedi. Şimdi bu gün Çemen Tekstil işçileri ile TEKEL işçileri arasında neden bir dayanışma görülemiyor? TEKEL işçilerinin Çemen Tekstil'den neden haberi yok?

Tabii biz Ankara'da olduğumuz için daha çok merkezde oluyoruz. Çemen Tekstil, itfaiye işçileri de eylemler yapıyor. Onlar şöyle sloganlar atıyor: "TEKEL kıvılcımdır biz ateşiz."

100 bin kişilik bir miting yapıldı. Grev yapıldı. Şimdi bugün burada 1 gün sabahlamak, süreci karşılayan bir eylem kararı mıdır?

Bu bir uyarıdır. Önemlidir.

22 Şubat'ta nasıl bir eylem takvimi görmek istersiniz?

Herkes bu eyleme sahip çıkmalı. Bu eylem fiyaskoyla biterse yarın memuru da işçisi de, diğer sendikalar da sıkıntı yaşar. İyi bir sözleşme yapmak, hükümetler tarafından ciddiye alınmak istiyorlarsa, bu direnişe ciddi şekilde destek olmaları gerekiyor.

Ciddi şekil ne olabilir?

Genel grev bir silahtır. İyi kullanamazsan döner seni vurur. Üretimden gelen gücün kullanılması gerekiyor. 3 günlük bir eylemle üretimden gelen gücü kullanabilirler. Genel grevin şartlarını hazırlamak gerekiyor.

Ama 6 gün kalıyor 28'ine…

Süreç devam eder. Burayla bağlantılı olmamalı. Yarın Başbakan çıktı diyelim özlük haklarını verdi; herkesin kılıfına mı çekilmesi gerekiyor? Bana göre hareket devam etmeli.

Bundan sonra sendikacılık değişecek, geleneksel sendikacılık TEKEL'le birlikte bitecek gibi görünüyor.

Kesinlikle doğru söylüyorsunuz. Sendikacılık tabanla birlikte yapılmalıdır.

BURADAN SONUÇ ALMADAN GİDERSEK BEN TÜRKİYE'DE ARTIK SENDİKANIN DA KONFEDERASYONUN DA OLDUĞUNA İNANMAM

Oktay Aslan

Yaprak Tütün İşletmesi'nde çalışıyordum. İşyerimiz kapatıldı. Bugün 65 gündür devam ediyoruz. TEKEL işçisi ne istiyor? Kamuoyunda tam olarak anlamayan insanlar var. TEKEL işçisi önce, iş güvencesi, sağlık güvencesi ve özlük haklarını istiyor. Ama onlar 4-C'ye gönderiyorlar. Patlayıcı gibi bir şey. Gittiğin yerde iş güvencen amirinin iki dudağının arasında. Seneye seni istemiyorum diyebilir. Kölelikten daha beter bir şey bu.

Eylemin bu kadar uzun süreceğini düşünmüş müydünüz?

Bu kadar uzun süreceğini düşünmemiştim. En fazla 2 haftada biter diyordum.

Ankara'dan alınan desteğin katkısı nedir eylemin uzun sürmesinde?

Tabii bunun etkisi %100. Meclis'te olmayan partilerden daha çok destek gördük. Sakarya esnafı bize işyerini açtı. Geceleri soğukta gidip orada kaldık. Masalarda sabahladık.

Meclis'te olmayan partiler geldi diyorsunuz. Önceden bu partileri tanıyor muydunuz?

Tanıyordum ama kötü olarak tanıyordum. Bunlardan ülkeye fayda gelmez diye düşünüyordum. Yanılmışım. Şimdi Meclis'te grubu olmayan partiler iktidara gelirse daha iyi olur düşüncesindeyim. Hangisi gelirse gelsin, alkışladım. Biz haklıyız ki bu kadar destek alıyoruz.

Gençlik örgütlerinin, solcuların, sosyalistlerin, partilerin bu alandaki tarzlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizi rahatsız eden bir şey yaşandı mı?

Hangi gruptan nereden olursa olsun ben alkışlıyorum. Hani derler ya denize düşen yılana sarılır. Biz şimdi öyle bir durumdayız. Solcu sağcı kim olursa olsun biz haklıyız ki bizi destekliyorlar.

Onları yılan yaptınız bu arada…

Hayır hayır, o anlamda söylemedim. Ak Parti hariç bütün partiler geldi ve destek verdi bize.

Daha önce hiç eyleme katılmış mıydınız?

Hayır hiç katılmamıştım. Yaşım 42. Yıllar önce TV'lerden izlemiştim. "Susma, sustukça sıra sana gelecek, direne direne kazanacağız," diyorlardı. Bu salaklar ne diyor diye kendi kendime gülerdim. Taa ki bizim başımıza aynı şeyler gelene kadar. Başımıza geldi, aynı şeyleri söylemeye başladık.

Bu eylemde bir açılımdan söz ediliyor. Nedir sizin yaptığınız açılım?

AKP bir açılımdan bahsediyor ya onun için söylüyoruz. Ben Hatay'dan geldim. Yanımda Adıyaman/Kâhta, yanında Trabzon, solumda İstanbul çadırı var. Memleketin 4 tarafından dini, dili, ırkı ne olursa olsun insanlar var. Biz Kürt arkadaşlarımızla Şemame, Ege'den gelenlerle Zeybek, Trabzon'dan gelenlerle Laz oyunu oynadık. 65 gündür buradayız, hiçbir çadırla diğer çadır arasında bir şey çıkmadı. Davamız ekmek davası.

ÇEMEN Tekstil işçileri Antep'te, Sinter Metal işçileri İstanbul'da eylem yapıyor. Ama hiçbiri sizin bu eyleminiz kadar gündemde değil. Neden?

Bana 3 ay önce Ankara'ya gideceksiniz, Kızılay'ın göbeğinde çadır kuracaksınız, zemheri ayında yağmurun karın altında orada yatacaksınız deseydi biri, ben inanmazdım. Bizim biraz başkentin göbeğinde olmamızdan kaynaklandı diyorum. Bürokratlar burada, siyasiler burada. Onlara yakın olduğumuzdan diyorum.

Özelleştirmeler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Ben özelleştirmeye başından beri karşıyım. Geçenlerde buraya eski bürokratlardan Yaşar Okuyan geldi; biz onu burada protesto ettik. O da dedi ki "Haklısınız yanlış yaptık." Üretim olan yerde zarar olur mu? TEKEL'in ya da TELEKOM'un zarar ettiğini kesinlikle, mümkün değil, düşünmüyorum. Darphane gibi para basıyor. İşte cep telefonu alo diyorum 100 TL yazıyor, 50 TL'si Lübnanlı Yahudi'nin cebine gidiyor. Satılmış, bir de yabancıya satılmış. Orası da ayrı bir yanı. TEKEL zarar eder mi? Tütünün kilosunu 4 TL'ye alıyorsun 20 gramı 7 TL'ye satıyorsun...

Bu eylemden önce olaylara, dünyaya, siyasete bakış açınızla bugünkü arasında fark var mıdır?

%100. AKP'den çok şey bekliyordum. Ben taksimle gidip 80 km'den oy getirdim ilk dönemde.

Ama AKP seçime girerken de özelleştirme yapacağını söylüyordu.

Söylüyordu da ben özelleştirmenin, ekicileri veya işçileri mağdur edeceğini, işin bu boyuta geleceğini hiç düşünmemiştim. En azından diyordum bu kurum satılırsa, devlet bizi özlük haklarımızla bir devlet kurumuna yerleştirir; biz de oradan devam ederiz. Ama şimdi bizi sokağa atıyor. Verilmiş haklarımızı gasp ediyor.

AKP'liydim diyorsun.

AKP'nin milletvekilleri örneğin Adalet Bakanı Sadullah Ergin Hataylı, TEKEL'e geldi seçimden önce, "Ben Ankara'da sizin avukatlığınızı yapacağım 4-C'ye gitmeyeceksiniz" dedi. Dengi Mir Mehmet Fırat, Mercan TV'de "TEKEL işçileri asla 4-C'ye gitmeyecek, onların önüne tercihler gelecek, kurumlardan hangisini tercih

ederse özlük haklarıyla oraya gidecek" dedi. Şimdi bu insanlar söz vermiş, söz namustur. Ama bugün sessizler, nasıl hayret ediyorum. Başbakandan çekiniyorlar. Koltuk tatlıdır her zaman… Başbakan da "Bu gemiden inen bir daha bu gemiye binemez" diyor ya tabii milletvekilleri 2 yılda süper emekli oluyorlar, şimdi sormak lazım yetimin hakkı değil mi o?

Bundan sonra benim oy vermeyeceğim tek bir parti varsa ölene kadar, AKP'dir. Bunu samimi söylüyorum. Sülalemde ne kadar akrabam varsa, tanıdığım arkadaşlara, çevreme, elimden geldiği ölçüde gerçek yüzlerini anlatarak, oy verdirmemeye çalışacağım.

Sendikanın bu süreçteki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Biz Tek Gıda'ya bağlıyız ama son 13 aydır aidat kesilmedi bizden. Sağ olsun Türkel başkanımız, "Yıllarca beraber çalıştığımız arkadaşlarımızı sokakta bırakamam," dedi, bize destek oldu. Sendikanın katkısı çok büyük. Sendikasızlık hiçbir şey.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok; Biz haklıyız, biz kazanacağız.

Bir de "birleşe birleşe kazanacağız" diyorsunuz.

Ya, evet. Hani bir slogan var, işçiler birlik olsa dünya yerinden oynar diye. Gerçekten işçiler birlik olsa dünya yerinden oynar.

Bundan sonra yapılacak eylemlere katılmayı düşünüyor musunuz?

Şüphesiz, ben artık kadrolu eylemciyim. Yeter ki haklı olduğuna inanayım.

22 Şubat'ta konfederasyonlar toplanacak yeni kararlar alacak; nasıl kararlar bekliyorsunuz?

STV ve KANAL 7 nasıl AKP'nin kanalları ise, Hak-İş ve Memur-Sen de AKP'nin konfederasyonu. Türk-İş de zaten bize çok sahip çıkmıyor.

Türk-İş neden sahip çıkmıyor size?

Kumlu biraz sanki AKP yanlısı gibi geliyor bana.

4 Şubat grevi neden başarılı olmadı.

Hani bir de hükümetin tehditkâr açıklamaları var ya… "15'ine kadar müracaat edersen seni bulunduğun yerde işe alırım, sonra müracaat edersen başka yerlere gönderirim", ya da memurlara "Size soruşturmalar açacağım" diyor, biraz ondan da etkileniyorlar. Millet işini kaybetmekten korkuyor doğal olarak. Bugün ekmek bulmak zor. İlk gün biz eyleme gelirken bazı arkadaşlarımız "Acaba gidersek tazminatımız kesilir mi?" diye gelmekte tereddüt ediyorlardı.

TEKEL işçilerinin tamamı neden burada değil?

Bizim 65 bayan işçi arkadaşımız var. Şu an okullar açık. Gelenler 15-20 gün kalıp gittiler. Küçücük çocukları var, hasta olanlar var, hamile olanlar var. O yüzden gelemediler...

Konfederasyonların oyalayıcı tavrının eyleme etkisi var mıdır?

Yok. Sanmıyorum. Biz buradan ciddi bir sonuç almadan çıkarsak ben artık Türkiye'de sendikanın, konfederasyonun olduğuna inanmam. Çünkü 4 konfederasyon hadi ikisini geçelim kalanlar, biz TEKEL işçisinin yanındayız diyorlar sözde, ama uygulamaya gelince bir şey yok. 4 konfederasyon eğer TEKEL işçisinin sorununa çözüm bulamıyorsa bundan sonra hiçbir işçi için eylem yapmasınlar.

28'inde müdahale edeceğim diyor Başbakan, ne yapacaksınız?

Biz ilk geldiğimizde dedik ki ölmek var, dönmek yok. Şimdi Başbakan diyor ki "Çadırları yıkarım." Biz çantamızı alıp kenara çekileceğiz, sonra yeniden devam edeceğiz. 4-C'ye asla geçmeyiz. Geçen arkadaşlarımız da çaresizliğin çaresi olarak geçmiştir. Mecburen. Buradaki arkadaşlar ortalama 40 yaşının üzerinde, istediklerinden değil, çoluk çocuk var, eve ekmek götürmesi lazım. Geçenlerde ataması yapılmayan öğretmenlerin eylemi vardı. Okumuş öğretmen olmuş, ama işsiz. Başbakan diyor ki, "2 milyon işsiz var bu ülkede." Sayın Başbakan bu benim ayıbım değil, 7 yıldır iktidardasınız, her ile bir üniversite açmak marifet değil, üniversite bitirenlere iş bulmak marifet. Bu sizin ayıbınız. Şimdi polis buraya müdahale edecekmiş, etsin. Polis kim? Polis bizim kardeşimiz. Benim yeğenim, sonuçta bu ülkenin vatandaşı. Biz polise karşı bir şey yapmayacağız. Gelsin biber gazı mı atacak, tazyikli su mu sıkacak, cop mu vuracak, vursun. Biz hiç seslenmeyeceğiz. Doğal olarak biz haklıyız. Ben onlarla konuştum. Sivil arkadaşlarla da resmilerle de. Bana onlardan hiçbiri demedi siz haksızsınız diye, "Siz haklısınız" dediler. Biz haklıyız.

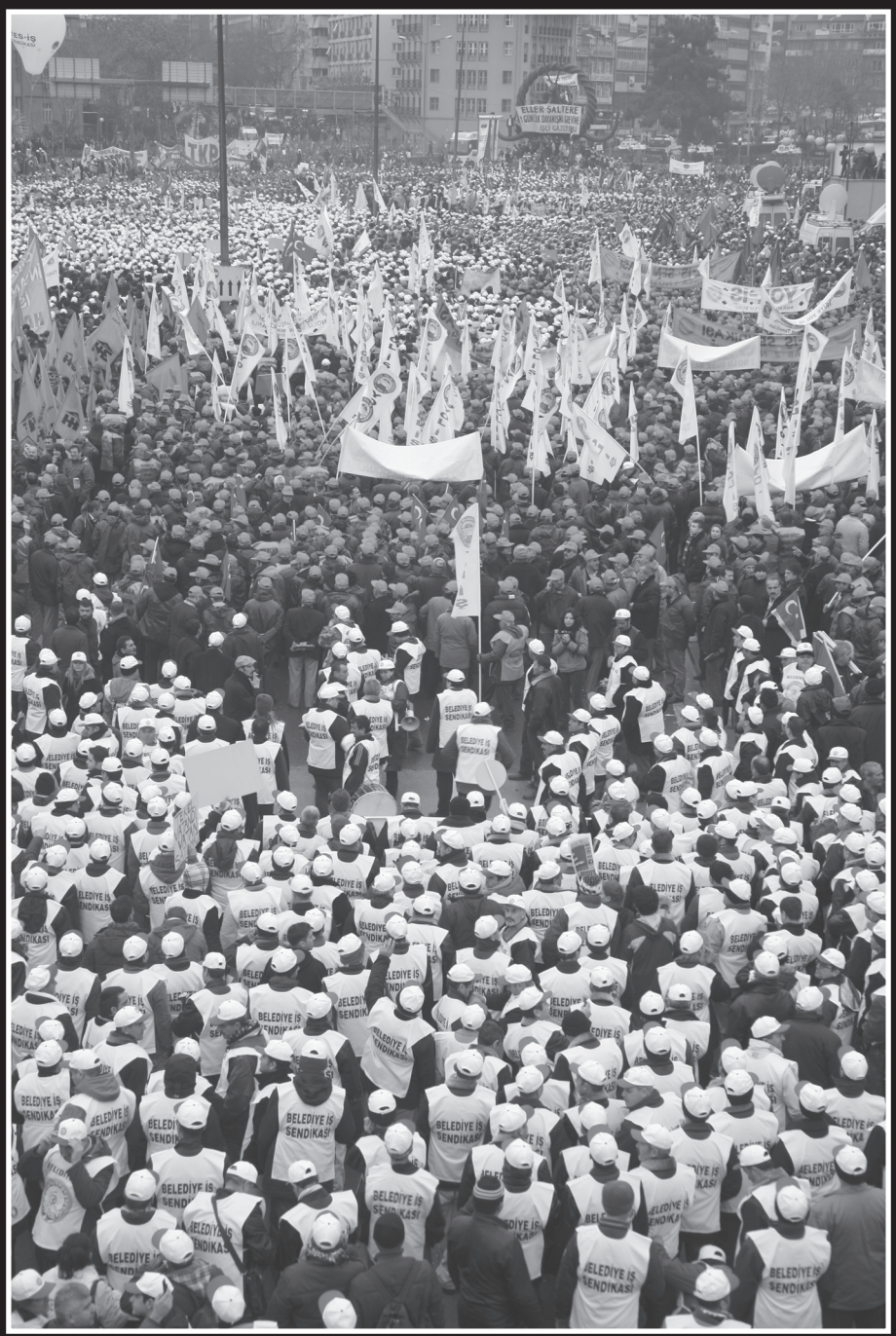
Bu eylemde sizi en çok ne etkiledi?

Burada paylaşmayı öğrendik, sağ olsun Başbakan bize çok yardımcı oldu. Her bölgeden arkadaşlarımız oldu. Komünist, Kürt, Laz arkadaşlarımız oldu. Bu bizim için unutulmayacak bir şey...

Ankara'nın değişik yerlerine işçiler gidip halkla buluştular. Siz hiç gittiniz mi?

Ben gitmedim. Çadırımı pek terk etmedim. Bize emeği geçen herkese minnettarız. Teşekkür ederim.

66. Gün

nadına
"TEKEL"

BEN BEŞ VAKİT SOLCUYUM ARTIK!

Abdullah Borazan

Adıyaman TEKEL Yaprak Tütün İşletmesi'nde çalışıyorum. 1998 yılında işe girdim. 12 yıllık işçiyim. Yaşım 40, evliyim, 2 kızım 1 oğlum var.

Şimdi bizi bugüne getiren belli başlı bir süreç vardı. Yani biz durduğumuz yerde Ankara'da olmadık. 98'de mevsimlik olarak işe girdik. 99'da bize 1 aylık çıkış verdiler. Ondan sonra kadro sorunu başladı. Kadro nasıl alırız? O zamanın siyasi iktidarının kapılarını aşındırarak, Ecevit zamanında, koalisyon döneminde kadrolarımızı aldık.

Kadro mücadelesinde işçiler kişisel olarak mı kadro istiyordu, yoksa sendikayla birlikte mi hareket ediliyordu?

Sendikayla. İşçi tek başına bir hiçtir. Zaten örgütüyle işçi işçidir.

Sendikada bir göreviniz var mı?

Ben işyeri temsilcisiyim.

Nasıl temsilci oldunuz? Seçildiniz mi, atandınız mı?

Atama. Arkadaş tavsiye etti, yönetim de tavsiyelere kulak astı. Biz de dedik ki, acaba yapabilir miyiz? Niye işte sendikacılıkla, sendikalarla hiçbir alakamız yok. 98 yılında işe girdiğimizde o zaman da siyaset vardı, şu vardı, bu vardı. İşin açıkçası sınıfımızın bilincinde değildik.

Sendika temsilciliği size verilirken "yapamam" gibi bir kaygıyla başlamışsınız. Sizce arkadaşlarınız sizi temsilci olarak neden önerdiler?

Valla onu arkadaşlara sormak daha yerinde olur.

Siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bende ayrımcılık olmaz. Her zaman için benim asıl şeyim dürüstlüktür, belki ondan dolayıdır. Aşağı yukarı 2,5 yıldır bu görevi yapıyorum. Bence arkadaşlar da o konudan memnun. Ben de yoruluyorum ama işe yaramak da güzeldir.

Temsilci olarak yaprak tütünde, Adıyaman'da neler yaptınız? Sendikayla, şubeyle birlikte?

En azından şu eylem süreçlerinde, eylem dediğim zaman tek burası akla gelmesin, bizim yerelde birçok eylemimiz oldu. Malatya'ya, Bitlis'e gittik. Geçen yıl sigaraların özelleşmesinden dolayı Ankara'ya gelmeye çalıştık, dokuz saat yolda kaldık,

velhasıl Ankara'ya ulaşamadık. Yani belli eylemlerden sonra biz buraya geldik. Bazı kesimlerden duyuyoruz; "Bu süreçte niye sokaklardasınız? İşte niye eylemdesiniz?" falan. Biz bu süreci üç yıldır takip ediyorduk. Yerel seçimler olduğu zaman Başbakan Adıyaman'a geldiğinde yolunu kestik. Havaalanı ile Adıyaman arasındaki güzergâhta. İşte, çiçek falan sunduk. Hatta orada bir serzenişte bulundu. "Siz niye miting alanında değilsiniz" dedi. Dedik biz TEKEL'ciyiz. 4-C diye bir statü var. O statüyle mağdur edileceğimizden endişeliyiz, onun için buraya geldik. Hatta çoluk çocukla gitmiştik. Benim o zaman 3 yaşında oğlum vardı, onu da götürmüştük ki görür belki Başbakan, durur gibisinden. "Gelin miting alanına, görüşeceğiz, konuşacağım" dedi. Hatta çocuklara oyuncak falan verdi. Yeri gelmişken söyleyeyim; o dağıtılan oyuncaklardan oğluma da ışıklı mışıklı, fosforlu bir kamyonet hediye etti. Oğlum, "Başbakan Tayyip amca bana oyuncak verdi!" der dururdu. Onu çıkarırdı, ışıklarını yakardı. Şimdi ben buradayken o oyuncağı kırmış, poşete koymuş, "Baba bunu götür, Tayyip amcanın üstüne at. Oyuncağını moyuncağını da istemiyorum. Tayyip amca güzel bir insan değilmiş" diyor. 5 yaşına basacak öyle bir serzenişte bulunuyor. O seçim arifesinde, miting alanında, Adıyaman milletvekili Mehmet Erdoğan ve Bismil Belediye Başkanı İbrahim Öztürk "TEKEL'ciler bayağı tedirginler, bunların durumu nasıl olacak?" diye soruyorlar. Başbakan orada, "Resmî bir şey yok, "4-C bunlar için değil. 4-C'yi biz çıkarttığımızda mağdur insanlar vardı. Onlara çıkarttık, bunlar çalışıyor, buralar kapatıldıktan sonra özlük hakları ile kamu kurumlarına devredeceğiz" diyor. Onun akabinde bizim Adıyaman kökenli ve şimdi Adana milletvekili genel başkan yardımcısı Dengir Mir Mehmet Fırat, Adıyaman'a geldi. Yerel televizyon, Mercan TV'de programa katıldı. Bizim arkadaş ona bilhassa soruyor: "Sayın genel başkan yardımcımız, Sayın milletvekilimiz, TEKEL'cilerin böyle bir şeyleri var. Başbakan böyle dedi ama sizin fikriniz ne" diye. Dengir Mir Mehmet Fırat'ın o televizyonda söylediği her şeyin elimizde kayıtları var. Orada "Bu 4-C'yi oluşturma, yapılandırma komisyonunu oluşturduğumuzda, komisyon başkanı bendim. Bunu tazminatını almış, özelleştirme sonucu mağdur olmuş insanlar için çıkarttık. Dışarıda beş altı yıl gezen insanlar sigorta günlerini doldursunlar ve emekli yapalım diye çıkarttık. TEKEL işçilerini kendi özlük haklarıyla devredeceğiz başka kurumlara" dedi. Bunlar Başbakanın, bir partinin genel başkan yardımcısının söylemleri. Bunlar TEKEL olan her yerde duyuldu.

Alkollü içkilerin özelleştirilmesiyle başladı süreç.

Evet alkol özelleştiğinde, alkol işçilerini işletmelere ve sigaralara verdiler. Sigaralar özelleştiğinde, oranın işçilerini devrettikleri yer de Yaprak Tütün İşletmeleri oldu. Sorulduğunda, "Biz mağdur etmedik. Mağdur olan kimse yok ortada" dediler. Bakıyorsun, hakikaten de yok. Sigaradaki, alkoldeki adam şimdi işletmelerde çalışıyor. Yani o süreç o şekilde devam etti, taa İstanbul'da tersane açılış törenine kadar. İstanbul'daki TEKEL'ci arkadaşlar Başbakana her platformda gündeme taşımaya çalıştığımız o soruyu sordular. Orada Başbakan açık verdi. O gün dahi açık vermemiş olsaydı rahattık, nasıl olduysa ağzından kaçırdı, "Ben yetimin hakkını yedirtmeyeceğim. Devletin malı deniz, yemeyen domuz zihniyeti bitmiştir. 4-C yolu size açıktır," deyince biz eylem sürecine girdik.

Siz de temsilcisiniz, özelleştirmeler nedir, nereye gidiyor, doğuracağı sonuçlar ne olabilir? Bunlara dair sendika bir eğitim çalışması yaptı mı?

Geçen sene Samsun'da eğitim seminerimiz oldu bir haftalık. Oraya katıldık. İşin açığı içerik özelleştirme değildi. İşçiyle diyaloglar, soysal güvenlik, yeni yeni çıkan kanunlar vardı. O kanunların eksilerini o zaman öğrendik. Biz özelleştirmenin ne olduğunu yaşayarak öğrendik. Ama hep tek bırakıldık bu özelleştirme sürecinde. Bir yandan tütün yavaş yavaş eritilmeye başlandı. Adıyaman'ın can damarı tütündür. Çiftçi, tütün üstüne alışveriş yapardı. Çiftçi bugün gelirdi tüccardan, beyaz eşyacısından bir yıl sonraki tütün hasılatına alışverişini yapardı. Bir sene sonra tütünü teslim ettiğinde esnafa, takır takır parasını öderdi. Özelleştirme süreci işe girdiğimizde zaten başlatılmıştı. Tütünün yasaklanacağı, kotalı sisteme geçildi. 400 kilodan 200 kiloya düştü. Ve nihayetinde yasaklandı.

Sendika olarak çalışmalar yaptık. Ama köylü, çiftçi duyarsız kaldı. Köylü "Siz bizim tütün için değil de kendiniz için yapıyorsunuz eylemleri" diyordu.

Bu eyleme nasıl hazırlandınız?

Şimdi sana bir yerde söz vermiş bir başbakan, bir genel başkan yardımcısı var, verdikleri sözler aklına geliyor ve aynı zamanda milletvekillerinin, belediye başkan adayının bizzat şifahen verdikleri sözler var. "Neye mal olursa olsun, biz sizin yanınızda olacağız. Sizi mağdur etmeyeceğiz" dediler. Mağdur etmemek sözleri bugün bizi 4-C'ye reva görmeleriymiş. İpler koptuğunda da artık gözümüz hiçbir şeyi görmedi zaten.

O zaman ne yaptınız? Sendikayı mı aradınız? Sendika mı sizi aradı? Birbirinizle mi konuşmaya başladınız?

Zaten o süreçte hep anlık yazışmalar ve telefonlar neticesinde karar alınarak yola devam edildi. Ankara'ya gidilecek denildiği zaman, bütün arkadaşlar tereddütsüz tamam, gidelim dedi. Bize söylenen, "Sırt çantanızı, bir iki yedek elbisenizi alın gelin." Ne biz sorduk ne de onlar dedi ki işte eylem ya bir gün ya iki gün sürer. Bugün 66. gün. 66 gündür buradayız. Bu soğukta, ayazda, karda, kışta Ankara'nın soğuğunda direniyoruz. Buraya varacağımızı hiçbirimiz sanmıyorduk.

Daha önce böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Bu çapta hayır. Dedim ya, Malatya'ya gittik. Miting mahiyetinde, Bitlis'e gittik. O zaman yine kıştı. Kar altında Bitlis'te miting yaptık. 2007'de Ankara'ya gelip yolda kaldık. Bu anlamda bir eylem serüvenimiz olmadı. Burada birçok ilkleri yaşadık.

Türkiye'de sürekli eylemler oluyor. Öğrenciler, öğretmenler, eczacılar, doktorlar eylem yaptı. Bunlar çeşitli biçimlerde de polisin saldırılarına maruz kaldılar ve televizyonlardan izliyordunuz. O zaman bu eylemleri ve saldırıları nasıl değerlendiriyordunuz?

Valla işin açığı ben artık 5 vakit solcuyum. Niye? Ben önce bu tür şeyleri tasvip etmiyordum. Bir eylemde öğrencileri gördüğüm zaman diyordum, bak yine sokaktalar. Yav, sizin derdiniz ne, gidin okuyun işte. Ananız babanız sizi okula göndermiş ki okuyasınız. Siz sokaktasınız, karakoldasınız. Katiyen o arkadaşlara hak ver-

miyordum. Ama bugün görüyorum ki adamlar haklı yerde, haklı ortamda ve haklı taraftarlarmış ki, bugün işte tuzukuru olanlar burada da değiller, haklının yanında da değiller, bir yerde nasıl bir rant elde edebilirim diyenlerin yanındalar.

Daha önce hiç polisle karşı karşıya gelmiş miydiniz?

Hayır hayır.

Abdi İpekçi ve AKP'nin önündeki saldırılarda var mıydınız?

Ben oraya geleyim şimdi: Eylem kararları alındı. Yola çıktık, geldik. Adıyaman'dan buraya dört-beş defa polis bizi durdurdu. GBT soruşturması yaptı. En son Ankara Gölbaşı'nda önümüzü kestiler. Orada kapalı garaj gibi bir şey var, tel örgülü. Gelen otobüsleri oraya sürmeye başladılar. 100 küsur otobüs biriktik, kimliklerimizi de aldılar, geriye dönün dediler. Hepimiz otobüslerden yola doğru indik, trafiği kestik. Polis baktı ki baş edemeyecek. Geri kimliklerimizi verdi. "Biz size eşlik edeceğiz, Ak Parti'nin önüne götüreceğiz," dedi. Ak Parti'nin önüne geldik. Gece 11-12'ye kadar oradaydık. Gece kar yağdı, yağmur yağdı. Biz artık isyan ediyorduk. Ben Ak Parti'ye her zaman oy verdim, çalıştım da. Şimdi diyor ya Başbakan, bunlar marjinal örgütler, şu örgütler, bu örgütler. Aslı astarı yok. Bizzat Ak Parti'ye oy verdim ve çalıştım da; ispatlayabilirim. Birçok arkadaşımız da oy verdiği halde burada kıvırıyor. Ben vermedim falan... Vermediysek bu adam yüzde 40'larla nasıl ülkenin başına geldi de iktidara hâkim oldu!? İşte 12'den sonraydı zannedersem, nereden geldi, kim getirdi, otobüsler geldi, "Hadi arkadaşlar Atatürk kapalı spor salonuna. Sabah yine buraya geleceğiz. Bu şekil burada sabahı edemezsiniz" dediler. Hakikaten de yoldan gelmişiz, hepimiz yorgunuz, sabaha çıkamayız dedik bir taraftan; ama öbür taraftan da birçok arkadaşımız, "Biz eğer dağılırsak yarın bizi buraya bırakmazlar" dediler. 2500 kişiden fazla arkadaş kayboldu aniden, yakın sendikalara sığındılar. Yorgunluktan ayakta duracak mecalimiz olmadığı için, hani kamyonlara istif atılır ya, bizi o şekil otobüslere doldurdular. Atatürk kapalı spor salonuna gittik. Banklarda, koltuklarda hepimiz uyuya kalmışız. Sabah artık 7 mi 7:30 mu, "Hadi kalkın arkadaşlar, gideceğiz" dedik. Kapıya geldik, kapıyı sürgülemişler. Zaten demir korkuluklar 5 metre boyunda. Çıkma imkânımız da yok. Polis "Bu yaptığınız eylemler kanunsuz, herkes kendi iline dönecek" diyor. Aşağı iniyoruz, kapıya doğru gidiyoruz, polis diyor; "Hayır, dışarı çıkmazsınız". İçeri giriyoruz, arkadaşların çoğu kafayı vurmuş yatmış. Sonra Adıyamanlı bir arkadaş var, Enver; onunla içeri girdik bağırdık. Yahu arkadaşlar, eğer yatmaya gelmişsek gidelim, polise diyelim kapıyı aç, biz memleketimize döneceğiz. Bir amaç için buradaysak, polis bizi coplasın. Arkadaşlar kalktı, kapıya gittik "Hayır bırakmayız" diyor. Bu sefer, bak burayı ateşe veririz. Cam mam bırakmayız, hep aşağı indiririz, gerisini de siz düşünün dedik polislere. O sıra kapı zorlandı, kırıldı. Dışarı ilk çıkanlardan biri de bendim. Dışarı çıktık, tabii bilmiyorduk polisin müdahalesi ne! Biz işte bir yere gideceğiz. Niye müdahale etsin polis! Çıktık bir de yağmur yağıyor, dize kadar bir gölet olmuş orada, suya da düştük. O sıra polis deodorant şişesi gibi şişeler çıkardı, böyle sıkıyor. Ben de dedim acaba parfüm mü sıkıyor, yaşamamışız bilmiyoruz yani. İşin açığı dedim allah allah, bu polisin elinde parfüm ne geziyor acaba? Ben o hizaya gittim. Bana da sıkmaya başladı. Gözüm

hiçbir yeri görmemeye başladı. Önümde Karadenizli bir arkadaş suyun içine düştü, ağlamaya başladı. "Kör oldum, anam öldüm. Kör oldum, öldüm anam." Bir de beni yakalamış, hafızlar yakalar ya, beni bırakmıyor. Yahu dedim hele dur kardeşim, ağlıyor bir de. Feryat figan. Yahu, kardeşim hele bir sakin ol. Ağlamak çözümse hepimiz ağlayalım. Yok beni bırakmıyor yine. Ben de artık bunun gibi düşeceğim suyun içine. "Kör oldum." Tek söylediği o. Tabii o sıra ben artık, onu sürüklüyorum. Orada çift yönlü yol var, arabalar karınca gibi gidip geliyor. Bir baktım yolun içindeyiz. Çift taraflı arabalar da durmuş. Tuttum kaldırdım arkadaşı, o sırada bayıldı. Götürdüm yolun karşısında ayılttım bunu. Dedim kalk, erkek gibi biraz dirayetli ol. Biz çoluk çocuğumuz için buradayız. Ağlamak çözümse ağlayalım, gözden olalım. Ama boşa ağlıyorsun. Biraz kızdım, kalktı. Ondan sonra polis baktı ki bütün arkadaşlar dışarı çıktı. Dedi "Beşerli kol halinde Abdi İpekçi'ye gideceğiz." İyi dedik. Abdi İpekçi'ye geldik, ilk gazı orada yedim.

Abdi İpekçi'nin neresi olduğunu biliyor muydunuz? Görmüş müydünüz daha önce?

Hayır hayır. Abdi İpekçi ismini biliyordum; ama parkın nerede, hangi semtte olduğunu bilmiyordum. Epeyce işte yol yürüdük, geldik, slogan ata ata. Polis "Slogan atmak yasak" diyor; biz yine sloganlarımızı atıyoruz. Yavaş yavaş birbirimizle restleşmeye başladık. İpekçi parkına geldik. İyi, güzel ama, biz Ak Parti'nin önüne gidecektik. Kendi aramızda homurdanmaya başladık. Tabii 2500-3000 arkadaşımız da Ak Parti'nin önünde. Miting alanı ve eylem alanımız orası olacak. Oradaki arkadaşlar aradı, dediler, hayır biz gelmeyeceğiz. Biz gideceğiz ama polis diyor "Sizi bırakmayız yasak. Onlar gelecek buraya." Biz diyoruz hayır; biz gideceğiz oraya. İşte yavaş yavaş, polise doğru ilerledik. Polis kalkanlarını düzmeye başladı. Bir köprü gibi bir şey var, o çıkış noktasında. En önde yine benim. Polis tekme sallamaya başladı; yanımdakiler, önümdekiler bağırmaya başladı. Bana da tekme gelmeye başladı. Arkadaşlar arkadan sıkıştırıyor. Polise diyorum atmayın, onlara diyorum, gelmeyin. Ne onlar bizi duyuyor, ne biz onları duyuyoruz. Velhasıl polis baktı ki o güce karşı koyamıyor. O sabahki deodorant şişeleri gibi şişeler bu sefer büyük yangın tüplerine döndü, üzerimize attılar. İkinci gazı orada yedik. Önceki spreydi, bu tam gaz. Nefes mefes gitti. Artık kaçmaya başladık. Hangi tarafa gittiğimi bilmiyorum. Nefes gitti, gelmiyor. Göz yanması orada kalsın, nefes gelmiyor. Böyle ben zıplıyorum, yere vuruyorum kendimi, nefes gelsin. Nefes yok! Artık dedim, gördüğüm göreceğim bu. Çöktüm baktım, nefes geldi. Baktım yanımdaki bizim bir Adıyamanlı arkadaş. Ömer Kocakaya, böyle komik bir tipi de var, onu gördüm, gülmem geldi. Neyse artık nefes de geldi. O sıra Ak Parti önündeki sendika sekreterimiz Mehmet Öztürk arkadaşı aradım. Telefon epey çaldıktan sonra kaldırdı. Ne dinleyeyim, ağlıyor. "Oooyyyyyy ooooyyyyyy öldüm. Nefesim gitti" Aynen, hüngür hüngür ağlıyor. "Öldüm, öldüm nefes gitti gelmedi." Dedim ne oldu? Dedi "Bize gaz attılar, gaz attılar. Gardaşım gaz attılar." Mehmet abi dedim, biz de biraz önce yedik. Ondan sonra artık seni ne yer kabul ediyor, ne de gök. Yani biz bu vatanın sözde evlatlarıydık. Bizim yanlış bir hareketimiz olmadı. Yanlış bir oluşum içinde olmadık. Yani biz neydik. Niye böyle olduk?

Sonra şube başkanımıza gittim. Başkan dedim. Biz buraya neye gelmişiz. Dedi "Eylem, görmüyor musun?" Dedim, eylem, eylem yere girsin. Ha Ak Parti'de olmuş, ha burada olmuş. Sen Meclis'in içine de gitsen, kuzu kuzu oturacaksın. Amacın burada ses getirmek değil mi? Yav, dedim, ses getirmekse, bizim 2-3 arkadaşımız var, işinin yolunu bilmeyen arkadaşlardan. Dedim, kalkın lan, soyunun şu havuza atlayacağız. Bunlar şey yapmaya başladı. Yav biri dedi, "Para yok elbise alamam" biri dedi "Böyle olmuş, şöyle olmuş." O sıra baktım, Muş şubesinden bir arkadaş, o bizi dinliyor, ağlayarak üstünü soydu. Atletle, pijamayla suya doğru yürümeye başladı. Ben de hepsini çıkarttım. Bir külotla kaldım, buz gibi suya atladım; ama jilet gibi kesiyor. Baktım Trabzonlu bir arkadaş var, Adıyaman şubesinden. O da ağlaya ağlaya geliyor. Ben gelme dedikçe bu diyor, "Sen ölüme gidersen, ben ölüme gelirim, sen ateşe atlarsan, ben ateşe atlarım." Bu dediğim Alevi bir arkadaş. Hani diyorlar ya, Alevi-Sünni, şu-bu, Kürt-Türk, yani burada herkes kardeş gibidir. Asıl ayrımcılığı yapan baştakilerdir. O benim için ölüme gider, ben onun için ölüme giderim. Ondan sonra eylemin yönü de değişti. O suya atlayıncaya kadar, göstermelik olarak medya kanalları oradaydı. Sanki bizle gırgır, şamata geçer gibi aramızdalardı. Bir icraatları yoktu. O şeyden sonra 20-30 tane kamera geldi. İşte arkadaşlar anlatıyor. Diyor ki "Flaşlardan, artık gözlerimiz ağrıyor." Zaten ben suyun içindeydim. Kaç tane TV kanalı varsa mikrofonu uzatıyor. Hatta bir bayan muhabir de, "Niye böyle yaptın? Soğuk, bile bile ölüme atladın!" dedi. Ben de evet ben bile bile ölüme atlıyorum, vicdanen rahatlamak için, kendime ceza verdim çünkü ben Ak Parti'ye oy verdim. Elim kırılaydı, vermeyeydim, dedim. Yani polis darp etmiş, ayaklarım mosmor olmuş, o sıra onu gösterdim kameralara. Biz vatana ihanet etmedik, bir ideoloji için burada değiliz. Ekmeğimiz için, çocuklarımızın geleceği için buradayız. Bize yapılan İsraillilere yapılmaz; Yunanistan deniliyor, şu deniliyor, bu deniliyor da ben artık onları insan olarak görüyorum. İşte o gün o şekil geçti. 3. gün oldu.

AKP'nin önündeki arkadaşlarınız o gün saat 6-7 gibi Abdi İpekçi'ye geldiler yürüyerek…

Evet. Onlar, o gün geldiler.

O geceyi Abdi İpekçi'de mi geçirdiniz?

Abdi İpekçi'de geçirdik. 3. gaz yememiz, 3. günüydü. 3. gün ziyaretçiler gelmeye başladı. İlk gece Abdi İpekçi'de kaldık. Açıkta, ateş mateş yaktık. Odun, modun yoktu. 3. gün işte yardım kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, Çankaya Belediyesi, odun, yemek, çadır getirmeye başladılar. O sırada Abdüllatif Şener geldi. O anı hiç unutmam. Abdüllatif Şener'i arkadaşlar omuzda getirdi, başbakan Şener diye. Ondan sonra ne olduysa oldu. Daha Kamer Genç konuşmaya başlamadan, Emniyet Müdür Yardımcısıydı zannedersem, anons yapmaya başladı: "Bu yaptığınız kanunsuz bir eylemdir. Hemen dağılın yoksa zor kullanacağız" dedi. O sırada CHP, MHP milletvekilleri aramızda; konuşmaya çalışıyor, polisler fırsat vermiyor. Adam konuşamadı bir türlü. Bizim genel sekreterimiz Mecit Amaç bir konuşma yaptı. Emniyet Müdürüne: "Seni komiser yapsalar; komisere seni polis yapsalar; polise seni gece bekçisi yapsalar siz ne yapardınız? Aynısını yapmaz mıydınız?"

dedi. Ki aynısını yaptılar da. Ecevit hükümeti zamanında görmedik mi? Ankara, İstanbul sokaklarında polis yürüyüşlerinden geçilmiyordu. Silah bırakmalar, bilmem silahlı yürüyüşler. İşte nedir, en ufak bir özlük haklarına ilişilmişti. Mecit başkanın sözü bitti, o esnada 2-3 defa İstiklal Marşı okuduk, belki bize karışmazlar diye. Polisler coplarını avuçlarına vurup, İstiklal Marşı'nın bitişini sabırsızlıkla beklediler, bir an önce İstiklal Marşı'nı bitirsinler de saldıralım diye. İşte önce tazyikli su sıkmaya başladılar. Biz arkadaşlara dedik, hiçbir yere ayrılmak yok. Bizi coptan kırsınlar geçirsinler. Çökmüştük, zaten kalkmayacağız. O sıktıkları su, gaz daha beter etki yapsın diyeymiş. Hatta o su, lağım suyuymuş. Kokuyordu da zaten. Gazdan sonra, göz gözü görmedi. Gaz yedikten sonra insanın şuuru da kayboluyor, güçten, takatten düşüyor, ne yapacağını bilemiyor. Bizi püskürtüyorlar, biz zaten koşuyoruz. Bu da yetmiyor, arkadan coplarla bizi enseliyorlar, kafalarımıza, üstümüze patır patır gaz bombaları geliyor. Ben bir ara geriye baktım, silahlara takmışlar sis bombalarını, kafalarımıza nişan alıyorlar. Bir tanesi Adıyamanlı arkadaşımın ayağına değdi, bileği kırıldı. Bayanın birini polis copluyor, cop yetmediği gibi bir de tekmeliyor. Bir iki tanesi düşmüş, ölmüş mü, baygın mı? Herkes kendi canının derdine düşmüş. Çünkü bir taraftan bize bomba atıyorlar önümüze düşüyor. Bomba olduğunu da tabii ben orda kestiremiyorum. Bir tanesi düştü; ama dedim bu ne? Simsiyah bir şey, biz topaç diyoruz, onun gibi simsiyah plastik bir şey. Bu ne demeye kalmadı fıssssssssssss dedi, yüzüme gaz gelmeye başladı. Ya sağ olsun orada bize desteğe gelen gençlik, üniversiteli arkadaşlar olmasaydı, bizi perişan ederlerdi. Önümüze düşmüş bomba, gençler de farkına varmış, biz o konuda cahiliz, önümüzden alıp arkaya fırlatıyorlardı. O şekil, caddeye kadar enselediler, pazarın içine bile attılar. Biz artık yolun karşısına geçmişiz. Polis gelip diyor ki "Hadi yürüyün." O sıra bir iki tanemiz düştü. Artık yani bir yere kadar. Polise: Aha ben körüm, aha sakatım, aha yabancıyım, nereye gideceğim, dedim. Nereye götüreceksen beni, götür. Polis de baktı, dedi, "Tamam kardeşim, bir yana git, nereye gidersen git." Ben bir yana gitmeyeceğim dedim, baktım orada polis otobüsü var, biz 5-6 arkadaş otobüse çıktık. Dedim, gardaş bizi de götürün karakola. Tabii o sırada bir kısmımızı da gözaltına aldılar. Bizi gözaltına alacaksınız, bizi karakola götürün. Bizim ne yerimiz var, ne yurdumuz var. Artık yeter dedik. Biz gidip devletimize sığınacağız. Polisin biri: "Git kardeşim," dedi biri de o sabahki parfüm şişesini gösterdi. Gazı gördüm, kaçmaya başladım. Erkeklik işi değil. Gaz işi adamı bozar. Hatta orada bazı öğrenci arkadaşlar, çiçeklikler vardı, betondan, kırdılar, polise püskürtme yapmak için. Dedim ki yok arkadaş, eğer bizim için buradaysanız, destek için buradaysanız, bizim dediğimiz şekilde hareket edeceksiniz. Dedi "Tamam abi, tamam da ama bizi öldürecekler," dedim, öldürsünler. Biz mazlumuz. Vursunlar hele, bakayım el mi yaman bey mi yaman? Öyle de oldu. Belirsizlik var. Ne yapacağız, nereye gideceğiz bilmiyoruz. Kimse kimseye ulaşamıyor. Polis "Otobüslerinize binin gidin" demiş. Birçoğu direktiflere uyarak gitmiş. Birçoğu karakollara düşmüş, birçoğu hastanelere gitmiş. İşte öbür kalanlar nerede toplanacak? Sonra birileri dedi, "Türk-İş'in önünde toplanacağız." Geldik en son Türk-İş'in önünde peyder pey toplandık. Bugün 66. gün o şekil devam etti.

Türk-İş'in önünde toplandınız ve aynı gün KESK şubeler platformu, işçi sendikaları, partiler geldi ve ilk beş gün burada bir karmaşa vardı. Megafonla sesleniliyordu işçilere. Sizler Türk-İş'e girmiştiniz, daha önce Türk-İş'i görmüş müydünüz?

Hayır hayır.

O arada sendika yetkilileriyle bir görüşmeniz oldu mu? Bundan sonra ne olacak gibi? Eylemin nasıl devam edeceğine dair bir plan program çıkmaya başladı mı?

O korkulu anları yaşadıktan sonra, bundan sonrası ne olacak diye bir düşüncemiz yoktu. Koridorlara, konferans salonuna sığındık. Bizim korkumuz dedik, olmaya ki burada da gelip bize kurşun sıkalar. Yani o tereddütle yaşadık. Orada 3 gün boyunca 3 defa bize gaz atmışlar, bir arkadaşımız felç geçirmiş. Ayağı-kafası kırılanın, yaralananın haddi hesabı belirsiz. Genel başkanımız, şube sekreterimiz gözaltına alınmış. Bizim şubede gözaltına alınan 20 arkadaş vardı.

Zaman geçtikçe dışarıdan destekler gelmeye başladı. Türk-İş'in önüne geldikten sonra bölge bölge, şube şube, sendika binalarına yönlendirildik. Mesela bizim şube, Tes-İş'in Emek'teki sendika binasının konferans salonuna gitti. Tes-İş'in misafirhanesi denildiği zaman biz dedik, oooo tamam orası rahattır, odaları temizdir. Biraz rahat ederiz. Gittik, bize konferans salonunu gösterdiler, yatacak yer olarak. Yine ona da şükür dedik. O soğukta karda kışta, sabahladığımız için orası bize 5 yıldızlı otel gibi geldi.

Bu arada aylardır toplanmayan Türk-İş başkanlar kurulu toplandı. İlk defa Türkiye'de işçi kuşatmasında başkanlar kurulu toplantısı yaşandı. İçeride başkanlar kurulu toplantısı vardı ve siz dışarıda sürekli bir slogan attınız. Neydi o slogan?

Ölmek var, dönmek yok, bir de genel grev.

Genel grev kararının çıkması mı bekleniyordu?

Evet, yani muhakkak. Olumsuzluklardan sonra, en son istenecek şey genel grevse, artık onu istemeye başladık.

Sendikanın önünde toplanmaya, sürekli slogan atarak başkanlar kuruluna böyle bir mesaj vermeye kendi aranızda konuşup da mı karar vermiştiniz? Yoksa o da kendiliğinden mi oldu?

O da kendiliğinden oldu.

Sendikaya karşı, aynı zamanda konfederasyona karşı, bir güvensizlik mi vardı?

Şöyle yani, birçok arkadaşımız da serzenişte bulunuyor. Şahsen ben o fikre katılmıyorum. Niye derseniz, şimdi Türk-İş sırf TEKGIDA-İŞ'in başında bir konfederasyon değildir. Adı üstünde konfederasyon. Bizim sendika gibi 33 sendika var ve hâlâ bildiğim kadarıyla 12 tanesi bugüne kadar bizim yanımıza gelmemiş. Yani bir tek TEKGIDA-İŞ'in sendikası olsa veya bizi destekleyen sendikaların konfederasyonu olsa zaten bizim aklımızdakini biz söylemeden yapmak zorundadır.

Gelmeyen o 12 sendika niye gelmiyor?

Tuzları kuruydu demek.

Tes-İş geldi mi yanınıza işçilerle beraber?

Tes-İş'i hatırlamıyorum. Yani şimdi Türk-İş'i de buraya süreç getirdi.

Nereye getirdi?

Yani bu kararların alınmasını süreç sağladı. Aklımızdan geçen genel grev eylemleri yapması da birden zor olur. Meyvenin olgunlaşması için hamlığın gitmesi, bazı evrelerin geçmesi lazım. Yani aniden genel grev olmaz.

Ondan sonra açıklanan eylem kararları: Bir saat artırarak iş bırakma, her cuma günü AKP'nin önüne yürüme. Ak Parti binalarına yüründü ama 1 saatlik iş bırakmalar pek de yapılmadı. İşçiler nasıl değerlendiriyor?

Başlangıçta layıkıyla yerine getirilmedi, aslında, önce TEKEL camiasının içinde davamıza inanmayan birçok insan vardı inanın. Kendi içimizde o arızanın olduğu gibi bir de halk desteği eksikti. Mesela halk niçin buralarda olduğumuzu bilmiyordu? Bizim isteklerimiz nedir? Acaba biz bir şeye mi karşıyız? Veyahut bir ücret zammı için mi sokaktayız? Bu eksiklik vardı. Ama yavaş yavaş anlattık. Halk anladıkça katılımlar da fazlalaşmaya başladı. Bizim ücret için buralarda olmadığımızı, özlük haklarımız için buralarda olduğumuzu duyunca, yetkililerin çıkıp her gün 3 defa TEKEL'ciler şu kadar aylık alıyorlar gibisinden söylemeleri doğruluğumuzu, haklılığımızı ortaya çıkarttı. 3000 TL dedi, 2000 TL dedi, benim gerçekten 1300 TL aldığımı, işte bir 93 işçisinin 1600 TL aldığını konuştukça gerçekler ortaya çıktı. Bordrolarımızı bütün televizyon kanallarına gösterdik. Onlar da sağ olsunlar yayınladılar. Ki nihayetinde Başbakan kendi de doğruyu söyledi. Show TV'de Siyaset Meydanı'nda.

27. günde oturma eylemi ve 3 günlük açlık grevi başladı. Hava koşullarından dolayı çadırlar arttı ve bir çadır kent kuruldu burada.

İlk 27 günde; sabah 9'da geliyorduk, akşam sendika binalarının salonlarına, kaldığımız yerlere gidiyorduk. Ondan sonra hükümetten olumlu bir sinyal almayınca devamlı oturma eylemi başlatıldı. Devamlı oturma eylemi demek de işte soğukta, ayazda dışarıda kalmak demektir.

Tabureler geldi, seyyar satıcılar doldu.

Evet. Oturma eylemi denilince tabureleri aldık, şube şube oturma yeri ayarladık. İşte bu kaldırımdan şu kaldırıma kadar şu şube olacak diye. Gece, yağmur başlayınca dedik bu şekil olmaz. Ne yapalım? Naylonlardan çadır çekelim.

Kararları kendi aranızda mı aldınız?

Evet, kendi aramızda. Bu süreçte birilerinden bir şey beklemek doğru olmaz.

Ama destek de aldınız.

Tabii tabii destek aldık. Sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, çevre esnafın bayağı yardımları oldu.

17 Ocak'ta konfederasyonlar bir miting kararı aldılar. Bu eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında bana göre tam destek göremedik. Buraya gelip kürsü edebiyatı yapan bazı sendikalar, bazı siyasi partiler, bazı sivil toplum örgütlerini oralarda göremedik.

Memur-Sen ve Hak-İş, konfederasyonlar ilk toplandığında yanımızda olduklarında biz hayretler içinde kaldık, ben onun bir oyun olduğunu arkadaşlarıma da söyledim. Dedim arkadaşlar pek sevinmeyin. Bunlar bizim direncimizi kırmak için aramızdalar, bu işin içinde bir iş var. Neticede de o şekilde çıktı.

17 Ocak'ta kürsü, Türk-İş işgali oldu. Siz var mıydınız işgalcilerin içinde?

İşin açıkçası biz mitingde bölgeyi kolaçan ediyorduk, bir olumsuzluğa meydan vermemek için. Mitingdeki kürsü işgalini de, sendika işgalini de radikal eylem kararları alınsın diyen arkadaşlar yaptı. Bir yerde de haklıydılar. İcabında orada TEKEL'ciler için bir miting yapılıyorsa en azından bir TEKGIDA-İŞ genel başkanına veyahut ayrı bir sendika başkanına söz hakkı verilebilirdi. Sadece Türk-İş başkanının konuşup ondan sonra da "konser var" demesi olayı başlattı.

Bir mahrumiyet var, mağdurluk var, günlerce aç susuz sokaklardasın sen, orada işi keyfe, zevke, eğlenceye dökersen bence anlamsız olur.

Sonra Mustafa Türkel, DİSK'e KESK'e, diğer konfederasyonlara çağrı yaptı ve konfederasyonlar onun üzerine yine toplandılar, 4 Şubat'ta grev kararı aldılar. Baştan beri bir grev çağrısı vardı zaten. Ama adı grev olarak konmadı. "1 günlük iş bırakma, çalışma hakkının kullanılmaması" dendi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumlu bir gelişmeydi, dedim ya süreç. O meyvenin oluşması için, o evrelerin, o zamanın geçmesi lazımdı. 4 Şubat eylemi de 17 Ocak mitingi de birer basamaktı yani.

Şimdi oldukça sabırlı bir şekilde anlatıyorsunuz ama, konfederasyon başkanları özellikle Türk-İş için sürece oynuyor dedi. Siz bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kazanımlar bedel ödeyerek elde edilir, bizim eğer kazanımımız olacaksa bedelimiz de soğukta, karda, kışta sokakta kalmak. İlk başta da demiştik, ölmek var dönmek yok. Bu ölmek var dönmek yok, soğuksa, ölmenin yanında hiçtir. Ha madalyonun diğer yüzüne bakarsak bizim bugün ölümüz dirimizden daha çok para eder. Niye derseniz, ben 85 ay vade ile 35 milyar konut kredisi aldım. Bu 85 ayın 54 ayını ödemişim. Yaklaşık 30 ayım kalmış. Bugün burada ölürsem bu ödediğim 54 ayın parası bana iade ediliyor. Aynı zamanda kıdem tazminatlarımız var, 30 milyar da o oluyor. Nereden baksan çoluk çocuğuma 1300 TL aylık kalacak. Yarın 4-C gibi bir baş belasına geçersek, aylık lise mezunu olarak ne alacağım? 825-850. O konut kredisi taksitlerini tıkır tıkır ödemem lazım, 500 milyon aidat veriyorum, 250 milyon ile de ben 3 çocuğa nasıl bakacağım?

22 Şubat'ta da konfederasyonlar tekrar toplanacak. Siz diyorsunuz ki 4-C'ye kesinlikle hayır, Başbakan diyor ki "4-C'den başka bir şey yok". Nasıl bir karar alınmalı ki hükümet 4-C'den vazgeçsin. Ya da vazgeçer mi, böyle bir umudunuz var mı?

Vazgeçmesi lazım. Yani öyle kabadayılıkla, diktatörlükle, yalancılıkla hiçbir zaman ülke yönetilmez. Bizim orada aşiretler var. Bizim burada çektiklerimizi, bu rezilliği, hepsini görüyor. Ben hepsine söyledim. 5 vakit namaz kılıyorum. Burada da kaçırmamaya çalışıyorum. Yatsı namazından sonra Sakarya caddesinde büyük bir

cami var, orası da belli bir saatten sonra kapalı. Cami bile yüzümüze kapatılıyor. Müslüman kesim dediğimiz, gelsin görsün. Meyhaneci, gazinocu, sarhoş, berduş dediğimiz insanlar kapılarını bize açmışlar; kapılarına yazı yazmışlar. "TEKEL'cilere çay bedava, gelin arkadaşlar yatacak yer ayarlayalım. Masalarda sandalyelerde gelin yatın. Açsanız yemek yiyin." İşte esnafın, Ankara halkının duyarlılığı. Sivil toplum örgütlerinin, sol dediğimiz, komünist dediğimiz insanların bizi nasıl bağrına bastıklarını gelin görün! Müslüman denen kesimler bugün bize "Sokaklarda eylemlerde ne işiniz var" diyor. Bu işte bir çelişki olduğunu ben herkese söylüyorum. Eğer Müslümanlıksa, İslamlıksa Müslümanlar hep mazlumun, hakkın, adaletin yanında olmuştur. Bence haksız bir davanın peşinde, haksız bir oluşumun içinde değiliz. Gönül isterdi ki onlar da cemaatinden tut da, tarikatına hepsi, solcu arkadaşlarımız, dostlarımız nasıl bugün her şeyi ile bizim yanımızdalarsa, onlar da yanımızda olsun.

Hiç çağrı yaptınız mı o cemaatlere, örgütlere? Gidip kapılarını çaldınız mı?

Biliyorlar ya. "Destekliyoruz" diyorlar ama öyle kuru kuruya kurbanın olayımla olmaz. Biz Ak Parti milletvekillerinin de, memleketten buraya gelmeden önce kapılarını çaldık. "Yanınızdayız haklısınız" dediler. Meclis'e gittik aynı şekilde.

Tek tek gittiniz görüştünüz değil mi? Kişisel ilişkilerinizle.

CHP milletvekili bizi yemeğe davet etti. Salı grup toplantılarının olduğu gündü. Grup toplantısına gittik. CHP'nin grup toplantısından sonra sigara içmek için çıktık; bir baktık bizim Ak Partili milletvekilleri, Adıyaman'ın. Hepimiz üstlerine yürüdük. Tavırlarını hayretle karşıladım. Sanki hiç milletvekili değilmişler de sanki ikişerli ya da üçerli bir grup halinde arkadaşmışız gibi ortam oluşturdular. Biz ağır konuştuk. Ne dediysek "haklısınız" dediler.

DTP'nin grup toplantısına katıldınız mı?

Biz katılmadık.

Ama gidenler oldu!

Giden oldu.

Oraya katılmamanızın özel bir nedeni var mıydı?

Hayır hayır. Kendi milletvekillerimizi görelim, yanına gidelim dedik. Onlar her gün burada, yanımızda. DTP'ye de MHP'ye de giden arkadaşlarımız oldu. Biz de CHP'ye gittik.

TEKEL eylemi toplumun geniş kesimlerinden neden destek aldı?

İşin kopma noktası dedikleri bence bu olmalı. Türkiye'de, gerçek dışı söylemlerle bugüne kadar gelmiş ve Meclis'te çoğunluğu bulunan bir hükümet var. İş gerçek dışı olunca bir taraftan yandaşları maddiyat elde ediyor, bir taraftan da halkının elindekini bile almayı göze alan bir iktidar var. Her kesimde bu böyle olunca biz tam işin haykırma noktasında olduk. Öyle olunca destekler mecburen bize geldi.

Buraya gelen, destek veren çevrelerden sizi şaşırtan oldu mu?

Tabii tabii, olmaz olur mu?

Kimler oldu mesela?

Yani Pembe Hayat Derneği, mesela erkeklere düşman olan feministler geldi. Travestiler geldi. İki defa yemek getirdiler. Bu kesimleri, TEKEL'ciler olarak hep böyle yadırganacak karşı tipler olarak gördüğümüzden dolayı, onları yanımızda görünce, inanın hayretler içinde kaldık.

Parlamentoda grubu olmayan siyasi partiler geliyor buraya.

Saadet Partisi, EMEP, ÖDP, İşçi Partisi, Halkevleri yanımızda, Emekçi Halkçı Partisi yanımızda.

Bu partileri biliyor muydunuz daha önce?

TEKEL eyleminden önce de kendimi bir sağcı olarak görüyordum ve o ortamdaydık. İşte solu bir biliyorduk. Buraya geldik. Sol da kendi arasında 50 sokağa bölünmüş. Yok şu sol parti, şu sol örgüt. Bakıyoruz hepsi yanımızda. Hepsi birbirinden güzel insanlar. Ama bu sefer onlardan tercih etmekte zorlanıyoruz. Solcuyuz ama şimdi hangi solcuyuz bilemiyoruz. Yani ben bunlarla konuştuğumda hepsine ayrı ayrı aynı soruyu yönelttim: Acaba sistem mi sizi bölmüş yoksa sizler fikir çatışmasına mı girmişsiniz? Ya şöyle düşünün dedim. Bazıları sosyalist, bazıları komünist düşünce, bazıları yok Küba, yok Che'nin düşüncesi. Tabii herkes aslında devrimci, komünist, genç sol.

Peki bu partiler ve gruplar toplantılar yaptılar bildiğim kadarıyla. Katıldığınız toplantılar oldu mu?

Bir sendikanın yaptığı bir basın açıklaması vardı, Ulus meydanında, ona katıldım. O da sendikaydı. Bizim şubeden iki bayan iki de erkek arkadaş gittik. Basın açıklamasını yaptıktan sonra dedi ki: "Bu süreci en iyi yaşayanlar aramızda, söz hakkını onlara veriyoruz." Ama bize denilmedi ki orada basın açıklamasında size söz hakkı vereceğiz. Hazırlık yapmamıştık. Bayan arkadaşlarımızdan bir tanesi zaten iyi hatiplik yapan arkadaş, dedim, Fadime siz konuşur musunuz? "Hayır. Ben burada konuşamam" dedi. Diğer arkadaşlardan hiçbiri de konuşmadı. İş bana kaldı. Megafonu elime aldım. Elime aldım ama ben sıkıla sıkıla ne yapacağım? Ne diye hitap edeyim diye düşündüm. Valla aklıma gelen şeyleri, süreci anlattım. Tabii tutukluk yapan silah gibi. Konuştum ama ben ne dediğimi bilmiyorum. Bittikten sonra öbür arkadaşlara, yav ben ne dedim diye sordum. "Sen içimizden geçeni söyledin" dediler.

Bu eylemin sloganı ne?

"Gemileri yaktık, geri dönüş yok." Bir düşün, açık bir denize çıkmışsın, bir ummanda, adacığa gitmişsin. Orada gemiyi yakmışsın. Geri dönüş yok. Orada yaşayacaksın. Ya yaşam hakkını elde edeceksin, ya da…

TEKEL eylemi başlamadan önce memlekette bir Kürt açılımı tartışması başlamıştı ve toplumda bir gerginlik yaşanıyordu.

Maalesef.

Örneğin, İzmir'de DTP'nin konvoyuna müdahale edildi. Kürt-Türk karşı karşıya mı gelecek kaygısı vardı herkeste.

Evet evet.

Tam o arada bu eylem başladı ve bir pankart astınız buraya. Dediniz ki, açılımı burada biz yaptık. Diyarbakır eşittir İzmir eşittir İstanbul eşittir Trabzon. Nedir buradaki açılım?

Asıl ayrıştırmayı, asıl bölmeyi yukarıda yapıyorlar. Tabanda bir sorun yok. Açılım zaten yapılmış. Normal toplumlarda bu böyledir. Yani biz mesela Kürt-Türk bir arada yaşarız. Alevi-Sünni yine aynı şekilde. Ermeni yine aynı şekilde.

Ama yine Kürt sorunu da Ermeni sorunu da var, yaşanıyor. Hrant Dink öldürüldü. Ya da bölgede operasyonlar var.

Bunu yine yapanlar baştakiler. Tabanda herkes özdeşleşmiş. Her türden, her dinden, inançtan herkes istediğini yaşar. Ama ben senin hakkına hukukuna saygı gösteririm, sen benimkine gösterirsin. İşte toplum bir şekilde yaşamını idame ettirir. Ama yukarıdan birileri "Ben açılım yapacağım" diyerek orada ayrıştırmayı yaptığı zaman rahatsızlık olur.

Burada bir işçi komitesi var mı?

Buraya gelmeden bir komite oluşturduk.

Burada, 65 gün içerisinde, alanda bir komite oluşturuldu mu?

Dedim ya buraya gelmeden Ankara'ya eyleme geleceğimiz kesinleştikten sonra biz eylem komitesi oluşturduk. 15-20 kişilik bir komite. O komite halen sürüyor.

Adıyaman'ın kendi komitesi. İstanbul'un kendi komitesi olabilir de burada alanda bütün çadırların, bütün illerin katıldığı, sendikadan bağımsız, sendika ile işçi arasında ilişki kuran bir komite?

Yok, hayır. Biz ona meydan vermiyoruz. Öyle bir şey yok.

Öyle tartışmalar var en azından ama değil mi?

Tartışmalar oldu bitti. Bu 66 gün zarfında hemen hemen haftada bir, 15 günde bir, işte toplanıp böyle bir komite oluşturalım, fikir beyan edelim tartışması yapıldı. Zaten bir komite var. Kendi şubemizden örnek verelim, bir şey yapılması gerekiyorsa, şube başkanımız biz temsilcilere, "Arkadaşlarla bir toplantımız olacak," der. Herkes kendi şubesinde, çadırında toplanır. İstişare yapılır. Bir karara varılır. Şube başkanına herkes kendi aklındakini söylediği zaman orada, eksiler artılar çıkar; bütün konuşmalardan sonuç çıkar. O sonucu da başkan, genel merkezimize sunar. Genel merkezimiz de Türk-İş'e sunar.

İşçiler önceki dönemlerden farklı olarak bu eylemde –bahsettiğin o mekanizma çok önemli– ne düşündüklerini tartışıyorlar, bir sonuca varıyorlar, başkan aracılığıyla genel başkana iletiliyor ve konfederasyona gidiyor. Bu eylemden önce böyle bir işleyiş var mıydı? Bu eylemden sonra sendikalarda öncekinden farklı olacak mı bir şeyler?

Mutlaka.

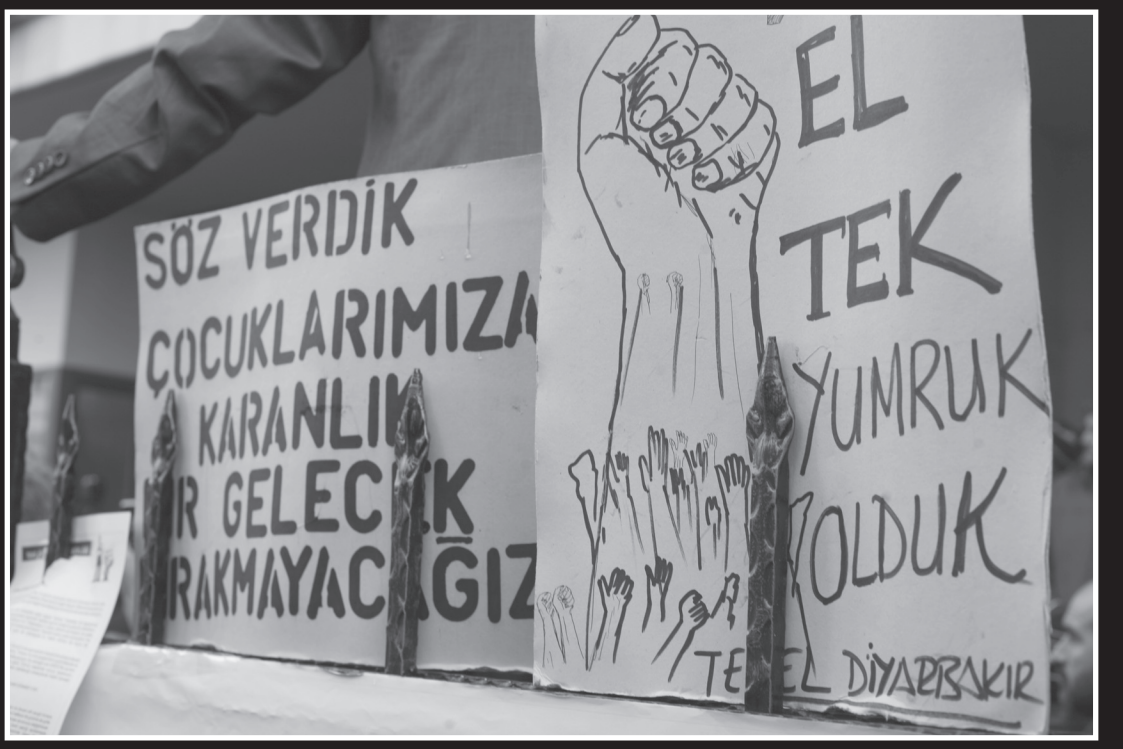
Sendika yönetimlerine aday olacak mısınız bundan sonra?

Zaten bu 4-C ile sendikacılık bitiriliyor.

68. Gün

SÖZ VERDİK
ÇOCUKLARIMIZA
KARANLIK
R GELECEK
RAKMAYACAĞIZ
EL
TEK
YUMRUK
KOLDUK
DİYARBAKIR

BİZ KAYBEDERSEK İŞSİZLİK ARTACAK, KÖLELİK BAŞLAYACAK!

Ahmet Singer

21 yıldır çalışıyorum, Bafra işçisiyim.

Başından beri burada mıydınız?

Yok, değil, 35 gündür buradayım.

İlk baştaki 35 günü televizyondan mı takip ettiniz?

Maalesef o talihsiz olayları televizyondan seyrettim.

22 Şubat konfederasyon toplantısında ne karar çıkmalı?

Valla bu zamana kadar bizim beklediğimiz gibi radikal kararlar çıkmadı… Bundan sonra da 4 Şubat'ta alınan kararın aynısını istiyoruz, onun dışında başka bir beklentimiz yok.

Çözer diyorsunuz öyle bir eylem!

Zaten geç kalınmış bir karar. Şemsi Denizer gibi bizim başımızda da Türk-İş'in başında da dirayetli, tuttuğunu koparan başkanımız olsaydı, biz zaten 68 gün burada kesinlikle durmazdık. Biz burada onların yüzünden duruyoruz 68 gündür. Biz dirayetliyiz, dirençliyiz, ayaktayız ama onlar ayakta duramıyor. Artık onların da kendi aralarında problemleri mi var, bir çekişmeleri mi var bir türlü bu kararı alamadılar, oyladılar, her şeyin farkındayız. Biz işçiyiz ama o kadar da aptal değiliz. 5'inden sonra 12'sinde dediler. Bizim istediğimiz kararlar çıkmadı. Bu saatten sonra hiç olmazsa 22'sinde en azından, iki üç günlük genel grev bekliyoruz.

Peki sizce çıkar mı böyle bir karar?

İnancım yok ama inşallah diyoruz işçiler olarak, inşallah bizi yanıltırlar, inşallah o kararı alırlar diyorum. Biz kazanırsak herkes kazanacak, Türkiye kazanacak, gelecek nesiller kazanacak. Bizden sonra özelleşecek yerler bile özelleşemeyecek belki de… Kaybedersek; Türkiye kaybedecek, sendikalar kaybedecek. Sendikalı işçi kalmayacak, hiçbir örgüt kalmayacak, onlar ufak lokma nasıl olsa. 70 gün yapılan bir eylemde bir hak talep edemeyen bir sendikaya kim güvenir? İşçi güvenmez, artı işveren de sözleşmeye girdiğinde kaale almayacak belki. Bizim için de son bu, onlar için de son bu. Biz kazanırsak, onlar da kazanacak.

Sizden önce de birçok eylem yapıldı. Ama bu eylem hem Türkiye'nin hem dünyanın dikkatini çekti. Sizce neden?

Bu eylem ilk etapta dediğiniz gibi TEKEL işçisinin iş, ekmek eylemiydi, ama bizden sonra özelleşecek çok yer var, demiryolları var, şeker var, kamu bankları var sırada. Biz ateşleyen olduk.

Liman, şeker burada mı?

Limanı bilmiyorum da valla şekeri gördük burada; Şeker-İş ilk defa bugün geldi, daha önce de bekliyorduk onları, sonuçta yani biz buradan özlük hakkımızı alıp da gittiğimiz zaman, bundan onlar da faydalanacak. Ama hiçbir hak alamadan gittiğimiz zaman, onların da başına gelecek şey aynı. Artık bu bizden çıktı. Biz ekmeğimizin peşindeyiz, özlük hakkımızı almadan hiçbir yere gitmeyeceğiz.

Bu eylem sizin hayatınızda ne değiştirdi?

En azından buraya geldik ve birlik, beraberlik dediğimiz şeyi gördük.

Daha önce televizyonda izliyorduk. Karadeniz bölgesinde fındık toplamaya giden Kürt işçilerine karşı birtakım olumsuzluklar oluyordu basına da yansıyan… Bu eylemin bu tür olumsuzlukları ortadan kaldırmaya bir etkisi olmuş mudur? Bundan sonra Karadeniz'e gidecek Kürt işçileri benzer olayları yaşarlar mı? Sizin tutumunuz ne olur?

Aslında böyle şeyler bizim orada yok. Dışarıdan gelen her insana Kürt olmuş, Sünni olmuş, Zaza olmuş kucak açarız. Öyle bir sıkıntı yok. Mesela biz Bafra işçisiyiz, Adıyaman'dan, Akçaabat'tan gelen arkadaşlar var. Onlara hiçbir zaman dışarıdan gelmiş gibi bakmadık. Kucak açtık. Böyle olayları yaratan Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan insanlar değil ki. Hükümetin siyasi bir oyunu. Biz Bafralıyız; Bafra'da da Kürt var, onlarla iç içe yaşıyoruz. Herhangi bir problem yaşamadık. Bu problemi ortaya atan siyasi partilerdir.

Sizce bu eylem birtakım önyargıları değiştirmiş midir?

Tabii ki, mutlaka değiştirmiştir. Başbakan açılım diyor. Zaten Türkiye'de bütün insanlar kardeşçe, barış içinde yaşıyor. Muhalefete sıkıysa doğuya gidin, gezin, dolaşın diyor ya şimdi biz Başbakana diyoruz. Ankara'dayız, gelin, görün açılım neymiş. Görsünler, Biz Hatay'a da, Adıyaman'a da, Bitlis'in çadırına da gidiyoruz; onlar da geliyor, sohbet, muhabbet ediyoruz.

Günlük ne konuşuyorsunuz? Sohbetlerinizin konusu nedir?

Yeri geliyor Kürt açılımını, yeri geliyor öteki türlü konuşuyoruz. Sonuçta biz buraya siyaset yapmaya da gelmedik, hepimizin tek bir şeyi var. Ekmeğimiz, işimiz, özlük hakkımız, başka bir şey yok.

Bu eylem işçi sendika ilişkisini nasıl etkilemiştir sizce?

İşler bu noktaya geldiyse işçinin azmiyle geldi. Sendikacılar, işin buraya geleceğini tahmin etmiyorlardı. Abdi İpekçi'ye geldiler, 1-2 gün içinde giderler, biz de onları tıpış tıpış 4-C'ye göndeririz, diye hesap ettiler ama maalesef istedikleri olmadı.

21 ilden, farklı coğrafi bölgelerden işçiler burada, önceden örgütlenmemiş,

planlanmamış. Ama Türk-İş'in başkanlar kurulu toplantısına müdahale ettiniz. Başkanlar içerdeyken sürekli slogan attınız. Kumlu'nun ve Erdoğan'ın açıklamalarında benzerlikler görünce sendikacıları protesto ettiniz, Kumlu istifa dediniz, Kumlu göreve dediniz.

Doğrudur.

Bunları örgütleyen bir komite mi işçi önderler mi?

Yok yok, örgütleyen yok, zaten örgütleyen olsaydı daha değişik olurdu.

Bir anda herkes oraya nasıl gidiyor, nasıl aynı şeyi yapıyor?

Cep telefonları var, onların sayesinde oldu. Abdi İpekçi'de mesela su, biber gazı sıktılar, dağıttılar ne oldu?

Saldırıda orada mıydınız?

Ben yoktum ama arkadaşlarımdan dinliyorum. Arkadaşlarımın kimi sağa, kimi sola savruldu, birden dağıldı, ama ne oldu? Cep telefonu sayesinde birbirleriyle haberleşerek hepsi Türk-İş'in önünde toplandılar. Ondan sonra bu olay patlak verdi. Kendi aramızda toplanıyoruz, başımızda temsilciler var, işyerinde de öyledir.

O mekanizma her işyerinde olmadığından daha hızlı çalıştı burada galiba...

Tabii ki, mecburen öyle oldu. Mesela müdürün yanına tek çıkamazsınız, bağlı bulunduğunuz şefler oluyor, önce onun yanına çıkarsınız o halletmezse müdüre gidersiniz. Burada da bizim başımızda temsilciler var, bakıyoruz herhangi bir hareket, bir direniş yoksa temsilcileri çağırıyoruz, bu böyle yürümez bir şeyler yapalım edelim diye onlara söylüyoruz, onlar da başkanımız Mustafa Türkel'e iletiyor, o da gidiyor Mustafa Kumlu'ya söylüyor.

Bazen bir açıklama yapılıyor, bazı işçiler bu açıklamayı görüp, bu bizim için tehlike deyip, Türk-İş'in önünde toplanıyor.

Mecburuz. Türk-İş başkanı çelişkili cümleler, ifadeler kullanınca, tabii işçi TEKGIDA-İŞ başkanına, Mustafa Türkel'e söylüyor. Ondan sonra ne yapılıyor, ne ediliyor, kararlarının ne olduğunu öğrenmek için toplanıyor. Aslında bu sürecin buraya gelmesindeki sebeplerden biri, sayın Başbakanı kurmayları yanlış bilgilendiriyor.

Buna inanıyor musunuz? Eczacılarla, doktorlarla ilgili de yanlış mı bilgilendirildi?

Önce diyorlardı bu işçi 3 milyar para alıyor daha ne istiyor? 4-C'yi halk da işçi de bilmiyordu.

Siz de mi bilmiyordunuz?

Biz de bilmiyorduk, bizim 4-C'yle hiçbir ilgimiz yoktu ki, 4-C'yi eylemlere başladıktan sonra öğrendik.

4-C statüsünde çalışma var Türkiye'de.

Türkiye'de 4-C statüsü özelleştirilmiş fabrikaları, kuruluşları kapsar. Biz özelleştirilmiş kurum değiliz; bizim işyerimizi kapatıyorlar.

Ama 4-C'yi kötü olmaktan çıkartmaz bu.

4-C'nin iyi bir yanı yoktur, bundan önceki daha kötüydü. Başbakan şimdi diyor ki biraz iyileştirdik. 10 aydı, 11 aya çıkarttık; 22 gün izin hakkı verdik, 22 gün o 11 ayın içinde, şimdi 11 ay çalışma süresi; 22 gün de izin verilebiliyor. İki gün hastalık izni var, üç gün olduğu zaman ücretinden kesilecek.

Ya da işten atılacaksınız...

O çalışacağın kurumun amirine bağlı, kötü niyetli bir kişiyse zaten hemen ihtarı verir! "Bu benim işime yaramıyor." İki satır yazı, yallah! Halka bundan önce bunlar 3 milyar alıyor diye aksettiriliyordu, 3 milyardan 2,5 milyara, 2'ye düştü. Geçen 1800 dediler canlı yayında, Başbakana sordular, "Hayır 1400 alıyorlar" dedi. İlk defa doğru bir kelime kullandı sayın Başbakanımız.

Bu eylem sizin hayatınızı nasıl etkiledi, neler değişti hayatınızda?

Normal bir hayatımız, yaşantımız, bir düzenimiz vardı. Kendimizi aldığımız paraya göre ayarladık, ona göre borçlandık, taksitlere girdik. Şimdi hayata artık sağlam bakmıyoruz ki! 68 gündür, vücut olarak yorulduk, bir haber geliyor, seviniyoruz; bir haber geliyor öfkeleniyoruz. Duygularımız da karma karışık oldu. Bundan sonra ne olur? Ben zaten AKP'ye oy vermedim, veren de pişman.

Burada sizi en çok etkileyen destek ne oldu?

Ne bileyim ben, ne diyeyim. 80 yaşında teyzeler bastonla geliyor! Bu insanların desteğini, ağlamasını görüyorsun. "Akşam yatarken kafamı yastığa koyamıyorum" diyor, 80 yaşındaki insanlar.

CHP, MHP geliyor özelleştirme kötüdür demiyor; "Bu özelleştirme, kötüdür" diyor, özelleştirmenin iyisi olur mu sizce?

Hiçbir şey değişmez, sonuçta yine hüsrana uğrayacağız, işçi ekmeğinden olacak.

Sizin bundan sonraki özelleştirmelere tepkiniz ne olacak, bundan öncekinden farklı olarak?

Bundan sonraki özelleştirmelere kimse bir şey diyemeyecek bu direniş yıkılırsa, bu direniş, hak kazanamazsa, hiç kimse hak isteyemeyecek. Kazanırsak Türkiye değil dünya kazanacak. Biz kaybedersek Türkiye'de de, dünyada da sendika olayı bitecek. İşsizlik artacak, kölelik sistemi başlayacak.

Diyelim ki 4-C'de çalışmaya başladınız, bu mücadele oradan devam etmez mi?

Şimdi sıra bizde, yarın bunun şekeri var, Limanı var, sonra sıra sözleşmeli öğretmenlere gelecek, en son gelecek polisleri özel güvenliğe çevirecekler. Hastanenin bir kısmına girdi. Devlet Demiryolları satılmış, kimsenin haberi yok, DSİ, Köy Hizmetleri'ni özel idareye aktardılar üç yıllığına, onların da bu sene işi bitiyor. Onlar da 4-C'ye geçecekler.

Bu arada Antep'te Çemen Tekstil'de eylem devam ediyor. 35. gününe girdi bu eylem haberiniz var mı?

Televizyonlardan duyduk, seyrediyoruz.

Çemen'le bir dayanışma etkinliği var mı?

Yok, öyle bir şey olmadı. Zamanında sigara işletmeleri satılmasın diye eylemler yapalım dedik, sonuçta bunu bir iki kişi yapmıyoruz. Bunu kim örgütleyecek? Bağlı bulunduğumuz sendikalar. Maalesef biz onları zamanında hareketlendiremedik.

Bundan sonra nasıl olacak sendikayla ilişkiniz?

Bundan sonra bir hak kazanamayınca sendika olmuyor ki…

Kazanırsanız ve giderseniz sendikalı olarak, müdahaleniz değişecek mi sendikalara?

Daha iyi yönetmeleri için elimizden geleni yapacağız, seçeceğimiz kişileri bileceğiz en azından. Delege olarak vereceğimiz oyu bileceğiz, sonuçta işçi tabandan gelirse iyi ama onlar da seçilince değişirse, onu da bilemeyiz.

TEKEL İŞÇİSİ KENDİNE DÜŞENİ YAPMIŞTIR!

Azize Argun

39 yaşındayım. Batmanlıyım, 20 yıllık işçiyim, Malatya'da çalışıyorum.

Hep Malatya'da mı çalıştınız?

89 yılında 18 yaşında, Batman'da başladım.

Nasıl girdiniz işe?

Batman'da Yaprak Tütün İşletmeleri açıldı. Eleman lazımdı. İlan edildi bu. İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvurduk. Sınavlara girdik ve işe girdik.

İlk işe girdiğiniz günü hatırlıyor musunuz?

Evet, hatırlıyorum. Batman'da, bir grup kadın olarak işe girdik. O tarihte hep kadın alındı, çünkü kadın işçiye ihtiyaç vardı o zaman.

Ne yapıyordu kadın işçiler?

Tütünleri ayırıyorduk, sigara fabrikasına hazırlık. Ekici TEKEL'e getiriyor. Tütünler karışıktır; birincisi, ikincisi, üçüncüsü var. Kalitesini ayırıyorsun, hazırlıyorsun ve sigara fabrikalarına gönderiyorsun.

Çalışmaya başlamak sizin hayatınızda ne değiştirdi?

Tabii ki çok şey değiştirdi. Kendi ayaklarımın üstünde durabilirim, kimseye ihtiyacım yok gibisinden özgüvenin oluyor. Ben başkasına bakıyorum, başkasına muhtaç değilim.

Okula gittiniz mi?

İlkokulu okudum.

Batman'da, çalışan bir kadın olmanın zorlukları var mıdır? Toplumsal olarak bir baskı oluyor muydu?

Genel olarak oluyordu. Mesela ben ilk işe girdiğim zaman, gerçi benim ailem karşı çıkmadı, etraftaki insanlar "İhtiyacınız mı var niye kızınız çalışıyor?" diyordu. Ailem de "İhtiyaç meselesi değil, kendisi çalışmak istiyor" diyordu.

İlk maaşınızı aldığınız gün ne yaptığınızı hatırlıyor musunuz?

İlk maaşımı yarım ay aldım. Eve harcamak istedim. Ailem de almak istemedi. Ben de üzüldüm, herkes kendi kazandığını paylaşıyor da benim kazandığımı niye almıyorlar diye. Yeğenlerim vardı, daha küçük, ilkokul önlüklerini giydirdim.

İlk gününüzü fabrikada nasıl geçirdiniz desem.

İşyerine gittik bize çok acayip geldi. Toz, toprak. Hani evimiz biraz toz olunca rahatsız ediyor ya! Orada o tozları, kürek de yok, elimizle temizledik. Tütünleri elimize alıyorduk. Çürük, kokuyor, çok zorumuza gitti. Ben diyordum, çalışamam burada. Ama bir deneyeyim ne kadar başarılı olabilirim, dedim. Çalışınca, karşılığını alınca çok mutlu olduk. İş ne olursa olsun, karşılığını aldığın zaman sana hiçbir rahatsızlık vermiyor. İş sahibi olmuşuz diye çok mutluyduk, eğleniyorduk. Hafta sonu gelsin istemiyorduk, arkadaşlardan ayrılacağız diye. Kadromuz yoktu, hep korku vardı içimizde, işten atılacağız diye korkuyla yaşadık, 11 yıl boyunca.

Kadro almadan çalıştığınızda yıl boyunca çalışmıyordunuz değil mi?

Biz hep yıl boyu çalıştık, hiç ara vermedik. Tütünler fazlaydı, ara verme gibi bir şeyimiz yoktu. 11 yıl kadromuz yok, işten atılacağız korkusuyla geçti. Ondan sonra yaprak tütünler de kapanınca, gene iş tehlikemiz oldu. TEKEL'in sigara ve içki fabrikaları vardı. Ama bize çok zor geliyordu. Bir düzene alışmışız. İlk orada işe girmişiz, ailemiz orada, doğma büyüme oralıyız. Oradan çıkman bile ölümündür senin için. O zaman ben gurbeti göze alamadım, evden ilk defa ayrılacağım, ilk tercihimi Diyarbakır içki fabrikası olarak verdim. Diyarbakır'a gittim, iki yıl da öyle çalıştım. Orada kadro aldık, fabrikalarda kadrosuz çalıştırmıyorlar, öyle bir kuralı var fabrikaların. O zaman biraz rahatladık iş güvencemiz var diye.

İçki fabrikasında ne iş yapıyordunuz?

Ben mutfakta çalıştım, aşçı yardımcılığı yapıyordum. 3 vardiyaya yemek yapıyorduk. Orada da üç yıl çalıştık. Bizim içki fabrikaları da satıldı. Hadi gel işin altından çık. Bu sefer, "sigara fabrikalarına gideceksiniz" dediler. Sıkıntı, stres, psikolojimiz bozuldu. Gene nereye gideceğiz? Ne yapacağız? İşten mi atılacağız? 4-C'ye mi geçeceğiz? O zaman da 4-C vardı. Dilekçelerimizi verdik, sigara fabrikaları için ama Türkiye'nin neresine gideceksin bilmiyorsun. Sadece işte neresi olursa olsun, yeter ki iş bulayım. Tayinimiz gelecek ama Tokat'a mı, Malatya'ya mı nereye? Bana Malatya Sigara Fabrikası çıktı. Kimisine Hakkâri, kimisine Samsun çıkmış. Gece sabaha kadar ağladım. Çünkü gece yazı asılmış, sabah gidip ilişiğimi keseceğim; ertesi gün Malatya'da olmam gerekiyor. Malatya'yı tanımıyorum, bilmiyorum. Kar, kış şubat ayıydı. Ertesi gün sabah yola düştük, Malatya'ya gittik. TEKEL'in misafirhanesi vardı. Yirmi gün orda kaldık. Bir vardiya işe gidiyorduk. İşimiz bittiği zaman da ev aramaya çıkıyorduk. Neyse ev bulduk, oraya da, sigara fabrikasına da alıştık ama işi çok yoğundu.

Orda ne iş yaptınız?

Sigara imalâtında çalışıyorduk. Sigara makineleri var. Bir yerde harmanı var harmanlanıyor, bir yerde imalâtı, bir yerde paketi var. Benim çalıştığım bölüm imalâttı. İmalâtla paket makinesi bitişiktir, imalât sana gönderiyor, paket de paket yapıyor. Etiketidir, ambalajıdır... neyse onların hepsini makineye yerleştiriyorsun. Sekiz saat boyunca ayaktasın dinlenmiyorsun, hep dönüyorsun, kafan dönüyor, ayağın şişiyor. Öğle arası mesela, makineyi durdurmuyorduk. Dört arkadaştık, ikisi bakıyordu, ikisi yemeğe gidiyordu. On beş dakika içinde yemeğini yiyip iniyordu

aşağıya; diğer arkadaşlar idare ediyordu. Makineyi hiç durdurmuyorduk. Lavaboya saatli gidiyorduk. Memur vardı kapıda, isim yazdırıyorduk, lavaboya gidiyorduk. Biraz geç kalsan "kaytardı" derdi, maaşını keserdi. Şimdi Başbakan bize diyor, "Yan gelip yatıyorlar", biz öyle yan gelip yatıyorduk!

Hiç sendika temsilciliği yaptınız mı?

Yapmadım ama nerede yanlış varsa görüyordum. Dürüst adamın yeri yok orada.

Aday oldunuz mu?

Olmadım, istemedim de. Belki de isteseydim olurdum ama ben ayak uyduramam oraya.

Neden?

Yapamam işte.

Peki neden yapamazsınız?

Hayır, ben kendime güveniyorum, yapabilirdim ama karşıdaki insan seni kabul etmez o şekilde. Dürüst adamın yeri yok hiçbir yerde. Bulaşmadım o işlere, ne şeytanı gör, ne Kulhüvallahü oku.

Önce alkollü içkileri kapattılar, ardından sigara ve diğerleri. Bütün bunlar olurken, sendika ne yaptı, siz ne istediniz sendikanızdan?

Sendika nedir? Sendika bir silah ve işçi de mermi, böyle düşünelim. Şimdi mermi olmadan silah çalışır mı? Mümkün değil. Mermi olsa da silah olmasa, mermiyi at, birer birer at olur mu? Öyle de olmaz. Sendika güç vermezse, bilgi vermezse, yön vermezse, işçi ne yapabilir? Biz sendikasız olmayız, sendika da bizsiz olmaz. Biz onlarsız hiçbir şey yapamayız, onlar da bizsiz hiçbir şey yapamaz. Diyelim ki bir söz verdi, bir şey yapacak, arkasında işçi olmazsa yapabilir mi? Yok, yapamaz. İşçi temsilcisidir. Ama işçi de önünde sendika olmazsa yapamaz. Demek ki onlarda da var eksiklik, bizde de. En çoğu bizde var.

Sigara fabrikaları da kapandı…

Sigara fabrikası da satıldı gene işsiz kaldık. Kalan yaprak tütün, biliyoruz orada bir şey yok. Sonu yok ama bekliyorduk. Bugün olmazsa yarın, onlar da bitecek, çünkü tütün ekimi yasaklanmış. Sigara fabrikaları kapanmış. Nereye verecekler?

Peki bunları kendi aranızda konuşuyor muydunuz Azize? Gidişat nereye arkadaşlar? Ne oluyor? Başımıza ne gelecek?

Herkes bir korkuyla yaşıyordu ama hiçbir şey yok. Genel olarak diyorlardı ki "Bu biterse de yani başka kuruma haklarımızla gideriz, tarıma, Millî Eğitim'e, bir kuruma gideriz." Çünkü bir hakkımız var. Boşa çıkarmazlar. İki yılımız orada doldu. Orada da yine yan gelip yatmadık. Arkadaşlar, ambarlarda kalan tütünleri temizliyorlar. İşte sevkiyat, yükleme. Hiçbir arkadaşımız boş durmadı. Orada memurlar vardı. Her bir memura özel bir odacı verildi. Boş adam bulunca boş durmasınlar diye her bir odaya bir eleman aldılar. Bu şekilde bizi orda da çalıştırdılar. Erkek

arkadaşlar ambarlarda tütün sevkıyatıyla, şununla bununla uğraşıyor. Boş işler ama sonuçta gene de boş değildi. Şimdi bunun hesabını biz mi vereceğiz? Buraları biz mi sattık? Babamız mı yedi? Cebimize mi soktuk? Yani bu sorumluluk bizde mi, onlarda mı? Zaten bu psikolojimizi bozdu. Bir sene boyunca boşsun, iş yok, hürriyetin yok, memura hizmet ediyorsun. Şimdi de "Yan gelip yatıyorsunuz" diyor. Hiç yan gelip yatmadık biz. Keşke iş olsaydı, daha mutlu, daha huzurluyduk. İş olmadığı için kendini fazlalık hissediyorsun. Sanki boş işe gidip geliyorsun, psikolojimiz bozuldu zaten. Ondan sonra 31 Ocak'ta işten attılar.

Bunlar olurken birtakım eylemler yapıldı.

Yapıldı ama yeterli olmadı. Demek ki biz uyaramadık halkı. Sigara fabrikasında üç ay eylem oldu. Kimse bize destek vermedi. Karşımızda esnaf var. Bütün paramızı oraya döküyoruz, küçücük bir bakkaldır ama süpermarket kadar kazanıyor. Ama hiç duyarlı davranmadı bize; defalarca bağırdık, bu sadece bizim kaybımız değil, Malatya'nın, senin, benim, esnafın, işçinin kaybıdır. Ama başaramadık. Bütün fabrikalar kapandı Malatya'da. Ne oldu? Herkesin kaybı değil mi?

Peki bu eylem nasıl örgütlendi?

Canımıza tak etti. Bize dediler ki, 31 Ocak'ta işten atılıyorsunuz.

Onu kim dedi size?

Biz hep soruyoruz, soruşturuyoruz. Bize ne olacak? Tamam TEKEL bitiyor zaten bu bir gerçek. Ama bizi başka bir kuruma mı bağlayacaklar? Ne olacak? Hiç 4-C aklımızın ucuna bile gelmiyor. Son bir ay kalmıştı, dediler ki "Tazminatlarımızı yatırıyorlar ondan sonra 31 Ocak'ta işimize son veriyorlar, burası kapanıyor." Tamam kapanıyor da… Bize ne olacak? "4-C yasasına geçeceğiz."

Biliyor muydunuz 4-C'nin ne olduğunu?

Biliyorduk. Biliyorduk ama bizim için geçerli değil. 4-C aslında hiçbir çalışan için geçerli değildir. Şimdi sağda solda işsiz olanlar gidip halk eğitime başvuruyor, kurslara başvuruyorlar, mevsimlik işçiler, onlar için geçerli olması gerekiyor. Bütün haklarını almış, kadrolu çalışanlar için değil. Hiç düşünemiyorduk bizim için geçer diye. Öyle olunca artık şimdi kaybedecek neyim kaldı? 20 yıllık hak ettiğim her şeyi elimden alıyor ve beni işsiz olarak sokağa atıyor.

Bu eyleme nasıl hazırlandınız?

Biz hep sorguladık sendikaları, temsilcileri, niye böyle oldu, böyle olur mu? Bize niye üç ay önceden söylemediniz? Onlar da "Biz de bilmiyorduk, bize böyle bir oyun oynadılar, o zaman siz hazırsanız eylem yapalım, şiddetli bir eylem olursa belki haklarımızı alırız," dediler. Biz de "Kaybedecek bir şeyimiz yok, zaten ettikçe de etmişiz, yeterince çektik, biz hazırız" dedik.

Ankara'ya geldiniz.

Ankara'ya geldik. Diyarbakır, Batman, Adıyaman arabalarıyla beraber. Gölbaşı'na girdik. Biraz problem çıktı.

Neydi o problem?

Polis biraz durdurdu, ama fazla bir şey çıkmadı orada. Sonuçta biraz beklettiler ama kararlı olduğumuzu biliyorlardı. Biz dedik ki, "Bizi bırakmazsanız biz yayan gideriz."

Yolu kapatmadınız mı?

Tabii ki, ama onda da fazla engel çıkarmadılar, yani şimdi Allah var. Biliyorlardı kararlı olduğumuzu. Biz dedik ki bizi bırakmazsanız, biz bugün burada otururuz. Yarına gene yayan gideriz. Üç saat de, beş saat de olsa, yürüyerek gideriz. Kararlıydık buraya geldiğimizde, ama bu kadar uzun süreceğine inanmıyorduk, daha çabuk hakkımızı alırız diye düşünüyorduk.

AKP'nin önünde neler oldu?

AKP'nin önüne geldik, sekiz bin insandık. Durmadan bağırdık, AKP binası da orada ya rahatsız oldular. Akşam biz Metal-İş'te kaldık. Sabaha kadar oturduk koltuklarda. Erkek arkadaşlar kapalı spor salonuna gitti. Sabah spor salonunda erkek arkadaşları bırakmadılar. Onlar kapıyı kırarak çıktılar. Gaz bombası yediler, biz de AKP'nin önüne gidemedik.

Sizi de tartakladılar mı AKP'nin önünde?

Orada gaz sıkan olmadı ama biraz gerginlik oldu. Biz dedik ki "Arkadaşlarımız gelecek, hepimiz AKP binasının önünde kalacağız." Onlar da dediler ki "Yok, arkadaşlarınızı Abdi İpekçi'ye götüreceğiz, sizler de oraya gideceksiniz." Otobüs getirmişlerdi. Biz de dedik ki "Biz gezmeye, pikniğe gelmemişiz, parkta işimiz ne? AKP genel merkezi burasıdır, burada kalacağız." İşte o şekilde akşamüstüne kadar sürdü. "Ondan sonra sizi de götüreceğiz, ya da dağıtacağız" dediler. Akşamüstü sendika temsilcileri geldi. "Onların yanına gidelim, birleşelim, daha iyi olur" dediler. Yoksa bizi gene çıkaramazlardı. Dedik, bölük bölük olmayalım. Birleşelim daha iyi. Ankara'yı tanımıyorum ama on beş km. yürüdük. O gece çamurlarda, yağmurlarda Abdi İpekçi'de kaldık. Ertesi gün oldu birleştik ya çok şey oldu. Biz Abdi İpekçi'de toplanınca dışarıdan çok fazla destek geldi bize. Ertesi gün fazla destek gelince, "Burayı terk edeceksiniz, yaptığınız şey yasa dışıdır" dediler. Biz, terk etmiyoruz, buradayız ölümüne, kimseden de bir şey istediğimiz yok, kimseye de zarar verdiğimiz yok, hakkımızı da almadan gitmiyoruz dedik. Uyardılar ve saat 3'te milletvekilleri de vardı aramızda, müdahale ettiler.

Daha önce hiç böyle bir eyleme katılmış mıydınız? Gazlı, bombalı?

Gaz bombasını ben TEKEL eyleminde yemedim. Başka yerde yedim. Yedim nasıl? Doğu ve Güneydoğu'da her zaman gaz bombaları atıldığı için, balkondasın veya çarşıdan geliyorsun, yiyorsun. DTP binasına atılıyor yiyorsun, her zaman yiyorsun, yani, yemediğin bir şey değil. Bir TEKEL eylemlerinde yememiştim, burada onun da tadına baktım. Biz zaten üç şeyden kaybetmişiz: Bir kadın olarak kaybetmişiz, iki bölge olarak kaybetmişiz, üç işçi olduğumuz için kaybetmişiz. Neyimiz kaldı ki? Kaybedecek hiçbir şeyimiz yok artık.

Orada arkadaşlarla konuşuyorduk, diyorduk ki bu milletvekili gidecek, ondan sonra müdahale edecekler, çünkü dokunulmazlığı olan bir milletvekili var aramızda. Onlara gaz bombası sıkılmaz diye. Baktım başladılar. Lağım suyu mu ne? Çok pis kokan bir su geldi üstümüze. Kararlıyız kalkmıyoruz. Su geldi, gaz bombası attılar hiç kalkmadık. Polis benim önümdekilere müdahale edince tekme tokat, onlar da gaz bombasına dayanamadı. İnsanlar tekme yiyor, zehirleniyor. Ben hâlâ kararlıyım, diyorum ki ölüm bile olsa yerimden kalkmayacağım. İnsanlar bize basarak geçiyor, o arada bir erkek arkadaş elimizden tuttu, kaldırdı. Öyle herkes dağıldı, ben tek başıma sokaklarda geziyorum. Bir yeri de tanımıyorum Ankara'da. Nerede olduğumu bile bilmiyorum ki ne yapacağız? Diyorum, gene Abdi İpekçi'de toplanacağız. Telefonla ulaştı bazı arkadaşlar, dediler "Abdi İpekçi'de değil de Türk-İş'te toplanalım." O şekilde Türk-İş'e ulaştık.

Türk-İş'e girdiğinizde ilk ne oldu?

Dedik burası bizim evimiz, gitmiyoruz. Bu bina bizim. Burayı terk etmiyoruz.

Zaman zaman sendikayla karşı karşıya geldi işçiler. Neydi orada sorun?

Şimdi bize göre, artık yeter ya üç aydır buradayız, ne istiyoruz? Hakkımız neyse alacağız! Biz alacağız demişiz ve alacağız. TEKGIDA-İŞ gerçekten görevini yapıyor. Görevini yapmayan Türk-İş'tir. Mustafa Kumlu'dur.

17 Ocak'ta bir miting oldu. O mitingi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Güzel bir mitingdi ama Kumlu'nun pasifliği vardı biraz.

Bir kadın işçi konuştu. Onun konuşmasını bir kadın işçi olarak nasıl değerlendirdiniz?

Kadın güzel konuştu bana göre.

Mitingde bir kürsü işgali de oldu. Orada siz var mıydınız?

Ben oradaydım, yani önlerdeydim.

Kürsüye çıktınız mı?

Kürsüye çıkmadım da yakınlardaydım. Buraya geldik, balkonuna çıktılar. Ben kapının önündeydim, sonra herkes dedi. "Türk-İş binasındayız. Gelin kapının önünde bekleyin. Biz gelin dersek gelin yukarı." Biz aşağıda bekliyorduk. Bu kadar işçi girseydi içeri sığmazdı.

Bir işçi komitesi var mı?

Yok.

Birbirinizle nasıl iletişim kuruyorsunuz?

Zaten işçinin genelde fikri hep birdir. İşte o komitenin olması gerekiyordu, olmadı. Her çadır kendi arasında konuşuyor.

Bildiğim kadarıyla işçi komite istedi aslında değil mi?

İstedik, ben kendi şahsıma istedim. Herkes dedi ki, "Ben biliyorum, benim ihtiyacım yok." Halbuki benim ihtiyacım var. Burada 50 kişiye dil dökeceğime, komitem olsa o benim adıma konuşur, zaten fikirlerimi biliyor ve iletir. Ben başkanı nerede görsem soruyorum. Ama komite olsa gerek kalmazdı. Burada 500 kişi herkes bir şey sorarsa nasıl cevap verecek adam!

Ama burada fiili bir komite var gibi…

Onları kimse şey yapmamış, herkes içinden gelenleri yapıyor.

Mustafa Kumlu konuşuyor, ardından Tayyip Erdoğan konuşuyor, bir anda işçiler Türk-İş'in önüne toplanıp "Kumlu istifa" diyorlar. Bu kendiliğinden bir şey değildir herhalde. Herkesin kafasına aynı şey nasıl esiyor?

Tabii bilinçli insanlar var aramızda. Ben sana diyorum ya daha iyi konuşan bir insan varsa, benden daha bilinçli insan varsa, ben onu dinliyorum.

4 Şubat'ta bir grev oldu; grevi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ankara'da yetersiz buldum.

Peki Türkiye genelinde?

Türkiye genelinde de yeterli değildi, ama Ankara'da çok eksikti.

Neden öyle oldu? Oysa Ankara'da TEKEL'cilere büyük bir destek var.

Destek var da bana yeterli gelmedi. Moralim çok bozuldu. En azından biraz daha şiddetli olması gerekiyordu, şehir içinde aksama olmadı. Otobüsler çalıştı, her şey, hayat devam etti. Ne oldu ki? Biz burada üçüncü aya girdik işte. Daha yarın oturup konuşacaklar...

22'sinde, yani yarın konfederasyonlar toplanacak. Nasıl bir karar almaları gerekir? 28'ine 6 gün kaldı.

Üç aydır burada direniyoruz, en son haftaya sıkıştırdılar. Eğer bu 4-C yasasını imzalama süresi biraz uzarsa bizim için iyi olur, ama bu uzamazsa bilemem, biraz beni korkutuyor.

Hangi bakımdan korkutuyor? İşçilerde bir çözülme mi başladı?

Tabii ki burada bir çelişki var. İnsanlar üç aydır burada direniyor haklı yere, bir şey elde edemediler. Şimdi diyorlar ki 2 Mart'ta 4-C'ye imza atmazsanız 4-C'yi de kaybedersiniz. Bence kaybedelim, hiç önemli değil, ama insanların çoluk çocuğu var.

Yarın konfederasyonlar nasıl bir karar almalı?

Şimdi bu süreç çok önemlidir, biliyor musun? Biz kazanmışız, kazanacağız başka da çözüm yok. Kazanmak zorundayız, Üç gün iş bırakma, genel grev, ne bileyim?

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz, siz bir Kürt kadın olarak bu açılımı nasıl yorumluyorsunuz?

Bazı insanların bakışı değişti bize karşı. Güneydoğu'da sanki canavarız, sanki

insanları yutuyoruz, sanki teröristiz, bilmem neyiz gibi bakıyorlardı ama burada iç içe kaldık, bizim insan olduğumuzu öğrendiler.

Bugün 68. gün. İlk geldiğiniz güne göre, bir Samsunluyla ya da Trabzonluyla diyaloglarınızda değişiklik oldu mu?

Var tabii, diyaloglarımız daha iyiye gidiyor. İlk başta belki onlar bizim eylemlerimizi yargılıyordu. Acaba bunlar hakikaten ekmeğin peşinde mi, başka bir şeyin peşinde mi? Öyle de düşünmüş olabilirler ama sonradan öğrendiler. Gaz bombasından sonra. O gaz bombası çok iyi oldu. Bir sopa daha yesek daha iyi olurdu.

Kürt sorununu konuşuyor musunuz?

Pek o konulara girmiyoruz.

Kürt işçilerin çok temkinli davrandığını gözlüyorum, yanılıyor muyum?

Biraz ortalığı karıştıranlar çok biliyor musun!

Nasıl karıştırıyorlar?

Yani şöyle, mesela o gün bize dedi ki PKK'lisiniz. Hayati Yazıcı söyledi. Bu ne demek, işte ortalığı karıştırmak. Kimsenin burada başka bir amacı yok. Burada bir işçi emeği var. Bir haksızlık var. Başka bir şey yok.

Diyarbakır çadırının bir ağırlığı var mı sizce?

Var; olmaz olur mu! Onlar bu seviyeye getirdi bu eylemi bence. Biraz yürek, biraz cesaret var onlarda. İzmir ile İstanbul'un işçileri de mücadeleciler.

Siz burada çok destek aldınız, değişik gruplar, partiler toplantılar yapıyor, bildiriler dağıtıyor, bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Valla bu destekler zaman zaman beni çok duygulandırıyor. Burada yemek dağıtılıyordu yardım amaçlı, ben de onlara yardım ettim, dağıttım. O insanları kuyrukta görünce, bunlar biz miyiz, ben miyim dedim. O zaman kötü oldum.

Yemek kuyruğunda olmak…

Şimdi karşıdan o yemeğini verirken onları görmek daha değişikti. Ben yardım ettim arkadaşlara. O arkadaşlarımı kuyrukta görünce çok duygulandım, kötü oldum o gün. Bir de mesela, durumu bizden kötü olan insanlar evinde gece yatmıyor, çörek börek yapıyor ve belki çocuğunun önünden alıp buraya getiriyor, bu da beni çok üzüyor.

Bu desteklerin eylemin uzamasına katkısı oldu mu?

Tabii ki. Biz zaten her zaman diyoruz, maddi olarak değil, manevi olarak ihtiyacımız var. Adamın biri bir battaniye getirdi şu yandaki çadıra. "Evimde üç battaniye vardı, ikisini çocuklarıma bıraktım birini buraya getirdim" dedi. Bu beni çok duygulandırdı. Bak bu insan bu desteği veriyorsa bana o fukara haliyle, benim de onu mahcup etmemem lazım. Ben bu hakkı almasam o adamın hakkı bana haram olacak. Şimdi evinden çocuğunun üstünden o battaniyeyi almış benimle paylaşmış.

Baş örtülü eylemci kadınlardansınız siz de:

Benim başım kapalı değildi son birkaç yıldır kapattım. Önceleri açıktım, saçlarımı fönlüyordum.

Niye kapattınız?

Bizim bölgede genel olarak bir şey var. Laf gelmesin. Böyle kendimi daha rahat hissettim.

Yani çevre baskısından mı kapattınız?

Biraz kendi kendime, biraz da inançlarım var benim.

Peki, ibadet ediyor musunuz günlük?

Ediyorum. Ama burada etmiyorum, çünkü koşullar uygun değil, yani yerine göre. Ben, dini kullananlardan değilim. İbadet bir gösteriş değildir. Gene ibadet ediyorum burada, bu vicdanımı evde bırakmamışım, bendedir. İbadet namaz kılmak, bilmem ne yapmak, gösteriş yapmak değildir. Ben bu yüreğimle ibadet ediyorum bir kere. Bu yaşıma geldim, kimsenin bir hakkını isteyerek, bilerek yemedim. Bunların hepsi birer ibadettir. Benim dini inançlarım var, ama bu, bunların kullandığı din değil.

Bir kadın olarak işinizi kaybetmek sizin için ne anlama geliyor?

Benim maddi sıkıntım da o kadar yok. 20 yıllık işçiyim; hizmetimi de doldurmuşum, ailemin durumu da pek düşük değil. Herkes nasıl geçiniyorsa biz de geçinip gideriz, ama ben haksızlığa gelemiyorum. Bu olan haksızlığı kabullenemiyorum.

Başbakan 28'inde müdahale edeceğiz diyor.

Onun verdiği tarih beni çok ilgilendirmiyor. Saldıracaksa, ne yapacaksa yapsın. Çünkü onun verdiği tarihleri, yasaları kabul etsem burada ne işim var?

Benim haklarım beni ilgilendiriyor, o hakları almadan onun verdiği tarih, yasalar önemli değil. İster yasal olsun, ister yasak olsun. Burada bir haksızlık var, kişisel değil.

Eylemin başından beri buradaydınız, hiç ayrılmadınız değil mi?

Sadece iki gün gittim.

Buraya parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler geldi. Dergi çevreleri, solcular, sosyalistler sürekli sizinle oldular, desteklediler. Onlara bakış açınız önce nasıldı, şimdi nasıl?

Yani bunların hepsinin büyük bir desteği oldu bize bu bir gerçek. Hoşumuza gitmeyen şeyler de var arada. CHP buraya geliyor politika yapıyor, benim hoşuma gitmiyor mesela, açıkçası görmek bile istemiyorum. Onun imzası yok mu bu özelleştirmenin altında? Beraber yapmadılar mı bu işi? Şimdi seçim hazırlığı yapıyor. Böyle yaptı ondan oyunuzu alın benim sandığa koyun! E, karşısında da çocuk yok, bu benim hoşuma gitmiyor. Ama burada Mevlâna olduk artık, "Ne olursan ol gel!" gibisinden. Destekçi kim olursa olsun, hangi fikirden olursa olsun o destekçi geldik-

ten sonra sen bir şey yapamazsın, belki rahatsız olduğun noktalar var ama bir şey de diyemiyorsun. Benim partilere bakışım değişmedi.

Kürt işçi bu eylemden ne öğrendi? Kürt işçi kadın olarak sizin öğrendiğiniz yeni bir şey var mı burada?

Valla burada sanki bir etiketimiz var, destekçimiz Avrupa'dan geliyor, bizim Kürt olduğumuzu hemen biliyor. Bu da nedendir ben de anlam veremedim. Bir suçumuz günahımız var, Güneydoğu'da doğmak, Kürt olmak, herhalde odur. Çok şey öğrendim aslında. Bu insanların bize bakışları değişti. Ben en çok ona sevindim.

Bu sizin öğrettiğiniz bir şey, siz ne öğrendiniz?

Ben de bir şey öğrendim. Bu iyi bir şey oldu, bundan sonra insanlar hakkını savunacak. Görüyorlar ki işçi sınıfı, özellikle ezilen kadınlar üç aydır direniyor; kimse onu öldürmedi, idam etmedi, ceza vermedi; demek ki insan isterse hakkını alır. İnsanların da bana destek vermesi beni çok sevindirdi. Daha önce belki derdim ki, ben direnirsem ben tek başıma kalırım, dışlanırım, başka şeylerle suçlanırım. Beni değiştiren şey bu insanların destek vermesi. Sağcısı solcusu yani herkes emek diye yanaşıyor ve el atıyor, destek veriyor.

Evet yalnız kalmadık diye sevindim, ama ben bunu böyle beklemiyordum. Belki yalnız kalırız, belki başka şiddetle karşılaşırız, belki kötü muamele görürüz gibisinden. Bunları görmediğime sevindim.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok! Bir haksızlık var, bu hakkımızı almadan dönmek yok.

Bundan sonra sendikalar değişecek mi sizce? Bu eylem sendikalarda bir değişim yaratmış mıdır?

Değişecek tabii. Biz bu davayı alırsak, TEKGIDA-İŞ kahraman olacak Türkiye'de. Ama bundan sonra sendikalar bize uyarsa, biz de onlara uyarız. Onlar bize uymadığı müddetçe biz onlara uymayız artık. Artık bitti. İşçi çocuk değil. Yeterince kandırıldık, bu saatten sonra da kandırılmayacak diye düşünüyorum. TEKEL işçisi kendine düşeni yapmıştır, ben bir TEKEL işçisi olarak diyorum ki, büyük bir ağırlık vardı böyle bir taş, yerinde, TEKEL işçisi bunu iteklemiştir, sallamıştır, yerinden oynatmıştır ve kanının son damlasına kadar da kararlıdır. Desteğe ihtiyacı vardır, bu ülkenin, bütün çalışanların sorunudur. Ben gene de desteği yeterli bulmuyorum. Bu ülkenin borcu, TEKEL işçisinin boynunun borcu değil. Genel olarak geçmiş, gelecek ve daha doğmayan çocukların hakkı bile var içinde; daha çok destek gelmesi gerekiyor. Destek dediğim, arkanızdayız değil; arkamda olma gel yanımda ol, benimle beraber savaş.

DTP'li milletvekilleri de geldi ziyarete, onlara ilişkin gözlemleriniz neydi? Onların burada olması sizi ve diğer işçileri nasıl etkiledi?

Bütün siyasi partiler geldiği zaman en kötüsü bile iyi yapıyor da onlar bizi korumak için fazla gelmiyorlar biliyor musun? Canları sağ olsun onların kalbi, gönlü bizimledir, ama onlar bir gelse, üç gelse onlarınki suçtur. Sanki bölücülük yapıyor-

lar gibisinden. Onun için bizi korumak amacıyla gelmiyorlar. Ama yine bizimle beraberdirler. E şimdi bana diyorlar ki Meclis'e gidelim. Ben Meclis'e niye gideceğim zaten oy verdiğim partiler yanımdadır. Her şeyiyle, canıyla kanıyla yanımdadır, canını ortaya koymuş bu ülke için. Öbürlerine niye gideyim, neyi anlatayım? Onlar gelsin buraya, onlar da gelmeyeceğine göre gidip neyi anlatayım! Onun için öbür partiler oy toplamaya geliyor. Şimdi CHP kendince politika yapıyor bize, ama biz onun ne yaptığını çok iyi anlıyoruz. Şimdi iyi yapalım derken kötünün kötüsünü de yapmayacağız, bunu da iyi bilsin. Şimdi o muhalefettir ya, "Erdoğan böyle yaptı, böyle etti, ondan alın bana verin". Burada seçim olsa ikisini de sandığa gömerdik daha iyi olurdu.

İŞÇİ BURADA İNSANLIK DEĞERLERİNİ ÖĞRENDİ!

Cengiz Sunar

Bafra Tütün İşletme Müdürlüğü'nde çalışıyorduk. İş hakkımız feshedildi. 68 gündür Sakarya'da eylemdeyiz.

Eylemin başından beri burada mıydınız?

Tabii buradaydık.

Özelleştirmeler yeni başlamadı ama özelleştirmeye karşı bu kadar etkili bir eylem yapılmadı. Bu sendikadan mı, işçiden mi kaynaklanıyor? İşlerin buraya geleceğinin işçi farkında mıydı?

Özelleştirme 80'den beri olan bir şey. Bilgilendirme konusuna gelince sendikanın tecrübesizliği mi, hatası mı diyeyim tabii ki var. En azından şunu yapabilirlerdi, alkollü içkiler satıldığında, sigaralarla yaprak tütünlerin ne olacağını kestirebiliyorlardı, önlemini alabilirlerdi. Ne yaptılar; alkollü içecekler satıldıktan sonra ses çıkartılmadı, arkadaşların çoğu, adamı olan, başka kuruma geçti; olmayan 4-C'ye atıldı. Sonra sıra sigaralara geldi. Sigaralar satılırken Ankara'ya geldik, yine gaz, su fışkırtıldı, ama özelleştirilmesi engellenemedi. Birilerine peşkeş çektiler. 290 milyon dolara satıldı, alan kişi 900 milyon dolara 1 yıl sonra başkasına sattı. İstanbul'da, Cevizli'deki yeri Araplara sattılar, otel yapacaklar oraları. Sendikalar ileriyi görmediler, görmek istemediler ya da bir şey olmaz dediler. Tabii ki Türk-İş'in başındaki adam da, AKP hükümetinin adamı, yandaşı olduğu için bugüne geldik. Bizim sendika başkanımız Mustafa Türkel'in tepkisi çok büyük oldu. Biz onun sayesinde zaten, bir de bu Ankara halkının sayesinde, bazı siyasi partilerin desteği ile eylemimizi sürdürüyoruz. En başta da Ankara halkına teşekkür ederiz.

Bu desteklerin eyleme katkısı nedir? Destekler olmasaydı eylem bu biçimde devam eder miydi?

Sendika en başta bu kadar kitle olacağının hesabını yapmıyordu. Bir iki hafta konuşulur, işçi burada yorulur gider diyordu, onların umduğu gibi çıkmadı.

Niye yorulmadınız siz bu eylemde?

Yorulmadık, biz buraya hakkımızı almaya geldik. 68 gün de olsa, 168 gün de olsa biz buradayız.

Zaman zaman sendika ile karşı karşıya geldiniz. "Kumlu istifa, bizi satanı biz de satarız, gün gelecek devran dönecek Kumlu işçiye hesap verecek" gibi sloganlarla tepkinizi dile getirdiniz.

Benim şahsi görüşüm, bu arkadaşlarımın da görüşü, sendikalar görüşmeye gidip

geldikten sonra tutuyorlar, bir hafta sonraya erteleme yapıyorlar. Şu gün bir karar alacağız, toplanacağız diye. Aynı gün de toplanabilir. Artık sendika hükümete zaman mı tanıdı, yoksa hükümetten korkusundan mı bilmiyorum. Türk-İş başkanının AKP'nin yandaşı olduğunu herkes biliyor, bizi satmaya çalıştı. Ben bunları bir-iki hafta sallarım, yorulurlar, bakarlar, çeker giderler düşüncesindeler, ama öyle olmayacak.

Sendikaların sizin bahsettiğiniz tüm oyalamalarına, buradaki çok zor koşullara rağmen işçiler burada durdu, durabildi…

Durmamızdaki en büyük etken nedir? Buradaki işçi arkadaşlarımızın %90'ı AKP'ye oy vermiş arkadaşlardır. AKP'nin onlara bunu yapacağının hesabını yapmadılar. Ak Parti'ye oy verdik bize bunu yapamazlar baskısıyla burada duruyorlar. Artı bir de zaten, verilmiş hak hiçbir zaman alınmaz, bunu herkes biliyor. Bana bir kadro vermişse, zaten bu Bakanlar Kurulu'ndan, TBMM'den geçmiştir, bakkaldan almadım, bana veren Meclis Başkanı, Cumhurbaşkanı, Başbakan. Şimdi nasıl gasp ediyorlar, onu anlamıyoruz!

68 gündür buraya sol örgütler, gençleri, parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler geldi. Onların bu eyleme katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizin onlara bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

AKP hükümetine oy veren arkadaşlarımız, "biz başından yanlış yapmışız" dediler. Bu gelen partilerin, Meclis'te olanların olmayanların, hepsinin büyük desteğini görünce, herkes ani bir şok yaşadı, şaşkınlık yaşadı, ben de yaşadım.

Burada ilk günler soğuktu, yağışlıydı, çadırlarımız yoktu evlere götürdüler, üstümüzü, başımızı değiştirdik.

Siz gittiniz mi böyle bir eve?

Tabii ki, ben de gittim... Öğrenci eviydi. Üstümü kuruttum. Hastalandım, gittim onlarda kaldım. Bu destekler asla unutulmaz.

17 Ocak'ta miting, 4 Şubat'ta grev yapıldı. Bugün 20 Şubat, herkes buraya geldi TEKEL işçileri için. Konfederasyonların bu eylem kararları işçilerin beklentilerini karşıladı mı bugüne kadar?

Gerçeği konuşmak gerekirse benim beklentime yanıt vermedi. Kararları hızlı alıp vermiyorlar, süreci uzatıyorlar. Bugün 20 Şubat, Türkiye'nin her ilinden, yurtdışından arkadaşlar, sendikacılar, temsilciler var. Bundan sonraki eylem planını aynı anda açıklayabilirlerdi, ama yok. Açıklanmıyor. Bir uzlaşma olur hesabıyla herhalde bekliyorlar, uzlaşma sağlanamayınca son anda son kararı verdiler, Danıştay'a gittiler...

22 Şubat'ta konfederasyonlar toplanacak. Nasıl bir karar çıkmalı?

Geçen sefer genel grev kararı alınmıştı. Memur-Sen ile Hak-İş aslında bize o gün genel grevde desteği verselerdi bu şimdi çözülmüştü, bitmişti. Genel grev kararı alınmalı.

Ankara valisi çadırları kaldıracağız dedi.

Vali tehdit edemez, burası belediyelik zaten. Çadırların hepsinin tapusu var. Çankaya Belediyesi bize geçici iskân belgesi verdi.

Bu eylemin sloganı nedir?

Ölmek var, dönmek yok.

Açılım yaptık diyorsunuz, nasıl bir açılımdır bu?

Burada her açılım var, gelsinler görsünler. Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i, Alevisi, Sünnisi burada.

Açılımla ilgili buraya gelmeden önceki görüşünüzle, buraya geldikten sonraki görüşünüz arasında değişiklik oldu mu?

Olmaz olur mu, en azından burada işçi insanlık değerlerini öğrendi. Mesela önce bu adam Doğulu, Kürt diyorlardı. Kötü gözle görüyorlardı. Halbuki böyle bir şey değil, herkes neyin ne olduğunu anladı burada. Herkes kardeş gibi bir arada yaşıyor, aynı çadıra girip oturuyor. Burada bir aile oldu.

Son nokta nedir, çaresizliğin çaresi?

Biz son noktaya kadar gitmeyeceğiz.

Gidenlerin sayısı artıyor.

Gidenlerin sayısı artmıyor, bunu zaten hükümet kendisi arttırıyor! Bizde mesela gaziler, şehit yakınları var, yetiştirme yurdundan gelen arkadaşlar var. Onları 4-C'ye verip, halkı yanlış bilgilendiriyorlar.

İşçide bir çözülme başladı mı?

Çözülme yoktur.

Sizi bu 68 gün içinde en çok ne etkiledi?

Hiç aklıma gelmezdi, Sakarya caddesinin ortasında eylem yapılacak ve ben 68 gün kalacağım. Burada 1001 çeşit insan var.

Daha önce böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Katılmıştım. Sendika yürüyüşleriydi. 1 saat iş bırakma gibi.

Peki bu eylem niye bu kadar büyüdü?

Eylem, hükümetin inatçılığından büyüdü. Hükümet bir kere, derler ya Nuh dedi, Peygamber demedi, adım attı, geri adım atacak, ama lafını yiyemiyor.

Toplumdan büyük bir destek aldınız, bu desteği neden aldınız?

Bu bir tek bizim sorunumuz değil. Gelecek nesillerin de sorunu. En büyük işçi kitlesi olarak bizi ezdikten sonra haydi haydi yutarım diyor.

Bu eylemin sonu ne olacak?

İnşallah, yargıya güveniyoruz, yürütmeyi durdurursa bu işi çözeceğiz.

Yargıda da darbeler var biliyorsunuz.

Yargıda darbeler olsun, yargı bizden yana, yargıçlarımıza güveniyoruz, hiçbir zaman yanlış karar vermezler.

İŞÇİ HAREKETİNİN HAKLI BİR NOKTAYA NASIL TAŞINACAĞINI DÜNYA ALEME GÖSTERDİK!

Ferhat Tekerli

18 yıllık işçiyim. Hatay'da çalışıyorum.

Eylemin başından beri burada mısınız?

Evet, 68 gündür buradayım, 20'şer günlük periyotlarla düşündüğümüzde 3 gün eve gittim. Gerisinde hep buradaydım.

Sendikada bir göreviniz oldu mu?

Hayır.

Özelleştirmeler TEKEL'le başlamadı. Telekom, Sümerbank ve daha birçok yer özelleştirildi. TEKEL'deki özelleştirme de alkollü içkilerle başladı, sigara gitti. Yaprak tütüne gelinceye kadar böyle bir eylem yapılmadı. Bu süreçte sendikanın rolü neydi?

Biraz geçmişe dönük konuştuğumuzda içki çok basit bir rakamla satıldı, arkasından sigara fabrikası ve yaprak tütün. Sendika pasif kaldı. Sigara satıldığı zaman sendikayla hükümetin anlaşma yaptığı söyleniyor ama yapılan anlaşma işçinin aleyhine oldu. Yaprak tütün var diye bir iki pasif eylemle iş geçiştirildi. Bu işçinin pasifliği, ama esas sendikaların pasifliğiydi. Hepsinin sonunu görmesine rağmen, hükümetle protokol yaptı. "Nasılsa yaprak tütün de var, ben burada ne desem işçi onu yapacak, devam ediyor iş" dedi. İşçi sesini çıkarmadı. Yaprak tütün meselesi farklı. 2008'den itibaren tütün ekimi yasaklandı. 2008'deki tütün 2009'da verildi, bitti. 2009'dan 31 Ocak 2010 tarihine kadar işçi oturdu. Ancak oturmasının temel sebebi hükümet. Kapattı işletmeleri. Dolayısıyla işçi istemese de oturarak para kazanmak zorunda bırakıldı. Bu noktada sendikanın yapacağı hiçbir iş kalmadı. Çünkü "üretimden gelen gücümüzü kullanalım" sözü artık orada geçerli değildi. O gücü kullanma şansı olmayınca, kapanacak olan işletmelerin yazısı çıktıktan sonra, 15 Aralık'tan itibaren sokağa döküldük biz. Yine sendikanın pasifliği. Niye pasif? Daha önce yapılacak çok sert eylemlerle çözüme daha rahat bir şekilde gidilebilirdi. Masa başında, insanlar buraya dökülmeden olabilirdi. Ama iyi ki buraya kadar geldi, iyi ki bu hareket bu şekilde oldu. Bu kadar insanın buraya gelmesi işçi kardeşliği mi, halkların kardeşliği mi, insanların buluştuğu nokta mı dersiniz, onun ismini siz koyun ama herkesin burada buluşması zorunlu hale geldi. Ayağa kalkmaya çalışan bütün sektörler buraya geldi.

Bir sürü eylem yapıldı ama hiçbir eylemin toplumsal desteği bu kadar güçlü değildi. Bununki niye güçlüydü?

Bu hareketin gücü, kalben, yürekten biz haklıyız deyip, yola çıkmamızdan kaynaklı. Biz zam istemek için buraya gelmedik. "Çocuğumuza onurlu bir gelecek bırakmak için" bu davayı başlattık. Bu davanın sonucu mutlaka başarıya ulaşacaktır. İşçi buraya 15 Aralık'ta geldiğinde işçinin bu kadar dik duracağını, sağlam duracağını tahmin etmiyordu sendikacılar. Onların görüşü şuydu: İşçi gelir, yaklaşık olarak 3-5 gün kalır, geri döner.

Siz öyle düşünüyor muydunuz?

Biz kesinlikle böyle düşünmüyoruz. Abdi İpekçi'de gaz yiyene dek içimizde tek düşünce vardı, sonuna kadar buradayız. Bravo Emniyet Müdürüne ki, bize gaz bombası attı. Daha çok direnmemize sebep oldu. Bizim oradaki dik duruşumuzla sendika bize sahip çıkmak zorunda kaldı. Eğer bu hareket bu şekilde olmasaydı, kesinlikle bu sendikacılar da bize sahip çıkmazdı. Buradan boynumuzu büküp, geri dönmek zorunda kalırdık. Ama biz sendikacılara hem sendikacılığı öğrettik, hem de işçi hareketinin haklı bir noktaya nasıl taşınabileceğini dünya aleme göstermiş olduk. Buradaki tepki de Türk-İş genel başkanı M. Kumlu'nun bir türlü işçinin önüne çıkıp, şu işi özetleyip de sert bir açıklamayla hükümet aleyhine iki kelime söyleyememesinden kaynaklandı. Herkes genel grev diyor, daha M. Kumlu "Evet genel greve gideceğiz" diyecek gücü bulamadı kendinde. Bunu gören diğer konfederasyonlar toplandı. Cumhuriyet tarihinde ilktir bu. Tek bir eylem ve 6 tane konfederasyonun imzası var. Bu çok önemli bir olay.

Bu süreçte büyük bir miting, 4 Şubat'ta grev yapıldı. 22 Şubat'ta toplantı yapılacak. İşçinin burada geçirdiği 68 günü bu eylemlerle karşılaştırırsak, işçinin kararlılığına denk gelen eylemler midir sizce?

Bence bu olaylar işçinin başarısıdır. Bu iş yargıya taşındı. Sonuçta ne çıkarsa çıksın alacağımızı buradan aldığımızı düşünüyorum. Kalben inandım bu olaya. 2 Mart'a kadar bu olayların çözüme kavuşacağını düşünüyorum. Yürütme kararı çıktığı zaman –ki çıkacak ben öyle düşünüyorum– o zaman sıkışan biz olmayacağız. Buradayız, yarın da burada kalacağız.

22 Şubat'ta konfederasyonlar ne karar almalı?

Altyapısı oluşturulacak 3 günlük genel grev kararı olması lazım. Altyapısı oluşturulmayan hiçbir olayın faydası olmaz. Sözün başına dönersek eğer, biz buraya ilk geleceğimiz zaman olaya niye kalben inandık, çünkü bu işin devamının olmadığına herkes kanaat getirdi. Sigaradan yaprak tütüne geçiş vardı. Yaprak tütünden sokağa çıkmak vardı. 4 Şubat'taki genel grev kesinlikle başarıya ulaşmadı. Alınacak kararın kesinlikle 3 günlük genel grev olmasını temenni ediyorum.

Peki almazlarsa ne olacak?

Alacakları kararlara gerekirse tepki de gösteririz.

Daha önce böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Hataylı bir işçi olarak, daha önce katılmadım desem daha doğru olur.

Bu 68 gün hayatınızda neyi değiştirdi?

Benim hayatıma aslında olumlu şeyler getirdi. Memlekette kös kös oturacağıma, kurbanlık koyun gibi ne zaman 4-C'ye geçeceğim diyeceğime buraya geldim, mücadelenin hangi noktaya taşınabileceğini kendim de gördüm. Çocuğuma da bunu gösterdim. 11 yaşında oğlum var. Geçen hafta sonu buradaydı. Benim oğlum ne eylemden anlar, ne gösteriden, ne yürüyüşten. Buraya geldi, 2 günde çocuk, Yüksel caddesinde kendi başına slogan atmaya kadar vardırdı işi. Şimdi bu kazanım mı? İleriye dönük baktığımız zaman bir kazanımdır. Burada bir sürü dost edinmemiz dışında, haklı noktadan tutulursa, böyle eylem yapılabileceğini herkes gördü; bu bir kazanımdır diye düşünüyorum.

Peki bu eylemin bu kadar uzun sürmesinde desteklerin katkısı var mıdır?

Yüzde yüz var.

Destekler olmasaydı?

Destekler olmasaydı yine devam ederdi, ama sönük olurdu.

Bu eylemin sloganı neydi?

Bence en önemli sloganı "ölmek var, dönmek yok!"

Bir de açılım yaptık diyorsunuz. Nedir buradaki açılım?

Hükümetin demiş olduğu Kürt açılımından ziyade her türlü insan var burada. Yani Kürt'ü, Türk'ü, Alevisi, Sünnisi, Laz'ı, Çerkez'i hepsi olduğundan esas açılım burada.

Bir açılımdan söz ediliyor ama hâlâ gruplar halinde oturma durumu var.

Hatay, İskenderun, Antakya ayrı çadırlarda. Bizim şubenin toplamı 600 kişi. Bunun 150'sinin katıldığını varsayarsak bir çadırda oturma şansı yok. O yüzden böyle. CHP'liler, Aleviler diye bir ayrım yok. Asla böyle bir şey yok. O zaman açılım sözünün bir manası kalmaz zaten.

Buraya solcular, sosyalistler, parlamentoda grubu olmayan partiler geldi. Onların bu eyleme katkısı, etkisi ne oldu?

Benim çocuğum üniversitede okuyor. Nevşehir'de. Bizim çocuklarımızın yaşında olan insanlar, babalarının gönderdiği harçlıklarla bize destek oluyorlar, onlara müteşekkiriz. Biz onları şu partiye, bu örgüte bağlı olarak görmüyoruz.

Onların afişleri, pankartları vardı. Kaldırdınız, bayrakları indirttiniz. Bunu niye yaptınız?

Bu sendikanın, Türk-İş'in almış olduğu bir karar. TEKEL işçisi ekmek davasından dolayı yola çıktığı için, başka hiçbir grubun flaması, bayrağı olmaması yönünde sendikanın bir kararı var. Yoksa hani Hatay, Trabzon istemiyor anlamında değil. Genel merkezin almış olduğu karar doğrultusunda yapıldı.

Burada sizi en çok ne etkiledi?

Abdi İpekçi'de gazı yedikten sonra Türk-İş'in önünde toplandık biz. Bir gün akşama doğru yağmur yağıyor. 8-10 bayan, ellerinde böreklerle, sarmayla, çörekle geldiler, anons ettiler, ben çok anlamadım. Geziyorlardı, kendileri dağıtıyorlardı. Baktım biri annemin, biri ablamın, biri eşimin yaşında. Pijaması ıslak, terliği yırtık. Oturdum onları gözlerim yaşararak izledim, ağladım. Aldım oradan bir tane çörek, yiyemedim, boğazıma düğümlendi.

BİZ DOĞDUĞUMUZDAN BERİ HAK PEŞİNDEYİZ!

Ramazan Özbek

Adıyaman Kâhta işçisiyim, baş temsilciyim.

Kaç yıllık işçisiniz?

12 yıllık işçiyim.

Kaç yıldır temsilcisiniz?

12 yıllık temsilciyim. İşe girdikten 4 ay sonra temsilci oldum, halen devam ediyorum.

Türkiye'de özelleştirmeler yeni değil. TEKEL'de de alkollü içkilerle başladı. Yaprak tütüne kadar geldi. O arada sendikanın özelleştirmelerle ilgili yaptığı çalışmaları, eylemleri özetlersek ne diyebilirsiniz?

Aslında etkin bir şey olmadı. Bazı tarihlerde küçük çaplı eylemler oldu. Onlara katıldık. Zaten bugüne kadar, ne yapıldıysa sendikanın direktifleri doğrultusunda yapıldı. Bizim kendi başımıza böyle bir eylem yapalım gibi bir düşüncemiz yoktu. Eylemler sendika tarafından başlatıldı. Onlar isterse devam eder, onlar istemezse biter. Bu bir gerçek. Ama alkollü içecekler satılırken hemen hemen hiçbir şey yapılmadı, peşkeş çekildi resmen. Cüzi rakama alınıp, 290 milyon dolar gibi bir paraya satıldı. İki yıl sonra 900 küsur milyon dolara alan firma satmış. Yani çok büyük bir rant vardı, onun için herhangi bir eylem yapıldığını ben hatırlamıyorum.

Neden yapılmadı sizce o dönem, işçiler neden eylem çağrısında bulunmadılar?

Şimdi biz yaprak tütün biriminde olduğumuz için alkollü içeceklerle o zaman pek fazla diyaloğumuz da yoktu. Şimdiki gibi değildi. Şu anda, tüm Türkiye birlik oldu gibi bir şey. Aynı işyerine bağlı iş yerleri bile birbiriyle kopuktu. O zaman niye eylem yapılmadı? Söylemek zor, bayağı bir zaman geçmiş çünkü.

O zaman da temsilci miydiniz?

Evet. Aslında sigaralar için bir şeyler yapıldı. Ankara'ya, gene karlı buzlu bir havada geldik. Bitlis'teki yerel eyleme katıldık. Sendikanın bize yapın dediği şeylerin hepsini biz harfiyen yapmışız bugüne kadar. Eğer bugüne kadar etkili bir eylem yapılmamışsa, bu yine sendikanın başındakiler söylemediği için yapılmamıştır. Yoksa üyelerin kendi başına eylem yapıp yapmama gibi bir lüksü yok. Sebep bu.

Özelleştirme sürecinde özelleştirmenin sonuçları bakımından, sendika yeterince bilgilendirme yaptı diyebilir miyiz?

Yani belki de yapıldı da, çoğunu anlayamadık diyelim.

Siz bir temsilci olarak sendikada herhangi bir eğitimden geçtiniz mi?

Çeşitli zamanlarda bazı eğitimler gördük tabii.

Bu eğitimlerin içeriği neydi, ne anlatılıyordu eğitimlerde size?

Mesela en son gördüğümüz eğitimde, yeni çıkan sosyal güvenlik yasası, işyerindeki temsilcinin görevleri hakkında kısaca bilgiler verildi. İş kaybına uğradığı zaman işyerindeki kişilerin psikolojik sorunlarıyla ilgiliydi. Bu tür şeylerdi.

Sendikal mücadelenin tarihi, artı değer, emek, sömürü, bu içerikte bir eğitim oldu mu?

Öyle bir eğitim hatırlamıyorum da, şimdi sendikacı bir insan zaten görevini bilir. Ama zamanda hükümetin aldığı bu özelleştirme kapsamındaki kararlara çok sert şekilde tepkiler vermiş olsaydık, belki bugün bu hale gelmezdi durum. Hükümet dürttü biz ses çıkartmadık, ikinci dürttü ses çıkartmadık, ondan sonra aldı birimizi sattı, sonra zamana saldılar. 2007'deki eylemi hatırlarsınız. Üzerimize su sıktılar, dağıldık gittik. Fabrikalara kapandı işçiler bir müddet, fabrikadaki işçileri de kandırdılar. Siz bir hak kaybı yaşamayacaksınız, sizi yaprak tütünde istihdam edeceğiz dediler. Eylemlere son verdirdiler. Yaprak tütün en son aşama artık. Tütünü işleyecek fabrikan yoksa, yaprak tütün biriminin de pek anlamı kalmıyor zaten.

Bu eylemin başından beri burada mıydınız?

Evet.

Gelirken bu kadar uzun bir eylem olabileceğini düşünmüş müydünüz?

Hayır.

En fazla kaç günlük bir eylem olacağını düşünmüştünüz?

Sürecin böyle uzayacağını tahmin edemedik. Gideriz, bir-iki gün bağırır çağırırız, adamlar tamam der ya da anlaşırız diye düşünmüştük. Fakat öyle olmadı. 30 gün biz burada yokmuşuz gibi davrandılar. Basın bizi görmezlikten geldi. Ondan sonra işin boyutu farklılaştı, hem halkın, hem basının ilgisi arttı ve tüm Türkiye'yi sarsacak şekilde bir zemin hazırlandı. Yani Türkiye tarihinde belki de ilk defa böyle bir eylem gerçekleşti.

Bu eylemin bu kadar büyümesinin, Türkiye'deki bütün sendikaları harekete geçirmesinin nedeni sizce ne olabilir? Bundan önce de bir sürü eylem yapıldı ama böyle bir destek almadı.

Eylemin uzun sürmesi, kararlı ve disiplinli bir şekilde devam etmesi, sendikaları güçlü kılmasını sağlıyor. Zaten eğer eylem bir anda olup biterse, bir gazla, bir copla dağılırsa, bir sonuç alamazsın.

Saldırı olursa Türk-İş'in önünde toplanalım gibi bir kararınız var mıydı? Nasıl karar verdiniz burada toplanmaya?

Zaten ilk geliş yerimiz, Ak Parti genel merkezinin önü. Gecenin birinde gelip arkadaşları alıp, spor salonlarına götürdüler, yerlerde yattık. Ertesi gün, polis bizi ablukaya almıştı. Evlere gidin uyarısında bulundular. Ki biz buna aldırış etmedik. Abdi İpekçi Parkı'na yürüyerek geldik ve orada kaldık. Ondan sonra bir kısmımız da genel merkezin önünde kaldı. Onları da ablukaya aldı, bizi de ablukaya aldı. Ne onlar gelebildi, ne biz girebildik. Arada gitme çabamız oldu, gaz yedik, ilk gaz yediğimiz oydu. Sonra Abdi İpekçi Parkı'nda eyleme devam ettik. Tabii bu iki-üç günü aştıktan sonra adamlar rahatsız olmaya başladı. Birileri bunları dağıtın dedi. O talimata uyuldu. Herhalde, dağılır giderler, diye düşündüler. Provokasyon ihtimali düşünüldü, yani provokasyon yok, ihtimal üzerine bir müdahale yapıldı bize. Türk-İş ile Abdi İpekçi Parkı'nın arasının bu kadar yakın olduğunu bilmiyorduk. Arada 100-200 metrelik bir mesafe varmış. 4 saatte burayı zor bulabildik. Telefonlarla birbirimize ulaşmaya çalıştık. Kimimiz kayıptı, onları bir gün sonra bulabildik. Düşünün, 200 metrelik yolu taksiyle geldik. Taksici bizi Kızılay'ın göbeğinde bıraktı, Güven Park tarafını işaret etti, biz ters tarafa gitmişiz. Gittik 2-3 saat dolandık, ondan sonra geldik buraya. Sonradan Ulus'a gidip gelirken 3-4 dakikalık mesafe olduğunu görünce kendimize güldük. Hatta bu televizyona haber konusu bile olmuştu. Komik bir şekilde. Polis TEKEL'cilere müdahale etti, TEKEL'ciler Ankara'nın yabancısı olduğu için toparlamakta güçlük çekiyorlar diye, Çok komiğimize gitmişti, ama şimdi buradayız.

Türk-İş'in önüne geldiğinizde ne oldu?

Sendikanın yöneticileri de buradaydı zaten, sabah geliyorduk, gece dağılıyorduk 7-8 gibi.

Peki ertesi gün ne olacak diye konuşuyor muydunuz kendi aranızda?

Bugün de slogan atarsak, bağırırsak herhalde hükümet yarın bu işi bitirir, gibisinden düşüncelerimiz oluyordu sürekli. Maalesef hükümet öyle değilmiş. Düşün ki, biz işyerimizde Filistin'e, Gazze'ye defalarca maddi yardım topladık, kermeslerine katıldık. Oradaki insanlar, din kardeşlerimiz, sömürülüyor, haksızlığa uğruyor diye. İş İslami şeye geldiği zaman Sayın Başbakanımız onlar din kardeşimiz diye, tüm Türkiye'ye maddi yardım toplama talimatını veriyor. Biz kendi vatandaşıyız, vergi şampiyonu yaptık TEKEL'i. Alnımızın teriyle çalıştık, çalmadık, çırpmadık, verdikleriyle, kıt kanaat geçinmeye çalıştık. Türkiye şartlarında aldığımız çok süper bir ücret değildi, ancak geçimimizi sağlayabilecek bir ücretti, bunu bile çok gördü demek ki bize. Gazze'ye bu kadar acıyan bir insan, kendi halkına, kendi işçisine hiç acımadı. Halen bu acımasızlık devam ediyor. Daha nereye kadar sürer bilemiyoruz. Vicdanıyla bir gün baş başa kalırsa, belki kendisi, ben haksızlık yapıyorum gibi düşüncelere kapılıyordur eminim, ama bir yerde tükürdüğünü yalamamak gibi bir duruma düşmüş. İş değişik bir boyut kazandı. Ona göre ideolojik. Siyasi partilere araç oluyoruz gibi görüyor. Ama bizim ne siyasi ne ideolojik hiçbir düşüncemiz yok. Biz ekmeğimiz için buradayız. Kimsenin bayrağını da sallamadık. Ha gelen herkes misafirimizdir, başımızın üstünde yeri vardır. A olur, B olur, C olur; parti olur, öğrenci olur, vatandaş olur, misafirimizdir. Kimseye de siz hangi partidensiniz, niye geliyorsunuz diyemeyiz. Yani Ak Parti buraya gelen herkesi kendine düşman görü-

yor. Niye oradalar, niye bunlara destek veriyorlar diye bağırıp çağırıp herkesle kavga ediyor. Ama dediğim gibi herkes bu olayı sahiplendi, destek verdi, bu olay büyüdü. Bu saatten sonra 4-C'yi 4-B'yi kabullenirsek, bu mücadeleye gölge düşürmüş oluruz. Gerekirse 4-C'yi kaybetme pahasına olsa dahi artık imzalamamak gerekiyor.

Bu eylemde işçi, sendikalara, konfederasyonlara, özellikle Türk-İş'e müdahale etmeye çalıştı. Örneğin başkanlar kurulu toplantısı yapılırken, saatlerce "genel grev genel direniş" slogan attı.

Öyle aşırı bir polemik olmadı. Ufak tefek bazı yanlış anlaşmalardan dolayı sinir harbi, bazen tartışmalar oldu. Büyük mitingden sonra bazı ufak tefek gerginlikler yaşandı. İşçiler Türk-İş'i bastı gibi haberler çıktı. Ama aslında öyle değil. Konfederasyonumuzla, sendikamızla bir aileyiz. Birbirimize bağırabiliriz de, çağırabiliriz de, ama neticede bir amaca ulaşmak için mücadele veriyoruz.

Türk-İş'e güvensizlik var mı?

Bu saatten sonra kimseye bir güvensizlik yok. Biz konfederasyonla muhatap olmadık, sendikamızla muhatabız. Sendikamız da onların muhatabı, biz bilgileri ondan alırız. Onun için konfederasyonu fazla bilmiyorduk, kaç sendikadan oluştuğunu bile bilmiyorduk. Burada öğrendik. Şu anda kimseye herhangi bir güvensizliğimiz yok.

Türk-İş'e bağlı 12 sendika hâlâ buraya gelmedi ama Almanya'dan, İngiltere'den, Fransa'dan sendikacılar buraya gelip sizi ziyaret etti. Türk-İş'e bağlı sendikaların, örneğin Tes-İş'in bir kere bile buraya gelmemiş olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tes-İş'e sormak lazım. Emek'teki, Ulus'taki tesislerinde, arkadaşlar kaldılar. Buraya gelip katılmadıklarını bilmiyordum, sizden öğrendim.

İşçi sendikalarında karar alma süreçlerine işçilerin katılımı yeterli mi?

Biraz önce Konfederasyon başkanları çadırlara geldi.

Bu eylemden önce.

Şimdi şöyle söyleyeyim, işyerinde baş temsilciyim, ben sorunumu şube başkanına iletirim, şube başkanı genel merkeze, genel merkez konfederasyona. Yani şimdi benim direk Mustafa Kumlu'yu arayıp böyle bir şey sormam doğru da olmaz. Biz de fikrimizi söylüyorduk şubeye, şube başkanları oraya bildiriyor mu, bildirmiyor mu bilmiyorum. Toplantılara biz katılmıyoruz.

Katılmak ister miydiniz?

Katılmak isterdik. Orada neler konuşuluyor, neler konuşulmuyor, bilsek iyi olur. En azından baş temsilciler nezdinde katılmalar olsa, tabana daha sağlıklı bilgi yayılır diye düşünüyorum.

Bunu iletebildiniz mi sendikaya, toplantıya katılalım diye.

Şu anda söyleyebiliyoruz, şu anda Kumlu'ya bile ulaşabiliyoruz, örneğin az önce Kumlu'ya bazı soruları sordum. Ama eylemden önce pek ulaşamıyorduk.

Ne sordunuz, ne söylediler?

28 Şubat son diyorlar 4-C'ye geçiş için. Ben dedim ki, bir an önce sendikanın bir açıklama yapıp tüm işçileri rahatlatması gerekiyor. 4-C'yi kabul edelim mi; 28'inde müracaat edelim mi etmeyelim mi? Etmeyeceksek mahkemeyi mi bekleyelim? Kesin bir açıklama yapın ki, en azından hepimiz rahatlayalım dedim. O da "sendikanız TEKGIDA-İŞ size bilgi verecektir" dedi.

Daha önce böyle bir iletişim yoktu, bu eylemin içinde oluştu bu iletişim öyle mi?

Yani ister istemez oluyor, Kumlu günde on kere içimizden gelip geçiyor. İster istemez görebiliyoruz onu ama Kâhta'dayken böyle bir şans yok.

68 gündür buraya solcu gruplar, sosyalist gençler, parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler geliyor. Bu eylemden önce onlara bakış açınız nasıldı, bu eylem bir şeyi değiştirdi mi?

Onların zaten çoğunu tanıyorum. Ben Kürdüm onu söyleyeyim. Türk solunun Kürt'e bakışı bellidir. Belli bir yere kadar gelir seninle, ondan sonra gelmez. Ben bunu biliyordum. Bunu gelen arkadaşlara, dostane muhabbetler içerisinde söylemişimdir. Fikrimi söylemekten çekinmem. "Ya yok öyle değil, sosyalizmde bu yok, komünizmde bu yok" falan diyorlar. Ben de var diyorum.

Onlarla tartıştınız, karşılıklı fikir alışverişinde bulundunuz yani.

Samimi arkadaşlarımız oldu, dostlarımız oldu. Bu eylemden sonra da görüşmelerimiz devam edecek bu arkadaşlarla. Ben giderim, onlar gelir. Samimiyetle konuşuyorduk, öyle siyasetçiler gibi tartışmalar falan değil.

Bu eylem Türk işçisine ve bölgeden gelen işçiye ne kattı? Türk ve Kürt işçisinin farklı etkilenmeleri oldu diyebilir misiniz?

Türkiye'deki sendikal mücadelenin sonuçları belli; kimse böyle bir mücadele vermemiş. Bugün Türk işçi neyi öğrenmişse, bir Kürt işçi de aynı şeyi öğrenmiştir. Farklı değiliz yani. Bölgesel olarak dilimizi (Kürtçe) konuşuyoruz diye birbirimizden kopuk bir dünyada yaşamıyoruz neticede. Aynı dünyada, aynı bölgede, aynı sorunları yaşıyoruz. Enflasyon, hayat pahalılığı hepimizi ilgilendiriyor. Onun için mücadele etmeyi, hakkını aramayı öğrendiler.

İlk günlerde burada sabahları İstiklal Marşı okundu, törenler yapıldı. Neden ihtiyaç duyuldu böyle bir şeye?

Bilmiyorum, belki daha ciddi bir hava yaratsın diye yapmışlardır. Öyle uygun gördüler. Biz kimseye niye bunu yapıyorsunuz demedik. Böyle bir şey sorgulamadık. Bıraktılar artık söylemiyorlar, ama niye bıraktılar bilmiyorum?

Bir açılım yaptık diyorsunuz, gerçekten burada bir açılım var mıdır?

Burada Laz'ı Kürt'ü var, Arap'ı Türk'ü var. Şu anda hepsi ortak bir mücadele içinde. Dil de var, Irk da var, her türden değişik insan var.

Kürt sorunu burada çözüldü diyebilir miyiz?

Kürt sorunu mu? Bize göre çözüldü ama, yukarıdakilere göre çözülüp çözülmediğini bilmiyorum. Onlara sormak lazım.

Samsun'dan, Manisa'dan gelen işçilerle, örneğin bölgede yaşadıklarınızı konuşuyor musunuz?

Burada açılımın gerçekleştiğini herkes söylüyor. Bugün biz Hatay/Yayladağ çadırıyla yan yanayız. Biz Kürt'üz, Onlar Arap. Beraber oynuyoruz, kahvaltı yapıyoruz.

Kimi önyargılar kırıldı mı bu eylemde, siz bunu hissediyor musunuz?

Bilmiyorum, onları onlara sormak lazım. Şimdi ben Kürt'üm, bir Türk'ün bana karşı önyargısının değişmiş olması gerektiğini düşünüyorum. Benim dedem kalkmış Kurtuluş Savaşı'nı yapmış. Niçin? Bu vatan, bu toprak için. Ama bugün ben bir Kürt olarak hâlâ –o Kurtuluş Savaşı'nı yapan insanların torunları olarak– terörist muamelesi görürsem, belli bir yerden sonra kaçarım. Türkiye'de nasıl İngilizceyi, Arapçayı, Fransızcayı konuştuğunda kimse yan gözle bakmıyorsa, bir Kürt de Ankara'da, Manisa'da, İzmir'de Kürtçe konuşabilmeli, oradaki insanlar dönüp yan gözle onlara bakmamalı.

Burada da öyle yan bakışlar oldu mu Kürtçe konuşurken?

Burada öyle görmedim.

Kürtçeyi özel sohbetlerinizde konuştunuz daha çok. Kalabalık ortamlarda konuşmamaya özen gösterdiniz. Böyle bir gözlemim oldu benim. Siz de bir duyarlılık mı gösterdiniz? Yanılıyor muyum?

Herkes birbirine saygılı diyelim.

Dikkatli davrandınız.

Çünkü her türden insan var burada, herkes birbirine saygılı. Arap, Arap dilini konuşuyor, biz Kürt'üz, dilimizi konuşuyoruz. Laz ise kendi dilini konuşuyor. Ben Kürt olduğum halde Türkçeyi gayet güzel konuşabiliyorum. Yani bundan da herhangi bir pişmanlık duymadım. Bugün kaç tane dil öğrendiysem o kâr. Birkaç tane daha dil falan öğrensem hiç fena olmazdı.

Bu eylemin sloganı neydi sizce?

Ölmek var, dönmek yok!

17 Ocak'ta bir miting, 4 Şubat'ta bir grev yapıldı. Bugün 20 Şubat herkes buraya geldi, konfederasyonlar toplanacak 22'sinde. Nasıl bir karar çıkmalı?

22'sini bilmiyorum.

Biraz sürece oynuyorlar mı sendikacılar sizce de?

Sürece oynadıklarını söylemek istemiyorum, böyle bir art niyet taşımak istemiyorum. Ama kararlar erken alınırsa, daha uygun ve daha yaptırımcı olur diye düşünüyorum. Ben bugün Kumlu'ya herkesin kafasındaki soruyu sordum. 22'sine kadar sendika rahatlatıcı bir açıklama yapmazsa, hepsi gidip 4-C'ye geçişi imzalayacak.

Söyledim, bu tarihten önce açıklama olursa iyi olur, bu süreç uzarsa, bir 4-C kaldı elimde, bunu da kaybedersem ne olurum kaygısı olursa çözülmeler olur.

Peki, 4-C'ye müracaat edenlerin psikolojisi nedir, ne diyorlar size?

Kandırılıyor onlar, siyasiler bazı vaatler veriyor; "Seni falan yere, falan odaya bile veririz" diyorlar ya da "15'inde yaparsan il içinde olur, 15'inden sonra yaparsan il dışına tayinin olur" diyerek korkutuyorlar. Onlara inanan insanlar gittiler zaten.

Kaç kişi geçti?

Bilmiyorum da, 700-800 kişi var herhalde.

Bu eylemden sonra Türkiye'de ne değişir?

Bu eylem işçi sınıfı için, konfederasyonlar için büyük bir kazanımdır. Kendi varlıklarını güçlü bir şekilde sürdürmesi için büyük bir fırsat oluşmuştur. Altı konfederasyonun bir araya gelmesi için de bir fırsat oluşmuştur. İşçi sınıfının haklarını nasıl, ne şekilde kazanacağına dair bir fikir oluşturmuştur.

İşçi sendika ilişkisi eskisi gibi mi olur, yoksa yeni bir süreç mi başlıyor?

Yeni bir boyut kazanır diyorum ben.

Hangi bakımdan?

Bir mücadele açısından, haklara sahip çıkma açısından, zamanında eylem yapmak konusunda bazı fikirlerin değişeceğini sanıyorum.

Son çare olarak 4-C'ye geçince ne yapar sizce TEKEL işçisi?

İşçi kaderine razı olacak herhalde.

Bu kadar mücadele eden işçi.

Bunlar değişik değişik kurumlara dağılacak, parçalanacak. Şimdi o birlikteliği güçlü bir şekilde sağlayabilirler mi, sağlayamazlar mı? Bu biraz zor.

Bu eylemin uzun sürmesinde desteklerin katkısı nedir? Bugün 68. gün ve daha da uzayacak gibi görünüyor. Destekler olmasaydı bu kadar uzun sürer miydi?

Yok tabii, Ankaralıların, esnafın hakkını yememek lazım. Bize sahip çıktılar, yardım ettiler, her türlü desteği verdiler. Bu mücadelenin devamı için çok önemli bir etken. Adamlar ellerinden gelen her türlü yardımı yaptılar. Maddi, manevi, psikolojik. Sürekli aramızdalardı. Bizimle sabahlıyorlardı. Ben bugün sabaha kadar tek başıma otursaydım, yanımda kimseyi görmeseydim, herhalde terk edildik diye düşünürdüm. Ama bugün 10 tane Ankaralı yanımda sabahlıyorsa, bu önemli bir şey. En azından psikolojik olarak kendimi daha iyi hissediyorum.

Bu eyleme gelmeden önce direniş, hak, mücadele ne ifade ediyordu sizin için, bu eylemden sonra ne ifade edecek?

Biz zaten doğduğumuzdan beri bir hak peşindeyiz. Bir ırk olarak kabul edilmenin yıllardır mücadelesini veriyoruz. Yabancı değiliz, biliyoruz bunları. Onun için kendimizi fazla yabancı hissetmiyoruz. Biz bu eylemlere alışığız.

KADINLAR SALDIRI SIRASINDA ÖNÜMÜZE GEÇTİLER!

Seyit Acar

Denizli TEKEL işçisiyim. 11 yıllık hizmetim var TEKEL'de devlete. 34 yaşındayım, üç tane oğlum var. "İş yerlerimiz kapanacak, ekmeğimiz elimizden alınacak" dediler, yola düştük, Ankara'ya geldik. İlk geldiğimizde Ak Parti'nin önünde eylemlerimiz başladı, akşama kadar kaldık. Akşam hava soğuk, bir kısmımız geri döndü. Hatta ben buraya gelirken hanıma ertesi gün döner gelirim, fazla kalmam dedim. Çünkü daha önce yapılan eylemler bir-iki günlüktü. 68 gün oldu hâlâ buradayız.

İlk gün nerede kaldınız?

Ben o gece rahatsızdım otele gittim. Sabahleyin kalktım, telefonlaştık arkadaşlarla, nerede toplanacağız neredesiniz diye; "Abdi İpekçi'deyiz" dediler. Ak Parti'nin önündeki arkadaşları önce bırakmadılar, onlar da orada devam ettiler eylemlerine. Saat 4 gibi arkadaşlarımızı bıraktılar. Abdi İpekçi'ye geldiler. Orada sabahladık, herkesin bildiği gibi biber gazını, suyu yedik. Biz oradayken hiçbir sendikacımız gelip, "arkadaşlar burada bir müdahale olduğu zaman sendikamızda toplanacağız" demedi. Biz işçiler, birbirimize nereye gidiyoruz diye sorduk, sonra da Türk-İş'e gelmeye karar verdik.

Daha önce polisin müdahale ettiği bir eyleme katıldınız mı?

Daha önce katılmadım. İlk bu.

O müdahale anında ne düşündünüz, ne hissettiniz?

Müdahale anında kıyametin koptuğunu fark ettik.

Nasıl koptu kıyamet?

Yani, üst taraftan şakır şakır su, alt taraftan biber gazı geliyor. Bu nedir? Zelzele, deprem gibi bir an yaşadık. İlk olduğu için hepimiz de korktuk. Alttan gaz, üstten su karşımızda sıkıştıran polis var. Nereye kaçacaksın, nereye gideceksin?

Nasıl kaçtınız oradan?

Kaçtık, öksüre öksüre, gözyaşlarımızı akıta akıta kaçtık oradan. Ara yerlere girdik. Biraz toparladık kendimizi, ne yapacağız, nereye gideceğiz? "Türk-İş'in önüne gidelim" dediler. Üstümüz başımız ıslak, gözyaşlarımız durmuyor, öksürük durmuyor. İşin kötüsü de, işçiyiz ama Türk-İş'in, TEKGIDA-İŞ'in nerede olduğunu bilmiyoruz. Bir şekilde sora sora bulduk, geldik Türk-İş'in önüne. Bir baktık bütün arkadaşlarımız burada. Biz bu gazı yediysek, eylem bitmiştir, herkes memlekete

dönmüştür diye düşünmüştük. Ama içeriye bir girdik, bütün arkadaşlarımız burada. Sendikada kaldık o gece. Üstümüzü başımızı kuruttuktan sonra sendikamızın vermiş olduğu talimatlar, gelişmeler doğrultusunda eylemlerimiz devam etti, bugüne kadar geldi.

Bu eylem sırasında hem hükümetle hem de zaman zaman sendikayla karşı karşıya geldiniz. Nasıl oldu da birdenbire herkes Türk-İş'in önünde toplanıp, Kumlu istifa ya da Kumlu göreve, diye slogan attı?

Bura bıçağın kemiğe dayandığı zamandır. İnsan nefretiyle hemen bir karar alıp, onu yapar.

Bir komiteniz var mıydı tartışıp kararlar verdiğiniz?

Daha önce biz bir komite ayarladık ama başarılı olamadık.

Niye bu komite kurulamadı?

Komitemizi aynı gün yıktılar. İşçi arkadaşlarımız da, Türk-İş de rahatsız oldu. Aynı gün yıktılar.

Hangi gerekçeyle komiteyi dağıttılar?

Dağıttılar derken karşı çıktılar. İlk gün biz bu açlık grevi için Türk-İş'in önüne bir çadır getirdik ama kurdurtmadılar. Türk-İş karşı çıktı. "İçeride sağlıklı bir şekilde devam ettireceğiz açlık grevini" dediler.

Resmen bir komite yok ama, komite gibi işleyen bir şey var sanki değil mi?

Biz çadırlar birbirimize gidip geliyoruz. Bildiğiniz gibi biz burada oturup kalmıyoruz. Kendi aramızda görüşmelerimiz oluyor, bu esnada görüş alışverişi de oluyor.

17 Ocak'ta mitingden sonra kürsü işgali oldu. Neydi işçiyi kürsüye çıkaran?

Biz o gün işimizi halledip buradan dönebilirdik. Yüz bin insan vardı orada. Bizim sendika başkanımız Türk-İş başkanı, pek duyarlı olmadı. Mitingde sanatçı getirip konser vermeye kalktı. Biz konser işini duyduktan sonra kendimizi kürsüye attık. Biz konser istemiyorduk. Buraya eylem yapmaya geldik. Zaten bıçak kemiğe dayanmış, bunu kaldıracak durumumuz yok, kendimizi kaldırdık kürsüye attık. Mustafa Kumlu'yu orada istifaya davet ettik.

Sonra sendika işgali oldu. Siz var mıydınız işgalin içinde?

Ben yoktum işgalin içinde. Yağmur yağdı, direkt çadırın içine girdik. Bir duyduk ki sendika işgali olmuş.

68 gündür bu eylem çok destek aldı, bunu neye bağlıyorsunuz?

Genelde dünyada destek alan bir eylem oldu. Türkiye'de yıllardan beri böyle bir eylem olmamıştı. Türkiye'nin üzerine ölü toprağı serpilmişti. Biz bunu kaldırdık. Bizden sonra gelecek eylemlerin önünü açtık. Bizler belki haklarımızı alarak buradan gideceğiz, belki almadan gideriz ama biz yine de kazandık. 68 günden beri direndik, halkın sevgisini aldık. Halk, dünya bizle beraber. Biz bunu kazandık.

Peki konfederasyonlar da halk kadar bizimle beraber oldu, destekledi diyebiliyor musunuz?

Konfederasyonlar bizimle beraber olmasaydı bizi burada bu kadar tutmazlardı, işin gerçeği bu. Ama bizim itmemizle, ama onların çabasıyla devam ediyor.

22 Şubat'ta tekrar toplantı yapacak konfederasyonlar. Nasıl bir karar bekliyorsunuz, istiyorsunuz?

Bugüne kadar çıkan kararların tamamı oyalama taktiğiydi. Biz işçi olarak isteriz ki kesinlikle sert bir karar çıksın.

Ne olabilir sert karar?

Bugüne kadar genel grev koparamadık. Şu yapılan 1 günlük grev yerine iki günlük, üç günlük genel grev yapılsaydı bizim işimiz hallolurdu. Biz karar alıyoruz bir taraftan, öbür taraftan diğer sendika ayrılıyor veya taşeron işçisini ayarlıyor. Kendi işçisini greve gönderiyor, taşeron işçi işine devam ediyor. Genel grev dendiyse genel grevde herkesin olması lazım.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz. Nedir yaptığınız açılım? Sen örneğin bu açılımdan önce Kürtler ile ilgili ne düşünüyordunuz? Bu eylemde ne değişti?

Ben Çerkezim. Diyorlar ya Kürt'ü, Çerkez'i, Laz'ı. Ben yeni ev aldım, eve korkarak gittim. Çünkü devamlı evde kalan bir insan değilim, zaman zaman dışarıya çıkarım. Gittiğim mahalle Kürt mahallesidir. Çocuklarım olsun, ben olayım korkarak gittim. Şimdi şunu gördüm, 68 gündür buradayım, her sabah kapımı çalıp, "kızım, yavrum, bir ihtiyacın var mı" diye soruyormuş komşularım. Bunu soran iki üç aydır tanımış olduğum bir Kürt. Daha ben nasıl olur da ters bakarım! O Kürt, ben Çerkezim. Bu nedir? Hükümet bizi birbirimize yedirecek. Bunun peşindeler.

Burada sol örgütler, sosyalistler, parlamentoda grubu bulunmayan ÖDP, TKP, EMEK Partisi gibi partiler var. Sizin bu partilere bakışınızda bir değişiklik oldu mu? Bu eylemden önce nasıldı, şimdi nasıl? Başbakan, bu partiler işçileri kullanıyor dedi, siz ne diyorsunuz?

Bu arkadaşlar bizi kullanmıyor, daha önce bakışımız çok farklıydı. Bilmiyordum ne olduğunu. Biz zamanında, çocukluğumuzda görmedik. Sadece komünist partisini biliyorduk. Ama buraya geldik, yardımlarını gördük. Üniversiteli çocuklar bana battaniye, yiyecek getirdiler. İhtiyacın var mı? Çamaşırın, şuyun, buyun var mı diye bütün yardımımıza koştular. Şimdi bunlara ne şekilde bakabilirsin. Komünist diyemeyiz, terörist diyemeyiz ki artık bunlara. 68 günden beri bunlarla yatıp kalkıyoruz, iç içeyiz. İnsandır sonuçta şu anki Ak Parti'den daha iyi çıktılar adamlar.

Bu eylemden önceki hayatınızla, eylemden sonraki hayatınız arasında ne fark var?

Biz buraya gelirken at gözlüğümüz vardı. Sadece önümüzü görüyorduk ama dayanışmayı, sevgiyi kaynaşmayı her bir şeyi burada öğrendik. Şu an at gözlüklerini attık. Bir benim değil bütün arkadaşlarımın gözleri açıldı.

Bundan sonraki yaşamımda eğer durumum da müsait olursa nerede bir eylem,

nerede bir dayanışma var, bayrağımı alır gelirim. İster Ankara, ister İstanbul olsun hiç fark etmez. Yeter ki durumum müsait olsun çıkar gelirim, yardımlarımı ederim.

Sizi en çok ne etkiledi burada?

Abdi İpekçi'den Türk-İş'e geldiğimiz gün benim üstüm sırılsıklam, arkadaşımın, atıyorum Diyarbakırlı olsun, üstü sırılsıklam. Biz bunlarla elimizdeki malzemeleri paylaştık. Kardeşim sen şunu giy, sen de şunu giy. Ondan önce de Abdi İpekçi'deyiz, polisler anons yapmaya başladı. Cemaat içinde oturuyoruz böyle, toplumun içinde bayanlar var. Bir tane ablamız geldi, yanımızdaki bayanlara seslendi. "Kızlar kalkın, erkeklerin önüne geçin, biber gazı sıkacak, su sıkacak polisler. Biz erkeklerin önüne siper alalım" dedi. Bunu diyen ne benim anam ne bacım ne de hanımım. Hiç tanımadığım bir bayan dedi bunu. Yanımızdaki bayanlar kalktı önümüze geçtiler. Bunlar unutulmayacak anılardır.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, yok dönmek yok!

TEKEL İŞÇİLERİ ÇÜRÜMÜŞ SENDİKAL YAPIYI BOZDU!

Yunus Durdu

İstanbul'da çalışıyorum. Cevizli şube başkanıyım. 13 yıllık işçiyim. 2004'ten beri yöneticiyim, 4 yıldır da şube başkanlığı görevi yapıyorum. Bu yöneticilik zamanında gördüğüm aksaklıklar vardı. Özelleştirme karşıtı mücadele sadece basın açıklamalarıyla sürdürülüyordu. Sendikalar sadece mevcut hakları koruyalım düşüncesi ile hareket ediyorlardı. Ben bunu hiçbir zaman savunmadım. Çünkü korumaya çalıştıkça karşındaki güç hep üstüne doğru gelir, sen de kenara çekilmek zorunda kalırsın. Ve bugün işte yaşadığımız durum bu ve artık duvara tosladık. Sendikal camia, sendikal hareket hâlâ bunun farkında değil. Bugün bile bunu anlamayan işçi arkadaşlar, konfederasyon ve sendika başkanlarımız, yöneticilerimiz var.

Sizin söylediğiniz gibi özelleştirmeler epeyce bir süredir devam ediyor. Sümerbank, TELEKOM, SEKA adım adım özelleştirildi. TEKEL'de de önce alkollü içkiler ve sigara gitti. Yaprak tütüne gelinceye kadarki o süreçte sendikalar yeterince bilgilendirme, eğitim çalışması yaptılar mı?

Kesinlikle yapılmadı. Türkiye'de zaten sendikaların dibe vurmasının ana kaynağı eğitimsizliktir.

Siz bir eğitimden geçtiniz mi?

Yok geçmedim. Meydanlarda öğrendim. Bugün sendikaların ve emekçilerin içine düşmüş olduğu buhran eğitimin verilmemesidir. İşçi sendikaya üye olmuş, emekli olmuş ama hâlâ sendikanın anlamını bilmiyor. Sendikaları hâlâ illegal bir örgütle karşılaştıran işçilerimiz var. Sendikalı olanlar sendikanın ne işe yaradığını bilmiyorlar.

Özelleştirmeye karşı yapılan eylemleri yeterli görmüyordum dediniz. TEKEL'de özelleştirmeler yaşanırken sendikayı harekete geçirme konusunda nasıl hamleler yaptınız?

Hatırlarsanız sigara fabrikalarının özelleştirme sürecinde çok ciddi eylemler oldu.

Özelleştirme İdaresinin önüne geldiniz.

O bizim son hamlemiz, oraya gelmeden önce hatırlayın, Kartal'da bir yürüyüşümüz vardı. Yaklaşık bin kişinin olduğu bir fabrikada 8-10 bin kişi yürüdü. Arka-

sından "ülkene ve TEKEL'e sahip çık" mitingi vardı yine Kadıköy'de… Türkiye'de ilk defa –bugün ikincisi yaşanıyor– bir mitingde bütün örgütler, sendikalar, partiler, siyasi görüşü ne olursa olsun, ülkene ve TEKEL'e sahip çık pankartının altında birleşti. Yaklaşık 12 bin kişi katılmıştı o mitinge. Arkasından tabii daha büyük bir tepki için fabrikalara kilitledi insanlar kendilerini, 47 gün fabrikalarda yattı işçi. Sigara fabrikasının özelleştirme sürecinde İstanbul Ak Parti il binası önünde kendilerini zincirlediler, siyah çelenkler koydular. Kadıköy-Eminönü seferinde vapur kaçırmalar oldu. Yani Türkiye'nin gündemine sürekli taşıdık TEKEL'i, ama olup biteni ülkedeki sendikal hareket, emekçiye anlatamadı. AKP hükümeti tabanına ve topluma "Evet bu fabrikaları biz özelleştirdik. Ama bu fabrikaları alan firmalar buraları daha modernize bir şekilde çalıştıracak. TEKEL işçilerine sakın ha destek vermeyin, bu fabrikalara yeni gelecek işçiler sizin çocuklarınız olacak, onlar işsiz kalırlar," dedi. Bizse TEKEL vatandır, vatan satılmaz dedik sloganlarımızla. Bugün TEKEL'e verilen desteğin arkasında o dönem halka söyledikleri yalanların açığa çıkması yatıyor. Özelleştirmeyle ilgili söylenen her şeyin yalan olduğunu toplum gördü. İstanbul sigara fabrikasını, Adana'yı, Bitlis'i, Malatya'yı aldığı gün; Tokat'ı 8 ay sonra kapattı alanlar. Şimdi sadece Samsun sigara fabrikası çalışıyor, o da Amerikan üssü gibi çalıyor. Çünkü etrafındaki tel örgülere cereyan çekilmiş. İçeride ne yapıldığı, nasıl yapıldığı, içine ne katıldığı belli olmayan bir sigara üretiliyor.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

2 yıl önce gönüllü arkadaşlarımızla 125 kişilik bir komite kurdum fabrikamda. Onlara tek bir şey söyledim; "1000 kişilik fabrikada içinizden 125 kişilik komite istiyorum. Bu komitede öyle bir çalışacaksınız ki ailenizden, zamanınızdan fedakârlık edeceksiniz. Hepiniz bir şube başkanı kadar, benim kadar yetkilisiniz." Bütün kararlarımızı da komiteyle aldık. Bu şekilde mücadeleye başladık.

Komitede işleyiş nasıl oluyordu?

Bir kere haftanın en az iki üç günü bir araya geliyordu komite. TEKEL'in sürecini tartışıyorduk, işyeri yemekhanesinde. Özelleştirmeye karşı ne yapabiliriz? Özelleştirmeyi durduramazsak bile kendi özlük haklarımızın korunması noktasında nasıl bir mücadele yolu izleyebiliriz? Bunları tartıştık. Kararlar aldık. Bu zamana kadar aldığımız tüm kararların sağlıklı olduğuna inandık. Bunu sendikanın üst makamlarına götürdük. Ama dediğim gibi birileri, özellikle birileri, tabanın gücünü unutuyor. Aslında tabanın yapmış olduğu mücadeleler –özelleştirme sürecinde yapılan o mücadeleler– sendika genel merkezlerini ve sendikaları bir yere taşıyor. Bu güç sayesinde yöneticiler, istedikleri gibi hükümetin yanında olabiliyorlar, uçaklarına binebiliyorlar. Ama bir dönem geliyor o çok samimi oldukları hükümetler, onları bir anda dışlıyor. İşçi sınıfını, yani kendisine güç veren insanları unuttukları anda hiçbir şey olmadıklarının farkına varıyorlar. İşte sendikal camia sıkıntıyı burada yaşıyor. Halbuki asıl gücün, onu, o ülkenin başbakanının yanına, uçağına, yemeğine kadar götüren gücün, tabanın gücü olduğunu bilmeleri gerekiyor ama maalesef zaman zaman bunu unutuyorlar. Unuttukları zaman başlarına taşlar yağıyor, özelleştirmeler, işçi çıkartmaları gibi. Sonradan geriye dönüp bakıyorsun;

parçalanmışsın, başına taşlar yağmış. Toparlamaya çalışıyorsun, bu sefer güvenilirliğini kaybetmişsin. Çünkü benim sana güvendiğim dönemde sen başka işlerle uğraşmışsın, bana kulak vermemişsin.

Komite oluşturdunuz, toplantılar yaptınız, Ankara'ya gelmeye karar verdiniz.

Bir kere şunu söyleyeyim. Ankara'ya gelmeden önceki süreç var. Özelleştirme sürecinde en son Kadıköy mitingini yaptıktan sonra ben orada arkadaşlara şunu söyledim: "Ankara'ya, dönmemek üzere gideceğiz." O gün ömrümden ömür gitti. En zor anımı yaşadım. 30 tane araba tuttuk İstanbul'dan.

2008'den bahsediyorsunuz.

2008'den bahsediyorum. O eylemin arabaları iptal oldu. 731 kişilik fabrikada 720 kişi –gece saat 2– hâlâ Ankara'ya gelme heyecanı taşıyor. Ve Ankara'ya geldi arkadaşlar. Özelleştirmenin önünde "birileri gidin," dedi. Biz o gün, orada kalınması gerektiğini düşündük ve kaldık.

O eylemde de bu eylemin ilk günlerindeki gibi dağınıklık vardı.

Dağınıklık şundandı: Az önce konunun başında bir şey sordunuz. Örgüt bilinçli mi? Değildi işte! O gün İstanbul grubu olarak 6 saat buzun üstünde oturduk. Ve çok acı bir tablo, hayatım boyunca unutmayacağım, yaprak tütünde çalışan arkadaşlarımız bizi darp ettiler. "Yöneticilerimiz, sendika başkanlarımız gidin diyor, siz İstanbul grubu olarak niye gitmiyorsunuz, bunu yapıyorsunuz," diye. Biz o gün o mücadelenin, bugünkü bu mücadele olması gerektiğine inanıyorduk. Ve o gün o mücadele, bugünkü gibi her kesim işçiden, TEKEL'in kendi işçisinden destek alsaydı, sendikalar, şube başkanları bu olayı anlatsaydı; iş yerlerinde komiteler kurulsaydı, bu sigara fabrikaları gidince yaprak tütün bir işe yaramaz deseydi; o gün sigara fabrikalarımız özelleştirilmeyecekti. Aradan 2 yıl geçti. İnsanlar yaprak tütüne nakledildiler. Ak Parti hükümeti bu insanlara gene sizi bir yerlere göndereceğiz; sakın ha bir şey yapmayın diye namus sözü verdi, oy aldı, bilmem ne yaptı. İşte yaprak tütünlerin kapatma dönemi başladı. Biz Ankara'ya geldik. Milletvekilleriyle, bakanlarla görüştük. Hâlâ insanları bir beklenti içine sokup; "4-C'ye gitmeyeceksiniz, iyi yerlere gideceksiniz" diyerek oyalamaya çalışıyorlardı. Başkanlar kurulumuz vardı. Hatta başkanlar kurulunu terk ettim ben. İnsanları beklenti içine sokup son günde 4-C'ye gideceksin demek… Bu çok büyük bir vebaldir. O toplantıyı terk ettim. Ve ben bu vebalin içinde olmayacağım arkadaşlarım, dedim.

Hangi toplantı, anlatabilir misiniz?

Kasım ayı içerisindeydi. Komiteyi topladım. Anlattım süreci. Arkadaşlara şunu söyledim; "Kim ne derse desin size, ister üst düzey siyasetçi, isterse üst düzey sendika başkanınız, siz sonunda buradan 4-C'ye geçeceksiniz. Siz buradan 4-C'ye gittiğiniz zaman onların maaşı eksilmeyecek. TEKEL işçisi yok olsa da onlar burada var olacak. Onun için bu sendikanın değil, kendi geleceğimiz, ekmeğimiz, çocuklarımız için yapılacak bir mücadele." Arkadaşlarım sağ olsun; "Başkanım sen varsan biz varız. Eğer sen de inanıyorsan bu mücadelenin kazanılacağına, bu mücadelenin bir yerlere geleceğine, biz sonuna kadar senin arkandayız" dediler. Türkiye'nin dört

bir köşesinden 10.000 arkadaşımın hiçbir şeyden haberi yok. Onlar hâlâ Başbakanla Türk-İş yönetiminin konuşacağını, başka kurumlara gönderileceklerini hesap ediyorlar, ama ben biliyorum ki onlar gene 4-C'ye gidecek. Bu acı günlerce beni yatağımda uyutmadı. Bir gün Haliç'te Başbakanın katılacağı tersane açılışının afişleri var billboardlarda. Dedim ki, ben burada bir eylem yaparsam, orada Başbakanla görüşmeye gidersem Türkiye'de mutlaka bir sansasyon olacak. TEKEL işçileri de belki bir şeyler öğrenecek. Arkadaşlarıma mesaj attım. Sabah saat 9'da yaklaşık 250 arkadaşla Haliç'e gittik. Bütün yollar sanki bize açıldı, protokol masasının arkasına oturduk. Başbakanla aramızda 10 metre vardı. Tam Başbakanın geleceği sırada, "Biz TEKEL işçileri olarak Cevizli'den geldik. 31 Ocak'ta iş akdimiz feshediliyor. Başbakanla görüşmek istiyoruz" deyince bir telaş içine girdi oradaki Emniyet Müdürü, "Başkan, ne olursun slogan atılmasın, seni Başbakanla görüştüreceğiz," dedi. Biz sadece TEKEL sizden müjde bekliyor. Türkiye sevdamız, ekmek için kavgamız dedik. Ama maalesef Kasımpaşalıların linç girişimine uğradık. Başbakan da orada açtı ağzını; "Devlet malı deniz, yemeyen domuz, siz hepiniz 31 Ocak'ta 4-C'ye geçeceksiniz, başkanlarınızla anlaştım," dedi. Ve Türkiye'nin her köşesinde işçi arkadaşlarım o cevabı alınca üzüldüler ama ben o an, o cevabı alınca çok mutlu oldum. Çünkü Türkiye'nin her yanında TEKEL işçisi 31 Ocak'ta 4-C'ye gideceğini öğrendi. Bu kadar güzel bir şey olamazdı. İnsanlar o zaman şubelerini, şube başkanlarını, genel merkezini aramaya başladı. Ne yapacağız diye! Zaten bizim planlarımız hazırdı İstanbul şubesi olarak, kararımız netti. Ankara'ya dönmemek üzere gideceğiz. Bu mücadeleyi yaparsak vezir olacağız, yapmazsak rezil olacağız. Arkadaşlara şunu söyledim: Bilin ki biz 2 ayı Ankara'da rezil biçimde yaşarız belki ama önümüzdeki 15-20 yılı güzel biçimde yaşayacağız. Bu bilinçle Ankara'ya geldi arkadaşlar ve ilk günden bu yana kararlılığını hiç kaybetmedi.

TEKEL işçisi AKP önünden, sonra Abdi İpekçi'de saldırılarla çıkarıldı. Siz, buraya, çetin bir süreç olduğunu bilerek geldik diyorsunuz, ama işçiler "saldırıdan sonra nereye gideceğimizi bilemedik, çünkü böyle bir saldırı düşünmemiştik, bir planımız yoktu" diyor.

Vardı. Yani şöyle bir kere doğru, arkadaşların zaten o planı olsaydı, bu mücadele iki katına çıkardı. İstanbul'dan gelmeden önce hep şunu söyledim. Bir, Ankara'ya gideceğiz, dönmeyeceğiz. İki, eğer orada herhangi bir olumsuz hareketle karşı karşıya kalırsak, bu 4-C'yi kim çıkardıysa kaldıracak olan da onlardır, bu işaret Türk-İş'tir. Herhangi bir müdahale olursa Türk-İş binasına gideceğiz. Bu bizim B planımızdı...

İstanbul'un bildiği ama diğer illerin bilmediği bir plandı o zaman.

Zaten o müdahale olduğu anda da ben İstanbul işçisine mesaj çektim. Herkes Türk-İş binasına toplansın diye. Arkadaşlar geldi, gelen herkesi Türk-İş binasına soktum. Bir an önce o Türk-İş binası dolsun da mücadele başlasın diye… Biz zaten bu sürecin kalan mücadelesinin Ankara'da olması için özellikle de İstanbul şubesi olarak çok çabaladık. Genel merkez "ne tür bir eylem istersiniz" diye soruyordu. Çoğu bu mücadeleyi istediği için genel merkezimiz böyle bir karar aldı. Belki ilk etapta kimse inanmadı, ama şu anda herkes bizden daha mutlu.

İlk 5 gün dağınıklık vardı. 5. gün burada bir eylem düzeni oluştu. Ses aracı geldi. Kurallar kondu, sendikalar şube binalarını açtı ve dayanışma büyümeye başladı. Bu arada 8 aydır toplanmayan Türk-İş başkanlar kurulu yapıldı. Binlerce işçi genel grev sloganını iletmeye çalıştı kurula. İşçinin sendikaya müdahalesi bugüne kadar da devam etti. Burada bir komite var mı?

Öyle sağlıklı bir işçi komitesi yok. Görevli arkadaşlarımız var her şubeden. Komite olmazsa olmazıdır bir eylemin. Ama maalesef insanlar bazı şeylerden korkuyorlar hâlâ. İnsanlar derken siz onu anlıyorsunuz. Ben bugün itibarıyla sendikacı değilim. İş akdim feshedildi. Yani bir şeylerden korkuyorsam sadece aptallığımdan. Bu mücadelenin daha güzel bir zeminde yürümesi için gönüllüler olarak buradayız. Biz aslında gizliden bir komite yürütüyoruz, komite deyince insanlar rahatsız oluyor. Ama ben de tam tersini savunuyorum. Komite eyleme düzen ve şekil verir, eylemi eylem yapar.

Sizin, birlikteliğinizin ve kararlı duruşunuzun sonucunda birtakım eylemler yapıldı. Konfederasyonlar bir araya geldi, 17 Ocak mitingi yapıldı ve kürsü işgal edildi. O kürsüden işçinin inmesi için konuşanlardan biri de sizdiniz.

Evet ben de konuştum. Türkiye'de son yılların yapılmayan bir eylemi yapıldı o gün. Türk-İş konfederasyonu, Türkiye'deki işçi sınıfının namusu. Ben öyle bakıyorum, burada bir şey eklemek istiyorum. Bunu her yerde söylüyorum, söylerken de övünçle söylüyorum. Ben devletin sosyal hizmetleri ve yetiştirme yurdunda kimsesiz büyümüş bir insanım. Bir çocuğun yoklukta neler hissedeceğini çok iyi bilirim ve arkadaşlarıma, "ben sizi düşünmüyorum ama sizin çocuklarınızın ne yaşayacağını biliyorum, çocuklarınız için fedakârlık edeceksiniz" dedim. Bir mücadeleyi kazanmanın tek yolu o mücadeleye önce kendin inanacaksın ki, karşındaki insan hiçbir şeye inanmasa bile sana inanarak, güvenerek bu mücadeleye katılsın. Türk-İş, 33 tane sendikanın oluşturduğu bir konfederasyon. Ama Mustafa Sandal'ın güzel bir şarkısı var: "Onun arabası var ama ruhu yok." Sendikalarımız var ama ruhları bitmiş. Ruh, mücadele ruhu yok. Sadece kendilerini düşünen, koltuğum gitmesin, rahatım bozulmasın, ben en güzel restoranlarda yiyeyim, içeyim ama işçi de sesini çıkartmasın mantığıyla hareket eden sendikacılar ve bu mantığın ortaya çıkardığı, çürümüş bir sendikal yapı var. İşte bu çürümüş sendikal yapıyı TEKEL işçileri bozdu. 8 ay yapılmayan başkanlar kurulunun toplanmasını, 17 Ocak miting kararı alınmasını sağladı. Mitinge de çok güzel bir katılım oldu, ama boşa gitti. Kim boşa çıkarttı? Sendika ağaları mı diyeyim artık sendika yöneticileri mi diyeyim, o mitingin içine ettiler. Çünkü TEKEL işçisinin Türkiye'yi birleştirdiği bir mitingde TEKEL işçisini kürsüye yaklaştırmıyorsunuz, kürsüyü TEKEL işçisinden korumaya çalışıyorsunuz. TEKEL işçisinin öfkesi ondandı. Aslında kürsüyü işgal etmek gibi bir organizasyon değildi ama TEKEL işçisi orada özlük hakkım, ekmeğim, vatanım, milletim, sendikam, emek hareketi diyecek, birileri de birilerinin koltuğunu korumanın mücadelesini yapacak. Onlar da emekçi işte, en üzüldüğümüz noktası da o.

Tes-İş sendikasını mı kastediyorsunuz?

Tes-İş'ten tutun da Türk Metal'ine kadar kürsünün önünü işgal edenler. TEKEL

işçisi mücadele ederken birileri çıkmış diyor ki, Alişan'ı getirdik size türkü söylesin. Biz türkü dinlemeye gitmedik. Orada emekçiler bir araya gelmiş, 4-C'nin ne olduğunun, işçi sınıfı hareketinin hangi noktaya gittiğinin anlatılmasını istiyoruz. İşte Şeker-İş sendikasının yöneticisi çıkıyor, mücadelenin içinde olmayan bir insan, kürsüde konuşma cesaretini buluyor, buna benzer bir sürü şey. Bu da bir tezgâhtı. Ben işçi olarak, tabandaki bir amatör şube başkanı olarak şunu söylüyorum: 34. günüydü eylemimizin, bu mücadelenin bir an önce bitmesini isteyenler vardı. Kendi içimizde sendikalarımızda da. Biz çok gördük, burada çok maval okudular ama TEKEL işçisi kuru ekmek bulamadı ilk günlerde, kendi cebinden harcamak zorunda kaldı ki herkesin cebinde parası yoktu. Bu sendikaların ve konfederasyonların ayıbıdır. Teşkilata bir genelge gönderip ne kadar üye varsa TEKEL işçisine bir ekmek de sen al kampanyası başlatılabilseydi ya da 1 TL kampanyası, bu mücadele 10 katına çıkardı. Ama maalesef TEKEL işçisine destek için bir kampanya çıkıyor 100 bin lira toplanıyor 68 günde. Odun, kumanya alamıyoruz, sendikanın üyesi değiliz; mahkemelik olduk, aidat veremiyoruz. İşte böyle bir süreçte sendikaların ne kadar samimi olduklarını gördük. Biz ekmek derken, birileri koltuk hesabı yapıyor. TEKEL işçileri bunları gördü, hesapları bozdu. O gün işçinin içindeydim; bir baktım, o kürsü işgaline meydan verenler, mücadelenin bozulmasını ve insanların birbirine girmesini istiyorlardı. Bir kargaşa çıksaydı insanlar ölecekti, birilerine de gün doğacaktı, çadırlar boşalacaktı. Ben onu gördüm, oraya gittim ve arkadaşlarıma, aramıza başka düşünceyle gelmiş olan insanlar olabilir. Ama unutmayın ki bugün 34. gündeyiz, buraya iğne oyası işler gibi geldik. Sizden bir şey rica ediyorum, bizimle beraber bu mücadeleyi bu noktaya getiren arkadaşlarım, lütfen, Türk-İş'in önüne gitsin. Bu mücadeleyi farklı noktaya çekenler buradan evine gitsin, dedim.

Kimlerdi onlar?

Bunun içine ne koyarsanız koyun. Kimseye bir şey demek istemiyorum. O konuşma birilerine göre çok tehditkâr bir konuşmaydı, ama arkadaşlarımın hepsi de sağ olsunlar dinlediler ve geldiler. Oradaki güzellik şuydu; bir sendikanın genel merkez yöneticisi, sendikanın genel başkanı, yöneticileri çıkıp konuşacak işçi dinlemeyecek, sıradan tırışkadan bir şube başkanı çıkacak, kitle arkasına takılıp Türk-İş'in önüne gelecek. İşte güzellik, bu güven ortamı.

Sonra Türk-İş işgal edildi.

Kesinlikle onaylamadığım bir şey sendikanın işgali, çünkü bu işçi burada olduğu sürece zaten işgaldir. Arkadaşlar fevri bir hareket yaptı, o fevri hareketten sonra birileri haklı pozisyona girdi. Her ne olursa olsun birileri görevini yapar veya yapmaz, ama bizim onlara o görevini yaptırma zorunluluğumuz var. Onların kaçacak bir yeri yok. Bu mücadelenin önüne düşecekler, bu mücadeleyi başarıya ulaştırmaktan başka yol yok. Bizim de başka bir konfederasyon veya sendika başkanı bulma şansımız yok.

Biraz kontrollü bir gerilim yükseldi, öyle mi?

Tabii zaman zaman oluyor, ama işte arkadaşlara bunu anlattığımız zaman da

sağ olsun arkadaşlarımız ne demek istediğimizi anlıyorlar ve geri çekiliyorlar. Geldiğimiz noktada işte Türk-İş ilk başlarda bir bocalama dönemi geçirdi. Yapalım mı yapmayalım mı arasında, ama şu anda iyi gidiyoruz ve onları da bir noktaya getirdik…

Zaman zaman Kumlu istifa, gün gelecek devran dönecek Kumlu işçiye hesap verecek, gibi sloganlar, sonraki gün sendikalar greve, Kumlu göreve gibi sloganlar atıldı. Bu geçişler nasıl oluyordu?

Sabahlara kadar biz burada arkadaşlarla görüşmeler yapıyorduk. Sendikalar kusura bakmasın. Sendika bir babanın evlatları gibidir. Kimsenin kızmaya hakkı yoktur. Bir gün kızarsın, bir gün barışırsın. Bir aile ortamıdır. Bunu farklı tarafa çekmenin de hiçbir mantığı yok. Nasıl bir ailede anne baba kardeş kavga yapıyorsa, ertesi gün de oturup aynı sofrayı paylaşıyorsa, sendikalar da böyle bir şey.

İşçi grev dedi 4 Şubat grevi oldu. Nasıl değerlendiriyorsunuz grevi?

4 Şubat bu direnişin bana göre kırıldığı noktalardan bir tanesi. Çünkü sendikalar, konfederasyonlar yeterli desteği vermemiştir ve hükümet de bundan cesaret alıp, "işçiyle, sendikalarla pazarlık yapmam" deme noktasına gelmiştir. Ama şunu söylüyorum, burada bir tarih yazılıyor. Öyle ya da böyle TEKEL işçisi burada alacağını aldı, kazandı. Türkiye kazandı. Ama bu tarih yazılırken 3 şey hiçbir zaman unutulmayacak. Bunlardan bir tanesi tarihi yazanlar, ikincisi bu tarihte hainlik yapanlar, üçüncüsü ise, bu tarihte korkak olanlar… Önümüzdeki günlerde daha geniş bir şekilde konuşacağız, çok yuttuklarımız, konuşmadıklarımız var. Şu anda iyisiyle kötüsüyle bu mücadeleyi başarıya ulaştırmaktan başka bir çaremiz yok. Çünkü karşımızda gerçekten dışarıdan emir almış, olmaz da olmaz diyen bir hükümet var. Türkiye'de ilk defa on bin işçinin iş hakkı feshedildiği, kanunun, anayasanın dinlenmediği bir durum yaşanıyor. İş hakkı feshedilen işçi 4-C'ye gönderilecek ve buna da sendikalar seyirci kalacak. Bizim kaybedecek hiçbir şeyimiz yok.

Bu gün 20 Şubat ve Türkiye'nin dört köşesinden işçiler, emekçiler geceyi burada geçiriyorlar. Böyle bir eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Artık bu mücadele, TEKEL işçisinin mücadelesi olmaktan çıktı. Türkiye'deki bütün sivil toplum örgütleri, ülkesini, işini, ailesini, çocuğunu seven herkes burada. "Evet, iplerden kurtulmanın zamanı geldi," dedi. TEKEL işçisinin bu direnişi Türkiye'nin kurtuluşu ve şu anda önünde başka bir yol olmadığını görenlerin buluşma noktası oldu. Türkiye'nin her katmanından insanlar, siyasi partisinden sivil toplumuna, sağcısından solcusuna, düşüncesi ne olursa olsun, biat kültürünü kabul etmeyerek ve bu AKP iktidarından –bu ülkeye daha fazla zarar vermeden– kurtulunması gerektiğine inanarak birleşti. Yeterli mi derseniz, hayır, yeterli değil.

Siz bu eyleme başlamadan önce Türkiye'de bir açılım tartışması vardı. İzmir'de DTP konvoyuna müdahale edilmesi, bir Kürt-Türk savaşı mı çıkacak diye ciddi kaygılar yaratmıştı. Ama siz geldiniz ve bir pankart açtınız. Açılımı biz yaptık dediniz. Nedir buradaki açılım?

Türkiye bu iktidar tarafından özellikle son 2 yılda bir korku cehennemi haline

getirildi. Haktan, hukuktan, emekten yana herkes bir yerlere alınıyor. Telefonlar dinleniyor. Okumuş yazmış insanlarımız birbirine düşmeye başladı. Açılım dediler, işte açılım burada. Türkiye'nin 23 ili ve 47 ilçesinden gelen insanlarımız var. İlk 3-4 günde insanlar birbirine böyle uzaktan baktılar ama ondan sonra halaylar çekmeye başladılar. Trabzonlusu geldi halaya katıldı. Diyarbakırlısı geldi horona katıldı. Başka bir şey de eylem başlamadan bir domuz gribi çıkarmışlardı Türkiye de. Aman ha şunu yapmayın, aman ha bunu yapmayın. Türkiye'de domuz gribinin de olmadığını TEKEL işçisi gösterdi. 68 gündür çadırlarda yaşıyor, birbiriyle kucaklaşıyor, elini, ayağını yıkayamıyor. Her türlü olumsuz hava şartlarına rağmen hiç kimse domuz gribinden ölmedi. Demek ki Türkiye'de domuz gribi diye bir olay yok.

Bu mücadele bir şeyi gösterdi. Türkiye'nin kurtulması gereken birinci sorun TBMM'deki 550 milletvekili. İkincisi ise, iş-ekmek-özgürlük sorunu. Başka bir sorunu yok.

Bir dönem Türk bayrağıyla gelip İstiklal Marşı okudunuz İstanbul şube olarak. Buna niye ihtiyaç duydunuz? Kime ne mesajı vermeye çalıştınız?

Türkiye Cumhuriyeti varsa burada Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrağı olur. Eğer bayrağı tartışıyorsak o işte başarılı olamayız. Türkiye Cumhuriyeti'nde yapıyorsan o zaman bu mücadelenin başında da Türkiye Cumhuriyeti'nin bayrağı olması lazım. Sabahları Harp-İş sendikasından bu alana 12 metrelik bayrağımızı açarak kortej halinde yürüyerek geldik.

Kime mesaj veriyorduk. İşte Türkiye'de açılımı yapmaya çalışanlara, Türkiye'yi doğru bir şekilde yönetiyorum diyenlere, sıcak koltuklarında rahat oturanlara veriyorduk mesajımızı. Misak-ı Millî sınırları çizilirken, sınırlarının tarihini yazanları, o tarihte can verenleri güzelce bir okusunlar, Türkiye'de açılım yapmaya kalkışanlar. Kürt'ü de Laz'ı da Çerkez'i de Türk'ü de ağızlarına ondan sonra alsınlar, ondan sonra açılımlar yapsınlar.

Ama memlekette bir Kürt meselesi de var. Siz bir sendikacı olarak bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Valla Kürt meselesini inkâr eden zaten ne diyeyim yani Allah'ı inkâr etmiş gibi bir şeydir. Bu bizim bir gerçeğimizse bunu da kabul etmek lazım.

Bu meseleye dair sohbetler oldu mu? Mesela Trabzon, Samsun, İstanbul, İzmir gibi bölgenin dışındaki arkadaşların bakışı nasıl?

Bu zamana kadar sadece mağdur edilmiş bir bölgemiz var. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Türkiye'de 380 tane fabrika açılmış. Bu fabrikaları kapatmasalar zaten Türkiye'de ne Kürt ne Türk sorunu ne de başka bir sorun olur. Türkiye'de sadece iş, ekmek ve çalışma sorunu var, başka bir sorun yok.

Kürtlerin anadil talepleri yok mu? Bu bir sorun değil mi?

Eğer dil sorun olsaydı, bizi yaradan Mevlâ herkesi bir tip ve tek dilde yaratırdı. Yaradan böyle bir şey yapmıyorsa, yaradanın kullarının böyle yapma şansı var mı? O zaman ben Müslümanım, ben dini şöyle savunuyorum diyenler, Allaha şirk

koşmuyorlar mı, insanların diliyle görüntüsüyle oynayanlar? Ben olaya böyle bakıyorum.

Sizden önce de eylemler yapıldı ama Türkiye'nin ve dünyanın gündemine bu kadar oturmadı. Bu eylem Fransa, İngiltere, Almanya işçi sınıfından da destek aldı. Bunu neye bağlıyorsunuz?

Daha önceki eylemlerimiz tek bölgeyi ve sınırlı bir kitleyi kapsayan eylemlerdi. Şu an, TEKEL eylemi birçok sorunu geri plana attı. Ülkeyi yönetenler, bir gün terörist, bir gün domuz, bir gün şeytan dedi. Ama bizim toplumumuz hep mazlumun yanında olmuştur. TEKEL işçisi mazlum ama AKP'nin karşısında dimdik, onurunu satmayan, anayasanın kendine vermiş olduğu haklarının dışında hiçbir şeyi kabul etmeyen bir kitle. Kimisi bu kitleyi dürüstlüğü, kimisi dik durduğu, kimisi de herkesin demek istediğini dillendirdiği için destek veriyor. 7 yıllık süreçte, bu iktidarın bu ülkede neler yaptığı ortada. Ulu önderin Türkiye'nin her köşesine açmış olduğu fabrikaların yok edildiğini bugün insanlarımız görüyor. Çalışacak diyorlar kapanıyor. Toplum da gerçekleri görüyor. Başbakan diyor ki, "TEKEL işçilerini sendikalar kullanıyor".

Sadece sendikalar değil, sol partiler ve örgütler de kullanıyor dedi.

Ülkeyi yönetenleri kimler kullanıyor, biz de onları görüyoruz zaten. Ki bunu da zaten ülkenin Başbakanı bile itiraf ediyor. Başbakana göre TEKEL işçisi bunlara oy vermemiş; esnaf, eczacı, çiftçi vermemiş; vermemiş oğlu vermemiş. Meclis'te çıkıp yemin ettikleri yerin arkasında "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" yazıyor. Öyle bir yazının önünde yemin edeceksiniz, milletin oyunu tanımayacaksınız. Onları da birileri kullanıyor valla bana kalırsa. Bunlardan önce kendilerini kullandıranlar Türkiye siyasi tarihinde çöplüklerde geziyor. Onun için bir Türk vatandaşı olarak, TEKEL işçisi olarak onlara tavsiyemiz fazla kullandırmasınlar kendilerini. Dünyaca ünlü bir maliye bakanımız vardı, Kemal Unakıtan. Amerika'da dünyanın en iyi maliye bakanı seçilmişti, doktor unvanı almıştı. Bu özelleştirmeler bittikten sonra bu sayın maliye bakanı nerelerde acaba? Dünyanın en iyi bakanı olarak Amerika'da mı görev yapıyor?

Bir sürü yardım destek vs geldi. Bunların paylaşımı nasıl organize ediliyor?

Aşağıda bir ambar oluşturduk. 13 şubemiz var. Her ne gelmişse, 13 şubenin şube başkanlarını çağırıyorduk. Torbalarla onlara teslim ediyorduk. Onlar da gidiyorlar çadırlarda ihtiyacı olan arkadaşlara dağıtıyorlardı.

Bu kadar deneyimli ve işin farkına varmış sendikacı olarak bu 68 gün size ne öğretti?

Çok şey öğrendik, anlatmakla bitmez. Her şeyden önce hakkımız olan bir şeyin birileri tarafından gasbedilmesine izin vermedik, vermeyeceğiz de. Ne olursa olsun.

22 Şubat'taki toplantıdan ne bekliyorsunuz?

Türkiye'de eğer birileri konfederasyonların liderliğine soyunmuşlarsa, bu görevi hâlihazırda taşıyorlarsa, 22 Şubat'ta da işte bu mücadelenin başarıya ulaşması için alınması gereken en etkili kararın alınmasını istiyorum.

Etkili kararlar ne olabilir?

Etkili karar genel grev kararıdır. Bu 4 Şubat'taki gibi uygulanacaksa hiç alınmaması taraftarıyım. İnsanları en çok üzen beklemek. Şimdi zamanın yok senin bir şeylere mecbur edilme ihtimalin var. Şansın var ama birileri o kadar geniş ve rahat hareket ediyor ki, işte bu insanı öldürüyor. Hani derler ya avcı aslanı vurmuş aslan kan kaybediyor, bakıyor yandan da bir kaplumbağa geçiyor. Diyor ki "ormanların kralıydın hadi konuş bakayım bir göreyim". Aslan diyor ki; "bu avcının yağlı kurşunu beni öldürmez ama senin bu kem kem konuşman beni öldürüyor". Hükümete evet birileri bir talimat vermiş, bize bunu yapıyor. Türkiye'de emeğin kutsallığına inanan, emekçinin aidatını alan insanların bu kadar rahat davranmasını asla kabullenmiyorum.

Bu eylemden sonra sendikacılık nasıl olur Türkiye'de?

Türkiye'de sendikalarda hiçbir şey 15 Aralık'tan öncesi gibi olmayacak. Bunun bilincindeyim. Eğer bunu birileri 15 Aralık'tan önceki gibi devam ettirirse, bu da onların şerefi olsun. Burada, arkadaşımız öldü, toprağa koyduk. Bu mücadeleden sonra sendikacılar hâlâ o sıcak koltuklarında rakı kadehlerini tokuştururlarsa, derim ki yazıklar olsun o işçilere.

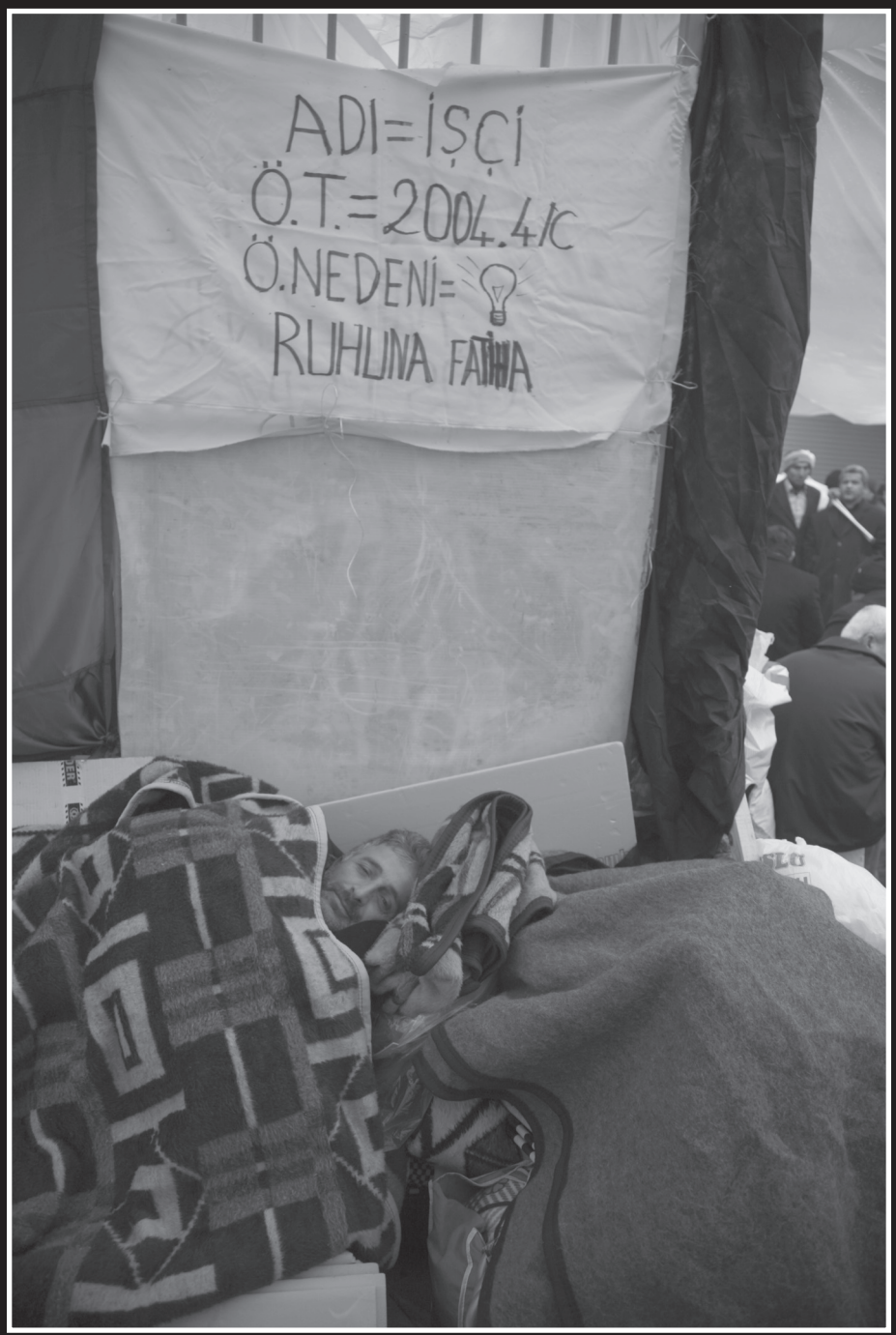
Peki, nasıl bitecek bu iş?

Mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdürüyoruz. Hükümet ne derse desin TEKEL işçisi asla onurunu, makarnaya, kömüre satmayacaktır. Çocuklarına onurlu bir gelecek bırakmak için burada.

Bu eylemin sloganı ne?

Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz.

69. Gün

TAYYİP ERDOĞAN
GEÇMİŞİNİ UNUTMA
İŞÇİYE SAHİP ÇIK
AYDIN TEKEL İŞÇİLERİ
TÜRKİYE
EKMEK İÇİN
YILGINLIK YOK
DİRENİŞ VAR

SÜMER KAPANIRKEN DİRENSEYDİK TEKEL KAPANMAZDI BELKİ!

Hatice Burun

20 yıllık işçiyim. Malatya'da çalışıyorum. Sigara fabrikasından yaprak tütün bölümüne geçtim.

Özelleştirmeler Türkiye'de TEKEL'le başlamadı. Ondan önce Malatya Sümerbank satıldı. Et balık gitti. Telekom gitti. Sıra TEKEL'e geldi. Alkollü içkiler, sigara fabrikası ve yaprak tütün özelleştirildi. Bunlar olurken özelleştirmelere nasıl bakıyordunuz? Sizi etkileyeceğini biliyor muydunuz?

Tabii biliyorduk. Sümer kapandığı zaman da desteğe gittik ama böyle bir katılım yoktu. Sümer'in kapandığı zaman şimdiki gibi katılım olsaydı Sümer de kapanmazdı. Belki bizim TEKEL de... TEKEL'in kapandığı zaman yine eylemlerimizi yaptık. Günlerce çocuğumuzla, eşimizle fabrikada kaldık; Ankara'ya geldik, giremedik. Eyleme katılmamız engellendi. Ankara'ya 1 saat kala döndük yoldan.

2007'de Özelleştirme İdaresindeki eylemden bahsediyorsunuz.

Evet.

Sümerbank işçisi yeterince destek görmedi diyorsunuz.

Görmedi tabii.

Bunda sendikaların, sendikacıların payı var mıdır sizce?

Mutlaka.

Ne yapsalardı o zaman?

İşçileri eyleme çağırsalardı; ama oranın işçisi de önemli. İşçisi de demek ki birlik değilmiş. Yani şimdi bizim işçimiz birlik oldu burda...

Siz de son noktada birlik oldunuz. Alkol satılırken, sigara kapanırken de böyle eylemler yapıldı mı?

Yapılmadı.

Niye yapılmadı?

"Sigara kapandı sen Malatya'ya, sen Samsun'a git. Dağıtım yaptık, size yer gösterdik" dediler, onların ağızlarını kapattılar.

Sigara satıldı, yaprak tütün ne işe yarar ki? Düşünmediniz mi onu?

Ne bileyim belki de orada bizi emekli eder diye düşündük. Böyle olacağımızı bilmiyorduk.

Bu eylem nasıl örgütlendi?

Sendikacılarımız da, biz de, bu artık son nokta, son eylemimiz, artık eylem hakkımız olmayacak 4-C'ye gidersek dedik. Birlik olduk. Bizim son noktamızdı.

AKP'nin önünde ilk gün var mıydınız?

Vardım. Ankara'ya girişimizde Gölbaşı'nda bizi durdurdu polisler. Biz de yolda yürüyüş yaptık, komple arabalardan boşaldık, yolu kapattık.

Malatya'dan kaç kadın geldiniz biliyor musunuz?

Biz ilk geldiğimizde 30 kadındık.

Yolu trafiğe kapattınız. Daha önce hiç böyle eylemler yapmış mıydınız?

Yok, ben hiç katılmamıştım.

Sonra Ankara'ya geldiniz. AKP'nin önünde biriktiniz…

Gruplar halinde Ak Parti'nin önüne gittik. Orada bağırmaya başladık. Ama çok soğuktu. Yani şimdiki gibi değildi. Akşam 10'a kadar bekledik orada. Benim Yenimahalle'de bir akrabam vardı. O geldi aldı. Ertesi gün biz evden çıktık geldik. Arkadaşlar: "Abdi İpekçi Parkı'ndayız. Polis bizi burada abluka altına aldı, siz isterseniz Ak Parti önüne gidin. Bize gaz müdahalesi olacak, buraya gelmeyin," dedi. Biz de arkadaşlarımızı yalnız bırakmak istemedik. Abdi İpekçi Parkı'na geldik. Arkadaşlarımızın yanında olalım gazı biz de yeriz dedik.

Abdi İpekçi'ye girebildiniz mi? Polisler izin vermemiş işçilerin girmesine!

Sokmuyorlardı da biz yolunu bulduk, girdik iki kadın. Çok soğuktu. Yağmur yağıyordu. 3 gün kaldık. En uzun kalan eylemci bizmişiz. Ondan sonra arkadaşlar sulara girdiler. Kendi isyanlarını söylediler. Soğuktan durmadan çay içiyorduk, ısınmak için ateş yaktık, dört yanımız polisti. Ablukaya almışlardı bizi. 3. gün polisler şeylerini giyiyorlar. Biz yağmurluklarımızı giydik, su sıkacaklar diye. Limon hazırladık. İnan bize bir şey geldi, hiç korkmadık, önce suyu verdiler hiçbir işçi kaçmadı zaten. Sonra baktılar işçiler kaçmıyor. Gazı verdikten sonra birbirimizi kaybettik. Benim hiç gözüm görmedi, nefesim daraldı, lavaboya saklandım. Sonra arkadaşlarla bir araya gelmeye çalıştık. O Sıhhiye'yi arkadaşlarımı bulmak için 4 kere dolandım. Arkadaşlarımız bize telefon açtılar. Türk-İş'in önüne geldik. Bu zamana kadar eylemimizi sürdürüyoruz.

Türk-İş'in önüne geldiniz ve binaya girdiniz…

Binaya girdik. Toplantı salonuna geçtik. Millet o gazın etkisinden kurtulamamıştı. Bir arkadaşımız yüzünü yıkadı, gözleri 4 saat görmedi gazın etkisinden. 3 gün yüzümüzü bile yıkamadık, gaz gözlerimizi yakar diye. İsyan ettik, böyle olur mu diye. Ne bileyim yani herkes perişandı, kadınlar özellikle çok perişan oldular. Elbiselerini, arkadaşlarını bulamamışlar, bir araya gelemediler.

İlk 5 gün karmaşa vardı, ne olacağı belli değildi. Sendikacılar gelip size açıklamalar yapıyorlar mıydı?

Evet, Türkel "siz buradaysanız biz de buradayız" dedi.

5 gün sendikada, Türk-İş salonunda mı yattınız?

3-4 gün Maden-İş'te kaldık.

Bu arada kadınlar birbirinizi tanımaya başladınız.

Değişik illerden gelen kadınlar sohbet etmeye başladık, yaşadıklarımızı anlattık birbirimize. Böyle bir eylem görmedik, ilk kez gaz yedik. Kimi hükümete kızıyordu, kimi sendikaya kızıyordu, işte karışıktı durumumuz.

Sendikaya niye kızıyorlardı?

"Önceden bize destek verselerdi, böyle olmazdı" diyorlardı.

Sonra size kadın destekleri artmaya başladı.

Evet. Kadınlarla ilişkimiz çok güzeldi. Partilerden kadınların yardımları çok oldu. Valla iç çamaşırından tut da ekmeklerini bile bizimle paylaştılar. Tencerelerle bize çorba yapıp getirdiler.

Sonra TEKEL kadınları eylemin önüne geçti.

Evet. Açıklamalar yaptık.

Televizyonlara çıktınız, açıklamalar yaptınız. İşçi kadındınız, eylemci kadın oldunuz. Hayatınızı nasıl değiştirdi bu?

Böyle bir şey görmemiştim, çok etkilendim. Hani insanlarla kaynaşmak, yeni dostlar edinmek, her örgütten insanlarla tanışmak. Bilmiyorum insanı çok değiştiriyor.

Sizin hayatınız nasıl değişti? TEKEL işçisi kadın olarak böyle televizyonların, gazetelerin ilgisi yoktu üzerinizde. İşinize gidip geliyordunuz herhalde eylemden önce...

Tabii, işten eve evden işe. Sabah kalkıyordum. Çocuklarımı hazırlıyordum, okula gönderiyordum, işe çıkıyordum 6. 40'ta. Akşam 5'te eve dönüyorduk. Çocuklarımız okuldan geliyordu. İlk işimiz mutfağa girip yemek hazırlamak, çocuklarımızın okuldan gelmesini beklemekti. Cumartesi, pazar da işte biraz kendimize zaman ayırırdık. Alışveriş ediyorduk...

Kaç çocuğunuz var?

En büyük kızım 17 yaşına girdi. 2 kızım bir oğlum var.

Çocukları nasıl büyüttünüz, kim baktı?

Ben kreşte çalışıyordum zaten. Çocuk gelişimi mezunuyum. Kız meslek lisesi… Çocuk eğitimcisi olarak girdim işe, çocuklarım da benimle işçi olarak çalıştılar.

17 Ocak mitingi oldu. Miting'de bir kadın arkadaşınız konuştu. Mitingi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Valla bağıra bağıra gittik, en öndeydik. Resimlerimiz de çıkmış. Katılım çok güzeldi. Kadın arkadaşımız konuşurken çok gururlandık, işçi kadınlar olarak.

4 Şubat'ta bir grev oldu burada. Grevi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben açlık grevinde görevliydim, arkadaşlara hizmet ettim.

Açlık grevini nasıl değerlendiriyorsunuz? Niye açlık grevi yaptınız?

Vallahi ağladık biz, amaca ulaşmak için, hakkımızı almak için yaptık grevi.

17 Ocak'ta kürsü işgali, sonra sendika işgali oldu. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bazı arkadaşlarımızın kendi düşünceleri. İşçilerin karar aldığı bir eylem değil. Bir grubun öfkesinin taşması diyorum.

Niye öfkelendiler?

Biz genel grev istedik. O da açıklamayınca kürsüye gitti arkadaşlar.

Sonra sendika işgal edildi. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendikaya güvenmedikleri için mi bilmiyorum. Ben sendikaya güveniyorum. Sendika olmazsa biz olmayız; biz olmazsak sendika olmaz.

Sendikayı eleştirdiğiniz noktalar var mı?

Önceleri çok eleştiriyorduk, ama şimdi eleştirme şansımız kalmadı.

Dün de Türkiye'deki değişik konfederasyonların üyeleri gelip sizinle bir gece geçirdiler. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Katılım çok güzeldi ama bir sonuç yok. Arkası ne oldu? Hani?

22'sinde tekrar konfederasyonlar toplanıp bir karar alacaklar. Nasıl bir karar çıkmalı sizce?

DİSK başkanı mıydı, hangisiydi, genel grev kararı alacağız demiş. Güzel bir karar bekliyoruz, iyi bir şey çıksın. Aha, şurada bir haftamız kaldı bizim.

Bu gün 68. gün. Size ülkenin her yerinden destek geldi. Eylemin bu kadar devam etmesinde desteklerin etkisi var mı?

Tabii vardır. Destekler olmasa, yemek gelmese, herkes cebinden yese bu kadar millet durmaz burada, çünkü parası biter insanın. Mesela dakika başı çay içiyorlar. Çay parası bile ödeyemez. Desteklerin çok etkisi var uzamasında.

Banyo sorununu nasıl çözüyorsunuz?

DİSK'in binasında kalıyoruz. Orada yapıyoruz.

Orada mı yatıyorsunuz geceleri?

Sünger yataklar bir de elyaf yorganlar var. Kaldığımız yer sağlıklı değil ama kalmak zorundayız, her şeyi göze alarak geldik zaten.

Kadınlık halleri sizi zor durumda bırakıyor mu?

Zordu, evet, tuvalet en zor şey zaten.

Başı örtülü bir kadınsınız. Erkeklerle aynı yerdesiniz. Çadırlardasınız. Bu sizi nasıl etkiledi?

Hepimiz hep arkadaş, ağabey, kardeş gibi olduk. TEKEL'de sürekli zaten erkeklerle çalışıyorduk ve önceki TEKEL eyleminde de biz aynı yerde, TEKEL'in lokalinde kaldık, sabahlara kadar oturduk.

Bu eylemde parlamentoda grubu olmayan EMEK Partisi, ÖDP, TKP gibi partiler; gençler, gruplar size destek veriyorlar. Eylemden önce onlara bakış açınız nasıldı? Bu eylem değiştirdi mi bir şeyleri?

Yani onları daha sıcak, yakın gördüm. Ben hiçbir parti ortamına girmemiştim. Böyle bir ortamı da çok fazla görmemiştim.

Başı kapalı bir eylemcisiniz. Bu konuda bir tepkiyle karşılaştınız mı?

Tepki şöyle: "Sen baş örtülüsün, Ak Partilisindir" diyorlar. Baş örtüsünün Ak Parti'yle bir ilgisi yok. Ben Ak Parti'den önce, ilkokul 5. sınıftan beri kapalıyım. Başım örtülü ama her ortama girerim.

4-C'ye geçerseniz başınızı açmanız gerekebilir.

Yook açamam...

Eğer kamu kurumuna verilirseniz açmanız gerekecek.

Bunu bilmiyordum ben.

68 günlük eylemde sizi en çok etkileyen ne oldu?

Her şey çok etkiledi. En çok da Kürt, Laz, Alevi, Sünni, sağcı, solcu, partilerin, insanların bir arada olmasından etkilendim.

Bir açılım yaptık diyorsunuz, nedir yaptığınız açılım?

Bence bir açılıma gerek yok. Tayyip'in ne açılım dediğini anlamıyorum ama biz burada gerçekten Kürt, Türk hepsini bir araya topladık.

Değişen yargılarınız oldu mu? Kürtlerle, Alevilerle ilgili.

Yok. Aleviler zaten benim arkadaşım. 20 yıldır birlikte çalışıyoruz.

Bu eylemin sloganı neydi sizce?

Ölmek var, dönmek yok… Bir de TEKEL işçisi direnişin simgesi, TEKEL işçisi yalnız değildir.

UYUTULMUŞ BİR İŞÇİ, UYUMUŞ BİR SENDİKA VARDI!

Metin Yüncü

On altı yıllık işçiyim. 2 çocuğum var. Kız liseye, oğlan 3. sınıfa gidiyor. Malatya'da çalışıyordum.

Malatya'dan önce nerede çalışıyordunuz?

Rakı fabrikasındaydım. 2004 yılında fabrika özelleşti, Malatya'ya geçtik.

Eylemin ilk günü burada mıydınız?

Buradaydım.

Sümerbank, Telekom, Et Balık özelleştirildi ve sıra TEKEL'e, alkollü içkilere geldi. Alkollü içkilerdeki özelleştirmede işçiler neden bir eylemle itiraz etmediler ya da ettiler mi? Neler yapıldı?

Orada da itirazımız oldu. Biz sendikanın talimatlarıyla vizite eylemi gibi eylemleri sessizce yaptık ama kimse duymadı. Basın da yoktu. Artı biz de TEKGIDA-İŞ'e bağlıyız. Sigarada yaprak tütüne ait yerler duruyordu. Biz alkoldeyken sendika diğer yerlerdeki gücünü kullanmak istemedi mi ne olduysa pasifize etti. Biz kendi halimizde sessiz sakin eylemler yaptık.

Yani alkollü içkilerdeki işçi aslında yalnız bırakıldı, sigarayla, yaprakla birleştirilmedi aynı sendika olmasına rağmen, öyle mi?

Evet, aynı sendika olmasına rağmen duyarsız kaldı TEKGIDA-İŞ. O zamanki yönetim farklıydı.

O yönetimle bu yönetimin farkı neydi?

Farkı vardı. Ne bileyim herkes keyfini çatmış. Kimse işçiye bir şey anlatmadı. Bir seminer düzenleniyordu, 2 saatlik bir seminer sonunda bir sertifika veriyordu.

Siz hiç katıldınız mı?

Katıldım.

Ne anlatıyorlardı?

İşçi ne demektir? Sendikacılık nasıl olur? İşçinin görevleri nedir? Küçük çaplı şeyler tabii. Biz içeriğini açılımını bilmiyorduk, soracağımız soru bile aklımıza gelmiyordu ki sendikacıya. Çünkü o bilinç zaten bizde yoktu. Suç bizde de var. Okumadığımız için tam da bilmiyorduk, özelleştirince mağdur olacağımızı. Sadece di-

yorduk ki, hükümet hangi hükümet olursa olsun fark etmiyor, özelleştirebilir ama en azından çalışanını mağdur etmez. Bizi alır diğer kurumlara verir beklentisi içindeydik. Demek ki diyorduk, hükümetin bildiği bir şey var. Sonra satıldı 292 milyon dolara. İçindeki malzemenin fiyatı bile onu aşardı. En ucuza alkollü içkiler gitti. Türkiye genelindeki tüm alkollü içkileri 292 milyon dolara sattılar, bunun içinde alkol stoku, hammadde stoku var. Olduğu gibi, hurdasını satsa, oradan, adam çıkarırdı parasını. Neyse biz dilekçe vermiştik zaten. Ben sosyal tesislerde misafirhane bölümüne bakıyordum. Benle beraber geri hizmetlerde olan kişiler dilekçe verdik. Dedik ki, özel bizi ne yapsın, özelde çalışamayız.

Nevşehir'de mi çalışıyordunuz o zaman?

Evet Nevşehir'de. Rakı fabrikasında. TEKEL'in rakı fabrikası sadece Nevşehir'de var, şehir olarak diyorum. Bazı yerlerde suması var, şarabı var. 2004 yılında apar topar bir gecenin içinde tayinimizi çıkardılar dediler: "Perşembe günü ilişik kesiliyor, cuma günü işte olacaksınız." Yaprak tütün işletmesine verdiler bizi. Bazı arkadaşlar da sigaraya filan dağıtıldılar.

Siz yaprak tütünü mü seçtiniz?

Ben seçmedim.

Onlar mı gönderdi?

Evet. TEKEL'in kendi bünyesindeki atamaları Özelleştirme İdaresi yaptı. 20 kişi şu tarafa, 20 kişi bu tarafa diye. Sonra biz geldik, karda kışta tütün işine girdik. Diyeceğim biz hiç tütünden anlamazken, tütünü öğrendik. 6 yılımız öylece geçti. Özelleştirme sürecinde sıra sigaraya geldi. 2008 yılında da sigaranın özelleştirilmesi ihalesi oldu. Sigarayı da çok ucuz bir şekilde sattılar sağ olsunlar!

2007'de Özelleştirme İdaresinin önünde bir eylem vardı, o eyleme gelmiş miydiniz?

Ben gelmemiştim o zaman, bir işim vardı, diğer arkadaşlar geldi. Sigara da bir küsur milyon dolara gitti.

O eylemi nasıl değerlendiriyorsunuz? Özelleştirme İdaresine geldi işçiler, gazlı, sulu saldırılar yaşandı ama dönüp gittiler o gece.

Döndüler.

Ya da eylemin sonrası da örgütlenmedi değil mi?

Orada da pasif bir şeyler oldu. Onlara dendi ki, "böyle bir şey yapalım, tutarsa tutar, tutmazsa tutmaz". Çünkü sigara kapansa bile yaprak tütüne geçeriz hesabındaydılar.

Ama sigara yoksa yaprak tütün neye yarar ki?

Onu öyle düşünmediler ilk zamanda.

Siz o zaman sigara yoksa yaprak tütün neye yarar, bunu tartıştınız mı?

Değerlendirmeyi kendimiz yapıyorduk, kendimiz konuşup kendimize kızı-

yorduk. Ondan sonra sendikacı arıyorsun doğru dürüst bir sendikacı bulamıyorsun muhatap olacak. Biz de zaten taban ile muhatap oluyoruz, onun üste çıkması lazım. Ulaşması çok zor. 2008 yılında bir eylem daha oldu. 18 Şubat 2008'de biz Malatya'dan yola çıktık. Yollar kapalıydı. Bilinçli şekilde yolu açmadılar, otobüsler ulaşmasın Ankara'ya diye. O zaman bir ihale durumu vardı. Bizi getirmek istemediler, sonra arkadaşlar geri dönmek zorunda kaldılar.

Peki bu eylemler nasıl örgütleniyordu? Eylem kararlarını nasıl alıyordunuz? Yukarıdan bir yazı mı geliyordu yoksa siz aşağıdan tartışıyor muydunuz?

Yok yok, o zaman yukarıdan diyorlardı ki, şu tarihte Özelleştirme İdaresinde eylem var, otobüsler hazır. Temsilciler, şube başkanları bir liste yapıyor, sendikanın yazısı ile harekete geçiliyordu. Sendikaya bizim şunu yapalım deme lüksümüz pek yok gibi bir şeydir. Söz dinletemiyorduk ki, kim bizi tanıyor ki!

Sendikacılar ile bunları tartıştınız mı hiç?

Kendi iş yerlerimizdeki temsilcilerle tartışıyorduk. Niye bizim haberimiz yok olan bitenden? Niye biz bilgilendirilmiyoruz? Daha önce alkollü içkilerde günlük haberleşme oluyordu. Malatya'ya gittik hiç haber alamadık, kesildi birdenbire. Bunu da ben sendika temsilcilerine bağlıyorum.

Peki, temsilci size ne diyordu?

Bir şey yok, haber yok, olsa yazı-faks gelir diyordu sendikacılar. Bizi de sakinleştiriyorlar "aman bir şey olmayacak kafanızı yormayın" diye. Derken bu döneme kadar geldik.

Bu eylem nasıl örgütlendi, nasıl haberiniz oldu?

Biz hâlâ hükümetin bizi özlük haklarımızla diğer kamu kurumlara göndereceğini düşünüyorduk. Ta ki Tayyip Erdoğan'ın katıldığı İstanbul'daki tersane açılışına kadar. O arada bizim İstanbul Cevizli'deki arkadaşların tersane açılışında yaşadıkları olayları ve Başbakanın dediklerini televizyondan duydum. Ertesi gün temsilci Fatma hanıma, boş durmanın zamanı değil, 4-C'ye geçecekmişiz, hareketlenmenin zamanı geldi, dedim. O arada zaten bazı illerde hareketlenme başlamıştı.

Nereler hareketlendi?

Diyarbakır ilk hareketlenen. Ak Parti'ye yürüdüler, ondan sonra ben en az çekmediysem yirmi tane mail çektim Türk-İş'e. Dedim bu saatte durmanın, beklemenin de anlamı yok. "Ne istiyorsunuz? Ne yapalım" diye bize o zaman soruldu.

Türk-İş'e de TEKGIDA-İŞ'e de öyle küçük çaplı vay yemek yememeymiş, vay küçük iş bırakmaymış, işyerini terk etmemeymiş, bunlar basit, kimsenin haberi olmuyor yaptığımız eylemlerden dedim. Ankara'da büyük bir miting istiyorum, ben arkadaşlarım adına yazıyorum dedim. Mustafa Akyürek'e bile çektim. Sağ olsun aramış ama ulaşamamış. Fatma hanımla görüşmüş. "Sizin oradan Metin Yüncü arkadaşımız mail gönderiyor acele cevap istiyor bizden, onun cevabını veriyoruz isteği olacak, Ankara'da büyük bir miting olacak" demiş. Bu arada ben Ak Parti'nin milletvekillerine de mail çektim. Siz bize söz verdiniz, Bülent Arınç Manisa'da "bo-

şuna panik yapmayın, siz işçi olarak özlük haklarınızla beraber diğer kamu kurumlarına gideceksiniz" demişti diye yazdım. Ama işte buralara kadar geldi süreç.

Aralık'ın 14'ünde Ak Parti önünde kitlesel bir basın açıklaması, büyük bir miting olacak, bu iş olana kadar da orada kalınacak diye bir yazı geldi.

Bu yazının sizde yarattığı etki ne oldu?

Bu bir güven sağladı. En azından bizim düşündüğümüz gibi onlar da düşünüyor, arkamızda duran birileri var dedik. TEKGIDA-İŞ'in genel başkanı Mustafa Türkel çok babayiğit, kendine güvenen, dik duran birisi. Burada onu gördük, biz onun sayesinde buradayız. O da bizim sayemizde, bizden güç alarak ayakta duruyor. Birbirimize destek olarak gidiyoruz.

Bindiniz otobüslere…

Evet.

Ak Parti'nin önüne geldiniz.

Geldik.

O günden başlayalım anlatmaya...

O gün çantalarımızla filan kıyafetlerimizi almıştık çünkü gidişi var dönüşü yoktu bu işin, yani bunu bilerek geldik. Ben çantamı AŞTİ'de emanete bıraktım. Yatacak, kalacak bir yer bulursak alırım dedim. Polisler karşılayınca bizi şok geçirdik. Biliyorlar başlarına gelecekleri çünkü burada bir alevlenme olacak. Onların korktukları farklı kişiler vardı. Diyarbakır'dan gelen arkadaşların ortalığı karıştıracağını hesaplıyorlardı büyük bir ihtimal.

Ak Parti önüne nasıl gittiniz?

Otobüsler AŞTİ'nin önünden belirli bir yere kadar geldi, ondan sonra o tarafa giriş yasak buradan yürüyerek devam edeceğiz inin dendi. Yolu kapattık, polis kalabalık değildi, geri çekildi. Vali ile irtibata girdiler. Vali "yolu açın, Diyarbakırlılar hariç diğerlerini gönderin" demiş. Diyarbakırlı arkadaşlar orada mı kalacak, zaten en çok otobüs Diyarbakır'dan gelmiş. Olmaz dedik, yolu kapatırız dedik. Aldılar. Ak Parti'nin önüne yürüyerek geldik. Herkes orada, ana baba günü. Kimin ne yaptığı belirsiz. Evet, millet bir beklenti içinde, birinin açıklama yapması bekleniyor. Basın orada, dedik birileri konuşacak herhalde, bir muhatabımız olması lazım. Herhangi bir milletvekili gelecek, konuşacak, derdimizi, ne için geldiğimizi anlatacağız, beklenti içerisindeyiz. Kimse gelmedi hükümetten. CHP'nin ve MHP'nin milletvekilleri oradaydı ama onlar da bir yere kadar bizim yanımızda olabiliyorlar, sonra insanların işi var gidiyorlar. Akşama kadar bekledik. Saat 22:30 oldu insanlar yoruldu, oturacak yer yok, hava yağmurlu, oralarda alışveriş merkezi vardı. Kimi arkadaşlar oraya gidiyor, çay içiyor falan. O gün akşam otobüsle ben Adapazarı'na kız kardeşimin evine gittim. Ertesi gün televizyona baktım, bayağı bir hareket var bu iş olmamış. Ben bir günde olur sanıyordum. Tayyip Erdoğan'la görüşür, işi tatlıya bağlar, sözünü alır geri döner arkadaşlar diye gönül rahatlığıyla gitmiştim. Televizyona bir baktım ertesi gün akşam, öyle bir şey yok. Arkadaşlar Abdi İpekçi Parkı'na gelmişler, çadır kurmuşlar.

Ankara'ya geldim, saat 14:30 civarıydı, Abdi İpekçi Parkı'na gittim, içeriye giremedim polis barikat altına almış, giriş-çıkış yok. 2-3 arkadaşımı daha buldum, onlar da girememiş oraya. Derken polis bizim olduğumuz bölümü de çevirdi. Sonra polis müdürü oradan anons yapıyor "sayın vekillerim, siz ayrılın birazdan müdahale yapılacak" diyor. Ortada müdahale yapılacak hiçbir şey yok, müdahale anonsları geliyor polis müdüründen. Ondan sonra İstiklal Marşı okunuyordu, İstiklal Marşı daha bitmeden son dakikalarında suyla başladılar, milletvekilleri de içinde olmak üzere. Uzaktan görünüyor. Su, arkasından gaz. Gazdan millet dağılmaya başladı. Biraz geri çekilmek zorunda kaldık; içeri giremiyorsun, kaçamıyorsun.

Peki ne hissettiniz?

Çok kötü. Biz oraya sanki bölücü olarak ortalığı karıştırmak için geldik. Oradaki polislerin çoğu bizim yeğenlerimiz, çocuklarımız yaşında gençler. Devletin üniformalı polisleri, bir vursan belki yarısı boşa gidecek ama. Arkadaşım poşet geçirmiş kafasına. Poşeti açıyor, yüzüne biber gazını sıkıyor geri geçiriyor kafasına. Kimine tekme vuruyor. Amirin gözüne girmek için öyle durup dururken. Gazdan etkilenen arkadaşlar suyun içinde, onları çıkarttık, ambulanslara taşıdık. Gidemedik, hiç olmazsa onlara bir faydamız olsun dedik. Kimi ıslandı, çamur oldu böyle sersefil halde, biz tuttuğumuzu ambulanslara attık, öyle bir müdahaleyle karşılaştık, millet dağıldı. Buraya Türk-İş'in önüne geldik.

Nasıl geldiniz Türk-İş'in önüne, bir kararınız var mıydı?

Yok yok.

Nasıl buldunuz Türk-İş'i, biliyor muydunuz daha önce?

Türk-İş'i biliyoruz. Ama orada toplanırız bir şey olursa diye bir karar almamıştık. Orada konuşuldu "Kimse dağılmasın herkes dağılsa bile Türk-İş'in önünde buluşuruz" dendi.

Bu uyarıyı kimin yaptığını hatırlıyor musunuz?

Mecit Amaç ya da Servet Avcı olabilir. Ondan sonra buraya geldik.

Polisler herkesin çantasını karakola götürmüş. Türk-İş binasına girdik. Bizim sığınağımız gibi bir şey oldu. O zaman Mecit Bey ve birkaç arkadaşı gözaltına aldı polis. Mecit Bey ellerini kaldırdı, teslim oldu. Sanki ne olduysa! Bir suçumuz yok, Mecit başkan bile kendini feda etti. Hatta onunla beraber 20 arkadaş gitti. Gece saat 12'ye kadar o insanları tutmuşlar, 12 gibi geldiler. Bu arada çantalarımızın içine bakmış polisler. Molotof kokteyli, tabanca, bıçak, kesici alet aramışlar. Kavgaya geldik ya kafalarından öyle geçiyor. En çok da Diyarbakırlı arkadaşlardan şüphelendikleri için hepsine bakıyorlar, tabii hiçbir şey bulamıyorlar. Bizi Ankara'dan bir bahane bulup göndermek için yapılan bir çalışmaydı bu. Hiçbir şey bulamıyorlar. Ondan sonra süreç öyle başladı. Saldırıdan sonra destekler de gelmeye başladı. KESK, Emek Partisi, TKP, İşçi Partisi, ÖDP geldi; üniversiteler geldi.

5 gün öyle geçti. O 5 gün içinde sendika ile konuşuyor muydunuz? Toplantılar yaptınız mı hiç?

Valla sendika temsilciler aracılığıyla toplantılar yapıyordu tabii, bizimle değil. Bize de onlar aracılığıyla bilgiler geliyordu. Bir ara Mustafa Türkel'in "Artık burası evimiz, kimse buradan bizi atamaz. Eylemlerimizi burada devam ettireceğiz" diye açıklamaları vardı.

O ilk 5 gün siz Türk-İş'te mi kaldınız geceleri?

Hayır, 3. günden sonra ben Türk-İş'te kalmaya başladım. Konferans salonunun koltuklarında yattım 2 gün.

Konferans salonunu daha önce görmüş müydünüz?

Hayır daha önce hiç gelmedik. Ondan sonra orada kaldık. Tabii üşüyorsun, doğru dürüst uzanamıyorsun, yatamıyorsun falan.

Buraya bir eyleme geldiniz ve böyle bir şeyle karşılaştınız; bu arada sendikaya, kendinize, devlete dönük bir sorgulama başladı mı?

Tabii başlamaz olur mu! Biz şimdi vatan haini miyiz diyoruz, öyle düşünüyoruz. Biz ne yaptık, ne suç işledik! Hakkımızı aramak bu kadar kötü müymüş bu ülkede dedik. Kendimizi farklı kişilerin yerine koymaya başladık. Bir de düşünüyorsun, daha bir ay öncesine kadar PKK'lı dağdan gelen insanlar çiçeklerle karşılanıyor. Savcılar onların ayağına gitti. Biz onlardan da kötüymüşüz, onlara çiçeklerle giden insanlar, bize saldırıyorlardı. O zaman ikinci planda olduğumuzu anladık. Yani işçi sınıfı olarak, itilmiş insanlar topluluğu olarak gördük kendimizi. Zaten amaçlarını biliyoruz. Hükümetin amacı işçi sınıfını bitirmek, sendikayı yok etmek. Hedefi bu zaten.

Burada ilk beş gün bir karmaşa vardı. Destek ziyaretine gelenler megafonla bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. Anlaşılmıyordu.

Tabii ilk etapta bir düzensizlik vardı. Yemek sorunu, yatak sorunu vardı. Öncelik bayanlarındı. Onlar Türk-İş'in binasında kaldılar. Sonra erkek arkadaşlar onları da bazı örgüt mü diyeyim, artık partili arkadaşlar, bekâr evleri falan misafirhanelerini açtılar. Müsait yerleri olanlar bizi oralara aldılar.

Siz nerde kaldınız?

Ben Tes-İş diye bir yer var, oranın misafirhanesinde kaldım.

Sonra Türk-İş'in başkanlar kurulu toplandı ve siz o gün sendikanın önünde saatlerce genel grev, genel direniş sloganı attınız. Genel grev istediniz ama 1 saat iş bırakma, cuma günleri AKP binalarına yürüyüş çıktı. O süreci nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce başarılı mıydı?

Hayır, başarılı değil, istediğimiz gibi bir şey olmadı. Tam bilmediğimiz bir şeyler vardı. Mustafa Türkel: "Bu süreç işi dedi, genel grev birdenbire olmaz, genel grev dediğiniz iktidarları yerinden oynatır. Bu basit bir şey değil, bunu yapmamız için zemini hazırlamamız, halkın desteğini almamız lazım. Ondan sonra genel grevi başarmamız lazım. Başaramazsak biz gideriz; başarırsak da hükümetler sarsılır, bu ilk adım" dedi. Mustafa Türkel'in anlattığına göre iyi olabilir diyordum başlangıç

olarak. Belki normaldi ama ondan sonra büyük bir miting vardı, 17 Ocak mitingi. 150 bin veya o civarda insan topluluğu geldi. Herkesin –gelen katılan insanların– beklentisi genel grev çağrısıydı, davetiydi Mustafa Kumlu'dan, ama Mustafa Kumlu ne yaptı o gün, "Dışarıdan gelen arkadaşlar sağ salim evlerine dönebilirler, kalan arkadaşlar Alişan'ın konseri var, beklesinler onu izlesinler" dedi. Sanki her şey kazanılmış, alınmış hükümetten, tamam sizi işçi olarak gönderiyoruz demiş, bir mutluluk paylaşacağız. İnsanlar Alişan'ın konserini dinlemeye mi gelmiş oraya! Ondan sonra kürsü basma olayı oldu.

Siz var mıydınız orada?

O ortamda vardım, ama kürsü basma işine ben girmedim. Kalabalıktı, çok kalabalıktı, ileriye gitmek de zaten zordu.

Kürsüden nasıl indi o arkadaşlar, ikna edenler kimlerdi?

İkna edenler sendika başkanı arkadaşlardı. Yanılmıyorsam biri İstanbul, biri İzmir başkanıydı. Bir de Gürsel başkan vardı. Sonra milletin tepkisi çok oldu. Diğer gruplar aramızda olduğu için biraz ortalık karışmaya başlamıştı. Polis zaten fırsat arıyor müdahale etmek için. Bayrakları indirin dediler, bazıları indirdi bazıları indirmedi, tam tersine bir de kürsüye biri flamayı çıkardı, sallamaya başladı. Biz oraya ne amaçla gitmişiz. İşçilerin birleşmesi, tamam güzel gelmişsiniz, sağ olun, takdir ediyoruz, bir dayanışma yapıyorsunuz ama reklam yapmanın o kadar alemi yok! Bir yere kadar savunuyorsun ama bir yerden sonra taşkınlığa başlıyorlar, laf anlatamadılar onlara. Orada bir arbede gibi bir şeyler oldu, ondan sonra kürsüden, "Bizim işçi arkadaşlar ayrılsın diğer arkadaşlar kalabilir" anonsu geldi. TEKEL işçisi arkadaşlar oradan ayrıldık, ayrılmak zorunda kaldık çünkü ortalık değişik bir hal almaya başlamıştı. Bizim amacımız zaten karıştırmak, kavga çıkartmak değildi. Hükümetin aradığı bir şey bu, bir an önce bir şey olsa da bunları dağıtsam, seslerini kessem hesabı yapıyor. Biz de bunun bilincinde olduğumuz için aman sakin olalım dedik ve Türk-İş'in önüne geldik. Mustafa Kumlu buraya da davet edildi, buraya da gelmedi, gelemezdi zaten! O evine mi gitti artık nereye gitti bilmiyoruz, arkadaşların tepkisi olduğu için bu sefer binayı ele geçirmeye başladılar

100-150 arkadaş binayı basıyorlar, hani tepki amaçlı. Mustafa Kumlu'yu davet ediyorlar. Kumlu yok tabii. Mustafa Türkel sakinleştirdi ortalığı. "Arkadaşlar, bu işi biz çözeceğiz, yeter ki sakin olalım" dedi. Arkadaşlar tekrar indi.

Bir konuşma yaptı balkondan…

Evet zaten onun konuşması bu duruma getirdi. Biz duymak istediğimiz lafları hep ondan duyduk. Mustafa Kumlu'dan da öyle bir şeyler bekliyoruz ama hiç öyle bir şey yapmadı şimdiye kadar. Başbakanla randevusu vardı. Başbakan: "4-C'den başka bir şey olmayacak," demiş. Mustafa Kumlu gülerek geliyor. Millet basın sanıyor ki anlaştılar, biz de seviniyoruz; bir açıklıyor ki Başbakan 4-C'den başka bir şey vermiyormuş. Niye gülüyorsun kardeşim o zaman? Herkes iyi şey beklerken, sen gülerek geliyorsun, demeç veriyorsun basına, koskoca Türk-İş'in başkanısın. Biz

ondan daha sert, böyle tavırlı bir şey beklerken gülerek geliyor. Tabii hükümet de onu ne kadar kaale alır bilmiyoruz.

Bu açıklamalardan sonra hemen bir araya gelip "Kumlu istifa", "Gün gelecek, devran dönecek Kumlu işçiye hesap verecek" sloganları attınız.

Evet öyle bir istifa daveti oldu, sonra bizim arkadaşlar çiçek vermişler, özür dilemişler, barışmışlar falan filan, böyle bir süreç.

4 Şubat grevini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben o grevi yetersiz buldum.

Sizce neden başarılı olmadı?

Türk-İş'in uygulaması yanlıştı bence. Çalışan arkadaşlarımız var diğer illerde arıyorum, siz iş bıraktınız mı diyorum, "biz işteyiz" diyorlar. Peki çalışıyor musunuz diyorum, "evet, herkes çalışıyor" diyorlar. Diyorum ki yazı gelmedi mi? "Yok yazı gelmedi" diyorlar. Ben de bakın, başımızdaki olayı biliyorsunuz, 4-C'ye gönderecek, bu ilerde sizin de başınıza gelecek diyorum. "Biliyoruz" diyorlar. Biliyorsanız niye tepki yok? "Valla yazıya bağlı, yazı gelmezse biz ne yapalım?" diyorlar. O da doğru, şimdi sendika yazı gönderecek ki o insanlar hareketlenecek, katılım olacak.

Sonra dün –20 Şubat'ta– Türkiye'den herkes buraya geldi, burada bir gece geçirdi.

Çok güzel bir ortamdı, katılım çok güzeldi, keşke diğer sendikaların katılımı daha güzel olsaydı.

Yarın 22 Şubat. Konfederasyonlar tekrar bir araya gelecekler, 28'ine de 6 gün kaldı ve Başbakan 28 son diyor. Nasıl bir karar çıkmalı?

Çok gecikilmiş bir toplantı. Keşke kararı bugün alsalardı. 1 gün daha, bizim günümüzün sonu demek. 28 Şubat tarihi var, zaten mahkemeye de gidilmiş. Bizi mahkeme kurtaracak. Süreci uzatırsa, o zaman rahatlayacağız. Türk-İş'in alacağı kararlar o zaman etkili olur diye düşünüyorum, ama bu saatten sonra genel grev olsa bile tarihini hemen bir gün sonra verecek değil. 1 hafta sonra zaten Mart geliyor, başkaları grev yapmış, yapmamış ne anlamı var ki? Sen burada kaybetmişsin, zafer kaybedilmiş, amacına ulaşamamışsın. Hiçbir anlamı yok kaybedilmiş zaferden sonra yapılan grevin.

69 gündür burada bir hayat var. Nasıl bir sistem kurdunuz?

Havanın soğumasından itibaren arkadaşlar esnafların rızalarını alarak, çadırlar yaptılar. Sağ olsunlar esnaf yardımcı oldu, çadırlar kuruldu; işte sandalyeler, tabureler filan aldık. Sonra varillerden sobalar ayarlandı. Böyle bir yaşam başladı burada. Zamanla biraz daha gelişti, biraz daha büyüdü. Çadırlara kapı filan da yapılmaya başlandı. Variller modernleşmeye başladı. Zamanla varillerin yerini soba, küçük taburelerin yerini büyük sandalyeler aldı, masalar geldi. Süreç uzadıkça, bizi televizyonda gördükçe halkın da sempatisi arttı. Ezilen olduğumuzu da gördükleri zaman, ziyaretler ve yiyecek yardımları Türkiye'nin her yerinden yağmaya başladı.

Eylemin bu kadar uzun olacağını düşünmüş müydünüz?

Bunu hiç düşünmemiştim. Ben 16 yıllık işçiyim ve 40 yaşındayım, böyle bir şeyi ilk defa yaşıyorum.

Daha önce eylemlere katılmış mıydınız?

Katılmıştık ama böyle bir şey değildi ki.

Televizyondan izlerken eylemleri, polisin müdahalesi için ne düşünüyordunuz?

Bu insanların derdi ne, niye ortalığı karıştırıyorlar diyordum. Hak arıyorlarmış, ne bileyim, öyle düşünüyordum. Öğrenciler harç zammını protesto ediyorlarmış, o işin detayını bilmiyoruz ki, yüzeysel bir haber söyleniyor, o öğrenciler şunun için birbirine girdi, tabii içeriğini bilmiyoruz. Gerçeklik payını araştırmıyoruz, o yüzden belki tepkiyle karşılıyorduk. Hangisi doğru hangisi yanlış onu da ayırt edemiyorsun ki! Şimdi kendimiz yaşadık, ama herkes de bir işçilik payı var. Bizim çektiğimiz sıkıntıyı çoğu insan içinde hissedebiliyor, belki o yüzden bir sempatileri oldu, bütünleştiler bizimle.

Eylemin bu kadar uzun sürmesinde desteklerin payı nedir? Destekler olmasaydı da bu kadar uzun soluklu bir eylem yürüyebilir miydi ya da nasıl yürürdü?

Valla destekler olmasaydı o zaman Türk-İş'in sahiplenmesi lazımdı her şeyi. O zaman nasıl olurdu bilemeyeceğim, onun yorumunu yapamayacağım çünkü battaniyeden tut yiyecek içeceğe kadar her şey dışarıdan geldi. Hatta yurtdışından bile yardımlar geldi. Tabii bunlar var diye belki Türk-İş geri planda kaldı, olmasaydı sahiplenir miydi, bir şey diyemeyeceğim şimdi.

Banyo, çamaşır gibi işleri nasıl hallettiniz?

Ben Tüm-Tis'te kalıyorum. Oranın bir banyosu var, akşamları gidiyoruz hem yatıyoruz hem de banyomuzu filan yapıyoruz. Çamaşır yardımları geldi, onlarla bu zamana kadar geldik.

Bu eylem alanında parlamentoda grubu bulunmayan partiler de var; ÖDP, TKP, EMEK Partisi; dergi çevreleri, solcu ve sosyalist gruplar var. Bu eylemden önce bu partilere ve gruplara bakışınızda bu eylem sırasında bir değişiklik odu mu?

Olmaz olur mu! Biz içeriğini bilmiyorduk ki partilerin. Şimdi inanın ben bu yaşıma kadar solla hiç ilgilenmedim. İç Anadolu bölgesinin insanı olduğumuz için solu bize kötü tanıttılar. Vay efendim namaza karışırlar, vay Kuran kurslarına karışırlar, vay şöyle yaparlar, vay saçını açtırırlar gibi. Solu bize çok kötü tanıttılar. Sağın iyi olduğunu düşünüyorduk. Şu andaki hükümet sağ görüşlü, dindar. Bir dindar böyle yapıyorsa bence en iyi arkadaşımız solmuş, biz yanlış tanıyormuşuz dostumuzu düşmanımızı, onu diyebilirim.

Bu gruplar marşlar söylediler, afişler astılar. Buralarda bir gerginlik yaşadınız mı?

İlk zamanlar belki farklı geliyordu. Böyle şeylerle ilk defa karşılaştık. Marşlar, bayraklar. Değişik bir slogan yoktu, hep TEKEL işçisinin yanında olduklarını ifade ediyorlardı. O konuda çok teşekkür ediyoruz. Tabii marşlar filan ilk defa duydu-

ğum şeyler, hiç böyle bir şey duymamışım çünkü içine girmedik böyle bir şeyin, burada gördük, güzel, yani o kadar da yadırganacak bir şey olamadığını gördük.

Bu eylem başlarken Türkiye'de de bir açılım tartışması başlamıştı. Sokaklarda, İzmir'de örneğin, Türk-Kürt karşı karşıya getirilecek diye hepimiz kaygılanmaya başlamıştık ki sizin eyleminiz başladı ve biz açılım yaptık diye bir pankart astınız. Nedir buradaki açılım?

O zaman bir açılım davası çıkardılar, kimsenin açılıma bir ihtiyacı yok. Kimse açılımın da ne olduğunu bilmeden PKK'den inen grubu karşılama olayı oldu. Çatışma yavaş yavaş başlamıştı. Ama burası doğuyu, batıyı her tarafı birleştiren bir yer oldu. Şimdi burada en azından art niyet aranmıyor. Belki kimi diyordur ki ben Kürdüm, Kürdistan istiyorum. Olabilir ama hiç burada bunun konusu geçmedi. Ben Türküm mesela, Kürtlerle beraber yaşamam diyen yok. Kardeşlik ortamı var.

Bu eylemde 68 günü birlikte geçirdiğiniz Kürtlere ilişkin yargılarınızda, düşüncelerinizde bir değişiklik oldu mu?

Yok, zaten biz arkadaşlarla doğusu batısı hep beraber çalışıyorduk. Ama diğer insanları da tabii burada tanıdık. Aramızda hiçbir sorun yoktu ki, dediğim gibi, bu hükümetin bir politikasıydı açılım davası.

Sizin de anlattığınız gibi işçi karar alma mekanizmalarının çok içinde değildi.

Değildi.

Ama bu alanda hem hükümetle tartışan hem de zaman zaman sendikasıyla karşı karşıya gelen bir işçi vardı.

Evet.

Bu eylem sendika işçi ilişkisini nasıl etkiledi?

Biz sendikacılara dersini vermiş olduk. Biz işçi olduğumuzu, ne yapmamız gerektiğini öğrendik, iki taraf da bilinçlendi. Şimdiye kadar uyumuş bir sendika, uyutulmuş bir işçi grubu vardı. Biz bir şeyler öğrettik onlara, onlar da bir şeyler öğrettiler bize. Bir diyalog halinde şimdi gidiyor, beklentilerimize tam cevap verilmiyor, süre az, keşke süre uzun olsa daha iyi şeyler olabilirdi.

Bu eylem sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

Benim kendi mesleğim vardı, mobilyacıydım, sanayideydim. TEKEL'e girdikten sonra işi bıraktık, seviniyorduk. Devletin kurumuna girdik, sendikalıyız, en azından sigortalıyız, çoluğumuz çocuğumuzun ilerisini, emekliliği düşünürken özelleşme atmosferine girince artık önümüzü, emekliliği göremez olduk. Artık bundan sonrasını nasıl düşüneceğiz ki! Hesap filan da yapamıyoruz ileriye yönelik. Bakış açımız tabii değişti. Buradaki insanların çektiği rezilliği, kepazeliği herkes biliyor. Dedim ya daha önce sağın solun farklı bakış açısı vardı birbirine karşı, öyle bir şeyler kalmadı. Bunu da gittiğimiz yerlerde anlatacağız. Uzaktan davulun sesi hoş gelir, televizyonda gördüğü kadar olmuyor bazı şeyler. Tamam bizi çadırları çekiyorlar falan filan ama insanlarla diyaloğumuzu hiç kimse bilmiyor. Hâlâ belki

faklı düşünen insanlar olacak, onlara da artık biz anlatacağız. Nasıl bir ortamda yaşadığımızı, kimlerle tanıştığımızı, kimlerin yardım ettiğini, farklı gördüğümüz insanların bizim yanımızda olduğunu, iyi dediğimiz, dost gördüğümüz insanların da olmadığını anlatacağız.

Bu eylemin sloganı neydi?

Ölmek var, dönmek yok. Hakkımızı almadan gitmek yok, diyoruz.

Hükümet 4-C son nokta diyor, siz de diyorsunuz ki 4-C asla. Ama 28 gibi de bir tarih var.

İşte artık mahkeme sürecini bekliyoruz. Öbür hafta içinde inşallah o süreç uzarsa aynı slogan devam edecek. Uzamazsa yine burada bir referandum yapılacak. Çoğunluk kalsın diyorum ki o zaman hakkımızı alacağımıza inanıyorum.

Bir çözülme var mı sendikanın süreci uzatmasından kaynaklı olarak?

O da var, milletin korkusu, ileriyi görememesi var. Yarınını düşünemiyor ki insan. Kime güvenecek? Sendika güven vermiyor, mahkeme güven vermiyor. Beklesek, hadi önümüzde bir süreç var, 28 Şubat'ta imzayı attın attın, atmadın ne yapacaksın? Kim kurtaracak bizi? Kimse. Bu sefer mahkûm olacaksın 4-C'ye. Savaşı kaybetmiş oluyorsun zaten.

4-C'li çalışacaksınız hayat bitecek mi?

Hayır, biter mi hayat, bundan sonra başlayacak esas. İçine düştüğümüz durum sosyal patlamayı getirecek. 1400 lira alan bir insanın, 750 liraya düşmesi ne demek!

TEKEL, konfederasyonları bir araya getirdi. Toplumun her kesiminden hem ulusal hem uluslararası destek aldı. Bunun tılsımı nedir?

Abdi İpekçi'deki olaydan sonra kendi masumiyetimizi anlattık, insanlar da suçsuz olduğumuzu, hakkımızı aramak için geldiğimizi anladılar ve sempati oldu. Bu yüzden böyle bir katılım olduğunu düşünüyorum ben. Kendimizi iyi ifade ettik, basının da büyük faydası oldu. 4-C'yi kimse bilmiyordu onu anlattık.

BURADAKİ MÜCADELE KAZANILIRSA ŞEKERİN ÖZELLEŞTİRİLMESİ DURDURULABİLİR BELKİ!

Perihan Yeşil

19 yıllık işçiyim. Malatya sigara fabrikasındaydım. İki çocuğum var. Fabrikalar özelleşti, bizi yaprak tütün işletmesine gönderdiler. Bir buçuk sene orada çalıştık, ondan sonra 31 Ocak'ta işten çıkardılar.

Çocuklarınız şimdi nerede? Onlarla kim ilgileniyor?

Onlar Malatya'dalar şimdi. Teyzemin kızına bıraktım geldim.

Eşiniz nerede?

Eşim de Malatya'da. Cenazemiz de vardı aynı zamanda, her şeyi bıraktım buraya geldim.

Ne zaman geldiniz?

Ben dün geldim. Daha önce de geldim, gittim.

Bir kadın olarak daha önce böyle bir eyleme katıldınız mı?

Yok, daha önce bu şekil bir eyleme katılmadım.

Ne şekil bir eyleme katıldınız?

Genellikle işyerinde, mesela toplu iş sözleşmeleri olduğu zaman eylemlerimiz oluyordu, ama bu çok farklı bir eylem. Türkiye'yi, gençlerimizin geleceğini bağlayan bir eylem.

Bu eylemin ilk gününden itibaren AKP önünde, Abdi İpekçi'de çeşitli biçimde saldırılar oldu ve o eylemde de en önde kadınlar vardı. Bunları televizyonda izlediniz mi?

Evet. Televizyonda izledim ama sanki buradaymış gibi hissettim kendimi, sanki bana yapılıyormuş gibiydi. Gerçi hepimize yapıldı o şiddet… Üzüldüm, o anki duygularını insan anlatamıyor, çok etkilendim, bayağı psikolojim bozuldu, yatıp kalkıp onu düşünüyorum, yapılan o zulmü o işkenceyi düşünerek işe gittim geldim, çok zordu...

İşyerinde çalışan arkadaşlarınızla bu müdahaleleri nasıl tartışıyordunuz? Bunlar oluyor ve siz çalışıyorsunuz hâlâ?

Hepimiz orada da olsak sanki buradaymışız gibiydik...

Hafta sonları mı geldiniz?

Evet, hafta sonları geldim.

Çadırlarda mı kaldınız?

Evet, çadırlarda kaldım.

Çadırda kalmanın bir kadın açısından ne tür zorlukları var?

Burada erkeklerle bayanlar bir arada, sıkıntısı oluyor tabii. Mesela kalkıyorsun toplumun içinden lavaboya gidiyorsun, her an herkesle karşı karşıyasın, göz gözesin...

17 Ocak mitinginde burada mıydınız? Nasıl değerlendiriyorsunuz mitingi?

Miting iyiydi, kalabalıktı, kürsü işgali oldu ama güzeldi.

Neden kürsü işgali oldu onu biliyor musunuz?

Hayır.

Sonra Türk-İş önünde toplandı arkadaşlarınız, Türk-İş işgal edildi onu biliyor musun?

Evet biliyorum.

Peki ne düşündünüz sendikanın işgal edilmesi ile ilgili olarak?

Buraya, insan, amacına ulaşmak için geliyor. Orada Türk-İş biraz pasif mi davrandı, millet mi biraz daha gerginleşti? Türk-İş'e baskı yapıldı arkadaşlar tarafından. Biz bu kadar yapıyoruz, bu kadar eylem içindeyiz, bu kadar mücadelemiz var. Orada şeker sendikasından bir arkadaş çıkmış konuşmuş, ona tepkiler oldu, biraz gerginlik oldu.

Neden onun konuşmasına tepki gösterildi?

Ama biz şimdi burada TEKEL'in eylemini yapıyoruz, bizim bir amacımız var, o çıkıp da şekeri anlatmış.

Şeker de sizden sonra özelleştirilecek.

Özelleşecek ama şimdi burada şekeri çıkıp konuşmak değil, maksat başka. Buradaki mücadele kazanılırsa, belki şekerin özelleşmesi durabilir. Belki daha iyi olabilir, iyi sonuçlar çıkabilir. Orada şekeri anlatmak doğru değildi.

4 Şubat grevine katıldınız mı?

Burada değildim. O zaman bizi işten çıkarmışlardı. 31 Ocak'ta işten çıkardılar.

Grev başarılı oldu mu?

Pek değil, başarılı görmedim.

Niye başarısız oldu?

Çünkü birkaç ilde bu eylem gerçekleşti, bütün Türkiye'de yapılması gereken bir şeydi.

Malatya'da 4 Şubat günü bir eylem oldu mu?

Olmadı.

Yapmadınız mı açıklama filan?

Eşim gitti, ben gidemedim. Eşimin anlattığına göre pek tutulmadı, güzel olmadı.

Eşiniz ne iş yapıyor?

Laboratuvar teknisyeni, memur, 657'ye tabi.

Dün Türkiye'nin her yerinden gelenlerle sabahlandı. Dün geceyi nasıl geçirdiniz?

Dün gece burası kalabalıktı, coşkuluydu. Güzel geçti eylemimiz, iyi oldu sanıyorum.

22'sinde konfederasyonlar tekrar toplanacaklar. Nasıl bir karar çıkmalı, nasıl bir eylem yapmak gerekiyor?

Bir şey söyleyemeyeceğim o konuda.

Hükümet son çare 4-C diyor, siz de 4-C'ye asla diyorsunuz, ne olacak?

Sonuna kadar mücadele edeceğiz. Artık inşallah iyi olur diyoruz. Ben 4-C'ye geçmeyi düşünmüyorum, ama bilemiyorum, yani sonuçta işsiz kalıyoruz...

Kaç yılınız var emekliliğe?

7 senem var, yaştan dolayı.

İşinizi kaybetmek sizin için ne anlama geliyor?

Çalışmakla evde kalmak ayrı bir şey. Bir de işten çıkmak daha farklı bir şey. Şimdi çalışıyorsun, çalıştığını biliyorsun ve koşturuyorsun sürekli. İşe gideceğim, eve geleceğim, çocukların yemeğiydi, bulaşığıydı, çamaşırıydı, ütüsüydü, şuydu, buydu bir koşturmaca halindesin, ama şimdi işten çıktın, kendini bir boşlukta hissediyorsun. Sanki evden kovuluyoruz. Kapının önüne koyulduk, çok zor. Her şeyini kaybetmek gibi.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok.

KEŞKE BİR ŞEYLER YAPSAYDIK, ÖZELLEŞTİRMELER DURDURULSAYDI!

Reyhan Alataş

19 yıllık işçiyim. Malatya işçisiyim. 2 çocuğum var.

Sigaradan yaprak tütüne mi geçtin?

Evet, yaprak tütün, depolar diyoruz.

Eylemin başından beri burada mıydınız?

10 gündür buradayım.

Özelleştirmeler alkollü içkilerle başladı, sonra sigara ve yaprak tütüne kadar geldi, ama bu kadar etkili bir eylem yapılmadı, sizce neden?

Bize açık yer bırakılmıştı çünkü. Yani tamam yine sonumuzdan korkuyorduk ama en azından güvenebilecek çalışabileceğimiz yerimiz vardı, en azından kendi haklarımızla bir yerlerdeydik. Şu an çok farklı, ayın birinden itibaren işsisiz. Mücadele etmek zorundayız.

İşler bu aşamaya gelinceye kadar etkili eylemlerin yapılmamasında sizce sendikanın rolü var mıdır?

Bence var. Genel grev olmalıydı.

Ne zaman?

Belki ilk iki haftasında mutlaka yapılmalıydı.

Özelleştirmeler başladığında Sümerbank ve Et Balık satıldı. İşin buraya kadar geleceğini biliyor muydunuz?

Bence biliyorlardı.

Siz bilmiyor muydunuz? Özelleştirme karşıtı eylem yapan işçilere nasıl bakıyordunuz?

Tabii işte biliyorsunuz. İnsanoğlu biraz da kendi canı yanmayınca… Korkuyorduk gerçi ama bugüne kadar da böyle bir durum olmadı açıkçası.

Durum dediğiniz ne?

Yani 4-C durumu olmadı. Mesela Sümerbank işçisi bir iki yıl kadar havuza alındı. En azından SSK'dan yararlandılar, maaşlarını aldılar.

İki yıl sonra ne oldu?

Emekli oldular.

Bu eylem başladığında TEKEL işçisi kadınlar toplumun gündemine girdi. Abdi İpekçi'deki saldırıda en önde, mitingde kürsüden konuşuyor, Sakarya'da çeşitli eylemler yapıyor, toplantılara gidiyor vs. TEKEL işçisi kadın olarak onları TV'den izlerken ne hissettiniz?

Sürekli gözyaşı döktüm. Sırf kadınlardan dolayı değil, erkekler için de aynı şey geçerli. Bütün arkadaşlarım, ailem, yakınlarım da öyle, hepimiz çok üzülüyoruz.

17 Ocak mitingi olduğunda burada mıydınız?

Yok değildim, ondan bir hafta önce geldim döndüm.

Üst üste kaç gün kaldınız burada?

Bir hafta.

Çadırlarda yaşadınız mı?

Çadırlara yeni geldim.

Daha önce nerelerde kaldınız eyleme geldiğinizde?

Türk-İş'in önündeydik, ondan sonra gece Tes-İş'te kaldık. Sabah geliyorduk akşam yedi-yedi buçuk gibi gidiyorduk misafirhaneye.

Daha önce eylemlere katılmış mıydınız? Bu eylem sizin hayatınızda neyi değiştirdi?

Mesela Malatya'da kendi sözleşmelerimiz için yapılan eylemlere katılmıştık. Sümerbank için bir yürüyüşe katılmıştım ama tabii ki burada çok farklı.

Ne farkı var?

Buradaki bu fark özellikle nasıl diyeyim, Ankara'daki insanların, öğrencilerin, gençliğin daha duyarlı olduğunu gördüm. Burada her kesimden insan var ama herkes tek yürek, tek düşünce.

Malatya'da TEKEL işçilerinin eylemleriyle ilgili neler yapılıyor?

Valla biz oradayken cuma günleri AKP'nin önüne gidiyorduk. Orada destek fazla değil; açıkçası Malatya halkını pek duyarlı bulmuyorum.

Malatya halkına yeterince anlatıldı mı TEKEL işçilerinin eylemi?

En azından TV'de duymuşlardır. Başka da bilmiyorum, sanmıyorum.

Başbakan TEKEL eyleminde marjinal gruplar, PKK ve partiler var diyor.

Ben kim olursa olsun hepsinin bize desteğe geldiğini düşünüyorum.

Komşularınız bu haberlerden nasıl etkilendiler?

Mesela komşum "Ben daha önce TEKEL haberini belki öyle geçerdim ama şimdi hemen eşime diyorum ki dur! Reyhan orada, dinleyelim" diyormuş. Yani ben olduğum için daha duyarlılar, en azında izliyorlar bir yakınları olduğu için.

Eşiniz ne iş yapıyor?

Eşim özelde çalışıyor. Mobilyacı.

Çocuklara kim bakıyor siz buradayken?

Şimdi babaları var, ben çalışırken de kendi kendilerine bakabiliyorlardı. İlkokula başlayana kadar annem baktı.

Çocukları bırakıp bir eylem yapmaya geliyorsunuz. Etrafınızdaki insanların, eşinizin tepkisi nedir? Sizi destekliyor mu?

Eşim, imkân olsa ben de gelsem diyor.

Şurada meydandayken konuştum arkadaşımla. Bundan sonra dedim, kim olursa olsun böyle bir eylem olduğu zaman Ankara'ya desteğe geleceğim. Benim için çok önemli bu. Daha önce Sümerbank'a da gittik, yürüyüşler falan yaptık, ama kendi başına gelince daha bir başka oluyor.

Emekli olmanıza ne kadar var?

7 yıl var.

Başbakan 4-C'den başka bir şey yok diyor. Siz ne düşünüyorsunuz?

Ben geçmeyi düşünmüyorum, sonuna kadar direnmeyi düşünüyorum.

Çalışmaya başlamak sizin hayatınızda neyi değiştirmişti?

İşe başladığımda bekârdım. Tabii maddi olarak bir rahatlık var.

İşe girdiğiniz günü hatırlıyor musunuz?

Hiç unutmuyorum. Bir çekingenlik vardı üstümde. Çünkü çok kalabalıktı. Benim gördüğüm en büyük kalabalık sınıfımdı okulda; bir de ailem.

İlk gün 4-5 kişiydik, bizi makinelere verdiler.

Makine kullanmayı biliyor muydunuz?

Bilmiyorduk, makine tehlikeli olduğu için kenardan bakıyorduk. Daha çok tehlikeli olmayan şeyler yaptık. Ondan sonra yavaş yavaş tabii makineyi öğrendik; tek başımıza makineye bakabildik.

İlk maaşınızı ne yaptınız?

İlk maaşımla anneme TV aldım. Sene 91'di.

Çalışan ve sendikalı bir kadınsınız, iki çocuk büyütmüşsünüz. Şimdi işinizi kaybedeceksiniz. Bu hayatınızda neyi değiştirecek?

Sabah 6. 30'da çıkıyorduk. Akşam beş buçukta evdeydik. Hafta sonları genelde temizlik yapıyorum, yemek yapıyorum, çocuklarla ilgilenmeye çalışıyorum.

İşinizi seviyorsunuz.

Tabii ki, gerçekten seviyorum.

Şimdi ne iş yapıyorsunuz fabrikada?

En son biz yaprak tütüne geçtiğimizde çay ocağına verdiler; çay demliyorduk, bardakları yıkıyorduk.

Yaprak tütünden önce ne yapıyordunuz sigarada?

Makinedeydim ben.

Bir kadın işçi makinede çalışıyor, sonra çay yapmaya gidiyor, evindekine benzer bir iş. Makinede çalışmakla çay ocağında çalışmak arasındaki fark nedir? Kendinizi nasıl hissettiniz makine elinizden alındığında?

Yani en azında ben üretiyordum.

Çay yapmak daha iyi bildiğiniz bir iştir herhalde!

Öyle ama ben makineyi istiyordum.

Makine başında çalışan bir kadın olmak ne kazandırıyordu?

Güç, kendine güven. En azından yani ben tek başıma makineyi çalıştırabiliyorum, düşünebiliyor musun? Bu benim için çok önemli, yani hatta ben hep istiyordum ama ustalarımız vardı makinede. Bayanlar dördüncü sınıfa kadar yükseliyordu. Ben hep bayanlar da beşinci sınıf olsunlar, usta olsunlar istiyordum.

Kadınlarda yok muydu usta olan?

Makinede yoktu.

Usta olmak için ne yapmak gerekiyordu?

Biz onun mücadelesini verdik. Mücadele demeyeyim de biz eylemde mücadele demeye alıştık. O zamanki müdür yardımcımızla, şube amirimizle görüştük. "Bayanlardan usta olmaz, makinede çalışan bayanlara beşinci sınıf verilmiyor" dedi.

Sendikayla konuştunuz mu bunu, niye biz beşinci sınıf olamıyoruz diye bir tartışma yürüttünüz mü?

Yok konuşmadık. Biz kendimiz gittik o zaman.

Sendikalı işçisiniz, cinsiyet ayrımcılığına uğruyorsunuz.

O her zaman var. Makinede ayrımcılık vardı, hani bir de şeydi, bazı makine parçaları var; ağır, tabii ki bayanlar onu kaldıramıyor. Orada ister istemez bir fiziki ayrımcılık doğuyor. Ama yine de biz yapabilirdik, yani biz de usta olabilirdik.

Ama herhalde bu meselenin çok peşine düşmediniz?

O zaman gittik işte tepki aldık.

Ne tepki verdiler? Bayanlar yapamaz bu işi dediler böyle mi?

Amirlerimiz "İşinizin başına dönün" dediler.

Cevap bile vermediler yani! Hangi yıl oldu bu?

2003-2004 falandı.

Kaç kadın gittiniz siz görüşmeye?

20 falan.

20 kadın gittiniz, işinizin başına dönün dediler size, siz de döndünüz işinizin başına!

Hiçbir şey yapmadık. O konu orada kapandı.

Peki sendikada göreviniz oldu mu hiç? Yönetici temsilci vs?

Yok, temsilci falan olmadım.

Sendikayla ilişkiyi nasıl kuruyordunuz işyerinde?

Temsilcimiz var.

Temsilciniz kadın mıydı erkek miydi?

Bayan da vardı. Dönem dönem değişiyordu.

Peki beşinci sınıf ustalar fazla para mı alıyorlardı ya da az iş mi yapıyorlardı?

Az işten değil, tabii ki ücret farkı vardı.

Ustaların fabrikadaki konumu işçiden farklıydı değil mi?

Yok sadece ustabaşılar beş, altı, yedi diye yükseliyordu.

Siz kaçıncı sınıftansınız?

Biz dörttük. Daha üstü yok zaten kadın için.

Yasal bir engel yoktu ama fiilen vardı engel öyle mi?

Vallahi bilmiyorum. Biz de o zaman öyle bir tepki aldık, daha da karışmadık.

Bu eylem sizin hayatınızda ne değiştirdi?

Bakış açım çok değişti.

Neye bakış açınız çok değişti?

Yani daha duyarlı oldum.

Peki buraya gelen partilere, örgütlere, gruplara, Alevilere Sünnilere vs. bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

Yok aynı.

4-C'ye geçmeyeceğim diyorsunuz. İşinizi kaybederseniz ne değişir hayatınızda?

İşimi kaybedersem her şey değişir. Kötü bir duygu. Bilmiyorum. Korkuyorum. Evdeyim ya panikliyorum, işim olmasa ne yaparım! İster istemez çocuklarımın geleceğini düşünüyorum. Bir panikleme, bir korku oluyor biliyor musun! Kızgınlık, öfke…

Hükümet ve Başbakan çok kararlı görünüyor. 22 Şubat'ta da konfederasyonlar toplanacak, bir karar alınacak. 22'sine altı gün var, ne yapmak gerekiyor sence?

Genel grev.

Daha önce yaptılar!

Ama o tam genel grev olmadı. Bence sendikalı olan her yerin durması lazım, tümden duracak ki en azından bir ses getirsin, bir anlamı olsun.

Daha ilk günden beri grev olsun diyorsunuz. 19 yıllık işçisiniz, hiç grev yaptınız mı?

Yok, sadece birkaç saat işi bırakma eylemleri.

Grev nasıl yapılır? Nasıl örgütlenilir konuştunuz mu hiç?

Tabii ki, önce sendika başkanları toplanacaklar, genel grev kararı çıkacak. Ondan sonra temsilciler, bölgelerdekiler işçileri yönlendirecek. Benim bildiğim iş bırakılacak, hayat tümden duracak yani.

Bugün keşke dediğiniz –çalışma yaşamınızda– bir şey var mı?

Yani size diyorum ya, ilk on gün içinde, yani keşke genel grev yapılsaydı diyordum.

Keşke çalışırken grev yapsaydık, keşke benim sendikam şunu yapsaydı demiyor musunuz?

Ben sadece iki aylık süreç için söyledim. Yoksa ben en baştan ne diyordum biliyor musun, keşke özelleştirme durdurulsaydı, keşke özelleştirme hiç olmasaydı. Oralarda keşke bir şeyler yapılsaydı.

74. Gün

05
AMASYA
05
İnadına "TEKEL"
TAŞOVA
İnadına "TEKEL"
TEKEL ÇALIŞANLARI
AMASYA'NIN GURURU TAŞOVA GRUBU

BİZDEN SONRA SIRA ÇAYKUR'A VE ŞEKERE GELİYOR!

Ahmet Doğan

Urfalıyım ama Adıyaman'da çalışıyorum.

Ne zamandan itibaren Adıyaman'da çalışmaya başladınız?

Urfa'daki fabrika kapatıldıktan sonra, 2003'ten bu yana.

Eylemin başından beri burada mısınız?

Başından yoktum, ilk etapta gelemedim, taziyemiz vardı, sonra katıldım. Hemen hemen 40-45 gündür buradayım.

Özelleştirme TEKEL'de alkollü içkilerle başlatıldı, fabrikanın kapatılması da bunun aşamalarından biriydi. Sonra sigara, yaprak tütün. Yaprak tütüne gelinceye kadar neler yapıldı? Sendikanın, işçinin tavrı neydi?

Biz 2003'te alkollü içkiler kapatıldığında Adıyaman'a geldik. Diğer arkadaşlar pazarlamaya, başka yerlere gitti. Adıyaman'daki arkadaşlara bu sadece bizim memleketi yakan bir olay değil, yarın sizin başınızı da yakar dedik. Ama adamlar "yok!" dedi. 5 yıl sonra her şeyin biteceğini biliyorduk; sendikalara, sendikacılara söyledik ama anlatamadık. Ankara'ya geldik 2008'de, Özelleştirme İdaresinin önüne, ama bir netice alamadık.

Ankara eylemini nasıl örgütlediniz? İş yerlerinde tartışıp konuşup yukarıya mı ilettiniz, yoksa yukarıdan bir yazı mı geldi, bir araya nasıl geldiniz?

Ortak diyelim. Bıçak kemiğe dayandı artık. Yazılar gelmeye başladı. Sigaralar kapandı, yaprak tütünler depolara kaldırıldı, oranın işçilerinden –Samsun'dan, Adıyaman'dan– yanımıza gelenler oldu. Depolarda 5-6 ay çalışıldı. Çalışma dediğim de tütünler yüklenip, İzmir sigara fabrikalarına, devletin satış yaptığı şirkete hediye olarak gidiyor yani.

Fabrika satılıp iş bu duruma gelinceye kadar ne düşünüyordunuz özelleştirmelerle ilgili? Sendika bu konuda size eğitim verdi mi?

Özelleştirme ne demektir, işsizlik demektir, bu konuda sendika eğitim vermedi ki.

Özelleştirmelerin bu sonuçları doğuracağını düşünmüş müydünüz?

Tabii düşünüyordum. Urfa'dan Adıyaman'a geldiğimizde biliyorduk.

TEKEL'den önce Sümerbank, Telekom satıldı.

Benim kardeşim Telekom'da, Urfa merkezde. İşten çıkarılmamak için tayin istedi, Halfeti'ye gitti. Bizden sonra sıra onlara geliyor. Sonra şeker fabrikalarına geliyor, Çaykur'a geliyor. Sıraya bağlanmış, hepsi tek tek gidecek.

Oraların işçileri burada yoklar değil mi?

Onlar burada yoklar ama sıra onlara gelecek. Devletin 4-C dayatması bu nedenledir. TEKEL işçileri gittikten sonra bu sefer onlar gelip buraya çadır kuracaklar.

Bu eylemin bu kadar etkili olmasını neye bağlıyorsunuz? TEKEL niye ülkenin gündemine oturdu?

En başta bizim kararlılığımızdır; biz inandık, direndik. Ayın 31'inde bizim işyerinde 187 arkadaş işsiz kaldı, bunların 120 tanesi bayan. Onlar da burada olmuş olsaydı…

Niye burada yoklar, konuştunuz mu onlarla?

Konuştuk onlarla, kimisi geldi, kimisi gelmedi. Gelmek istemiyorlar, demek ki 4-C'ye razılar.

Razı olabilir mi bir işçi 4-C'ye?

Adıyaman'da çalışan arkadaşların çoğu 98 girişli. Adamın 17-18 yılı var emeklisine, o burada, ekmeğinin peşinde diğer arkadaşlar. "Benim 3-5 yılım var gidip çalışırım, sonra emekliye ayrılırım bana ne diyor," gelmiyor.

Bu eylemde Ankara'dan da çok destek aldınız, bu destekleri neye bağlıyorsunuz?

Bu işçinin, emekçinin geleceği...

Sendikanın alkollü içkiler ve sigara kapatılırkenki tavrıyla bu eylem sürecindeki tavrını bir sendika üyesi olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendika bize fazla destek çıkmadı. Uzun zamandır biliyorduk TEKEL'in kapanacağını. Devletin, Başbakanın dediğine göre 2002'de 4-C'yi çıkarmışlar. Urfa'da TEKEL Suma kapanırken bizi bir yere memur olarak da verebilirlerdi, ama sendika ne yaptı? Benim işçimdir, aidatı bir yere gitmesin diye TEKEL bünyesinde topladı bizi. Biz belki o zamanlar büyük eylemler yapsaydık bugüne hiç gelmezdik. En başta Mustafa Kumlu'nun işçiye sahip çıkmaması. Benim gözümde Tayyip Erdoğan eşittir Mustafa Kumlu. Yani 17 Ocak mitinginde iyi bir konuşma yapmış olsaydı, işçilerin eylemi bu yere kadar gelmezdi. Devletin üzerine fazla gitmedi, aldığı kararlara tam uymadı. 4 Şubat kararlarına tam uymuş olsaydı bugün burada olmazdık. Yunanistan'ı haberlerde izliyoruz, hayat durmuş. 1 gün işe gitmemek demek ne demek! 4 Şubat grev kararı tam uygulanmış olsa böyle olmazdı.

Niye uygulamadı sizce konfederasyonlar bu kararı?

Devlet yanlısı olduğundan uygulamadı. Hak-İş buraya gelmedi. Adam işinden olmak istemiyor. Yarın gittiği zaman Başbakan ona diyecek ki "Arkadaş kim getirdi seni oraya, ben getirdim. Sen nasıl bana karşı çıkarsın!"

Bugün ayın 26'sı; Başbakan 28'inde müdahale edeceğiz diyor ve Türkel bu aşamada istifa ediyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkel Gıda-İş'ten istifa etmedi. Türk-İş'ten, genel sekreterlikten istifa etti. Adam yine bizim arkamızda, destekçimiz, dün de buradaydı.

Konuştu mu sizinle, açıklama yaptı mı?

Açıklama yapmadı ama TV'den duyduk. İstifa ettim fakat kabul etmezlerse tekrar görevimin başındayım diyor. Artık bu ne demek oluyorsa…

Siz nasıl yorumluyorsunuz bütün bunları?

Mustafa Türkel işçilerin son 3-4 gündür perişanlığını görüyor. Türk-İş'te sözü geçmiyor, kitlesi az. Oylama yapıldığında konfederasyonlar birleşiyor adam yalnız kalıyor. Grev için 5. ayın 26'sına gün atmışlar. 3 ay demek. İşçiler 3 ay burada mı kalacak bu soğukta, bu karda kışta! O karar verildikten sonra istifa etti.

Emekli olmanıza ne kadar var?

6 yıl var.

4-C'ye geçecek misiniz?

Biz şimdilik çalışıyoruz, çıkışımız verilmedi daha. Ben 3 çocuk okutuyorum. Üniversiteye giden de var ne yapayım?

Son çare 4-C diyor musunuz?

Son çare o olacak. İnşallah Yargıtay'dan da iyi bir karar çıkar, uzatma süresi, o zaman seçim arifesi de gelir, devletin geri adım şansı olur...

Sendikaların, partilerin, Başbakanın marjinal dediği grupların desteğiyle eylem yürüdü. Şunu öğrenmek istiyorum: Burada daha çok solcular, sosyalistler, parlamentoda grubu olmayan TKP, ÖDP, Emek Partisi var. Bu partilere eylemden önceki bakış açınız neydi, bu eylemde değişen bir şey oldu mu?

Şimdi buraya hep işçi, emekçi kesim, partiler geliyor, "Biz destekçiyiz, biz arkanızdayız" diyor. Yani kardeşim sen bizim arkamıza geçme, önümüze geç, destek verdiğini tam görelim. Milletvekili geliyor: "Ben sizin destekçinizim," diyor. Meclis'te sen bir şey yap ki biz görelim. CHP'nin mesela bugün Kadın Kolları geldi, iki gün Meclis'e gitmesin boykot etsinler, TEKEL işçilerini gündem yapsınlar.

Parlamentoya giremeyen partilerden bahsediyorum Emek Partisi, ÖDP...

Onların desteği oluyor bize.

Onlara bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

Daha önce tanımıyorduk ama işte bu grevde tanıdık onları.

"TEKEL işçisi öğretiyor" diyor birçok kimse. TEKEL işçisi ne öğretiyor, TEKEL işçisi ne öğrendi, siz ne öğrendiniz burada?

Şimdi TEKEL işçisi karda, kışta, dışarıda, beton üzerinde yatmayı öğrendi. Bu-

raya gelen kesimler bize bakıyorlar, adamlar çadırların içindeler, altında bir palet, üzerini örtmüş yatıyor. Soğukta direnmeyi öğretti yani.

Böyle bir eylem yapabileceğinizi düşünür müydünüz?

Dediğim gibi 2003'te Adıyaman'a geldiğimizde, arkadaşlara dedim yani ben biraz esprili söyledim, biz bu filmi yaşadık, o filmin oğlanı öldü, gelin burada oğlanı öldürmeyelim bir şeyler yapalım. Arkadaşlar fazla duyarlı olmadı, "Biz nasıl olsa çalışıyoruz" dediler. Neticede birkaç ay sonra da TEKEL diye bir şey kalmayacak.

Bundan sonra ne değişecek hayatınızda?

Hayatımızda çok şey değişir. Aldığımız maaşı yarı yarıya düşürecekler, her şeyden kısacağız. Benim arabam var arabaya binmem, 3-4 yılda bir tatile gidiyorduk, ona da gitmeyiz. Ancak çocukların eğitimi olur.

Sizi en çok etkileyen ne oldu burada?

Arkadaşımızın ölümü. Çok duygulandım, yani sabahtan akşama kadar yemek yiyemedik. Cenazesini polisin alıp kaçırması, buraya getirmemesi, orada arkadaşlarımızın tartaklanması.

Daha önce böyle bir eylem yapmış mıydınız?

Urfa'da yapıyorduk, ama böyle büyük değil. Yine Ak Parti önüne giderdik, siyah çelenk bırakırdık.

TEKEL'in dışındaki eylemlere katılıyor muydunuz?

Urfa öyle büyük bir şehir değil, eylem meylem yoktu; ondan katılmazdık. Ankara'ya bazı eylemlere gelmiştim. Belki bu 5., 6. gelişimdir.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz, ne açılımı yaptınız siz TEKEL işçileri?

İşçi arkadaşlarımızın içinde Alevisi, Sünnisi, Kürt'ü, Laz'ı, Çerkez'i var. Hepsi beraberdir. Gerçek yaşam buradadır yani.

Sizin adınıza hesaplar açıldı, paralar yattı, onlar ne oldu?

Onlardan bilgimiz yok, onlar sendikaya geldi. Onlar ne yapıyor, Allah bilir. Ben 21 yıllık işçiyim. Her ay bizden bir yevmiye kestiler; bu bina da bizim aylığımızla yapıldı. Ama paraları ne yapıyorlar bir bilgimiz yok.

Bu eylemde kadınlar vardı.

Evet.

Urfa'da TEKEL Suma'da kadın işçi var mıydı?

105 işçiden 3'ü kadındı, ama Adıyaman'da daha fazla kadın çalışan vardı.

Kadın işçilerle birlikte çalışmıştınız ama şimdi kadınlarla birlikte çok uzun bir eylem yaptınız. Eylemci kadınlara bakış açınız neydi, ne oldu?

Ben buraya gelen kadınları gelmeyen erkek arkadaşlarımızdan daha erkek görüyorum. Kadın gelmiş çadırda yatıyor ama hiç bu eyleme katılmayan, gelip de gör-

meyen erkek arkadaşlarımız var. 17 Ocak mitinginde kadın konuştu ya, o konuşan kadın İstanbulluydu galiba; ben onun konuşmasını Kumlu'dan daha iyi buldum. Kumlu konuşamadı. O kadın bizim yüreğimizi soğuttu. Kumlu çıktı bize sayı saymayı alıştırıyor 1. madde, 2. madde, sen bunları 4 ay önce yine söyledin.

Bu eylemin sloganı neydi?

Bu gün 74 gündür arkadaşlarımız burada. Dün bir arkadaşımız vefat etti, trafik kazasına kurban verdik. Eylem şehidi diyelim, Allah rahmet eylesin. Ölmek var, dönmek yok.

YA KÖLELİĞİ KABUL EDECEĞİZ YA DİRENECEĞİZ!

Fatma Altan

17 yıllık işçiyim. 93 yılında Adıyaman'da işe girdim. Dokuz yıl çalıştıktan sonra işyerimiz geçici süreyle, yedi ay kapatıldı. Onun üzerine, sürekli çalışan Malatya sigara fabrikasına gitmeye mecbur bırakıldık. Malatya'da da beş yıl çalıştım. Bu 5 yılın 2 yılını normal bir şekilde çalıştık, ondan sonra üretimi durdurmak için ellerinden geleni yaptılar.

Ne yaptılar?

Kola dediğimiz, sigara kâğıdını yapıştıran madde var, onun iyisi oluyor kötüsü oluyor. Kötü olanı alıyorlardı, sigara kâğıdını iyi yapıştırmıyordu, bu da üretimin yavaşlamasına neden oluyordu. Sürekli ıskarta sigara çıkartıyorduk. Virjinya tütünü katılıyordu içine mesela. Malatya'da Samsun ve Maltepe sigaralarını çıkartıyorduk, artık tütünler karıştırılarak ya Maltepe ya da Samsun sigarası üretiliyordu; bu da sigaradaki kalitenin düşmesine sebep oluyordu. İki tütünün karışımı sigaranın tadını bozuyordu. Bu bir zarardı, makinelerin çalışmaması ayrı bir zarardı. Yine o dönem, yıllardır bu işte çalışmış, makinelerde ustalaşmış personeli zorunlu olarak emekli ettiler. Fabrika bize kaldı, makineleri kullanmayı onlar kadar bilmiyorduk, idare etmeye çalışıyorduk. Hem kötü malzeme geliyor hem işi bilen usta sayısı yeterli değil. Bir de o dönemde, içki fabrikaları satıldığı için oradaki işçiler de getirildi. Biz bayanlar, onlara, iki yıl boyunca makineleri öğrettik ama ustalık kadrosu onlara verildi bize verilmedi, bunun ezikliğini yaşadık.

Siz Adıyaman'a oradan da Samsun'a mı gittiniz?

Fabrika sürekli zararda gösterildi, son iki yılda üretim tamamen durdu diyebilirim. Bu arada bize sürekli psikolojik baskı yapılıyordu. Günlük listeler asılıyordu: "Şuraya tayin gitmek isteyen gitsin." O arada laflar dağılırdı, "Burası kapanacak, burada kalan kapının önünde kalacak, giden kurtulur" ya da "kalmak iyi olur" gibi. Gitsek mi kalsak mı bunalttılar bizi. İki ay boyunca işyerinde psikolojik tedavi gördük. Herkes bayağı yıprandı. Sinirler gerildi. Doktorlar geliyordu, biz kapıda sırada beklerdik. Kimimize ilaç verirlerdi, kimimizle sohbet ederlerdi. İki ay böyle geçti.

En çok görülen sorun neydi?

İnsanlar sinirli olmuşlardı, en ufak şeyden kavgalar arttı. Çok sevdiğimiz insanlarla bile durup dururken tartışıyorduk. Kadromuz Ecevit döneminde verildi ama biz Adıyaman'dan Malatya'ya geldik ya sürekli çalıştığımız için bize kadro verildi. Adıyaman'da kalıp da ara verenlere kadro verilmedi. Müdür onları çağırdı, çünkü

kadrolu olmadıkları için en zayıf onlardı. "Siz İstanbul'a gitmek zorundasınız, ya gidersiniz ya da sizin çıkışınızı veririm. Hiçbir hak iddia edemezsiniz, mevsimlik işçisiniz," dedi.

Ne zaman oldu bu?

2006 da oldu.

Sendika ne yapıyordu bu arada?

Hiçbir şey yapmıyordu. Arkadaşlar İstanbul'a gittikten sonra oradaki müdür: "Ben kadrosuz işçi istemedim, kim sizi gönderdi?" diye tartışmış arkadaşlarla. O zaman bir de söylenti yaydılar: "Bundan sonra hep böyle olacak, İstanbul çok işçi istiyormuş, kısım kısım gönderecekler oraya," diye. Hepimiz tedirgin olduk. İstanbul büyük şehir, kiralar çok yüksek, yaşam koşulları çok zor, altından kalkamayız, dedik. O aralar tesadüfen bir baktık panoya bir yazı asmışlar. "Samsun'a gitmek isteyen arkadaşlar dilekçelerini versinler" diye. 19 arkadaş başvurduk. Bizim gidişimiz tamamen nisan bir şakası gibi oldu. Cuma günü dilekçe verdik, normalde dilekçe verenlerin –hep öyleydi– bir ay sonra tayinleri gelirdi ve o sürede hem psikolojik olarak hem maddi manevi kendimizi hazırlardık. Biz cuma günü dilekçe verdik, pazartesi günü işe gittiğimizde müdür bizi saat onda çağırdı, "Salı günü orada iş başı edeceksiniz" dedi. Şok olduk. Düşünün işteyiz ve yarın Samsun'da iş başı etmemiz lazım. Normalde bizde tayin olmadığı için öyle bir hakka sahip değiliz. Bu özelleştirmelerden dolayı tayin hakkı verildi, ne taşınma izni ya da maddi yardım hiçbir şey yoktu.

Kaç çocuğunuz var?

İki çocuğum var.

Eşiniz çalışıyor mu?

İş bulursa çalışıyor.

Kaç yaşında işe girdiniz?

Ben 71 doğumluyum 93'te girdim. 22 yaşında herhalde.

Daha önce herhangi bir işte çalışmış mıydınız?

Daha önce Sümerbank'ta bir sene taşeron işçisi olarak çalıştım. Aşırı derecede ezdiler, baskı yaptılar, üretimi sürekli yüksek tutalım diye.

Orada ne iş yapıyordunuz?

Kalite kontrolcüydüm. Çıkan malların kontrolünü yapardık. İşte belli sayıda parça çıkardı. Sen az çıkartırsan ay sonunda seni çıkartacak, maaşından kesecek. TEKEL'e girince böyle baskılardan kurtulacağım dedim, ama girdik aynısı orada da oldu.

Neden TEKEL'e girdiniz?

TEKEL benim için bir rüyanın gerçekleşmesi oldu. Sınavın olduğu gün ben çok

hastaydım, yataktaydım. Bir de çok kötü yağmur yağıyordu o gün. Hiç gözlerimi açamıyorum, ateşim yüksek. Abim "Kalk iyi de olsa, kötü de olsa gidelim; yapamazsan geri dönersin, ama gitmezsen içinde kalır" dedi. Gittik sınava girdik. Sınavda normal okulda gördüğümüz sorular vardı ve ben hiç kazanacağımdan umutlu değildim, ne yaptığımı bile bilmiyordum. Sonuçlar açıklandığında kazandığımı duyunca şok oldum. Sözlüde kaybederim, adamımız yok giremem dedim. Bir ay sonra sözlü sınav oldum. Benim için bir toto, bir milli piyango oldu.

İlk maaşınızı ne yaptığınızı hatırlıyor musunuz?

Biz tütün ekerdik, geçimimizi o şekilde sağlardık ya da yazın Yozgat'a, Maraş'a, Adana'ya pamuğa, kazmaya giderdik. Ben ilk 500 lira avans aldığım zaman annemin tepkisini unutmuyorum. Yaşlılardı. Babama: "Biz artık yaşlandık, Allah bize bu kapıyı açtı da artık bu yaştan sonra oraya buraya gitmeyeceğiz," dediğini duydum. Ama annem bunu fazla yaşamadı, TEKEL'e girdiğim sene vefat etti. Ardından babam öldü. Ömürleri boyu hep köle gibi çalıştılar, tam ben onlara bakacağım, rahat edecekler dediğim yerde onları kaybettim. Ondan sonrası benim için bir kabus oldu.

Oradan oraya dolaşıp durmak sizi, ailenizi nasıl etkiledi?

Son dokuz yıl bizi yıprattı. Adıyaman'dan Malatya'ya gittik. Tam alıştık derken oradan Samsun'a. Gittik mecburen. Samsun'un kültürü bize çok uzaktı. Malatya'da çok zorlandık ilk iki yıl. Yeri geldi dışlandık, yeri geldi dışarıdan geldik diye en ağır işleri bize yaptırdılar. Samsun'a gittik, yine aynı şekilde. Çok farklı bir kültür, farklı bir yer. Memleketten uzak, mesela amcamın genç gelini öldü; annem öldükten sonra onu anne gibi görüyordum. Taziyesine 20 gün sonra gidebildim. Bunların hepsi sorun oldu. Samsun'daki fabrika satıldıktan sonra Adıyaman'a döndük. Ama bıraktığımızdan çok daha kötü şartlarda çalıştırılıyorduk. Kapatılacak diye 8 yıl boyunca bir çivi çakılmamış. Daha kötü, daha baskıcı bir idare. Tozdan ölürdük. Defalarca söyledik klima taktırın, dayanamıyoruz diye. 3 maske birden takıyorduk ama nefes almakta zorlanıyorduk. Bugün gelip bize diyorlar ki "Yan gelip yattınız." TEKEL işçisinin eminim ki hepsinin ciğerlerinde sorun var. Hem ciğerlerimizde sorun var, hem bel fıtığı, hem boyun fıtığı var. Bugün kapının önüne koyuyorlar bizi, bu yaştan sonra ben ne yapacağım. Eşimin düzenli bir işi yok. İki tane çocuğum var. 4-C'ye gidip dört yüz-beş yüz milyona köle gibi çalışacağıma temizliğe giderim, halı yıkarım, çocuk bakarım. Ama gitmem 4-C'ye. Bunu içtenlikle söylüyorum ve arkadaşlarımızın çoğu da hemfikir benimle. 4-C'ye gidenleri anlayamıyorum. İnsanlar çok bilinçsiz. Ben sendikaları da bu konuda çok suçluyorum. Bugün arkadaşların çoğu burada değilse suçun yüzde doksan dokuzu onlarda. On yedi yıllık işçiyim, sendikadan hiçbir eğitim almadım. Hakkımı nasıl ararım? Bir işyerinde benim sahip olduğum haklar ne? Böylesi bir durumda yapmamız gereken şeyler ne? Hiçbir zaman bu konuda bize bir eğitim verilmedi.

Sendika yönetimine girmeyi, temsilci olmayı düşündünüz mü?

Sendikacılar bizde nasıl seçiliyor biliyor musunuz? Sendika yönetimine herkes

giremez. Ancak hükümetten yana olan, o dönemde kim baştaysa onun, müdürün yalakaları seçilebilir. Adıyaman'da sendika seçimi şöyle olur. Bir tanesi Alevi olacak mutlaka, bir tanesi Sünni olacak. Bunlar olmazsa olmazlardan. Sünni olan birinci başkan, Alevi olan ikinci başkan ve bunlar mutlaka idareye yakın kişiler olacak. Yani insanlar seçim yaparken demiyorlar "Kim bizim hakkımızı daha çok savunur!"

Siz oy verirken neye dikkat ediyordunuz?

Sendika seçimine bir defa Adıyaman'da, bir de Malatya'da katıldım. Ben şöyle düşünüyordum, bizim hakkımızı kim daha iyi savunabilir, kim bizim için bir şeyler yapabilir. Şu da bir gerçek ki, bizim hakkımızı gerçek anlamda savunabilecek kimse yoktu.

Çalışan bir kadın olmak toplumda ve evde nasıl rahatlıklar sağlamıştı?

Bir kere ekonomik olarak özgürlük bir rahatlık veriyordu, kimseye muhtaç değildik, evime bir ekmek götürüyordum.

İşinizi kaybetmek ne anlam ifade ediyor?

Benim için ölmek demek, yaşarken ölmek, başka hiçbir anlam ifade etmiyor.

Emekliliğinize kaç yıl var?

Emeklilik yok ki! Mezarda emeklilik getirdiler bize, yaş vurmasaydı iki yılım vardı, ama şu an on yılım var daha.

Eylemin başından beri burada mısınız?

Arada gidiyorum, çocuklarım olduğu için. Dördüncü gelişim, bir sefer de eşim geldi.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Eylemden önce ayın 31'inde çıkaracaklar diye bir yazı geldi sendikadan. Biz haziranda kapanacak diye kendimizi hazırlamıştık. Yaz olur, okullar tatil olur, eylemlerimizi de o zaman yaparız, diye düşünüyorduk. Yazı gelince herkes şok oldu. Bir suskunluk çöktü, kimseden bir ses çıkmadı. Hiç o anı unutmuyorum. Nasıl böyle bir şey olur. Baktık sendikadan ses çıkmıyor. Tedirginiz, ne yapacağımızı bilmiyoruz. Biz bir şey yapalım, iş bırakalım dedik bayanlar olarak. İşletmede 120 bayandık. İlk önce bir yirmi arkadaşımız başlattık, sonra kalanlar da bize katıldı. Dört gün iş bırakma eylemi yaptık. Tütün açıyorduk, önümüze balyalar geldi, açmadık. Aşağı indik, yemekhaneye. Tabii yemekhanemiz çok soğuk, derin dondurucu gibi. Battaniyelere falan sarıldık, çalışırken biraz ısınıyorduk, o dört günü soğukta donarak geçirdik.

Sendikadan bağımsız kendi kendinize mi örgütlediniz, nasıl oldu?

Evet, biz, nasıl oldu bilmiyorum, yukarı çıktık, baktık arkadaşlar denk kırıyor. Seslendik, "Nasıl olsa bizi işten çıkaracaklar, niye denk kırıyorsunuz?" dedik. Yazı gelmeden önce o hafta ay sonuna kadar kırdığımız balya sayısını da artırmışlardı.

Günde mesela 7 balyaysa kırdığımız, 9-10'a çıkartmışlardı birden. Hıncımız daha da arttı. Bizi hem çıkarıyorlar hem daha fazla çalıştırıyorlar diye. Konuştuk kendi aramızda, kırmayalım, biz de iş yapmayalım dedik. Kimisi uydu, kimisi uymadı ilk etapta. Sonra uymayanlar da uymak zorunda kaldı. Dört gün çalışmadık. Sendikacılar geldi, "Eyleminizin arkasındaysanız, yanınızdayız" dediler.

Kim geldi?

Adıyaman şube başkanımız geldi. Bu arada Ankara'ya gidilecek denildi. Herkes bekliyordu zaten böyle bir şey. Mesela biz dört gün işi bıraktığımız zaman çoğumuz yevmiyemizin kesileceğini biliyorduk, göze aldık. Ankara için yazıldık. Mazereti olan otuz bayan vardı, hamile ve hastası olan. 90 bayan yazıldık. Tam yola çıkacağımız gün, bilinçli olarak artık onu sendika mı yaptı, idare mi yaptı bilmiyorum getirdiler oraya liste astılar. "Dört günlük yevmiyeniz kesildi" diye. Öyle olunca arkadaşların çoğu "Niye yevmiyemiz kesildi, niye erkeklerinki kesilmiyor?" diye kızarak gelmediler. Bir de bizim şu an işyerimiz açık, hani dedim ya bayanlar daha çok eziliyor, önce bayanları çıkardılar. Şu an erkek arkadaşlarımız, hazirana kadar çalışacaklar. Arkadaşlarımız gelsinler eyleme diye ben masa masa gezdim. Arkadaşlar, artık bu yevmiyenin hesabı değil, bizim işimiz elimizden gidiyor dedim. Ama onlar yine de "Niye erkeklerin kesilmedi, bize haksızlık yapıyorlar, zaten sendika bizi satmış" dediler ve gelmediler. 28 bayanı zor tuttuk buraya gelmek için. Tam yola çıkacağız, bizim şube başkanlarından biri gelip "Arkadaşlar bir günlüğüne gidiyoruz ama belki birkaç gün de kalabiliriz" dedi. Tamam, ona da varız dedik. Daha önce özelleştirme eylemi yaparken, Samsun'dan Ankara'ya geldiğimizde suya maruz kalmıştık ve Ankara'nın soğuğunda, ıslak elbiselerle Samsun'a dönmek zorunda kalmıştık. Onu bildiğimiz için yanımıza yedek bir şeyler aldık bir-iki parça, ama bu kadar uzun süreceği hiçbirimizin aklına gelmemişti. Ben bile halen 70 gündür nasıl direniyoruz, rüya mı bu diyorum. Kışı Ankara'da geçirdik. Burada bir akrabamız var, biraz uzak ama sağ olsun geldi, bizi misafir etti; bu sene şansınıza Ankara sıcak dedi. Ben de espri yaptım; Ankara niye sıcak biliyor musun, biz Ankara'nın göbeğine 40-50 tane soba kurmuşuz ondan sıcak dedim. Hepsi güldü.

AKP'nin önüne gelmek üzere yola çıktınız.

Evet, biz Adıyaman'dan akşam yedi gibi, sekiz otobüs çıktık yola. Moralimiz bozuldu gelmeyen arkadaşlar yüzünden. Sonra moralimizi bozmayalım; kalan sağlar bizimdir diyerek, eylem havası içerisinde, şarkılar türküler söyleyerek devam ettik. Gece çiğ köfte filan yoğruldu. Hiç unutmuyorum daha önce İstanbul'a gitmiştik. Özelleştirme İdaresi Genel Müdürlüğü'nün önüne. O zaman da arabada çiğ köfte yapmıştık, 9 yıl önce yaptığımız eylemi hatırladım. Ankara'nın girişine kadar Gölbaşı mı ne, bir yer var, ben tam bilmiyorum, orada polisler bütün arabaları garaj gibi bir yere çektiler. Ondan sonra arkadaşlar yol kesti, onun üzerine artık nasıl oldu anlaştılar bir şekilde tekrar yola devam ettik. Yol boyu yanı başımızda polis arabaları, üzerimizde helikopterler. Ankara'ya giremeyeceğiz, sesimizi duyuramayacak mıyız o endişeleri yaşadık hepimiz. Ama hep inanıyordum, yani bir şekilde ne olursa olsun gireceğiz; çünkü işimiz elimizden gidiyordu, bu bizim son şansımızdı. Neyse,

geldik AKP binasında indik, herkesin sırtında çantaları görünce, iyi dedim birkaç günlük niyetine gelen sadece biz değilmişiz, biraz rahatladım. AKP'nin önüne geldik, kuru bir soğuk vardı. Yol yorgunluğu, orada beklemenin verdiği yorgunluk. AKP'nin karşısında Armada alışveriş merkezi var. Oranın içine girdik, bari bir çay içelim ısınalım, dedik. Bir yerde oturduk, arkadaşlar çay almışlar fincanda. Dedim kızlar bu çay çok pahalıdır, çünkü lüks bir yerdi orası. Ama oturduk, bir şey de içmeden olmaz. Neyse siz parasını verin, çok pahalıysa biz almayalım dedim. Sonra bir çay dört milyon. Şok oldu hepsi. Biz çay içmeden oturduk, bizden rahatsız olur gibi oldular önce, kaldırmak istediler ama fazla üstelemediler. Bizim arkadaş: "Abi çok yorgunuz, biraz dinlenelim, kalkacağız," dedi. Ama hepimiz uykuya dalmışız koltuklarda. Şekerleme derler ya öyle bir uyku. Ne kadar yatmışız bilmiyorum, bir görevli "Uyanın, burada gelen geçen çok, çantalarınız filan alınabilir, dikkatli olun" dedi. Uyandık, aşağı indik, yorgunluğumuzu biraz atmıştık, biraz direncimiz yükselmişti. Karanlık çökmek üzereydi, hiçbir haber yoktu. Ses seda yoktu. Yağmur yağmaya başladı. Ateşler yaktık biz de, geceyi dışarıda geçirecektik.

Ne buldunuz orada yakacak?

Valla erkek arkadaşlar nerden aldılar bilmiyorum, gazete parçaları, kâğıt, naylon ne bulduysak yaktık ısınmak için. Soğuk içimize işlemişti tir tir titriyorduk. Ayaklarımı hissetmiyordum. Sonra baktık arkadaşların bir kısmı Metal-İş'e gidiyor. Sendikacılar gezdi: "Çok yorulan gitsin, dinlensin" dedi. Biz de gidip dinlenip geri gelelim dedik. Meydanı da bırakmak istemiyoruz çünkü herkes yorgun, herkes gitmek ister, sonra boş kalır. O tedirginlikle gittik. Metal-İş'teki manzarayı gördüm, ağladım. Hepsi yerlerde uzanmış arkadaşların, o kadar ki yorgun düşmüşler artık. Oturacak yer yoktu, içeri tıklım tıklımdı. Seslendim, arkadaşlar meydan çok boş kaldı; dinlenenler gitsin, sırayla dönüşümlü yapalım, dedim. Orada on-on beş dakika ya kaldık ya kalmadık içimiz rahat etmedi geri döndük. Bir de bayanlar giderse, erkekler gider diye bir söylenti yayıldı. Biz de orayı sıkı tutmak için gitmeyelim dedik ve meydanda bayağı kaldık. Artık sendika yöneticisi miydi –ilk geldiğimiz gün kim kimdi bilmiyoruz– biri geldi: "Bayanlar bu gece burada kalsın, erkekler spor salonuna gidecek" dedi. Yağmur çok yağıyordu, geceyi dışarıda geçirmesinler diye. Kimileri istekli, kimilerini de ite kaka bindirdiler arabalara götürdüler. Gidiş o gidiş zaten, bir daha bir araya gelemedik, ikinci gün akşama kadar.

Siz AKP'nin önünde mi kaldınız?

AKP'nin önünde kalanlardanım. Koltukların üzerinde sabahladık. İnsanlarda gerçekten güç kalmadı, yol yorgunluğu başka oluyor, insanı yıpratıyor. Günlerdir burada çadırdayız ama o yorgunluğu bir, bir de AKP'den Abdi İpekçi'ye yürüyüşümüz iki, hiç unutmam ölünceye kadar. Hayatımda ben öyle yorgunluk görmedim. Düşünün, gece yatmamışsınız ve sabah olmuş arkadaşları oradan bırakmıyorlar, bizi burada tutmuşlar; ablukaya almışlar. Hiçbir yere gitmemize izin vermiyorlar, saat üçe kadar ayakta slogan attık. Diretiyorlar "Belediye arabaları gelsin, binin, gidin," diye. Biz de hayır arkadaşlarımız buraya gelsin diyoruz. AKP'nin önünden gidersek, sesimizi duymazlar hissi vardı hepimizde. Müdahale ettiler, biber gazı,

sonra tazyikli su falan… Arkadaşlar çok gergin, kimisi polisin üstüne yürüyor, işte "Vur beni, öldür beni, ne yapacaksan yap. Zaten hayatım gitti!" diye. Sendikacılardan bir tanesi geldi "Arkadaşlar bu şekilde direnseк de bir çözüm getiremiyoruz, bir araya gelmemiz lazım. Belediye otobüsleri gelsin; Abdi İpekçi'ye gidelim" dedi. Biz bir oyun yapıp, bizi kandırıp bir yere kapatacaklarından ya da şehirdışına çıkaracaklarından korkuyorduk. Arabalara binmeyi kabul etmedik, eğer gideceksek yürüyerek gidelim dedik. Dediler ki "Bir saat sürer, çok hızlı gidersek kırk beş dakikada kavuşuruz." Biz yola çıktık, o yol bitmedi. Meğerse, sesimizi duyurmayalım diye, Ankara'nın kuş uçmaz kervan geçmez yerlerinden geçirmişler. Yağmur hiç durmadı dört buçuk saat boyunca. Merkeze yaklaştığımız zaman yolda sürücülerden kornayla destek veren, balkondan el sallayanlar, alkışlayanlar oldu. Bu bize güç veriyordu o yorgunluğun üstüne. Gece yatmamışsın, bir önceki gün yoldan gelmişsin ve yağmurun altında dört buçuk saat yürümüşsün, dayanamazdık. Ayaklarımızın tabanı şişti. Ben iki gece ayaklarımın ağrısından yatamadım. Yolda bir taksiden poşet istedim, kafama geçireyim diye. Migrenim var, zonkluyor kafam. Sağ olsun adam "Bagajda poşet var vereyim" dedi. Polis, yaşlı adamın üstüne yürüdü "Niye duruyorsun, niye poşet veriyorsun" dedi. Yaşlı adam bütün bunlara rağmen büyük bir naylon poşet verdi, polise de çıkıştı. "Kadın ıslanmış, kötü bir şey yapmıyorum" dedi. Biraz tartıştılar. Yolda yürürken diyoruz gidelim de kendimizi bir yere atıp oturalım. Ama geldik ki ne gelelim, Abdi İpekçi Parkı'nda oturacak bir yer yok, her yer çamur, diğer arkadaşlar zaten perişan. Hayal kırıklığına uğradık. Ayakta duracak halimiz yok, arkadaşlar ateş yakmıştı, ateşin başına oturttular bizi, geceyi orada geçirdik.

Abdi İpekçi'de ikinci gün, Ankara'daki üçüncü gün bir saldırı yaşadınız…

Yağmur yağdığı için yağmurluk alabilenler almıştı, alamayanlar siyah çöp poşetlerini geçirmiştik üzerimize. Halaylar çektik, poşetlerle rahat hareket edemediğimiz için ben de yağmurluk aldım. Orada işte anons etti Emniyet Müdürlüğü: "Dağılın, üçe kadar dağılmazsanız, saldırı olacak" dedi. Kimse kımıldamadı. O arada milletvekili konuşuyordu, ben kalabalığın tam içinde değildim, arkasındaydım. Aynur arkadaşımız vardı, onu arıyordum. Birbirimizi kaybetmek istemiyorduk, saldırı olsa bir arada olalım diyorduk. Karşıda polisler kasklarını takıyordu. "Arkadaşlar, sırtınızı dönerek oturun bunlar saldıracaklar, ben Aynur'a bakıp geliyorum," dedim. Önce kalabalığın grup olan bölümüne saldırdılar. Ben artık durdum, tutuldum. Ne gidebildim, ne kalabildim. Herkes "Milletvekili var, kimse saldırmaz" diyordu. Birdenbire o parkın içi duman oldu. Kimse kimseyi görmedi. Bütün arkadaşlar, birbirimizi kaybettik. Bir taraftan su atıyorlar, bir taraftan biber gazı ve öyle yoğun bir saldırı vardı ki, bizim arkadaşlardan bir tanesi sonradan anlatıyor, "Ben kafama poşet geçirmişim gazdan etkilenmeyeyim diye. Polis poşeti kaldırdı gözümün içine sıktı, tekrar poşeti kafama geçirdi" diyor. Biz buna hem güldük, hem üzüldük. Ağlamamız gereken şeye anlatıp güldük.

Saldırıdan sonra nereye gittiniz?

Saldırıda bütün arkadaşları kaybettim. Sadece koşarken yanımda hangi şube-

dendi bilmiyorum, erkek arkadaş çok kötü düştü yanımda. Ağız üstü, çimlerden çamurdan kaydı. Kaçayım mı döneyim mi? İçim rahat etmedi. Geri döndüm, arkadaşın kalkmasına yardım ettim. Tam kaçayım dedim, biber gazı önüme düştü. O zaman ağzımı falan sarmalamışım. Gözlerimi kapatarak kaçmaya çalışıyorum. En azından gözlerim etkilenmesin diye ama yüzümün sanki kesildiğini hissettim. Boğulma hissi. Gözümü bir açtım bizim arkadaşlardan Saniye önümde. Arkasındayım, beni görmüyor. Ben gözüm kapalı kolundan tuttum, Saniye beni bırakma, dedim. "Sen de beni bırakma" dedi. O şekilde kaçıyoruz. Hangi yöne kaçtıysak önümüze atıldı. Kaçacak yer bırakmadılar. Dumanın içinden, pazara doğru kaçtık, bir lokantanın içine sığındık. İçeri girdiğimde bir bayan arkadaşın burnundan kanlar aktığını gördüm, ya düşmüştü ya bir yere çarpmıştı, nasıl oldu, bilmiyorum. Bizim Adıyaman şubesinden hiç kimse yoktu. Sonra telefonla birbirimize ulaşmaya çalıştık. Bazı arkadaşlar tuvaletlere girmiş, bir arkadaşımız çöp bidonunun arkasına saklanmış; iki tane arkadaşımızı pazarcılar elbiselerin arasına saklamışlar. Sürekli polisler geziyor; biz lokantanın tuvaletine girdik, bizi alıp götürmesinler diye.

Etraf sakinleştikten sonra çıktık, bir erkek arkadaşı gördük. Kazım abi sen iyi misin dedim, iyiyim dedi; aradan beş dakika geçmedi "Ben kör oldum, önümü göremiyorum, sizi göremiyorum" dedi. Kolundan tuttuk, üst geçit vardı oranın altına getirip oturttuk. Beş-altı saat sürdü, sonra doktorlar müdahale etti. Telefon ettik, erkek arkadaşlar dediler "Tek yapmamız gereken, Türk-İş'in önüne gitmek." Yolu da bilmiyoruz, esnafa falan sorarak bulmaya çalışıyoruz. Türk-İş'in önüne geldiğimizde baktık işçilerin çoğu burada. Malatyalı bir bayan saldırı sırasında kalp krizi geçirmiş ölmüş dediler. Bunu duyunca artık sinirlerim boşalmış, sinir krizi geçirdim. Kendimi kaybettim.

Türk-İş'in önünde toplandınız, size bir açıklama yaptı mı sendika?

O gün insanlar çok tedirgindi zaten, yorgunluk hepsi gazdan etkilenmiş; hepimizin üstü başı çamur içindeydi. Bayanları yukarı çıkardılar, biraz rahatladık. İki arkadaşımız kayıp, ulaşamıyoruz, telefonlarının şarjı bitmiş. Erkek arkadaşlar aramaya çıktılar. Sonra onlardan bir tanesi rahatsızlanmış hastaneye gitmişler; telefonları olmadığı için haber verememişler. İşte bir tanesi sağ olsun yardımcı olmuş, alıp buraya getirmiş. Ondan sonra Ankara'nın desteği başladı. Sivil toplum örgütleri, öğrenciler geldi, yorgunluğumuzu unuttuk. Hepimize bir güç geldi. O anda hiç kimsenin aklından geri dönmek geçmedi, tam tersine bu durumda burayı bırakamayız, kalmamız lazım dedik. İlk sekiz günü burada geçirdik. Ben eve döndüm, bir hafta kaldım tekrar geri geldim. O gün bugündür gidip gidip geliyoruz.

Türk-İş sekiz ay sonra başkanlar kurulunu topladı ve siz kapının önünde saatlerce slogan attınız. Nasıl bir araya geldiniz; kendi aranızda toplantılar mı yapıyordunuz?

Hayır, her şey kendiliğinden oluyordu, mesela biri dışarıda slogan atsa hemen etrafında birikiyorduk. Başka hiçbir şansızım kalmadı, yapacak başka hiçbir şey yok; ya köleliği kabul edeceğiz ya direneceğiz. Ya burada öleceğiz ya 4-C'yle öleceğiz. Biz hep böyle düşündük; bu kararlılıkla yola çıktık. Bu son 3 gündür 4-C'ye imza atılsın mı atılmasın mı tartışılıyor. Ben diyorum ki, buraya özlük haklarımız

için geldik, bu süreci tartışmaya değil. İsterse 4-C'ye geçiş için ikinci gün son olsaydı ben yine atmayacaktım ve isterdim ki bütün arkadaşlar aynı kararlılıkta olsun.

Son üç gün n'oldu da böyle bir şey yaşandı?

Bundan iki gün önce psikolojik bir çöküntüye uğradık ben ve arkadaşlarım. Sanki sendikadan bir dayatma vardı. İşte son gün herkes imzalayacak eylem bitecek gibi. Öyle bir psikolojik baskı yapıldı.

Nasıl yaptılar, ne yaptılar?

Daha önce elli bayan burada kaldığımız günlerde, gece bayanlar için kalma yerleri ayarlanıyordu. Ne bileyim daha böyle bir yakındık sendikayla sorunlarımızı görüşmede. Ama bir mesafe koyuldu. Ben bugün dokuz gündür buradayım. Her akşam bir yere gidip yatıyorum. Valizlerimle. Ankara'nın bilmediğim bir köşesine, bilmediğim bir yere. Bize kalacak yer ayarlanmıyor artık. Bizim aklımıza ilk gelen şey, bizi burada istemiyorlar.

74 gündür buradasınız. 17 Ocak mitingi, 4 Şubat grevi oldu. Sendikalar çeşitli eylemler yaptılar. Bunlar sizin eyleminize nasıl bir katkı sundu ya da bir katkısı oldu m?

Bir kere 4 Şubat grevi kararında sözlerinin arkasında durmadılar. Sadece kâğıtta kaldı. Günlerdir buradayız ve gerçek anlamda bir eylem kararlılığı yoktu sendikada. Hep pasif eylem kararları alınıyor, bunun farkındayız. Sürekli güvenli işçi ambleminin arkasındayız; en kötü sendika sendikasızlıktan iyidir diyerek hep buna güvenerek durduk, ama alınan kararlar bizi hiçbir zaman tatmin etmedi. 17 Ocak'ta Mustafa Kumlu'nun genel grev kararı almasını, bunun için zemin hazırlamasını bekliyorduk. Yapılan bir günlük eylem ona genel grev demeye bile cesaret edemediler, "Adını ne koyarsanız, siz koyun" dediler bize. Adını bile koymadılar, ne olduğunu anlamadık.

Mitingde kürsü işgali, ondan sonra sendika işgali oldu; işgalde var mıydınız?

Bizim destekçilerimize teşekkür ediyorum, bütün yüreğimle. Ama bazı yerlerde işçiye biraz şey vermeleri lazım, biz çok yalvardık; bayraklarınızı indirin, kürsü işgali size mal edilmesin, o zaman biz bölünürüz. Ama dinlemediler. Biz orayı belki de yüzlerce kişi ile işgal etmeyi düşünürdük ama bazı gruplar bayraklarını indirmedikleri için olay başka yöne çekilir diye cesaret edip gidemedik kürsüye. O yüzden mesela ben gitmek istemedim çünkü hep birlikte gidersek olay farklı yönlere çekilecekti.

Sosyalist gençler, parlamentoda grubu olmayan TKP, ÖDP, Emek Partisi gibi partiler geldi. Bunlara bu eylemlerden önce nasıl bakıyordunuz? Değişen düşünceleriniz oldu mu?

Evet, tabii ki. Her şeyden önce burada tek başımıza herhalde bu kadar yürütemezdik. Bunu kabul etmemek, bence ihanet olur onlara. Onların desteğiyle ayaktayız. Yemeklerini bizimle paylaşıyorlar, bizimle slogan atıyorlar, bizimle yoruluyorlar. Günlerce bizimle çadırlarda yattıkları oldu. Şu da bir gerçek ki, sadece gelip

gitmek olmuyor, mesela bir CHP'yi söyleyeyim. Bana çok yapmacık geliyor. Gençler hep yüreğimdedir, onlar ayrı, ama partileri bilmiyorum. Partiler gelip gidiyor. O kadar yoğun bir baskı var ki bombardıman gibi. Yorgun düşüyoruz. Oraya git, diğerine git. Oradan oraya. Sanki bir reklam gibi bir şey. Bize o izlenimi veriyor ama ben gençler için öğrenciler için onu diyemiyorum, çünkü biliyorum ki onlar bütün yürekleriyle buradalar ve en samimi bulduğum da onlar.

Açlık grevleri yapıldı…

Bence açlık grevi yapılmaması gereken bir şey, son çare ölümüne gidersin. Ölmek var, dönmek yok diyoruz, tabii ki öyle diyeceğiz; ama açlık grevi bir çözüm değildi. Bizim burada dirençli olmamız gerekiyor. Direncimiz düşerse, o zaman bu direnişi sürdüremeyiz.

Siz bildiğim kadarıyla Kürt'sünüz. Burada bir açılım yaptık dedi TEKEL işçisi. Bir Kürt kadın olarak bu açılımı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben hep diyorum, açılımı biz burada yaptık. Hükümetin yaptığı açılım sahtekârlıktan başka bir şey değil. Buradaki açılım; bir kere biz ekmek kavgası veriyoruz, ekmek kavgasının açılımı olmaz; hükümet bizi bölmeye çalışıyor. Alevi, Kürt, Sünni, Türk, kadın, erkek, bizi bu şekilde bölüyor ama bir taraftan da bütün halka topyekûn bir saldırı var. Hani böl, parçala, yönet. Bizim devrimci gençler öyle söylüyor, biz de onlardan öğrendik. Hükümetten biri şu an karşımda olsa şu soruyu soracağım: Ben Aleviyim, Kürdüm. Sen Kürt açılımı yaparken Alevi Kürt, Sünni Kürt diye mi açılım yapacaksın? Bir de Alevi olup, Türk olan var mesela. Neye dayanarak neyin açılımını yapıyor? Sen her şeyden önce insanların hakkını, emeğinin karşılığını ver. O zaman sorunlar zaten kendiliğinden çözülür. İnsanları hor görme, bırak herkes kendi kültürünü, kendi dilini, kendi yaşayış biçimini kendi belirlesin. Sen devlet olarak, hükümet olarak onların sorunlarıyla ilgilen. Nasıl iş bulabiliriz, iyi bir eğitim, iyi bir sağlık hizmeti sunabiliriz. Devletin hükümetin bize bunu yapması lazım.

Türkiye'deki bütün kesimlerin desteğini alan bir eylem oldu bu. Neden bu kadar destek aldı bu eylem sizce?

Çünkü biz haklıyız her şeyden önce ve haklılığın dışında Türkiye'deki bütün çalışanları bu sorun bekliyor; bu gerçek. İnsanların hepsi doluydu, böyle bir kıvılcım bekliyordu. Ayrıca herkes sonunun 4-C veya benzeri durumlar olacağını anladı. Biz buraya geldiğimiz ilk on gün içerisinde miydi tam hatırlamıyorum Meclis'e gittik. Manisa milletvekili "Siz 12 bin kişisiniz, tek olsanız, sorun çoktan çözülmüştü ama biliyor musunuz ki sizden sonra 140 bin işçi var" dedi.

28'inde Başbakan "Müdahale edeceğim" diyor. Danıştay'dan karar bekliyorsunuz, bugün ayın 26'sı. Arkadaşınızı kaybettiniz ve dün cenazeyi bile alamadınız. Bu çatışma nereye gidecek?

Arkadaşımızı kaybettik, gerçekten onun acısı çok büyüktü. Samsun'da da birlikte çalıştığımız bir arkadaştı. Hep söylüyormuş biz bunu yeni öğrendik, "En son giden ben olacağım. Herkes gitse ben tek kalsam bile" diyormuş. Onun acısı ger-

çekten anlatılmaz. Hele de burada! Ben AKP'yi suçluyorum, burada bu arkadaşın ölümünden tek sorumlu, AKP. Başka hiç kimse değil. Biz geldiğimizde haklarımız verilmiş olsaydı belki bu süreç yaşanmayacaktı. Bugün cenazeyle giden Samsunlu bir arkadaşımız daha var, telefonla görüştüm diyor ki: "Biz cenazeyi gömüyoruz üzerimizde helikopter geziyor. Mezarlığın başında düşünebiliyor musun duasını bile okuyamadık gürültüden" diyor. Bu ne? Cenaze ya cenaze! Adam ölmüş, niye bu kadar korkuyorsunuz ölmüş bir insandan? Biz taşkınlık yapsaydık, yetmiş gündür yapardık.

Müdahale edeceğiz 2 gün sonra diyor Başbakan…

Saldırsınlar, insanlar o kadar dolu ki, o anı bekliyor. Herkes kusmak istiyor, gitmeyeceğiz bir yere.

Bu 74 gün sizin hayatınızda ne değiştirdi, ne öğretti?

Çok şey öğrendik. "Bir gün git, bir yerde yat, çocukların evde yalnız kalsın." Ben bunu asla yapamazdım. Çocuklarımdan bir saat bile ayrılamazdım. Ekmeğe saldırı olduğu zaman, dili, dini, kültürü, inancı ne olursa olsun herkes ekmek için bir mücadele veriyormuş, onu gördüm.

Burada sizi en çok etkileyen destek ne oldu?

Buraya ilk geldiğimiz günü, o anı hiç unutmuyorum. Abdi İpekçi'den kopup geldik. Burada o desteği gördüm, yukarıda duramadım, aşağı indim. Gençler, öğrenciler gelmişti. O gençler hâlâ aramızda, bir grup genç türkü söyleyerek halay çekiyordu ve arkadan birkaç kişinin o öğrencilerin söylediği parçaya sinirlendiklerini fark ettim. Eminim onlar ülkücü işçi arkadaşlarımızdı. Müdahale etmek ister gibiydiler. "Bunlar burada ne söylüyor" gibisinden. Çok tedirgin oldum, öğrencilere bir zarar verirler diye. Hemen halaya girdim, sonra bir iki arkadaş daha geldi o anı unutmuyorum. O öğrenciler bana kendi çocuğummuş, kardeşimmiş gibi geldiler. Ama şu an öğrencilere yaklaşım daha bir farklı. O ülkücü, sağ görüşlü dediğimiz arkadaşlarımızın görüşleri değişti. Biliyorlar ki artık ekmek elden gidiyor ve herkes ekmeğinin peşinde. Emeğe saygı duyuyorlar, bunun farkında çoğu arkadaşımız. Sağcı geldik, solcu gidiyoruz esprileri yapılıyor.

TEKEL'de işçi kadınlardınız, şimdi TEKEL'de eylemci kadınlar oldunuz. İlk günlerde benim gözlediğim kadarıyla daha çok erkeklerin konuştuğu, görüldüğü bir eylemdi. Kadınlar Türk-İş'in 2. katındaydınız ve gelenleri pencereden alkışlıyordunuz. Sonra Başbakanın evine giden, eylemlerde önde yürüyen, saldırıları göğüsleyen kadın eylemciler oldunuz. Bu nasıl oldu?

Aslında biz kadınlar ille tuttuğumuzu koparmak isteriz. Erkekler ne kadar yapı olarak bizden güçlü dursalar da, bence erkeklerden bir adım öndeyiz. Kendimi, bayanları öyle görüyorum. Son üç günlük süreçte bayağı bir moral bozukluğu yaşadık, 4-C'ye imza için son gün geliyor, imzalasak mı imzalamasak mı? Burada da toplantı vardı konfederasyonların. Oradan bir sonuç bekliyorduk. Böyle kendi kendimi yiyorum. Ne yapabiliriz, arkadaşların morali düzelsin diye. Birden aklıma bir slogan geldi. 4-C'ye imza atmayacağız. Bu sloganı ilk ben attım ve bayağı tuttu. İnsanların

kafasında bir kıvılcım oluştu. Biz özelleştirmeler döneminde de çok eylem yaptık aslında. Yabancısı değiliz eylemlerin. Bu 9 yılın birikimi hep söylerim. AKP yönetimine teşekkür ederim bizi il il gezdirdi. Duygusal bağlar oluşturdu aramızda, bizi kaynaştırdı, güçlendirdi. Çadırların arasında gezdiğim zaman bütün yüzler tanıdık geliyor, kendimi yabancı bir ortamda görmüyorum. Onun için AKP'ye teşekkür ediyorum aynı zamanda.

Geçen destek amaçlı eylem yapıldı, gece burada kalındı. Sakarya Caddesi'nde. Misafirlerin yanına doğru gittik orada nasıl gelişmeler var görelim diye. Öğrenciler orada bizim türkümüz vardır, fabrika kızı, onu söylüyorlardı. Artık fabrika kızı değilim dedim, çok kötü oldum, o şarkıyı dinlerken çok etkilendim, ağladım.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok! Sloganımız bu ve bu sloganın arkasında duracağımıza inanıyorum.

26 MAYIS'A GREV KARARI ALAN KONFEDERASYONLARIN TÜRK-İŞ'TEN FARKI YOK!

Sabri Yıldırım

2002'de iktidara gelen Ak Parti'nin TEKEL'den büyük bir rahatsızlığı vardı. Alkollü içkiler bölümünden başladı kapatmaya. Biz 89'da girdiğimiz fabrikayı asla terk etmek istemedik. 2003 yılına kadar da bayağı direndik.

Ne gibi eylemler yapıldı?

İşyerini terk etmeme eylemi, açlık grevi yaptık. İşyerimiz şehir dışındaydı. Polislerle yürüyerek her cuma haftalarca Ak Parti'nin önüne gittik. Basın açıklaması yaptık, hatta zaman zaman polislerle espri de yapıyorduk, sayımız az olduğundan dolayı gelin, aramıza girin de biraz kalabalık görünelim, diye. Urfalılar da bu işe duyarsızdı genelde. Alkole karşı görünen insanlar, yanımızda olmadılar hatta bir an önce de kapatılmasını istiyorlardı. Urfa Suma kapatıldı. "En yakın iş yerlerine gidebilirsiniz" dediler. Biz de sorduk sual ettik, en yakın Adıyaman. Tayinim çıkana kadar Adıyaman'ı görmemiştim. Urfa'ya 100 km mesafede olmasına rağmen. Nasip oradaymış, kısmet oradaymış veya bizi ittiler mi diyelim geldik, bekâr evi tuttuk. 7 ay boyunca gel-git yaptık. Neticede sigaraların da, yaprak tütünlerin de kapanacağını, büyük depremin olacağını biliyorduk. Hani adam damdan düşmüş, "Kaldırmayın beni damdan düşen biri kaldırsın" demiş ya biz yaşadıklarımızı arkadaşlarımızla paylaştık, gülüp geçtiler. "Adıyaman tütün bölgesi siz yanlış düşünüyorsunuz" diyenler de oldu, "Doğru söylüyorsunuz" diye katılanlar da oldu. Şu yıl kapanacak dediğimizde, arkadaşlar "Bak Urfalılar geldi, burayı da kapatacaklar" diye espri yaptılar. Hani fakir kışa demiş ki kardeş geldiğinde bana haber ver de ben fakirim, hazırlığımı yapayım. Kış bir gün komşu köye kar yağdırmış, bir diğer gün kuzeybatıya, ertesi gün de gelmiş fakirin başına yağdırmış. Fakir "Kış kardeş biz senle anlaşmıştık; haber edecektin deyince" Kış, "gözün görmüyor mu, bir gün komşu köye yağdım, bir gün doğuya, batıya yağdım. Ha bu gün de senin başına yağdım. Sen niye komşu köye, doğuya-batıya yağdığımda hazırlığını, tedarikini yapmadın?" Kışın karı hepimizin başına yağdı. Yazılar gelmeye başladı. Adıyaman'da 186 kişinin çıkışı verildi. Bunlar 2004'te alkollü içkilerden, 2008'de pazarlama ve sigaradan gelen arkadaşlarımız, artı Adıyaman'da çalışan, masum, hiç suçu olmayan daha zor işleri yapan bayan arkadaşlarımızdı. Gerçekten bayan olmalarına rağmen en zor işleri yapmışlardı. Hak etmediler atılmayı ki birçok bayan arkadaşın eşi çalışmıyor. Bizler erkeğiz, işten atılmamız doğru değil ama belki farklı işler de yapabiliriz, ama bir bayan

mesela kırk yaşından, kırk beş yaşından sonra ne iş yapacak? İnşaatta mı, tarlada mı, pazarda mı çalışacak?

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Tek Gıda'dan gelen resmî yazıya göre, "Arkadaşlar biz Ankara'ya gideceğiz. Gidişimiz var dönüşümüz belli değil, herkes tedarikli olsun" dediler ama biz aslında önceden hazırdık bu işe, gönüllüydük, izinlerimizi aldık. Geldiğimizde, Gölbaşı'nda polisin engellemesiyle saat 4.30'da karşılaştık. TIR garajında bekletildik, diğer arkadaşlarımız da geldi. Ak Parti'nin önüne kadar geldik. Yeni bir acemi birliğine askere girmiş gibi farklı farklı simalar gördük. Daha önce Urfa'da beraber çalıştığımız farklı işletmelere giden arkadaşlarımız geldiler. Hem hasret giderdik hem arkadaşlarla bizi tanıştırdılar. Ak Parti önünde yorgunduk, uykusuzduk yağmur bastırdı, yakacak bir şeyimiz yoktu. O geceyi arkadaşlarımızın bir kısmı kapalı spor salonunda geçirdi. Ertesi gün bölündük. Biz Ak Parti'nin önünden Abdi İpekçi'ye geldik, bir tarafımız su, bir tarafımız yağmur. Bize birer tane ceset torbasını yağmurluk diye verdiler işte maalesef, yani kendimizi bir çoban gibi hissettik.

Çöp torbası mıydı, ceset torbası mıydı?

Ceset torbası ki uzun boyumuzca. Kollarını falan deldik, çobanın abası gibi giydik, kafamıza birer tane poşet geçirdik. Sabaha kadar oturacak yer dahi yok, birbirimizi teselli ettik. Sabah ne yapacağız, bizim buraya geliş amacımız neydi, nasıl değerlendireceğiz zamanımızı konuştuk durduk. Güneş yüzü görmedik, yağmur devam ediyordu. Sabah kumanyalar, öğlen de yemek geldi. Ankara halkı aramıza girmeye başladı, bayan sayımız o zamanlar çok olduğu için bayanlarla ilgilenmeye başladılar. Bayan arkadaşlarımızı eve götürenler oldu, üstünü başını değiştirsinler, ısınsınlar diye. Sonra saat 15.30'da polis anons yapmaya başladı; dağılın yoksa müdahale edeceğiz! O arada aramızda 17 tane milletvekili vardı. Tayyip Erdoğan'ın, beraber yürüdük biz bu yollarda, beraber ıslandık yağan yağmurda şarkısı var ya mitinglerde söylediği, yağmurda ıslanmamız doğru da fakat o yetmemiş gibi üst taraftan panzerle üzerimize su sıkmaya başladılar, ama Tayyip Erdoğan yoktu orada. Bilhassa vekillerimizin yüzüne daha fazla biber gazı sıktılar, belki de bizim direncimizi kırmak için yaptılar. Bakın vekillere yapıyoruz, size daha fazlasını yaparız diye. Aslında bizim direncimiz daha fazla arttı. Ankara'nın kışında ayazında arkadaşlarımız suya girdi, bundan daha kötü gün olmaz dedik. Pazar yerine girdik, bayan arkadaşlarımızı görünce biz kendimizi unutmuş olduk, yani gerçekten bayan arkadaşlarımızın yaşadığı bir katliamda, bir savaşta yaşanacak şeylerdi. Çok kötü. Adanalı bir bayan arkadaş vardı hiç tanımadığım, ben oturdum onun için 2 gün ağladım. Gerçekten ölecek durumdaydı. Nefes alamıyordu, astım hastasıymış. Aramızda sakat insanlar, özürlü, değnekle yürüyen, tek kollu, kör arkadaşımız var. Özürlü kadrosuyla işe girmiş arkadaşlarımız. Onlar da direndi. Bizim gibi sağlam hissederek gelmişlerdi Ankara'ya. Dağıldık, gruplar halinde kaçıştık, polis müdahalesi yolda da devam etti. Halk tepki gösterdi, lanetledi, "Yeter artık yapılacak şeyler değil bu yaptıklarınız" dediler. Daha sonra telefonlaştık, Türk-İş'in önünde, evimizde biriktik; mesken tuttuk. Biz Ankara'ya gelişimizde kendi irademizi kul-

landık, sendikanın dışında kendi bildiklerimizle yola çıktık, geldik, Türk-İş'in içine girdiğimizde çok yorgunduk. 2-3 gün boyunca uyku, yeme-içme doğru dürüst yoktu. Salona girdiğimizde nefesten, kalabalıktan, birçok arkadaşımızın üstü başı ıslak olduğundan salonun duvarlarından yağmur iniyormuş gibi oldu. Sendika üstü başı çok ıslanan arkadaşlara giysi falan getirtti. Liste yaptılar, bizi diğer sendikalara dağıttılar. Birkaç gün boyunca biz, Adıyaman şubesi olarak, Tes-İş'te kaldık. Konferans salonlarında, halıfleks üstünde uyuduğumuzda bile bize 5 yıldızlı otel gibi geldi. Süreç devam etti. Ankara halkı bize yardımcı oldu. Şöyle söyleyeyim, hani bir insan tarlada, bağda, bahçede çok çalışır yanında su götürmez, suya nasıl hasret kalır; suyu gördüğü zaman birden saldırırsa, aslında halk da susamıştı. Herkesin derdi, sorunu vardı, bizim eyleme öyle sarıldılar. Biz belki Ankara yoluna düştüğümüzde, kendi davamız için, TEKEL için gelmiştik, ama anladık ki yalnız değiliz. Birçok insan bizim gibi. Burada isteklerimizi birleştirdik. Esnafın üzerindeki baskı, memurun ve işsizin, çocuğu olan anne-babanın sorunu bizimle birleşti. Yaktığımız ateş büyüdü. İnanın ki aslında biz insanların getirdiği yemeğe falan muhtaç değildik ama onlar gönüllerini koyup, bizimle birleştirdiler. Geçen bir yaşlı amcamız Kırklareli'den gelmiş; 100 çift çorap getirmiş. Adıyaman şubesine dağıttı. Onun gibi niceler. İş uzadıkça, yurtdışına sıçradı. Orada eylemler yapıldı, dikkate almadığımız, ülkemizde gavur denilen insanların ekmeği, lokması, sıcak aşı geldi. Aslında onlara gavur diyenlerin gavur olduğunu bilmeyen arkadaşlarımız anladılar, gördüler.

Buraya geldiğinizde 8 aydır toplanmayan başkanlar kurulu toplantısı yapıldı. Siz kapıların önünde saatlerce beklediniz.

Tabii saatlerce slogan attık, güvenmediğimizden çağrı yaptık. Aslında onlar çalışma yaparken biz de aşağıda çalışma yaptık, sesimizin yettiği kadar bağırdık. "Sendikalar göreve, genel greve; işçi-memur el ele, genel greve!" diye. En azından bizim genel başkanımızın onlara "Bakın, aşağıdaki işçinin sesini duyun" diyebilmesi için bağırdık. İnsafa gelip, doğru radikal bir karar almalarını bekliyorduk. Daha sonra 2 konfederasyon çekilip en son 4 konfederasyonun bir araya gelip 26 Mayıs'a karar almaları bizi çileden çıkardı yani.

26 Mayıs!

Evet 26 Mayıs'a karar almışlar. Biz burada saati bile hesaplıyoruz, bir taraftan Danıştay kararı, bir taraftan 4-C hesabı, yani günümüz geldi çattı diye arkadaşlarımız sıkıntılı duruma düşüyor. Stresten, uykusuzluktan, yorgunluktan; aileden uzak, gerçekten burada zaman geçirmek zor. Dün yaşanan acı olay hepimizi derinden üzdü. Ben şunu söylüyorum bu da devletin büyük bir ayıbıdır, bir asker öldüğü zaman nasıl askeriyenin önünde, bir polis şehit olduğu zaman hani onlar da bizim kardeşimiz, nasıl Emniyet Genel Müdürlüğü önünde tören yapılıyorsa, en doğal hakkımızdı dün arkadaşımızın gelip bizden helallik alması, ez azından Türk-İş'in önüne getirmemiz. Bırakmadılar, geleceğini anons ettiler, biz burada yağmur altında biriktik, bekledik, cenaze gelecek diye. Diğer taraftan arkadaşlarımız Adli Tıp önünde beklerken polisler biber gazı sıkmışlar.

Tanıyor muydunuz arkadaşı?

Evet, burada tanıştık. Açlık grevine giderken burada bir aile olduk aileden birini nasıl tanımayacağız! Açlık grevine girmişti arkadaş. Gerçekten biz TEKEL'ci olarak taziyedeyiz.

Parlamentoda grubu olmayan partiler de sizi ziyaret ettiler zaman zaman.

Geliyorlar evet. Dün mesela CHP'li bayanlar gelmişti. Ama ben dün arkadaşlara dedim ki, arkadaşlar bakın CHP'den milletvekili gelse ben konuşacağım. "Ne konuşacaksın?" dediler "Biz sizi ziyarete geldik" diyorlar ya. Tövbe yarabbi, biz türbe değiliz, ziyarete geliyorlar. Bize ne yapmışlar? CHP olsun MHP olsun muhalefet partisi olarak toplu gelmişler mi veya Meclis'te topluca destek çıkmışlar mı? Buraya gelirlerse onlara söyleyeceğim. Bizi ziyaret etmeye gelmeyin, biz türbe değiliz, bize yapacaksanız grup olarak bir şeyler yapın veya çadırlara dağılın gelin, oturun bizimle. Meclis'te kararlı olup TEKEL işçisinin haklarını savunun.

Gündem yapmadılar, Meclis TV'de izlediğimiz kadar birbirlerine bireysel olarak bağırıp çağırıyorlar. O da kendi sorunları, TEKEL'ci işçiler için değil. Bunları söyleyeceğim dedim, arkadaşlar da hak verdiler ama CHP de MHP de gelmedi.

Bu eylemde komite var mıdır?

İşçiler olarak yapabildiğimiz kadar ancak kendi aramızda yaptık.

Nasıl yapıyorsunuz?

Şöyle; mesela İskenderun çadırından Cemalettin arkadaşımızı, Adıyaman'dan beni, işte atıyorum İzmir'den Ahmet'i çağırıyorlar.

Belli isimler ama değil mi bunlar!

Az çok sendikacılığı, işi bilen arkadaşlar. Genelde bunlar yapıyor. Cemalettin arkadaşımızın belli bir grupla gidip Sami Evren'le görüşmesi, bizim için ne yapabilirsiniz, diye sorması gibi. İşçi aslında kendi iradesiyle yaptı birçok şeyi. Mesela Abdi İpekçi'de platformu basan arkadaşlarımızı kimse örgütlemedi. Orada Mustafa Kumlu'nun yaptığı açıklamalar işçiyi tatmin etmedi. Daha sonra bizleri uyutmak için Alişan'ın konser vereceğini söyleyince, arkadaşlar kızdılar ve o anda kendi iradeleriyle platformu bastılar. Sonra oradan bizden önce ayrılıp gelen arkadaşlarımız Türk-İş'i işgal etmeye kalkmışlar.

Nasıl olmuş, yani bir grup mu?

Yok yok bireysel, kimse örgütlememiş. Herkesin aşağı yukarı kafasında aynı sorular olduğu için, örgütlemeye gerek yok. Bunlar bizim için ne yaptı, niye böyle yapıyorlar, bizi gün gün satıyorlar, oyalıyorlar; bu sorular hepimizin kafasında var.

Burada bir komite tartışması oldu ve aslında bir komite var gibi.

Şube başkanlarımız olsun, genel başkanımız olsun bu komite işinden bayağı rahatsız olmaya başladılar. "Bize güvenmiyor musunuz? Biz işçimiz için yanlış mı yapıyoruz?" diyorlar. Geçen jeoloji mühendislerinin üst katında toplantı yaptık. Bizim genel başkanımız Mustafa Türkel'le Sami Evren katıldı konuşmacı olarak. Biz Sami

Evren'e de, Mustafa Türkel'e de aynı soruları yönelttik. Dedik ki, "Başkanım bizim komitelerimizden neden rahatsız oluyorsunuz?" Aslında biz sormadan onların bize ne söyleyeceğini tahmin ettik. Bize "Bakın yanlış yapıyorsunuz, bize güvenmiyor musunuz? Biz sizi temsilen buradayız" dediler. Sami Evren'in açıklamaları bayağı hoşuma gitti, ama maalesef aradan 1-2 gün geçti pazartesi alınan kararları gördük.

Sami Evren ne dedi?

"Bakın arkadaşlar, pazartesi günü sizin için çok şeyler yapacağız" dedi. Bizi ümitlendirdi. Pazartesi çıkan karara baktığımızda tamamen boşluğa düştük. 26 Mayıs'a iş bırakma eylemi almaları. Zaten bizim TEKEL'cilerin üretimden gelen gücü yok. 8 bin küsur arkadaşımızın iş akdi feshedildi.

Zaman zaman sendikayı da protesto ettiniz.

Türk-İş'in önünde açıklanan kararlara göre. İşçinin durumu borsa gibidir. Alınan karar iyi olursa bizim moralimiz yükselir, alınan karar kötü olduğu zaman işçi birdenbire tepki gösterir. Beğenmediğimiz kararlardan sonra borsa düştü diyorduk.

İşçiler Ankara'nın değişik yerlerinde toplantılara gittiler ve yaşadıklarını anlattılar. Siz hiç böyle bir toplantıya katıldınız mı?

Mamak'a gittik ilk geldiğimizde. Aşure yapmışlardı Öğrenci Velileri Derneği. Sağ olsunlar, bizi arabalarla götürdüler. 150-200 kişi vardı. 17 Ocak mitinginde TEKEL'ci bir arkadaşımız basın açıklaması yaptı, Mamak'tan Türk-İş önüne yürüyerek 2,5 saate geldik.

Buradaki 74 gün boyunca hep iyi şeyleri anlatıyorsunuz, olumsuz bir şey olmadı mı?

Benim gördüğüm olumsuz bir şey olmadı burada. Biz zaman zaman olumsuz şeyler yaşattık Ankaralılara. Ankara'da doğalgaz kullanılıyor, biz Sakarya'nın göbeğinde lastikten tut elimize ne geçerse sobalarımıza atıyoruz. Burada iş yerleri, çalışan insanlar, dershaneler, bürolar var. Sessiz ortamlarda çalışmaları gerekiyordu ama bizim müziğimiz, halaylarımız, sloganlarımız belki insanları rahatsız etmiştir. Valilik "Sakarya esnafı rahatsız, öğrenciler rahatsız" dediğinde –aslında en fazla aramıza gelen öğrenciler– Sakarya esnafı "Biz TEKEL işçilerinden değil onları bu duruma düşürenlerden rahatsızız" yazan bir pankart astı.

Niye size bu kadar destek verdiler?

Ankara'da sadece Ankaralı insanlar yaşamıyor, dışarıdan gelen emekçi insanlar, Sakarya'da çalışan esnaf hepsi bizim gibi işçi. Garsondur, komidir, bulaşıkçıdır bizim gibi emekçi olduğu için halimizi anladılar. Az önce dedim ya hani biri damdan düşmüş, beni kaldırmayın, daha önce damdan düşen biri beni kaldırsın demiş; onlar da bizim ne için burada olduğumuzu biliyorlar.

Partilerle ilgili, sendikalarla ilgili burada sizi en çok etkileyen, tanık olduğunuz bir şeyi anlatır mısınız?

İzmir'deki bir arkadaşın örneğin Urfa'da, Diyarbakır'da yaşayan bir işçi arka-

daşımıza bakış açısı çok farklıdır veya Diyarbakır'daki, Urfa'daki, Adıyaman'daki bir arkadaşımızın Tokat'takine bakış açısı çok farklıdır. Ben, Urfa'da yaşıyorum ama Kürtçe bilmiyorum. Doğuda biz sıkıntı yaşıyoruz Urfalısın, Kürtçe bilmiyorsun diye, Batıya gittiğimiz zaman da ha ya işte bu da Kürt'tür diye yadırgıyorlardı. Ya bunları dışlamak için söylemiyorum, ama burada insanlar kimin ne olduğunu öğrendiler. En azından bayan, erkek belki işyerimizde birbirimize yaklaşmazken, aynı sofralarda oturup yemek yedik. Zaman zaman biz, aldık çayları zaman zaman bayan arkadaşlarımız aldı. Evimiz gibi, çadırlarımızın temizliğini yapıyorlardı. Erkekler, gelen odunları polisin engellemesine rağmen sırtımızda getiriyorduk.

Sizi en çok etkileyen destek ne oldu?

Mesela bundan 1.5 ay önce tamamen özürlü bir arkadaşımız sadece ellerini kullanabiliyormuş. Özürlü arabası ile bize yatak getirmişlerdi anasıyla birlikte, 2-3 defa ziyaretimize geldi, en fazla ondan etkilendim.

Diğer konfederasyonların kararlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türk-İş'ten farklı, fazla bir şey yapmadılar. Hafta sonu diğer illerden gelen sendikacılar, 1000'in üzerinde imza topladılar, genel grev kararı çıksın diye. Taban bunu istedi ama alınan karara bakın, 26 Mayıs'a grev açıkladılar. Türk-İş'ten farklı olmadıkları ortaya çıktı.

Buraya bir sürü sendikacı, partili geldi konuşmalar yaptı. En çok sizi etkileyen konuşmayı kim yaptı? Var mı böyle bir şey?

Vallahi ben şöyle diyeyim hiçbiri de beni etkilemedi, çünkü muhalefet gelip bizim üzerimizden siyaset yapıp gidiyor. İktidar bizi suçladı, muhalefet de geldi bizi pohpohladı. Çok büyük bir şey yapacakmış gibi. Doğrusu biz de gelene ağam, gidene paşam alkışlamak zorunda kaldık aslında.

Ama sesimiz Avrupa'ya yetişmiş. Oradan gelen insanların her birinin konuşması, hatta dilini anlamadığımız için çevirmen eşliğinde konuşan insanlar gerçekten bizi etkiledi. Neden etkiledi, oralardan duyuldu da bizim Türkiye'deki sağır sultanlar duymadı.

Bu 74 günlük mücadelede ne oldu, nasıl değerlendiriyorsunuz, son çare 4-C olur mu?

74 gün de olsa, 174 gün de olsa elimden gelen tüm çabayı bir işçi olarak, TEKEL'ci olarak yaptıktan sonra elim boş da dönsem, ben kendimi kazanmış sayacağım. En azından üzerime düşen görevi çocuklarıma baba olarak, eşime eş olarak yaptığım için kendimi yine kazanmış sayacağım. Kazansak da kaybetsek de Ankara'da bize emek veren insanları hiçbir zaman unutmayacağım.

75. Gün

Türkiye'de
YENİ
İletişim'de
YENİ
RAKI

TÜRKEL'İN İSTİFASI KARAMSARLIK YARATTI!

Berrin Aşık

39 yaşındayım, Hatay yaprak tütün işletmesinden geliyorum. Hatay ve Adana'da çalıştım. Yaprak tütünde, balya yapma işlerinde çalıştık. Bize zaten kurutulmuş tütünler iplere dizilmiş halde gelirdi, biz onları ayrıştırırdık. Cinsine göre, A grat, B grat diye tekrar balyalayıp sigara fabrikalarına gönderirdik.

Eğitiminiz ne?

Açık öğretim mezunuyum. Sosyal bilimler okudum.

Fabrika işçisi kadın olmak nasıl bir şeydi?

İlk başlarda tabii çok zordu. Çünkü bu işlerin içinde değildik, anlamıyorduk. Sonra bütün ağı öğrendik, yavaş yavaş alıştık, ama bu defa da oradan oraya gönderilme olaylarımız oldu. Sigara fabrikasına gittik, orada, sigara imalâtını öğrendik, oradan pazarlama baş müdürlüğe geldik, orada da satışı öğrendik, yani sigaranın her türlü işlemlerinden geçtik.

Evli misiniz?

Hayır, boşandım.

Hatay, Adana değişik fabrikalarda değişik işler öğrendiniz ve 75 gündür burada bir eylemdesiniz. İşe girdiğiniz ilk günü hatırlıyor musunuz?

Tabii tabii, çok mutlu olmuştuk. Sonuçta garanti, sürekli bir iş diye düşünerek girdik. Daha sonra öğrendik mevsimlik işçi olduğumuzu, o bir yıkımdı zaten. Çıkışlarımız olurdu her sene 1 ay, daha sonra işte kadro verildi, kadrodan sonra da bu özelleştirme süreci geldi.

Özelleştirmeler Türkiye'de birdenbire olmadı. Sümerbank, TELEKOM gitti TEKEL'de de alkollü içkilerle başladı, sigara, yaprak tütüne kadar geldi. Sizce özelleştirmenin ilk dönemlerinde özelleştirmeye karşı yeterince mücadele edildi mi?

Tabii çok mücadele edilmedi, zannetmiyorum yeterli olduğunu o mücadelenin TEKEL işçisi için. Biz de sigara ile mücadeleye başladık. 2 yıl önce gene özelleştirme dairesinin önüne geldik ve orada eylem yaptık. Hatırlarsanız orada da gazlı, sulu saldırıya maruz kaldık. Sesimizi yükselttik, yaprak tütünlere gönderildik, yaprak tütünlerde beklemeye aldılar bizi. Valiliklere falan müracaat ettik, orada da bizi değerlendiremeyeceklerini söylediler. Yani gene reddettiler ve biz öyle oturduk, bekledik.

Sendikada hiç yöneticilik vs. göreviniz oldu mu?

Hayır. Zaten sendikalarda atamalar, yukarıdan, direkt kişiye özeldi. Öyle bir seçme hakkımız veya seçilme hakkımız olmadı bu zamana kadar.

Fabrikada çalışma hayatınızda cinsiyetçi yaklaşımlardan kaynaklı ayrımcılıklar yaşadınız mı?

Tabii ki, erkeklerin sesi daha gür çıktığı için onlara karşı herhangi bir baskı uygulayamazlardı. Bayanlar daha çok baskı altındaydı. Baskılar nedir, ücret kesintisi, işte iş akdinizin feshedilme korkusu, tutanak tutulma olayları. En ufak bir memur, eksperimiz bile üzerimizde baskı kurardı. Tuvalete, lavabolara gitme olayımız bile kısıtlıydı, dakika tutarlardı. 10 dakikadan fazla gecikemezsin, zaten balya sayınız vardır, mesai bitimine kadar yetiştirmek zorundasınızdır, yetiştiremezseniz kesinti yaparlar ücretinizden.

Hiç böyle bir şey yaşadınız mı?

Yaşadık tabii, kesildi ücretimizden, bunlar aslında normalde yasal olmayan şeyler, yani sözleşmemizde olmayan.

Sendikanın müdahalesi olmuyor muydu böyle durumlarda?

Sendika zaten bayanları sürekli bastırdı, söz hakkı vermedi, bilinçlendirmedi. Bu konularda bize bilgi vermedi, sözleşme kitaplarını bile elimize geçiremezdik. Baştan beri böyle oldu bu. Hakkımızı, hukukumuzu öğrenmedik hiçbir zaman.

Sendika yöneticileriyle hiç toplantılar yaptınız mı, konuşup tartıştınız mı yaşadıklarınızı?

Yok öyle toplantılarımız olmazdı, bu eylem için bir toplantı oldu. O da bizim buraya gelmemiz içindi o kadar.

Birden bir toplantı ve eylem çağrısıyla karşılaştık diyorsunuz, peki ne oluyor sorusunu sormadınız mı?

Tabii biz şaşkınlık geçirdik, beklemiyorduk. Yazı geldi kapatılma olayından dolayı, inanamadık önce, daha sonra dediler ki; "15 Aralık'ta Ankara'ya gidiyorsunuz süre belirsiz." Çıktık yola, geldik. O gün bu gündür buradayız.

Eylemin bu kadar uzun süreceğini düşünmüş müydünüz?

Hayır, hayır. Biz 3-4 günde hükümetin insafa gelip de hakkımızı verip geri göndereceğini düşünerek geldik doğrusu.

AKP'nin önüne geldiniz...

16 Aralık'ta AKP'nin önündeydik. Biz zaten afalladık doğrusu oraya geldiğimizde, çünkü sendikanın da bize önderlik etmediğini gördük. Getirildik, AKP'nin önünde bırakıldık.

Nasıl bir önderlikti beklediğiniz?

Ne bekliyorduk, en azından bir bayrağımız, flamamız veyahut üzerimize giye-

ceğimiz bir önlük falan. TEKGIDA-İŞ'in işçileri, üyeleri olarak bekledik bir şeyler ama bir şey bulamadık. Bağırdık, çağırdık, işimizi istiyoruz falan, ondan sonra da zaten ikiye bölündük. Kimi Ak Parti'nin önünde kaldı, kimi Abdi İpekçi'ye gitti.

Saldırı sırasında Abdi İpekçi'de miydiniz?

Biz böylesi büyük bir müdahale beklemiyorduk. Tamam, sürekli uyarılarda bulunuluyordu, dağılmamızı istiyorlardı, zaten bizim elimizden ekmeğimiz alınmış, çaresiz bir durumda orada bulunuyoruz. Dağılmayı düşünmedik, sesimizi duyurmaya gelmişiz, neden gidelim ki? Ama böyle de ağır bir müdahaleyi hiç beklemiyorduk. Bir ara baygınlık geçiriyordum, hatta bir Muşlu arkadaş, tutmuş kolumdan, sürüklemiş, farkında bile değilim olayın. O çıkardı dışarıya. Bir yerde dinlendik, arkamızdan tekrar polisler kovalamaya başladı.

Türk-İş'in önüne nasıl geldiniz?

Sendikacılar, temsilciler burada olacağımızı söylediler, onun üzerine geldik. İlk günler zaten çadır yoktu bir müddet sonra kuruldu. Yani ilk geldiğimizden beri sokaktayız.

75 gündür sürekli olarak burada mısınız?

Gittim, ara ara toplam 2 haftadır herhalde. Eylemin 60. gününde buradaydım.

Konfederasyonlar toplandı, eylem kararları aldılar. Siz kararlara müdahale etme ihtiyacı duydunuz. Örneğin 17 Ocak'ta kürsü ve sendika işgal edildi.

Bizim müdahalelerimiz genelde sessiz oldu. Onlar anlık şeylerdi, hiçbir zaman öyle düşünerek, planlı bir şekilde müdahale etmedik.

Komite var mı burada işçilerin oluşturduğu?

Yo, o tür şeyler komite falan kurulmadı.

İhtiyaç duymadınız mı?

Duyduk, duyduk ama sendikamız karşı çıktı.

Komiteniz olsaydı ne değişirdi eyleminizde?

Komite olsaydı daha bilinçli olurduk, her konudan haberimiz olurdu, ona göre yönlendirilirdik, toplu bir karar alırdık, sonuçta ortak kararlar çıkardı. Şu an farklı tabii ki, şu anda saldım çayıra mevlâm kayıra. Gelişmeleri ancak anons ederlerse duyuyoruz... İşçinin elinden ekmeği alındığı için bu kadar destek gördüğünü düşüyorum. Sonuçta tamam belki bir nevi mağduriyetleri oluyor onların da ama bizimki kadar değil. Bizim bundan sonra hayatımız, geleceğimiz karardı. Bundan dolayı diye düşünüyorum.

Daha önce hiç böyle eyleme katılmış mıydınız?

Yok, hayır.

İlk eyleminiz mi?

İşimizden evimize monoton hayatımızın ilk eylemi oldu. İlk derken TEKEL içerisinde oldu daha önce de, ama bunun gibi değildi. Aslında ilk sayılır TEKEL'de de böyle bir eylem.

TV'den izlerken, gazeteden okurken, polisin eylemcilere müdahale etmesi size ne düşündürdü?

Siyasi amaçları olanların dışındakilerle tabii ki ilgileniyorduk.

Siyasi amaç dediğiniz ne?

PKK'nın gösterileri, yürüyüşleri onlardan bahsediyorum. Bizlerinki daha farklı.

Ne farkı var?

Ekonomik anlamda bizim eylemimiz. Siyasi görüş yok ki bu işin içinde.

Ama aynı muameleyi gördünüz…

Aynı muameleyi gördük tabii.

Şimdi, bilemiyorum diyorum ya daha önce bu tür şeylere katılmadığımız için de hani bu konu hakkında çok da fikir yürütmek istemiyorum. Bizim görüşümüz siyasi değil, her hangi bir düşünce uğruna burada değiliz. Sadece ekmeğimiz için buradayız. Olay bu kadar yani.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz. Nedir sizin yaptığınız açılım?

Açılım nedir? Burada Kürdü'yle, Alevisiyle, Sünnisiyle herkesin kardeşçe ortak amaç için bir arada olması.

Bu eylem size ne öğretti?

Tabii ki her insanın hakkını almak için mücadele etmesi gerektiği, mücadelesiz hiçbir şeyin elde edilemeyeceğini öğretti.

Buraya parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler, dernekler; solcu, sosyalist gençler geldiler. Bu eylemden önce nasıl bakıyordunuz bu gruplara, partilere? Burada değişen bir şey oldu mu?

Onları karıştırıyoruz bazen, o kadar çok oluyor ki! İşin gerçeği fazla ilgilenmiyoruz. Sonuçta bir amacımız var, onun için yola çıktık. Pek bir değişiklik olmadı, ha sadece desteklerini gördüğümüz için, yanımızda oldukları için mutlu olduk. Bir de insanlar çıkarsız, herhangi bir karşılık ummadan, beklentileri olmadan yardımcı olmaya çalışıyorlar.

Sizi en çok etkileyen destek ne oldu burada?

Çok yaşlı, bastonla gelen insanların burada bize yardımcı olmaya çalışmaları.

Bir ayağı sakat kadıncağız son parasına kadar harcamış; nohutlu pilav yapmış, o çok duygulandırdı beni. Şimdi kadıncağız daha bir şeyler eklemek istemiş ama: "Param yoktu ayın 15'i değildi o yüzden bir şey yapamadım size" diye de üzülüyordu.

Benim dikkatimi çeken şöyle bir şey var: Partiler, sendikalar da size destek verdiler,

yemekler dağıttılar, yurtdışından bile destek aldınız ama tek tek verilen desteklerden daha çok etkileniyorsunuz. Neden?

Şimdi tek kişi olunca çıkarsız, amaçsız olduğunu çok rahat görebiliyorsunuz ama sendika veya örgüt oldu mu bir amaçla yapıldığını düşünüyoruz.

Nasıl bir amaçları olduğunu düşünüyorsunuz?

Onların da sendikalı olarak beklentileri vardır, hani karşılığını bekleyebilirler, kendilerine de yapılmasını isteyebilirler. Ama yaşlı bir insanın ne beklentisi olabilir o saatten sonra?

Peki bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok.

TEKEL'ci işçi kadınlar, eylemin en önünde yürüyen, açıklama yapan, konuşan, tartışan, gündem oluşturan kadınları oldunuz. Daha önce böyle şeyler var mıydı?

Hayır, Burada ilk defa.

Kadın olarak, mücadele eden kadın olarak, geriye baktığında eylemden önce, eylemden sonra, eylem sırasında nasıl değişiklikler gözlemliyorsunuz?

Şimdi, kadınlarımız daha suskun zaten o bir gerçek de burada bir fark yok aslında; yani benim gördüğüm ekmeği için mücadele eden insanlar var. Bir hayvanın da önünden yemeğini alırsanız o hayvan sizi tırmalar veya saldırır üzerinize, böyle bir şey.

Bugün ayın 27'si, birçok şey yaşadınız, bir arkadaşınızı kaybettiniz…

Tabii, tabii; ilk baştan zaten yaşadık bunları. Bir arkadaşımız feçli, şu anda çoluğu-çocuğuyla çaresiz, zor durumda. Bir arkadaşımız vefat etti, çoğu arkadaşımız eylem sırasında ailesinin yanında bulunamadığı için zorluklar yaşadı. Çocuğunu, annesini, eşini kaybeden insanlar oldu, burada duydular, yanlarında olamadılar. Çok kötü şeyler yaşadık...

Başbakan diyor ki, "4-C'den dönüş yok, 28'inde müdahale edeceğim." Siz de diyorsunuz ki 4-C'ye gitmek yok. Hâlâ 4-C'ye gitmeyeceğiz kararlılığı var mı?

Evet, o kararlılık çoğu insanda var. Çok zor durumda olmamıza rağmen bu mücadeleden bir şeyler kazanıp da çıkacağımıza inanarak bekliyoruz.

Eşinizden ayrılmış bir kadın olarak son çare ne sizin için?

Düşünmek istemiyorum o son çareyi. Son çareyi herkes biliyor, ben kendi açımdan, elimizden aldıkları iş güvencesini geri istiyorum. İnşallah o duruma düşmem ama benim başka bir dayanağım yok, çalışmak zorundayım. Bakmak zorunda olduğum bir çocuğum var, bu yüzden zaten direnmeye, mücadele etmeye çalışıyorum. Sonuna kadar gideceğiz.

Konfederasyonlar sizin için eylemler yaptılar, nasıl değerlendiriyorsunuz, yeterli miydi?

Sesimizi duyurmaya, üstelik yanımızda olduklarını hissetmemize yeterli değildi bunlar. Sendika başkanımızın istifa etmesi zaten o çok anlamsızdı. Kendi içlerindeki çatışmayı işçiye mal ettiler.

Türkel'in istifasından bahsediyorsunuz. Neden istifa etmiş, eylemi nasıl etkiledi istifası?

Yani duyduğumuzu, bildiğimizi söylüyoruz. Tabii içeride tam olarak yaşanan şeyleri bilmiyoruz, ama Türk-İş'le TEKGIDA-İŞ arasında bir çatışma olduğunu, bunun çok şeylere mal olduğunu biliyoruz. İşçiyi kararsızlığa, karamsarlığa sürüklediğini biliyoruz.

O istifadan sonra?

Tabii herkes karamsarlığa büründü, artı gelecek, daha sonraki eylemlerin hani ne derece güvenilir olduğunu düşünmeye başladılar.

SENDİKALARIN BİZİ NASIL SATTIKLARINI ÖĞRENDİK!

Ercan Arın

Adana işçisiyim, 98'de girdim. 12 yıl bitti 13 yıl oldu 16 Şubat'ta.

Özelleştirmeler alkollü içkilerden başlayarak buraya geldi. Ama böyle büyük bir eylem neden yapılamadı?

Alkollü içkiler özelleşirken, biz oturduğumuz yerden kesinlikle hiçbir yere kımıldamadık. Sonra bizim başımıza gelince tabii alkollü içkilere niye destek vermedik, destekleseydik bu duruma düşmezdik dedik.

Sizce bu işçinin mi sorumluluğu?

Sendikanın da, işçinin de, ama özellikle sendikanın tabii ki. Sendikalar kesinlikle bizi uyarmadı. "Gidelim destek verelim, şunu yapalım bunu yapalım" demedi.

Sizden önce de bir sürü eylem yapılıyordu. Bu eylem neden bu kadar ülkenin gündemine oturdu? Niye bu kadar destek aldı?

Biz inançlı olduğumuz için. 8.300 küsur kişiyiz ve bilinçliyiz.

Hiç 8300 kişi burada olmadı ama değil mi?

İlk gün, Ak Parti binasına geldiğimizde oldu. İkinci gün de oldu hatta. Ondan sonra tabii azaldı.

Gidenler ne diyorlar? Niye ayrıldılar buradan?

İlk gün zaten dışarılardaydık, çok soğuktu, millet dayanamadı. Çoluğu çocuğuyla gelenler oldu. Bizi ikiye ayırdılar. Kapalı spor salonuna götürdüler yarımızı, yarımız Ak Parti'nin önünde durduk. Kapalı spor salonunda kapıları üzerimize kilitlediler. Kapıları kırmaya çalıştık. Sonra açtılar, bu defa otobüslere bindirip bizi evlerimize göndermeye çalıştılar. Biz gitmedik, Ak Parti'nin önündeki arkadaşlarımızı da zorla oraya getirdiler. Kırk beş dakikalık bir yolu dört buçuk saat yürüyerek geldiler. Ama bizim için daha iyi oldu, niye? Bütün Ankara sesimizi duydu. Dört buçuk saatlik yolda, bütün herkes bizim eylemimize destek verdi. Evlerinde olanlar evlerinin, işyerinde olanlar iş yerlerinin pencerelerinden alkışladılar. Arabayla geçenler kornalarına basarak destek verdiler.

Eğer bu eylem aşamalara ayrılsa, kaç aşamaya ayırırdınız?

Bir Ak Parti'nin önü, iki park, üç burası. Burada mesela ilk geldiğimizde kesinlikle üzerimize örtecek muşamba dahi yoktu. Sandalyelerin üzerinde sabahladık.

Açlık grevine katıldınız mı?

Evet. Hayatımda ilk defa açlık grevine girdiğim için ilk gün biraz kötü oldum da 2. gün 3. gün insan bir anda alışıyor.

Niye açlık grevi yaptınız? Kime mesaj vermek istediniz?

Biraz duyarlılığı artırmak için. Millet, TEKEL işçileri açlık grevine girdi, onlara destek verelim desin diye. Özellikle Ak Parti'ye ve Başbakana. Başbakan bize diyor ki, oturdukları yerden maaş alıyorlar. Hemen hemen bir yıldan beri oturduğumuz yerden maaş alıyoruz. Ama iş oldu da yapmadık mı? 3 vardiya çalıştık. 1 yıldır oturduğumuz yerden maaş aldık ama çalıştığımız zaman kursağımızdan daha rahat geçiyordu. Yani yetim hakkı yiyor dediğinde zorumuza gidiyor. İş vermedi ki yapalım. Sabah saat 7'de gidiyoruz, akşam 5'te geliyoruz. Mesela kış günü elektrik yakıyoruz. Yemek veriyor. Dünya kadar zararı var. Maaşımızı veriyor. Hiçbir iş yapmıyorduk. Bizim çok zorumuza gidiyordu. Ama zamanı geldiğinde de 3 vardiya çalıştık, 50'den 55'ten sigara çıkarıyorduk. İş oldu da yapmadık mı? Yaptık. Kendisi durdurdu. Her şeyi sattı. Onun için yani oturduğumuz yerde maaş aldık.

Türk-İş'in eylem boyunca tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz? Bugün 75. gün.

Bizim itelememizle gidiyor. Biz geldik mesela elimizde hiçbir şey yoktu. Dedik ki herhalde akşamına geri döneriz. Aha bugün 75 gün oldu. İnanır mısınız biz geldiğimizde ikinci gününde normalde sendika bizi geri göndermeye çalıştı. Ama işçilerin direnişiyle, hırsıyla bu iş buraya kadar geldi.

Nasıl göndermeye çalıştılar sizi? Ne yaptılar?

Yaaa bizi yıldırma politikaları, yani ne bileyim. Arkamızda durmadılar. Hiç iç açıcı şeyler söylemediler, kesinlikle. Biz kendi direnişimizle duruyoruz. Bugün sendika toplantı yaptı, grup grup içeri aldılar bizi. Kendileri de "tamam siz akıllısınız, siz bizi buralara getirdiniz" diyorlar. Kendileri de biliyorlar, bizim iteklememizle bu duruma kadar geldi.

Toplantıda ne konuşuldu? Siz nasıl bir hisle ayrıldınız, o toplantıya girerken ne düşünüyordunuz?

Normalde bizi her gün bilgilendirseler, her gün konuşsalar içimizi rahatlatsalar... Hiçbir şey konuşulmadığı için ne yöneticiler olsun ne genel başkan olsun, hiç kimse konuşmadığı için hepimiz huzursuzuz. Ben yarın giderim diye düşünüyordum, bugünkü toplantıdan sonra pazartesi akşamına kadar burada kalmayı düşünüyorum. Yani içimizi rahatlatacak şeyler açıkladılar gibi.

Ne dediler?

Kendilerinin de duyumlarına göre, Danıştay'ın kararı olumlu gibi yüzde doksan dokuz. Açıklamamışlar kararı ki bu arada kaç kişi 4-C'ye giderse o kadar kârımız var diye düşünüyorlarmış. Başbakanın açıklaması var, Özelleştirme İdaresi cumartesi-pazar günleri bile açık. Düşün yani. Devlet dairesi… Teşvik ediyorlar, "Ne kadar kişi giderse, o kadar iyi" diyorlar. En son günde açıklama yapacaklar. Mustafa Türkel, "Olumlu olacak" diyor. İnşallah öyle olacak.

Mustafa Türkel istifa etti. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

İlk geldiğinde konuşurken kendisini konuşturmadık biz, bazı arkadaşlarımızla. Adamın zoruna gitmiş tabii. Artı başka sendikaların tavırları hoşuna gitmemiş, ondan dolayı. Bizimki de tuzu biberi oldu. Normalde tepkisi onlaraydı, biz de burada şey yapınca adam gururuna yediremedi. İstifa ediyorum diye dilekçesini yazmış ama Türk-İş kabul etmemiş. Şu anda halen eski görevinde, zaten Tek Gıda'dan ayrılmamış; Türk-İş'in genel sekreterliğinden ayrılmış.

75 gündür buradasınız. Parlamentoda grubu olmayan partiler, solcu ve sosyalist gruplar burada oldu. Sizi nasıl etkiledi? Bundan önce bu partiler hakkında ne düşünüyordunuz, fikriniz değişti mi?

Herkesin değişti. Hemen hemen yüzde ellimizin onlara bakış açımız daha iyi oldu. Mesela ben Adanalıyım, Adana'da böyle bir yürüyüş falan yaptıklarında bunlar ne yapıyorlar, ne ediyorlar, şudur budur diye söylenirdim. Ama anladım ki bunlar devamlı haklının yanında. Bundan sonra tabii ki Adana'daki herhangi bir eylemde falan gördüğüm zaman ben de alkışlayacağım veya arabayla geçiyorsam kornama basacağım. Destek amaçlı yani. Sol grupların destek amaçlı olduğunu şimdi daha iyi öğrendim.

Bu eylem sizin hayatınızı nasıl etkiledi?

Çok şey öğretti; mesela böyle bir çadırda ailemizden ayrı kalmayı. Sendikaların bizi nasıl sattığını ne bileyim, artı şu anda burada Türk'ü, Kürdt'ü, Laz'ı, Çerkez'i herkes burada. Gerçek açılım burada.

Nedir bu gerçek açılım?

Evet Başbakan diyor ya "açılım yapalım, açılım yapalım," gerçek açılım bence burada. Bizi ayırıyor, "Türkü, Kürdü ayrı" diyor.

Siz Türk müsünüz?

Türküm ama annemin babası Kürt'müş. Orasını bilmiyorum yani Kürtlük de var biraz bende. Öyle diyelim.

Sizin mesela Trabzonluya, Laz'a, Çerkez'e bakışınızda bir değişilik oldu mu?

Yok yok. Kesinlikle. Ben kesinlikle insan ayırmam. Benim eşim mesela Alevi, ben Türküm. Benim için insan olması önemli. Ben askerliğimi Van-Erciş'te yaptım, Kürtlerin içinde. Samsun'a geldim, bir buçuk yıl çalıştım. Yani Laz'ını da, Kürt'ünü de, Türk'ünü de tanıyoruz.

Bu eyleme gelen desteklerden sizi en çok etkileyen ne oldu? Bir anı anlat deseler, TEKEL eyleminden ne anlatırsınız?

Çok resim çektim. Çok video çektim. CD yapacağım. Kim istiyorsa cd'yi vereceğim, seyretsin. Çok şey öğrendik, kızıma öğreteceğim şeyler var, kızımla konuştum, ağlıyordu baba ne zaman geleceksin diye. Kızım dokuz yaşında. "Çok özledim" diyor. Ben "kızım senin geleceğin için buradayım" diyorum.

Sendikaların bizi nasıl sattıklarını öğrendik diyorsunuz, daha önce sendikayla ilişkiniz nasıldı? Bu eylemde nasıl değişti?

Biz baştan beri satılmışız. Baştan beri hiç, kesinlikle, sendika yanımızda değildi. Buraya ilk geleceğimiz gün dediler "sendika mı götürüyor?" Evet denildi. Herkes dedi ki "Yok, sendikanın kesinlikle arkasından gitmeyiz." Ondan sonra düşündük taşındık dedik sendika önümüzde olmazsa biz kesinlikle Ankara'ya da gidemeyiz, eylem de yapamayız. Ondan sonra başkanımızı aldık, eski başkanımızı. Emekliye ayrıldı ama onu önümüze kattık, onun eşliğinde geldik buraya.

Burada bir arkadaşınızı da kaybettiniz. Bugün AKP işgali oldu, bütün bunların nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cenazemizin buraya getirilmemesi yüzünden Ak Parti'ye kızdık, o yüzden işgal oldu.

İşgalin bu eyleme katkısı, etkisi ne oldu?

Etkisi olmasa da gündemden yavaş yavaş düşmeye başlıyorduk bence. Gündeme tam oturacağımız sırada Ak Parti hemen başka bir şey çıkartıyor. Tam gündeme oturacağız yok balyoz hareketi, yok işte Tarkan'da kokain bulundu yok şudur, yok budur,. Gündemden bizi düşürmek için uğraşıyorlar. Ama biz 75 günden beri gündemden hiç düşmedik, düşmeyeceğiz inşallah bundan sonra da. Bugün Valimizin herhalde açıklaması varmış. "Bir iki güne kadar TEKEL'cilerle ilgili, çok iyi şeyler olacak" diye. Daha iki gün öncesine kadar da "48 saatleri var, orayı boşaltsınlar" diyordu. Buradaki dershaneler bizden şikâyetçiymiş güya, ders yapamıyorlarmış öğrenciler. Öyle açıklama yapmıştı. Bugün de böyle açıklama yapması kafamızı karıştırıyor. Normalde bugün müdahale bekliyoruz biz, kendisinin söyleyişi öyleydi. Bilmiyoruz ne yapmaya çalışıyorlar, ne yapacaklar.

Gece mi müdahale bekliyorsunuz?

Bugünkü açıklamadan sonra sanmıyorum, öyle açıklama yapıyorsa müdahale etmez herhalde.

Diyelim ki 4-C'de ya da özlük haklarınızla başka bir yerde çalışmaya başladınız. Sendikayla ilişkiniz bundan sonra nasıl olur?

Şu andaki arkadaşlarımız sendikaya üye olmayı düşünmüyor, yani 4-C'ye geçersek dahi sendikaya üye olmayacaklar. Niye? Sendikalara hiçbir güven olmadığı için.

Peki siz ne düşünüyorsunuz? Ayrıca sendika olmasa bu kadar büyük bir eylem yapabilir miydiniz?

Yok kesinlikle

Onun yerine sendikacıları değiştirmek, sendika yönetimlerine girmek, sendikacı olmak, böyle şeyler düşündünüz mü?

Yok ben sendikacı kesinlikle olmak istemem.

Neden?

Bilmiyorum. Sendikacılık siyaset gibi bir şey herhalde. Siyasetçiler çok yalan söylüyor, sendikacılar da yalan söylüyor diye düşünüyorum.

Siz doğru söyleyen bir sendikacı olamaz mısınız?

Doğruyu yaşatmıyorlar içlerinde, mesela bizim bir abimiz vardı, bütün her şeye muhalefet ettiği için sendikadan kovdular.

Yönetici miydi?

Yok temsilciydi.

Kim kovdu?

Sendika yönetimi.

Sendika bir eğitimden geçirdi mi sizi, toplantılar yapıyor muydunuz işyerinde, özelleştirme sürecinde ya da bu eylemle ilgili?

Sendikacılar kendi aralarında yapıyordu, bize de diyordu mesela işte bugün eylem var, bugün yol keseceğiz veya bugün işte şuraya gideceğiz, basın açıklamamız var; böyle bilgiler veriyordu.

Adana'da hareketli bir emek ve demokrasi mücadelesi var, siz onun neresindeydiniz?

Adana ilk zamanlar öyleydi. En son mesela biz geçen hafta cumartesi günü 5 koldan gelirken Adana'da bir destek alamadık.

Adana'da sürekli eylemler var, eylemlere katılıyor muydunuz?

Yok. TEKEL eyleminden başka hiçbir eyleme katılmadım şimdiye kadar. Başbakan "Marjinal gruplar var" diyor ya ben de onları öyle görüyordum. Bu partiler ne yapmaya çalışıyor diye düşünüyordum.

CHP burayı ziyarete geldiğinde Baykal "bu özelleştirme kötü yapıldı" dedi. Özelleştirme kötüdür, demedi. Siz bir işçi olarak iyi özelleştirme olabileceğini düşünüyor musunuz?

Bence, tamam TEKEL özelleştirildi, bizi özlük hakkımızla başka yerlere göndermeyi düşündü herhalde veya kendisi olsaydı öyle yapacaktı.

Ama bu kurtarır mı? Kâr getiren bir işletmeyi satacaksın, bu iyi bir şey olabilir mi?

Yok kesinlikle.

Dolayısıyla CHP'nin aslında bugün için özelleştirme konusunda en azından AKP'den ya da MHP'den bir farkı yok gibi görünüyordu.

Ama yine de nasıl diyeyim biraz daha gecikebilirdi.

Yaprak tütün geciktirdi, bir şey değişti mi?

Ya belki bizi başka kurumlara gönderirdi, giderdik.

Oralar da satılacak.

Bilmiyorum yani. Bizim sürecimiz uzun olacaktı.

Barda sabahladınız mı hiç?

Kahvede kaldım çünkü barda yer yoktu. Bara da sabaha karşı gittim çok duyarlı insanlar. Kendilerinin hiçbir çıkarı olmadığı halde bize birahaneleri açtılar. Sobalarını yakıyorlar. Rakım Bar var, ön tarafına müşteri alıyor, arka tarafına kesinlikle almıyor. "Orası TEKEL'cilere ait" diyor. Biz orada oturuyoruz, yiyoruz, içki yok ama TV seyrediyoruz. Arka tarafı bize ayırmış.

Niye size bu kadar destek veriyorlar?

Konuştuğumuzda abimiz "Benim babam da bir emekçi" dedi. Onun için destekliyorlar.

EYLEMİN BU KADAR SÜRECEĞİNİ DÜŞÜNMEMİŞTİM!

Fatma Kale

İzmir'de oturuyorum. 43 yaşındayım. TEKEL Balat'ta çalışıyorum. 20 yıllık işçiyim. 3 yılım özelde geçti. 90'da TEKEL'e girdim.

İşe girdiğiniz günü hatırlıyor musunuz?

Hatırlıyorum, biz bu işe gerçekten zor şartlarda girdik. Sınavlara girdik. Yazılısına sözlüsüne...

Eğitiminiz ne?

İlkokul. Hani bu işe girerken Başbakan –hangisi olursa olsun– sizi bugün ben alıyorum, yarın da kapının önüne korum diye bir kâğıt imzalatmadı bize. TEKEL'e emekli olasıya çalışırız gözüyle bakarak girdik. Yıllarımızı harcadık. Yaşımız gitti. Tozun toprağın içinde çalıştık, günde üç penye değiştiriyorduk.

Ne iş yapıyordunuz?

Tütün balyaladım. Elli ve yetmiş kiloluk balyalardı. Onları iplerden sıyırırsın, makinelere gider, makinelerde harman olur ondan sonra balya olur.

Özelleştirmeler TEKEL'le başlamadı. Sümerbank, Et Balık, Telekom gitti ve işçiler 4-C'ye geçtiler. Sizde alkollü içkiler sonra sigara gitti. Bunlar olurken bir işçi kadın olarak nasıl değerlendirdiniz özelleştirmeleri?

Duyuyorduk Telekom özelleşti ama o zaman öyle grev eylem yapmadılar mı artık bilmiyorum. İplik fabrikası özelleşti. Sendikalar bunun önünü almadılar. Niçin bilemeyiz bu kadarını. Yaprak tütünde de yine öyle.

Abdi İpekçi'deki saldırıda var mıydınız?

Yoktum… Bizim işyerinde birlikte çalıştığım arkadaşlarım oradaydı, televizyonda bayan ve erkek arkadaşlarımı gördüm.

Bugün 75. gün. Bu kadar uzun bir eylem olacağını düşünmüş müydünüz?

Düşünmedim. Gerçekten söyleyeyim. Çünkü daha önce de 2007'de Ankara'ya geldik, iki gün eylem yapıldı, gittik. Bugüne kadar benim gördüğüm en uzun eylem bu. Benim kendi gördüğüm, içinde yaşadığım.

Kaç gündür buradasınız?

Eylem ilk başladığında geldim, on gün durdum gittim. İşimiz devam ediyordu

ama işimiz 31 Ocak'ta feshedilince ondan bu yana devam ediyor. 27 gündür hiç gitmedim.

27 gündür çadırda yaşıyorsunuz, nasıl bir şey çadırda yaşamak bir kadın olarak?

Eşofman giyemiyorsun, üstünle başınla yatıyorsun. Kolunu dalını atacaksın atamıyorsun. Çünkü karşıda erkek kardeşlerimiz yatıyor, ne kadar rahat yatabilirsin? Ya da her an böyle acaba bir olay mı olacak, polisler mi basacak? Tedirginiz, çocukların özlemi bambaşka. Onlar aklıma gelince içim daralıyor.

Buraya gelen örgütler, destekler hayatınızda neyi değiştirdi?

Her şeyi paylaşmak… Sorunları, bir lokma ekmeği, bir bardak çayı paylaşmak. Bir kere korkuyu aştık. Korku diye bir şey kalmadı içimizde, kendimize güvenimiz geldi. Biz kadınlar sadece çalışmayı bilmişiz, bir yerlere gidip bir şeyler öğrenmedik.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz, sizin yaptığınız açılım nedir?

Biz kazanırsak Türkiye'nin kazanacağını biliyorum. Bu açılım gerçekten güzel bir şey oldu; Allah bizi başarıya ulaştırsın.

Ege Bölgesi'nden geliyorsunuz. İzmir'de Kürtlere son günlerde tepki gösteren çevreler vardı. Sizin bakış açınızda bir değişiklik oldu mu?

Hayır biz işyerinde Türk'ü, Kürt'ü, Laz'ı, göçmeni zaten bir aradayız, Irk ayrımı diye bir şey yok. Gerçekten söylüyorum, benim Alevi aynalarım var. Biz birbirimize gidip geliyoruz.

Ayna dediğiniz ne?

Biz arkadaşa ayna diyoruz.

Burada Diyarbakırlıyla, Adıyamanlıyla, Urfalıyla, Samsunluyla birlikte yaşadınız. Birlikte yaşam neyi değiştirdi?

Herkes, yıllardır birbirini tanıyormuş gibi, o kadar muhabbet var. Hiç kimse kimseyi dışlayacak değil.

Bu eylemde sendikanızla ilgili düşüncelerinizde bir değişiklik oldu mu?

Pek bilmiyorum ben, ama sendikamız her şeyi ağırdan alıyor. Sanki işçiyi, aşı, insanlığı basit görüyor. Bilmiyorum ya da "bugünü kazandık, yarını boş ver" gibi bakıyor.

Sendikalar size destek olmak için eylem yaptılar. Bir miting yapıldı 17 Ocak'ta, 4 Şubat'ta bir grev yapıldı. Şimdi yeni kararlar aldılar. Bu eylemleri nasıl değerlendiriyorsunuz? Başarılı mıydı bunlar?

Fazla başarılı diyemeyiz. Çünkü baskılar çok. "Katılamazsınız, katılırsanız işinizi elinizden alırız" diyorlar. O baskıdan korkuyor insanlar, haklarını aramıyorlar, katılamıyorlar. Memurlar sendikası mıydı, Memur-Sen, grevin yapıldığı gün bir duyduk ki Memur-Sen kararını geri almış. Neden? Çünkü tehditlere şey yapıyor.

Siz 23 yıllık işçi olarak hiç grev yaptınız mı?

Katıldım destek olarak.

Siz hiç iş bıraktınız mı? Çalışmıyoruz, biz şöyle bir hak için grev yapacağız, dediğiniz oldu mu?

Olmadı herhalde.

Daha önce hangi eylemlere katıldınız?

İzmir'de katıldım. Yılını hatırlamıyorum ama 1 Mayıs eylemine katıldım; bir de bir sigara fabrikası satıldığı zaman katıldım. Buraya geldik Özelleştirme İdaresinin önüne.

Burada bir arkadaşınız öldü, Türk-İş sekreterliğinden Mustafa Türkel istifa etti. 4-C'ye geçiş için tanınan sürenin son günleri geldi, hükümet yarın belki müdahale edecek ve ne olacak 75 günün sonunda?

Şu anda 4-C'ye geçmeyi düşünmüyorum, bu bir. Artık yani biz buradayız diyoruz. Çünkü burada 75 gündür yeterince sıcağı, soğuğu, her şeyi yemişiz; yılmadıysak şimdiden sonra hiç yılmamamız gerekiyor. 75 gün… Adı var...

Hayatınızda ne değişti? TEKEL eyleminden önceki Fatma ile eylemi yaşamış Fatma arasında ne fark var desem?

Çok fark var. Şimdi Ankara'ya yalnız gelip gidebilirim. Az da olsa nereden nereye geçileceğini öğrendim. Önceden Ankara'ya gelemezdim tek başıma. Nerde grev, eylem var deseler hiç çekinmeden, hiç korkmadan giderim. Önceden yanımda bir arkadaşım olsa da öyle gitsem diyordum ama şimdi tek başıma giderim gerçekten. Bize "Şu parti şöyle bu parti böyle" deniyor, ama şimdi partinin de her şeyin de ne olduğunu gördük. Kimsenin hiç kimseye zararı olmadığını böyle zamanlarda tutkun olduğunu gördük. Hiçbir toplumdan korkmam, göğsümü gere gere ben buyum, geldim, beni kabul eder misiniz aranıza derim artık.

Bu eylemin sloganı?

Hak verilmez alınır; zafer sokakta kazanılır.

Daha önce böyle bir slogandan haberiniz var mıydı?

Yoktu.

Daha önce slogan atmış mıydınız?

Attık canım, attık. Şimdi bir zaman paralarımıza zam gelmedi, bayağı, bir hafta falan eylem yaptık İzmir'de. Sonra, İzmir'de gene şarap özelleşirken bir hafta gene eylem yaptık, ama bunun kadar olmadı. Neden biliyor musunuz? İki gün üç gün, sonra destek gelmedi.

Burada sizi en çok etkileyen destek ne oldu?

Battaniye, iç çamaşırı, yiyecek içecek her şey... Pastası, kurabiyesi, yemeği... En önemlisi ne biliyor musun; aç kalınmaz, susuz kalınmaz ama bu kirli çamaşırı üç gün giydin mi dördüncü gün giyemiyorsun. Ankara halkı çamaşırımızı götürdü yıkadı. İki eve gittim banyo yaptım, bir de öğrencilerin evine gittim. İlgileri çok güzeldi. Gecenin bir yarısında gidiyoruz oraya, ellerinde ne varsa yemek yapıp önümüze koyuyorlardı.

BUGÜNE KADAR NE SENDİKALAR NE DE İŞÇİLER GÖREVLERİNİ YAPTI!

Seddi Güngör

21 yıllık TEKEL işçisiyim. İstanbul'da çalışıyorum, daha önce İnegöl'de Bandırma'da çalıştım. 3,5 senedir de İstanbul genel müdürlükteyim.

İlk çalıştığınız yerde ne iş yapıyordunuz?

Kibrit fabrikasındaydım, makinede çalışıyordum. Bandırma'ya gittiğimde 7 yıl güvenlikte çalıştım. Şimdi genel müdürlükte hizmetli olarak çalışıyorum.

Özelleştirmeler sizinle başlamadı. Telekom, Sümerbank, alkollü içkiler bütün bunlar olurken, son aşamaya gelinceye kadar, özelleştirmeler karşısında işçinin ve sendikaların tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendikayı yönlendirecek olan işçilerdir. Ne sendikaların ne de işçilerin görevini yaptığını söyleyebiliriz. Ne kadar tabandan yönlendirme olursa sendika o kadar aktif olmak zorunda kalıyor. Bugün onu görüyoruz. Yani sendikalar bu işçinin arkasında mecburen durmak zorunda. Çünkü şu anda dokuz bin TEKEL işçisinin iş hakkı feshedildi. Eylemde olanlar bir aydır işsiz. Sendikacının kaynağı da gitti. Sendikaların mücadele etmesi için bir kaynak gerekiyor.

Burada işçinin sendikayı yönlendirmesi lazım diyorsunuz; işçinin sendikayı yönlendirmesi için sendikanın işçiyi aydınlatması gerekmiyor mu? Bu yapıldı mı mesela?

Zaman zaman yapılıyordu. Ama yetersizdi. Toplantılara katılıyoruz da eğitimlere katılmadım ben.

Fabrika yaşamında TEKEL'de kadın işçilerle erkek işçiler arasında bir ayrımcılık var mıydı?

Biz kadın-erkek eşit olarak hep beraber çalışıyorduk. Şu anda yine beraber çalışıyoruz, herhangi bir ayrım yok yani.

Bu eylemin ilk günü burada mıydınız?

Yoktum ben. Televizyondan seyrettim. Arkadaşlar birleşerek geldi. Ben o zaman çalışıyordum, daha izinde de değildim. Biz de ancak hafta sonları gelebildik. Şu anda hâlâ çalışıyorum.

Dünyadan ve Türkiye'den destek alan bir TEKEL eylemi var ama öte taraftan siz çalışmak durumundasınız; bu nasıl bir şey?

Ben de eyleme katılıyorum. Arkadaşlara destek için hafta sonları gelip boş zamanımı burada değerlendiriyorum.

75 günlük bir eylem olacağını tahmin etmiş miydiniz?

İlk bir hafta içinde bir sonuç alıp gideriz diye düşünüyordum. Kararlı bir tutum olsaydı daha da farklı olabilirdi. Toplumsal kesimlerin birleşmesi ile bu seviyeye geldi.

Sizin eylem başladı ve aylardır toplanmayan Türk-İş başkanlar kurulu toplandı. 17 Ocak'ta bir miting, 4 Şubat'ta grev yapıldı. Konfederasyonlar bir araya geldi. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim açımızdan yeterli bir eylem yaptığımızı, sonucunu aldığımızı düşünmüyorum.

Sizden önce Türkiye'de bir sürü eylem yapıldı. Ama hiçbir eylem bu eylem kadar destek almadı? Bu desteği almanızı neye bağlıyorsunuz?

Haklılığımıza inandılar. Ben diyelim bugün 1400 lira bir maaş alıyorum. Bize devlet "700 lira maaşla 11 ay çalış" diyor. İkinci sene bir daha sözleşme yapma durumun da yok. Ne işçisin ne memur. O da belli değil. Halk bu haksızlığı gördü. Bize bu nedenle destek veriyor.

Mustafa Türkel istifa etti. Konfederasyonlar 26 Mayıs'ta grev kararı aldı. Karara tepki gösterdiniz. Ve bugün 27'si, yarın 28… Hükümetin verdiği süre bitiyor. "Çadırları kaldırın, müdahale ederim" diyor. "4-C" diyor başka bir şey demiyor. Siz de 4-C'ye hayır diyorsunuz. Ne olur bunun sonucu?

İşçiler kararlılığını sürdürüyor. Sendika "Bir işçi de kalsa sonuna kadar desteklerim, mücadeleye devam edeceğiz" diyor.

Siz burada bir açılım yaptık diyorsunuz. Nedir burada yapılan açılım?

Burada her türlü insan var. Her türden, her sınıftan insan var. Bunun tek kesiştiği yer emek, iş. Başka bir şeyimiz yok.

Solcular, sosyalistler, parlamentoda grubu olmayan partiler size destek için günlerdir buradalar. Bu gruplara bakış açınız eylemden önce nasıldı, bir değişiklik oldu mu?

Onlar emekçinin yanında olduğunu belirten bir kitle. Onlara bir tepkimiz yok bizim.

Sizce nasıl sonuçlanır bu eylem?

Tabii ki iyi umutla döneceğimizi düşünüyorum. Umut olmadan yaşanmaz. Başaracağız diye düşünüyorum.

İNANÇ FAKLI, HAK FARKLI!

Nilüfer Kaya

İskenderun'da çalışıyorum. 10 yıllık işçiyim, kapattığım 5. fabrikaydı. Üzülerek söylüyorum bunu. 75 gündür buradayım...

Öğrenim durumunuz nedir?

Lise mezunuyum.

İşe girdiğiniz günü anımsıyor musun?

Ben aslında İzmir edebiyat fakültesini kazanmıştım. Babam beni göndermedi. Çevreden çekindiğini, başıma bir şeylerin gelmesinden korktuğunu söyledi. O ara kızlar kaçırılıyordu, babam bundan korktuğu için göndermedi. Daha sonra ben evde oturmanın mantıklı olmadığını, bir şeyler yapmam gerektiğini fark ettim. Sınava girdim kazandım. 20 gün çalıştık; 19 ay bekletildik. Sonra tekrar işe alındık; 1 yıl çalıştık. Müdür bize "üzücü haberim var, 7 ay çalışacaksınız, 5 ay çalışmayacaksınız" dedi. Bir eylem yaptık ve nakil hakkımızı kazandık. Sene 2000'di. 2001'de nakil hakkıyla alkollü içkilere gittik. Orası özelleştirildi. İşçi olmak zor, kadın olmak zor; ama kadın işçi olmak çok daha zor. Bir güzel yanı var, kendi ayaklarınızın üstünde durabiliyorsunuz, ama bunun da bedelini ödüyorsunuz.

Buralara nasıl geldik? Bizim bir suçumuz yok mu? Bu beş işyeri nasıl kapatıldı? Biz bir şeyler yapmadık mı? Son aşamada mı eyleme karar verdik? Hayır, biz 10 yıldır direniyoruz, hep yarın işten çıkarılacağız korkusuyla yaşadık. İşimiz hem vardı ama hem yoktu. Yarın acaba nerede olacağız? İşe girdiğimizden beri böyle bir sürecin içindeyiz. Psikolojimiz çok sağlam değil. Düzenli bir hayatımız yok, çocuklarımız annelerimizin, akrabalarımızın yanında yetişti. Neden? Çünkü hayatınızı devam ettirmek için çalışmak zorundasınız ve bir işe ihtiyacınız var.

Kaç çocuğunuz var?

1 tane.

Eşiniz ne iş yapıyor?

10 yıldır eşimden ayrıyım. Çocuğumun bütün ihtiyaçlarını ben karşılıyorum ama 10 yıldır belirli bir yerde çalışmadığımdan dolayı çocuğumu yanıma alamadım. Ancak hafta sonları, mesai çıkışlarında çocuğumla birlikte olabiliyorum. Çocuğum hastalandığında yanında olamadığım zamanlar oldu. Bu sadece benim değil, birçok arkadaşımın sorunu. Bu sorunlardan dolayı boşanan, intihar eden insanlar oldu. Buralara kolay gelmedik. Şimdiye kadar ne yanlışımız vardı? Birlik

olamadık. Bu çok önemli. Mesela alkollü içkiler kapatıldığında, sigara fabrikaları destek vermedi. İşçiler işin bilincinde değildi aslında. Biraz bana dokunmayan yılan bin yaşasın dedik. Zaten biz bu yüzden kaybettik.

Alkollü içkilerde mi başladınız çalışmaya?

Hayır ben yaprak tütünde başladım. Orası kapatıldı. Tarsus alkollü içkilere gittim, orada 3 yıl çalıştım, orası da satıldı. Adana sigaraya geçtim.

Fabrikada yaptığınız ilk iş neydi?

İlk 1 yıl berbattı. İşçi olarak bilincimiz hiç yoktu. Haklarını bilmiyorsun, hakkını bildiren bir sendika yok, sadece seviniyorsun bir işim var, hayatımı sürdürecek bir kazanç elde edeceğim diye bakıyorsun. Sen işçisin, ezilensin ne derlerse yapmak zorundasın. Hakkını aradığın zaman provokatör, arkadaşlarını uyardığın zaman sivrilen bir insan oluyorsun. Aslında en doğal hakkını arıyorsun ama bu çok kolay değil.

Hakkımı aradığım için yalnız kaldım diyorsunuz; bir örnek verirseniz…

Adana sigarada yaşadım. Biz oraya sonradan gittiğimiz için yabancı gözüyle bakılıyordu bize. Sendika başkanları ve yanındaki yalakaları haksızlığa uğrayan insanları susturmaya çalışıyorlardı. Hakkını aramak isteyen insanlara, "Sen ne yapıyorsun? Provokatör müsün? Bizi bölmeye mi çalışıyorsun?" deyip tavır takınıyorlardı. Ben de bunlardan biriydim. İlk eylemimizde slogan attığımda kendimi çok yalnız hissetmiştim. Yumruğumu kaldırdım, arkama döndüğümde kadınların bana öcü gibi baktığını gördüm. Sen ne yapıyorsun, der gibi. Eylemler arttıkça insanlar bu işin yan yana olmaktan geçtiğini anladılar.

Slogan attığım için beni yadırgadılar diyorsunuz; bunu sonra onlarla konuştunuz mu?

Tabii ki… Biz iki vardiya çalışıyorduk. Fabrikanın kapatılması süreci başladığında gece vardiyası kapatıldı. Bunlar fabrikanın kapatılacağının belirtileriydi. Bir şeyler yapmalıydık… Talep var ama üretim yok. Sigara fabrikaları çok kâr getiren kuruluşlardı. O dönem fabrikalara kapanma eylemleri yapıyorduk. Ama kadınlar eve gitmek zorundayım deyip gitmeye kalkmışlardı. Ben de onlara, hepimizin bu işi birlikte kazanabileceğimizi söylemiştim, arkadaşlar da kalmışlardı. Zaman geçtikçe herkeste bir mücadeleci ruhun olduğunu öğrendik. Bunları görmek güç veriyor. 10 yıldır direniyoruz ama başarılı olmadık biz. Neden biliyor musun? Çünkü daha önceki direnişlerimiz bölgeseldi ve kurumsaldı.

Kurumsal ne demek?

Sigara kapatıldığında sigaracı işçiler ayaktaydı. Yaprak tütün TEKEL'in temeliydi en son o kapatıldı. Bu çok geç kalmış bir direniş. Ama zararın neresinden dönülürse kârdır. Burada bunu görüyorum; birliği, mücadeleyi öğrendim. Birilerinin ast üst olarak değil de yan yana olduğunu gördüm. Benim hep söylediğim bir şey var: 4 tane 1'i alt alta yazarsan 4 eder, yan yana yazarsan 1111 olur. Milyonların oluşumu da 1'lerden geçer. Bunu gördüm burada ve bu inanılmaz güç veriyor. Yeri geliyor

karamsarlaşıyoruz işte o zaman destekler aldığımızda çok daha dirençli oluyoruz.

Siz başı örtülü bir işçisiniz. Başınızı ne zaman örttünüz ve başı örtülü bir eylemci olarak nasıl tepkiler aldınız?

Başımı TEKEL'den önce kapatmıştım. Zaman zaman zoruma giden şeyler oluyor. Benim AKP'li olduğumu düşünenler çıkıyor. İnsanların siyasi düşünceleri, görüntüleri ile yargılanmaması gerektiğini düşünüyorum. Geçen bir çadırda kadın Dr. arkadaş varmış, ben ona merhaba dedim, o bana karşı suratını ekşitti; kaşlarını çattı, ne olduğunu anlayamadım. Arkadaş geldi "türbanlısın, AKP'lisin diye düşünüyor. Söyleyin bayana başını açsın ya da bu çadırda böyle durmasın" demiş. Bir aydın insanın böyle düşünmesi çok zoruma gitti, üzüldüm. Arkadaşım da "aç" dedi bana. Ne alakası var? İnanç farklı, hak farklı. Elinden nafakanı alıyorlar. Kim olursa olsun tabii ki sesimi çıkaracağım, haksızlığa uğruyorum ben, tabii ki mücadele edeceğim...

Eylemin başından beri burada mısınız?

Bir ara gittim. Çocuğum rahatsızlanmıştı, ben de iyi değildim.

Eylemin ilk günü de burada mıydınız?

Evet, ilk gün inanılmaz bir yorgunluk vardı. AKP önündeydik. Tamamen örgütsüzdük. Herkesin canı yanmıştı, bıçak kemiğe dayanmıştı, herkes Ankara'ya yürümemiz gerektiğinin farkındaydı. Yıllardır sesimizi çıkarıyorduk ama bizi kimse duymamıştı. İşin özüne gitmeliyiz diye çıkmıştık. Bir şeylerin değişmesi gerektiğini düşünüyordu herkes; Ankara'ya yürümemiz gerektiğinin bilincindeydi. Çok soğuktu. İlk gün ayaklarım kopacak gibi hissettim. Ne yakacak odunumuz var, ne ısınacak başka bir şey. Sulu bir kar yağıyordu. Polis bizi AKP'nin önüne yaklaştırmadı, barikatlar kurdu. Gece erkek arkadaşlar kapalı spor salonuna gittiler. Ertesi gün, Abdi İpekçi'de saldırıya uğradık. Bir yandan yağmur yağıyordu öte yandan su, biber gazı sıktılar, nefesim kesildi. Sanki öleceğimi hissettim. Annemi ve çocuğumu arayıp helalleşmek istedim. Bir şeylerin değişmesi için bir bedel ödenmesi gerekiyordu. Çok duygulandım, sarsılmaz gibi gördüğüm insanların yere düşmeleri, çığlık atmaları… Çok duygulandım. Ama oradaki herkes bedel ödemeye hazırdı, bu beni çok duygulandırdı. İçimdeki mücadele ruhu daha çok arttı, kamçıladılar aslında.

Sonra?

Islandık, hazırlıksız gelmiştik, yedek kıyafetlerimiz yoktu. Bu işin bu kadar uzayabileceğini düşünmemiştik. Tamam haksızlığa uğramış bir kitleydik ama bu gerçeği haksızlığı kabul ederek en fazla 5-10 günde çözülür düşüncesiyle gelmiştim. Ama sanki biz büyük bir suç işlemişiz gibi bir muamele gördük. Polisler arkamızdan koştu, yeniden yeniden biber gazı sıkmak için. Benim kabanımdan sular akıyordu, sonra Türk-İş'e geldik.

Nasıl karar verdiniz Türk-İş'e gitmeye?

Dağıldık, çünkü gaz yedik. Nereye gideceğiz? Biz buraya direnmek için geldiy-

sek bir yerde toplanacağız… Zaten kimse kimseyi bırakmadı ki, gruplar halindeydik… Bizim kurumumuz Türk-İş, telefonlarla haberleştik. Geri gitmek yok dedik… O günkü duygularımı anlatamam. Sanki kurtuluş savaşından çıkmış gibiydik. Herkes iç çamaşırlarına kadar ıslanmıştı… Öksüren, bağıran, ağlayan… Akşama doğru halktan destek geldi. Sanki biz savaştan çıktık, herkes bize desteğe geldi. O günden beridir bu böyle. Kimi ekmek, kimi su, kimi de kıyafet getirdi… 75. gün bugün… Hep beraber olduk… Eğer biz bugün 75. gündeysek bu TEKEL işçilerinin mücadelesi ile değil duyarlı insanların desteği ile buradayız… Ezilenler daha çok bilinçlendiler. Bizi görünce aramıza katıldılar, desteklediler...

Sizden önce de sürekli eylemler yapıldı ama hiçbiri bu kadar destek almadı, bu kadar gündem olmadı. Sizin bu kadar destek almanızı neye bağlıyorsunuz?

Ezilen, haksızlığa uğrayan insanların daha çok bilinçlenmesine bağlıyorum. Hep bir yerlerde ezilenler vardı ama "Acaba benim gibi var mı, acaba ben sesimi duyurabilir miyim?" diye düşünüyorlardı. Bizi görünce, bir topluluk da var, biz de bunlardanız diye bizim yanımızda oldular ve bu direniş bunun için bu kadar büyüdü.

Parlamentoda grubu olmayan EMEP, TKP, ÖDP gibi partiler, sosyalist gruplar, gençler de size destek verdiler. Bu eylemden önce bu gruplara ve partilere bakışınız nasıldı, şimdi değişiklik oldu mu?

Benim hiçbir siyasi görüşüm yok, sağ-sol yok. Bize destek verenlere teşekkür ediyorum.

Bu eylemden ne öğrendiniz?

Çok şey öğrendim. Görmek istediğimi gördüm, kazanmanın yolu birliktelik-tedir, kararlılık önemlidir. Biz haklıyız, bunu biliyoruz ama bizim çevremizde de bunu bilen bize destek veren, arkamızda duran insanlar varmış, bunu gördüm.

Daha önceki eylemlerle bu eylemi karşılaştırırsanız fark nedir?

Daha önceki eylemler bölgeseldi, Adana kapatılıyor Adana'nın işçisi; Antakya kapatılıyor, Antakya'nın işçisi eylem yapıyor. Özelleştirme yapılıyor ona karşı miting yapıyorsun ama bu defa farklı, kapatılıyor, bütün haklarımız elimizden alıyor...

Daha önce neden birleşmediniz?

İşçiler yeteri kadar bilinçli değil. Sendikalar da çok pasifti, işverenden yanaydı. İşçiden yana olsaydı, zamanında bizi masada satmasaydı böyle olmazdık. Çok tartıştık, çok mücadele ettik. Ama işçi tek başınaysa bir şey olamıyor. Ne kadar tartışsan da yeniliyorsun.

Bir kadın olarak işinizi kaybetmek ne anlam ifade ediyor sizin için?

Çok şey… Hem kendi geçimimi, hem çocuğumun geçimini sağlıyorum. Ekonomik özgürlüğümü kaybediyorum, uyuyamıyorum. İşimi kaybediyorum. Çocuğum "Anne biz nasıl geçineceğiz, beni nasıl okutacaksın?" diyor. Ne yapacağım ben diye kara kara düşünüyorum.

Bu eylem başladığında size destekler de gelmeye başladı. 17 Ocak mitingi, 4 Şubat grevi var. Son kararlar da açıklandı. Bütün bu süreci, destekleri değerlendirirseniz başarılı mıdır?

Hayır, başarılı değildi. Öyle olsaydı 75 gündür burada olmazdık. Yunanistan gibi olamadık. Bakın, Yunanistan genel grev kararı aldı ve uyguladı; biz bunu yapamadık. Çok pasif eylemler yapıldı. Aslında 17 Ocak mitinginde çok büyük bir kitle vardı. Ondan sonraki 4 Şubat grevi 1 gün değil 3 gün olsaydı ve gerçekten ciddi davranılsaydı hızlı bir şekilde sonuca gidebilirdik.

Ne engel oldu?

Türk-İş başkanı Mustafa Kumlu, istediğim yürekliliği sergileyemedi. Hep kaçamak cevaplar verdi, hep pasif konuşmalar yaptı. İşçinin önünde duramadı. Kumlu Erdoğan'ın arkadaşıymış zaten. Bunların böyle olduğunu biliyorduk. Biz 98 işçileri 10 yıldır mücadele ediyoruz. Sendikanın pasif olduğunu, yeterince çalışmadığını biliyoruz. Ben hep başkanlarla kavga etmişimdir, neden hakkımızı aramıyorsunuz diye. Onlar da bana "İşçi hakkını arıyor mu?" diye cevap verdiklerinde, işçi hakkını arıyor, ama hakkını arayanları susturuyorsunuz demiştim.

Bir arkadaşınızı kaybettiniz.

Hamdullah Uysal'ın ölümü beni çok etkiledi. Şimdi onun çocukları ne diyecek? "Babam eyleme gitti ve dönmedi." Çok üzüldüm. Sonra cenazemizi kaçırdılar, onu son yolculuğuna uğurlayamadık. Bunlar çok büyük ayıp.

Neden kaçırdılar cenazeyi?

İşçinin daha çok alevlenmesini, dik durmasını istemediler. Bizi yıldırmaya, direnişimizi kırmaya çalışıyorlar. Biz eğer arkadaşımızın cenazesini getirebilseydik içimizdeki "canavar" çıkacaktı. Bundan korktular. Ama biz yılmayacağız asla. Gün geçtikçe daha çok motive oluyoruz.

Eylemin son bir haftasında Mustafa Türkel istifa etti…

Aslında o istifa değil bize blöf yaptı. Bu konuma gelmiş biri koltuğunu bırakır mı kolay kolay? Alınan kararları beğenmedik. Biz bir işçiyiz, kitleyiz, dik duruyoruz. Ama başkan diyor ki "küstüm, oynamıyorum." Onun böyle bir lüksü yok ki! Sonuna kadar olmak zorunda.

Bunu ona söylediniz mi?

Tabii, bugün toplantı vardı ve ona sordum. Gerçekten yanımızda mısınız yoksa sadece sembolik olarak mı yanımızdasınız, dedim. O da: "Yanınızdayım" dedi. Ben de ona dedim ki buna inanmak istiyorum.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var dönmek yok, direne direne kazanacağız, zafer direnen emekçinin olacak.

Son nokta 4-C. Ne olacak? 4-C'ye geçmeyi düşünüyor musunuz?

Ben 4-C'ye geçmeyi düşünmüyorum. Her gün ölmektense bir gün ölürüm. Bu kadar direnişten sonra 4-C'yi imzalarsam kendime güvenimi yitiririm. Ölümüne direniş, ölümüne zafer diye slogan attım ben burada. Bizim yanımıza gelenler, bizden o kadar çok şey öğrendi ki, biz de onlardan öğrendik. Bu iş sadece TEKEL işçisi için değil. Onurlu bir gelecek bırakmak istiyoruz, çocuklarımız için, torunlarımız için mücadele ediyoruz. Bunun farkına vardım ben burada. 4-C'ye kölelik yasası diyoruz. Önce 4-C'yi detaylı anlatma gereği duyuyordum ama şimdi herkes öğrendi. Toplum bundan sonra bir yere gidecekse biz bunu 100 adım ilerlettik. TEKEL işçisi zaten artık mimli. Eğer 4-C'de çalışma 2 yılsa, bu TEKEL işçisi için 6 aydır. Niye? Çünkü TEKEL işçisi vatan haini. Her ne kadar bu direnişten sonra bazı düzenlemeler olduysa da hâlâ kölelik yasası.

Bu eylemden sonra herhangi bir işte çalışsanız sendikayla ilişkileriniz nasıl olur?

Biz aslında TEKEL işçileri olarak hep bu sendikadan şikâyetçiydik, bir ara bu sendikadan istifa etmeyi de düşündüm. Gerçekten hakkımı arayan bir sendikaya üye olmak isterim.

Siz bu eylemde sendikaya da müdahale ettiniz. Bunu daha önce neden yapmadınız?

Aslında yaptık ama ulaşamadık. Burada daha kolay ulaşabiliyoruz ve birlikte davranıyoruz. Onun için daha kolay sonuç alabiliyoruz. Sendikalı olmak çok önemli.

Sendikada yönetici oldunuz mu?

Hayır olmadım. Evliydim ve o zaman hem iş hem sendika nasıl yapacaksın, olmaz diye önüme set koydular.

Bundan sonra hayat nasıl devam edecek sizin için?

Bunu bilmiyorum. Buradan alacağım sonucu bekliyorum ve başarıyla gitmek istiyorum. Kazanacağız ümidiyle bakıyorum, kazanmazsak ben çok kötü yıkılacağım. Yığılıp kalırım burada. Bunu düşünmek istemiyorum. Başaramamayı hiç konuşmak bile istemiyorum.

MECBUREN İMZALAYACAĞIZ O BERBAT ŞEYİ!

Saniye Bilici

Tokattan, sigara fabrikasından geliyoruz.

Kaç yıllık işçisiniz?

20 yıllık işçiyiz.

Eşiniz de TEKEL işçisi mi?

Evet, TEKEL işçisi.

Fabrikada, sigara imalâtında mı çalışıyordunuz?

Evet.

Bu eylemin başında var mıydınız?

Vardım.

AKP önünde, Abdi İpekçi'de…

Yok, oralarda yoktum. Burada çadırda bekledik. Beyim biber gazı yedi. Türk-İş'in önünde bekledik işte öyle.

Ne zaman işe girdiniz?

Bugün gibi hatırlıyorum. Tabii; daha çocukluktan yeni çıkmıştım, 18 yaşındaydım.

İşe girdiğinizde de başın kapalı mıydı?

Kapalıydı.

Fabrikada çalışırken kadın-erkek ayrımı gibi cinsiyetçi yaklaşımlar yaşadınız mı hiç?

Yok yaşamadık. Hep beraber, biz omuz omuza çalıştık. Kardeş gibi.

Erkeklerin daha kolay, kadınların daha zordur çalışma koşulları diyebiliyor musunuz?

Yok yok, biz hiç ayırt etmeden, eşek gibi çalıştık, affedersin.

Sizden önce de özelleştirmeler oldu. Sümerbank, Telekom özelleştirildi. İşçiler özelleştirmeye karşı eylemler yaptılar. Sonra alkollü içkiler ve diğer özelleştirmeler olurken sendikanız ve siz yeterli tepkiyi gösterdiniz mi?

Tabii, illaki, özelleştirmeye herkes karşı, biz de karşıyız.

Alkollü içkiler satıldı, sigara satıldı. Yaprak tütüne gelinceye kadar bu kadar büyük bir eylem olmadı. Neden olmadı?

Sigaradaydık biz, zaten sigara özelleşince bizi boş depolara attılar. O zaman belediye seçimleri vardı. Şimdi Başbakan çıkıp yalan konuşuyor, ama onun dediği gibi değil hiçbir şey. Bizim bir şeyden haberimiz yok. Bizi tuttu oraya verdi.

Ama sendikalısınız, haberinizin olması gerekmiyor mu?

Demek onların da önüne yanlış bilgi geliyor, bilmiyorum.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Sendikanın çağrısıyla geldik işte.

Sendikada hiç yönetime girdiniz mi? Temsilcilik yaptınız mı?

Yok girmedim de beyim girdi.

Siz neden girmediniz de beyiniz girdi?

Ben gerek görmedim, bir evden bir kişi yeter diye düşündüm.

Buradaki eylem boyunca –75 günlük bir eylemden bahsediyoruz– sizin hayatınızda ne değişti?

Türkiye'nin olaylarını gördüm. Ne kadar yanlış gittiğini gördüm. Türkiye'nin çok kötü yerlere gideceğini gördüm.

Nedir o kötü yerler?

Ne bileyim her şey satılıyor. Hiçbir şey düzenli gitmiyor.

Bu yeni değil…

Burada daha çok gördük yani. Çoğu insanın şikâyetçi olduğunu gördük.

Bir sürü eylem yapılıyor, niye bu eylem çok dikkat çekti sizce?

Haklı olduğumuz için.

Ama doktorlar da, eczacılar da, öğretmenler de haklıydı. Bu eylem çok büyük destek aldı.

Biz kitle olarak biraz fazlayız o yüzden herhalde yani, 12.000 kişiyiz. Bir de ailelerimizi katarsan bayağı bir kitle oluyor.

Bu eyleme parlamentoda grubu olan partiler de geldi CHP, MHP. Ama grubu olmayan partiler Emek Partisi, TKP, ÖDP ve solcu gençler, sosyalistler, sendikalar da geldi. Bu eylemden önce bunları nasıl değerlendiriyordunuz? Bu eylemle bir şey değişti mi?

Önceleri, yani adları bile biraz soğuk geliyordu. Ama burada öğrendik ki herkes farklıymış.

Açılım yaptık diyorsunuz

Evet. Kürdü, Sünnisi, Alevisi, şusu busu hepsi burada kardeş gibiyiz. Kimse kimseyi ayırt etmiyor. Erkeğimiz, kadınımız omuz omuza verdik, mücadele ediyoruz.

Daha önce hiç böyle sokakta yatmış mıydınız?

Yatmamıştım.

Hiç böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Yok. Herhangi bir eyleme katılmadık ama bizim bu TEKEL camiasında ufak tefek eylemler yapıldı. TEKEL'in sigara fabrikasının önünde, sonra Ankara'ya o zaman çalışırken geldik, ama bu kadar mücadele edilmemişti.

Çadırda yaşamak nasıl bir şey? Ne zorluklar yaşadınız?

Çok zor günler de, çok tatlı anlar da yaşadık. Allah sağlık versin. Demek ki buralarda da yaşanıyormuş.

Çadır yaşamında yapmak isteyip de yapamadıklarınız nedir? Baş örtülü bir kadınsın, örneğin ibadette sıkıntı yaşadınız mı?

Evet. Mesela biz orada beş vakit namazlarımızı kılıyorduk. Evlerde rahatken ibadetlerimizi yapmaya çalışıyorduk. Buralarda, bu ortamlarda olmuyor. Erkekler bir taraftan, temiz ortam yok. Olmuyor yani namaz kılma yok. Belki istersen, kendini zorlarsan olur da, kafamız meşgulken kılınan namaz nasıl olur bilmiyorum; üzerimiz falan temiz olmuyor. Bu şartlarda kılamadık yani.

Peki barlarda kalan türbanlı kadınlar?

Kaldık. Daha doğrusu kaldık derken, ben içki satılan yerden alışveriş bile yapmıyordum. Ama buralar çok soğuktu. Yerlerde buz vardı. O zaman oturma eylemlerimiz vardı. Sabah saat dört gibi oradaki abi üzülmüş buradaki halimize, "üst katta battaniyeleri sersinler de yatsınlar" diye haber gönderdi bize.

Orası dediğin yerin adını biliyor musunuz?

Maydanoz Bar'da, 20-30 bayan gittik, oturduk biraz.

Peki bir bara gitmiş miydiniz daha önce?

Hayır hayır, olur mu!

Barın kapısından girdiğinizde ne hissettiniz?

Ben şimdi öyle yerlere, içki satılan yerlere girmem. Barlara kesinlikle girmeyen biriyim ama burada hayatımız bir tuhaf oldu, altüst oldu. Ne konuştuğumuzu ne yaptığımızı da biz zaman zaman bilmez olduk; sinirden, tabii stresten. Bir de koşullar gereği mecburen gittik yani.

Bara gittiğiniz gece ne geçti kafanızdan?

Kafamdan mı, kahrolsun bu AKP'ye, bizi ne hallere düşürdü dedim. İçki içilen bir yerde bereket olmaz, Cenab-ı Allah'ın haram ettiği bir şey olduğu için. Ben içkiye

gene karşıyım. Ama orada kaldık. Yerlere battaniye serdik, yattık öyle, birkaç saat.

Bir daha gittiniz mi mecbur kalıp?

Mecbur kalıp belki uğramış olabiliriz. Yemek dağıtılırken, yemek yemeye yerimiz olmazsa masalara oturduk. Allah razı olsun oradaki abiden, bize yardım etti.

Bu 74 gün sizin hayatınızda ne değiştirdi?

Diyorum ya işte mücadele etmeyi, birileriyle savaşmayı öğrendik.

Buraya gelmeden eylem yapanları TV'den izliyordunuz herhalde?

İzliyorduk da bu kadar ilgimizi çekmiyordu. Kendi başımıza geldiği gibi olmuyor, "el elin eşeğini ıslıkla güder" derler ya.

Tayyip Erdoğan diyor ki, bunlar yan gelip yattılar, devlet malı deniz yemeyen domuz!

Valla biz yan gelip yatmadık. Bende boyun fıtığı var. Arkadaşlarımda da bel fıtığı var. Bizim çalıştığımız makineler eski makineler. İtalya'dan ustalar geldi. "Siz bu makinede nasıl üretim yapıyorsunuz," dediler. Biz o çalışmayan makineyi yağlayıp kendi gücümüzle üretim vermeye çalıştık.

AKP'ye bakışınızı etkiledi mi bu eylem?

AKP'nin ben bu kadar insafsız olduğunu bilmiyordum şahsen, yani başıma iş gelmeyince... Geldikten sonra öğrendik ama...

Bir de arkadaşınızı kaybettiniz.

Arkadaşımızı kaybettik, çok acı bir şey. Bunun suçlusu bence AKP...

Hükümet diyor ki, 28'inde oraya müdahale edeceğim ama buraya da destek var. Almanya'dan, İngiltere'den, Fransa'dan ve Türkiye'nin her tarafından destek aldınız. Bugün sendika toplantılar yapıyor. Sendikanın toplantısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendika bize bu saatten sonra bir şey yapamayacağını söyledi. Biz de biraz kızdık. Bu saate kadar da kahrımızı çektiler buralarda diye, tepki de veremedik.

Nasıl bir şey yapamazlarmış artık?

Bu saatten sonra 4-C'yi imzalayanlara biz bir şey yapamayız. İmzalamayanlarla varız dediler.

Peki siz ne yapacaksın?

Biz de düşünüyoruz. İkimiz de TEKEL'ciyiz. Mecburen imzalayacağız. Yani yapacak bir şey yok.

Ne zaman imza atmayı düşünüyorsunuz?

Salı günü, son gün düşünüyoruz. Eğer Danıştay'dan bir şey çıkmazsa.

Peki yarın buraya saldırı olsa ve mücadele devam etse! Saldırıdan da sonra imzalamak durumundayım diyor musunuz?

Eğer yargı süreyi uzatırsa tabii varım, ben de varım. O zaman herkes devam edecek, kimse imzalamayacak.

Buraya gelen desteklerden sizi en çok etkileyen ne oldu?

Beni etkileyen yardımlar oldu, mesela şimdi çorap, iç çamaşırı, orkid getiriyorlar. Düşünmeleri insanı duygulandırıyor.

Siz hiç böyle bir destek sunmuş muydunuz eylemcilere daha önce?

Yok yok… Ankara halkından Allah razı olsun, yani bu kadarını bulmasaydık, biz burada duramazdık.

Bu eylemin sloganı ne?

"Ölmek var, dönmek yok"tu. Ama işte son çare salı günü mecburen gideceğiz. İçimden hiç gitmek gelmiyor, hiç imzalamak gelmiyor o berbat şeyi ama mecburen...

Bundan sonra nasıl devam edecek hayatınız? Ne değişti?

Kendine güvenin biraz azalıyor. Daha dirençliydik çalışıyorken. Daha umutsuz, hayattan bir şey beklemeye beklemeye çalışacağız. Kendi işimizi, TEKEL'i öyle bir benimsemiştik ki, kendi evimize gidiyormuş gibi gidiyorduk.

Peki sendika bütün bu süreçlerde üzerine düşeni yeterince yaptı mı?

Hatalar oldu biraz.

Ne gibi hatalar oldu? Madem eşiniz de sendikacı daha iyi bilirsiniz…

Yani sendikacı derken delege gibi bir şey.

Ne yapmalıydı sendika sizce?

Belki daha acele edebilirdik, bir şeylere geç kalındı; ama bu da belki hata sayılmaz. Bu kadar hata herkeste olabilir. Yargıdan gelen karara bağlıyız. İnşallah dönerse; "Mücadeleye varız" diyorlar, yani bize bırakıyorlar kararı. "Eğer devam edelim derseniz ederiz" diyor sendikacılar. "Etmezseniz, size biz gitmeyin diyemeyiz" diyorlar. Haklılar yani.

SINIF BİLİNCİNİ BİZ BURADA ÖĞRENDİK!

Tubay Taşbaş

Tokat işçisiyim. 34 yaşındayım. 12 yıllık işçiyim. 14 yaşında kızım, 10 yaşında oğlum var.

Eylemin başından beri burada mıydınız?

Birçok hastalığım olduğu için sürekli bulunamadım, ama 75 günün 50 gününü burada geçirdiğimi söyleyebilirim.

TEKEL'de işe başlarken ne bekliyordunuz?

Devlet işine girmek benim için ayrı bir gururdu, onurdu.

Daha önce çalışıyor muydunuz bir yerde?

Hayır. Ev hanımıydım. Kızım 3,5 yaşındaydı ve problemliydi, prematüre doğmuştu. Kalça çıkığını sonradan tespit ettik; sağ tarafında kısmi felç vardı. Parasızlık yüzünden tedavisini tam yaptıramamıştık. Bu devlet işi benim için bulunmaz bir fırsattı. Çok sevinmiştim. Devletti sonuçta. Sırtımızı dayayacak bir güvence kapımız olduğuna inanmıştım. O zaman da böyle bir iki söylenti vardı, hani özelleştirme gündemdeydi ama nasıl olsa devlet dedim. Devlete güvenimiz sonsuzdu, her zaman olduğu gibi. Nasıl olsa bizi dışarı atmaz diye düşünmüştük. Bugünleri asla, asla düşünmedik, hayal bile etmedik.

İlk maaşınızı ne yaptığınızı hatırlıyor musunuz?

Evet, bir haftalık maaş almıştım. Ayın 7'sinde işe başladım, bir hafta sonra maaş aldım. 10 lira… Çok mutlu olmuştum, hatta kızıma böyle kalıcı hediyeler alayım dedim, ama o da olmadı tabii. Çok duygulanmıştım o maaşta.

Çalışmaya başladıktan sonra ev içindeki hayatınızda bir değişiklik olmuş muydu?

Ev içindeki hayatım çok çok farklı olmuştu artık. Eşin de olsa birinin elinden para almakla kendi kazancın asla bir olmuyor. Ayaklarının üstünde durmak ayrı bir özgüven yaratıyor.

TEKEL'de özelleştirme alkollü içkilerle başladı, sonra sigara ve en son yaprak tütün… Bu eylemden önceki süreci değerlendirdiğiniz zaman, sendikalı bir işçi olarak özelleştirmeye karşı yapılanları yeterli buluyor musunuz? Farkında mıydınız olacakların?

Şu var, alkollü işçiler bizi pek ilgilendirmedi gibi. Duyamadık, hatta önemse-

medik bile, ne de olsa alkoldü; bize, sigaraya bir şey olmazdı. Sonra diğer kuruluşlar gitti, bize yine bir şey olmadı. Bir şey olmadı derken umursamazlığımız, bizim bilinçsizliğimizden ileri geldi. Ne zaman ki iş bize dayandı, küçük çaplı eylemler yaptık ama gene bilinçli değildik. Biz burada 75 gündür hızlandırılmış hayat kursu gördük. Hem toplumsal açıdan, hem insani bakımdan. Sınıf bilincini biz burada öğrendik, burada yaşadık.

Hızlandırılmış kurs diye bir şey söylediniz eylemle ilgili olarak; size ne kattı, siz bu kursta ne öğrendiniz, ne fark ettiniz? Hayatın hangi yanıyla yüzleştiniz?

Hayatın gerçekleriyle yüzleştik tabii.

Nedir o gerçekler?

Gerçekler nedir? Önce bir şey söylemek isterim; insanlığın öldüğünü, gençliğin bittiğini düşünüyorduk. Ne zaman ki buraya geldik, insanlığın ölmediğini, gençliğin de gümbür gümbür geldiğini gördük. Artı sınıf bilinci. En başta özlük haklarımız diye yola çıktık daha sonraki günlerde baktık ki sadece özlük haklarımız değilmiş, bizden alınanlar ve sadece bizden de değilmiş. Türkiye başta olmak üzere dünya ülkelerinde de böyleymiş ve herkes umudunu bize bağladı. Ezilenlerin sesi olduğumuza inandık burada, ama şuna da inanıyorum ki bu bilinç, bu özgüven başta olsaydı eminim ki fabrikalarımız da elimizden gitmeyecekti.

Sınıf bilinci dediğiniz şey nedir?

Sınıf bilinci, örgütlenme.

Siz zaten örgütlü değil miydiniz?

Örgütlüydük ama dediğim gibi bilinçli değildik. Yaptığımız eylemler, daha öncekiler, hep günü birlik eylemlerdi. Pek ikna edici bir tarafı yoktu, aksine caydırıcı özellikleri vardı. Mesela özelleştirme sürecinde biz Ankara'ya saat 12'de, 1'de geliyorduk saat 5'e kadar bağırıp çağırıyorduk; 5'te otobüslere binip gidiyorduk.

Öğrenim durumunuz nedir?

Ben yurtta büyüdüm. Yurt çocuğuyum diyeyim. Lise mezunuyum.

Fabrikada ne iş yapıyordunuz?

Fabrikada imalât işçisiydim.

Neydi yaptığınız iş, biraz anlatır mısınız?

Sabah yedi buçukta işbaşı yapardık, kartlarımızı basmak kaydıyla. Yevmiye hesabı çalışırdık, yedi buçuk saat üzerinden. Gelir gelmez makinemizin tozunu alırdık çünkü çok tozlu bir ortamdı. Güç isteyen bir ortamda çalışmak zorundaydık, sigaraları kaldırıp indirme gibi. Makinelerimiz eskiydi ama ona rağmen bir dakikada 4.400 dal sigara çıkarıyordu. Bir de paket makineleri vardı, imalât makinesinden çıkanları paketlere gönderirdik. Paket makineleri de eskiydi ama onlar da 1 dakikada 220 paket yapıyordu. Biz üretimi veriyorduk, gayet güzel de kazancımız vardı, yani devlete kazandırdığımızdan bahsediyorum. Biz maaş usulü çalışıyorduk. Tokat'ta

işçi sayısı 3.000'in üzerindeydi. Bir ara, üç makine bir günde orada çalışanların bir aylık maaşını karşılayabilecek üretimi yapıyordu. TEKEL özelleştirilmeden önce zarar ediyordu falan filan hikâyeleri uyduruldu, ama zarar eden bir kurumu Amerika aldı. Amerika aptal mı bizim zarar eden bir kuruluşu alsın? Onlar kendileri zarar ettirdiler. 4.000 devirlik makinelerden önce ikisini sonra birkaçını daha kapattılar. Gün geldi biz sadece 2 imalât makinesinde çalışmak zorunda kaldık o kadar işçi. Onlar kapattırdılar. Daha da üretim düşmeyince ne yaptılar; 4.000 devirlik makineleri 3.600'e düşürdüler.

Yani siz aslında bir anlamda bütün bu üretim düşsün diye uğraşanlara karşı üretimi aynı seviyede tuttunuz. Bilerek mi yaptınız bunu?

Bilerek değil. Biz farkındaydık ama baştaki müdürü, şefi, cartı curtu artık isimlerini bile söylemek istemiyorum yöneticiler yukarıdan aldıkları emirle makineleri kapattılar, zarar etmesine vesile oldular. Yoksa diyorum ya eski makine olmasına rağmen 1 dakikada 4.400 dal sigara ki bu 220 paket eder, üretiyorduk.

İşyerinde cinsiyet ayrımcılığı yaşıyor muydunuz?

Evet.

Hangi bakımlardan?

İşyerinde biz imalât makinesinde elemandık. Bayanlar eleman, erkekler usta diye nitelendirilirdi. Ustalar makinelerin çalışmasıyla ilgili bir problem çıktığı zaman arızayı gidermek amacıyla gelirlerdi. Makinenin bir ayarındaki en ufak bir bozulmada bile bir sürü pislik çıkardı, toz falan. Bayanlar işte makinelerin temizliğini yapardık. Ustalar bizi az ezmedi bu durumda. Yeri geliyor doğum izninden çıkıyorsun ya da çocuğun hasta oluyor gece uyumuyorsun, ama bir şekilde o makineyi yürütmek zorundasın. Ustalar bu konuda daha rahattı, hatta paket makinelerinde üç eleman (bayan) bir usta çalışırdı, bayanlar bu işi götürürdü. Ustalar canı isterse gelirdi, canı istemezse gelmezdi.

Ustalar hep erkek miydi?

Maalesef.

"Kadın usta olsun, biz de usta olalım" diye bir talebiniz olmadı mı?

Yok öyle bir şansın, öyle bir lüksün yok. Bu baştan konulmuş yazısız bir kuraldı.

Sendikayla hiç işin bu yanını konuşuyor muydunuz?

Konuşuyorduk. "Daha ciddi sorunlar var arkadaşlar, biz ustaları uyarırız" gibi telkinlerde bulunuyorlardı. Daha sonra 2003'ten bu yana kendi başımızın derdine düştük, aman özelleştirildi, aman satıldı… Bu sorunlar hep ikinci plana geçti.

Sendika yönetimine aday oldunuz mu, ya da sendikada bir göreviniz oldu mu?

Hayır, hayır.

Neden?

Tokat yöresinde mezhep ayrımı vardı. Ya da daha açık söyleyeyim, Alevi, Sünni ayrımı vardı. Bırakın bizi yönetici konumuna almayı, adamlar bizi (Alevilerden bahsediyorum) temsilciliğe ya da üyeliğe bile zor kabul ettiler. Normalde sendikanın 100 delegesi olurdu. Bizim delegeliğimizi bile kabul etmeyenler, tepki verenler oldu. Delege bile olamadık. Kaldı ki yöneticilik…

Böyle bir eylem yapmaya nasıl karar verdiniz, nasıl örgütlendiniz?

10 Kasım anma töreninden sonra bir haber duyuldu, 4-C'ye gidilecekmiş diye. Önce Aralık sonunda, sonra Ocak sonunda kapatılacak denildi. Sonra herkes birbirine sorar oldu. Öyle bir duruma geldik ki herkesin yüzü kapkara oldu bir anda. Sendikacılarımız geldi, yol haritaları çizildi: "14 Aralık'ta çıkacağız yola" denildi ve o gün bugündür yoldayız. Hatta bize "Gidiş var ama dönüşümüz olmayacak; dönüş tarihini bilmiyoruz, ona göre hazırlanın" dediler. Bu bir hafta da sürebilir 15 gün de, 45 gün de... Bugün 75. gün ve hâlâ devam ediyoruz, hâlâ sonuç bekliyoruz.

Bu eylemden önceki işçi-sendika ilişkisiyle eylem sırasındaki işçi-sendika ilişkisini, sizin sendikayla ilişkinizi değerlendirirseniz, ne söyleyebilirsiniz?

Şunu söyleyebilirim; bundan önce sendikaya hiçbir güvenim yoktu. Ki bunu açık yüreklilikle söylüyorum ve ilk kez bu eylem sırasında sendikalı olduğum için gurur duydum. Bundan önce çünkü sendika-işçi ilişkisi pek kuvvetli değildi.

Abdi İpekçi'deki saldırıda var mıydınız?

Yoktum. Rahatsızdım. Televizyondan izlerken arkadaşlarımı aradım. Onların iyi olduğunu, birkaç kişinin nefes darlığından hastaneye gittiğini falan duydum. Bağıra bağıra ağladım. Böyle bir ülkede yaşadığımız, böyle bir hükümet tarafından yönetildiğimiz için isyan ettim.

Sizden önce de bir sürü eylem yapıldı ama hiçbiri Türkiye'den ve uluslararası kamuoyundan bu kadar destek almadı. Bu eylem sizce niye bu kadar destek aldı?

Haklı olduğumuz için.

Ama doktorlar da, öğretmenler de, öğrenciler de, eczacılar da haklıydı!

Bizim gücümüz biraz daha kalabalık oluşumuzdan geldi. 12.000 işçiyiz, Abdi İpekçi'de 5.500 kişiydik.

Bu eylemde hem hükümetle hem de sendikayla karşı karşıya geldiniz. Türk-İş başkanlar kurulu toplantısı boyunca sloganlar atıldı, 17 Ocak'taki mitingde kürsü, mitingden sonra sendika binası işgal edildi. Zaman zaman sendikacıları istifaya çağırdınız. Bütün bunları nasıl planladınız? Bir komiteniz var mıydı? Kararları nasıl alıyordunuz?

O kürsü işgali falan bizim onayladığımız şeyler değil. Hani kimi tez canlı, "yeter artık bundan sonra daha radikal kararlar alınsın" diyen birkaç arkadaşımızın önderliğinde yapılmıştır, gerisi de onlara uymuştur. Kumlu'ya tepki gösteriyor arkadaşlarımız. Kumlu'yu fazla pasif buluyoruz evet, ama Türkel'in elinden gelenin en iyisini yaptığına inanıyoruz.

Son aşamada Türkel de istifa etti. Onun istifa etmesi sizi nasıl etkiledi, eylemi nasıl etkileyecek?

Daha önce: "Kumlu istifa demeyeceksiniz, bir daha böyle bir şey yaparsanız ben de istifa ederim" diye tehdit etmişti bizi. Artı, 26 Mayıs genel eylem kararı Türkel'in istifasına sebep oldu. Hem işçiye tepki gösterdi hem de *Türk-İş'e bağlı bazı* sendikalar görevini tam yapmadığı, destek vermediği için böyle bir kurumda yer almayacağını söyledi. Haklı buluyorum onu da.

Eylemi nasıl etkiledi?

İlk duyduğumuzda, Türkel TEKGIDA-İŞ'ten de istifa etti sandık ve yığıldık kaldık. Daha sonra duyduk ki genel sekreterlikten istifa etmiş; o da bir nevi kötünün iyisi. Türkel çok akıllı bir insandır. Bir şeye karar vermeden önce iyi düşündüğünü biliyoruz. Kendince planları olduğunu düşünüyoruz.

Nasıl bir plan yapmış olabilir?

Daha radikal kararlar alınması içindir. Üstelik işçilerin vara yoğa yuhalamasını engellemek, işçiye ders vermek istemiş olabilir.

75 gündür burada gençler, parlamentoda grubu olmayan TKP, ÖDP, Emek Partisi gibi partiler; solcular, sosyalistler var. Onların buradaki desteğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Onlar kendi bayrakları altında geliyorlar ama sonuçta onların da ağzından çıkan TEKEL. Çünkü bize diyorlar ki, "Biz size desteğe gelmiş gibi görünüyoruz ama siz bizim için, geleceğimiz için buradasınız." Hepsi üniversite öğrencisi, hiçbirinin gelecek garantisi yok, hepsi gelecek kaygısı içinde. Çoğu öğrenci, "Ben şuradan mezun oldum iş bulamıyorum' diye kendi hayat hikâyelerini anlatıyor. Dedim ya kendi bayrakları altında geliyorlar ama kendi görüşlerini yansıtmıyorlar. Maddi manevi yanımızdalar. Kimi zaman kahvaltı verdiler, kimi zaman ekmeklerini, yemeklerini paylaştılar. Ama bu partilerin de hedefi ne, ya da şu ne, bu ne diye kimse kendini tanıtmadı bize.

Biz burada bir açılım yaptık diyorsunuz. Yaptığınız açılım nedir?

Biz şu an Tokat çadırındayız. Karşımız Manisa, yan taraf Diyarbakır, Trabzon, Bitlis, İzmir. Biz hepimiz burada farklı görüşlerden de olsak, sözümona farklı kültürlerden de olsak, birimizin görüşüne karşı çıkmadık. Hatta herkes birbirini daha iyi tanıma şansı buldu. Mesela ben Diyarbakır'dan korkardım. Ne bileyim Diyarbakır'ı hep dinci, molotof kokteyli atan gençlerin olduğu bir yer gibi görürdük. Ama hiçbiri öyle değil; aksine şeker gibi insanlar… Onlar da yılların verdiği eziklikten dolayı yaptıkları eylemleri anlattılar. Yani kendi içlerinde böyle bir duygu olsaydı burada da yaparlardı diye düşünüyoruz. Başbakanın açılımı nasıl bir şey bilmiyorum, ama biz burada gerçekten açılım yaptık. Her kültürden, her din mi diyeyim, din fazla ayrım olmuyor ama, her dilden insanlar bir aradayız. Trabzon horon çekti, onlar tuttu halay çekti, biz de mesela Aleviler olarak semah yaptık, ellik oynadık Tokat yöresinin. Onlar bize, biz onlara uyabildiğimiz kadar katıldık; birbirimizi hayranlıkla izledik.

Kadınlar için çadırlarda yaşamak nasıl bir şey?

Her şeyden önce anneyiz, bütün zorluğu bölüştük. Onun dışında kadının tabii kendine has şeyleri var. Daha zarif, daha zayıf vücudumuz... Haliyle sorunlar yaşıyoruz ama erkek arkadaşlarımız da bu konuda gerçekten çok duyarlı. Genelde sıcak, rahat yerleri bize verirler, dışarıda beklerler.

Çadırda mı yattınız geceleri?

İlk sokakta kaldığımızda çadırımız da yoktu. Sadece battaniye… O da polar. Satın almıştık. Sabaha karşı o kadar çok üşüdük ki ne sarsak ne giysek ısıtmadı bizi. Üzerimize *kırağı* yağdı. Donduk, gözlerimize kadar sardık battaniyeleri, buna rağmen içimiz boşalmış gibi donduk. Birkaç gün öyle yaşadık sonra konforumuz, koltuklarımız geldi.

Esnaftan da destekler aldınız...

Sokaklarda kaldığımızda –hâlâ sokaktayız da sanki çadır gelince ev gibi oldu– barlar: "Bayanlara özel yer açtık, oraya gelin en azından ısınırsınız, sandalyede uyursunuz" dediler. Kendi aramızda hafif dalga geçmeye başladık, sabaha kadar barlardan teklif alıyoruz ama gitmiyoruz diye. Bar… Adam 12'ye kadar içkisini ikram ediyor; 12'den sonra TEKEL işçisine sandalye, masa hazırlıyor ki, kafasını koysun biraz uyusun diye. En önemlisi lavabolarını kullanıyoruz. Onlar acil bir ihtiyaç çünkü.

Sizin eyleminiz devam ederken sendikalar da bazı kararlar aldı, eylemler yaptı. 17 Ocak mitingi, 4 Şubat grevi gibi. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Desteklerle hayal gücümüzün sınırlarını çok zorladılar. Yapılan eylemler, destekler özellikle.

Nasıl zorladılar? Somut söylerseniz…

Ankara halkı o kadar çok yardım etti ki... Geçen gün bir teyze, "Biliyor musunuz emekli maaşımı aldım size yemek getirdim" diye gülerek geldi bir pazar arabasıyla. Bize yaptığı yemeği ikram etti. Hepimiz ağladık, çok duygulandık. Emekli maaşı zaten ne kadardır ki? Ama kadın maaşını alacağı günü beklemiş: "Ben bu günü çok bekledim" diyerek kendince bir şeyler yapmanın mutluluğuyla geldi. Biz çok duygulandık. Biz Tokatlı olarak Tokat'ta da eylemler yaptık ama destek görmedik, o yüzden dedim ya, buradaki halk hayal gücümüzü çok zorladı.

Size sendikalar, partiler, dernekler de yemek verdi; hatta yurtdışından örneğin DİDF size destek verdi. Bu destekleri çok normal görüyorsunuz da böyle tek tek destekleri daha çok duygulanarak anlatıyorsunuz, neden?

Tabii onların da hakkı ödenmez ayrı bir şey de, hani böyle tek maaşla geçinen ya da özellikle de emekli olan kişiler sevinçle, yardımlaşmanın verdiği coşkuyla getiriyorlar. Onların yaptığı eylemler bizi çok duygulandırıyor. Tabii ki Çankaya Belediyesi de çok yemek verdi, kahvaltı verdi. ÖDP mesela yemek verdi; Halkevleri, Halk Cephesi, Emek Partililer, CHP'li kadınlar işte pastalar-börekler falan getirdiler. Ama bunlar toplu olduğu için fazla keselerine yansıyor mu yansımıyor mu bilemiyorum.

Eylemin son günü geldi dayandı. Hükümet 4-C'den başka bir şey olmaz diyor, siz işçiler olarak direneceğiz diyorsunuz; sendika başkanınız Türk-İş'ten de olsa istifa ediyor. Bir arkadaşınızı kaybettiniz. Bugün toplantılar yapılıyor sizlerle, bütün bunları değerlendirirseniz nereye gidiyor bu iş? Ne olacak?

Arkadaşımızı kaybetmemiz üzmekten ziyade yıktı bizi. Buradan elimiz boş dönersek onun çocuklarına nasıl hesap veririz diye düşünüyoruz. Yani "Babamız hiç uğruna mı gitti" demelerinden korkuyoruz. Üstelik bir çocuğu da özürlüymüş. Elimizden geleni yaptığımıza inanıyoruz ki ben gerçekten çok rahatsızım. *Ankilozan Spondilit hastasıyım.*

Nasıl bir hastalık bu?

Vücudun eğilmesi, halk dilinde Suna Pekuysal hastalığı diye biliniyor. Raynaud (Reyno) Fenomeni diye bir hastalığım var. Orta yaş kadınlarda görülen bir hastalık. Dışarıya, açık havaya çıkmamam, soğukta asla durmamam gerekiyor. Ona rağmen elimizden geleni yaptık. En genç bu kurumda benim herhalde, 34 yaşındayım. Ortalama 40-50 yaş arası. Hepimizin hemen hemen birkaç hastalığı var. Ona rağmen biz buradayız. Kazanmak istiyoruz.

Yarın buraya bir müdahale olabilir, bunu kendi aranızda konuşuyor musunuz?

Genel başkanımız da söyledi. Yıkacağı çadırlar olacak onların, bizi yıkamayacaklar. Çadırlarımızı yıkarsa yenisini yapmayı düşünüyoruz... Hatta bugün çadırlarda olduğumuz zaman milletin varlığı yokluğu belli olmuyor, biraz ev modeline girdiler, dışarı çıkmıyorlar. Eski düzene dönelim dedik.

Eski düzen neydi?

Herkes ayakta ve Türk-İş'in önündeydi.

Yani siz mi sökeceksiniz çadırları?

Genel başkanımız: "Çadırlar bizim kararımızla kuruldu, bizim kararımızla da yıkılır gerekirse" dedi bugün.

Toplantıya katıldınız mı siz?

Tabii ki.

Neler konuştunuz, nasıl bir atmosfer var?

2 Mart gündemi üzerine konuşuldu.

Neden 2 Mart?

2 Mart 4-C'ye geçişin son günü. İnsanlar artık bir karar vermek zorunda. Ya bugünden itibaren burada geçirdiği 75-80 günü geride bırakacak, bütün yaşadıklarına bir sünger çekecek, 4-C'yi kabul edecek ya da… Bu kadar direnç boşa gitmemeli, çünkü sadece dedim ya özlük haklarımız değilmiş bizim bu yola çıkma sebebimiz. Başka misyonlar da üstlendik, bütün insanlar bize güvendi. O yüzden bizimle her şeylerini paylaştılar, emeklilere varana kadar. Bütün sivil toplum örgütleri, herkes bizden bir şeyler bekliyor, o beklentileri boşa çıkarmamak için devam etme kararı alınacak. İşte 2 Mart'ta giden kalan diye bir sınıf ayrılacak herhalde. Bundan öte

Danıştay'dan çıkacak karar çok önemli. Danıştay'ın 4-C'ye geçişi 8 ay uzatması söz konusu galiba. Uzatılma olursa insanlar 2 Mart sendromu yaşamayacak. Biraz muallakta kaldık. Hani Türkiye'de de işsizlik hat safhaya ulaştı. 2 Mart dönüm noktası olacak, diye düşünüyorum. Artı, hükümet 28'inde müdahale edeceğini söylüyor. Müdahale etmese ya da etse bile 2 Mart'ta arkadaşlarımız 4-C'ye geçerse, asıl vurgun oradan gelecek gibi gözüküyor.

Siz ne düşünüyorsunuz?

Benim 23 yılım var emekliliğe yaştan dolayı. 23 yıl onursuzca yaşamaktansa, onursuzca çalışmaktansa burada 23 gün onurluca mücadelemi veririm. Ben bu mücadeleyi kazanacağıma inanıyorum.

4-C'ye geçmek zorunda kalabilirsiniz. Oradan da mücadeleye devam etmek gibi bir seçenek yok mudur?

Orada bir mücadele hakkı tanınmıyor. 4-C'de örgütlenme yok. Türkiye'deki düzen ya da nasıl diyeyim devlet içinde işveren durumunda, özel işveren patronları oluştu. 4-C'de bu devletin patronlarıyla çalışacağız. Onlar ne derse onu yapmak zorundayız, yapmadığın zaman adam senin sözleşmeni yenilememekle tehdit edecek. Tekrar işsizlik söz konusu. 4-C'nin de bir geleceği yok. Yani birçok 4-C'li arkadaşımız geliyor işte 6 ay imzaladım, işte Millî Eğitim'de çalışanlar hazirana kadar imzalıyormuş gerisi boş… 4-C'li öğretmen arkadaşlarımız geliyor. Bizim onlardan haberimiz yoktu. Mesela 4-C'li öğretmenlerin, bir Cumhuriyet Bayramı ya da 23 Nisan tatili olduğunda paraları kesiliyormuş. Normalde resmî tatil, kesilmemesi lazım. 4-C'nin de bir geleceği olmadığını görüyoruz, ama insanlar yine de işsiz kalmaktansa diye bir mantık yürütebiliyor.

Gelenlere sormadınız mı 4-C'yi yaşıyorsunuz da neden mücadele etmediniz diye?

Onlar da mücadele etmişler. Dedim ya bizim şansımız çokluğumuzdan geldi. 12.000 işçiyiz en az 10.000 kişi burada olmuş olsaydık, bu mücadele 15 günde bitecekti.

"Hayatımı TEKEL eyleminden önce ve TEKEL eyleminden sonra diye ayırabileceğim kadar değişiklik oldu" diyebiliyor musunuz?

Evet evet. TEKEL eyleminden önce hiçbir şey bilmiyormuşum. Dedim ya sınıf bilinci, örgütlenme ya da sendikacılık veya bizde hep şeydir, devlet kutsaldır, devlete boynumuz kıldan incedir, devlet ne yaparsa doğru yapar görüşü vardı. Şimdi artık öyle değil. Devlet ya da hükümeti oluşturan bizleriz, onları da yönlendiren bizler olmalıyız. Bunu da en fazla sandıkta gösterebiliriz diye umuyorum.

Bu eylemin sloganı ne?

Slogan en başta "Ölmek var, dönmek yok"tu, arkadaşımızı kaybettikten sonra ölünce de bir şey olmayacağını gördük. Aksine ölmektense yaşamanın bu düzensizliği ya da bu haksızlığı yaşayarak yok etmenin önemli olduğunu öğrendik. Slogan ne diye soruyorsanız 'Hak verilmez alınır, zafer sokakta kazanılır'.

Daha önce biliyor muydunuz bu sloganı?

Bilmiyordum, burada öğrendim.

BİZ AÇILIMI İZMİR'DE FABRİKAMIZDA YAPTIK!

Zahide Koyuncu

16 yıllık işçiyim TEKEL'de… Balatçık Yaprak Tütün'de çalışıyorum.

İşe girdiğinizde kaç yaşındaydınız?

20 yaşındaydım. Şu an 36 yaşındayım.

Öğrenim durumunuz ne?

İlkokul mezunuyum.

TEKEL'de işçi kadın olmak nasıl bir şey?

TEKEL öncesinde de özel sektörde, konfeksiyonda çalışan birisiydim. Konfeksiyonda ayakçı, ütücü, ondan sonra makineci olduk.

Kaç yaşında çalışmaya başladınız?

Benim iş hayatım 9 yaşında başladı. Okul tatil olduğu zaman gidiyordum konfeksiyona; abimlerin, ablamın yanında çalışıyordum. Biz zaten işçi ailenin çocuklarıyız. Annem TEKEL'den, babam un fabrikasından emekli. Çalışmanın ne demek olduğunu biliyordum. Ailemin beni okutacak durumu yoktu. Ben de ilkokul bittikten sonra artık çalışmaya devam dedim. Hayatımı kazanmayı öğrendim. Önce 10 yıl konfeksiyonda çalıştım. 80'li yılların sonunda TEKEL'e işçi alınacak diye imtihanlar açılmıştı. Annem "Konfeksiyondan emekli olamazsın kızım, ileride gözün görmez, elin ayağın tutmaz, sen de gir imtihanlara" dedi. Ben de istemeye istemeye TEKEL imtihanlarına girdim. İlk işe gideceğim gün hani bir çocuğun bir sınavı olur veyahut ailesine yalan söyler, karın ağrısı tutar ya, o gece uyumamıştım. Allahım nasıl yapacağım? Nasıl edeceğim? Konfeksiyonun nasıl olduğunu biliyorum ama anneme "Senin işyerine geldiğim zaman karşında durduğum halde o kokuyu çekmek bana zor geliyordu. Nasıl yaparım?" diyordum. Ama nitekim TEKEL'e başlamak nasip oldu. İşe başladım.

Ben hep aynı işi yaptım, yaprak tütün işletmesinde sıyırmacılık görevim vardı benim.

Nedir sıyırmacılık?

Tütün balya halinde gelir. Erkek arkadaşlarımız onları kamyonlardan indirirler, depolara geçirirler; depolardan istenen tütün çıkarılır ve senin önüne gelir. Bu tütünü balyasından sıyırmaktı bizim görevimiz. Tabii sıyırırken sadece sıyırmak değil, bunu ayırmak da önemliydi. A'sı, B'si, çürüğü, kabası: Onları işlersin. Yaprak

tütün bizde işlenir, makinelerimizden geçer. Makinelerden geçtikten sonra sigara fabrikalarına gitmek üzere arkadaşlarımız onları tongalar, sonra depolara gider. Depolarda dinlendikten sonra tütün balerizması olur. Tütünün etrafı iyice kapatılır. Bizden sigara fabrikalarına gider. Orada değişik makineler var, ben sigarayı görmediğim için tam bilmiyorum. Bu makinelerden geçer, ondan sonra sigara haline gelir, halka sunulur.

İlk maaşınızı aldığınızı hatırlıyor musunuz?

TEKEL'de ilk maaşım konfeksiyona göre çok düşüktü. İlk 1500 liraydı ki ben konfeksiyonda 3900 lira alıyordum. Yani 3 milyon 900 alırken 1,5 milyonla işe başladım ben TEKEL'de. Bıraktık konfeksiyonu geldik; TEKEL'de daha az maaşla çalışıyoruz ama korkularımızı atlattık. Özelle devletin arasında fark var mı? Var. Ha ben özelde de çok şanslıydım, çalıştığım yerler güzeldi. Devlet işinin garantisi var diye geldik ama maalesef devlet işinin de garantisi bitti. Biz ilk işe başladığımızda kadrolu işçiler değildik. Bayanlar sezonluk çalışıyordu. 5-6 ay çalışıyorduk, geri kalan zamanımızı evde geçiriyorduk. Çünkü tütünün normal fabrikada işlenme zamanı nisan ve mayıs aylarında başlar. İşte nisan, mayısta işe başlarsın; eylül, ekim gibi bu iş sona erer. Daha sonra evinde otursun ama işe çağrılacağını bilirsin. 2007 senesine kadar böyle devam etti yaprak tütünde. 2007'den sonra bize kadro verildi. Ama biz bu kadronun hiç ne tadını aldık, ne hükmünü sürebildik. 2007'de kadro aldıktan sonra senelik iznimizi hak ettik. Senelik izinlerde aslında biraz uyandık ama tam uyanamamışız. İlk önce izne çıkartılacak olan yaprak tütünü üstlenen işçiler oldu. İzin zamanında ilk önce işletmeyi izne çıkarttılar. Bu da bizim istediğimiz gibi olmadı. Normal bir işyerinde çalışan işçi ne zaman kullanmak isterse iznini o zaman alır. Ama bizler öyle yapamadık maalesef. İşletme işçileri, istediği zaman izin bile kullanamadı. Ben o zaman sendikacıma, ben buradan bunu anlıyorum, TEKEL'in işi biterse eğer ilk önce işletme işçisini yok edeceksiniz, dedim. Nitekim dediğim oldu. Şu an burada gördüğünüz işçiler ilk önce işletmeyi götüren işçilerdir. Tütünün en zor halini çeken işçilerdir. Her hali zordur ama bu hali daha zor. Bizlere vaatlerde bulundular. Şu an Ak Parti'nin getirmiş olduğu müdürlerimiz maalesef bizi o kadar güzel kullandılar ki, resmen kölelik hayatı yaşattılar bize oralarda. "Kalıcı olacak işletmelerden biri burası olacak" dediler. Ama maalesef kalıcı olacak olan işletme en önde gitti. Yani bizler hep kandırıldık hep sömürüldük. Aslında bugün burada yapmış olduğumuz eylem, bizim çok geç kalmış olduğumuz bir eylem bence. Ben böyle düşünüyorum, arkadaşlarla da aynı konuda hemfikiriz. Bizim içki fabrikalarımız satıldığında "Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın" derler ya, susturdular bizi bir şekilde. O zaman tabii işçinin dağılacağı bir yer vardı. İçki kapandı ama yaprak tütün fabrikalarıyla sigaralar vardı. Arkasından sigara özelleştirildi. Geldik burada bir günlük bir eylemimiz oldu. O zaman da soğukta, o karda panzerlerle suların altında kalarak gittik. O zaman da arkadaşların gelecek bir kapısı vardı, yaprak tütün fabrikasıydı. Başbakan bugün çıkıp, "Ben depolara para ödüyorum, siz yetim hakkı yiyorsunuz" diyor ya, Başbakan zaten bunları kendi yapmaya kalktı. Muhakkak depo olacak, nasıl olacak, senin çalıştığın fabrikaya sığmayan

tütün depoya yerleştirilmek zorunda. Köylüden aldığın zaman tütünü dışarıda bırakamazsın. O depolara artık tütün yerine insan koymaya başladı. Kendi müdürlerini, AKP'nin müdürlerini başa getirdi ki fabrikalarda sözü geçsin. Benim o güzelim fabrikam, yıllarca trilyonlar harcanarak kurulan fabrikam, şu an biz hâlâ orada çalışmaya devam ederken depo yazısını kabul eden bir fabrika oldu maalesef. Bugün açarsanız dosyaları size göstereceği tek şey nedir? Arkadaşlar bakın buralar zaten depoydu.

Biz buraya 4-C'yi istemiyoruz diye geldik. Kölelik yasasını istemiyoruz. 4-C çok güzel bir şeyse önce bakanların geçsin. Biz özlük haklarımızı, yasal haklarımızı, verilmiş olan hakları geri vermemek için karşı duruyoruz.

Bu eylem nasıl örgütlendi?

Biz zaten işçiler olarak sendikalara bastırmaya başladık. Aslında bu iki buçuk ay önce değil de dört buçuk ay önce başlanması gereken bir eylemdi. Bizim bir şeyleri duyduğumuz zaman yola çıkmamız gerekiyordu. Aramızda bir toplantı yaptık. Sonra ben İzmir'le irtibat kurdum. İzmir'deki arkadaşlarla eyleme katılmak konusunda hemfikir olduk. Daha sonra işçi arkadaşlarla görüştük. Kesinlikle bu bizim son şansımızdı. Ya bu mücadeleyi verecektik ya da her şeyi kabullenecektik. Ama bilmiyoruz belki 89'daki TEKEL ve madencilerin yapmış oldukları eylemlerden de etkilenmiştik. Çünkü biliyoruz o dönem TEKEL işçilerinin neleri başarabildiklerini. Bunların farkında olduğumuz için biz de bu mücadeleyi başlattık. Referandum yaptık, 4-C'ye hayır dedik. O referandumda hayır diyenler ama neyin ne olduğunu bilmeyenler var. Bizim aslında şu anda 4-C'yi konuşmuyor olmamız lazım. 75. gün olmuş hâlâ 4-C'nin derdindeyiz. Biten bitmiştir. Benim işim elimden gitti, 4-C'yle ben ne yapabilirim. Benim bugün 4-C'ye hayır dememin nedeni kendi ihtiyaç meselemden değil. Ben Türkiye'nin satılmasını istemediğim için 4-C'ye hayır diyorum. Benden sonra gelecek olan nesillerin, çocuklarım da dahil bir iş güvencesiyle çalışmasını istiyorum. Sendikasız bırakılmalarını istemiyorum, sendikaların başındakilerin de dürüstçe çalışmalarını istiyorum. Biz kazanacağımıza inandık, bu yola çıktık.

Toplantı yaptınız mı?

Evet toplantı yaptık.

Kaç kişi katıldı?

Şu an benim işten çıkartılan arkadaşlarımın sayısı 700 hemen hemen. 700'ün hiç yoksa 500'ü bir araya geldi. Ne yapalım arkadaşlar? Ankara'ya gideceğiz, eyleme başlayacağız. Herkes battaniyesini alsın, sokakta yatacağız dedik. Evet biz öyle geldik eyleme. Biz bu eyleme çıkmadan önce de İzmir işçisi olarak, İzmir'de Ak Parti il binasına yürüyüş yaptık şakır şakır yağmurun altında. Daha sonra iki gün sonra Ankara'ya çıkacağız dedik ve çıktık, Ankara yoluna düştük.

Geldiniz Ankara'ya.

Ankara'ya gelişimizi anlatayım ben size: İzmir'den araçlarımıza bindik. İzmir'den çıkışta bir Bornova'da durdurulduk, araçlarımızın plakaları alındı.

Ankara'ya yaklaştık, Şahinler Petrol diye bir oranın adını okudum, GBT muayenelerimiz yapıldı. Araçlara binip gelemiyoruz. Ne yapalım arkadaşlar dedik? İndik 15-20 dakika o yolu kapattık ondan sonra araçlarımıza bindirildik. Kortej eşliğinde Ankara'ya getirecekler. Bize yaptıkları şey ne oldu biliyor musunuz? Ankara'ya değil, bizi Gölbaşı yoluna soktular. Orada biz dedik ki, "Biz yanlış yoldayız". Konvoy bozuldu, polis aracı kaldı sadece önümüzde. Araçlarımızdan indik, iki saat hemen hemen ayazda yürüyüş yaptık, bir arkadaşım daha önce yüz felci geçirmişti. Arkadaşıma dedim ki, "Bak kenar taraftan değil orta taraftan yürüyelim, gene felç geçireceksin". Yani yüzlerimiz, dudaklarımız resmen parçalandı, daha Ankara'ya gelirken oldu bunlar. Ve İzmir ile Ankara arası 9 saat. Biz saat 10'da araçlarımıza bindik ama 24 değil 26 saatte Ankara'ya gelebildik. 26 saat sonra Ak Parti il binası önünde arkadaşlar toplanmaya başlamıştı. Bir gittik ki bütün illerden gelen arkadaşlara da hemen hemen aynı şeyler yapılmıştı. Buraya gelirken diyorduk ki bugün bitecek mi, bir günde geri dönülecek mi? İşçi iradesini öyle güzel ortaya koydu ki, bugün 75. gün hâlâ burada, gitmiyor.

AKP'nin önünde toplandınız. Orada eylem yapan işçiler olarak durum neydi? Sendikacılar neredeydi? Siz neredeydiniz?

Ak Parti önündeyken gene sendikacılar yanımızdaydı. Mustafa Türkel orada ses cihazının üzerine çıkarak konuşma yaptı. Bazı milletvekilleri, belediye başkanları geldi. O zaman karla karışık yağmur vardı. İşte arkadaşlar burada kalalım, dayanamayan arkadaşlarımızı bir yerlere götürelim, dinlendirelim, eylem bugün bitmiyor farkındayız. Metal-İş Sendikası'nın binası lavabo ihtiyacımızı, çay içme ihtiyacımızı karşıladı. Gece orada sabahlayanlarımız oldu. İşte akrabası olanlar akrabasına gitti.

Siz nerede kaldınız?

Kuzenim var. Beni ve 3-4 arkadaşımı aldı, evine götürdü. Sabah geldiğimizde arkadaşlarımızı spor salonundan çıkarmadıklarını öğrendik. Bizler zorlamaya başladık. Salonu açmazsanız, biz burayı yakarız, kendimiz de yanarız dedik. Çünkü bizim amacımız belli; ekmek peşine geldik, salonlara kapatılmaya gelmedik. Oranın kapısı açıldıktan sonra arkadaşlarımızın AKP önüne gelmesine izin vermediler. Abdi İpekçi Parkı'na götürmüşlerdi. Biz Ak Parti önündeyiz, onlar Abdi İpekçi Parkı'nda, soyundular, havuza girdiler, onlara orada biber gazı sıkıldı haberleri geliyor. Hatta benim ağlarken çekilmiş bir fotoğrafım var; bunu artık Türkiye değil dünya görmüş. Sinir krizi geçirdim, bize de biber gazı sıkıldı. Arkadaşlarımızdan orada kalp krizi geçirenler oldu, onların ölüm haberleri verildi, bu olaylar bizi çok gerdi. Ama biz bu kadar şiddete karşın, hiç kimseye karşılık vermedik.

Abdi İpekçi'ye geldiniz akşam.

Abdi İpekçi'ye de nasıl geldik biliyor musunuz? Ben bu Ankara'nın neresiydi o bizi yürüttükleri yer hâlâ şaşırıyorum? 4 saat yürüdük biz Abdi İpekçi'ye. 4 saatte geldik, karanlık çökmüştü. Çok zor geldik. İşte bir baktık çadırlar biz gelmeden kurulmuş, açlık grevi başlamış orada. Hava soğuktu, ateşler yaktık, halaylar, sloganlarımız devam etti.

Geceyi orada mı geçirdiniz?

Geceyi bayanlara Abdi İpekçi'de geçirtmediler, erkek arkadaşlarımız da bu konuda çok duyarlı zaten. Dediler ki, "Biz kalırız, bayanları en azından bir yere gönderirsek içimiz daha rahat olacak." Bazı arkadaşları misafirhanelere göndermişlerdi. Ben o gece İzmir'e döndüm. Abdi İpekçi saldırısında İzmir'deydim. İşyerinde televizyonda gördüğüm zaman kriz geçirdim. Elini uzatıp da orada olmak istiyorsun biliyor musun? Olamıyorsun. Ondan sonra işyerinde dedik ki arkadaşlarımıza, "Bakın hani artık hiçbir şeyin altına sığınmak yok, biraz artık elimizi vicdanımıza koyalım, arkadaşlarımız bugün ne zorluklar çektiler, bu hepimizin mücadelesi. Burada 100 kişi varken 10 kişinin üstüne yüklenmesin bunlar". Cuma akşamı üç arabayı doldurduk, buraya geldik. Arkadaşlarımızın üstü başı pis, leş gibi, sesleri çıkmıyor, çünkü çok büyük arbede yaşamışlar. Arkadaşlardan bir tanesi "Ben bir daha çocuğumu görebilecek miyim diye içimden geçirdim" dedi.

Buraya geldiniz, yavaş yavaş Sakarya'ya yerleştiniz. 75 günlük bir eylem düşünmüş müydünüz?

Düşünmemiştik.

Siz burada eyleme başladıktan sonra destekler gelmeye başladı. Bu desteklerin, eylemin sürmesindeki etkisi nedir?

Ben ara ara İzmir'e dönmek zorundayım. Çadırlar kuruldu, 25 günümü ben burada geçirdim hiç aralıksız. Oğlum rahatsız, aklım orada ve benim çocuklarım küçük. 3 yaşında oğlumun bir tanesi. Ne yapsam ne etsem diye düşünüyorum, sağlıklı karar veremiyorum. Ama buraya gelen o destekçiler, "Bütün umudumuz sizler oldunuz. Türkiye'yi siz uyandırdınız, Türkiye sizin gözünüzün içine bakıyor" dedikleri zaman var ya, evi filan unutuyorsun. Arkanı dönüp bakamıyorsun, burada çok başka bir şey oldu, aile olduk biz burada. Hem de çok büyük bir aile. Bir gün bile çocuklarımızdan ayrılamazken, kaç gündür evimize gitmiyoruz. Bu eylem çok büyük bir şey oldu. Zonguldak'tan gelen ağabeylerimiz vardı. Zonguldak'ta maden eylemlerinde sendikal alanda görevleri varmış. İşte onlarla görüştük, tabii eğitimimizin olmadığı çok belli. Onlar bana dediler "iyi ki bunun eğitimini almadan geldiniz buraya, burada daha iyi öğreneceksiniz neyin ne olduğunu." Hakikaten okul gibi, alfabenin a'sından başladık ama z'sine kadar nasıl gideceğiz dur bakalım. En nihayetinde muhakkak bir şeyler yapacağız. Buraya iki şey için geldik. Birincisi şerefimizi ve onurumuzu kurtardık. Başbakan şerefimizle, onurumuzla oynadı açık açık. Sıra iki'de; muhakkak ekmeği de kurtaracağımıza inananlardan biriyim ben. 4-C'ye gitmeyeceğim diyorum kesinlikle. Zaten 4-C'ye geçilse de 3-5 ay sonra insanlar sokağa atılır. TEKEL eylemcisisin, hükümet bir şekilde senle oynayacak. İnsanlara "Gelin imzanızı atın, hepinizi illerinize yerleştireceğiz" diyor, ama sonuçta 3 veya 5 ay sonra TEKEL eylemcisi olduğun için sokakta kalacaksın demiyor, diyemez hükümet. Maksat şimdi devlet, benim dediğim olsun istiyor. Bugün ben şunu çok iyi öğrendim, yoldan geçen herkes Başkan olabiliyor, ama herkes lider olamıyor. Liderlik çok başka bir şey. Tayyip Erdoğan'ı tasvip etmiyorum. İstemediğim birisi. Ama adam liderlik yapıyor biliyor musun! Şimdi de işi inada bindirdi, ben

liderim, siz benim sözümden beni caydıramazsınız, muhakkak ki benim dediğim olacak. Ama kaybetsem de en azından onurumla bir eylem yaptığım için kendimle gurur duyacağım.

Daha önce hiç böyle büyük bir eyleme katılmış mıydınız? Ya da daha önce hiç eyleme katıldınız mı?

Daha önce bir eylemim daha olmuştu, 2001 yılında Eylül ayında, hatta hiç unutmuyorum, Eylül'ün 11'inde ya da 10'unda başlamıştı. 249 bayan, Balatçık'a gelmeden önce Yeni Bakım Yaprak Tütün'deydik. 249 bayan işten atılıyorduk. Bir imzaya bakıyordu iş. Önce İstanbul'a gittik, oradan geldik bize işbaşı vermediler, biz de işyerimizi terk etmedik. Üç gün yattık, tam Ankara'ya gideceğiz, dönemin Çalışma Bakanı Yılmaz Karakoyunlu'ydu. Ankara'ya girişimiz kesinlikle yasaklandı, işyerinden de çıkmış bulunduk, geri alınmayacağımızı bildiğimiz için sendikaya sığındık, sendikada öğrendik bize iş başı verildi. Ama o anki o coşku, o neşe belki de benim bu eyleme çok inanma sebeplerimden biridir. Birinde direndim, zaferimi aldım. Ama o zaman Balatçık Yaprak Tütün bizim gidilecek bir yerimizdi. Şimdi fabrikamız kapatıldı, bu saatten sonra gidilecek bir yer yok, bunu çok iyi biliyorum. Bizim asıl direnişimizin, yani bizi buradan geriye göndermeyen neden de bu. İçki fabrikaları kapandı, sigara var, sigara kapandı, yaprak tütün depoları var. Eee burası da kapandı, gidilecek bir yer yok.

Daha önce 25 Kasım'da öğretmenler, daha sonra doktorlar, eczacılar eylemler yaptı. Sokaklar hiç boş kalmadı ama hiçbiri bu eylem kadar gündem olmadı, TEKEL işçisi olarak bunu neye bağlıyorsunuz?

Burada işçi kendini ortaya koydu. Abdi İpekçi'deki eylemimiz yabana atılır bir şey değildi ve polise karşı hiçbir tepki olmadı. Ağacın dalına bile zarar vermedik. Bir çiçeği bile dalından koparmadık. İnsanlar burada gerçekten bir emek mücadelesi, işçinin mücadelesi olduğuna inandı. Gerçekten işimizi istiyoruz, emeğimizi istiyoruz. Biz çalışarak para kazandık, asalaklık yapmadık. Biz ne yaptık biliyor musun; uyuyan Türkiye'yi uyandırdık!

Ben de diyorum ki uyuyan Türkiye yoktu.

Uyuyan Türkiye bizlerdik.

Çalışma koşulları nasıldı? Konfeksiyonla karşılaştırırsanız?

Bize saatle balya veriliyordu. O balyayı sıyırdıktan sonra hiçbir sorun yok. O balyayı sıyırmak da anlattığım kadar kolay bir şey değil aslında. İnsanüstü güç kullandım, 15 dakika arayla balya sıyırıyordum. Çocuğum küçüktü eve gittiğim zaman çocuğuma bakamaz hale geliyordum. Bir günde üç defa dört defa üzerimi değiştiriyordum. Hafta sonu geldiğinde çamaşır yıkayıp da ipe astığımda diyorlardı ki bu kadar çamaşırı siz nerede giyiyorsunuz? Abartısız 20 tane tişört kullandığımız oluyordu. İşletmenin içi sıcak. Son sistem bir fabrikaydı. Balya sıcak geliyor, işletme sıcak. Bir balyayla işletme sıcaklığı 80 dereceyi bulabiliyordu. Ona rağmen biz gene o şartlarda elimizden gelen çabayı gösterdik. Hep uyutulduk, gerçekten hep uyutulduk. O dönemde de eylem yaptık ama yaprak tütün, depolar, Balatçık vardı…

Ben Mustafa Türkel'in kendisiyle de konuştum. Aldığı kararlar beğenilecek kararlar değildi o zamanlar.

Hangi kararlar?

Bundan iki hafta önce Kumlu'nun aldığı kararlar, Başbakanla görüşmeye gitmeleri. Kamu-Sen'de yapılacak toplantılar… Benim de İzmir'e gitmem gerekiyordu, oğlum rahatsızlandı, başkanımla görüşecektim, daha aktif bir şeyler isteyecektim. Tam tesadüf onun yanına gideceğim sırada oğlumun ağlamasını duyunca daha fazla dayanamadım. Kimseye bir şey anlatamadım da. Başkanım, bizi buraya siz getirmediniz, işçi kendi kararıyla geldiği için bu eylem bu kadar devam ediyor bunu herkese söylüyorum. Biz önce sendikamızı ayağımızın altına aldık buraya gelirken, sonra arkamıza aldık, şimdi siz yanımızdasınız, sizinle kol kolayız dedim. Dedi ki bana, "kardeş sendikasız hareket edemezsiniz". Ben, Başkanım şu an işçi kararlı olmasaydı, nasıl geldik sigarayı bir günde sattırdık, imzayı elimizle attırdık biz, o gün sen de getirmiştin. Bu bizim direnişimizle geldiğimiz bir yer, biz bu direnmenin mükâfatını böyle alıyoruz, hâlâ direnerek alıyoruz, mutlaka buradan bir şey çıkacak. Çıkmasa bile biz bize düşeni yapacağız. Onları tek başına burada yalnız bırakıp illerimize dönersek bu bizim kendi kendimizi satmamız anlamına gelir. Artık bu ekmeğin, bu sendikanın sahibi biziz, yıllardır biz bu sendikaların ayakta durabilmesi için aidat veriyorduk. Haa bir yıldır aidat verilmiyor ama 16 yıla bakarsan 1 yıl vermemişiz çok da önemli bir şey değil. Köşeye sıkıştıkları anda böyle işçi suçlanır. Bizi ne kadar suçlarlarsa suçlasınlar işçi onlara bu şeyi bırakmayacak.

Sana şunu sormak istiyorum. Bu eylemde solculardan, sosyalistlerden, parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partilerden destek aldınız. Bu eylemden önce onlara bakışınız nasıldı, bu eylem neyi değiştirdi? Ya da değiştirdi mi?

Hiçbir bakışım yoktu onlara dair. Kötü bir şey midir, iyi bir şey midir? Bir düşüncem yoktu. Bugün emek için uğraşan insanlar olduğunu görüyorum. Meclis'te yerlerinin olmasını isterim.

Başörtülü bir kadın olarak –türbanlı demek istemiyorum çünkü farklı bağlamışsınız...

Benim sürekli bağlayışım budur, bu bir şey için değil, inancım gereği.

Başörtülü bir işçi kadın olarak, eylemci bir işçi kadın olarak ziyarete gelenlerden ne tür tepkiler alıyorsunuz?

İlk başta AKP'ye kesin oy vermiştir diye bakıyorlardı. Ulusal kanalda canlı yayına katılmıştım ben, orada da söyledim. Ben oy vermedim, iyi ki vermemişim. Çünkü ben başıma gelecek olan bir başbakan veya cumhurbaşkanının benim örtümle gelmesini istemiyorum. Bundan önce bir Refah Partisi vardı, hatta arkadaşlar bana hep derdi tek başına iktidar. Ben onlara da oy vermedim. Benim örtümle siyaset yapana ben oy vermem. İşim olmaz. Ülkeyi yönetemez, dinimi alet edemez. Ne der eskiler, din de kabahat de gizlidir. Parayla imanın kimde olduğu belli olmadığı gibi, bu başbakan namaz kılıyor, öteki gelse namaz kılmaz, kıldırmaz diyenler vardı. Benim namazıma şimdiye kadar kimse karışmadı ki bu ülkede.

Bu eylem başladıktan sonra sizin için destek eylemleri yapıldı. 17 Ocak mitingi, 4 Şubat grevi yapıldı. O arada kürsü işgal edildi, sendika işgal edildi. Bir taraftan işçiler toplumun geniş kesimini etraflarında topladılar, bir taraftan da sendikalarıyla açıkça çatışmaya başladılar. Dışarıdan böyle görünüyor. Böyle bir çatışma var mı?

Böyle bir çatışma yok. Sadece o kürsü işgalinde bizi üzen neydi? İşçinin kızdığı nokta şuydu; Kumlu gelen misafirlerimize güle güle dedi, bir Sakarya'ya davet etmedi. İşçi bunu isterdi, gelsinler bir görsünler, bazı şeyleri biz onlarla paylaşalım. Çünkü biz, kim nereden geldi, ne yaptı, ne etti o gün öğrenemedik. Artı pasif eylem kararlarıyla geçiştirmeye çalıştılar, bir de bize konser verilmeye çalışıldı, biz oraya konser dinlemeye mi gittik?

Kürsüden bir de kadın konuştu, tanıyor musunuz onu?

O da bir TEKEL işçisi arkadaş, İstanbul şubeden olması lazım. Kumlu'nun yerine o işçi kadın konuşsaydı, Kumlu hiç konuşmasaydı daha güzel olacaktı bence. Kumlu bir işçi kadar olamadı.

Peki bu eylemde 75. gün, konfederasyonlar yeni birtakım kararlar aldılar, o kararları nasıl değerlendiriyorsunuz?

O kararların bizimle alakası yok ki! 26 Mayıs'ta alınan bir dayanışma grevi kararının şu an TEKEL eylemi ile bir alakası var mı sence?

Son bir hafta çok başka şeyler yaşandı burada. Bir işçi arkadaşınızı kaybettiniz. Sendika başkanı Türk-İş'deki görevinden istifa etti. Arkadaşınızın cenazesini alamadınız. Arkadaşınızın cenazesini alamamaya tepki olarak arkadaşlarınız AKP'yi işgal etti. Sendikada toplantılar yapıldı işçilerle.

Onlar yapılacak olan toplantılardı zaten. Geçen hafta alınan kararları beğenmemiştik, daha o gün sendika başkanımız söz vermişti bize, "Arkadaşlar burada açıklayamayacağımız şeyler de olabilir. Kendi içimizde, Tek Gıda bünyesinde görüşeceğimiz şeyler de var. Salon toplantılarına başlayacağız. Şu an bizim yanımızda çok büyük bir kitle var. Ama bu kitlenin arasında sivil polisler de çok. Şu an bir TEKEL işçisine sanırım 5 tane polis düşüyor. Biz böyle bir yerde duruyoruz. Onun için salon toplantıları yapılacak" dedi. Tabii bayağı gergin ortamlar yaşandı. O gerginliğin sebebi de şuydu; o gün biz 3 saat kapının önünde sloganlarımızı çok güzel attık. Başkanımızın bize açıklama yapmaya gelmesini beklerken, onun içeriye geçtiğini o an kimse fark etmedi, içeride olduğunu anlayınca bütün arkadaşlarda bir tepki oldu; neden? Aldığın kararları bizimle paylaşmak zorundasın, eğer bizim için alıyorsan anlat bize, biz de bilelim. Ee biz bunu dinlemediğimiz için o gerginlik oldu. Ama her aile içinde olacak şeyler, 4 kardeş bir hafta bir evin içinde durduğumuz zaman muhakkak gerginlik oluyor, annemiz babamız da bize kızıyor. Bugün burada 75. günümüz olmuş, 81-82 ilden insanlar gelmiş. Bunların hepsi normal.

Türkel'in istifasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce neden istifa etti?

Bilmiyorum.

Bir yorumunuz vardır herhalde...

Benim üç tane yorumum var. Biri bize kızdı. Çünkü bize daha önce demişti "Allah şahidimdir, siz de şahit olun, yuh derseniz, istifamı basarım." Ama şahsına değil, Kumlu'ya karşı. İkincisi gerçekten işçiye verdiği söze işçi inansın diye, hani o an yemin etti ya sözünün eri olduğunu göstermek için. Üçüncüsü, belki Türk-İş'e küstü. Hâlâ sebebini bilen yok.

Söz istedim hatta biraz bağırdım da. Arkadaşlar dedim, lütfen biraz da ben konuşayım. Başkan gülümsedi, "Tamam" dedi. Biz de eksiklik ne var, baştan beri yapmamız gereken toplantılarımız vardı sendikada, biz bu toplantılarımızı yapamadık. Hep Türk-İş'e işi yükledik. Bu yapmamız gereken toplantıları yapamadığımız için, hep Türk-İş'e yüklediğimiz için, kendi aramızda konuşmadığımız için her kafadan bir ses çıkıyor. Sadece TEKGIDA-İŞ ile bir yola gidiyoruz. Bu salon toplantılarımız devam edecek.

Bu toplantıdan sonra buradan giden arkadaşlarımız olur mu olmaz mı öyle bir kaygı var. Çünkü bizim buraya hâlâ gelmeyen arkadaşlarımız varsa gidecek olanlar da olabilir. Ama ben size dedim ya "Türkiye sizin gözünüzün içine bakıyor" dedikleri için ben burada duruyorum. Ben de diyorum ki, ben 82 gün burada eylem yapacağım, sonra gidip 4-C'ye imza atacağım, ben bunun için mi geldim buraya? Madem atacaktım 82 gün önce imza atardım öyleyse.

Toplantıda ne karar aldınız?

Biz toplantıda bir karar almadık açıkçası. Sesli düşündük, yani benim içimde bir şey varsa bunu söyledim, bunun adı sesli düşünme, başka hiçbir şey değil. Herkes nelerde eksiklik gördüyse, ne tür bir isteği varsa onu anlattı.

Ben Mustafa Türkel'e şunu söyledim; Türk-İş'in başında Kumlu yerine sen olsaydın, bu iş muhakkak bugüne kadar bitmişti. Ben ona inandığımı söyledim, hâlâ daha inanıyorum. Ama ona inanmadan önce kendine inanman, kendine güvenmen çok önemli.

İşçi komiteleri kuruldu sonra dağıldı, neden?

Aslında komite değil de işyerlerinde olduğu gibi temsilci olacaktı bunun adı. O zaman dağılmazdı.

Siz şöyle bir şey söylediniz; biz burada açılım yaptık. Nedir? Bir açılım var mı burada?

Var tabii. Hükümetin yapamadığını biz yaptık burada.

İlk çadırlar kurulurken bölge bölge ayırmaya çalıştılar, biz bunun farkına vardığımızda –özellikle doğu ve batı çadırlarını ayrı tutmaya çalıştılar– çadır çadır gezip tanıştık, sohbetler yaptık, bir kaynaşmayı ilk başta yaptık. Biz onun farkına vardık zaten.

CHP'ye davetliydik. Daha o zaman çadırlar yoktu. Gönderilmedi araçlarımız, gitmemize izin verilmedi. Bir araba gitti sadece. Arkadaşlar Deniz Baykal'a demişler "Siz gelin arkadaşlar orada, biz sizin çayınızı içemeyiz, çünkü arkadaşlarımız gönderilmiyor."

Artık dedim Meclis'i boşu boşuna kimse oyalamasın, açılım dediğiniz şey

Sakarya'da yaşanıyor şu an, doğusuyla, batısıyla, kuzeyiyle, güneyiyle herkes burada. Alevisiyle, Sünnisiyle, Laz'ı, Çerkez'i, Türk'ü hepsi aynı yerde, biz bu açılımı zaten yaptık. Biz bu açılımı İzmir'de kendi fabrikamızda yaptık. İzmir dediğin zaman hepsi İzmirli mi, hayır. Kürt'ü var, Laz'ı var, Çerkez'i var. Biz yıllardır iç içe yaşıyoruz.

Gavur İzmir tartışmasından sonra faşist İzmir tartışması yaşandı, DTP konvoyuna saldırının ardından; tartışmalar buraya yansıdı mı?

Burada var ya hiç siyasi bir tartışma yaşanmadı kesinlikle. Çünkü herkesin birbirine söylediği bir şey var. Biz aynı ekmeği bölüşerek yiyoruz. Herkes bir ucundan koparıyor yiyor, aynı ekmeği yiyoruz. Biz hepimiz TEKEL işçisiyiz çünkü. Yalnızca birbirimizi görmemiştik, gördük ve tanıştık.

Peki birtakım yargılar değişti mi burada?

Bir abimiz "Ben tarikatçı eylemciyim bundan sonra, böyle bir parti yapacağım" dedi. Neden öyle diyorsun abi dedik. "Eee beş vakit namaz kılıyorum ama bundan sonra nerede bir eylem var ben oradayım" diyor.

Bu mücadele çok destek aldı ama değil mi?

Kösteklik de oldu… Muhalefetteki partiler geliyor, "Biz sizin yanınızdayız" diyor. Peki benim yanımda olacağına benim için Meclis'te çalışmalar yapsana!

Şu 4-C'yi kaldırabilirlerdi. İlla bir bedel mi ödememiz gerekiyor, daha mı fazlası bekleniyor bizden. Ben hâlâ arkadaşlarıma kızıyorum. 4-C bizim kafamızda olduğu sürece hükümetin masasından da kalkmaz.

Bu eylemin sloganı ne sizce?

4-C'ye imza atmayacağız…

AKP İŞÇİLERE DE İNSANLARA DA CENAZEYE DE ASLA SAYGI DUYMUYOR!

Zehra Saki

12 yıllık işçiyim, Trabzon'da çalışıyorum. 23 Nisan 98'de girdim...

Hep Trabzon'da mı çalıştınız?

Hayır, 98 Trabzon girişliyim, ondan sonra Samsun'a geldim, Samsun'dan tekrar Samsun'un ilçesi Engiz'e gittim, Engiz'den Trabzon Akçaabat'a döndüm.

Daha önce bir yerde çalışmış mıydınız?

Hayır, ilk olarak TEKEL'de çalıştım. İlk gün, burada çalışamam gibi bir ima vardı bende, ama alıştık. Şimdi çok güzel. Ama şimdi de işsiziz. Çok güzel çalıştık, çok güzel anılarımız oldu.

İşçi kadın olmak Trabzon'da nasıldı?

Güzel bir şey. Kendi özgürlüklerin, hakların var. Her gün, her şeyi yapabilirsin.

Evli miydiniz o zaman?

Bekâr girdim, sonradan evlendim.

İlk maaşınızı hatırlıyor musunuz?

İlk maaşım 10 milyondu. Ne yaptık hatırlamıyorum.

Köyden çıktınız, fabrikaya TEKEL işçisi kadın oldunuz!

Evet.

Okula gittiniz mi?

Lise mezunuyum...

Bu özelleştirmeler hep vardı aslında. Sizden önce de Sümerbank, Et ve Balık satılmıştı. TEKEL'de de alkollü içkiler, sigara satıldı, ama böyle eylemler yapılmadı. Neden?

Bizden önce de vardı ama bu kadarını bilmiyorduk, AKP'den sonra daha çok öğrendik özelleştirmenin ne olduğunu.

Ne iş yapıyordunuz fabrikada çalışırken?

Yaprak tütünde tütün sıyırıyordum, sigara fabrikasında paketleme yapıyordum.

İki iş arasında fark var mıydı? Tütün sıyırmakla paketleme yapmak açısından?

Yoo iş iştir, biz hiçbir zaman iş seçmeyiz, yeter ki iş olsun. Her şeyi yapardık.

Fabrikada bir kadın olarak cinsiyet ayrımcılığına uğradığınızı düşündüğünüz oldu mu hiç?

Bende hiç olmadı.

Bu eylem nasıl örgütlendi, gelmeye nasıl karar verdiniz?

Haklarımız gidiyordu, 4-C mağdurusunuz diyorlardı. 4-C'yi daha bilmiyorduk. Sonra öğrendik ve kararımızı verdik. Haklarımız olmadan 10 ay çalışacağımızı söylediler. İstedikleri zaman dışarı atabilirler, onun için kararımızı verdik, geldik.

Sendikadan bir yazı mı geldi yoksa kendiniz mi karar verdiniz? Nasıl oldu? Siz mi sendikayı aradınız ne yapacağız diye?

Hükümetten karar geldi, 4-C'ye geçecekler diye. Sonra sendikalardan karar geldi. Eylem kararını sendikalar aldı tabii.

İlk gün burada mıydınız?

İlk gün gelemedim, yani bir sorun vardı ama ikinci haftası buradaydım.

İlk hafta yoktunuz? Televizyondan mı izlediniz saldırıları?

Evet… O zaman çok hüzünlenmiştim, hatta ben onları izlerken eşime dedim ki, ben uçakla Ankara'ya gidiyorum. Onlar orada savaşırken ben burada duramam. Hep ağlıyordum televizyon karşısında.

Çocuğunuz var mı?

Tabii 2 tane. Kızım 9 yaşında, 18 aylık ötekisi.

18 aylık bebeğe kim bakıyor şimdi?

Babaanne bakıyor.

Kaç gündür buradasınız?

15 gündür buradayım ama sürekli gittim geldim.

Sizden önce doktorlar, öğretmenler, eczacılar da eylemler yaptı, ama bu kadar etkili olmadı. Sizin eyleminiz, Türkiye'nin ve dünya'nın izlediği bir eylem oldu. Sizce neden?

İşsizlik çok, herkesi işten atıyorlar. Herkes aç susuz sokaklarda, onun için destek veriyor.

Sendikada yöneticilik, temsilcilik yaptınız mı?

Yapmadım.

Niye yapmadınız?

Ya arkadaşlar yaptı, gerekirse yapardık.

Sendikanın eğitimleri oldu mu, siz hiç katıldınız mı?

Yok olmadı.

Kadın temsilci var mıydı?

Vardı. O da geldi, çocukları rahatsız olduğu için gitmek zorunda kaldı.

Bu gün eylemin 75. günü... Eylemin 75 gün sürebileceğini düşünmüş müydünüz?

Hayır, düşünmemiştik. 3 hafta falan sürer, haklarımızı alır gideriz diye düşündük.

Bu eyleme bir sürü destek geldi, parlamentoda grubu olmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler ya da solcu gençler, üniversite öğrencileri, sosyalistler sürekli buradalar. Bu eylemden önce bunlara bakışınız nasıldı, değişiklik oldu mu?

Benim bakış açım herkese iyidir, benim öyle bir şeyim yok.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz, ne açılımı yaptınız?

Biz birbirimizi tanıdık. Hep başkalarını, başka şekilde tanıyorduk, tabii ben de öyle. Buraya gelince açılım oldu, herkes birbiri ile bir ekmeği paylaşabiliyorsa, bir araya gelip konuşabiliyorsa buna açılım diyoruz. Hiçbir şey yok arada.

Değişen önyargınız oldu mu burada? Neyi gördünüz, ne fark ettiniz bu eylemde?

Sürekli mesela Kürtler için, öyledir, böyledir falan diyorlardı ama ben katılmıyordum, ancak içlerine girince öğrenirim diye düşünüyordum. Ama içlerine girince asla öyle düşünmüyorum.

Nasıl düşünmüyorsunuz? Önce ne düşünüyordunuz? Asla öyle düşünmüyorum diyorsunuz ya?

Yaa, önce zaten Kürtler öyledir böyledir hani, Terör merör falan diyorlar ya! Tabii her yerde vardır bir kötü, onları öyle tanıtıyorlardı ama değiller, çok iyiler arkadaşlarımız hepsi de.

Onlarla sohbet ettiniz mi?

Tabii tabii, hepsiyle ettim, etmişiz yani.

Terör merör diyorsunuz ya, bu meseleleri konuştunuz mu hiç?

Yoo hiç konuşmadım, ben o meselelere hiç girmiyorum.

Bu eylemde sizi en çok etkileyen destek ne oldu?

Etkilendik, biz neydik, ne duruma düştük diye etkileyen şeyler oldu.

Buraya çoraptan çamaşıra kadar çok şey geldi. Eylemin bu kadar uzun sürmesinde bu desteklerin katkısı var mıdır?

Tabii ki, onlar da biliyorlar bizim artık zor durumda olduğumuzu. Çok sağ olsunlar, çok da katılım oldu. Hepsine çok teşekkür ediyoruz. Kadınları Ankara'nın, çok güzeldi. Trabzon'da olsa böyle bakılmazdı bunlara. Ankara'nın halkına çok teşekkür ediyoruz.

Geceleri çadırda mı kalıyorsunuz?

Çadırda da kalıyoruz, evlere de çağırıldık ama çadırda kalmayı tercih ediyoruz.

Bir kadın eylemcinin çadırda yaşamasının zorlukları nelerdir?

Benim için hiçbir zorluk yok. Hepsi diyorum ya, kardeş olduk, düşün biz açlık grevine girdik.

Siz açlık grevine girdiniz mi?

Tabii tabii, açlık grevine girdik, biz herkesle kardeş olduk. Yan yana oturduk, yan yana yattık. Biz böyle yatıyorduk bayan olarak; erkekler, düşün, ayaklarımızın dibinde yatıyorlardı. Çok güzel bir şeydi yani, bu anıyı unutamayız.

Daha önce böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Hiç katılmadım.

Geldiniz, çadırlarda kaldınız, açlık grevine girdiniz. Sizi bu zor şartlarda burada tutan ne?

Ekmeğimin peşindeyim, o beni burada tutuyor. Yani sonuna kadar direneceğim. Ben, sonuna kadar baş koymaya bu yola, hazırım. 4-C'ye de hayır diyorum.

Sizin için eylemler de yapıldı. 17 Ocak'ta bir miting, 4 Şubat'ta bir grev yapıldı, kürsü işgal etti arkadaşlarınız, sendika binasına girdiler. Bütün bunları nasıl değerlendiriyorsunuz, niye yapıldı bunlar?

Kürsü işgalini haklarımızı alalım diye yaptılar. Ama daha çok duyarlı olsaydık belki bir şeyler kazanabilirdik. Bizim sendikamız sahiplendi ama hepsi sahiplenmiyor.

Bazen Türk-İş'in önünde toplanıp "Kumlu istifa", bazen de "Kumlu göreve" dediniz. Bunları nasıl planladınız?

Valla bunları pek bilmiyorum. "Kumlu göreve" dedik yani, biraz haklarımızla uğraşsın falan, rest çeksin onlara gibilerden.

Bu eylemden siz ne öğrendiniz?

Diyorum ya, birlik-beraberlik ne demek, onu öğrendim.

Bu eylemin sloganı ne?

"Ölmek var, dönmek yok."

Daha önce hiç slogan atmış mıydınız?

Şöyle, özelleştirme olacak diye atmıştık aynı sloganları. Ankara'ya gelmiştik, geri dönmüştük. "Direne direne kazanacağız!" diye sloganlar atmıştık o zaman. Hatta biz Meclis'e de gitmiştik, Meclis'te de konuşmuştuk vekillerle.

Siz var mıydınız o ekibin içinde Meclis'e gidilirken?

Tabii tabii ,vardım.

Ne demişlerdi orada?

Suat Kılıç vardı, Samsun milletvekili; "O paraya çok insan var çalışacak" dedi, tabii biz kredi çektik, ev aldık, zor durumlarda kaldık. Ben de o zaman, ne yapalım biz şimdi? Kredi çektik, borcumuz var. 200 milyona 300 milyona çalışın diyorsun insanlara, sen oğlunun eline veriyorsun harçlık olarak onu, biz bu bankaya borcumuzu ödemek için boynumuzu mu keselim, demiştim ve ağlamıştım.

Milletvekilinin yanında mı ağladınız?

Tabii tabii.

O ne dedi peki?

Sustu. Susma hakkını kullandı o zaman, hiçbir şey söylemedi.

Bir de arkadaşınızı kaybettiniz burada, Hamdullah Uysal'ı…

Evet.

Ona cenaze töreni bile yapamadınız…

AKP'nin gözünde bir cenazemizin bile hatırının olmadığını düşündük. Ama bir başkası olsaydı, cenazemize saygı duyardı, insanlarımıza da. AKP ne işçilere ne insanlara ne cenazeye asla saygı duymuyor.

Bir kadın olarak işinizi kaybetmek sizin için ne demek?

Tek ben çalışıyorum. Eşim çalışmıyor. 2 çocuğum var. Büyük bir yıkılma demek. Eşim, iş olsa çalışacak. Bu devlet işçisini atıyorsa eşim nerede iş bulup çalışacak?

4-C'ye de geçmeyeceğim diyorsunuz, nasıl devam edeceksiniz hayatınıza?

Ben kazanacağımı düşündüğüm için hayat devam edecektir. Düşünüyorum, kazanacağım. Benim başka hiçbir yerden, hiçbir gelirim yok, bundan da geri adım atmayacağım.

76. Gün

4 ÇALIŞMA YAŞAM
BirGün
TEKEL işçileri Ankara'ya aktı
Emek örgütleri eylemlerini
TEKEL işçileriyle birleştirdi

POLİS
POLİS
POLİS

BİZ BURADA KARDEŞLİK, DAYANIŞMA VE SEVGİ AÇILIMI YAPTIK!

Ergün Polat

12 yıllık işçiyim. Diyarbakırlıyım, yaprak tütün işletmesindeydim.

İşyeriniz değişti mi hiç?

Değişti; Diyarbakır'dan Silvan'a gittim. Şu an Silvan'dayım, orada iş hakkıma son verildi.

Yaprak tütünde ne iş yapıyordunuz?

Aşçıydım.

Özelleştirmeler alkollü içkilerle başladı, fabrikalar kapatıldı. Bütün bunlar olurken bu kadar etkili bir eylem neden yapılamadı?

Bu yedi yıl önceden yapılması gereken eylemdi, işte şimdi yapıldı. Yedi yıl önce bizim sendikacılar bizi sattı. Parayı yedi, bitirdi; bizi de bitirdi, maalesef bugüne getirdi. Bu eylemin bugüne kadar sürmesinin sebebi de TEKEL işçisi arkadaşlarımızdır. Biz işçiler bölge, il demeden birlik beraberlik içinde olduk.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Bize dediler "Ankara'ya gidiyoruz." Dokuz sene önce bir daha gelmiştik, biz dedik gidip tekrar geri döneceğiz ama geldik buraya, direndik. Birleştik, cop yedik, gaz yedik, sonra suya atıldık.

Sendikaları ağır bir dille suçluyorsunuz; bizi sattılar, para yediler diyorsunuz…

Evet

Ama sendikaların bu duruma gelmesinde sizin işçilerin katkısı yok mudur, siz sendikanıza sordunuz mu, ne oluyor, ne yaptınız, ne ettiniz?

Biz bu şeyleri bilmiyorduk, bu seviyeye gelseydik 7 yıl önce önlem alırdık...

Uyarmadılar mı?

Uyarmadılar bizi, sormadılar, elimizden aidatlarımızı alıp, o günü geçiştiriyorlardı.

Eylem başladığında önce AKP önünde daha sonra Abdi İpekçi'de herkesin malumu olan saldırıları yaşadınız. Böyle saldırılar olacağını düşünmüş müydünüz? Olur da saldırı yaşarsak ne yaparız diye bir planınız var mıydı?

Biz zaten bekliyorduk. Ama plan programımız yoktu maalesef. Gazı da, copu da, suyu da yedik. Ben 3.5 saat o Abdi İpekçi Parkı'nda kaldım, direndim. Ekmek elimdeydi belki görüntülerde beni görebilirsin. Kaçmayı düşünmedim, direndim, orada kaldım.

Nasıl karar verdiniz Türk-İş'in önünde toplanmaya?

Orada, gazı yedikten sonra dağılırken, biz birbirimizle telefonlaştık. Nereye gidiyoruz, ne yapıyoruz? Herhangi bir sendikacı önderliğimizi yapmadı, bizi çağırmadı. Arkadaşların kararıyla toplandık; dedik gelin Türk-İş'in önüne, bugüne kadar da sürdü.

Bu eylemde hem hükümete hem de sendikaya tepki gösterdiniz. Bir gün Kumlu istifa, öteki gün Kumlu göreve dediniz, bir anlamda tetikteydiniz. Bunları yaparken aranızdaki iletişimi nasıl sağlıyordunuz, bir komiteniz var mıydı?

Biz Türk-İş'i içimizde zaten bitirmiştik. Ama maalesef dışa vuramıyorduk. Türk-İş'i desteklemek zorundaydık. Çünkü biz biliyorduk, bizim başımız bize doğru değil. Doğru olsaydı biz bu seviyeye gelmezdik. Türk-İş bize sağlam olsaydı, yumruğunu masaya vursaydı biz şu an hakkımızı alıp gitmiştik. Biri iyi polis biri kötü polis oynuyor bize.

Kim iyi polis kim kötü polis?

Mustafa Türkel iyi polisi, Mustafa Kumlu kötü polisi oynuyor.

Siz eyleme başlamadan önce, Türkiye'de başka eylemler yapılıyordu. Doktorlar, eczacılar yürüdü, öğretmenler grev yaptı; KENT A.Ş. işçileri İzmir'den gelip Abdi İpekçi'de oturdular… Sürekli eylem yapılıyor ama hiçbiri Türkiye'nin ve dünyanın dikkatini bu kadar üzerine çekemedi. TEKEL işçisi bunu nasıl başardı?

Bir işçi olarak, ben diyorum ki; Türkiye gitmiş, nasıl kurbanlık bir koyunu kesiyorsun ya! Tayyip Erdoğan, fabrika, ev, insan demeden hemen her şeyi satıyor. Artık işçiler, insanlar hepsi ayaklandı, çünkü bir TEKEL kalmıştı. Ellerinde ne mi kaldı? Bir polis arkadaşlarımız kaldı, onun elemanı. Umarım ki onları da 4-C'ye gönderirler. Bunu da iyi bilsinler polis elemanlarımız. Onu korumak zorundalar ama maalesef onları da 4-C'ye gönderirler.

Sizin için de birtakım eylemler yapıldı, siz konfederasyonları da birleştirdiniz.

Evet

17 Ocak'ta büyük bir miting yapıldı, 4 Şubat'ta bir grev yapıldı, konfederasyonlar zaman zaman toplanarak eylem kararları aldılar. 76 gündür direnen TEKEL işçisi konfederasyonların ve emek örgütlerinin bu eylemlerini nasıl değerlendiriyor?

Bir kere Mustafa Kumlu eğer isteseydi konfederasyonları bir araya getirebilirdi. Yani bence bu onun eksikliğidir. Yumruğu vursaydı bir olurdu tüm sendikalar.

Otuz gün sonra çadırları kurdunuz, açlık grevine başladınız ve o günden beridir de böyle devam ediyor. Ama son günlerde işçilerde bir moralsizlik var gibi…

Bu sendikacılardan başlıyor. Bize açıklama yapılmıyor; arkadaşlarımızın direncini kırdılar. Bize bir soru sormuyorlar, kendi başlarına karar veriyorlar. Hakkımız yok mudur, bedel ödeyen biz, çadırlarda sürünen biz...

Bir işçi komitesi kurabildiniz mi bu eylemde?

Maalesef biz sadece onları dinledik ve onların arkasından gittik son güne kadar. Şu an da onların arkasındayız, ama bize bir açıklama bile yapmıyorlar.

Burada bir komite çalışması oldu mu?

Hayır hayır, öyle bir şey yok, komite diye bir şey yok.

Bir arkadaşınızı kaybettiniz...

Bir arkadaşımız kaybettik, bizim sesimizi kimse duymuyor. O acıyla biz AKP binasının önüne gittik. Polis arkadaşlarımız bize müdahale etti.

Siz binaya girebildiniz mi?

Ben binaya girdim.

Nasıl karar verdiniz oraya gitmeye?

Arkadaşımızı kaybettik, kimse bizi duymuyor; cenazemizi de kaçırdılar. O üzüntüden dolayı kararlı arkadaşlarımızla toplandık. 12'ye 15 kala biz AKP'nin oraya gidip pankartımızı asalım dedik. 15-20 kişiydik, fazla değildik zaten.

Her çadırdan bir kişi mi vardı?

Hayır hepsi Diyarbakırlıydı; 4-5 İzmirli kadın arkadaşımız vardı. Gittik oraya. Nöbetçi bir arkadaş vardı, bayan arkadaşımız önden gitti: "Ben bir şey soracağım bir üst kurula" dedi. Ona izin verdi, sonra pişman oldu. O yukarı çıktı, biz arkasından gittik, o sırada kapı kapandı.

Güvenliği nasıl aştınız peki?

Güvenliği kandırdık açıkçası; ama sonra bizi dışarı çıkarmaya çalıştı.

Siz kimin odasına girdiniz?

Biz ikinci kata gittik, başkanın odasına, pankartı asmak için.

İçerde kimse var mıydı, başkanın odasında?

Vardı, diğer tarafa kaçtı... Hamdullah Uysal'ın fotoğrafını balkondan aşağı bıraktık, büyük bir fotoğraftı. Sloganlar attık. Hamdullah Uysal seni unutmayacağız, içimizdesin gibi.

Ondan sonra polis arkadaşlarımız geldi, "Hedefinize ulaştınız" dedi. Biz de onları saygıyla dinledik, aşağı indik. O sırada polis arkadaşlar geldi ve 3 arkadaşımıza zor kullandı, kafasına tekmeyle, copla vurmaya başladı. Medya çekmesin diye gazeteyi cama yapıştırdı, çok eziyet çektirdi. Biz kapıya dayandık, gaz yedik, ne diyeyim işte gözaltına alındık, bir gece Çankaya Karakolu'nda kaldık.

Karakolda nasıl davrandılar size?

Karakolda ne diyeyim, bir mafya, bir adam öldürmüşüz gibi baktılar bize. Soru sordular, bazı arkadaşlarımıza şiddet kullandılar. Ondan sonra sabah oldu ve bizi ifadeye gönderdiler. Avukatlarımız olmasaydı zaten işimiz iyi değildi.

Nasıl ifade verdiniz mahkemede?

Kim pankartı açtı, kim dışarıda kaldı, diye sordu, başka bir soru sormadı. Ben gittim, sayın savcı bey, ben Diyarbakır'dan geldim, ismim Ergün, seni yorduk, bu cumartesi gününü aldık, gerçi biz hiçbir şey yapmadık, sadece sesimizi duyurduk, hakkını helal et falan dedim. O da "Beni düşünseydin böyle yapmazdın, madem öyle çık dışarı" dedi. Gülme tuttu ve çıktım dışarı, berat oldum.

Bir taraftan hükümet 4-C diye dayatıyor, siz de hayır diyorsunuz ve son aşamada bugün sendika toplantılar yapıyor işçilerle? Toplantılardan edindiğiniz izlenim nedir?

Aynı kararlar, aynı kelime, aynı sonuç, aynı şey… 76 gündür söylüyoruz, ben bizim genel başkan olsun, şube başkanları olsun onlardan tek bir şey istiyorum; sadece arkadaşları toplasınlar ve 4-C'ye imza atmamalarını söylesinler.

Peki onlar ne söylüyor?

Valla onlar maalesef, öyle söylemiyorlar. Onlar, "Ben bu kelimeyi söylersem, yarın öbür gün işsiz kalırlarsa ne derim" diyor. Halbuki hepsi hikâye. Burada on bin insan toplansa, imza atmasa, her hedefine ulaşabilirsin.

76 gündür buraya parlamentoda grubu bulunmayan Emek Partisi, TKP, ÖDP gibi partiler; solcu gruplar ve sosyalist gençler geldi, size destek verdi. Bunlara bu eylemden önceki bakışınız neydi, bu eylemde bir değişiklik oldu mu?

Şimdi muhalefet partileri sağ olsunlar, yüreklerine, ayaklarına sağlık, bize katıldılar, destek, moral verdiler. Onlara öncelikle teşekkür ediyorum, yalnız bir yandan onlar kendilerine rant almaya çalışıyorlardı. Bunları burada yapmasını istemiyordum.

Ne yaptılar örneğin?

Mesela gelip reklamını yapıp gidiyorlardı.

Nasıl reklam yaptılar?

Geliyordu, konuşmasını yapıyordu, arkanızdayız falan... Ben diyorum ki, onlar uzatmaya çalışıyor, onlar bu işin olmasını istemiyor. Bu iş olmasın AKP'nin oyları düşsün diye, o düşünceyle gelip aramıza katılıyor.

Bunu onlarla konuştunuz mu?

Hayır kendi düşüncem bu...

Ama onlar, gençler, üniversite öğrencileri özellikle gece gündüz buradalar.

Öğrencileri söylemiyorum, bürokrat insanları söylüyorum, muhalefet partilerini söylüyorum. Eğer bunlar çözmeyi isteseydi, değil 76 gün 70 saniyede bu işi çözerlerdi. CHP, MHP, DTP yani bunlar yapabilirdi.

MHP de CHP de buraya geldiklerinde aslında özelleştirme iyidir ama bunu kötü yaptılar diyorlar. Siz bir işçi olarak iyi özelleştirme olabilir diye düşünüyor musunuz?

Mümkün değil.

Bir sürü destek geldi size; Ankara halkından, Sinop'tan, Mersin'den, Almanya'dan, İngiltere'den...

Evet.

Sizi en çok etkileyen destek neydi?

Almanya'dan gelen destek beni çok etkiledi. Örneğin –yanlış anlama ben Müslüman olup da insan olmamışsam neye yarar ki?– Almanya'dan gelen arkadaşlarımız; şahsen bir Türk olarak onlar gavurdur diyordum, ama onlar geldi benim için ağladı, benim halimi anladı bir gavur olarak, ama Tayyip Erdoğan diyor ben Müslümanım, maalesef o halimden anlamıyor.

Bu 76 günlük eylemde öğrendik, öğrettik diyorsunuz ya, ne öğrendiniz?

Benim öğrendiğim kadarıyla herkes kendi reklamını yaptı bizim sırtımızdan. Bürokrat insanlar değil, diğer arkadaşlar bize destek verdi.

Peki son nokta ne olacak?

Son nokta benim düşündüğüm kadarıyla yarın Danıştay'dan eğer bir haber, olumlu bir haber gelirse...

Var gibi böyle bir haber değil mi?

Öyle diyorlar ama tam emin değiliz. Eğer gelirse bu işi götürmüşüzdür, eğer gelmezse bazı arkadaşlarımız kararlı değil.

Ne olacak süre uzayınca, eylem devam mı edecek?

Süre uzayacak ve bu iş olacak.

Çadırları kaldırmayı düşünüyorsunuz değil mi?

Biz kendimiz düşünmüyoruz. Kaldıracağız diyorlar, kaldırsınlar.

Kim valilik mi kaldıracak?

Hayır polisler.

Abdi İpekçi'deki saldırıdan sonra Türk-İş'in önünde toplandınız, 30 gün sonra açlık grevi, oturma eylemleri başladı, 36 gündür de öyle devam ediyor, şimdi yeni bir aşamaya doğru gidiyor. Eğer Danıştay'dan da karar çıkarsa, yeni aşamada neler olacak?

Çok güzel şeyler olacak. Mesela arkadaşlarımızın hepsi kararlı olsa, buraya on bin kişi gelse, 4-C'ye giden arkadaşlarımız da bize destek verebilir.

Burada bir açılım yaptık diyorsunuz, ne açılımı var burada?

Burada dayanışma, kardeşlik, sevgi açılımı yaptık. Mesela medya, Diyarbakırlı

olarak bizi terörist gibi gösteriyor. Hatta ben çadırdaydım, arkadaşlar geliyordu bizi bir hayvan olarak görüyordu. Sanki elbisem yırtık ya da başka bir şey... Ama buradaki dayanışmayı gördüler, anladılar ki medya kandırıyor. Devlet olsun, hükümet olsun bizi ayırmaya çalışıyor. Biz kazandık, birlik beraberliğimizi sağladık, kardeşçe, arkadaşça bu işi götürmeye kararlıyız ve bu işi götüreceğiz.

Siz Kürtler, bize böyle bakılıyor, ama şöyle yapalım böyle yapalım diye kendi aranızda konuştunuz mu?

Arkadaşların hepsi, "Valla, Kürtlerin bize yaklaşımı, sevgisi, paylaşımı olsun sizi böyle bilmiyorduk" diyorlar. Trabzonlu arkadaşıma soruyorum, "Ben sizi gördüğüm yerde öldürmek istiyordum, ama burada kaynaştık" diyor.

Bu eylemin sloganı ne?

Direne direne kazanacağız.

YAŞAM TAKVİME SIĞDIRILAMAZ, DİRENİŞE DEVAM!

Sevim Ulaş

İzmir'de 16 yıllık TEKEL işçisiyim. 93'te işe girdim.

İzmirli misiniz?

Yok aslen Muşluyum.

Kaç yaşındaydınız işe girdiğinizde?

23 yaşındaydım.

Daha önce herhangi bir yerde çalışmış mıydınız?

Tekstildeydim. Tekstil sektörünün –14 yaşından beri, çalıştığım için– bütün aşamalarını bilirim.

Tekstilde iş mi zordu, parası mı azdı? Neden TEKEL'e geçtiniz?

Tekstilde işe başladığın ilk zamanlarda parası azdır, çok yoğun baskı vardır. Fazla mesailer vardır; cumartesi, pazar gece birlere-ikilere kadar çalışılır. O dönem tekstil sektörü hem patrona çok iyi kazandırırdı, hem de işçiye; ama biz hep şunu derdik –büyüklerimizden öyle görmüşüz çünkü– devlet işinde ol ne kadar para alırsan al önemli değil. İş güvencesi önemli. Tekstil sektöründe hiçbir zaman iş güvencesi yoktur. Ben tekstilde çalışırken TEKEL'de aldığım maaşın iki katını alıyordum ama iş güvencem yoktu. Sendikalaşmak istediğimizde işten atılırdık; mesailere itiraz ettiğimizde uyarı alırdık veya mesaiye kalırdık, parasını alamazdık.

14 yaşında çalışıyordum diyorsunuz, okula gidebildiniz mi?

Ortaokulu dışarıdan bitirdim.

Neden o kadar küçük yaşta çalıştınız?

Ailem öyle çok aman aman sıkıntılı bir aile değildi ekonomik anlamda, ama okuldan ayrıldım; oturacağıma gidip çalışayım dedim.

İlk maaşınızı ne yaptığınızı hatırlıyor musunuz?

Bir miktarını kendime almıştım, gerisini anneme vermiştim.

Ne işler yaptınız TEKEL'de?

TEKEL'in sigara, içki, yaprak tütün bölümü var. Biz yaprak tütün bölümünde iş başı yapmıştık ve yaprak tütün bölümü kadın erkek ayrımının yoğun yaşandığı,

iş ortamının çok sağlıksız olduğu bir yerdir. Şehir merkezinin dışındaydı, tek bir çeşme vardı ve o çeşmeden su içilebiliyordu. Duş alacak yerler zaten yok, kuyudan sular geliyor, elimizi yüzümüzü yetişebilirsek yıkayabiliyorduk.

Neye yetişirseniz?

Çeşmeler sınırlıydı, çok kuyruk oluyordu. O zaman sadece Tuzla yaprak tütünde 1993 yılında 1300 civarı işçi, 5 tane işletme vardı. 87'de faaliyete geçmişti. Aslında biraz daha farklı bir tarihçesi var. Tuzla Çamaltı tuz bölümüyle bizim çalıştığımız Tuzla yaprak tütün yakındır. Orada tuz oluştuğu zaman, tuz kırmak için, çeşitli illerden mevsimlik işçiler gelirdi. Şimdi fabrika olan ama açık cezaevi olarak yapılmış, oradaki mahkûmlara tuzu kırdırmak için. Her iktidarın üreticiye sözü vardır ya tütün şu kadar alacağız, taban fiyatı şu kadar yapacağız gibi. Öyle bir dönemde orayı yaprak tütün fabrikası olarak kullanmaya başladılar. Tütün işletmesi için uygun değildi konumu itibarıyla. Çünkü tam deniz kenarındaydı. Ama vaatler işte...

Açık cezaevi olarak düşünülen yer tütün fabrikası mı oldu?

Evet tütün fabrikası oldu. 5 işletme açıldı, her bir işletmede 4 bant vardı. O zaman İzmir'deki en büyük fabrika yaprak tütün fabrikasıydı. Diğer fabrikalar da vardı ama çok eskiydi sistemleri. Bizim fabrikada da üretim çok oluyordu ama islim buhar makinesi olmadığı için tütün kuruyordu, o yüzden çalışma süremiz kısa tutuluyordu. Mesela Konak mağazası 11 ay çalışırken biz 6 ay çalışıyorduk. "Lodosu çok fazla, istim makineleri yok, o yüzden tütün kuruyor, verim alamıyoruz ve 6 ay çalışmak zorundayız" diyorlardı. Ama asıl sebep öyle değildi. Biz erkeklerle eşit şartlarda işe girdik, hepimiz geçici statüde. 80 sonrası gelen bütün işçiler geçici işçi kapsamında işe alınmıştı, bunun 11 ayı Maliyeden, Hazineden çıkardı. O dönem Hazine Bakanlığı'na bağlıydı TEKEL. 1 ay da Maliye Bakanlığı verirdi maaşları. İşçiler 11 ay 28 gün çalışırdı. Bu 11 ay 28 günlük süre kadın erkek için geçerliydi. Ama bizi özellikle Ege bölgesindeki (Manisa, Balıkesir, İzmir, Aydın, Muğla) kadın işçileri hep altı-yedi ay gibi sürelerle çalıştırdılar. Bizden kalan 5 aylık süreyi de erkek işçilere paylaştırıyorlardı. Erkekler 12 ay, biz altı ay çalışmış oluyorduk.

Altı ay maaş almış oluyorsunuz, dolayısıyla kadınların çalışacağı pay erkelerin hanesine mi yazılıyor?

Aynen öyle. SSK primi de ona göre yatardı. Bir de mesai verilirdi onlara.

Bunlar olurken siz sendikalıydınız; bunları tartışmıyor muydunuz?

Tartışıyorduk ama "Bizim yapabileceğimiz bir şey yok, üzgünüz" diyorlardı.

Gerçekten yapabilecek bir şey yok mudur?

Bizi ikna edemezler bu konuda. Ama sendika hep oyaladı veya "Yapılabilecek bir şey yok, burada rüzgâr çok, islim makinesi yok, o yüzden böyle çalıştırıyoruz" diyorlardı. Konak'a gittiğimizde, "İslim makinesi var ama makineler eski olduğu için böyle" diyorlardı… Bahaneler bu şekildeydi. TEKEL'de 80 öncesi ve ya 80'e kadar toplumsal olaylarda, işçi sınıfının mücadelesinde TEKGIDA-İŞ sendikası her zaman geri kalmıştır. Bir tek Cibali Sigara Fabrikası direniş göstermiştir. TEKEL'in şanını

kurtaran tek yer orasıdır. O da zaten yıllar önce kapatıldı. TEKGIDA-İŞ Sendikası, burada 76 gündür eylem yapıyor. Bu TEKGIDA-İŞ çok iyi, çok kararlı, Mustafa Türkel şöyle böyle, yok böyle bir şey. Biz 93'ten beri TEKEL'de çalışıyoruz. Tamam Mustafa Türkel 3 yıldır başkan ama hangi başkan olursa olsun hiç değişmedi, tam devletin sendikası. Bu 6 aylık çalışma süresi bizim için en önemli şeydi. Düşünün, şu an mesela İzmir çadırında çalışanların %80'i Tuzla kökenlidir ve hepimiz 27 ile 32 arasında tazminat aldık. Adana'daki bir işçi 50 milyar para aldı ve benim sayemde aldı ya da bir Batman'daki işçi buradaki kadınların sayesinde o parayı aldı. Yine bu çok trajik bir şeydir ve sendika buna sessiz kaldı.

Günlük çalışma hayatı içinde cinsiyetçi yaklaşımlar oluyor muydu?

Korkunç! Bakın örneklerle anlatayım biraz TEKEL'in iç yüzünü. Başındakiler pek bilmez ya aileler bilir.

TEKEL'de üç nokta var aslında önemli olan. TEKEL'in işçi, sendika bir de iktidar boyutu vardır.

AKP iktidarına kadar bütün siyasi partiler iktidara gelebilmek için seçim vaadi olarak kamuya işçi alma sözü verirler. ANAP, DYP, DSP de aynı şeyi yaptı. Bu işin siyasi boyutu ve kendi iktidarları döneminde işe aldıkları kişileri rahat işlere yerleştirirler. Önceki iktidar döneminde alınanlar daha zor, daha ağır işlerde çalıştırılırlar. Bir de sendikal boyutu var. Seçimler olur, seçimlerden önce evler ziyaret edilir, eksik gedik neyse onlar sağlanır oy alabilmek için.

Ne gibi?

Mesela çamaşır makinesi.

Sendikacı mı bunu alıyor?

Evet, ya da erkek işçileri alır götürür bir meyhaneye; yedirir, içirir, gezdirir masrafları karşılar. İzmir'den bir sendikacı altı-yedi yıl önce köydeki annesine ait arsayı sattırıyor, sırf sendika bölge yönetimine girebilmek için. Kırk milyar harcama yapıyor ve bölge yönetimine seçiliyor.

Bunlar aleni şeyler değil mi, çünkü ağır ithamlar.

Tabii tabii aleni. Herkes bilir bunu.

Siz hiç bu seçimlerde delege oldunuz mu?

Delege olmadım, hep muhaliftim, hâlâ öyleyiz ama şunu da söyleyeyim; şu an İzmir çadırında sendikanın esamesi okunmaz; kimse ciddiye almaz, inandırıcılığı, iş yapma yetenekleri yoktur. Biz arkadaşlarımızla sorumlu belirledik öylece yürütüyoruz.

Buranın bir komitesi var, yani İzmir'in öyle mi?

Komite değil de görevli olarak.

Komite demek istemiyorsunuz, neden?

Şöyle bir sıkıntımız var, komitenin ne olduğunu bilmiyor birçok arkadaşımız.

Komite denince korkunç geliyor ya da çok iyi bir şeymiş gibi kendini farklı yerlerde görebiliyor. Bu dengeyi tutturamadık o yüzden burada bir komite oluşturamadık.

Kaldığımız yerden devam edersek…

Tuzla yaprak tütün işine örnek vereyim. Diğer yerlerde de var örnekleri ama en ağır şartlarda çalıştığımız için orayı anlatmak istiyorum. Orada 750'ye yakın kadın işçi var.

250 ya da 300 tanesi en ağır iş olan sıyırma işini yapıyordu. Diğer işçiler ya siyasi bağlantısı ya da sendikal bağlantısını kullanıp yemekhane, kreş veya işte ne bileyim çeşmeden içme suyu taşıma, eksperlerin çaycılığını yapma gibi işler yapıyordu. Balyaların hesaplanması işini örneğin bir ya da iki kişi yeterken dört-beş kadın yapıyordu.

O zaman bütün kadınlar için aslında bir ayrımcılık var demiyoruz. Orada sendikayla ya da…

Şimdi bu sendikanın kadınlar arasındaki ayrımcılığı. Ama bir de şu yanı vardı, orada kadınlara eksperlerden çok baskı vardı. Dört tane kadın sendikadan ya da siyasi iktidardan dolayı rahat iş yapıyor olabilirler, ama eksperin baskısı kadınlara aynıydı.

Eksperlerin hepsi erkek miydi?

Evet hepsi erkek. Gelelim fabrika yönetiminden kaynaklı ayrımcılık meselesine; eksperler vardır bir de ustalar vardır. İşçiler arasında kıdeme göre sınıflandırma yapılır, ustalar seçilir ama tek başına sınıf ile alakalı değil. O sınıfı yükseltme sınavlarına bile sendikadan ve işverenden yetkililer girer. Üç sendika yöneticisi ve üç işveren temsilcisi girer.

Sözlü mü yapılır bu sınav?

Tabii tabii, sözlü yapılır ve orada belirlenir bu sınıflar. O dönem bölge başkanı hangi memlekettense ustalar o memleketten olur. Ustaların baskısı çok fazla kadınlara. Taciz çok fazlaydı, ustalardan tut eksperlere; müdürlerden işçisine kadar kadınları taciz ediyorlardı.

Şikayet söz konusu olmadı mı?

Müdüre söylüyorsun. Kadın ısrarla takip ederse –böyle örnekler oldu– taciz eden işçiyi başka bölümlere, örneğin İzmir'in sigara, şarap bölümüne veya işte başka tütün depolarına gönderdikleri oldu. Ama işten çıkartma hiç olmadı. Aslında bu direkt 17. maddeye girer, yüz kızartıcı suçtur. İşten atılması lazım ama bu hiç uygulanmadı.

Türbanlı-türbansız, güzel-çirkin hiç önemli değil. Bütün işçi kadınlar tacize uğrayabilir. Erkekler sendikadan besleniyorlar, ustalar da besleniyorlar. O yüzden kendilerine güveni çok fazla. Kadınlar ise hep korkuyor. TEKEL tutucu bir yerdir, erkekle kadın yan yana oturmaktan bile çekinir. Erkeklerin çay ocağına biz kendi kız arkadaşlarımızla rahatlıkla giderdik, çayımızı da içerdik, sohbetimizi ederdik. Hiç çekinmezdik, sıkıysa gelsin derdik, meydan okurduk onlara.

Meydan okuyan bir grup arkadaş diyorsunuz ya, sizin öbürlerinden farkınız neydi?

TEKEL'e –100 yıllık bir kurumdur– kadın erkek eğitimsiz, genelde vasıfsız işçi alınır. Sigara fabrikaları ya da ambalaj fabrikası gibi yerlere, ihtiyaç duyulursa, teknik eleman alınırdı. Okur-yazar olması yetiyordu. Bu vasıfsız işçi genelde köyden gelmiştir. Tuzla için bu örneği çok rahatlıkla verebilirim. Köyden çıkıyor direkt TEKEL'e gidiyor. İlk defa şehri görüyor, ilk defa kamu işinin, sendikanın ne olduğunu görüyor.

Siz nereden edindiniz bu bilinci?

Biz küçüklükten beri biliyoruz bu işleri. Bulunduğumuz aile itibarıyla veya işte çevre itibarıyla. Çimentepe'de oturuyorum. Çimentepe'nin geçmişi bellidir. Bir Tariş direnişinin yaşandığı 80 darbesine tavır alan devrimcilere kucak açan bir yerdir. Ben orada büyüdüm.

Sümerbank, Et Balık, Telekom, alkollü içkiler, sigara, yaprak tütün teker teker özelleştirildi. Bütün bunlar olurken etkili eylemler olmadı. Bunu nasıl açıklayacağız?

Sendika bunun tek sorumlusudur. İkinci sorumlu ararsak işçiler deriz. Ben içki fabrikasında da çalıştım, içki fabrikasına gelmeden önce, Tuzla Yaprak Tütün'ü kapattılar. Yeni Bakım Yaprak Tütün'e gönderdiler. ANAP iktidardaydı. Yılmaz Karakoyunlu TEKEL'den sorumlu bakandı. 17 tane yaprak tütün işletmesinin kapatılması kararı alınıyor –o zaman 4-C yoktu–, işçilerin işinin sona erdirilmesi söz konusuydu. Çeşitli yerler kapatılmıştı ama oradaki işçiler bir şekilde bir yerlere aktarılmıştı. TEKEL'e bağlı depolar, içki fabrikası, sigara fabrikaları var. 3.700 civarı işçinin diğer yerlere aktarılması konusunda bir sıkıntı yoktu, ihtiyaç da vardı. Emekli olanın yerine yeni işçi alınmıyordu. O yüzden de bizi çalıştırabilir diye sendika bir karar aldı; işyeri terk etmeme eylemi. Biz İzmir olarak 3 gün 3 gece işyerini terk etmeme eylemi yaptık, ama aynı Tekgıda-İş'e bağlı Tokat, Batman, Bitlis gibi yerlerdeki işçiler 8-5 eylemi yaptılar, gece eylem yapmadılar. Aynı kararı alan sendika yönetimi Meclis'te görüşmeler yapıyor. Eyleme gerek kalmadan masa başında halletmeye çalışıyor. Oradan bizi arayıp, "Arkadaşlar, bakın bir tek işyeri terk etmeyen sizsiniz, siz de evinize gidin, buradan bir şekilde hallederiz" demişti. Biz ikna olmadık, devam ettik eylemimize. Şunu da anlatayım; Nisan ayında, TEKEL yönetim kurulu karar alıyor. Ağustos ayının sonunda da açıklıyor. 15 Eylül'de iş akdimiz sona erdirilecek. Bunun bilgisi daha önceden geliyor sendikaya ve önce üretim işçisi olanların çıkışı verilecek. Sendika burada uyanık davranıyor, yine kadın erkek ayrımını uyguluyor; üretim işçisi olarak görünen erkek arkadaşlarımızı bakım işçisi gösteriyor. Çıkartılırsa kadınlar çıkartılsın. Bunu sendika yapıyor. Neyse, biz eylemimizi yaptık, çeşitli yerlere dağıtıldık. Ben içki fabrikasına gittim, başkası depoya gitti, başkası başka yerlere dağıtıldı. Bu anlamda eylemimizin sonunda bir kazanım sağladık.

Derken sigara fabrikaları ve yaprak tütüne kadar geldi süreç.

Yaprak tütüne kadar geldi. Yeni bakımda bu fabrikaların kapatılma kararı çı-

karken biz iş yerlerini dolaştık, zaten Tuzla'yı kapatmışlardı. Kapatmadan önce iki işletmesindeki makineleri Kazakistan'a gönderdiler. Özelleştirmenin adımları yavaş yavaş atılıyordu, bunun fabrikaların satılmasına kadar geleceğini söylüyorduk. Ne Sendikayı ne işçileri harekete geçirebiliyorduk. Demin de söyledim, insanlar sendikanın ne olduğunu bilmeden sendikalı oldular. Hiçbir mücadele vermeden. Bu insanlar köyden geldiler, işe girdiler, Kemalpaşa veya Manisa için ben şöyle bir örnek verebilirim size: Tütün tarlaları var adamın, sabahın 4'ünde kalkacak da, tütün toplayacak da, bilmem ne yapacak da bu zor geliyor adama, TEKEL'e geliyor. TEKEL'de erkeklerin işi daha rahattır. Kamyon gelir yükler, boşaltır, 3 kamyon 4 kamyon neyse işini yapar, ondan sonra da akşama kadar yatar. Bu onun için hem ekstra iştir hem de tarlaya gitmekten iyidir. Bu Ege için böyle. TEKEL'de çalışmak kadınlar için eziyettir, erkekler için lükstür. Ama demin dediğim gibi %99'u vasıfsız işçi. Bu 17 fabrika kapatılırken birçok işçi Tokat'a, İstanbul'a, Bitlis'e gitti. Oradaki fabrikalar bilgisayarlıydı ve okuma yazma gerektiriyordu. Okuma yazması olmayan bir Batmanlı kadını kreşe veriyorlar; kadın Türkçe bilmiyor çocuklar Kürtçe öğreniyor. Ama biz işçilere işin buraya geleceğini anlatamıyorduk, ikna edemiyorduk. Çünkü o zaman hükümet tütüne destek veriyordu. Desteği veren bir devlet nasıl bu fabrikayı kapatır diye düşünüyorlardı. Oysa tütün alır, aldığı gibi de yakar veya özel sektöre satar. Ayrıca TEKEL rakısıyla, sigarasıyla gerçekten dünya çapında bir marka. Biz özelleştirmenin adım adım geldiğini biliyorduk, ama bu kadar ucuza satılacağını kimse kestiremiyordu. Yine aydınlar, çok bilmiş profesörlerimiz vardır ya, bunlar o zamanlar "Özelleştirmeler çağımızın gereği, olmalı" diyerek özelleştirmeler konusunda insanları ikna ediyorlardı. Sendikalar da buna dahil oldu. En fazla iyi niyetli söyledikleri şu oluyordu: "Madem satılacak yerli firmaya satılsın." Sendikacıların sermaye kesiminden farkı buydu. "Özelleştirmeye karşı değiliz ama yabancıya değil, yerli firmaya satın." Yeni bakım kapandı, içki fabrikalarına gönderdiler. İçki fabrikaları kasım ayında ihaleye çıktı, ihaleye çıkmadan sanki, satılmıyormuş gibi bir yıllık şişe, üzüm, anason, kapak, etiket aklınıza ne geliyorsa hepsini TEKEL aldı ve kasımda ihale oldu. 14 Şubat itibarıyla devredildi. Kasada çok ciddi para vardı; korkunç bir zararla verdiler.

İşçiler ne oldu?

TEKEL'in ilk özelleşen bölümüydü, biz İzmir içki fabrikasında çalışan işçiler ve şube yönetimi bölge yönetimine muhaliftik ve öyle ilginç bir durum ki, o muhalif olduğumuz bölge başkanı ve yönetim bizi İstanbul sigara fabrikasına göndermek için TEKEL Genel Müdürlüğü ile anlaşmalar yaptı. Yaprak tütün fabrikalarına veya depolarına özellikle göndermek istemedi bizi, çünkü muhaliftik, bu nedenle sendika özellikle İzmir içki fabrikasındaki işçilerin tamamını İstanbul sigara fabrikasına gönderdi. Sadece yükleme boşaltma bölümü vardı, 25 kişilik bir grup onları yaparak tütüne dağıttı, İzmir'de bıraktı.

Siz de gittiniz mi?

Gitmemek için İzmir içki fabrikasında 5 gün 5 gece eylem yaptık. Yasal sorunla karşılaştığımız için mecbur kaldık gitmeye, orada da mücadele ettik, İzmir'e geri

döndük. İçki fabrikalarının kelimenin tam anlamıyla peşkeş çekildiğini gördük. Sonra sigara fabrikaları satıldı. Bu işçiyi oradan oraya aktararak en son 31 Ocak'ta yaprak tütünler kapandı.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

15 Kasım'da şube başkanlarının toplantısı vardı. Ankara'dan bilgisini aldık. Ama bunun öncesinde İzmir'de çeşitli eylemler yaptık, basın açıklamaları yaptık. Sendikada toplanıyorduk. Genelde kadınlar olarak. İzmir'de yaprak tütünde 600 üzerinde kadın çalışıyordu. Kadınlar yol kapatma eylemleri yaptı mesela. Diyarbakır'da, Adıyaman'da Tokat'ta eylemler yapılıyor, hep TV'den izliyoruz. Biz de İzmir'de basın açıklaması yaptık, sendikanın önündeki ana caddeyi kapattık trafiğe ama o saate kadar sendika hâlâ eylem kararı almış değil. Herkesin bir şekilde TEKEL'de bakanlıklarda yakın bir akrabası vs var, oradan bilgi alıyoruz, ki 31 Aralık'ta TEKEL'deki işçilerin iş akdi feshedilecek. Birileri devreye girdi, sendika üzerinden 31 Ocak'a ertelediler. Vergi yükseldiği için 2-3 bin lira ekstradan işçilere ödensin diye. Yazın sıcağında bile çatır çatır sıyırma yaptık, kimsenin yıllık izni verilmedi. 31 Ocak kararı çıktı, anında fabrikayı kapatıp herkesi apar topar yıllık izne çıkardılar.

Mustafa Türkel ben kendi adıma söylüyorum, yanılabilirim de, ama onlar bile bu işin 31 Ocak itibarıyla sonlandırılacağına bu kadar inanmadılar. Bu kadar işçiyi dışarı atamaz AKP diye düşündüler ki ağırdan aldılar bu işi. Neyse, biz bulunduğumuz illerde eylemler yaptık ama bunun böyle olmayacağını düşünüyorduk, konuşuyorduk arkadaşlarla, sonra TEKGIDA-İŞ bir bilgilendirme toplantısı yaptı. Şube başkanlarını Ankara'ya çağırdı. Biz İzmir'den 8 kadın, –diğer işçi arkadaşlar da 8 kadının masraflarını karşılamak için para topladılar– şube başkanları toplantısına katılmak üzere Ankara'ya geldik ve TEKEL tarihinde görülmemiş bir şey yaptırdık sendikacılara. Başkanların toplantısına gittik. Önce mırın kırın ettiler, sonra "Madem buraya kadar geldiniz, bir de kadınsınız, nezaketen tamam diyelim" dediler. Toplantıya girdiğimizde şube başkanlarından önce söz aldık. Bakın dedik, biz artık işin sonuna geldik. Bunu gizleyemezsiniz. Bu işin ciddiyetini biliyoruz. Tek şey öneriyoruz. Türk-İş'in önünde bütün TEKEL işçileriyle birlikte süresiz oturma eylemi yapacağız. Eğer bu kararı çıkarmazsanız, biz 2 kişi Balatçık'ı temsilen geldik, bir telefonumuza bakar anında yığarız işçileri buraya. Söyleyeceklerimizi söyledik, dışarı çıktık. Mecit Amaç bizi bilgilendirmek için aşağıya indi, "tamam" dedi, işte böyle böyle kararlar aldık, gidebilirsiniz dedi. Bunların ilk baştaki amacı şuydu; işte kapalı kapılar ardında Meclis'te milletvekilleriyle görüşüp bir şekilde lobi çalışmaları yürüterek bu işi çözüme ulaştırmaktı. Ama biz şunu söyledik; kapalı kapılar ardında görüşmelerle olacak iş değil. Böyle çözülemez. 10 bin tane işçinin işten atılması, sendikanın üyesiz kalması söz konusu. Birçok şube başkanı, "AKP'ye karşı bir eylem yapmayalım. Bu işin olacağı, düzeleceği varsa da bozulabilir, hiçbir şekilde AKP'ye karşı slogan atmayacağız, AKP'yi karalamayacağız, görüşmelerle çözeceğiz" diyordu. Ertesi gün biz 8 kadın, sendikacılar, şube başkanları, genel merkez yöneticileri milletvekillerine gittik. Biz İzmir'e döndük. Sendikacılar bu işe devam edeceğini söyledi. Bazen 50, bazen 100, bazen 500 kişiyle basın açıklamaları yap-

tık, sendikayı işgal ettik. Ta ki 15 Aralık'ta AKP önünde eylem kararı çıkana kadar. Ama ben kişisel olarak şöyle düşünmüştüm; AKP'nin önünde değil de Türk-İş önünde olmalı, sendikacılara da söylemiştim. Neden öyle bir fikrim vardı? Mustafa Kumlu AKP'nin kurucularından, başkanlar düzeyindeki birçok sendika başkanı AKP'li, Türk-İş'in bizi sahiplenmesi açısından hem AKP'lileri de işin içine alması için Türk-İş'in önünde yapılması çok daha mantıklı geliyordu bana. AKP'nin önünde eylem yapıldı, karar o şekilde çıktı.

Dediğim gibi, biz o zaman yıllık izindeydik. İzinde olduğumuz için toplantı yapamadık. Ama sürekli çalışan arkadaşlarımızla iletişim halindeydik. Bu eyleme en yüksek katılımla gitmemiz gerektiğini söyledik. Ama Diyarbakır, diğer iller %80 ve %70'in üzerinde katılımla gelirken, İzmir %5 katılımla geldi.

Neden peki?

Şube başkanının ve yönetimde olan arkadaşların işçilere güven vermemesiydi bunu bir sebebi. Ayrıca işçilerin duyarsızlığının da etkileri vardı. Birçok işçi "Yok canım Balatçık'a bir şey olmaz" diyordu. AKP'ye hâlâ güven vardı. Bu eyleme gideriz 3-5 günde çözülür çıkar geliriz; biraz da onun rahatlığı vardı. Eylemin bu kadar süreceğini kimse kestiremedi.

Siz düşünebilmiş miydiniz?

İşçilerin %72'sinin AKP'li, geri kalanın da diğer sağ partilerden olması, bugüne kadar içki fabrikalarının özelleştirilmesine sessiz kalınması gibi yaşananları düşündüğümde, bu kadarını düşünememiştim. Bu geçmişten gelen bir güvensizlik aslında. Bu kadar işçi yıllardır TEKEL'de çalışıyor, Sosyal Güvenlik Yasası çıktığında eylemler yapılmıştı, İzmir en iyi, en kararlı tavrı göstermişti, ama TEKEL işçisi o eylemlerde hiç yoktu. Diyarbakır, Tokat, Samsun fabrikayı kapattı geldi, zaman içinde gidenler oldu ama biz 1800 işçinin çalıştığı yerden 90 kişi geldik. Gelmeden önce işçileri buraya yönlendirmek için çok çabaladık.

Nasıl çalışmalar yaptınız?

İşyerine gittik, arkadaşlar bunun dönüşü yok, bu işin artık son noktasıdır, bu eylem bizim için önemlidir, hazır sendika bu kararı çıkartmışken gidilmesi gerekir dedik. Ama işçilerin de şöyle bir haklı yanı var. Mustafa Türkel "Biz dünyada görülmemiş bir eylem yapacağız" dedi sigara fabrikaları satılırken. Sabah Ankara'ya geldik, akşam herkes otobüslerine bindi, gitti.

Özelleştirme İdaresi önü 2008 mi?

Evet, 18 Şubat 2008. Orada tazyikli su sıkıldı karlı havada. Trajik yanı ön plana çıktı. Kararlılığı veya haklılığı ön plana çıkmadı.

Orada bir dağınıklık hali de vardı hatırladığım kadarıyla.

Kış koşullarıydı, diğer illerden gelenler yetişemedi, yollar kapatıldı veya mevsim koşullarından dolayı engeller çıktı. Bir de polisin engel olması vardı. O anlamda biz sabah 9'da orada olurken Hatay'dan, Samsun'dan gelenler öğleden sonra ulaşabildi. Böyle bir dağınıklık vardı. Bu bilinçliydi aslında, ne kadar koşullar desek bile sen-

dikanın da polisin de işine geldi. İşin duygusal boyutu ön plana çıktı. Haklılık ön plana çıkmadı. Mustafa Türkel'in söylemiş olduğu, dünyada görülmemiş eylem dediğini de görmedik, yani boştu o lafı. Bu anlamda da güvensizlik oluşmuştu sendikaya karşı. Hani başından beri anlattım, sendikanın bugüne kadar özelleştirmeye, kapatılmaya karşı hiçbir kararlı duruşu yoktu. Buraya gelirken de insanlar inanmamıştı. Tamam sendika karar aldı, sahiplendi ama gideceğim 1-2 gün sonra geri geleceğim, elde var sıfır. 2 günümü niye o karlı, buz gibi havada orada geçireyim mantığı vardı. Hani sendikaya güvensizlikti asıl mesele.

Peki AKP'nin önüne geldiniz. O günü konuşalım.

Geldik bizi Eskişehir yolunda tuttular. Girişlerin yapılacağı noktaları polisler tuttular; hatta Diyarbakır'dan gelen arkadaşlarımıza ilk günden polis müdahale etmişti. Bizi de 2,5 saat kadar tuttular Eskişehir yolunda. Baktık olacak gibi değil, biz hepimiz artık yürüyerek gireceğiz Ankara'ya dedik.

Koordinasyon şube başkanı üzerinden mi oluyordu?

Hayır hayır, tamamen işçilerin kendi şeyiyle.

Otobüs temsilcileriniz mi vardı, sözcüleriniz mi vardı?

Hayır herkes orada temsilciydi. Yani mesela Ege Bölgesine bir tek kişi bakıyor, bölge başkanı Eyüp Aydın, Denizli, İzmir ve İzmir'e bağlı depolar hepsi 2 no'lu şubeye bağlıydı; 2 no'lu şube başkanı yanımızdaydı. Bir de bölgede 2 uzman arkadaşımız vardı. Yani eylemin ilk gününden bugüne kadar. Tamam başımızda sorumlular vardı, polisle veya jandarmayla görüşmelere onlar katılıyordu ama yürüme kararını biz alıyorduk. Yürüdük bir süre, tamam dediler binin arabalarınıza polis eskortuyla gidiyorsunuz. Polis eskortu önde bizi Konya'ya doğru götürecek. Bunu şoförlerden biri fark ediyor. Durdurduk arabaları, tekrar yürümeye başladık. Yarım saatten fazla yürüdük. Ama maalesef çok uzak, ters yöne girmişiz. Sonra polisi ikna etti sendikacılar. Erkek işçileri spor salonuna, kadın işçileri de Türk Metal'in toplantı salonuna aldı ve ertesi gün de zaten biliyoruz işçileri ordan Abdi İpekçi'ye gönderdiler. Biz de AKP'nin önüne gittik. Yani 2. gün ikiye bölündük. Polis müdahale etti bize. Sendikacılar polisle görüştü, anlaştı. Abdi İpekçi'ye geldik. Orada da o geceyi geçirdik. 3. günü zaten Türkiye biliyor. 3. günde saat öğleden sonra 3'te polis saldırdı.

Dediğiniz gibi en çok bu eylem o yanıyla konuşuldu, basına yansıdı. Türk-İş'in önünde toplanmaya nasıl karar verdiniz? Böyle büyük bir saldırı olursa orada toplanalım diye bir kararınız var mıydı?

Abdi İpekçi'deki saldırı hiç kimsenin hesabında olmayan bir şeydi. Ne işçinin ne de sendikanın. Ama eylemin bugün 76. günü ve hâlâ olası bir durumda TEKGIDA-İŞ'in ikinci bir planı yoktur. Zaten hep plansız geldik bugüne kadar. Yani işçi komitelerinin oluşturulmasından buradaki yemek dağıtımına, işçilerin barınma sorununa kadar sendikanın hiçbir şekilde bir organizesi yoktur. 76 gün olmuş hâlâ aynı şekilde karambole gidiyoruz. Yani buraya dışarıdan insanlar gelir dayanışma amacıyla, destek amacıyla işte erzak getirir, yemek getirir, giyim kuşam getirir. Biz kendimiz yaparız bunun bölüşümünü paylaşımını. Sendika organize yapmıyor

bunları, hani çadırdan Sevim, ordan Ali Veli gelsin bu organizeyi yapsın demiyor sendika.

İşçilerin böyle bir talebi oldu mu?

Oldu, ama "Elimizde bir şey yok, malzeme yok, yapacak bir şey yok" dediler.

Peki Türk-İş'in önünde nasıl toplandınız?

Abdi İpekçi'deki saldırıdan sonra karar şuydu; herkes teslim olacak.

Ne zaman verdiniz bu kararı?

Eylem anında gelişti. Önce Mustafa Türkel falan onları aldılar; orada şube başkanlarına haber geldi, "Herkes toplu şekilde teslim olacak" dediler. Biz teslim oluyoruz bizi alın dedik, ama polis kimseyi almadı, hemen ikinci bir şey gelişti, herkes Türk-İş'in önünde toplanacak dedik.

Yani orada kendiliğinden toplanma kararı verildi…

Kendiliğinden oluştu. Zaten yakın bir mesafe, Türk-İş'in önünde toplandık. Hava soğuk, yağmur yağıyor, ıslanmış herkes, gaz yemiş insanlar çok bitkin bir halde. Kumlu'nun o anki açıklaması, işçileri Türk-İş'e almayın!

Siz duydunuz mu bunu?

Kişi olarak birebir duymadık, ama bunu çekinmeden rahatlıkla ulu orta söylemiş.

Öyleyse o turnikeleri, x-ray cihazlarını nasıl aştınız?

Açmak zorunda kaldılar çünkü korkunç bir saldırı olmuştu. Hava çok soğuk, herkes ıslanmıştı, gazdan insanlar çok kötü etkilenmişti. Hastaneye kaldırılan arkadaşlarımız vardı, bunun önüne Mustafa Kumlu geçemedi, geçemezdi de zaten. Başka gidecek yerimiz yoktu, orası zaten bizim, hep onun bilinciyle hareket ettik. Mesela 17 Ocak mitinginde kürsü işgal edildi, sonra Türk-İş'in içine girdik. İşgal falan dediler ama biz kesinlikle bunun işgal olduğunu kabul etmedik, burası bizim yerimiz, bir işgalci varsa o da Kumlu'dur, Kumlu gitsin demiştik.

Girdiniz sendikaya, orada 6 gün kaldınız herhalde.

6 gün kaldık. Başkanlar kurulu toplantısına kadar oradaydık, o yüzden temizlik yapılacaktı, teknik sorunlar çıkmıştı. Hatta ilk temizliği bizler yaptık.

Camları sildiniz.

Evet. Başkanlar kurulu toplantısı olacak o yüzden orayı boşaltmamız gerekiyordu, sonra işte tuvaletler tıkandı vs gibi teknik sorunlar ileri sürerek bizleri oradan çıkardılar. Ama salonun herkese açık olduğunu söylediler. Gerçekten de açıktı. İlk başta inanmamıştık ama toplantı salonu açıktı, onun dışında çok farklı ihtiyaçlar olmadığı sürece 1. kat yasaktı.

Başkanlar kurulu toplantısıyla birlikte sendikayı harekete geçirme kararı var gibi göründü. O karar nasıl alındı? Komite yok diyorsunuz ama birden binlerce

işçi toplanıyor ve saatlerce başkanlar kurulu toplantısını genel grev, genel direniş sloganıyla baskılıyor. Bu nasıl oldu?

Şimdi hatırlarsanız o sırada bir maden faciası yaşanmıştı Bursa'da, bir de İstanbul'daki itfaiyenin özelleştirilmesi söz konusuydu, hepsi üst üste geldi. Onun dışında yine demiryolu işçilerinin sıkıntıları vardı. TEKEL işçilerinin de bu şekilde işten çıkartılmayla karşı karşıya kalması başkanlar kurulu toplantısını kaçınılmaz kıldı.

Türk-İş'in önünde toplanıp gün boyu slogan atarak orayı baskılamaya nasıl karar verdiniz?

Aslında şunu da söylemekte fayda var, burada hep işçilerin eksikliğini anlattık; bilinçsiz, eğitimsiz işçi dedik ama işçi kararlı da. Şunu biliyorduk, bakın ne kadar Mustafa Türkel'i eleştirsek, bugüne gelme sebebimiz sendikadır desek bile, Türk-İş içerisinde TEKGIDA-İŞ yalnız. Bunu bildiğimiz için başkanlar kurulunu duygusal veya politik anlamda motive etmeye çalıştık, gücümüz ona yetiyordu. Buradan ayrılmamak, olabildiğince slogan atmak, olabildiğince o baskıyı oluşturmaktı. Böyle oturup grup grup, il il konuşup anlaşma söz konusu değildi, refleksiydi bu işçilerin.

Eylem kararı açıklandı ve buradaki süreç uzamaya başladı. Bu arada da diğer sendikalardan, partilerden destekler gelmeye başladı. Eylemin 1. dönemi olarak adlandırırsak, başkanlar kurulu toplantısını ve sonrasındaki AKP önüne gidişleri, 1 saat iş bırakmaları o dönemde siz işçiler olarak süreci nasıl takip ettiniz? Sendikayla nasıl ilişki kurdunuz?

Sendikayla bir ilişki kurmadık. Tamamen işçiler arasında ilişki kuruldu. Yan yana durduğum bir arkadaşıma soruyordum mesela hangi ildensiniz diye. Atıyorum "Muş" derdi. Peki nedir sizin oralarda durum? "Valla şube başkanımız şunu bunu dedi" derdi. Ben de derdim ki, işte bana da bunu bunu söyledi. Hep böyle yürüdü. Yani şöyle söyleyeyim bu çok önemli bir nokta bana göre, sendikacılar "Hadi arkadaşlar İzmir buraya, Bitlis şuraya gelin size bir şey açıklayacağım" diye bir şey yaşamadık. Şube başkanına gidip sorarsam ne yaptınız toplantıda ne karar çıktı diye bilgi verirdi. Toplayıp da bilgilendirme yapmadı bugüne kadar.

O arada gün boyu Türk-İş'in önünde bekliyordunuz, geceleri de dağılıyordunuz. Kaldığınız yerler misafirhaneler miydi, evler miydi?

Aslında misafirhanelerdi, yani diğer sendikalara bağlı misafirhanelerdi ve sayı çok fazla olduğu için özellikle erkekleri toplantı salonlarına alırlardı, kadınları misafirhanelere yerleştirirlerdi. Onun dışında buradaki vatandaşların evine gidildi bazen. Bugün bile öyledir. Hatta akraba bile oldular bazı arkadaşlar Ankaralılarla.

30. gün itibarıyla bir oturma eylemi ve 3 günlük açlık grevi başladı, eylem yeni bir aşamaya döndü. Açlık grevi başladı, çadırlar yoktu burada. Açlık grevine katılmış bir kadın olarak nasıl değerlendiriyorsunuz? Nasıl aldınız o kararı?

Açlık grevi kararını yine TEKGIDA-İŞ aldı, sınırlı sayıda tutuldu. İlk açlık grevi çok önemliydi,çok ses getirdi ve aslında çok şey değiştirilebilirdi ta ki konfederasyonlar toplanana kadar. Konfederasyonlar toplandığı zaman "Çok trajik bir olay, bugüne kadar yaşanmamış bir şey. İşçiler haftalardır burada, bu insanların sağlığı

zaten bozuluyor bir de bu şekilde bozulmasın," demişler, Türkel'in anlattığına göre. Diğer konfederasyonlar istediği için ara verildi.

17 Ocak mitingi yapıldı. Çok görkemli bir mitingdi ve mitingden sonra kürsü işgali oldu!

17 Ocak'taki eylemin içeriği çok anlamsızdı. Evet 80 bin 90 bin işçiden söz ediliyor ama orada sayının önemi yok, nitelik içerik yoktu. Anlamsız, boş bir eylemdi. Alakasız bir mitingdi ve hep şunu biliriz, böylesi bir eyleme karar verilirken ya bir işin başlangıcı için start verirsin ya da bir iş olumlu sonuçlanmıştır son noktasıdır. Ne başlangıçtı ne sondu. Böyle bir eylem kararı çıktı ve bu sadece işçilerin 1 günlük moralini artırdı. Bu eylemin tek faydası oydu. Zaten Mustafa Kumlu orada genelgede, AKP'nin haksızlığına, hukuksuzluğuna değinmedi. İşçiler buna tepki gösterdi, kürsüyü işgal ettiler.

Siz işgalcilerden miydiniz?

Ben ulaşamadım oraya. Çünkü çok kalabalıktı, girmem imkânsızdı, ama bunu organize edenlerden biriyim aynı zamanda.

Nasıl organize ettiniz?

Biz eylemden bir gün önce arkadaşlarla konuşuyorduk. Dedik ki bu böyle olmaz, Mustafa Kumlu saçma sapan konuşacak. Çünkü adamın yıllardır açıklamalarını biliyoruz. Bugüne kadar hiç AKP'ye vurmamıştır. Bizim eylemimize bile sahip çıkmamıştır. Bunu bildiğimiz için kürsünün işgal edilmesi kaçınılmazdır. Mutlaka yapmamız gerekir diye diğer illerdeki arkadaşlarla da konuştuk ve bunu hayata geçirdik. Kürsüyü işgal ettik. Ben çok kalabalık olduğu için geçememiştim. Arkadaşlarımız bu işi yaptılar ve çok da güzel oldu.

Sonra geldiniz Türk-İş'i işgal ettiniz…

Geldik Türk-İş'in önüne kalabalık bir şekilde. Biz arkadaşlarla bu böyle olmaz bunun devamı gerekir dedik, Türk-İş'in içine girdik.

Siz de girenlerden misiniz?

Evet. Biz oraya girdik, girerken yine kadın ağırlıklıydık. Aslında biz basın açıklamalarında falan Kumlu'nun istifa etmesi gerektiğini, bu eylemi sahiplenmediğini, Türk-İş başkanı olarak yetersiz kaldığını dilimiz döndüğünce anlatıyorduk zaten. Girdik ama Kumlu yok. Türkel'le konuştuk. Mustafa Türkel de bizi tehdit ediyor; "Böyle yaparsanız ben de istifa ederim. Bu yaptığınız doğru değil, haklı olabilirsiniz ama doğru değil. Şu an istifayla işimiz yok, bunu başka şekilde harekete geçiririz" diyerek ikna etmeye çalıştı, ama hiçbir arkadaşımız ikna olmadı. Biz buradan ayrılmıyoruz dedik. Hatta sivil polis falan çağırdılar.

Sendika binasına polis girdi yani?

Tabii tabii girdi. Zaten hep var. Hep sivil polis var. En az 5 tane var ilk günden beri. Sadece binanın içinde. Sivil polis geldi ve engel olmaya çalıştı; siz buradan çıkın burası bizim yerimiz, sizin gitmeniz gerekir dedik. Onlar da tabii o sırada ortadan kayboldular.

Mustafa Türkel de "Sizi anlıyorum, haklısınız ben bir açıklama yapayım" dedi. Balkona çıkıp diğer sendikalara çağrı yaptı, genel grev kararı alınmasını istedi.

Bu konuşma eyleme yön veren bir konuşmaydı ama değil mi?

Evet evet, bu önemli bir şeydi, işçinin iradesi belirleyici oldu. O çağrıdan sonra zaten diğer konfederasyonlar gelip ne kadar eksik olsa bile 4 Şubat'ta bir genel grev kararı aldı. O gün için yeterliydi belki. Ama biz bunun 2-3 güne yayılmasını istedik. Arkadaşlarla böylesi bir şey için baskı yapılması gerektiğini konuştuk, bu sırada da Tayyip Erdoğan Kumlu'yla görüşecek dendi –ki görüştü bir şey çıkmadı– Hani süreci tıkamamak adına biz biraz geri durduk.

Çadırlar kuruldu, destek de giderek arttı; sonra 4 Şubat eylemini Kumlu başarılı ilan etti ve tekrar konfederasyonlar toplantı yaptı. Bütün bunlar olurken başka bir dalgalanma hep yaşandı; bir gün Kumlu istifa diyen işçi, ertesi gün Kumlu göreve, dedi. Bu nasıl oluyordu?

Onu yine TEKEL işçisi dedi ama azınlık bir işçi söyledi.

Ama sonra o bir eylem sloganı haline geldi. Sendikalar göreve, genel greve diye!

Sendikalar göreve, genel greve hepimizin ortak sloganı; Kumlu istifa, büyük bir çoğunluğun sloganı; Kumlu göreve az bir sayının sloganı.

Buradaki, çadır kentteki yaşama geri dönersek, nasıl kuruldu, nasıl oluştu?

15 Aralık'ta eylemimiz başladı. 31. gün de oturma eylemi başladı. Oturma eylemi kararı alındığında yoğun katılım sağlanmıştı. Hem TEKEL işçisi açısından hem de destek açısından en yoğun katılımın olduğu gündü. Havalar soğuktu. Çadır kent hesapta yoktu. Yağmur yağdı, naylonlar örtüldü derken dar geldi, büyütüldü. İşte yanını kapatalım, rüzgâr alıyor solunu kapatalım, derken çadır kent oluştu. Önce önler kapanmadı, sadece yağmura karşı birer tente olarak kuruldu çadırlar. Sonra yavaş yavaş önü kapandı ve şubeler arasındaki iletişim koptu, çadırlara kapandı işçiler.

Şimdi dikkat ederseniz kürsü işgali, Türk-İş'e girme, işçi iradesiyle oluşan iki eylem bu çadırların en kötü olduğu, yani sadece üstünün kapalı olduğu döneme denk geliyor. O yüzden bütünlük vardı. İletişim çok sağlamdı. Çadırlar daha donanımlı hale geldikten sonra iletişim koptu. Korunma, ısınma anlamında çok iyi ama iletişimin kopması açısından da kötü oldu. Hatta bazı özel durumlar yaşandı çadırlar arası.

Nasıl durumlar?

Atıyorum bizim İzmir biraz daha modern, işçi anlamında, kadın ağırlıklı.

Çadır da öyle…

Çadırımız zaten çok lüks. Biraz da sola eğilimi dar bir çadır. Bitlis çadırıyla biraz sorun yaşıyor. Veya işte Diyarbakır erkek ağırlıklı bir çadır. İzmir kadın ağırlıklı ve CHP eğilimli, işte bir Muş çadırı AKP ağırlıklı. Diyarbakır çadırı DTP ağırlıklı bir çadır. Bu anlamda şimdi bizimkiler ne kadar CHP'li de olsalar biraz milliyetçi eğilimleri vardı. Bakın çadırda 9-10 tane Türk bayrağı var. Olmaması gerekir aslında.

Asıldı onlara da biliyorsunuz değil mi?

Ama indirdiler.

Öyle bir sessiz savaş hali mi var?

Politik hiçbir tartışmaya girilmedi bugüne kadar, ama birtakım yargılar var karşılıklı. Mesela, Diyarbakır başta olmak üzere diğer doğudan gelen illerdeki arkadaşlarımız Mecit Amaç'ın dediğinden çıkmaz. İşte Tokat ve Samsun Mustafa Türkel'in geldiği bölgedir, onun dediğinden çıkmaz. Bizim böyle bir sıkıntımız yoktur. Biz hep sendikaya karşıyızdır. Anlaşmama noktamızdaki en büyük sebep budur.

Hemşehricilik mi var?

Tabii tabii tabii. Hemşehricilik tek başına değil, sendikanın adamı olma olmama meselesi biraz...

İşçi komitelerinin kurulamamasında bu yaklaşımın bir etkisi var mıdır?

Tabii ki. Biz bugüne kadar hep Diyarbakır'dan tepki aldık çünkü Mecit Amaç buna karşı veya Tokat'tan çok tepki aldık. Türkel ne derse odur.

Çadırlar kurulunca daha mı açığa çıktı?

Tabii iyice açığa çıktı. O zaten bilinen bir şeydi. İlk bu eylemlerde hep şu dendi, diğer iller bunu söyledi, İzmir'in kadınları, Diyarbakır'ın erkekleri daha öndeler daha cevvaller falan. İzmir'in kadınları hâlâ birincidir ama Diyarbakır'ın erkekleri sonuncu oldu şimdi.

Çadırların içine kapandı işçiler; TV'ler konuldu, sobalar kuruldu, maç bile izlenir oldu. Kararlar aldınız "çadırlardan çıkıyoruz meşaleli yürüyüşler yapıyoruz" diye. Bu gidişata müdahale miydi?

Aile yaşantısına döndü yani. Havalar soğuk, yağmur yağıyor, çadırlarda oturalım. Böyle de olmaz, il il basın açıklaması yaparak Sakarya'yı turlamaya başladık.

Arkadaşlarla görüştük, konuştuk diyorsunuz, düzenli bir iletişim var diyebilir miyiz?

Geçerken gördüğümüz zaman ayaküstü konuşuruz planlı bir şey yoktur. Şu saatte burada buluşalım, bu saatte burada olalım diye bir şey yoktur. İşte o meşaleli yürüyüşü biz 3 gün ya da 4 gün kendi aramızda yaptık. Baktık güzel bir şey oluyor bunu sendikaya götürdük. Sendika da hiç tereddütsüz kabul etti.

Son bir konfederasyonlar toplantısı vardı. Genel grev beklentisi vardı ama başka bir eylem çıktı, 26 Mayıs'ta grev yapılacak…

Şimdi ben şunu söyleyeyim; KESK başkanı Sami Evren çıktı, genel greve destek vereceğini söyledi. DİSK de çıktı genel greve destek vereceğini söyledi, ama DİSK örneğin İzmir'deki Kent AŞ işçilerine ses vermemiştir, yalnız bırakmıştır oradaki işçiyi. KESK'e bakarsanız 17 Ocak'taki büyük mitinge sadece Ankara olarak destek verdi, diğer illerdeki insanları davet etmedi.

Yine o günkü iş bırakma eylemine Türkiye geneli en çok katılım KESK'ten bek-

lenirken öyle olmadı. Okulların tatil olmasından kaynaklı Eğitim-Sen'in bir boşluğu oldu. 4 Şubat'taki iş bırakma eyleminde, tek başına KESK'i suçlamıyorum ama 17 Ocak'taki eylemde çok zayıf kalmıştı, onu özellikle söylemek istiyorum.

Son kararı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Son kararda 26 Mayıs'ta 2 saatlik iş bırakma çıktı. Bunun kadar komik, bunun kadar bu işçiyi aşağılayan bir karar daha çıkamazdı. Diğer konfederasyonlar "TEKGIDA-İŞ'in alacağı her karara uyarız" diyor. Topu TEKGIDA-İŞ'e atma veya TEKGIDA-İŞ'i yalnız bırakma anlamına da gelebilir bu. Nasıl anlarsak öyledir ama her ikisi de geçerlidir.

Siz nasıl anlıyorsunuz?

TEKGIDA-İŞ'i yalnız bırakmaktır. "Biz Ankara olarak destek veririz, yapıyorsa TEKGIDA-İŞ kendisi yapsın" demek. Oysa bu bir hak alma mücadelesidir. TEKGIDA-İŞ'e ya da sadece Türk-İş'e bırakılacak kadar basit olmadığını biliyoruz. Bu anlamda KESK'i eksik buluyorum ben. TEKEL işçisi olarak gördüğümü, algıladığımı söylüyorum. Bu bir emek mücadelesi olduğu için KESK'in kayıtsız şartsız destek vermesi gerekir. 76 gündür işçiler burada; duygusal anlamda da politik anlamda da hangi şekilde düşünürsek düşünelim KESK'in kayıtsız şartsız destek vermesi gerekir. Hatta TEKGIDA-İŞ'in eylem yapmadığı sırada bile müdahale etmesi gerekir. KESK'in görevi budur.

TEKEL işçisi uluslararası da destek aldı. Örneğin DİDF yemek veriyor. Bu uluslararası desteği nasıl aldı TEKEL işçisi?

Türk-İş, TEKGIDA-İŞ birçok uluslararası sendikalara bağlı çalışıyor aynı zamanda...

Avrupa Birliği üyesi ülkelerden Fransa'dan, İngiltere'den, Almanya'dan açıklamalar yaptı işçiler. Dediler ki, "TEKEL işçisi kazanırsa biz kazanacağız." Bu anlamda oralarda yankı buldu. Avrupa Birliği üyesi olursak sorunları çözeriz yaklaşımı varken, örneğin konfederasyonların açıkladığı eylem takviminde AB normları uygulansın deniliyorken, AB üyesi işçiler TEKEL işçisi kazanırsa biz kazanırız diyor. Bunu nasıl yorumlarsınız siz?

Burada TEKEL işçilerinin özelleştirmeden kaynaklı mağduriyeti var. Kamulaştırmanın bitirilmesi yönünde AKP hükümeti çalışmalarını yapıyor. Avrupa'da birçok ülkede kamulaştırma olayı yok. Sadece işçi hakları ön plandadır, Türkiye'ye göre ileri düzeydedir, yani işçiler çıkartılsa işsizlik parası alıyorlar veya işte başka bir işe girme olanağı daha yüksektir. Bizde sendikalı olup da işten çıkartıldığında iş bulman çok daha zordur. Orada öyle bir sıkıntı yok. Bu bile bir işçi için çok önemli bir şeydir.

4-C'ye geçiş için tanınan yasal süre bitiyor. Buradaki işçilerin sayısı giderek azalmaya başladı. Mustafa Türkel açıklama yaptı "4-C'ye gidenlere hain diyemiyoruz" diye. Bir arkadaşınızı kaybettiniz, yapılmayan bir cenaze töreni. Son bir haftayı nasıl değerlendiriyorsunuz. Eylemde bir kırılma mı yaşanıyor?

Mustafa Türkel'in açıklaması teşvik oldu. Cenaze töreninin yapılmaması da tamamen Mustafa Türkel'in acizliği diyelim.

O arada Mustafa Türkel istifa etti.

Mustafa Türkel istifa etti blöfü işçiye yaptı. Çok net.

Çok mu sıkıştırdınız?

Her seferinde şunu söylüyor; "Kumlu istifa derseniz istifa ederim, şerefim namusum üzerine." Burada birkaç kez basının önünde de söyleyince artık bu kaçılmaz oldu. Tamamen işçiye yaptı. Türk-İş içerisindeki sendikalara karşı değil, ben buna inanmıyorum. Çünkü Türk-İş'e karşı yapmışsa bunu basının önünde olmasa bile toplar işçilerini "Arkadaşlar biz yalnız kaldık" derdi. Biz zaten işçiler olarak bunu biliyoruz. TEKGIDA-İŞ gerçekten yalnız kaldı ama bunu bu şekilde ifade etmiyor. Sanki çok sıradan bir şeymiş gibi.

Sonra bunu tartışabildiniz mi Mustafa Türkel'le?

Hayır tartışamadım. Bu istifadan sonra zaten kendisi 2 gün gelmedi buraya, kimseyle görüşmedi. Ardından arkadaşımızın cenazesi oldu, sonra da biz gözaltına alındık, hiç konuşamadık. Ben konuşamadım, konuşanlar var mı bilmiyorum.

Cenazeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ölen arkadaşımızın eşiyle kendim görüştüm. Cenazenin buraya getirilmesini istiyoruz dedim, eşi de bana "Kesinlikle ben de destekliyorum sizi, eşim ilk günden beridir orada, ekmeğinin peşindeydi, mücadele ediyordu. Ben de aynı şeyi istiyorum" dedi. Enişteşi yoldaydı, "Ben enişteme bildireceğim, dediğinizi yapsın" dedi. Eşinin de istediği oydu. Adli Tıp'a gittik, enişteşinin ve kardeşinin geleceğini sonra ailenin karar vereceğini söylemişlerdi bize. Ben eşi ile görüştüğümü, eşinin de Türk-İş'in önünde tören yapılmasını onayladığını söyledim ama Mustafa Türkel gelip –o sırada hiçbir akrabası gelmemişti– Emniyetle görüştü ve çıktı. Biz duymadık ne konuştuğunu, zaten 5-10 dakika kalıp gitti. Biz cenazenin ısrarla buraya gelmesini, ailesinin de buna izin verdiğini söyledik ama enişteşi direkt memleketine götüreceğini söyledi. Biz ikna etmeye çalıştık ama ikna edemedik. Polis oradaki arkadaşlarımıza saldırdı. Biz burada yolu kapattık, arkadaşımızın kaza geçirdiği yere çiçek koyduk. Polis güç kullandı yine, arkadaşlarımız yaralandı, hastaneye falan götürüldü. Yani bu Türk-İş'in veya TEKGIDA-İŞ'in acizliği buraya gelmemesi.

Sonra cenaze gitti ve ertesi gün televizyonlardan bir AKP işgali öğrendik; onu nasıl planladınız?

Cenazenin gelmemesi bizim için büyük bir acıydı. Dediğim gibi ilk günden beri burada olan bir arkadaşımızdı, kararlı olan bir arkadaşımızdı ve 4-C'ye imza atmayacağını söyleyen bir arkadaşımızdı. AKP'nin burada bir cinayete sebep olduğunu bildiğimiz için gerçekten çok üzüldük. TEKGIDA-İŞ'in eksikliğini, buradaki yetersizliğini gördük. Acımız vardı, sadece arkadaşımızı kaybettiğimiz için değil; cenazenin buraya gelmemesi de ayrı bir acıydı. Çocuğunun engelli olduğunu öğrenmemiz ayrı bir acıydı. Bunlar hep üst üste geldi ve bu anlamda düşmanın da olsa bir cenaze duysan, duygulanmazsan bile Allah rahmet eylesin, başınız sağ olsun gibi laflar duyarsın. Dostlarımızdan çelenkler geldi ama bir yetkili çıkıp da başınız sağ olsun TEKEL işçisi demedi.

Yetkili dediğiniz?

Hükümetten. Çünkü İhsan Doğramacı ölmüş bütün hükümet erkânı orada. 70 gündür burada direnen bir işçi arkadaşımıza bir baş sağlığı dilenmemesi üzdü.

Nasıl planladınız? Bir gün önce planladınız anladığım kadarıyla?

Biz iki buçuk aydır buradayız. Kimin nereye kadar geleceğini, kimin neyi ne yapacağını, hangi eylemi yapabileceğini, kapasitelerini biliyoruz. O yüzden güvenebileceğimiz, bu işi sendikaya söylemeyecek insanlar seçtik, böyle de oldu.

Biz planımızı yaptık. Cuma namazı var, pankartı şöyle istedik; ölen arkadaşımızın resmi ve "Katil AKP hesap verecek" yazısı mutlaka olacak. Çünkü bu AKP'nin işlediği bir suçtur. Bu tartışmasızdır, hepimizin ortak olduğu bir fikirdir. Pankart asılmayacak, oraya elimizle taşıyıp elimizle indireceğiz dedik. Zaten hiç asılmadı, elde tutuldu ve indirildi.

Nasıl girdiniz binaya?

Zaten kamuya açık bir yer. İsteyen girer. Bir işim vardı der, şunu göreceğim der girer.

Yani sendikadaki kadar güvenlik yok mu orada?

Güvenlik var. Ama il başkanıyla görüşeceğim dersin girersin. Özel bir randevuya gerek duyulmaz. Yavaş yavaş gittik biz, giden arkadaşlarımız girdi. Aslında amacımız hep beraber girmekti. Ama bunu polisler fark ettikten sonra kapıları kapattılar. Girebilenler içeride kaldı. Ben giremedim, aşağıda kaldık, sloganlarımızı attık yukarıdakilerle. Balkona çıktılar arkadaşlar zaten.

Attığınız slogan neydi?

Katil AKP hesap verecek, Hamdullah Uysal ölümsüzdür, 4-C'ye imza atmayacağız… gibi.

Sonra gözaltına alındınız. O sırada epeyce hırpalandınız değil mi?

Özellikle Metin, Müzeyyen ve Binnaz çok hırpalandı. Onlar AKP'nin içinde kaldılar. İnerken müdahale ettiler. Hatta Metin'i sürükleyerek indirdiler. Müzeyyen'in kolu incinmiş. Polis yine biber gazı sıktı. 24 saat nezaretteydik. Avukatlarımız geldi. Çağdaş hukukçulardan vardı, sendikanın avukatı vardı, kendi tanıdığımız avukatlar vardı.

Mahkemeye çıktınız, nasıl savunma yaptınız?

Biz oraya görüşmek için gittik dedik, biz oraya işgale gitmemiştik. Arkadaşımızı kaybetmiştik, acılı günümüzdeydik kaç gündür de buradayız eylemdeyiz. Sorunlarımıza çare bulunması için gittik dedik.

Bu eylemden önce İzmir'de DTP konvoyuna bir müdahale olmuştu, linçler mi başlıyor kaygısı artmıştı. Ama siz geldiniz ve bir pankart açtınız "biz bir açılım yaptık" diye. Bir açılım var mı buradan?

Hatırlarsanız ben baştan şunu söylemiştim; 2001 yılında 17 fabrikanın kapatıl-

ma kararı alınmıştı. Eylemler yapıldı ve bu kapatılmalar geri alındı, işçiler işine geri döndü. Ama nasıl döndü? Batman'daki işçi Samsun'a, Samsun'daki işçi İstanbul'a, İzmir'deki işçi Malatya'ya gitti. Açılım 2001 yılında yapıldı.

Peki burada gerçekten Kürt meselesini TEKEL işçisi çözdü diyebilir miyiz?

Sadece önyargı kırıldı o kadar. Onun dışında bir kazanım yok. İşten atılmışız geri dönüşü yok bunun, hakkımızı arıyoruz. Ortak noktamız bu.

Peki çadırlara bayrak asılması, İstiklal Marşı'nın okunması Türk-İş'in önünde…

Evet her gün düzenli yoklama alınıyordu. İstiklal Marşı okunuyordu.

Bunun karşısında Kürtlerin sağduyulu davranması çatışmayı engellemiştir diyebilir miyiz?

Bunun sadece onlara mal edilmemesi gerekir, hepsi için geçerli. Trabzonlu MHP'li için de geçerli sağduyulu davranma; Tokatlı MHP'li için de, sadece Diyarbakır'a özel değil.

Burada Adıyaman'ın 2 çadırı var. Tokat'ın 2 çadırı var. Neden ayrı çadırlar var?

Tokat için söylersem Alevi-Sünni ayrımı; Adıyaman için söylersem AKP'li ya da sağcı-solcu ayrımı deriz.

76 gündür solcu örgütler, sosyalistler, ÖDP, TKP, Emek Partisi gibi parlamentoda grubu olmayan partiler geliyorlar. İşçiler nasıl etkilendiler?

İşçilerin siyasi bilincini arttırmadı. Bu konuda oturup yorumlar yapılıyor. Burada EHP'nin çadırı var, orada bilmem kimin çadırı var. Yani insanların bilinç düzeyini geliştirmedi, işçi neyse o.

Ama gençler işçilerin çoraplarını bile yıkıyorlar.

Dayanışma.

O dayanışma bir şeyi değiştirmedi mi?

Dayanışma, paylaşma zaten sol kültürde olan bir şey. Buradaki işçiler bunu öğrendi. Ama mücadele etme, hak alma ya da politikleşme bilinci gelişmedi hâlâ.

Bu eylemden önce bir sendika-işçi ilişkisi vardı, bu eylem sırasında bir sendikacı-işçi ilişkisi kuruldu. Eylemden sonra nasıl yürür, sendika yönetimlerine aday olacak işçiler çıkar mı?

Çıkar, nasıl çıkar, yine eski tarz çıkar.

TEKEL eylemi ile birlikte kefen giyen, Başbakanla görüşmeye giden, basına demeç veren, kameraların önünde çatır çatır konuşan işçi kadınlar görüldü. Türbanlı kadınların da ön saflarda olduğu bir hareket. Nasıl oldu bu?

Daha çok İzmirli kadınlar öne çıktı. Panellere giden, Başbakanla görüşen, zincirli eylem yapanlar hep İzmirli kadınlar. Bu eylemde şöyle de bir şey oldu. Kadınlar engellenmedi. Örneğin basın açıklaması yapıldığında kadınlar öne geçince kimse bunu engellemedi.

Siz bu eylemden ne öğrendiniz?

Ben hiçbir şey öğrenmedim. Sadece TEKEL işçisi beni şaşırttı, bu kadar kararlı olacağını düşünemezdim, en fazla 30-40 gün direnir diye düşünmüştü.

Çadırları sökme kararı var.

O Türkel'in kararı. Çadır simge oldu. En azından 4-5 tane sembolik olarak kalır. Biz bunu istiyoruz.

Bundan sonra ne olacak? 4-C'ye asla diyorsunuz ama çok az süre kaldı.

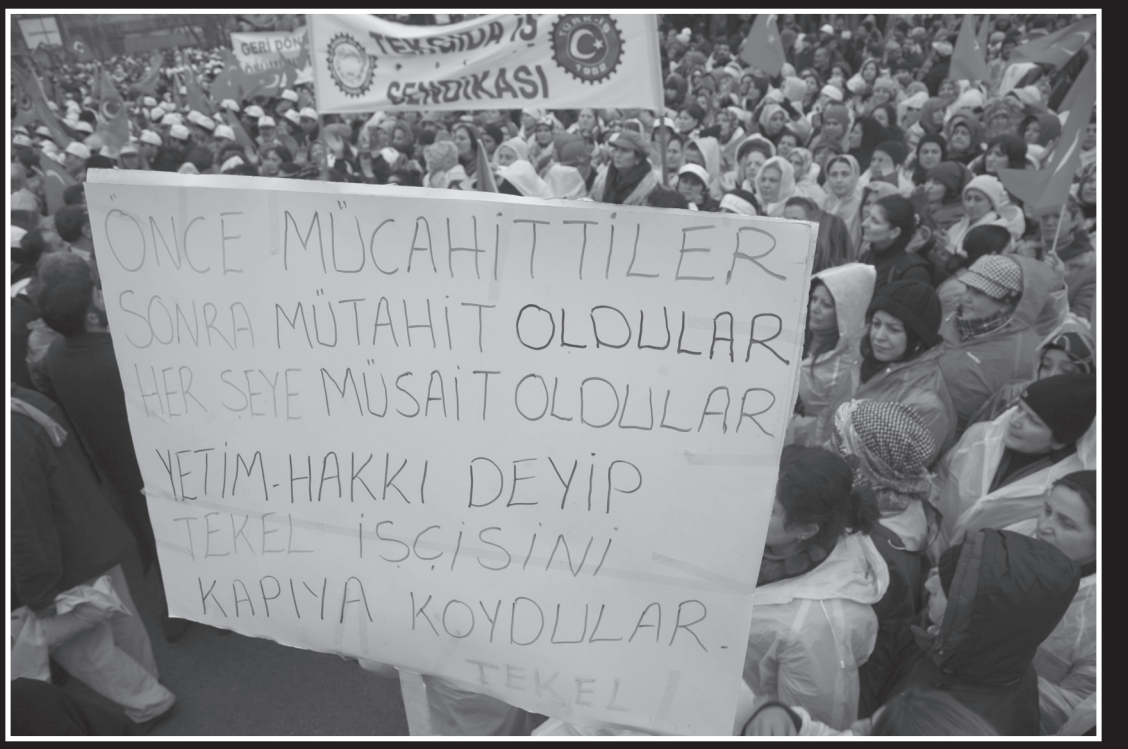
Biz şöyle diyoruz. Eylem 2 Mart'tan sonra da devam edecek. Hatta yeni afişler astık. Dedik ki yaşam takvime sığdırılamaz, direnişe devam.

78. Gün

ÖNCE MÜCAHİTTİLER
SONRA MÜTAHİT OLDULAR
HER ŞEYE MÜSAİT OLDULAR
YETİM HAKKI DEYİP
TEKEL İŞÇİSİNİ
KAPIYA KOYDULAR.
TEKEL

BU EYLEMDEKİ KADINLAR HEM ERKEKLERİ HEM DE TOPLUMU ETKİLEDİ

Aynur Erbaş

17 yıllık TEKEL işçisiyim. 93'te Adıyaman yaprak bakım işletmesinde işe girdim. Sonra evlenince 97'de Malatya yaprak bakıma, oranın kapanmasıyla da Malatya sigara fabrikasına aktarıldım.

TEKEL'den önce herhangi bir yerde çalıştınız mı?

1990'da Adıyaman'da Sanko'da iplik fabrikasında işe girdim. 6 ay çalıştım. 5 kardeştik, çalışan bir abimdi. Kepçe operatörüydü özel bir şirkette. 1 kişi çalışıyordu. 7 kişiye bakmak durumundaydı. İşe girmek benim için çok önemliydi.

Sanko'dan niye ayrıldınız?

Sanko'da çalışma koşulları çok ağırdı. Bir kişi 4 makineye bakıyordu. 128 tane iplik akıyordu makinenin bir tarafından ve 4 makinenin etrafında yürümeyi unutmuştuk, koşmamız gerekiyordu ipliklerin akışını sağlamak, kopuşunu engellemek için. Yemek saati 30 dakikaydı. Yemeğe gitmek için 8 makineyi 15 dakika idare etmek zorunda kalıyorduk. İnce ince dokuma ipliğinin, bildiğiniz dikiş ipliğinin, fitilden ipliğe geçiş kısmıdır. En zor bölümdür. Herkesin işi kendine ağırdır ama herkes bilir ki vater en zor kısımdır, çünkü uçuşan bir tane ufak pamukçuk bile o ipliklerin kopmasına neden olur. Makinede bir ışığın yanması ustaların ya da işverenlerin çalışan personelleri azarlaması demekti. 3 vardiya, 7 gruptan oluşan bir sistemle çalıştık orada. A, B, C, D, E, F, G diye bir gruplandırma vardı, her gün bir grup dışarıda kalıyordu dinlenmek için. Ama düşünün bir vardiya çalışıyorduk 8,5 saat, işçi eksikliğini tamamlamak için 2. vardiyaya da kalıyorduk. Az işçi ile çok iş yapılıyordu. Arkasından dayanabiliyorsan 3. vardiyaya bile seni bırakabilme durumu vardı. Servislere biniyorduk ayakta duracak halimiz yok, koltuk aralarına saklanıyorduk. Arkadaşların hepsi gerçekten bitkin bir durumda, ustabaşı biniyor servise, omzundan tutup kaldırıyor seni, çöpe atar gibi tekrar fabrikaya yönlendiriyor. Mesailerin sadece ilk 8,5 saati ödendi.

Kaç yaşındaydınız o zaman?

20 yaşındaydım. İşe girdikten bir hafta sonra sendikaya da üye oldum, Teksif'e. Sendikalı olmama rağmen sendikanın girdiğini görmedim. Ne ücret konusunda ne de o çalışma koşulları konusunda. Bence böyle bir çalışmaya normalde onay vermemesi gerekiyor sendikaların.

Teksif'e nasıl üye oldunuz?

Arkadaşlarla konuşuyorduk, "gidip üye olabilirsiniz, idareden de sorun olmaz" demişlerdi. Gittik üye olduk ama zaten bir şey ifade etmiyormuş sendika üyeliği.

Çalışma koşullarını hiç konuştunuz mu Teksif'le?

Hayır, gidemiyorduk, zamanımız yoktu ki! Vizite kâğıdı almak zorundayım, hastayım diyorum, "gidemezsin" diyorlardı. Nasıl olur ya ben sendikalı bir işçiyim diyorum, "olsan ne olur buradan çıkarsan dışarda senin gibisi çok" diyorlardı.

Sanko'dan nasıl ayrıldınız?

Hastalıktan ayrıldım. Dayanamadım. Gerçekten ayakta duracak halim yoktu. Ne ruhsal dengen kalıyor ne sağlığın. Hangi doktora gitsem beni psikiyatriye yolluyorlardı. Güneşi görmedim 6 ay boyunca. Sabahleyin giderken güneş doğmamış oluyor zaten, karanlıkta geliyorsunuz, gecenin 11'inde. 2 vardiya çalışmış vaziyette. Haftanın 3 günü, bazen 4 gün böyle çalıştırıldık. Bizim orada pek bir iş sahası yoktur. Adıyaman sahipsiz bir memlekettir. Sümerbank, Çimento fabrikalarının satışından sonra bacası tüten bir tek fabrika olarak TEKEL kalmıştı. Sanko bu anlamda gerçekten de çok işsizi iş sahibi yaptı, herkes evine en azından bir parça ekmek götürür oldu.

Okula gittiniz mi?

Sağlık Koleji'ni kazandığım halde şartların yeterli olmayışı nedeniyle –aslında maddi çok bir yük getirmeyecekti kolejde okumak– göndermediler. 14 yaşında evlendim ben ailemin isteği üzerine. Malatya'nın bir köyüne gelin gittim. Bizim oralarda ekmek ya da yemek yapabiliyorsan, ya da işte evin temizliğini, sorumluluğunu taşıyacak gücün varsa evlenmek için yeterli sayılıyor. Yaşın bir önemi yoktur. Acımasız gerçekten hayat. Diyorum ya hayat kadınlara gerçekten mücadeleyi dayatıyor, aslında yaşam boyunca bu böyle. 1 yıl sonra hamile kaldım. 15 yaşındaydım ve düşük yaptım. Zaten 5 yıl sonra eşimden ayrıldım ve geri döndüm Adıyaman'a.

Sanko'ya boşanıp döndükten sonra girmiştim. Ayaklarımın üzerinde durmak istiyordum. Küçük yerdir Adıyaman. Bizim toplumda boşanma çok da kabul gören bir şey değildir. Benim yaşıtlarım ip, top oynarken ben bir evlilik yaşamıştım ve 5 senelik evliliği bitirmiş dönmüştüm, hiç kolay değildi.

Döndüğünüzde etraftan ya da aileden baskı yaşadınız mı?

Baskı değil, sadece toplumun, çocuğu yok yeniden evlensin demesi. Düşünün işte babam yaşıtları bile evlenmek istedi benimle. Bire bir bana cesaret edemediler ama dolaylı yoldan geldiler. Kuma götürmek isteyenlerden tutun da, çocuğu olmayanlar ya da ne bileyim, yatalak karısı olanlar ya da köy ağasıymış, bütün malını, mülkünü köyün her şeyini üstüme tapulayacak adamlardan teklifler geldi. Kendimden o kadar tiksindim ki, beni ne gözle görüyorlar diye düşünmeye başladım o zaman. Kadın olmak çok zordu, gerçekten çok zordu. Onu bir kez daha öğrendim. İşte o psikolojiyle Sanko'da işe girdim ama şartlar çok ağırdı. Konuşmayı unutmuştum.

Sonra TEKEL'e nasıl girdiniz?

İşçi Bulma Kurumu'na kayıtlı olduğum için oradan kâğıt gelmişti hem bana hem kız kardeşime.

Beraber başvurduk, sınava girdik. Sınava gireceğimiz ilk gün SHP'nin o günkü milletvekillerinden Celal Türkoğlu, çıktı, "Arkadaşlar liste düzenlenmiş, çoğunun isimleri, kadroları hazır, itiraz edin, kura isteyin" diye açıklama yaptı. Bizler toplandık, sınava girecek arkadaşların hepsi. Kimse kimseyi tanımıyor, hepimiz yürüyüşe başladık. Daha TEKEL'e girmeden önce başladı benim eylem sürecim. Sınav yapılacak 4 okulu gezdik, kalemleri kırdırarak, kâğıtları yırttırarak herkesi aşağıya indirdik. Sınav iptal edildi. Bir buçuk ay sonra yeniden bir sınav düzenlendi. Gerçekten torpil olsaydı kazanmam mümkün değildi. Çünkü torpilim yoktu. Kazandığıma inanamadım, gidip kendim göreceğim dedim, beni kandırıyorsun falan demiştim ağabeyime. TEKEL benim için her şey demekti.

Her şey ne? Somutlaştırırsak...

Her şey, özgürlüğüm demekti. Ayaklarımın üstünde durabilmem demekti. Ekonomik olarak gerçekten hem kendime hem aileme bakabilmek demekti. Yazılıdan sonra sözlüye girdik. Samsun'dan bir heyet gelmişti. Kimliğimi aldı baktı, boşanmış yazıyordu kimliğimin arkasında, ama bana; "Burada ayrıldı yazıyor, nasıl ayrıldın; nişanlı mı, evli miydin?" dedi. Halbuki boşandı yazıyor kimlikte. Evlendim, ayrıldım dedim. "Niye ayrıldın?" dedi. Ben, o güne kadar psikologlarla bile konuşmayan ben, ağlayarak bütün yaşadıklarımı anlatmaya başladım. O güne kadar gerçekten ne doktorlarla ne de ailemle bir şey paylaşmamıştım ama düğmesine basılmış gibi çözüldüm. "Peki çalışıp ne yapacaksın?" dediler. Aileme, kardeşlerime bakacağım, onları okutacağım demiştim. İşte, "Tarlanız var mı, tütünü tanıyor musun?" dediler. İndirdikleri tütünün çeşidini sordular, annem bana "En iyisi sarısı, yeşillisi ikinci kalite, siyahlaşmış hali de üçüncü kalite" diye anlatmıştı. Soruyu bildim ve sınavı o şekilde geçtim.

Salondan çıktığınızda?

Ağlayarak çıkmıştım, çok karışıktı kafam. Hani keşke sormasaydı ya da hani kontrol etmişim bugüne kadar ama bugün niye kontrol edemedim gibi!

TEKEL'de işe başladığınız ilk günü anlatır mısınız?

İlk gün bizimle beraber işyerinin kapısından giren ablalar vardı. Bizden önceki dönem 14 yıllık, 20 yıllık işçiler… Onlardan emekliliği yakın olanlar vardı. "Yazık genceciksiniz, gidin gidin, göreceksiniz başınıza ne gelecek" dediler. Ne olacak ki, kendileri bugüne kadar çalışmışlar bir şey olmadığına göre bize de olmaz falan dedik. Ama girince evet gördük. İşyerimizde erkek-kadın girişi ayrıdır yemekhanelerimizde. 7 katlı bir bina. 7. katında çalışıyoruz. Düşünün yemekhanemiz, lavabolarımız işte suyumuz bile 1. katta. En az 10 sefer inip çıkmak zorunda kalırdık. Böyle bir çalışma.

Ne yapıyordunuz 7. katta?

Tütün açımı, kalitesini seçiyorduk, 1, 2, 3 yani a grad, b grad diye ayırıyorduk. Böyle bir çalışma sistemi, inanılmaz derecede disiplinli. Bize, işe girişimizde, sade-

ce eve değil, Türkiye ekonomisine ne kadar faydalı olduğumuzu anlatan bir müdürümüz vardı. Sendikamızın yapmadığı şeyleri, o müdürümüz yapmıştı bize. Çünkü normalde hani ne yaptığımızı, işimizin ne anlama geldiğini, işçi kimliğimizi bilmek adına söylemesi gereken şeyleri bile duymadık sendikalarımızdan. Bu onların eksikliğiydi, biz de hiçbir şey bilmediğimiz için soru bile soramıyorduk.

3 sene Adıyaman'da çalıştım, sonra ayrıldığım eşimle yeniden bir araya geldik ve tayin istedim. Malatya yaprak bakım işletmesine gittim. Orada 1,5 sene çalıştım, emeklilerin ayrılmaları sonucu servis 46 kişiye düşünce sigara fabrikasına aktarıldım.

TEKEL işçisi kadın olmak, daha önce tekstilde kadın olmak, size nasıl ayrıcalıklar getirdi? İşçi kadın olmak nasıl bir şey?

En azından kendi ihtiyaçlarını kendin karşılıyorsun, kimseye muhtaç olmuyorsun.

Türkiye'de özelleştirmeler TEKEL'le başlamadı. Sümerbank, Telekom satıldı. TEKEL'de de, alkollü içkilerle başladı özelleştirme süreci. O arada sokaklara taşan tepkiler vardı. TEKEL işçisi kadın olarak o sürecin farkında mıydınız?

Tabii ki farkındaydım.

Nasıl değerlendiriyordunuz?

O dönem bu millet niye uyuyor diyordum.

Eylemlere destek veriyor muydunuz?

Kesinlikle. Eğitim-Sen'den tutun da Sümerbank eylemlerine kadar en önlerde giden yine bendim.

Bu sürece gelinceye kadar sendikanın tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendikalarımız yeterince destek vermedi.

Yeterince anlattılar mı bu süreci?

Hayır anlatmadılar, çünkü anlatmış olsalar işçi gerçekten sınıf mücadelesini bilirdi. Kendi kimliğini bile tanıyamayan bir işçi 78 gündür burada. Bir arkadaşımız öldü. Biz neymişiz, ne yapmışız bugüne kadar diye sorgulamaya başladılar, gerek kendilerini gerekse sendikaları. Nasıl bir eksiklikmiş, nasıl bir şeymiş, biz niye eğitilmedik gibi tartışmalar yapılıyor.

Sendikada göreviniz oldu mu?

Olmadı. Verilmezdi. Konuşan, sorgulayan kişilere görev verilmez.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

İşyerine yazımız asıldı, Ocak 31 itibarıyla iş hakkımızın feshi yazısı ve sendika geldi, "Arkadaşlar, iş hakkınız feshediliyor" dedi. Üretim yükünü sırtında taşıyan, en sağlıksız koşullarda çalışan bayan işçiler yine ilk önce işten atılan oldu. Diğer illere tayin olan ve dönen erkek arkadaşlar da ilk çıkarılanlardan oldu. Sendikadan

"Hazırlanın, gidişi var ama gelişi yok bu eylemin. Uzun bir süre kalabiliriz, yanınıza yedeklerinizi alın," demişlerdi.

Geldik, Ankara ve Gölbaşı'nda bekletildik uzun bir süre. Ondan sonra geldik Ak Parti önüne, gerçekten hava çok soğuk, ateşler yakıldı. Gece 11.30'a kadar bekledik. Sonra erkek arkadaşları araçlara bindirip spor salonuna götürdüler. Arkadaşlar gitmek istemedi, "Yarın tekrar burada olacaksınız namus, şeref sözü" deyince sendikacılar ve Emniyet ayrıldık oradan.

Sendikadan namus, şeref sözü mü istediniz?

Evet, tabii. Araçlara bindirildi arkadaşlar, hatta onlara inanmayıp da araçları tekmeleyenler bile vardı arkadaşlarımızdan. "İnin, dağıtacaklar bizi, eylemi bitirecekler, bunun için yapıyorlar, oyuna gelmeyelim," diye bağırışıyorduk. Kadınların bir kısmı zaten Türk Metal-İş sendikasının konferans salonuna aktarılmıştı. Abdi İpekçi'de arkadaşlarımız 2-3 çadır kurmuştu. Biri açlık grevi çadırıydı, 9 arkadaş açlık grevine başlamıştı. O geceyi orada geçirdik. Sabah oldu, inanılmaz derecede destek gelmeye başladı. Bunların içinde milletvekilleri de vardı. Polis sürekli anons yaptı, müdahale edileceğine dair. Ve arkasından gerçekten cehennemi yaşattılar.

Siz saldırı anında ne yaşadınız, neredeydiniz?

Ben önlerdeydim, astımlı olduğum için en ağır şekilde de o müdahaleden zarar gördüm.

Nereye gittiniz saldırıdan sonra?

Pazara girdik. Kolumdan tuttu birisi, önümü bile göremiyordum, nefes alamıyordum, tıkanmıştım. Pazarda üzerimdeki naylonları pazarcılar çıkardı, onu hatırlıyorum. Nefes alamıyor, konuşamıyorum, yutkunamıyorum, resmen tetiklemişti astımımı, soluğum kesilmişti benim. Kendime geldiğimde telefonla görüştük, arkadaşların bir kısmı hastanelerde, bir kısmı gözaltında, bir kısmı dağıtılmış, gerçekten anasını, evladını bırakacağı bir şey yaşanmıştı orada. Tük-İş'in önüne yönlendirme yapıldı. Direk oraya geldik, yukarıya çıktığımızda Türk Tabipler Odası'ndan gelen gönüllü doktorlarımız ilk müdahalelerimizi yaptı ve eylem başladı.

78 günlük bir eylem olacağını düşünmüş müydünüz?

Kesinlikle düşünmemiştik. Ne biz, ne sendika, ne hükümet mümkün değil düşünmüş olsunlar. Her gelen destek bir gün daha direniş oldu bizim için. Yalnız olmadığımızı gördük, 3. güne kadar sadece TEKEL işçisiydik. Haklıyız, kazanacağız diyorduk ama gerçekten haklılığımızı herkesin kabul etmesi ya da bunun sadece TEKEL'in davası olmaktan çıkması, herkesin o davayı kendi davası gibi sahiplenmesi bizi yüreklendirdi, güçlendirdi, inanılmaz derecede motive etti. 13 günlük bir açlık grevim var benim. Bütün bunları o desteklerin bize kattığı güçle yaptık.

13 günlük açlık greviyle kime tepki gösterdiniz?

Tabii ki hükümete tepki gösteriyordum. Genelde açlık grevleri ceza evlerinde uygulanan yöntemdir. Buna çok arkadaşlarımız da karşı gelmişti. Açlık grevlerini niye uygulayalım biz diye. "Bizim üretimden gelen gücümüz yok işte arkadaşlar

yapacağımız şey bu, aldığımız kararlar da bu doğrultuda" demişlerdi sendikadan. İlk girenlerdendim. Tamam, madem örgütsüz bu iş olmuyor, madem öyle karar aldı sendika, işçi bundan kaçmayacaktır. Ortaya koyacağı canıysa da zaten ölmek var dönmek yok diye gelmiştik. Sendikasız olursa, değil şurada 78 gün, 1 saatini bile geçiremez işçi, bu anlamda işçi sendikasız olmuyor, sendikalar işçisiz. O zaman hayatım pahasına da olsa yaşayacağın her riski kabul ediyorsun ve giriyorsun. Çünkü senin için her şey demek oluyor işin.

Açlık grevinin sendikaları harekete geçirmek gibi bir amacı da var mıydı?

Her yeri harekete geçirmek içindi. Diğer sendikaların da bugüne kadar birleşmesini sağladığını gördük ki etkisi olmuş. 6 konfederasyon imza attı. Sonradan ikisinin geri çekilmesini yaşadık hep beraber 4 Şubat'ta. Ama yalnız yurtiçinden değil, yurtdışından bile inanılmaz destek gördük. Biz açlık grevindeyken, onlar da TEKEL işçisi için açlık grevi başlatmışlardı.

İşte sınıf mücadelesi aslında budur. Yani herkesin, topyekûn emeğe saldırının farkına varmış olması. Yeni bir talepte bulunmuyorum ki, bugüne kadar sahip olduğum haklarımı kaybetmemek için bir mücadelem var. Biz bu mücadeleyi verirken buna sahip çıkılması inanılmaz derecede güçlü kıldı. Durabiliriz, yapabiliriz dedik. Morali bozulup da "Bu adam vermez hakkımızı" diyenlerimiz bile devam kararlılığı gösterdi.

Bir sürü eylem yapılıyor yıllardır ama bu kadar destek almadı. TEKEL eylemi hem ulusal hem uluslararası anlamda bu kadar büyük desteği neden aldı?

Fabrikalarda kadınlı erkekli çalışıyorduk biz de. Bu mücadelede kadının oluşu çok etkiledi herkesi. Hem mücadele eden erkek arkadaşları hem de toplumu.

78 gün içinde sizin için de birtakım eylemler yapıldı. 17 Ocak mitingi, kürsü işgali, sendika işgali, 4 Şubat grevi oldu; bu eylemleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu hükümet döneminde canı yanmayan bir kesim kalmadı. Yani eczacıların, öğretmenlerin, sağlıkçıların herkesin canı yandı. İşçilerin de hakları elinden alındı. Düşük ücretle çalıştırılıyor, esnek çalışma sistemi uygulanıyor. Ne bileyim emeğe topyekûn bir saldırı oluyor; insanlar gerçekten geleceğini göremez oldu. Onun korkusunu yaşıyor. Onun için de bize destek eylemleri yapıldı, ama yeterli değildi. İkinci toplantıdan sonra gerçekten genel grev çağrısı bekliyorduk ama dayanışma grevi oldu. İkincisinde yine bir oyalama taktiğiyle devam etti. Yeterli değildi elbette. Bugün mesela grev tarihinin 26 Mayıs'a atılması komik geliyor bize.

78 günlük süreçte parlamentoda grubu olmayan partiler, sosyalist gençler geldi. Sizinle birlikte yaşadılar. Bu katılımın işçi üzerindeki etkisi ne oldu? Bir değişiklik yarattı mı işçilerin bu partilere bakışında?

Mutlaka oldu. Bugüne kadar sağa oylarını verenleri çok etkiledi. Mesela bize bir tanesi geldi, bileğini bile sağ partiye oy verdiği için kesmeye kalkmıştı. "Sağcı geldim, solcu gidiyorum" diyen arkadaşlarımız oldu.

78 günde siz ne öğrendiniz?

Ben yalnız olmadığımı öğrendim. Daha önce her zaman yalnız kendim katkı

sunmuştum ama bundan sonra yalnız gitmeyeceğimi biliyorum. Bir telefonla bütün arkadaşlara çağrı yapıp toplu halde, örgütlü bir şekilde gideceğim eylemlere.

İşinizi kaybettiniz, sizin için ne demek bu?

Geleceğimi kaybetmek, bu kadar acı.

Bundan sonra hayatınızı nasıl devam ettireceksiniz?

Ben buradayım. Asla imza atmayacağım, 4-C'yi kabul etmiyorum.

Emekliliğinize ne kadar var?

5 sene var. Yaş vurdu.

Ne olacak bundan sonra?

Kazanacağıma inanıyorum, mücadeleye devam edeceğim, son ana kadar da vazgeçmeyeceğim.

1 Nisan'a kadar bir ara verildi, bu arada neler planlıyorsunuz?

Her ili Ankara'ya döndürmek için bir çağrımız var. Gerçekten arkadaşlarla aldığımız karar da bu. 1 Nisan'a daha büyük bir katılım, daha gür bir sesle gelme noktasında kararlıyız ki uygulayacağımıza da inanıyorum. Çünkü, gerçekten kaybedecek bir şeyimiz kalmadı bizim.

Bu eylem sürecinde dönem dönem sendikaya tepkiler gösterildi.

Yıllardır yaşanan güvensizlikler. Bizi daha önce getirmiş olsalardı o bacası tüten fabrikalar bugün hâlâ tütüyor olacaktı ama bitirildi.

Peki, nasıl oldu o protestolar, komite var mıydı?

Kendiliğinden, doğaçlama diyeyim, bir tiyatro oyunu gibi.

Komite oluşturuldu mu?

Kesinlikle. Oluşumuna engel olunuyordu. Böyle bir süreçte aslında komiteler normalde sendikaları besler ve daha çok işini kolaylaştırır ki biz özelleştirme sürecinde Malatya'da bunu uygulamıştık ve ciddi anlamda aralıksız 6 ay süren eylemlerimiz olmuştu.

Komitelerle mi yapmıştınız?

Evet, komitelerle yapmıştık ama burada buna müsaade edilmedi. Bunu çok da anlamış değilim.

Komite gibi hareket eden işçiler vardı değil mi?

Alkollü içkilerden, sigaradan gelen eylem deneyimi olan o arkadaşlar biraz ön ayak oldu diyelim.

Bu 78 günlük direnişte TEKEL işçisi kadınlar eylemin önüne nasıl geçti?

Sonuçta yaşamı boyunca ocağa tencereyi koyan da kadınlar olduğu için yarının korkusunu da yaşayan onlar. Bu yüzden onların öne geçmesi çok da zor olmadı.

Sendika işgalini anlatır mısınız, nasıl karar verdiniz?

Kendiliğinden oluştu. Kimse Alişan'nın konseri için gitmemişti oraya. Onbinler yığılmıştı, bir çağrı üzerine ve o insanlar bir eylem kararı beklerken önümüze konulan sadece bir Alişan konseri olmuştu.

Sendika binası işgal edildi, sonra bu eylemlerin, işgalin, Başbakanla görüşmenin, açlık grevlerinin katkısı ne oldu?

Katkısı olmuştur. Bize en azından bu süreye kadar 4-C maddesindeki iyileştirmeleri getirdi. Ama biz 4-C'yi düşünmediğimiz için hayırlı olsun demiştik geçen arkadaşlarımız için de. Tabii ki kazanımlar oldu, neler mi oldu? İşçi kendisinin nereye ait olduğunu, hakkın verilmeyeceğini ama alınacağını öğrendi.

Diğer sendikalarda yarattığı etki ne oldu sizce?

Bir araya gelmesini sağladı, birleşmesini. Gerçekten emekten yana olan güçlerin birleşmeden zaten mücadelenin sonuçlanmayacağını işçisi de, sendikası da gördü, bunu birebir yaşadı.

Bu eylem süresince sendikada mı kaldınız?

Eğitim-Sen şubesinde Çimse-İş'te, Orman-İş'te kaldım, bazen de evlerde konuk oldum.

Toplantılara katıldınız mı?

Mamak'ta bir toplantıya katıldım.

Daha önce böyle konuşmalar yapmış mıydınız, toplantılara katılmış mıydınız?

Evet yapmıştım. Özelleştirme sürecinde büyük Malatya mitinginde kürsüden konuştum.

Bu eylemden ne öğrendiniz?

Kimse bizi anlamıyor diye şikâyet etmek yerine gerçekten ne istediğimizi bilirsek kendimizi anlatırsak, daha iyi anlaşılırız, bunu gördüm. Çünkü yaşayan biziz ve anlatan da biz olmalıyız.

Bir arkadaşımızı şehit verdik, Hamdullah Uysal'ı. Gerçekten her şeyi yaşadık ama en acısı buydu. Yaşadığımız 78 günün içinde ve ben onun üzerine yazdığım şiirimin son mısrasında "*Toprağa değse de başımız, çocuklarımıza onurlu bir gelecek bırakacağız*" diye yazdım.

Bu eylemin sloganı neydi?

'Ölmek var, dönmek yok'tu.

Peki, burada bir açılım yaptık dediniz. Gerçekten bir açılım var mıydı burada?

Her seferinde yeni bir şeyle insanların karşısına çıkıyorlar. Yıllardır zaten toplum üzerinde bu tür oyunlar çok oynandı. Sağcılık, solculuk; Alevilik-Sünnilikten dolayı insanların canı yandı. Birbirine öyle ya da böyle nasıl diyeyim, yakınlaşamıyorlardı ama burada herkes bunların yanlış olduğunu, sadece onların bir oyunu olduğunu gördü.

Peki, özel sektör ve TEKEL karşılaştırması yapacak olursak...

Kıyaslayamam bile. Her bakımdan. Çünkü burada güvencem vardı benim geleceğe dair. Şu an o elimden alınmış olsa bile bugüne kadar beni getirdi. 78 günün 1 gününü bile şurada geçiremezdim ama sendikalı, örgütlü olduğumuz için özelleştirmeler başladığından beri eylemler –beğenmesek bile en kötü eylem eylemsizlikten iyidir– yapabiliyoruz. Özel sektörde olsaydık, eylem yapamazdık. İtiraz etsek hemen kapı dışarı konulurduk. Şimdi bunları elimizden alıyorlar...

Eve işsiz bir kadın olarak dönmek ne demek?

Dönmemeyi düşünüyorum işte, işsiz bir şekilde eve dönmemeyi. Bunun için mücadeleden vazgeçmeyeceğim, sonuna kadar götüreceğim, o kısmını hiç düşünmüyorum. Belki yarın için iyi bir şey değil, belki hayal kırıklığına da uğrayacağım ama bunu şimdi düşünmek bile istemiyorum. Kazanacağımıza inanıyorum.

BENİ EN ÇOK ETKİLEYEN HAMDULLAH'IN ÖLÜMÜ OLDU!

Cemalettin Özden

22 yıllık işçiyim, 3 çocuğum var. Urfalıyım. İskenderun'da çalışıyordum en son.

Özelleştirmeler Türkiye'de TEKEL'le başlamadı. Sizden önce Sümerbank, Telekom, Et Balık gibi birçok kurum da özelleştirildi. TEKEL'de de ilk alkollü içkiler gitti. Sonra sigara ve yaprak tütüne kadar geldi. Bu kadar büyük ve etkili bir eylem yapılmamasının nedeni sizce nedir? Sendikanın bunda payı var mıdır?

Tabii ki en başta sendikaların büyük suçu var, ikinci bir nedeni de özelleştirme Türkiye'de çok anlaşılmamıştı aslında. Özelleştirmeye karşı çıkan gruplar veya siyasi partiler vardı ama bu halk tarafından çok da kabul görmemişti o gün. Halk özelleştirmenin daha çok istihdam yaratacağını, ülkenin kalkınacağını düşünüyordu, buna inanmıştı. Bugün işsizlik yarattığını, ülkenin sanayisinin yok olduğunu gördü. TEKEL'de de böyle oldu. İşçi daha çok bunun acısını yaşayarak öğrendi.

Alkollü içkiler özelleştirilirken sigaranın, yaprak tütünün de özelleştirileceği belliydi, buna rağmen bu iş yerlerinde ortak bir eylem neden yapılamadı?

Bu eylem sürecinde TEKGIDA-İŞ, işçilerle bir toplantı yaptı. Ben orada Türkel'e: Bu gün sekiz bin küsur işten atılan işçi, kapatılan iş yerleri var, ama beş yerde de insanlar hâlâ çalışıyorlar. Oralardaki işi durdurmada ve onları eylem sürecine katmada sendikanın yaptığı iş var mıdır, sorusunu sordum. Soruya cevap vermedi, diplomatik bir dille geçiştirdi. Sendikaların görev yapmadığı, işçileri bilinçlendirmediği işte bu örnekte de ortaya çıkıyor. 22 yıldır TEKGIDA-İŞ'te örgütlüyüm, hiçbir sendikal eğitim almadım. Eğer bu işçiler bir şeyleri öğrendiyse yapmış oldukları araştırmalarla veya yaşadıklarından öğrenmişlerdir. Bugün Türkiye'de sendikalara baktığınızda, işçilerinden kopuk bir tutum içerisinde olduklarını görürsünüz. İşte işçi üye olsun, aidatını versin, nasıl olursa olsun anlayışıyla hareket eden sendikacılar.

Siz nerede çalışıyordunuz?

Urfa Suma fabrikasında alkollü içkilerdeydim. Alkollü içkiler, Urfa, Antep, Kırıkkale ve İzmir'de vardı. İzmir işçi sayısı fazla olduğundan açık kaldı. Urfa, Kırıkkale ve Antep'i kapattılar. "Eski teknoloji olduğu için kapatıyoruz" dediler. Eski teknolojiydi ama kapatılmadan üç ay önce Türkiye'de en kaliteli alkolü üreten ve en iyi randıman veren fabrika olarak Urfa Suma ödül aldı.

Ne gibi eylemler yaptınız o dönem?

İşyerini terk etmeme, kefen giyme eylemi yapıldı. Standlar açıldı, imza toplandı.

Ama bu eylemler bu kadar destek almadı.

Tabii ki, yani her yerde öyle oldu. Özelleştirmeye karşı sokağa çıktığında millet farklı gözle baktı. "Bunlar ülkenin kalkınmasını istemiyorlar" diye değerlendirdi. İşçinin de fazla bir kaybı olmadı. Alkollü içkilerden sigaraya veya başmüdürlüklere dağıtıldı. Eylemleri sürdürmedi, sendikanın da "daha ne isteyelim" gibi tutumu vardı. Urfa ırgatlığın yaygın olduğu bir yer, TEKEL'de de çalışmak ayrıcalıklı olmak gibiydi. Zaten Antep'i geçtikten sonra bölgede devletin bugün için hiçbir yatırımı yok. Fabrikası falan yok. TEKEL vardı sadece. Burada çalışanlar hakikaten ayrıcalıklıydı. O zaman mesela TEKEL işçilerine Almanya'da çalışıyor gibi bakarlardı. TEKEL işçileri o dönem işsizlere veya ırgatlara göre çok şanslıydı. Sokağa çıktığında, eylem yaptığında, bu kesimlerin ben ekmek bulamıyorum, bana ne özelleşiyorsa ve satılıyorsa satılsın, diye düşünüyorlardı.

Sendikada herhangi bir göreviniz oldu mu?

Urfa'da ve İskenderun'da bir dönem işyeri temsilciliği yaptım, şube yönetiminde bulundum.

Sendikanın düzenli çıkan bir dergisi var bildiğim kadarıyla.

Aylık çıkardığı dergisi var. Daha çok yönetim kurullarının boy boy resimlerinin olduğu, işte "falan yerlerde şöyle toplantılar yaptık" gibi haberlerin olduğu bir dergi. İşçiye bir şey öğreten değil, daha çok protokol haberlerinin olduğu bir dergi.

Herhangi bir sendikal eğitim gördünüz mü?

Zaman zaman seminerler yaptığını söylüyordu sendika, ama ben 22 yıllık işçiyim hiçbir seminer görmedim. Bugüne kadar bir tek İzmir'de yapılan bir seminerde ekonomist İzzettin Önder'in katıldığı bölümünde faydalı bilgiler aldıklarını söyledi giden arkadaşlar.

Urfa Suma kapatıldıktan sonra nereye gittiniz?

Bursa'ya gittim. Ailem oraya alışamayınca Adana'ya döndüm. Adana'da 7 ay çalıştım, orası da kapatıldı. Samsun'a gönderildim, iki buçuk yıl falan çalıştım. Sonra İskenderun'a geldim.

Bu kadar gezmek dolaşmak çocuklarınızın hayatını nasıl etkiledi?

En büyük sorunu çocuklarım yaşadı. Samsun'da okulda bile arkadaşları olmadı, psikolojik olarak sorun yaşadılar. Anlatılması zor şeylerden geçtik. Önce bölgeden geldiğimiz için Kürt olduğumuzu düşünüp bizi yadırgadılar. Oysa biz Türkmeniz. Sonra onlar bize biz de onlara alıştık.

Sonuçta bir umut var, orası olmazsa öbür tarafta aynı koşullarla çalışmaya devam ediyor işçi. Ama yaprak tütünlerle işin sonu geldi ve bu eylem başladı. Bu eylemi yapmaya nasıl karar verdiniz?

Sigaranın satılması ve özelleştirilmesi gündeme geldiğinde Samsun'un Ondokuzmayıs ilçesindeydik. İlçenin insanları özelleştirmeyi savundular. "Eğer özelleştirilirse diğer illerden gelen işçiler gider, biz çalışırız" dediler. Bu mantığı da Suat

Kılıç –bugün AKP milletvekili– insanlara böyle anlattı. Gelip ilçedeki insanlara; "Dışarıdan gelenleri göndereceğim, onların yerine herkesi ben fabrikaya alacağım" dedi. Millet o zaman destek vermedi eylemlerimize. Bize; "Özelleşsin, bir ton para alıyorsunuz, geldiniz memleketimizde bizi işsiz bıraktınız" gibi şeyler söylediler.

Yani bu ülkede yabancı işçi muamelesi gördünüz.

Aynen öyle. Şimdi sigara özelleşti, fabrikanın yarısını TOKİ'ye verdiler. Ondokuzmayıs'tan orada çalışan bir allahın kulu yoktur. Suat Kılıç ne yüzle gidecek merak ediyorum oraya. Urfa Suma kapandı, Bursa'ya; Adana kapandı, Samsun sigaraya gittik. En son yaprak tütünlerde artık gidecek yer kalmadı, buradan sonra ya denize döküleceğiz dedik ya da evimize gidip işsiz oturacağız. İşçiler burada orta yere çıktı. O bitiş yeri işçileri biraz uyandırdı veya diriltti diyelim, bundan sonra gidecek yer yok.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

Daha çok ne yapacağız ne edeceğiz böyle bir korku başladı insanların içinde. O dönem de bizim sendika Hak-İş'le davalı. Bizim üyeliğimiz ortada. Bizim istemediğimiz bir şey, taraf değiliz ama bizim adımıza Hak-İş, TEKGIDA-İŞ'i mahkemeye veriyor ve yetkisini düşürüyor. O süreçte kalktık iş yerlerinde ne yapılabilir, ne yapmalıyız, bunu tartıştık. Sendikaya, şube yöneticilerine baskı yapmaya karar verdik. Türkiye'deki ilişkilerimizin olduğu her ilden TEKEL'ci arkadaşlarla telefon trafiği ile görüşmelerimiz oldu. Arkadaşların hemen hemen her yerde çabası oldu, sendika artık bunun önüne geçmek zorundaydı. Genel merkezden Ankara'da eylem yapma kararı çıktı. AKP'nin önüne geldik. Her taraf çevrilmiş, panzerler yine çevik kuvvet ekipleri falan… Hiçbir genel merkez yöneticisi yok. Bir aşağı bir yukarı ne yapacağımızı bilmeden dolaşıyoruz.

Çoğu işçi birbirini daha tanımıyor. Millet Armada'yı, şurayı burayı geziyor. Akşama doğruydu milletvekilleri, kitle örgütleri ziyarete geldiler, insanların böyle kendiliğinden bir aşağı bir yukarı gidip gelmesi bir tedirginlik yarattı, geri dönenler bile oldu.

Aynı gün dönenler mi oldu?

Tabii, aynı gün geri dönen çok oldu. O akşam spor salonunu tuttular, 2. gün zaten spor salonunun her tarafı kuşatılmış, çıkmak yasak. Biz Abdi İpekçi'ye gittik, Abdi İpekçi'dekiler öyle duruyor. En son karar Abdi İpekçi'de birleştik. 3. gün akşama doğru meşhur saldırı oldu. Naylonları falan aldık tabii ama valla naylonlar maylonlar da bizi korumadı. Çöp poşetlerini geçirmiştik. O pis suları sıktıklarında poşetlerin bize faydası oldu ama gazı attıklarında daha çok acı çektik.

O saldırı anında neydi durum?

İlk bombayı attıklarında zaten benim enseme çarptı ve naylonu da yaktı. Ben naylonu yırttım. Arkadaşlarım da gördüler. İkincisi önde durduğumuz için Şakir'in kafasına geldi, zaten hastaneye kaldırdık onu. O arada kadın arkadaşlara sahip çıkacaktık sözde ama sahipliğimiz de kalmadı. Kaçışanlar falan. O anı anlatmak mümkün değil. 15-20 dakika nefessiz kalıyorsun. Eğer gücüm olsa ilk karşıma çıkan polisi de herhalde ben parçalardım, yani böyle bir duygu var.

Böyle büyük bir eylem ve böyle bir saldırı… Herhangi bir saldırı olursa saldırıdan sonra ne yaparız, nereye gideriz diye sendikanın bir planı var mıydı?

Saldırıdan sonra hepimiz bir tarafa dağıldık. Önceden sendikanın da bizim de bir planımız, programımız yoktu. Dağıldık, kendimize geldikten sonra herkesi aradık telefonla. Türk-İş'in önünde toplanalım dedik. İşçi, kendiliğinden buna karar vermiş oldu.

Türk-İş'in önüne geldiniz.

Biz geldiğimizde zaten diğer örgütler, siyasi partiler falan toplanmışlardı. Bizi Türk-İş'in önünde karşıladılar. Orada Gürsel Köse bir açıklama yaptı. "AKP gelecek bizden özür dileyecek, bilmem ne yapacak" dedi. Sonra biz zaten içeri girdik ve başkanlar kurulu toplantısını bekledik. Toplantının olduğu gün de slogan atarak sesimizi ulaştırmaya çalıştık. Başkanların kulaklarını çınlattık bütün gün.

Türk-İş başkanlar kurulunu işçi kuşatmasında yaptı. Genel grev kararı çıkartmaya çalıştı. İşçiler nasıl bir araya geldi? Bir komiteniz var mıydı?

Komite demeyelim de onun gibi bir şey oluşturduk. Arkadaşlarla, sendikacıların görevini yapmasını sağlamamız gerektiği konusunda ortak düşünüyorduk. 30-40 kişi bir arkadaş grubu oldu. İşçileri topladık, arkadaşlar slogan atacağız, başkanlar kuruluna sesimizi duyuracağız dedik.

Oradan birtakım kararlar çıktı.

Başkanlar kurulundan çıkan kararlar aslında hiç de bizim beklediğimiz kararlar değildi. Bir miting kararı, her çarşamba başkanlar toplantısı kararı çıkmıştı. Ama o çarşambanın dışında hiçbir çarşamba toplantı yapılmadı. Miting kararı var ama organizasyon olması gerekir. İllere sorduğumuzda bu tür çalışmalar yapılmıyordu. Biz orada bekliyoruz, kitle örgütleri geliyor ziyaret ediyor falan. Biz de Ankara'ya yerleşme pozisyonları içine girdik.

Geceleri nerede geçireceğiz? Kim kimi misafir edecek? Kadın arkadaşların kalacakları yerleri ayarlamak sorundu. Kendimizden önce onları yerleştirme gibi bir sorumluluğumuz vardı.

Sendikalar kapılarını, misafirhanelerini açtılar. Eğitim-Sen şubelerini açtı. Oralarda barınma sorununu gidermiş olduk. Yağmur, kar, kış olduğundan naylonla bir şey yapalım dedik, ondan sonra bu kendiliğinden çadıra dönüştü. Çadır organizesi yoktu aslında.

O 30 günlük süreçte sendika yöneticileri ile işçi arasındaki ilişki nasıl kuruluyordu? İşçi taleplerini nasıl anlatıyordu? Hâlâ bir komite yok muydu?

Aslında sendika tanımasa da bir komite vardı. Mesela o komitede ben de vardım. Tanıdığımız, birlikte tartışıp karar verebileceğimiz, eylemde tanıştığımız arkadaşlardan oluşturduk.

TEKGIDA-İŞ mi karşı çıktı komiteye?

Evet. Onlar, "Şube yöneticileri, genel merkez yöneticileri varken bir komiteye ne gerek var?" dediler ama yöneticiler zaten bugüne kadar görev yapamadığından dola-

yı bu işler bu yere geldi. İşçilerin yüzde sekseninde sendikacılara güvensizlik vardı. Kalan yüzde yirmi de sendikacıların yakınlarıdır bilmem nesidir diye belki çeşitli ilişkilerden dolayı yanlarında duran insanlar. Ama biz komiteyi oluşturduk, toplantılar yaptık. Bizim dillendirdiğimiz kararlar etkili olmaya başladı. Biz bir karar alıyorduk bunu yapalım diye, bakıyorduk sendika benzer bir karar almış. Komiteyi boşa düşürmek için yapıyorlardı ama bizim için önemli değildi, önemli olan yapılmasıydı. Zaman zaman bizi utandıran görüntüler oluyordu, onlara müdahale ettik...

Neydi o görüntüler?

Dağıtım organizesi yoktu, barınma sorunu vardı; sendikalarda kim nasıl kalacak bunları mesela organize eden yoktu. Sendikacılarımıza söylediğimizde "1 görevli var" diyorlardı. 1 görevli burada 8 bin işçiyi idare etmeye çalışıyor.

Siz nerede kaldınız?

Ben Eğitim-Sen 1 nolu'da kaldım 58 gün. Bazen 15 kişi kalıyorduk. Şubede 9 yatağımız vardı, birleştiriyorduk, 4-5 kişi bir yatakta yatıyorduk. Kadınlar bir odada erkekler salonda iç içe yatıyorduk.

17 Ocak mitinginde kürsü ve sonrasında sendika işgali oldu. Neden yaptınız bunu?

Miting alanına gittiğimizde Türk bayraklarıyla Metal-İş'in kürsünün önüne yerleştirildiğini gördük, hesap olduğunu düşündük. Tek Gıda işçisini belirten hiçbir şey taşımadık flama, şapka gibi. Bir önlüğümüz bile yoktu. Sanki mitingde TEKEL işçileri yok. Arkada durduk, yol istediğimizde metal işçileri kol kola girmişler, bırakmıyorlar, kavga gerekiyor artık öne geçmek için. Türkiye'nin her tarafından yüz bine yakın insan toplanmış gelmiş, Kumlu iki dakika bile konuşmadı, hiçbir şey söylemedi. Yani oradan en azından sendikalara bir grev çağrısı yapması gerekiyordu.

Miting için yeterince çalışmadı konfederasyonlar demiştiniz az önce.

İlk önce biz konfederasyonumuzu tartışalım, konfederasyon kendi görevini yapmadı, DİSK hiç yoktu, aslında KESK de görevini yapmadı.

Mitinge yüz bin kişi katılmıştı, peki nasıl gelmişti o insanlar?

En iyi katılan Petrol-İş, Tez Kop-İş gibi eylemimiz boyunca bize destek veren sendikalardı. Biz, komite olarak, bazı sendikaların genel başkanlarıyla, Sami Evren'le, Mustafa Öztaşkın'la, Kamu-Sen başkanı Bircan Akyıldız'la görüştük. Desteklerinin yeterli olmadığını, daha iyi destek vermeleri gerektiğini falan söyledik.

Sonra kürsüden nasıl indiniz?

Biz kürsüye çıkınca alanda gerginlik oldu. Bize destek veren grupların çok büyük faydası oldu ama o gün bayraklarını bir türlü indirmediler, bütün uyarılara rağmen. Polis de anons ediyor, "İçinizde provokatörler var" diye ve onları gösteriyor. Polis saldırmak için bahane arıyor, artık burnumuzun dibine kadar sokuldular ve şube başkanlarımız yalvarmaya başladı. Biz de olay çıkmasın diye indik, sendikaya geldik.

Sonra sendikayı işgal ettiniz.

Türk-İş'in önüne geldik. Arkadaşların gözlerine baktığımızda herkes moralman çökmüştü ve eylem bitmişti. O gün kırılma noktamızdı. Ne yaparız ne ederiz diye biz hesap yaptık arkadaşlarla, tekrar moralin tazelenmesi lazım. O zaman aklımıza Türk-İş'i işgal etmek geldi. Slogan atarak, güvenliği geçtikten sonra bir baktık ki 150 kişi olmuşuz zaten. Kumlu yoktu, Türkel çıktı. "Tamam ben konuşayım" dedi. Çok güzel de bir konuşma yaptı. İşçilere gerçekten duymak istediklerini söyleyen, işçiye önderlik edebilecek bir genel başkan çıktı ortaya. Daha önceki açıklamalarına bakın, tüm kitle örgütlerine veya halka çağrı yapan bir genel başkanımız yoktu o güne kadar. O gün Türkiye'deki tüm emek güçlerine, tüm emekten yana siyasi partilere, sendikalara çağrı yaptı. "Herkes bayrağını alsın gelsin, burada bizimle birlikte olsun" dedi. "Genel grev olacaksa buradan olsun" dedi. Hatta Taksim'e girme meselesini de örnek vererek yaptı bunu. "İstanbul'da Taksim neyse Ankara'da Sakarya odur" dedi. O konuşmadan işçiler moral depoladı, tekrar eyleme sarıldı ve o konuşma hem eylemin hem de Türkel'in dönüm noktası oldu. Sonra zaten çadırlar kurulmaya başlandı.

Açlık grevinin bitmesi de eylemde bir kırılma noktası yarattı diyebilir miyiz? Açlık grevinin hükümet ya da konfederasyonlar üzerinde bir baskısı var mıydı?

Kesinlikle baskı oluşturuyordu. Zaten Türk-İş'in ve TEKGIDA-İŞ'in açlık grevini bıraktırmak için baskı yapması da bu yüzdendi. Oysa açlık grevi hükümeti de tedirgin etti. "İyi niyet göstergesi olarak bitirelim" dediler. Hükümet iyi niyetini göstersin önce, bu işi çözsün, biz de ondan sonra iyi niyet olarak bırakalım açlık grevini dedik, ama olmadı. Açlık grevi bitirildi.

17 Ocak mitinginden sonra 4 Şubat'ta bir grev yapıldı. O grevi nasıl değerlendiriyorsunuz, sizce başarılı mıydı?

4 Şubat'ta alınan eylem kararı, aslında, işçilerin genel grev genel direniş, sendikalar görev yapsın sloganının içini oymaya yönelik karardı. Çünkü Türk-İş'in genel başkanının sendikası Tes-İş, Şeker-İş, Belediye-İş yoktu. Bu sendikaların genel başkanları aynı zamanda Türk-İş'in yönetiminde olan insanlar. "Bakın olmadı, genel grev yapılamıyor" demek için grevi kaldırdılar. Kararı alanlar uygulatmadı. Ona rağmen 80'den sonra ilk defa sorunu olmayan işçiler, sorunu olan işçi kardeşleri için iş bıraktılar, yevmiyelerini yaktılar. Ben 22 yıllık sendika üyesiyim bir kere grev yaptım. Komitede konuştuk; sermaye ile işçilerin karşı karşıya geldiği bir eylem günü fabrikalarda, işletme alanlarında iş bırakılmadı. Tek Gıda'nın örgütlü olduğu işyerlerinde bile 4 Şubat'ta grev yapılmadı.

20 Şubat'ta Türkiye'nin değişik illerinden gelen sendika üyeleri geceyi sizinle geçirdi. 4 Şubat grevinden sonra bu eylemi nasıl yorumluyorsunuz?

Aslında gelen insanlar konfederasyonlara, sendika yöneticilerine bir tokat attı. "Eğer siz grev kararı almazsanız biz alırız" dediler. 1000 imza toplandı: Türkiye'nin ücra yerlerinden gelip burada bir akşam konaklamaları çok faydası olmayan bir şey gibi görünüyor ama bir yerde de çok anlamlı bir eylemdi.

Sizden önce de birçok kesim eylem yaptı ama hiçbiri sizin eyleminizin yarattığı etkiyi yaratmadı, bunu neye bağlıyorsunuz?

Abdi İpekçi'deki o saldırı bizi mazlum yaptı. Hakikaten polise taş atmayan, tepki göstermeyen ama polisin eziyet ettiği bir işçi vardı. Burada kaldığımız süreç içerisinde hiç kimseye, ne çevreye ne esnafa ne sağa sola zarar verecek bir şey yapmadık. Halkın bakış açısı da farklı oldu. Karın, kışın soğuğunda Ankara'nın göbeğinde çadır kurmak, beklemek etkiledi halkı. Ayrıca Ankara'nın 4-5 semtinde gidip kendimizi anlatmak fırsatı yakaladık. Ben örneğin Batıkent'e, Mamak'a gittim. Başka arkadaşlar da gittiler. Bazı partiler aracı oldu. Kendimiz anlatınca etkili oldu.

İlk başlarda burada kendini jiletleyen, soyunan, havuza atlayan işçi vardı ama süreç içinde bu işçi özelleştirmeyi, sonuçlarını anlatmaya başladı. Bu dönüşüm nasıl oldu?

Şimdi her gittiğimiz yerde, çadırda veya oturduğumuz ortamda biz yaşadığımız süreci kendi aramızda konuştuk. İlk önce kendimizi eleştiriyorduk aslında. Zamanında şu eksiklikleri yapmasaydık, mahallede gecekondusu yıkılan bir yoksula sahip çıksaydık; işte falan yer özelleştiğinde orada olsaydık bugün biz bu konumda olmazdık, gibisinden tartıştık kendi içimizde. Birbirimizden öğrendik. Değiştik yavaş yavaş.

Hatta siz şöyle bir şeyi başardınız; konfederasyonları, örgütleri, bir araya gelemeyecek partileri, grupları, aydınları birleştirdiniz. Bütün bunları nasıl açıklıyorsunuz?

TEKEL, 80 darbesinden bugüne maden işçilerinden sonra en ileri eylem aslında Türkiye'de. Bunun ondan farkı Ankara'nın göbeğinde uzun müddet kalmamızdı. Türkiye'de birçok çevreyi ilgilendiren bir sorundu 4-C. Sadece TEKEL işçilerine dayatılan bir sorun değildi. Buradan herkes biraz da kendi geleceğini gördü. Türkiye'nin her tarafında işçilerin sorunu var, irili ufaklı eylemler, grevler var, yani TEKEL işçileri değil de başka işçiler de böyle bir şey yapsaydı aynı etkiyi yaratırdı. TEKEL işçisinin özelliğinden kaynaklı bir şey değildi.

Bu eylemden önce Türkiye'de bir açılım tartışması başladı ve o tartışmayla birlikte sokağa yansıyan, hepimizi kaygılandıran kimi gelişmeler oldu. İzmir'de DTP'nin konvoyuna saldırı oldu. Kürt-Türk savaşı mı başlayacak endişesi vardı. Siz buraya geldiniz ve bir pankart açtınız açılımı biz yaptık diye. Neydi sizin yaptığınız açılım?

Türkiye'de çeşitli açılımlar tartışılıyor. Kürtler için bir açılımdan bahsedildi, 50 sefer adı değişti. Burada 42 işletmeden işçi var. Bu işçiler de birbirini tanımıyordu ve işte "Laz şöyledir, Kürt böyledir" diye yıllardır bize dayatılan yargılarımızla geldik. Mesela bölgeden gelenlerle Karadeniz'den gelenler birbirini hiç tanımayan ve tanımadığı halde sevmeyen insanlardı. Sonra biz tanıştıkça, konuştukça, birlikte yaşadıkça daha orta yere çıkmaya başladı. Birbirimizi tanıdıktan sonra Karadenizli hamsi getirtti, Diyarbakır'a nasıl gideceklerinin hesaplarını yapmaya başladı. Trabzon'dan bir ekmek gelmişse bunu Diyarbakırlılarla paylaştı. Kardeşleşme yaşandı. Sorunlarımızın aynı olduğu, aramızda hiçbir sorunun olmadığını öğrenme-

ye başladık. Şimdi bir Diyarbakırlı çıkıp Karadeniz'e rahatça gidebilir artık. Kürtlerin, devletin anlattığı gibi yıkıp yakan, öldüren, kesen insanlar olmadıklarını gördüler. Ama Kürtçe anadil olabilir mi veya işte Kürtler kendi kültürünü yaşayabilir mi o çok konuşulmadı burada yani.

Bu konuda sessiz bir uzlaşma mı vardı? Kürtlerin duyarlılığı belirleyici oldu diyebilir miyiz?

Herkes birbirine anlayışla yaklaştı, zaten o kardeşleşme biraz oradan oldu. Kürtler daha ağırbaşlı yaklaştı, diğer bölgelerden gelen arkadaşlar onları görünce öyle yaklaşmak zorunda kaldılar birbirlerine.

Kırmızı çizgileri korudular yani!

Başta korudular ve artık sonradan o çizgiler kalktı. İlk başta bir çizgi kondu işte herkes birbirini tanımaya çalıştı ve tanıdıktan sonra artık birlikte halay çekildi, Karadeniz'den gelenlerle şemmameyi söyleyerek halay çekiyorlardı, Diyarbakır'dan gelenler horon oynadılar. Burada gördük ki, işçiler isterse bu ülkede bir günde başka bir şey yaratabilirler.

Sizi en çok etkileyen ne oldu bu eylem içinde?

Hamdullah'ın ölümü. Samsun'da çalıştığım dönemde Hamdullah da oradaydı, çok yakından tanıma fırsatım olmadı ama tanıdığım kadarıyla kendi halinde, çok sessiz, çok dürüst bir arkadaştı. Eylem sürecinde de sürekli buradaydı, her gece sabaha kadar dolaşırdı. Çadırları beklerdi. Kaza geçirdiği akşam ben bir arkadaşla konuşuyordum, geldi biraz sohbet ettik. Güvenlik amaçlı çadırların etrafında dolaşırdı, ayrıldı bizden. Kendi kendine öyle bir görev biçmişti. Eylem süresi içerisinde 2 gün evine gitti. İki tane çocuğu var biri özürlü. Kaza geçirdiği akşam, Çankaya Belediyesi'nden banyodan geliyormuş. Millet cami dedi ama camiye giden bir arkadaşımız değildi. Alevi kökenli, demokrat bir arkadaştı.

Peki onun için yapılamayan bir cenaze töreni var.

Ailesi ile telefonla konuştuk. Ailesi de "Türk-İş'in önüne götürün orada bir tören yapın, bu sizin de hakkınız" dediği halde polis bize vermedi. Yine bir saldırı yaşandı. Kendimizi arabanın önüne attık, ama kapılardan bizi fırlattılar, gaz bombaları atıldı. Arabanın önüne atladığımızda bizim üstümüze sürdü arabayı şoförü, sonuçta polisler bizden kaçırdılar cenazeyi.

Bu eylemin sloganı ne sizce?

Ölmek var, dönmek yok dedik. Yaşasın sınıf dayanışması dedik. Bugün aslında gerçekten onu inanarak atan bir işçi var.

22 Şubat'ta konfederasyonlar 26 Mayıs'ta yapılacak bir genel grev kararı açıkladı. Bu kararı nasıl değerlendiriyorsunuz? 21 Şubat'ta 1000 sendikacının genel grev yapalım deklarasyonu ile birlikte düşünürseniz?

Günlerdir sendikalara genel grev kararı aldıramadık, sendikalar ne kadar dese ki "Bu ülkede genel grev yapma koşulları yoktur", aslında bugün genel grev koşulla-

rı her zamankinden daha fazla vardır. Çünkü saldırıların daha yoğun olduğu, çalışma koşullarının daha kötüleştiği, hastanelerin paralı hale geldiği koşullarda grevin olması için nasıl koşullar yok dersiniz? 1000 imza 1-2 saat içerisinde toplanan bir şey belki, 1-2 gün önceden toplanmaya başlansaydı 4-5 bin kişinin imza atabileceği, destekleyebileceği bir çağrı olabilirdi. Ama konfederasyonlar, kendi toplantılarında 26'sında genel grev kararı aldılar. 26 Mayıs hakikaten bu ülkede hayatın durduğu bir gün olmalı.

Danıştay 4-C'ye geçiş süresini uzattı. Çadırlar sökülüyor. Siz bir iki çadırın sembolik olarak kalmasını istiyorsunuz. Neden?

Mustafa Türkel'le görüştüğümde, başkan bak çadırların yıkılması doğru bir karar değil; Türk-İş'in önüne 2 çadır kuralım, sembolik olarak kalsın diğerlerini kaldıralım, dedim. Eylemleri illere yayalım, artık Ankara'dan çıkalım ama burayla ilişkimizin devam etmesi, Türk-İş'in üzerindeki baskının devam etmesi için 2 çadır kalmalıydı. Kabul etmediler.

Bundan sonraki süreç ne olacak?

Yine aynısı olacak, bundan sonraki süreçte illerde az çok birkaç yerde bir şeyler yapılacak, yine bakanlar geldiğinde, milletvekilleri geldiğinde protesto edilecek. Genel anlamda rahat dolaşamayacak AKP'liler ama bu yeterli bir şey değil. TEKEL işçisinin işi yok, yeri yok, işten atılmışız. Bir ay sonra yine buraya gelip 1-2 gün kalacağız, buradan bir şey olmaz. 8 ay bitecek, başladığımız noktaya geri döneceğiz.

Şöyle bir şey söyleyebilir miyiz? Son 2 ay 3 ay kala yine buraya gelip işçi can havliyle bir eylem örgütleyebilir mi?

Örgütler, örgütler de burada biz sendikadan ipi koparma peşinde değiliz. Sendikamız olmalı, sendika peşimizde durmalı, bizimle birlikte olmalı. Bunu için çaba sarf ediyoruz. Ama bir süreç gelir bu biterse biz istemediğimiz yasaya mecbur kalırsak, yani kusura bakmasın sendika da olmaz, Türk-İş de olmaz artık.

TEKEL DEVLETİN KURUMUYDU GÜVENDİĞİMİZ BİR YERDİ!

Leyla Yiğit

17 yıllık işçiyim.

TEKEL'e girdiğiniz güne dönersek, işe girdiğiniz ilk güne...

Tekstilde çalışmıştım daha önce. Acaba TEKEL de öyle zor mu olur, diye biraz soğuk girmiştim. Girince gördüm zor bir iş değildi, hatta çok sevdiğim, bildiğim bir işti. Adıyaman'ın bütün köyleri tütünle uğraşıyordu, yani benim bildiğim bir işti, zoruma gitmedi.

Tekstilde ne iş yapıyordunuz?

İplik fabrikasında çalışmıştım, çok zordu. İplik çıkarıyordum. Hastalanınca işten çıkmıştım, dayanamadım. 3 ay gibi çalıştım… Aradan bir yıl geçti TEKEL'e işçi alıyorlar. 93'ün ikinci ayında işe girdim.

İlk günü hatırlıyor musunuz?

Diyarbakır'dan tütün gelmişti. Bizimki işletmeydi. Yaprak bölümündeydim, tütün bastık. O zaman makineler yoktu. İlk aylığımı aldığımda çok sevinmiştim. Birazını aileme verdim, kalanıyla kendime kıyafet aldım.

Kaç yaşındaydınız o zaman?

22 yaşındaydım. 17 yıl oldu.

Bu eylemi nasıl örgütlediniz?

10 Aralık'ta "TEKEL kapanacak, sizi 4-C'ye verecekler" dediler. Ben aslında TEKEL'in kapanacağını da bilmiyordum, çünkü Ocak 15'ine kadar aynı tempoyla çalışıyorduk. Belki dedim Kâhta, Besni gibi küçük yerler kapatılır, oranın işçisi bize gelir. Çünkü fabrika çalışıyordu, tütünümüz de vardı. Sonra dediler ki "Ankara'ya gideceğiz. 4-C gelmiş TEKEL'cilere."

Ne olduğunu biliyor muydunuz 4-C'nin daha önce?

4-C'nin ne olduğunu biliyordum çünkü sürekli konuşuyorduk, çevremizden, arkadaşlarımızdan da giden olmuştu kendi isteği ile. Onlar, artık bilmiyorum ne manada gittilerse, gittiler. Hatta ben, bu arkadaşların TEKEL gibi bir işi bırakıp da 4-C'ye gitmelerine anlam veremiyordum. Bizi de bir gün 4-C'ye verecekleri hiç aklıma gelmemişti. Bize diyorlardı "özelleştirme olduğu zaman bizim işletmemizi

birileri alacak, biz de içinde çalışacağız." Ama mesela şimdi 4-5 balya kırıyorsak o zaman 10 kırdırılır belki. Zorlanırız, kıramayız ama dişimizi sıkarız, yıllarımızı doldururuz. Özelleştirmenin böyle olduğunu bilmiyorduk.

Alkollü içkiler kapandı, sigara fabrikası da kapanırsa yaprak tütün olur mu? Buranın da kapanacağının farkında değil miydiniz? Oralarda eylemler yapılırken katıldınız mı? Sendikanın o zamanlar eylemleri birleştirme çalışması oldu mu?

Tabii sendikanın eylemlerin birleştirilmemesinde çok payı vardı. Aslında kendi iş yerlerinde duyarsız kalmadı. Yemek boykotu yapıldı, işyerini terk etmedik. Sigara fabrikası satıldığında kıştı, Bitlis'e gidildi. Ayrıca Malatya'da da eylemler olduğunda desteğe gittik. Samsun özelleştirildiğinde Ankara'ya geldik. Elimizden geleni yaptık. Ama tabii bu hükümete Türk-İş'e kalmıştı biraz. Şuna benziyor; bir öğretmen mi suçludur yoksa öğrenci mi? En çok eğitimde konuşulur ya. Öğretmen ne için öğretmen olur? Çocuğu eğitmek için. Biz orada öyleydik. Bizi örgütlemeleri, broşür dağıtmaları lazımdı. Bu iş yerleri özelleşirse böyle olur, tehlikeleri böyledir diye anlatmaları gerekiyordu. İlk işe girdiğimizde çok dergi dağıtılırdı. Konferanslar olurmuş. Son birkaç yıldır TEKEL'le ilgili hiçbir şey dağıtılmadı.

Eylemin ilk günü burada mıydınız?

Yok, ilk günlerde yoktum. Aslında sendikaya tepkiliydik. Neden her şey bittikten sonra bize "Gelin eylem yapın" diyorlar? Kızgın olmamıza rağmen gelecektik, bazı sorunlar araya girdiği için gelemedim. Televizyonun karşısından ayrılamadık. 17 Ocak'ta miting vardı ona geldim. Bizim işyerimiz o arada çalışıyordu, tekrar gittim. En son 31 Aralık'ta işyeri kapanınca geldim ve 33 günden beri buradayım.

Çalışırken kadın olduğunuz için ayrımcılığa uğradınız mı?

Çok… Şimdi bile yine ayrımcılık. Erkek arkadaşlar 4-5 ay daha çalışacaklar, bizi hemen çıkarttılar. İş yaparken çok ayrımcılık oldu.

Erkekler kamyon yükledikten sonra "işim bitti" deyip evlerine gidiyorlardı ya da bir işleri olunca kolayca çıkabiliyorlardı, ama bizim işimiz olduğunda bu çok zordu.

İşletme içinde yaşadığınız sorunları konuşuyor muydunuz sendikayla?

Tabi ki; son yıllarda yüz yüze gelmemeye, konuşmamaya özen gösterdim. 2002'de bizim erkek arkadaşlar kadro aldı; ben alamadım. 93-98 bayan arkadaşlar da alamadı, ama 93-98 erkekler aldı. Biz bayan olarak 160 kişiydik, onlar 500-600 kişiydi.

160 bayanın tamamı bu eyleme katıldı mı?

Gidiş gelişler oldu. Bazı bayan arkadaşlarımız tepki amaçlı gelmedi.

Kime tepki?

"TEKEL bitti ondan sonra eylem yapıyorlar" diye sendikaya tepkililer.

Buraya, sizi desteklemek için parlamentoda grubu olmayan partiler, öğrenci gençlik, solcu ve sosyalist gruplar geldi. Bu eylemin sürmesinde onların etkisi neydi?

Çok, ben onların heyecanını gördüğüm için kaldım...

Bu eylemde zaman zaman işçi sendikayla da karşı karşıya geldi.

Zaten işçi ile sendikanın birbirlerine bakış açıları çok farklıydı. İşyerinde de öyleydi aslında. İşçiler son zamanlarda sendikalara güvenini kaybetti. Güvenmemekte de haklıydı. O kadar işyeri 2001'den beri özelleşirken sendika ne yaptı? 720 işyeri özelleşmiş. Neden bu 720 işyeri özelleşiyor, sebebi ne, faydası olur mu? Türkiye'ye olmadı.

Bu soruları sendikaya sordunuz mu?

Sorsam ne sormasam ne! Belli, göz önünde her şey. Hani derler ya görünen köy kılavuz istemez; 11 yıldır biliyorduk zaten.

Sendikaya kararlar aldırmaya çalıştınız. Bunda başarılı oldunuz mu?

Zaten buradaki 78 günlük kararlar işçilerin çabalarıydı. Türk-İş'in çabası değildi.

Eyleme çok destek geldi, sizi en çok etkileyen destek neydi?

En çok öğrencilerin desteği etkiledi beni. Onlar daha çocuk, anne baba parasıyla okumuş bir yerlere gelmiş. Ama bazı şeyleri kazanmanın, hayatın ne kadar zor olduğunun farkındalar.

4-C'ye başvuru 8 ay uzatıldı.

O zaten daha önce herkese verilen bir şey, önce havuza alınıp sonra kurumlara veriliyordu. Yeni bir şey, bir ayrıcalık değil.

Eylem bundan sonra nasıl devam eder, ya da nasıl devam etmesini istersiniz?

Bu bize bağlı değil; hükümetin kararına, sendikanın söylediğine bağlı. Bana kalsa, TEKEL bu duruma gelmeden direniş yapardık.

Bazı arkadaşlarınız çadırların sökülmesini doğru bulmuyor, siz ne düşünüyorsunuz?

Ben de doğru bulmuyorum, geçen toplantıda sembolik olarak iki çadırın kalmasını önermiştik.

Burada kalmayı düşünenler var, siz düşünüyor musunuz?

Bilmiyorum, kalmayacağım; sonra döner miyim dönmez miyim onu da bilmiyorum. 2001'den beri bu işin içindeyim. Ne var ne yok biliyorum, nasıl yalan söylüyorlar, nelere göz yumuyorlar. Düşün biz üretim işçisiyiz, 15'ine kadar çalıştık, hatta denkleri fazla fazla yaptık, depoları doldurduk. Başbakan kalkıp "Onlar yan gelip yattı" diyorsa bizim diyecek bir şeyimiz yok. Sümerbank'ta da aynı oyun oynandı. Benim akrabam orda çalışıyordu. Orada da önce işler yavaşlatıldı; sonra da durduruldu. "Burası zarar ediyor" demişlerdi onlara da. Halbuki Sümerbank'ın kumaşları ne kadar kaliteliydi. Sümerbank malıysa alalım diyorduk. Şimdi görüyorsunuz üzerimizdeki giysilerin boyaları, kumaşlar kalitesiz. TEKEL'i de sattılar, bitirdiler. Amerika'dan gelen tütünün ne olduğu belli değil, sigara içenler bunu söylüyorlar. Ben artık TEKEL'de dönen kara bulutların ne demek olduğunu biliyorum. Türkiye'yi de aslında bir bütün olarak düşününce ne kara bulutlar döndüğünün az ya da çok farkına varıyorum. Son yıllarda ekonomi haberlerini çok okudum. İMF

nedir? Ne yapmak istiyor? İşte 3. dünya ülkeleri üzerinde uyguladığı yıldırma politikaları bu konularda az çok bir şeyler öğreniyordum.

Nereden öğreniyordunuz bunları?

Sürekli gazetelerin ekonomi sayfalarını okuyordum...

Öğrenim durumunuz ne?

Ortaokul terk.

Daha önce böyle bir eyleme katılmış mıydınız?

Katılmamıştım.

Eylemin bu kadar süreceğini düşünmüş müydünüz?

Kesinlikle düşünmemiştim, daha önce İstanbul'a, Ankara'ya gidip yarım gün kalıp dönüyorduk.

Dün akşam havai fişekler patlatıldı Danıştay kararından sonra. Açıklamalar yapıldı, şimdi de çadırlar sökülüyor. Bunu 78 günün ara finali olarak mı değerlendirelim?

Onu zaman gösterir. Yalnız 4-C'nin uzatılmasıydı, başka bir anlamı yoktur. Bu bizim mi zaferimiz, Danıştay'ın mı kararıydı bilmiyorum. Bizim sıkıştırmamız, direnişimiz Danıştay'ı etkilemiştir belki de. Biz böyle direnmeseydik, Danıştay böyle bir karar verir miydi, bilmiyorum.

İşini kaybetmek ne demek?

Bir kadın olarak işini kaybetmek ne demek onu yaşayan bilir ancak. Hele de on yedi yıl TEKEL gibi bir kurumda çalışmışsan. TEKEL, devletin kurumuydu; güvendiğimiz bir yerdi. Şimdi onun dışında kalmak çok zor.

İşçi kadın olmak nasıl rahatlık sağlıyordu?

İstediğim yere gidebiliyordum, kendime güvenim vardı, ayaklarım üzerinde durabiliyordum. Aybaşında çalıştığımın karşılığını az da olsa alıyordum.

Eyleminiz neden bu kadar ilgi gördü?

İnsanların canına tak etti, herkes kendinden bir şeyler buldu. Herkes haksızlığa uğruyordu ama ifade edecek bir yer bulamıyorlardı.

Herkes köylü tabanından geldiği, şehirlere göç etmek zorunda kaldığı için TEKEL'in ne olduğunu biliyor. Herkesin yüreği yanmıştı. Türkiye ve dünya küreselleştikçe her yerde oluyor böyle şeyler. Türkiye'de biraz farklı oluyor. Bu özelleştirme Avrupa ülkesinde olsaydı, insanlar direk sokağa atılmayacaktı. 20 yıllık üretimden sonra insanların hayat şartlarını düzelteceğine daha alt standartlara çekmeyecekti. Biliyor aslında bu insanların 4-C'ye gitmeyeceklerini. Gidince nasıl perişan, nasıl rezil olacaklar. Düşünün Adıyaman'da bir iş bulmuşsun, çalışıyorsun. "Git Şuraya" diyor sana ve 700 TL maaş veriyor. Kiraya mı, bakıcıya mı, dershaneye mi vereceksin? Tayyip biliyor aslında. İnsanların gözünde bir tür kendini aklıyor. Ben işten

atmadım onlar çıktı; AKP'nin yaptığı bu. Yarın okullar özelleşecek, herkes onun için ilgilendi, destek verdi.

Burada bir açılım yaptık dediniz. Nedir buranın açılımı?

Tayyip'in söylediğine bakılırsa insanlar burada bir araya gelip birilerini dövecek, kıracak, dökecek, laf söyleyecek. Herkes birbirine düşman. Burada böyle bir şey olmadı. MHP'lisi, CHP'lisi HADEP'lisi, Kürt'ü, Çerkez'i vardı. Hepimiz burada birbirimize kenetlendik; konuştuk, sohbet ettik, birbirimize bağlandık.

Burada direnişçi işçi kadın olmak sizin hayatınızda neleri değiştirdi?

Burada yaşarken TEKEL'i anlatmak istiyordum. Söyledikleri gibi değildi. Kâr eden bir kuruluştu. Bundan sonraki özelleştirmeler için de aynı şey söz konusu. Diyecekler ki "Bu işyeri zarar etti." Halbuki hiç öyle değil, bize daha önce söyleniyordu. Biz inanıyorduk belki ama bundan sonra kesinlikle inanmayacağım.

Demeçler verdiniz gazetelere ve TV'lere. Daha önce bunları yapabileceğinizi düşünüyor muydunuz?

Hayır, kesinlikle düşünmüyordum.

Bu gün 78. gün. Çadırlar söküldü ve ayrılıyorsunuz.

Yalnız bir rüya, bir hayal gibi. Hiç olmamış gibi, bilmiyorum yani. Tekrar başa dönmek isterdim; 17 yıl önce nasıl TEKEL'e girmişsem o zamanki gibi olmak isterdim. Tüm bunları yaşamak istemezdim. 11 yıllık acıyı çekmek istemezdim. İnsanları tanımak güzel bir şey; onların neşesini, sevincini, mücadelesini görmek güzel bir şey, ama kendi adımıza böyle bir sonla bitmesi bizim için hüzünlüdür.

Mücadele bitti mi?

Bitmedi ama benim açımdan böyle çadırların hepsinin hemen yıkılması çok üzücü. Aslında böyle söz verilmemişti bize. Biz böyle dememiştik. Bir iki tane sembolik kalacaktı. Daha sonra buraya gelecektik. Çadırların yanına. Bilmiyorum… Artık hiçbir şey bilemiyorum… Artık düşünemiyorum.

Bu eylemin sloganı neydi sizce?

4-C'ye imza atmayacağız.

AKP'YE CEVAP VERELİM DEDİK GELİN TEKEL'E DESTEK VERİN DEMEDİK!

Türkiye Askar

İşe girdiğiniz ilk günü hatırlıyor musunuz?

Evet hatırlıyorum. Özal zamanında ve rant olsun diye aldılar bizi işe. Bildiğiniz gibi özelleşme 87'de başladı. Özelleştirmeler başlamışken milletvekillikleri Meclis'te çoğunluğu sağlamak, Güneydoğu'daki ağaları toplamak için TEKEL'i açtı. TEKEL açıldığında da özelleştirme yasası kapsamındaydı. Güneydoğu halkını kazanmak içindi. Biz girdiğimiz gün bile TEKEL kapanacak psikolojisiyle çalıştık, yaşayınca anladım. O yılı öyle atlattık.

İşe girdiğinizde kaç yaşındaydınız?

16 yaşındaydım, Batman'da başladım. O zaman asgari ücretle çalıştım. Hatta çok ağlardım arkadaşlarımın maaşı niye benimkinden fazla diye. Akıl edemiyordum asgari ücrete. 18'e girinceye kadar benim param hep azdı. Babam da işsiz olduğu için bazen üstünü tamamlayamazdı. Zaten babam işsiz, kardeşler işsiz, 9 kardeşime ben baktım.

Çocuk işçi olmak?

Çok zor ya! Babam 12 Eylül mağdurlarından, TPAO'da genel müdürdü. İşten atılıp, aslında işten de atılmadı, daha kötüsü, ceza olarak onu, bir solcuyu, din ahlak hocası olarak atadılar. Adam gurur yaptı ve o işi de yapmadı; yapamadı daha doğrusu. İnançlarına tersti çünkü. Ondan sonra kardeşim kayboldu. Newroz'da ateş yakmış diye tutuklayacaklardı. Aileden iki kişi kaybolunca çalışmak zorunda kaldım. Annemin diploması yoktu. TEKEL açılacak dedikoduları vardı. Annem beni kolumdan tutup İşçi Bulma Kurumu'na götürmüş. Ben sadece şunu hatırlıyorum; müdür benim elimden tutup, pencereye kadar götürüp anneme –bunu hatırlıyorum çok net– "Sen bu kızı TEKEL'e kaydediyorsun ama şu yedinci kattan aşağı atman TEKEL'e kaydetmenden daha tehlikesiz" dedi. Ben o gün onu anlamamıştım. Tabii daha sonra ciğerin gitmesi, bel fıtığının ortaya çıkması, astımın kronikleşmesi, sonra kemoterapi süreci yaşayınca anladım. Hastalığımın TEKEL'le ilgili olup olmadığını bilmiyorum, strese bağlı dedi doktorlar. TEKEL yedi bitirdi beni. Çocukluk yaşamadım, duygusal olarak beni yıktı. Halen de çocuk ruhluyum. Dün bile çocuklar gibi kaydıraktan kaydım. Gençliği bırak, siktir et, çocukluğumu yaşamadım ki! TEKEL'e girdim; 2,5 yıl sonra âdet oldum.

18 yaşında genç bir kız olarak TEKEL'de çalışmaya devam ettin, sonra?

TEKEL'de çalışmaya devam ettim. Bu sefer de ne yaptılar? Saçımı örttüler. "Kızlar çalışmaz, orospu olur" diye. Bizi zaten pencere dibinden, perdeyi çekerek izliyorlardı. "Aaa TEKEL'e gidiyorlar" diye. Sanki geneleve gidiyormuşuz gibi. Allahtan hemen evlendirmediler. Doğuda 14-15 yaşında evlendirirler. İhtiyaçları vardı da, 22 yaşına kadar durabildim. Sonra siyasi baskılar nedeniyle ailem İstanbul'a taşındı. Batman'da yalnız kalamam diye beni evlendirdiler. Karşı gelsem olmuyor, karşı gelmesem olmuyor. Öyle istenmeyen bir evlilik oldu. Sonra çocuk doğurttular. Ya çok zor.

Kemoterapiyi niye aldınız?

Sağ göğsüm kesilecek.

Kaç yaşındasınız?

38'e girdim Kasım'da.

Kaç yıllık işçisiniz?

16 yaşımda girdim ve 21 yıldır çalışıyorum. Yaşlandım. Bakma saçımın siyah göründüğüne, boyalı yoksa bembeyaz. Sadece kendimle barışık olayım diye boyatıyorum. Millete güzel görünmek için değil. Çünkü aynaya baktığımda kendimi sevmek istiyorum. Ben bireysel çıkarım için burada değilim. KPSS'ye girdim, 81 puan aldım, öğretmen olarak atanıyorum ama çocuklarım için buradayım.

Öğrenim durumunuz ne?

Okul öncesi eğitim, çocuk gelişimi.

Hem çalıştınız, hem okudunuz öyle mi?

2002'de baktım işler kötüye gidiyor. Eşim de özel sektörde çalışıyor, güvenlikçi. İki çocuğu doğurdum. TEKEL hiçbir zaman güvence olmadı, hani Başbakan diyor ya "Yan gelip yattılar"; hayır, kadroma güvenip hiç yan gelip yatmadım. Bazen bulaşık da yıkadım, çünkü yetmiyordu bu para İstanbul gibi bir yerde. Zaten 600 TL kira ödüyorum; faturaları saymasan bile. ÖSS'ye girdim, yüksek bir puan aldım, çocuk gelişimi okudum, bitirdim.

Hem işçilik yaptınız hem okudunuz.

Sabah işe gidiyordum; iki çocuk, küçüğü emziriyordum. Aynı sürede kemoterapi gördüm 3 aylık. Yani hem hasta, hem anne hem çalışan bir kadın… Sabahları iki çanta hazırlıyordum. Kıyafetleri ütüleyip çocukların her birini ayrı yuvaya bırakıyordum. Oradan Kadıköy'e gidiyordum. Saat 8'de orada olmam lazımdı, 4:20'de ders bitiyordu. Ara ara derslerde bile ağladığım oldu. Çünkü çocuğa süt veriyordum, loğusa dönemi. Onu anlatmak mümkün değil, insan resmen depresyona giriyor. Çocuğum ağladı mı? Kötü bir şey mi oldu? 4:20'de ders bitiyordu ve trene yetişiyordum. 1 saatlik yol gidiyordum, Cevizli'de inip çantaları bırakıp, üstümü değiştirip, çocuğu emziriyordum, giydiriyordum. Sonra kendi yuvama –TEKEL'e– gidiyordum. 1,5 saat benim yerime çalışmış arkadaşlar, siz oturun ben sizin yerinize çalışırım diyordum, mahcup olmayayım diye.

Peki ne iş yapıyordun?

Yuvada eğiticiydim. 11.30'da kart basıp işten çıkıyordum. Yürüyerek gidiyordum Cevizli'ye, taksi tutmuyordum, masraf olmasın diye. Günde 3 defa gidip geliyordum çünkü. Çocukları alıp 12'de eve yetişiyordum. Bu sefer yedir, içir, yıka, yatır ertesi güne çantalarını ayarla, yıkanmışları ütüle; yani o kadar hızlı bir hayatımız oldu ki hiç kimse, TEKEL işçisi yan gelip yattı demesin, çok zor şartlarda biz çocuk büyüttük.

Başa dönersek, özelleştirme uzun süredir vardı ve işe girerken de biliyorduk diyorsunuz.

Biliyorduk tabii.

Sendikanın bu süreçteki tutumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sendikalar kısır bir döngü. Güvenirsin birine, gerçekten adam gibi adam, dört dörtlük kişiliğinden taviz vermeyen bir insan dersin ama… Birçok defa ben de sendikacı olarak aday gösterildim. Niye aday olmadım biliyor musun? Acaba dedim, ben de onlar gibi bozulur muyum? Bozulmamak için yönetici olmayı kesinlikle reddettim. Çünkü en dürüst, canımı verdiğim insanlar bile o koltuğa geldikten sonra değişiyorlar. Bu süreci tekrar tekrar yaşadım 4-5 dönem. Yorulduk. Buraya sendikaya güvenip gelmedik ki. Tam tersi sendikadan habersiz Haliç'e gittik. İşte açılış vardı. Başbakanın orada bizi domuza benzetmesi bir sürü hakaretler bu sürece getirdi.

İstanbul'da işçilerin bir komitesi var mıydı TEKEL'de?

Komitemiz, hiçbir şeyimiz yoktu. 54 kişiydik. Sadece sendikamıza rica ettik. Ne olur gidelim, ne olur açılış var bir sesimizi duyuralım dedik.

Biz Yunus Başkana da dedik, sana güveniyoruz, senin kişiliğine güveniyoruz, şubeden şüphemiz yok ama yönetimdekilere güvenmiyoruz. Arkamızda ol, otobüs tutalım, gizli bir şekilde, kaç kişiysek gidelim, toplanalım. Biz birebir görüşüp konuşmak istiyoruz Başbakanla dedik. Biz sendikaları bildiğimiz için, Başbakanın samimiyetine güvenip gittik aslında, ama Başbakan onu protesto edeceğimizi düşünüp hakaret etmiş. Biz o zaman şok olduk, polis bizi kurtardı orada. Kasımpaşalılar yaka paça attılar bizi. Bir baktım yerdeyim. İyi ki denize atmamışlar, iskeleye fırlatmışlar bizi. Yunus Başkan bizimleydi. Şubeyi eleştiremiyoruz ki, şube yönetime uyuyor mu uymuyor mu, biz ne kadar tetiklersek tetikleyelim, ne kadar boşluğu doldurmaya çalışırsak çalışalım.

Yönetici dediğiniz genel merkez mi?

Genel merkez tabii ki. Şube Türkel'e, Türkel de Türk-İş'e, Kumlu'ya uyuyor.

Sonra bu eylemi örgütlediniz ve buraya geldiniz. Biraz o süreci konuşursak…

Hakaretlerden sonra biz domuz değiliz, yan gelip yatmadık, Ankara'ya gideceğiz dedik. Yunus da bunu onayladı. Biz diğer şubelerle, şube başkanlarıyla konuştuk. Tanıdıklarımızı aradık. Ben örneğin Diyarbakır, Batman ve İzmir'le konuştum.

İşçilerle mi konuştunuz, Şube yöneticileriyle mi?

Yöneticilerle konuştum çünkü ben hepsiyle samimiyim, tanıyorum, arkadaş-

larım, birebir konuştuğum insanlar. Millete karşı dedi ya "72 milyonun hakkını yedirmem, kasayı boşaltmam, siz gidin başkanlarımızla konuşun, sendikalarınızla halledin. İki yıl önce biz işi bitirdik. Dönün o konuşmalara bakın, hadi hadi" diye bir de elini salladı ya… Aslında biz hem sendikalara hem de hükümete hesap sormak için geldik buraya.

AKP'nin önündeki günden başlarsak orada neler oldu?

Ayın 14'ünde, bir gün önceden geldik biz. Arkadaşlar 15'inde geldi ama o gün, çok korkunç bir gündü. Polisler aslında, toplanmalarına izin vermeyelim, Ankara'nın girişini onlara zindan edelim düşüncesindeydiler. 10 dakikalık yol 7 saat oldu. Kimliklere el konuldu. Bahane arandı, otobüslere şoförlere. Otobüslerle giremezsiniz diyorlar, iniyoruz otobüslerden, yürümeye başlıyoruz buz gibi havada. Titriyoruz, kar yağıyor. Yorgan, battaniye, yük doldurmuşuz çantalara, Çünkü biz kalmak için gelmiştik. Eşyalarımızı sırtımızda… 200-250 metre gidiyoruz, bu defa "Hayır otobüslerle hareket edeceksiniz, yolu işgal ediyorsunuz" diyorlar. Olay çıksın, bizi coplasınlar, işçi bize karşı geldi deyip bizi içeri tıksınlar, bunu istediler. Bütün eziyeti yaptılar ama işçi el kaldırmadı. Tamam kardeşim, tamam memur bey, diye diye geldik. Polisler bizi kışkırttılar, kışkırttılar ama hiçbirimizden çıt çıkmadı. Çünkü biz burada birleşecektik. Neticede AKP merkezinin önüne geldik, orada gaz sıkmışlar. Ben orada yoktum. İlaç almıştım onun etkisiyle camide uykuya dalmışım.

Sonra bir arkadaş almış Pursaklar'a götürmüş. O geceyi ben orada geçirdim. Hiç tanımadığım bir insanın evine gittim. Yaa düşünebiliyor musun? Sabah geldiğimde dediler ki "AKP merkezinin önüne gidemezsiniz." Abdi İpekçi'ye girdiğimiz anda gaz sıkılması bir oldu. Neye uğradığımı bilmiyorum zaten. Niye gaz sıkılmış, ne olmuş bilmiyorum. Abdi İpekçi'deki ilk gazdan bahsediyorum. Ertesi gün ne oldu, kısacası işçileri dağıtmak istediler. AKP merkezindeki işçiler 4-5 saat yürüyerek bizim yanımıza geldiler. O süreci ben bilmiyorum. Biz Abdi İpekçi'de rehin tutulduk resmen. Polis çıkarmadı bizi, tuvalete bile gidemiyorduk. İkinci gazda biz biliyorduk saldıracaklarını ama şunu anlamadım, o kadar milletvekili varken bunu nasıl yaptılar ya? Milletvekili oradayken gaz sıkılır mı? Biliyorlardı reklam olacak. İşçiyi öldürselerdi o kadar medyatik olmazdı açık ve net.

Sonra Türk-İş'in önünde nasıl toplandınız?

Aslında toplanmadık. Oradan dağıtıldıktan sonra biz kaçmadık. 17-18 kişilik bir gruptuk, pazara girdik, pazarcılar bize yardım etti, destek verdi. Üstümüzü değiştirdiler, polis gelip dağıtmasın diye. İstanbul şubesi kaçmamış, oradaydı. Diğer şubelerden kimseyi göremedim. Yunus Başkanla karşılaştık. Arayayım sendikayı da arkadaşları bir yerde toplayalım dedik. Başkan dedi ki: "Türk-İş'e gideceğiz. Başka yere gitmeyeceğiz."

Ondan sonrasını beraber, artık ortaklaşa sürdürdük diyebiliriz, Ankara halkının yardımlarıyla. İstanbul'da olsa bu direnişi bu kadar uzun sürdüremezdik. Çünkü Ankara halkı gerçekten çok bilinçli. Duyarlı.

Bu eylem hem Türkiye'de hem de uluslararası boyutta ilgi gördü, destek gördü, etki yarattı. TEKEL eylemi kamuoyunda neden bu kadar ilgi gördü?

Diyorlar ya "TEKEL işçisi kazanacak." Hayır, biz kazandık. Niye biliyor musun? Burda, Türk-İş'in önünde örneğin bir Onuncu Yıl Marşı okunurken Diyarbakır'da PKK'den ceza almış bir insanın da Onuncu Yıl Marşı'na eşlik etmesi, ondan sonra ülkücülerin de onların marşlarına eşlik etmeleri benim için çok güzel bir şey. Tasvip edip etmememem önemli değil, karşı tarafa saygıdır.

Ve aynı saygıyı onlar da gösterdiler mi?

Gösterdiler, aynısını. Bir peşmerge oyunu, bir gerilla oyunu yasaktır Türkiye'de. Ama Rize'nin Ordu'nun bu oyunları oynaması çok güzel. Bir Güneydoğulu işte halay çekerken horonun sırası geldiğinde de horonu bırakmaması bir saygıdır. Muşlu bir arkadaşımızın iki çocuğu gerillada ikisi de şehit olmuş, Diyarbakır çadırında; bir baktım Trabzonspor'un şapkası, beresi, eldiveni filan onları takıyor. Dedim ki onu nerden buldun? "Rizeli, Ordulu arkadaşlarım memlekete gidince bana fındık işte bunları bir sürü yöresel eşya getirmişler. Ben de onlara otlu peynir getireceğim," dedi. İki gün görmeseler birbirlerine telefon üzerine telefon ediyorlar, "Arkadaşım çabuk gel, sıkıldık burada," diye. Tabanda sorun yok. Türk-Kürt Alevi-Sünni diye bir şey yok. Kardeşlik, eşitlik var. Bunu halk olarak anladık.

Peki yani bunlar bu eylemin açılım boyutuyla ilgili.

İkincisi gerçekten ekmek paramızın elimizden gitmesi. Yani bir maaş için ya da ekstra bir şey almak için, sadaka istemek için gelmedik. Başımız dik. Dedik ki elimizden hiçbir hakkımızı alamazsın. Düne kadar AKP hükümetine kimse baş kaldıramadı. Yani bana sorarsan ilk defa baş kaldıran bizler olduk. Cesaretimiz için bu millet yanımızda oldu. Biz baş kaldırdığımız için, bugün bize hak bile verilse biz biliyoruz ki AKP hükümeti bizi bacağımızdan asmaktan beter edecek. 4-B'ye verse bile "Şu işçileri sıkın, en pis yerlerde çalıştırın, kölelik yaptırın" diyecek ve tek tek bizi disiplin cezaları ile eleyecek. Gerekirse tazminatımıza el koyacak. Bireysel olarak kaybetmiş olabiliriz, Ama Türkiye kazanacak. Biz aslında AKP'ye değil, IMF ye baş kaldırdık.

Yani bugün AKP değil CHP de gelse MHP de gelse aynı şeyi yapacak, özelleştirmeyi devreye sokacak. Yalan söylüyorlar. İşçi bunun farkında, bilincinde. Belki çok güzel sözler, edemeyiz ama biz emekten geliyoruz.

78 gündür burada, kimi TEKEL mahallesi dedi, birçoğumuz çadır kent diyoruz, bir hayat kurdunuz. Günlük hayattan, evinizdeki, sokaktaki, işyerindeki hayattan çadır kentin farkı nedir?

Bence baş kaldırma yeridir. Bir defa birbirimizi koruyup kollama ön plana çıktı. Bunu fark ettik. Hepsine başka bir boyuttan bakıyorum. Hani kadın hakları diyoruz ya ben özellikle erkeklerden nefret ediyordum. Güneydoğu'da kadınlar çok eziliyor ya, bende feministlik artık ön plandaydı. Bunu burada yendim. Yok ya, öyle bir şey yok, eğer bayan kendini koruyup kollayabiliyorsa erkek onun hakkına zaten saygı gösteriyor. Tam tersi erkek artık hak aramaktadır. Kadın hakkı diye diye, erkeklere hak kalmadı. Biz burada eşitliği, kardeşliği, saygıyı, birbirimizi korumayı öğrendik. İstanbul'dan 27 bayan 300 erkek buradaydı. Her dört erkek bir bayandan sorumluy-

du. O bayan nereye gitti, koruyup kollayacak. Beden gücü anlamında tabii. Çünkü bizim korunmaya ihtiyacımız yok, en basit bir olayda hazırdık savunmaya. Savunmamızı kardeşçe yapıyorduk. Saldırı değil, kendimizi koruma amaçlı. Biz burada kadın-erkek eşitliğini öğrendik. Erkeklerin kaba olmadığını, kabadayı olmadıklarını. Harb-İş'te kalıyorduk İstanbul şubesi olarak. Biz Harp-İş'te ne artıyorsa izin alarak diyorduk ki arkadaşlarımıza götürebilir miyiz, çünkü erkek arkadaşlarımız mağdurdu. Biz orada yıkanabiliyorduk, onlar yıkanmıyordu. Gelen yardımlar için de diyorduk ki, ne olur bayanlara gelmesin! İç çamaşır mı geliyor işte ne geliyorsa erkeklere gelsin, onların yıkama imkânı yok. Kullansınlar atsınlar.

Onun dışında neyi mi öğrendik? Ben ilk geldiğimde diyordum ki, acaba Trabzonlulara gidersem nasıl karşılarlar beni? 3 aya yakın oldu beraberiz, sanki 30 yıldır onlarla berabermişim gibiyim. Şimdi hepimiz bir yere dağılacağız ama dedik ki sendika olmasa da biz örgütlenip bu işi bitireceğiz. Herkesin telefonu herkeste var. Sendika bizi ayıramaz. Biz ülke olarak biriz.

Aynı zamanda sendika ile ne yapılacak onu ortaya çıkarmaya çalıştık. Sendikayı karşımıza almadan; kol kırılır yen içinde kalır anlayışıyla eksiklikleri tamamlamaya çalıştık. Örneğin mitingden sonra Türk-İş'i bastık. Siz eğer ciddi bir kararla çıkmazsanız sizi sandalyelere bağlayacağız, biz de ölüm orucuna gireceğiz dedik. Türkel delirdi, çıldırdı. "Kumlu'ya hakaret ederseniz, Kumlu satılmış derseniz istifa ederim" dedi. Bize söyledi, çıkmış bir de dışarda toplantı yapmış. Bizim 4-5 saatlik direnmemizden sonra genel eylem kararı çıktı.

Burada bir komite var mıydı?

Komiteye cesaret edemediler. Sendikayı kimse karşısına almak istemedi. Biz bir komite kurduk. Her şubeden 2 kişiyi kattık. İşte toplantı yaptık. Sayımız azaldı azaldı baktık 11'e düştü. O zaman bunun bir anlamı yok ki. Millet çekildi.

Burada bir ekip vardı komite gibi çalışan benim gözlediğim kadarıyla.

Evet, Adana'dan da 2 arkadaşımız vardı. Onlar da her zaman yanımızda oldu ama sayı olarak İzmir, Diyarbakır, İstanbul şubesi aslında bu üç şube işçi sendika ilişkisinde sendikaya karşı eylem süresince bir muhalefet de örgütlediler.

Eylem devam ederken arkadaşınızı kaybettiniz.

Ben yoktum o gün burada. Ben Eskişehir, Kocaeli il il dolaşıyordum; Çünkü işçilerin dışında halka da anlatmamız gerekiyordu neden burada olduğumuzu ve ne istediğimizi. Basın yanlı; biz Erdoğan'la yarışıyorduk, onun yalanlarını açığa çıkartmamız gerekiyordu. Adamı yalan makinesine bağlasan biz kaybedeceğiz. O kadar güzel inanarak yalan söylüyor ki, bir an düşündüm dedim ki ben TEKEL işçisi değil miyim? İstanbul şubesi olarak 5 kişi dolaştık. Gebze'de Organize Sanayi'ye, Tuzla'ya, Kocaeli'ye, İzmit'e uğradık. Üniversitelerde gerçekten duyarlı bir kesim vardı. Merkezde açıklama yaptık, Gebze gibi bir yerde. İnsanlar alkışladı bizi. Tamam katılmadılar ama biz yuhalamalarını bekliyorduk, Gebze AKP'nin merkezi ama demek ki AKP'nin tabanı bile gitmiş. Gebze'de iki saat slogan ata ata, AKP'yi rencide ede ede yürüdük. Her gittiğimiz yerde bir basın açıklaması yaptık ve gelin

birleşelim, güçlenelim, AKP'ye cevap verelim dedik. Gelin TEKEL'e destek verin demedik.

Kocaeli'de de yerel gazetelere, radyoya çıktık, Üniversiteye gittik, seminerler düzenlendi onlara katıldık. Eskişehir'de çok müthiş bir kalabalık, destek vardı. Sadece solcular değil sağcılar da katılmıştı. Gurur verici bir şeydi. Yıkıldı ortalık. Seminerler, konferanslar…Üniversitede ne dediler bize biliyor musun? "Bize kalsa işçileri, emekçileri uygulama derslerine koymak isteriz." Oradan Bursa'ya, Bursa'dan Yalova'ya gittik. İlk defa solu yan yana getirdik, Dedik ki, amacımız bir ama araçlar farklı. Bu süreçte birbirinizi eleştirmeyin, yan yana gelin. İşte şu örgüt, bu parti, bilmem ne grubu bizi bunlarla muhatap etmeyin, çünkü biz hepimiz bu saatte eşit olmak istiyoruz. Bunu da yaptık aslında, illeri birleştirdik. Yan yana gelmeyen gruplar aynı otobüste, tokalaşıp öpüşüp koklaştılar. Bizim sayemizde.

17 Ocak'ta miting, 4 Şubat'ta grev, 20 Şubat'ta oturma eylemi oldu. Konfederasyonlar birtakım kararlar aldılar. AKP'ye yürüyüşler oldu. Bu eylemler TEKEL işçisinin eylemine uygun muydu, yeni bir ivme kazandırdı mı?

Yetersiz, onlar da taraf tutmak zorundaydı ya hükümetin ya da işçinin yanında olacaklardı. Formalite icabı yanımızda oldular, tepki toplamamak için, bu kadar basit.

Çadırlardaki işçi sayısı giderek azalmaya mı başladı?

İnsanlar yoruluyor; elbette gidip gelecekler, bu sayının azaldığı anlamına gelmiyor. Birçok kişinin iş hakkı feshedildi, maddi açıdan da zorlanıyor insanlar. Ceplerinde para yok ki gidip çay içsinler. Adam iki aydır çalışmıyor, rapor, ücretsiz izin alıyor. Arada gidip çalışacak. Çalışanların rapor sorunu, izin sorunu var.

Türkiye'yi solcuları birleştirdiniz, destek aldınız ama TEKEL işçilerini toplayamadınız buraya; sorumlusu sendikacılar mı işçiler mi?

İşçiler de suçlu sendikacılar da. Ama sendikacıları kim başa getiriyor? Biz değil mi? Onları kontrol edebilme, denetleme bizim elimizde olmalı diye düşünüyorum.

Türkel istifa etti. Neden?

Konfederasyonlar toplantısından genel grev kararı yaptırımı olan kararlar çıksın diye mitingden sonra Türk-İş'i basmıştık ve "Kumlu istifa" sloganı atmıştık. O zaman "Kumlu istifa sloganı atmayın, atarsanız –yemin etti çünkü namus şeref üzerine– istifa ederim" demişti. Geçen yine arkadaşlar Kumlu istifa sloganını atınca istifa etmiştir. Madalyonun görünen yüzü. Diğer tarafı ise bence kendi çıkarları için. Paylaşamadıkları şeyler var ama şimdi oralara girmek istemiyorum.

Bu eylemin sloganı ne?

Ölmek var, dönmek yok.

Çadırlar söküldü bugün. 78 günlük eylemde birinci perde kapandı desek. Sonrası nasıl olur?

En azından sembolik olarak iki çadır kalabilirdi. Bizim önerimiz buydu İstan-

bul şubesi olarak. Yunus Başkana, sana güveniyoruz, içeri girmeyelim sen gereken mücadeleyi ver, diğer şube başkanlarıyla da konuş, yanına al onları dedik. Bizim amacımız şuydu: Eylem burada başladı. Onun için sembolik olarak, dönüşümlü olarak 20'şerli 15'erli gruplar burada Türk-İş'in gözünde çıban olarak kalmalıydık. Hem Türk-İş baskılansın, korksun hem de diğer arkadaşlara da örnek olalım. Eylemimiz devam ediyor. Biz Danıştay kararı için beklemedik ki… 4-C'yi iyileştirmek için gelmedik. Biz ölmek var, dönmek yok dedik. Gerçekten millet nasıl demiş ona şaşırıyorum. Ben geçekten canımı vermek için vardım. Dün son noktaymış. Danıştay'da olumsuz bir karar çıksın herkes 4-C'ye başvuracakmış. Yani ne kadar korkunç bir düşünce! Koskoca İstanbul çadırı biz 4 kişi başvurmayacağız dedi. Aç kalsam, kendime ve iki çocuğuma sıkarım ama 4-C'ye gitmeyeceğim. 3 aydır onlara karşı söylemediğimiz laf kalmadı. Eğer 4-C'ye gidersem o lafların hepsini kendime saymış olurum. Kendime saygım olmaz.

Biz niye buraya geldik? Sadece özlük haklarımız için değil, dedik ki gelecek nesil için, 4-C ve IMF'nin direttiği politikaya karşı gelelim. Zarar verebildiğimiz kadar verelim. Mesele AKP'de değil. İşçi bunun bilincinde. 84'te kota sistemi çıktı, 87'de özelleştirme devreye girdi. Özelleştirme yasaları var ama işçiyi koruyan hiçbir yasa yok. IMF'nin dayattığı yasalar var. O sendikalar hadi satılıktı diyelim; peki büyüklerimiz neredeydi sorusuna cevap arıyorum. 20 yıl sonra da bu sorularla biz muhatap olmayalım diye buradayım ben. Yani çocuklarımın diploması çantada ya da duvarda kalmasın. Çalışabilecekleri bir iş sahası kalsın diye ben buradaydım, sadece kendi özlük hakkım için değil. Ben zaten TEKEL'e güvenmiyordum. İlk girdiğim günden beri özelleşti, özelleşecek deniliyordu.

4-C için gelmemiştik. Danıştay'ı bekliyormuş millet gidip imza atmak için. Son dakikaya kadar bekleyeceğiz. Bu ne demek? Amalarla başlayan cümleler… 1 Nisan şakası gibi geliyor. Gerçekten çadırlar sökülecek denildi. Tümü sökülmemeliydi çadırların. Yaratıcıyız her şeyi yapardık. Türk-İş'i rahat bırakmamak için de olsa burada olmamız lazımdı.

Öfkeli bakıyorsunuz meseleye. Şimdi 8 aylık bir süre kazandınız, bunu mücadele için bir süre haline getiremez misiniz?

Nasıl getireceğiz? Sendika köstekliyor, ne yapabiliriz? Bu işi meşrulaştırmak için bir şeyin olması lazım.

Bu eylem bitti mi diyorsunuz?

Şu anki ruh halime göre bilmiyorum, cevap vermeyeyim. Herhalde direnirim yine. Ben pes etmeyen bir insanım.

TÜRKİYE'DE DEMOKRASİNİN EN İYİ İŞLETİLDİĞİ YERLER SENDİKALARDIR!

Mustafa Türkel

Türkiye'de özelleştirme süreçleri yaşanırken sendikalar özelleştirmenin geleceği noktayı gördüler mi? Özellikle işçileri yeterince bilgilendirdiler mi? İşçiler özelleştirmeler sonucunda işsiz kalacaklarını, daha kötü koşullarda çalışacaklarını sizce algılayabildiler mi? Yeterli çalışma yapılabildi mi sendikal cepheden sizce?

Rahmetli Özal döneminde taşeronlaştırma ile başlayan süreçtir. Sendikaların o dönemdeki önderleri özelleştirmede kafa karışıklığı yaşadılar. Birtakım sendika başkanları özelleştirmenin iyi sonuçlar getirebileceğini, birtakımı ise işsizlik getirebileceğini söylüyorlardı. O dönem, 89 bahar eylemlerini biz organize ediyoruz. Ben teknik okul mezunuyum. O dönemde, yaklaşık 8 yıllık işçiyim, asgari ücretle çalışıyorum. Asgari ücretin altında kalan bir sözleşme yapılıyor, canımızın yandığı, bıçağın kemiğe dayandığı bir süreç. Yönetimde de değildik, biz muhalif gruptuk. Şubenin başkanı, genel yönetimimiz bu eylemlere karşıyken biz, bahar eylemlerini TEKEL'de de organize ettik.

Tokat sigara fabrikasında çalışıyordum ve ondan sonraki süreçte sendikadan ihraç edildim. Sendikadan ihraç edilmiş ama demokratik yolları kullanarak o sendikanın genel başkanı olmuş birisiyim. Türkiye'de değil dünyada bir ilktir.

Dönersek soruya işçilere yeterince anlatıldı mı?

Oraya geliyorum. Özelleştirmeler konusunda hem genel olarak Türkiye'de hem de TEKEL'de geçmişte çok önemli hatalar yapıldı, ama şunu kabul etmek gerekir ki, TEKGIDA-İŞ diğer sendikalara göre özelleştirmeye karşı mücadelede zigzaglar yapmadı. 90'larda Akhisar sigara fabrikası ile Maltepe markası birleştirilerek satışa çıkarıldığında, TEKGIDA-İŞ o gün tavrını koydu. Sonra 97'de Tokat sigara fabrikasını ve Ambalaj sigara fabrikasını özelleştirmeye çıkardıklarında, 40 günlük mücadelenin sonucunda özelleştirmeden vazgeçirdik hükümeti. TEKGIDA-İŞ Sendikası, kimi sendikalarımızdan ayrı durmuştur. Bizden önceki yönetimler daha pasif, hükümetle ilişkilerini iyi tutarak, lobicilik anlayışını öne çıkartan yol arayışı içinde olmuşlardır. O dönemde aşağıdan bizim çok net bir tutumumuz vardı. Bu, felakete götürecek bir süreçtir diyorduk.

Az önce, sendikal yapılar özelleştirmenin sonuçlarını çok görmediler, kimi sendikacılar özelleştirmenin memleket hayrına olacağını da düşündüler, düşünmenin ötesinde bunu da propaganda ettiler ama biz bunun farkındaydık, dediniz. Sizce bu farkındalık TEKEL işçisine sizin ifade ettiğiniz netlikte aktarılabildi mi?

Bu konuda net ifadeler kullanacağım. Çok net evet. Göreve başladığımdan beri TEKEL'e ait bütün işletmeleri ve Türkiye'yi karış karış gezdim, üreticilerle işbirliği içerisinde bölgesel konferanslar yaptık. Özelleştirmenin ne tür bir felaket olacağını anlattık, hem üretici hem de çalışanlarımızın karşı karşıya olacağı sonuçlar bakımından halkı bilgilendirdik. Ancak şunu kabul etmek gerekir ki, bizim çalışanlarımızda sınıf bilinci uzun yıllar ihmal edilmiş, yeterince oluşmamıştır. Sendikalar haksız yere eleştirilmiştir. Aynayı toplum bir türlü kendine tutmamıştır. Beni seçenlerin, aynadaki yansımasıyım ben. Beni seçmişse insanlar, benim mücadele çizgimde etkili oluyorlar. Ben biraz da onların aynaya düşen izdüşümüyüm. İnsanlarımız kendilerine mitler yaratarak mücadeleyi daha kolayca sürdürmek istiyorlar. "Biz seçeriz ama yanlış bir şey varsa müdahale ederiz" deme hakkını kullanmıyorlar. Denetim yapısını kurmuyorlar, siyasal yapıda da sendikal yapıda da. Biz seçeriz ama yanlış bir şey varsa müdahale ederiz deme hakkını kullanmıyorlar. Özelleştirmelerde de bazı sendikalarımız iyi mücadele etmişlerdir.

İsim verirsek...

TEKGIDA-İŞ, Petrol-İş, geçmişte Basın-İş… Bu sendikalarımızın dışında çoğu sendikamız başkanlar kurulunda, özelleştirmeyi savundular mesela. Türkiye Maden-İş Sendikası'nın bir sayın başkanı vardı, şimdiki de ondan farklı değil; "Özelleştirilecekse özelleştirilecek. Bu dünyanın gerçeği, bundan kaçamazsınız" diyebilmişti. Bu kadar paldır küldür giden, neyin temsilciliğini yaptığının farkında olmayan arkadaşlarımız da var maalesef.

Sendika-İşçi ilişkisine dair söylediklerinize dönersek; "Ben seçildim ve işçinin görüntüsüyüm," dediniz. Evet bir anlamda belki böyle bir gerçeklik var ama başka bir şey de var. Bunun farkında olan sendika yöneticilerinin işçiye, "Senin örgütünü denetleme görevin ve sorumluluğun var, bunu kullanmalısın" demesi gerekmiyor mu? Bunu anlatma sorumluluğu yok mudur sendika yöneticilerinin?

Var, anlatıyoruz. Şunu söylemek istiyorum, biz bütün hesaplarımızı kamuoyuna açtık, yetmedi web sitesine bütün bilançomuzu koyuyoruz. Türkiye'nin neresinde bu sendikaya aidat ödeyen bir işçi kamu adına görev yapan bir insan varsa, muhasebemizin bütün evrakları ardına kadar açık. Gelip denetleme hakları vardır. Türkiye'de TEKGIDA-İŞ sendikası gibi demokratik yapının işlediği bir ikinci sendika tanımam, bu kadar iddialı konuşuyorum. Bunun örneği benim; sıradan bir insan, ihraç edilmiş, demokratik yolları kullanmış ve teşkilatın başına oturmuşsam, haksızlığa karşı bu kadar mücadele ederken başkalarının bir şekilde haksızlıklarla karşı karşıya kalmasına asla izin vermeyiz.

Şimdi insanlarımız kendi işyerlerinin delege seçimlerine girip seçilememişlerse kendi egosunu tatmin etmek için her şeye karşı olurlar. Hayatımızda bunlar da vardır. Ama biz onlara bakamayız. TEKEL işçisinin 12 bin kişilik potansiyeli var. Bir mücadeleye girmişsiniz. Bu mücadele özelleştirmelere karşı ağır bedeller ödeyecek hale gelmiş. 12 bin kişi içersinde 50 tane 100 tane insanın 12 bin kişilik gücü kendi iradesinin doğrultusunda yönlendirmesine evet diyemezsiniz, bu anti-demokratiktir. Yani onu da dinlerim ben sendikacı olarak, onun da önerilerini alırız ki bu

eylem süresince hep bunu yaptık. Hatta bir adım ötesi, dışarıda örgütlerimizle de oturduk, önerilerini aldık. Çoğu zaman da yararlandık.

Örgütler dediğiniz?

Derneklerden, gençlik örgütlerinden bahsediyorum. Adını bile duymadığımız gruplar 13 kişilik bir platform oluşturmuşlar. Onlarla bile toplantı yaptık. Ne istiyorsunuz, bizde neyi eksik gördünüz söyleyin dedik. Ciddi anlamda eleştiriler geldi. Dinledik, eleştirilerini aldık, biz kendimiz gözden geçireceğiz dedik. Biz de onlara, burada 50 yaşında insanlar var, üniversite öğrencisindeki davranışları bunlardan beklemeyin. Bunlarda bir sınıf bilinci oluşmuş değil. Bu işçiler dün özelleştirilen işletmelerde ses çıkarmayan işçiler. "Sigara fabrikaları gidiyorsa yaprak tütünler; içki fabrikaları gidiyorsa sigara fabrikaları duruyor" dedi. Oysa biri başladı, diğerini, sonra hepsini aldı götürdü. Fabrikaları giderken, biz gittiğimizde, mücadeleye girmeyen işçiler bu işçiler. Buradan bir mucize beklemeyin, dedik. Sendikal güç, tamam; birlikteliğimiz tamam, kararlılığımız çok önemli ama biz, bu işçi arkadaşları tanırız. Kimse buradan olağanüstü bir güç beklemesin. Yarın onları tatmin edecek bir olayla karşılaştığımızda ertesi gün kimse kalmaz burada. Bazen olması gerekenden fazla misyon da yüklendi buradaki işçilere, bize...

İşçiler ve sendika yöneticileri gibi bir ayrışma eylemin içinde de mi yaşandı? Siz işçilerden şunu bunu beklemeyin dedik diyorsunuz ya…

Şimdi şunu çok net ifade etmek istiyorum. Bu eylemin başladığı günden bittiği güne kadar, TEKGIDA-İŞ Sendikası inisiyatif kullanmıştır. Bizim insiyatif kullanmadığımız hiçbir yerde, hiçbir eylemin gerçekleşmesi mümkün değildir. Biz morali ve motivasyonu yüksek tutmak için destek veren sivil inisiyatiflere teşekkürümüzü, iltifatımızı fazla tuttuk. Kendimizi hep geride tuttuk sendika olarak. Ama bu alçakgönüllülük istismar edilmemeli. Bilinsin ki TEKGIDA-İŞ Sendikası evet demeden, hiç kimse bir eylem yapamaz. Yapamadı da. Biz bu eylemde inisiyatif kullandık, bugün de kullanmaya devam ediyoruz. Hani zaman zaman işçiler geldi sendikayı zorladılar ya da bizim bazı aklı evvel arkadaşlarımız da sendikamız sarı sendikaydı başkanı da genel merkezi de biz zorladık, onlar eylem falan yapmaz diyorlar ya, öyle bir şey yok.

Bu eylemde sendika daha çok konfederasyonu ifade etmek için kullanıldı. İşçiler en azından böyle bir ifade karmaşası yaşadı…

Bu eleştiriler bize de geldi. Geçtiğimiz günlerde biz bir açıklama yaptık. Bu açıklamaya karşılık, Özgür Müftüoğlu diye bir arkadaşımız Evrensel'deki köşesinde bir yazı yazdı. O güne kadar mücadeleyi hep TEKEL işçisi olarak adlandırıyordu ama o yazıda, "*Tek Gıda iş sendikası yanlış yaptı, o bile böyle bir karar alıp da 4-C'ye müracaat edin dediyse vay halimize*" dedi. O güne kadar hep TEKEL işçisiydi, TEKGIDA-İŞ'in adı bile geçmezdi onun makalelerinde. Sonra bir yere geldi, Sezar'ın hakkı Sezar'a. İyi tarafta söylemedi ama zora geldi mi TEKGIDA-İŞ Sendikası bunu yaparsa eyvah ki eyvah. Bu ifadeyi övgü olarak da algılayabilirsiniz, ben de öyle anladım zaten. Ama günlerce bir sendikanın gücünü, önderliğini görmezden geleceksi-

niz, bir gün Sezar'ın hakkını Sezar'a verirken bile nasıl verdiğinizi açık yüreklilikle ortaya koyamıyorsanız orda bir soru işareti var. Şunu kabul etmek gerekiyor. Bu mücadeleyi, bütün olumsuz koşullara rağmen, TEKGIDA-İŞ Sendikası'nın yönetim kademeleri vermiştir. Orada öyle zamanlar oldu ki 200 tane arkadaşımız kaldı ve bunlar kamuoyunda hiç konuşulmadı, ama madem belgesel olacak, bunlar da tarihe not düşülsün. Bilinsin, 28 Şubat akşamı 1 Mart günü çadırları sökecek işçi kalmamıştı. 86 tane TEKEL işçisi kalmıştı.

TEKEL'deki özelleştirmeler alkollü içkilerde başladı, orada bir mücadele yürütüldü; sigara fabrikaları kapatıldığında, sigaranın işçisi eylem yaptı. Bütün bu işçiler Tek Gıda'nın üyesi ama alkoldeki veya sigaradaki işçi birleşmedi, birbirlerinin eylemini sahiplenmedi. Siz sendika olarak bu birleşmeyi sağlamak için çabaladınız mı?

Bunun için çırpındık, haksızlık yapmasın kimse, inanın böyle. Sendika olarak, alkollü içkilerin özelleştirilmesine karşı mücadele ederken, Samsun sigara fabrikasında 700 kişi çalışırken, Samsun Yaprak Tütün'de 2000 kişi varken, AKP'nin önüne 150 kişi götüremedik biz.

Neden böyle oluyor?

Gelmiyor işçi. Başta da söyledim, siyasal yapıları bu. İşçinin zaten yarıdan fazlası AKP'li. Ben, AKP iktidar olmadan önce siyasi tavır koydum, 2003 seçimlerinde önce işyerlerine gittim, açık açık Allah aşkına vermeyin, bu herifler "Geleceğiz, özelleştireceğiz" diyor. Yapmayın, diye yalvardım. 1000 kişi 1500 kişi yemekhanelerde toplayarak yaptım bunu; ne oldu %67-%70 TEKEL işçisi AKP'ye oy verdi. Bir sendikacının topu tüfeği yok. İnsanları aydınlatır, bilgilendirir. Bunları yaparken benim arkadaşlarım "Başkan seni severiz sendikacı olarak, tamam ama, kusura bakma bizim siyasal tercihlerimize karışma" dediler.

Bakın sizi şerefimle temin ediyorum, bu sözler açık açık yüzüme söylendi. Alkollü içkilerde, sigara fabrikalarında eylemler yaptık. 25 bin üyemizin olduğu zamanlarda özelleştirmenin önüne geldik, müthiş bir mücadele… Her gelişimizde 2 bin kişiyle zor gelebildik biz. Gelişlerde yol parasını, kumanyalarını bazen bir adım ötesi prim kayıplarını istiyorlardı bizden. Kendi içimizde saklıyoruz ya zafiyetlerimiz bilinmesin diye, ama bunlar hayatın gerçeği ve konuşulmak zorunda. Bir sendika örgütüyle, üyesiyle güçlüdür. Gücünü nereden alacak peki? Tabii üyesiyle ilişkilerini en üst düzeyde tutarak. 1999 yılında genel sekreter olduğum günden bu tarafa özellikle TEKEL'e ait bütün işletmelerdeki konuşmalarımın kayıtları vardır. Daha Antep'teki içki fabrikası özelleştirilirken yeri yerinden oynattık biz. Cevizli yemekhaneleri özel sektöre devredilirken, her şey bitti denilirken, 40 günlük mücadeleyle taşerondan geri aldık yemekhaneyi. Bu mücadelenin her bir aşaması bir şekilde bir planlama çerçevesinde yürütüldü. Bugün Ankara'ya gelişimizi de kimileri spontan olarak değerlendiriyor. Biz Ankara'ya gelmeden önce topladık başkanlar kurulumuzu, eylem takvimimizi karara bağladık, sonra bunu bütün örgütlerimizle paylaştık. TEKGIDA-İŞ Sendikası Ankara'nın önüne gelmiş de, polis müdahale etmiş de, yok böyle bir şey! Bizde tesadüf olmaz. Biz Ankara'ya sorunumuzu çözmeden gitmeyeceğiz kararlılığıyla geldik.

AKP'nin önüne gelişi nasıl örgütlediniz? Bir mücadele deneyiminiz var ama aynı zamanda işçinin sendikanın çağrılarına sizin istediğiniz şekilde cevap vermediğini de söylüyorsunuz. Çağrılarınıza yanıt vermeyen bir işçi kitlesi son çağrıya bu yanıtı nasıl verdi?

Bu özelleştirme sürecinde mesela Bitlis'te birkaç yıl önce söz vermiştim. Yer yerinden oynasa biz 4-C'ye geçmeyeceğiz diye. 4-C'nin bir felaket olduğunu ve eninde sonunda bizim önümüze geleceğini de söylemişiz yıllar önce. Bu bir birikim. Hükümetin 15 Kasım'da aldığı karar TEKEL'e ait işletmeler kapatılacak, işçi 4-C'ye gidecek olunca, işçilerde şafak attı. O güne kadar kimse inanmıyor, "Başkan bırak ya yaprak tütünü kimse kapatamaz" diyordu, ama bir anda gerçekle yüz yüze kaldı. "Bizim ocağımıza ateş düştü ne yapacağız?" dedi. O zaman, bu mücadeleyi başlatacağız sendika olarak dedik. Burada atlanmaması gereken bir nokta var. Bütün bunlar yaşanırken hükümet çok planlı bir çalışma yaptı. 2008 yılının son aylarında toplu sözleşme yapma yetkimiz, Hak-İş'e bağlı Orman-İş diye kâğıt üzerinde olan ama fiiliyatta üyesi olmayan bir sendikaya iş kolu yetkisine itiraz ettirilerek verildi ve TEKGIDA-İŞ sendikası yetkisiz bırakıldı TEKEL'de. Yetkili bir sendika değiliz biz.

Eylem sürecinde yetkisiz bir sendikaydınız öyle mi?

Tabii tabii, yetkimiz yok, aidat alamıyoruz. Hadi aidattan vazgeçtim o işin parasal boyutu. Hukuken yetkili değiliz, bu çok önemli. Bunların da bilincinde bu iktidar. Aynı şeyi Çaykur'a da yaptılar. Çaykur'da, Öz-Gıda'yı devreye sokarak bütün güçleriyle yüklendiler. TEKEL'de yargılama bitti; yetkiyi şubatın sonu mart ayının başı gibi aldık. Eylem sürecinde hukuken yetkili değildik ama biz topladık arkadaşları. 60 yıldır örgütlü olduğumuz yerden bahsediyoruz. Hukuku bir kenara koyarız biz, sorumluluklarımızın gereğini yerine getireceğiz, karşımıza ne çıkarsa çıksın dedik ve çağrımızı yaptık. Geliş biletinizi alacak, dönüş biletinizi almayacaksınız dedik.

Bu çağrıyı yaparken ne kadar işçi katılır hesabı yaptınız mı?

En az 8; en fazla da 10 bin civarında da olacağını düşünüyordum. Bana verilen raporlar da bu yönde.

Çağrıya yanıt alacağınızı biliyordunuz…

Evet, çünkü artık insanlar işsiz kalacaklar. Açık açık yüklenin dedik. Kim geliyor, kim gelmiyor; isim isim listeler oluşturduk. Çünkü hiçbir eyleme katılmamış insan, ben sendikaya güvenmediğim için gelmedim diyor. Yani ne demek? Sen geleceksin, mücadeleni vereceksin. Sendikaya güvenmemek diye bir şey yok.

Genel anlamda sendikalara bir güvensizlik var ama…

Peki, neden sendikalar işçiye güvenmiyoruz demiyor da işçiler sendikalara güvenmiyoruz diyor? Neden işçi kendisine bakmıyor sizce?

Sizce neden?

Sorunun cevabı işçinin kendisinde aslında, sendikalarda değil. 5 bin, 10 bin TEKEL işçisi. Biz yürüyoruz, çıktık yola, valla seni de dinlemiyoruz, düş önümüze

dedi yola çıktı da biz mi karşı koyduk? İşçide böyle bir potansiyel yok. İşçinin içerisinde kendini öne çıkarmak isteyen kimi arkadaşlarımız her zaman vardır. Söylemlerini bunun üzerine oturturlar. Öyle değil olay!

Tes-İş'in bütün elektrik bölümleri özelleştiriliyor. Dağıtım şirketleri, üretim şirketleri özelleştiriliyor. Tes-İş'te işçi yok mu? 3 tanesi bir araya gelip bir basın açıklaması yapmaz mı ne oluyor ya da ey sendika siz nerdesiniz diye? Yani sendikada mı kabahat burada, yoksa işçide mi? Güneş çarığı sıkar, çarık da ayağı sıkar. Bir yerde işçinin potansiyeli ve gücü varsa, karşı tavır koyuyorsa, onun önünde hiçbir engel duramaz.

Kimse kolaycılığa kaçmamalı. TEKEL işçisine Ankara'ya gelirken de bunlar söylendi. İşsiz kalmayla karşı karşıya kaldığını fark ettiği gün bile 10 bin kişi beklerken 5 bin 300 TEKEL işçisi geldi. Diğer sivil toplum örgütlerimizin desteğiyle AKP'nin önünde 1. gün biz yaklaşık 10 bin kişi olduk. Ertesi gün 5 bin 300 TEKEL işçisinden 2 bini gitmişti.

AKP önündeki ilk günün sonunda kadın işçiler Metal-İş'e erkek işçiler de spor salonuna götürüldü. Bu sendikanın organizasyonu muydu yoksa Emniyet'in baskısı mıydı?

Emniyet'in baskısıyla bizim organizasyonumuz haline dönüştü. Çok ağır iklim koşulları vardı. Bir de zaten baskı da hat safhada, herkes zor durumda. Yağmur yağıyor, yağmurluk yok...

Poşetler dağıtılmıştı, çöp torbasıydı galiba?

Çimse-İş sendikamızda varmış büyük poşetlerden, rica ettik. Evet çöp torbası, onlar bile yetmedi o ilk günün hazırlıksızlığıyla. Gece 12-1 civarında bir kısım arkadaşlarımız, özellikle bayanlarımız, artık serzenişte bulunmaya başladılar. En yakın yer orada Türk Metal'di zaten. O gece onun dışında kalanlara değişik seçenekler sundular: "Terminalin altında bir kapalı alan var garaj gibi, en azından kurudur, oraya götürelim" dediler, hayır dedik. Biz orada abluka altına alınacağımızı düşündük işin doğrusu, evet demedik. Daha sonra "Kapalı spor olabilir mi?" dendi, arkadaşlarımızla değerlendirdik ve olabilir dedik.

Bunlar Emniyet'le yaptığınız pazarlıklar değil mi?

Tabii tabii, o gece spontan gelişen olaylar. Sonuçta otobüslerle gönderildi, işçilerle ertesi gün biz buraya geliriz dedik. "Koymayız" dediler, biz geliriz, dedik. Zaten eyleme gelmeyen bir kısım arkadaşımız da kararlı durduğumuzu ve dönmediğimizi görünce İzmir'den, Tokat'tan, Samsun'dan Ankara'ya otobüslerle yola çıkmaya başladı ikinci gün. Biz kapalı spor salonuna gittik, sabahleyin engel olmaya kalktılar, kabul etmedik. Abdi İpekçi'yi önerdiler. Kabul ettik çünkü biz de merkeze doğru gelmek istiyorduk. Abdi İpekçi'nin önüne geldik, biliyorsunuz orada da 2 gece kalındı, ama herkesin beklentisi TEKEL işçisi ertesi gün dönecekti.

Evet işçi de bu kadar uzun bir eylem düşünemedik. Gelip aynı gün dönüyorduk. En fazla 15 gün kalırız diye düşünmüştük diyorlar…

Evet doğrudur.

Siz 78 gün olabileceğini düşünmüş müydünüz?

78 günden daha ötesini düşündük. Biz ilki denemek zorundaydık. Yani işin doğrusu bunun zorluklarını, nelerle karşı karşıya olacağımızı hepimiz biliyorduk, ama bir şey vardı ki bizim beklediğimizden daha fazla kamuoyu desteği aldık. Polisin Abdi İpekçi müdahalesi kamu vicdanını kanattı. Elbette şiddet olacaktı. O şiddetin boyutlarını biz de iyi kötü ölçtük. Ama o görüntülerin, işçilerin suya girmelerinin kamu vicdanını o kadar çabuk harekete geçirebileceği bizim hesabımızın dışındaydı. Medya bu işi çabuk sahiplendi. O görüntüler Türkiye'ye yayıldığı andan itibaren işin şekli değişmeye başladı. Bir de benim ve arkadaşlarımın gözetim altına alınmamızın yarattığı etki...

Milletvekillerinin aynı müdahaleye maruz kalması...

İşte o bir anda bir şeyleri harekete geçirdi. Biz de işin ajitasyonlarından faydalandık, işin doğrusu bu. Çünkü kamu vicdanı harekete geçtiği andan itibaren yasaların dediğini de bir kenara koyarsınız. Yerini bulan her eyleminizde yasalara ne kadar karşı olursanız olun, siz haklı olursunuz. Yasalar da bu vicdana göre bir gün değişmek zorunda kalır. Bu böyledir. Eylem dediğiniz şey budur zaten.

Olası bir müdahalede işçiler nerede ve nasıl toplanacak böyle bir planınız var mıydı?

Evet, bizim gideceğimiz yer belliydi, Türk-İş… Her zamanki gibi. Bir dağılma anında, toplanma yerine girmeye çalışacaktık. Bu mümkün olmazsa, Türk-İş'te toplanılacaktı. Yöneticilerimiz tarafından planlanmıştı.

İşçilerin bundan haberi yoktu galiba?

Yoktu tabii. Bazen her şeyi konuşmak gerekmiyor, kaldı ki Abdi İpekçi'de, o iki gün boyunca, işçiden daha çok polis vardı. Müdahale olduğunda arkamda birileri vardı, uzun boylu... TEKEL işçisi sanmıştım onları, beni korumaya çalışıyorlar sanmıştım ama müdahale başladığında beni kollarımdan tutup kaldırdıklarında, ayaklarım yerden kesilince fark ettim onların polis olduğunu.

İlk defa mı gözaltına alındınız yöneticilik yaptığınızdan beri?

İlk defa gözaltına alındım.

Zaten Türk-İş'in genel sekreterlik düzeyinde bir gözaltısı da yok bildiğim kadarıyla.

Evet doğrudur. Türk-İş'in böyle eylemleri de yoktu. Rahmetli Halil Tunç'un 77'lerde bir şalter indirmesi vardır İzmir'de. Bir de bu… Böyle bir eylem, militan bir davranış, Türk-İş'in geleneklerine de aykırı. Doku uyuşmazlığından zaten fazla kalamadım, ayrıldım.

Türk-İş'in önünde toplandı işçiler, bu kez de sizin bırakılmanız için eylem yapmaya karar verdiler.

Arkadaşlarımızın tepkileri, diğer sivil toplum örgütlerimizin KESK'ti DİSK'ti filan Türk-İş'e bağlı sendikalarımızın tepkileri bizi dışarı çıkarttırdı işin doğrusu.

Gözaltında nasıl muamele gördünüz?

Gözaltında çok naziktiler ama ben hayatımda ilk defa hücreye atıldım. Karakollardaki nezarethanelere benzemiyor orası. Güvenlik şube, terörle mücadele oralar çok farklı, cezaevi hücreleri gibi bildik nezarethane, demir parmaklıklar gibi değil oralar. Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün altında böyle hücrelerin olduğunu düşünemezdim işin doğrusu. Yan taraftaki odaya sesini duyurabilme şansı yok. Demir parmaklıklar, onun dışında bir avlu, küçücük bir yer ve koca bir demir kapı. Demir kapının üstünde bir göz, hiç değilse orayı açık bırakın ses duyalım dedik.

İlk 5 gün Türk-İş işçinin evi olmuştu ama aynı zamanda bir dağınıklık hali vardı. Bir sonraki gün ne olacak belli değildi. O anda neler oluyordu? Türk-İş'in, işçinin konfederasyon binasında kalmasına tepkisi neydi?

Olumsuz bakıyorlardı. İşçi AKP'nin önüne geldiği gün gidecek diye düşünüyorlardı. Hatta bayan arkadaşlarımız için misafirhaneler, sendikalar, konaklama yerleri aradığımızda mesela konfederasyonumuzun yöneticisi misafirhanede yer ayarlarken bir kısmına da zaten yarın gidecek gözüyle baktığı için Türk-İş'in yanındaki oteli ayarlıyor. Bana da söyleniyor bunlar, biz gülüyoruz tabii. İlk 5 gün bizim cephede olan şey şu: Kararlılığı anlatmaya çalışıyorduk sendika ve konfederasyon yöneticilerine; bu arada da hükümetle pazarlıklar sürüyordu. Komisyon muhalefetiyle genel sekreter, Türk-İş'in başkanı, bizim genel sekreterimiz, şube başkanı ve işçilerden oluşan 15-20 kişilik heyet de Devlet Bakanıyla ve siyasetçilerle görüşmelere devam ediyordu. Ben o heyetin içerisinde özellikle olmadım.

Neden?

Sözü söyleyecek kişinin olayların dışında kalması gerekiyordu, bir stratejiydi. Biz bunu kendi aramızda konuştuk. Türk-İş'in başkanı bile "evet" dediğinde, ona hayır diyebilecek birisi olmalı dışarıda. Son ana kadar konfederasyonların da, sendikal hareketin içindeki kimi adamların da müdahaleleri, hainlikleri oldu: "Bunlar Ankara'ya geldi, dediklerini yaparsak herkes Ankara'ya gelir" diyenler de, "İşçiler gitsin gereken düzenlemeler yine yapılır," diyenler de oldu. Salim Uslu bunun örneğidir.

Türk-İş içinde de var mıydı bu?

Evet orada da vardı. Bir görüşmede benden bilgileri aldılar, "Gözün aydın başkan, 4-C kalkıyor; düzenlemeler yapılıyor, kararname çerçevesinde sizin dediklerinizi olacak" dediler. Ama sonra tam tersi şeyler çıktı. Bunların hepsi aslında ilginç şeyler. Akşam gazetesinde bir haber çıkmıştı; sayın Başbakan Kumlu'ya "Sayın Türkel bunları niye yapıyor, başka hesapları mı var?" diyor. Kumlu da, "Efendim sanırım Türk-İş başkanı olmak istiyor da onun için böyle diretiyor" diyor. Bu tekzip edilmedi de. Ertesi gün sorduğumda, Kumlu "Biz orada Başbakanla yalnızdık, kim uyduruyor?" dedi. Maden olaylarında Şemsi Denizer'i mat etmek için nasıl Şevket Yılmaz'lar döneminde o günkü Türk-İş yönetimi, kimi sendika başkanları, dolaylı politikalarla başarılı olmasına engel oldularsa, bize de bunu yaptılar. Kimse yapılmadı diyemez. Zamanı gelecek, hepsi konuşulacaktır bunların.

Şimdi konuşalım.

Ben bu kadarını söylüyorum, yapanların da kendisi bir gün bunları ifşa edecek. Konfederasyon içerisinde yönetici arkadaşlarımın da samimi olmadıklarına, bazen ikili davrandıklarına inanıyorum.

Sizin istifa etmeniz, eylemin en kritik aşamasında, hem işçide bir karamsarlık yarattı hem de eylemi izleyen, destekleyen çevrelerde bir tartışma yarattı. Herkes sizin istifanıza bir anlam vermeye çalıştı. "Mücadele bir noktaya ulaştı altından kalkamıyor, başaramadı işi bıraktı; gitti" diyenler oldu. İşçiler bize "Kumlu'ya istifa demeyin, derseniz istifa ederim demişti, adamı dinlemedik, tükürdüğünü yalamak istemedi, bu yüzden istifa etti" dedi, "Konfederasyonla çatışıyor, oradan baskılanıyor, hükümet baskılıyor bu nedenle istifa etti" yorumları oldu. Neden istifa ettiniz?

Başaramadı, gidiyor hariç, hepsinin etkisi var, doğrudur. 2007 kongresinden sonra hükümetin Çaykur'a müdahalesi ve bizim TEKEL'deki yetkimize itirazlarıyla birlikte hükümetle ve konfederasyonla çatışmamız başladı. 2008'de Taksim'de olacağım diyerek rest çektim. Yani bunun bir geçmişi vardı. Zaman zaman yönetim içerisinde biz, birbirimizin boğazına sarılacak hale geldik Sayın Kumlu'yla, Sayın Atalay'la. AKP'nin kılcal damarlarımızda geziyor olması, Türk-İş başkanının hükümet kuyrukçuluğu yapması kabul edilebilir bir şey değildi ve defalarca söyledik.

Türk-İş; "Çaykur'a müdahaleyi kınıyoruz, bunu kabul edilemez buluyoruz ve Başkanlar Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırıyoruz, Rize'ye gidiyoruz" diyebilmiş midir? Orman-İş sendikası gitmiştir, Hava-İş'te operasyonlar yaşanmıştır, hâlâ yaşanıyor. Türk-İş'ten "Ne yapıyorsunuz" diye bir ses yok. Türk-İş başkanının odasına bile gitmiyordum ben, bu eylemden önce. Kimi sendikalar eyleme sahip çıkmadı. Bu eylemde de Türk-İş başkanı 57. gün çadırları gezdi. Ondan önce girmedi çadırlara.

Neden indi 57. gün?

Artık bir şeyleri biz de motive ettik. Yutkunduk, aman siz soylusunuz, siz boylusunuz dedik; eylem başarıya ulaşsın, bizim hırsımızla, kızgınlığımızla sekteye uğramasın diye kendi mücadelemizden ödünler verdik yer yer, aman siz mükafatını alın dedik de o nedenle indi. Türk-İş tarihinde, Türk-İş, bu kadar konuşulmamıştır. Radyolar, televizyonlar, basın hep Türk-İş'i konuştu. İyi değerlendirilseydi bütün bunlar, bunun ötesinde başka şeyler de elde etmek mümkündü. Çalışma yaşamına dair temel sorunlardan bahsediyoruz. Kumlu, mitingde konfederasyon başkanlarını kürsüye çağırsaydı, kollarını birlikte kaldırsaydı, "Ey hükümet bu tabloya bir bak, eğer bu sorun çözülmezse 15 gün içinde bütün işçileri Ankara'ya çağırıyoruz" deseydi sizce ne olurdu?

Siz 17 Ocak mitinginde konuşturulmadınız kürsüde.

Bizden vazgeçtik, çıkmış adam kürsüde "Bu Türk-İş'in mitingidir," diyor. İkide bir bunu söylemek ihtiyacı niye duyuyorsun orada? KESK, DİSK var; partiler var, bunları görmüyor.

Adamlar korkularıyla yaşıyor. TEKEL işçisini kürsünün önüne koymadılar. Ben

yürüyüşün önündeyim. TEKEL işçisi çadırlardan yürüyüp kürsünün önüne gelecekti, mitingin temel amaçlarından biri bu mücadeleyi sahiplenmek değil miydi? Eee geliyorsunuz meydana, Türk Metal'den birileri en büyük başkan bizim başkan diye bağırıyor ve kürsünün önüne yerleştirilmiş. TEKEL işçisi orda uzakta ve ben çıldırıyorum, mecbur kalıyorlar yolu açmaya. Böyle rezalet, böyle ayak oyunları, böyle bir korku… Sonra nitekim Kumlu konuşmayı yaptı ve kaçtı.

İstifanızla ilişkisini kurarsanız…

Bunun ötesinde de bir sürü şeyler var. Tes-İş gibi kasasında 500 trilyona yakın parası olan sendika bir öğün yemek vermedi buradaki işçilere. Bu eylemi sabote etmek için ellerinden geleni yaptılar üstelik. Daha onlarca neden var ama sadece bunlar bile istifa için yeterli neden değil mi? O doku uyuşmazlığı ve o insanlarla beraber olmanın utancını neden taşımak zorunda kalayım! Ben nereyi terk ettiğimi, niçin terk ettiğimi biliyorum. Türkiye'nin sendikal tarihinde, bırakın profesyonel bir yöneticiyi, Türk-İş'teki herhangi bir yöneticinin olağan koşullarda ilkesel nedenlerle istifa ettiği yoktur.

İlkesel bir nedenle istifa ettiniz, öyle mi?

Evet, başka bir şey yok. Bakıyorsunuz orda sınıf mücadelesiyle, emek mücadelesiyle ilgili olmayan bürokratik bir anlayış var. Çekiyorsunuz, gelmiyor; bırakıyorsunuz, gitmiyor. Zaman zaman bir kısım arkadaşlarınızın da bu sistemi provoke etmek istediğini görüyorsunuz, onları da uyarıyorsunuz yapmayın diye… Konfederasyonu tartışacak yerde değiliz demişiz; insanları zorluyoruz ki bu mücadeleyi başarıyla bitirelim; Türk-İş'le hesaplaşmak başka bir şey. Dinlemiyorlar… Yuh çekerek insanları hesaba çekmek ve bir dağınıklık yaratmak doğru değil. O süreçte de bir daha böyle olaylarla karşılaştığımda Allah şahit olsun ben bu işi bırakırım dedim. Birikim, birikim, birikim... İnsanların duruşları, ilkeleri olmalı; neye karşı çıkacağını ve nasıl bir yönetim anlayışına sahip olacağını bilmeli. Türkiye'de Şemsi'nin mücadelesine de bakın. Şemsi sokaklarda, işçiyle birlikte yatmadı; otellerde yattı Zonguldak yürüyüşünde. Ama ben işçiyle yattım sabahlara kadar. 78 günün toplamında 5 gün evimde oldum; 3 gününü de istifadan sonra.

İstifamın nedenleri 1)Sendikal ilkeler, 2)Türk-İş'te mali sekreter ve başkan olan arkadaşlarımızın Türk-İş'i AKP'ye mantıksız teslim etmesi, 3)Hak-İş kadar bile ilkeli durmaması ve benzeri nedenlerdir. Türkiye'de bürokratik sendikal yapıyı mutlaka yıkmak gerekiyor.

İstifa, çok kritik bir aşamada verilmiş bir karardı. Eylem üzerindeki olası yansımasının hesabını yeterince yaptınız mı?

Evet, yararlı olmuştur eylem için.

Nasıl yararlı olmuştur?

İnsanlar heyecanlarını kaybettikleri anda biz referandumu icat ettik. Aslında o dönemde çok ilginç bir süreçteydik. Yeni bir heyecan yarattık referandumla...

Heyecan yaratmak için mi istifa ettiniz?

Değil. Dikkatleri tekrar oraya çekersiniz.

Böyle bir etkisinin olacağını düşündünüz yani…

Herhalde, Türk-İş'in genel sekreteriyim. Mücadelede öyle ya da böyle bir isim haline geliyorsunuz. Herkesin dikkatinin sizin üzerinizde olduğu gün. Tam orada, Türk-İş genel sekreterliğinden istifa ettiğiniz andan itibaren, onun bir başka boyutu ve başka yansıması olacaktır.

Size değişik kesimlerden çağrılar yapıldı. "Türkel görevine geri dön" diye.

Yani biz bir gün önce DİSK, KAMU-SEN, KESK, TÜRK-İŞ, DİSK Genel İş'te toplandık. Genel sekreterler olarak bir takvim çıkardık. Ben onlara TEKEL işçisi için bu saatten sonra siz bir şey yapamazsınız, dedim. "Niye?" dediler, eğer siz zamanında Memur-Sen'i de Hak-İş'i de bu toplantılara koymasaydınız, beni dinleseydiniz, bir şeyler yapılmış olurdu; ama artık yapılamaz dedim.

Siz bu konfederasyonları istemediniz öyle mi?

Tabii Sami Bey'in ricasıyla, evet dedim ben onlara. Onlar "Gelmezler, gelmemenin ayıbını onlar yaşasınlar" gibi kendilerince doğru şeyler söylediler.

Mitingde kürsü işgal edildi. Kumlu'nun grev çağrısı yapmaması nedeniyle…

Türk-İş başkanı, birkaç gün önce Türk-İş önünde, TEKEL işçilerine yaptığı konuşmanın aynısını orada yaptı. Destek çıkan örgütlerin, milletvekillerinin, partilerin genel başkanlarından hiç bahsetmiyor. Bunlar yetmiyor; bir yanlış daha, Alişan diye bir adamı bulmuşlar; konser vereceğiz diyorlar. Milletin zaten canı yanmış, mitinglerin içinde niye konserlerle uğraşalım? Orada ruhsuz, anlamsız, hedefsiz, içeriksiz bir konuşma yaptı Kumlu. Sivil toplum örgütlerini, partileri yok sayan anlayış sonucunda bu olacaktı. Bunu hissettim, çıktım alandan; daha sosyal güvenlik kurumunun önündeydim ki o patırtı koptu. Ben doğrudan doğruya çadırların içine girdim. Çadırları tamamen boşaltmamıştık tedbir amaçlı.

Sonra işçiler, Türk-İş'i işgal etti. Kumlu yoktu, işçiyle siz muhatap oldunuz.

Bir çağrı yaptım.

"İstanbul'da Taksim neyse Ankara'da da Sakarya odur" dediniz. Konfederasyonların o güne kadar verdikleri sözleri yerine getirmediğini açıkça deklare ettiniz ve bir samimiyet çağrısı yaptınız DİSK'e, KESK'e, diğerlerine…

Herkesi karşımıza aldık. Şimdi değilse, ne zaman? dedik. Ya şimdi ya da fırsat kaçıyor bundan sonra söyleneceklerin hiçbir anlamı yok, biz kendi kaderimizi kendimiz tayin edecek kadar kendimizi yalnız hissedeceğiz ve gereğini yapacağız dedim.

Ertesi gün konfederasyonlar toplantı yaptı.

O gün akşam, Sami Evren ve Emir Ali Bey çadırları gezerken geldiler, oturduk bir çay içtik, konuyu kendileriyle paylaştık. Onlar da "Biz yarın konfederasyonlara bir toplantı çağrısı yapacağız, Memur-Sen'le Hak-İş'i de çağırmak istiyoruz,

Süleyman Bey'le de konuştuk ama Süleyman Bey Mustafa Bey'le konuşun, onun mutlaka bir düşüncesini alın. Ama sen bunlara karşısın, taşeron olarak görüyorsun biliyoruz" dediler. Ben de doğrudur hâlâ öyle görüyorum; bunlar hükümet adına bizi birbirimize düşürür, emek örgütü değil AKP'nin taşeronu, tetikçisidir dedim. Onlar da ısrarla, "Biz çağrımızı yapalım, gelmezlerse deşifre ederiz" dediler. Gelecekler bizi karar veremez hale getirecekler, dejenere edecekler, ama takdir sizin o zaman dedim. Nitekim ertesi gün çağırdılar ve KESK'te veya Kamu-Sen'de yapıldı o toplantı. Sonrasında yaşanan süreç bize çok önemli günler kaybettirdi. 20 Şubat eylemi 20 Ocak'ta yapılsaydı bu olayın kaderi değişirdi. Sadece takvim ve tarih belirlemek için bile iki kez toplanıldı ve bir toplantıyla diğerinin arası 17 gün. Memur-Sen de Hak-İş de bu olayı provoke etmişlerdir. KESK ve DİSK ne kadar samimi olurlarsa olsunlar, samimiyetlerinden ben dostlarımızın hiç şüphe etmiyorum, ama artık Memur-Sen ile Hak-İş'in emek örgütü olmadığını kabul etmeleri gerekiyor. Üyeleri ile ilgili bir yargılama yapmıyorum. Bu örgütlerin işi, emek mücadelesini yozlaştırmak ve kırmaktır. Bunun için oluşturulmuşlardır. Emekten yana değil; siyasi yapıdan yana karar veren örgütlerdir bunlar. Keşke o süreçlerde KESK, Kamu-Sen, Türk-İş, DİSK doğru dursaydı ve doğru kararlar verseydi, biz belki bunlara hiç eyvallah etmeden çok daha farklı sonuçlar alacaktık.

Türk-İş'te 5. günden sonra yapılan bir başkanlar kurulu var. Örneği olmayan bir şey yaşandı orada. Kapının önünde 5000'i aşan işçi başkanlar kurulunu ablukaya alarak genel grev çağrısı yaptı. Siz de o toplantıdaydınız, bu eylemin toplantıya yansıması nasıldı?

Sendikaların bu işi sahiplenmesi için dışarıda onun olması gerekiyordu. Türk-İş başkanlar kurulunda bir sürpriz olmadı benim için. Bir sayın genel başkan "İşçi burada, dışarıdayken böyle başkanlar kurulu olmaz ki! Ben kendimi rahat hissetmiyorum; böyle şey olur mu?" dedi. Türkiye Maden-İş'in başkanı da "Ne işi var kardeşim TEKEL işçisinin Türk-İş'in önünde? İpini koparan geliyor; bizde de bu kadar özelleştirmeler oldu, biz işçimizi buraya mı getirdik? Dağıtmak lazım burayı. Başkanlar kurulunu biz burada niye yaptık ki?" dedi. Toplantının sonunda kararlar açıklandı. Ama karar almak başka bir şey, uygulamak başka bir şey. "Ben kendimi rahat hissetmiyorum. Böyle de toplantı olmaz ki, slogan atmayı durdursunlar" diyen arkadaşımız 1 hafta sonra da "Bu eylem kararlarından vazgeçelim, olmaz" diyecek kadar ileri gitti. Sonraları bu yüzüne çarpıldığında "Ben diğerlerini test etmek için söylemiştim" dedi, ama öyle değil.

Bu eylemde Türkiye'nin 23 ilinden 46 ilçesinden işçi birleşti. Sizin itiraz ettiğiniz Memur-Sen, Hak-İş de dahil olmak üzere konfederasyonları birleştirdi. Birtakım kararlar alındı. 17 Ocak mitingi, arkasından 4 Şubat genel grev kararı, 20 Şubat'ta sendika üyelerinin Ankara'ya gelmesi vs… Bütün bu kararların etkisi ne oldu eyleme? Siz oyalamacı bir tutum da gördüğünüzü söylüyorsunuz…

Çok net ifade ediyorum, hiçbiri sonuç alacak şeyler değildi. Ancak o günün koşullarında başka bir şey yapılmıyordu. Süreç içinde herkesin eksiklikleri oldu. KESK ve DİSK çok samimiydi, onları tartışmam. KESK, bütün örgütüyle bu eyle-

min fiilen içinde oldu. Hatta bazen Süleyman Çelebi bana kızdı "Sen KESK'i niye öne çıkardın, biz yok muyduk!" diye.

Sizin eyleminizden önce 25 Kasım'da bir grev yapıldı. Kamu-Sen ve KESK bir araya gelemeyen iki örgüt bir araya geldiler, çünkü koşullar birlikte mücadeleyi dayattı ve oldukça da başarılı bir eylem yaptılar. Arkasından TEKEL eylemi başladı. Ve dört konfederasyonun katıldığı 4 Şubat'ta başarısı tartışılan bir grev yapıldı. Siz nasıl değerlendiriyorsunuz 4 Şubat'ı?

Şimdi iki açıdan bakabilirsiniz: Başarısız diye baktığınızda Türkiye'deki etkisi açısından bakarsınız, ama başarılı olduğu tarafa da bakarsanız ilk defa işçiler kendi menfaatleri için değil, başkalarının mücadelesine katkı vermek için alana çıktılar. TEKEL işçisi için, demiryolundaki KESK'e, Memur-Sen'e, Kamu-Sen'e bağlı bilmem neredeki memur eylem yaptı. Bu çok önemliydi. Kamu işçisi, Türk-İş'e bağlı tüm kamu işçileri için geçerlidir bu. Mitinge gelirse nedenini sorar, "Benim için ne faydası olacak?" diye bakar. Günlük fayda olarak bakar. İşte TEKEL işçileri işten atılıyor yahut işte bunların sendikalaşma hakları ellerinden alınıyor, toplu sözleşme grev hakları verilmiyor, bunun için eylem yapalım dediğinde orada durur. Böyle bir yapıda çok önemlidir bu, ilktir. Emek tarihimizde belki de en önemli tarafı burasıdır, bu açıdan baktığımızda son derece başarılı; ancak hayat durdu mu? Türkiye'de hayatı durduracak şartları çoktan kaçırdık biz. O treni 80'lerde kaçırdık biz. Türkiye'de sendikal mücadeleyi, 12 Eylül sonrasının tembelliğine iten süreçten itibaren hayatı durduracak mücadeleyi biz kaçırdık. Sendikalar, siyaset kurumuna teslim olup siyaset yalakalığı yapmaya başladığı günden beri hayatı durdurabilecek mücadeleyi de kaybettiler. 12 Eylül'le birlikte bu gitti.

Siyasete bulaşmamak mı yoksa işçilerin aleyhine siyaset yapmamak mı?

Hayır hayır, siyasete bulaşmaktan kastettiğim siyasi iktidara ricacı anlayıştır. Yoksa mesela emek örgütleri önümüzdeki seçimlerde bir deklarasyon yayınlayabilmeli, temel hedeflerini ortaya koyabilmeli. "Evet ben bunu kabul ediyorum" diyecek emekten yana bir siyasi yapı varsa onun yanında yer almalı. Çünkü siyaset olmadan mücadelenin sonuç alması mümkün değil. En son dayandığınız nokta yasama. Sizin hakkınızı parlamentodan geçirebilecek bir güce ihtiyacınız var.

4 Şubat grevinin başarısızlığını 80'lere dayandırdığınız nedenlerle açıklıyorsunuz. Gerçekten konfederasyonlar çalıştılar da yapamadılar diyebiliyor musunuz?

Hayır, böyle bir şey olsaydı eğer Türk-İş'in ya da Tes-İş'in başkanı enerji iş kolu dediğimiz elektriğin, suyun, musluğun, şalterin başındaki insan, doğalgaz da dahil sistemin çelik noktalarına hâkim olan insan "Eylem, yasaya aykırıymış" gibi bir açıklama yapar mıydı? Adı eylem olan şeyin yasalara uygunluğunu konuşabilir misiniz?

İşçilerle ilgili tespitleriniz var. Sınıf bilinci yok ve çağrılara yeterince yanıt vermediler diyorsunuz. Sendikal yapılara sendikal örgütlere baktığımızda ise Memur-Sen, Hak-İş zaten hükümet yanlısı, sendikal mücadele gibi bir dertleri yoktur yan yana gelinemez onlarla, Türk-İş benzer sıkıntıları barındırıyor diyorsunuz, peki mücadele nasıl örgütlenecek?

Bu toplum başta da söyledim kurtarıcı arıyor, bundan vazgeçmeli. Bunun yolu da bellidir, herkes kendi sorumluluğunu yerine getirecek. Konfederasyonda, başkanlar kurulumuzda, 30 sendika başkanı var, toplantıya gelip de hiçbir şey yokmuşçasına tartışma bile yapmadan gidiyorlar. Mesela önümüzdeki referandumla ilgili Türk-İş'in başkanı "Biz ne evet, ne hayır diyeceğiz" derken kime sordu da bu açıklamayı yaptı diye kimse bir şey sormuyor, başkanlar kurulunda bile bu sorunun cevabını alamıyor. "Sen hangi yetkiye dayanarak biz referandumda evet de hayır da demeyeceğiz gibi bir aymazlık içine giriyorsun. Başkanlar kurulunda görüşmemiz lazım" demiyor!

Konfederasyonlar ilk toplantılarını Türk-İş'te yaptı ve işçi sloganlarla bir baskı yaptı. Sonraki toplantılar başka konfederasyonların binalarına taşındı. Bu işçinin baskısından kaçmak mıydı?

Evet.

Siz ilk toplantıyı orda organize edebildiniz ama sonrasına müdahale edemediniz mi?

Kararların alınmasında çoğunluğun iradesi esas oluyor.

Burada işçi baskısı var, toplantıları burada yapmayalım diye açıkça dillendirildi mi?

Biraz önce başkanlar kurulunu söyledim zaten. Bu başkanlar kurulunda da konuşuldu, ilan edilmiş olmuyor mu?

Bu eylem başlamadan Türkiye'de bir açılım tartışması vardı. Aynı süreçte İzmir'de DTP konvoyuna bir müdahale olmuştu. Bir Türk-Kürt savaşı mı, linçler mi başlayacak diye kaygılıydık hepimiz. Böyle gergin bir atmosferde bu eylem başladı ve işçiler "Açılımı biz yaptık" diye bir pankart astılar. Türkiye'de Kürt sorununu algılama, tarif etme biçimine baktığımızda sendikaların oldukça mesafeli durduğunu, hatta çoğu zaman hükümetle aynı dili kullandıklarını gördük. Ama TEKEL işçisinde kendiliğinden gelişen bu açılıma taraf olma tavrı…

Kendiliğinden olmamıştır işçinin bu tavrı. Her şey bizim kontrolümüzdeydi. Çalınan parçaların sırası bile. İki kez Kürtçe parçayı üst üste çalacaksınız, araya bir tane Türkçe parça koyacaksınız dedik. Zaman zaman MHP'li işçiler başka bir şey yapmaya çalıştı, ya da Güneydoğu'dan başka şeyler istendi, hepsini kontrol ettik biz. Ama biz işçiye mal ettik, bir birikim olsun istedik.

Siz başta özelleştirme sürecinde çok net olarak kimi hatalar yapıldı ve bu hatalar mücadeleyi de etkiledi dediniz. Aynı hatalar demokrasi sorununda, özellikle Kürt sorununda sendikalar tarafından yapılmıştır diyebiliyor musunuz ya da sizce sendikalar yeterince taraf oldular mı?

Bizim örgüt yapımız içinde, Saadet Partisi'nden MHP'ye, CHP'ye kadar her düşünceden işçi vardır. Bu eylemle biraz sol'a kayan işçilerimiz de oldu. İlk başta birçok şeye çok mesafeliydiler. Bu işçiler, ilk gün gelen desteklerden bile rahatsız oldular. Bana gelip "Başkanım biz bunların desteğini istemiyoruz, bizi kullanmak istiyorlar" dediler.

Siz de tedbir olarak bayrakları indirttiniz, öyle mi?

Biz baştan beri orayı kontrol etmeye çalıştık. Ben Kürt değilim, ama empati yaparak, Kürdü, 30 yıllık mücadeleyi anlamaya çalışıyorum. Hatta bazen "Bizim başkan şaşırdı, Kürtçü oldu" bile derler işçiler. Hiç kimse doğarken annesini babasını seçme hakkına sahip değildir. Benim annem babam Kürt ise benim Kürt olmamdan daha doğal bir şey olur mu? İnsanları zorla mı Türk veya Çerkez yapacaksınız! Bu ülkenin dört bir yanındaki insanların aidiyeti ne olursa olsun 1. sınıf vatandaş olarak eğitiminde, sağlığında, inancında özgür olmasını sağlarsanız; gelir dağılımındaki paylaşım da dahil adil bir yönetim kurarsanız, kimsenin silaha sarılmasına neden olacak bir ortam olmaz. Çünkü var olan şeylerini istiyor. Ayrılığı bile tartışırsınız, neden istiyorsunuz bunu diye. ABD 72,5 milletini bir araya getirmiş, ABD vatandaşı olmayı bir gurur meselesi haline getirmeyi başarmışsa; Sovyetler Birliği, onlarca etnik köken itibarıyla farklı toplumları bir arada tutmuş ve vatandaşlık kültürünü geliştirebilmişse biz neden yapamayalım! Türkiye'de federasyon olur mu olmaz mı tartışırsınız. Neyi tartışmaktan korkuyorsunuz? Osmanlı bile bir sürü alanda federatif yönetim diyeceğimiz özerk biçimde yönetiliyor. Bunlar, bu dünyada var olan şeyler. Almanya gibi bir ülke 16 eyalete bölünmüş ama federal yapıyı da koruyabiliyor. Buradaki sorun şiddeti arındırabilecek çözümler üretmek ve bunları cesurca konuşabilmektir. Benim annem babam Aleviyse, benim Alevi olamadan daha doğal ne olabilir? Din belki zamanla değişebilir ama milliyetini değiştiremezsin. Bir özeleştiri vermek gerekirse ben Türk-İş için şunu söyleyebilirim: Sadece Kürt meselesinde değil, siz Türk-İş'in herhangi bir toplumsal sorun için tavır koyduğunu gördünüz mü?

TEKGIDA-İŞ örgüt anlamında yaygın olan bir sendika ve Kürt üyelerinizin sayısı da epeyce. TEKEL eyleminden önce Kürt işçilerin talebini örneğin Tokat işçisine taşıyabildiniz mi?

Bizim yönetim kurullarımıza bakarsanız görürsünüz. Mecit Amaç Kürt'tür ve onun yönetime girmesini konuştuğumuzda teşkilat, "Başkanım bizim MHP'li üyelerimiz var, kabul ettiremeyiz" dediklerinde ben onlara, o zaman Kürt üyeleri de kabul etmeyeceksiniz, dedim. Oy veren verir; vermeyen de paşa gönlü nasıl istiyorsa öyle yapar, dedim. Mecit Bey, bu teşkilatın genel sekreteri ve 2. adamı olacak dedim. Tek Gıda'da bir politika değişikliği yaşanmıştır bizimle birlikte. Zaman zaman kartonlara Kürtçe farklı sloganlar yazdılar, muhafazakâr arkadaşlarımız tepki duyduğunda, örneğin MHP'liler müdahale etmeye kalktıklarında, uygun dille anlattık. Hem kardeşiz diyeceğiz, hem riya yapmayacağız, diye bunları konuştuk. Alevi arkadaşlarımıza kimi tepkiler olduğunda da aynı şekilde işçiye, farklılıklara saygı duyulması gerektiğini anlattık. DTP'li milletvekilleri geldiğinde kimi ufak tefek tepkilere anında müdahale ettik. Konuşarak, yumuşatarak çözüm üretmeye çalıştık. Bunlar doğal şeyler. Burada politika yapmıyoruz, başka bir şeyin mücadelesini veriyoruz; sonra gider politikanızı yaparsınız dedik. Bizim duruşumuz hep böyleydi. Bütün iş yerlerini dolaştık ve sınıf dayanışmasının içerisinde etnik, mezhepsel ayrışımlar yapaydır; birileri bizi bölmek için kullanırlar, dedik. Evrensel değerler işçilik, emek, emek mücadelesi gibi birleştirir. Bunları anlattık hep.

Açılım pankartını aslında işçiler arasındaki olası tartışmaları önlemek için astık mı diyorsunuz?

Türkiye'nin sisli bulvarında TEKEL işçisi geldi ve sınıf dayanışmasının ne olduğunu gösterdi. O pankart, mücadeleyi ortaklaştırdı. Aykırı afişler olduğunda kaldırdık, müdahale ettik. Örneğin İstanbul şube günde 10 defa İstiklal Marşı çalıyordu. En son hiç kimsenin verdiği parça çalınmayacak; iki kere Kürtçe çalınacak bir kere Türkçe çalınacak ama bunlar da mücadele mesajları veren parçalar olacak dedik. Bazen anlatarak, bazen yasaklar koyarak geçirdik 78 günü...

Biriktirerek geldiniz aslında.

Evet, arkadaşlarımızın hepsi dün o eylemler içinde işçi olarak vardı, bugün yönetici olarak varlar. İşte bir şeyi anlamakta ben zaman zaman güçlük çekiyorum. Şimdi demokratik yapı işliyor burada, örgütün tüm kademeleri var ama bunun dışında bir kısım arkadaşlarımız "Biz komite kuracağız" dediğinde ben demokratik bulmuyorum, dedim.

Komitenin kurulmasına ısrarla karşı çıktınız. Neden?

Evet. Çünkü o zaman örgüt ikinci plana düşecekti. Örgütün bütün kademeleri var ve orada demokrasi işliyor. Sendikanın yöneticilerinin dışında biz daha öne geçelim gibi bir anlayışa izin vermem mümkün değil ki!

Açlık grevi işçiden gelen bir öneri miydi?

Hayır, biz önerdik ama sonlandırırken tepkiler oldu.

İşçiler, "Bizim artık üretimden gelen gücümüz yok, biz Türk-İş çatısı altında maalesef ki açlık grevi yapıyoruz, gücümüz bedenimize yetiyor. Hem konfederasyonları hem de hükümeti harekete geçirmek amacımız da var" demişlerdi.

Tabii yani, açlık grevleri de çok etkili olmuştur.

78. gün çadırların sökülmesi meselesinde sendika ve işçi arasında bir tartışma yaşandı. İşçiler sembolik olarak birkaç çadırın kalmasını önerdiler, ama siz hayır dediniz. Neden?

Ben hayır dedim. 40-50 civarında arkadaşımız vardı. "Hiç değilse birkaç çadır kalsın" dediler ama hayır dedim. Çünkü birkaç çadır kaldığında o çadırlara müdahale olur. O zaman da inisiyatif bizden çıkmış olur. Olmaz o iş, bir bütünlük içerisinde karar verirsiniz eylemi bitirmeye, bitirmek de cesur bir karardır, dedik.

Bir yandan çok görkemli bir mücadeleye giriliyor ama öbür yandan da açık olan işletmelerde üretim devam ediyor. Neden böyle oldu?

Açık olan yerlerimizde de üretim yoktu.

Çalışıyordu ama işçiler!

Çalışıyordu, maaşını alıyordu Adıyaman'daki, Diyarbakır'daki, İzmir'deki işçiler. "Ankara'dakiler mücadele etsin, ne yapacaksa göreceğiz. Bizim işimiz de var. O zamana kadar Allah büyük" düşüncesindeydiler. Günah çıkartmak için hafta

sonları bir görünüp gidiyorlardı. Bu, etkili olamadığımız durumlardandı. Son bir hafta isim isim kontrol eder hale geldik, hangi çadırda kaç kişi var diye. Çadırları yıkmadan birkaç gün önce yaklaşık 170 işçi kalmıştı ve onların da büyük bir kısmı, Tokat grubu mesela, otobüslerine gece biletlerini aldılar gidecekler, hiç değilse son günü beklesinler, Danıştay kararı açıklansın ondan sonra gitsinler, dedik.

Hükümetin illerde milletvekillerini devreye sokarak özellikle son bir haftada işçi üzerindeki baskıyı yoğunlaştırmasının da etkisi vardı değil mi bu duruma gelmesinde?

Tabii, çoktan yaşıyoruz onu. 4-C'ye müracaat etmeyin dediğimizde karşılığını bulmakta güçlük çekiyorduk. Öyle bir şey vardı ki, eğer Danıştay'ın kararı çıkmasaydı mücadelenin başka boyutlarını yaşıyor olmayacaktık. İnsanlar 4-C'ye müracaat etmese ertesi gün sosyal güvenliği de yok olacaktı. Öyle bir ikilemle karşı karşıya kaldık. İnsanların bir düzeni, üniversitede okuyan çocuğu var. Hiçbir geliri yok. Danıştay'ın kararıyla birlikte ekonomik anlamda da bir avantaj oldu. Dolayısıyla çadırların kalkmasıyla ilgili karşı karşıya bulunduğumuz tablo buydu. Arkadaşlarımız bunu bilirler, ben bir talimat daha verdim. Bu mücadelenin bu şekilde bitmesini doğru bulmuyorum. 4-C'ye müracaat etmiş olsalar bile arkadaşlarımız hiç değilse 1000 kişiyi otobüsler tutup acil geri çağıracaksınız, bu çadırları sökmek için dedim. Çünkü öyle bir tabloyla karşı karşıya kalacağız ki, çadırları yıkacak adam olmayacak. Böyle bir durumda Danıştay'ın o haberi olayın dönüm noktası oldu. Yani 1. aşamasını tamamladı. Tam nefes alacağınız zaman "Biz bu çadırları sürdürelim" dediğimizde mücadeleyi çok büyük zarara uğratırsınız. Büyük bir kısmı gitmiş, birkaç tane çadır kalmış, böyle bir durum mücadelenin görkemine gölge düşürürdü, anlamsızlaştırırdı.

Sendikanın kontrolünde gelişen, her aşamasında her saniyesinde kontrolümüzdeydi dediğiniz bu eylemde işçi neden orada tutulamadı?

Herkesin ekonomik zorlukları var. Potansiyel zorlukları da sorumlulukları da var. Aileleri, çocukları var. Bayanlarımızın tuvalet sorununu çözmekte bile zorlukla karşılaştık. Duş aldırma şansımız yok. Yani bir bayan kimin evine gidip de rahatlıkla duş alabilir?

Ankara'da birçok konfederasyonun, sendika genel merkezinin misafirhanesi var, bunları işçiye açmadılar mı?

Başta söylemiştim Türkiye Maden-İş sendikası başkanıyla tartışmamızı. Tartışmadan bir hafta sonra Maden-İş misafirhanemizde tadilat var deyip boşalttırdı. Böyle ikiyüzlü, ahlaksız insanlar da vardı maalesef.

İşçinin mağdur olmasına dolaylı olarak katkıları oldu o halde değil mi?

Kolay bir süreç değildi. İnsanların o olumsuz koşullarda o kadar direnmeleri bile büyük bir olaydı. Bunlar 20 yaşındaki üniversiteli gençler değil, 40 yaşında. Çoğu zaten sağlık koşulları ağır çalışma şartlarından dolayı uygun olmayan arkadaşlarımız. Bundan fazlasını beklemek hayalcilik olurdu. Ve bir yandan da siyasi iktidar bütün gücüyle baskı kuruyor, bir sürü zorlukları var. Bu süreçte bile çok olağanüstü direniş gösterdiler. Bir mucize beklentisi içerisine sokarak insanlara ya-

lanlar söyleyip olmayacak hayaller peşinde koşturacak değiliz. Olması gereken yere kadar mücadelenizi verirsiniz, ama sizin yanınızda bir ordu gücü yok. Sizin sorumluluklarınız ve o mücadele gücünüz belli. Ve başkaları da katkı verirse o mücadele genişlerse sonuç almak daha da kolaylaşır. Ama siz yalnızlaştırılmışsanız ve her geçen gün de biraz daha yalnız kalmaya zorlanıyorsanız, burada başka şeyleri de görmeniz gerekiyor. Nitekim konfederasyonumuza bağlı çoğu sendika bizi gittikçe yalnızlaştırdı.

Çadırlar söküldü ve yeni bir aşama... Eylemi Türkiye'nin her yerine taşıyacağız, her taraf TEKEL olacak ve 1 Nisan'da geri geleceğiz dediniz. Bu yaygınlaştırma meselesi ne kadar başarılı oldu? Olmadıysa neden olmadı? 1 Nisan sonrasında alınan kararlar neler?

Türk-İş'in önünden ayrılırken 1 Nisan'da bin kişiyle geleceğiz ve bir takvim hazırlayacağız dedik.

Neden bin kişi?

Yani semboliktir, bu işler biraz böyle. 5 bin kişi deyip 1000 kişiyle gelirseniz hoş olmaz.

1 Nisan'a bir hafta 10 gün kala Emniyet'ten aradılar, "Sizi Ankara'ya koymayacaklar," dediler. Bu telefon geldiğinde de tesadüf Petrol İş'in, Selüloz-İş'in ve Haber-İş'in başkanlarıyla beraberdik. Ben de bir başkasını aradım Emniyet'ten, nasıl olacak, kim yapıyor bunu diye. "Türk-İş'in böyle bir talebi var. İçişleri Bakanlığı'yla görüşülmüş, işçiler Sakarya'ya alınmayacak başkan, bunu bir bakanla görüşseniz" dedi aradığım üst düzey Emniyet yetkilisi. Tablo bu. Orada Emniyet Müdürüne; kardeş, biz Başbakana karşı mücadele ediyoruz, İçişleri Bakanına karşı mücadele ediyoruz, gidip onların eteğini mi öpeceğiz? Biz izin almadık ki Ankara ya gelirken, bundan sonra gidip birisinden ricada bulunalım! Biz geliriz siz de koymayacaksanız koymazsınız, herkes sonuçlarına katlanacak, yapacak bir şeyimiz yok, dedim ve nitekim gerçekten de öyle oldu. 31 Mart günü Türk-İş başkanını ziyarete gittiğimizde bu konuyu açtım. Bunu bunu yapıyorsunuz bu ahlaki değil, altından kalkamazsınız, Türk-İş tarihinde ilk defa böyle bir şey yaşanacak, umuyorum geç olmadan bunu engellersiniz dedim. "Kimmiş bunu söyleyen" dedi başkan. Ben de sizi biliyoruz, adamın başına iş açarsınız, şimdi açıklamam ama zorda kalırsam ben bunu ispat ederim; işçi duyarsa sizi havaya kaldırır, bu ahlaklı değil, çünkü böyle bir olay 12 Eylül'de dahi yaşanmamıştır, dedim. Sonuçta bilinen şeyler yaşandı.

1 Nisan eylemine gelelim. Ankara'da olağanüstü hal görünümü vardı, 24 saatlik eylem başlamıştır diye siz konuştunuz.

Benim konuşmam 4-5 gibi oldu. Eylemimiz başladı, yarın 11'de basın açıklamamızı yapıp dağılacağız dedik. Akşam müdahale hazırlıkları başlayınca biz de işçilere, merkezi bir yerde durmayın kafelere vs. dağılın dedik. İşçilerimizin sayısı 1100-1150 civarındaydı. Gelinebilen en üst sayı buydu. Dağılma tamamen eylemle ilgiliydi. Orada kalanlar bu işe inadına asılan arkadaşlarımızdı. Yalnızlaşma başlamıştı zaten. Petrol-İş, Hava-İş, Deri-İş başkanı vardı, başkası yoktu. Türk-İş baskı yaptı sendikacılara da. "Gitmeyin ne halleri varsa görsünler" dedi. Konfederasyo-

nun önünde iki sıra polis vardı. 11000 polis görev yaptı. Tarihi bir olaydı. Belki bir daha böyle bir olay yaşanmayacak.

Bütün TEKEL işçisinin ve diğer kesimlerin beklediği konfederasyonların toplantısı vardı. Toplantıdan 26 Mayıs grev kararı çıktı. Çadırların sökülmesinde bu kararın etkisi nedir?

Geç kalınmış bir karardı. TEKEL işçisine katkısı olacak bir karar değildi. 4 Şubat zaten bir göstergeydi. 4 konfederasyonun genel sekreteri bana "Ne yapacağız?" diye sorduğunda, artık bir şey yapamazsınız TEKEL işçisi için; ama KESK, Kamu-Sen, Türk-İş ve DİSK'in birlikteliğini koruyun diye rica ettik. Bizim, genel sekreterler olarak hazırladığımız eylem takvimimizi beğenmediler; hatta Süleyman Çelebi "Dağ fare doğurdu dedi." Hükümete 15 günlük süre verilecek ve arkasından genel grev çağrımız olacaktı bizim kararımıza göre, onların kararlarından çıkan tablo da işte 26 Mayıs kararı oldu.

1 Nisan'da bir eylem takvimi açıkladınız, sonrasında askıya aldınız o takvimi neden?

Çok bilinçli ve düzeyli bir takvimdi. 1 Mayıs'ı öteledik. 2 Haziran'da 2000 kişiyle, 3 Temmuz'da 3000 kişiyle ve 5 Ağustos'ta 5000 kişiyle geleceğiz; bu sorunla ilgili bir ilerleme kaydedemezsek dönüşü olmayan eylemler yapacağız dedik.

Çok iddialı bir açıklama yaptınız, görülmemiş eylemler yapacağız dediniz. Nedir o görülmemiş eylem?

Bizim zaten hâlâ gündemimizde olan şey de o. Biz artık Ankara'ya doğrudan doğruya gelme yerine kitlesel olarak, günlerce sürecek yürüyüşlerle geleceğiz. Diyarbakır'dan, Samsun'dan, İzmir'den yürüyeceğiz. Otobüsler, araçlar olmayacak. Türkiye'nin her yerinden eş ve çocukları ile çıkacaklar ve yürüyecekler. Çok ciddi anlamda kendimize işkence edercesine yürüyeceğiz. Bunu bölgesel toplantılarda, örneğin İzmir'de arkadaşlarımızla da paylaştık, onlara koşulların oluştuğu gün yapmak zorundayız dedik.

Koşulların oluştuğu günden kastınız ne?

4-C'yi bize dayattıkları gün, umudumuzun bittiği gündür. 1 Mayıs sonrasında, Danıştay İdari Kurulu'nun ittifakla 4-C'yi Anayasa Mahkemesi'ne götürdüğü gün olayın şekli değişti. Danıştay İdari Dava Kurulları diyor ki, "Bu Anayasaya aykırıdır, sana gönderiyoruz gereğini yap." O andan itibaren başka bir şeyle karşı karşıya kaldık. Hukuki süreç başladığı için hükümet de artık bir şey yapamıyor ve muhatabımız değil. Nitekim Hayati Yazıcıoğlu kendisine 4-C ile ilgili sorulan soruya, "O konu yargıya intikal etti, yapabileceğimiz hiçbir şey yoktur" dedi. Doğrusu da budur. Eylemi kime karşı, Anayasa Mahkemesi'ne karşı mı, hükümete karşı mı yapacağız? Oysa biz süre kazandık. Karar çıkana kadar insanlar ne zaman isterse o zaman müracaat edecekler. Süre sınırı kalktı.

8 ay süresi geçerli değil mi?

Hayır, o da kalktı. 8 ay iş kaybı tazminatı alınacak. Sosyal güvenlik ödenecek.

Biz işçilere en azından o kadar dayanın dedik. 4-C'ye geçiş hakkı devam edecek.

8 ay sonunda bu ödemeler kesilecek değil mi?

Şimdi oraya geliyoruz. Böyle bir olay olunca bizim tartışmayı doğru bir yere oturtmamız gerek. Laf olsun diye eylem yaparsanız kamuoyu desteğini kaybedersiniz.

Siz daha önceki kurumları emsal göstererek özlük haklarınızla geçmeyi istiyordunuz. 4-C'yi bu nedenle hiçbir şekilde tartışmıyoruz diyordunuz. Bu talep için Anayasa Mahkemesi kararından bağımsız olarak eyleme devam edilemez miydi?

Eyleme devam edemiyoruz. Ama aynı yerde duruyoruz. Bakın burada bir sorun var. Belki Anayasa Mahkemesi 4-C'yi iptal edecek, şu an sonucun ne olacağını bilmiyoruz. Hükümet de bilmiyor. Biz artık kazanılmış hak olarak bakmıyoruz olaya çünkü o, artık uygulamada olmayan bir düzenleme. Anayasa Mahkemesi'ne gittikten sonra ne bizim, ne hükümetin yapabileceği bir şey kaldı. Anayasa Mahkemesi'nin vereceği karara kadar, çok dikkatli davranmalıyız. Uzmanlarımızla, hukukçularımızla tartıştık ve haklılığımızı korumaya çalışıyoruz. TEKEL işçisinin, kamu vicdanında yer etmiş olduğu o ulvi duruşu koruyalım ve herhangi bir eyleme dönüştürmeyelim, dedik. Şimdi Anayasa Mahkemesi ile görüşme talebinde bulunduk. Kamuoyuna da açıklama yaptık, dedik ki, eylemlerimizi durdurduk; burası bir hukuk devleti, biz yüksek yargıya olan inancımızla Yargının bugüne kadar verdiği kararlara saygılı olduk. İktidarın da verilecek karara saygılı olmasını bekliyoruz. Anayasa Mahkemesi'nin kararları sonrasında yeniden değerlendireceğiz. Şimdilik bir mola verdik.

Eylem süresince ve bu röportajın başında da yargı ya da yasalara rağmen biz mücadele ediyoruz ve bu da gerekli dediniz.

Doğrudur.

Yasaların, bizimki gibi ülkelerde çoğunlukla emekçilerin aleyhine işlediğini de anımsarsak şu an gelinen noktada yasalara bir dönüş mü var, yasaların koyacağı sınırları şimdiden kabul ediş mi var?

Değil… Yargının sonucunu bekleyeceğiz, saygılı olacağız dedik. Yargıyı baskı altına alıyormuş gibi algılanmasın istiyoruz.

Yargıyı baskı altına almak gerekmiyor mu bazen?

Bunlar ne kadar etkili olabileceğiniz ve nasıl bir süreçten geçeceğinizle alakalı. İstediğimiz sonuca doğru gidemezsek, üyelerimizin durumunu ve tabloyu görerek değerlendireceğiz, böyle de davranmak gerekiyor.

Saygılı olmak çok kilit bir sözcük, ya aleyhte karar çıkarsa?

O söylemi belki şöyle değiştirebiliriz. Sonuçları görmek gerek, sonucu bekleyeceğiz diyelim.

Peki sonuçlar ne olacak? Biz sözlü talepte bulunduk. "Referandum kararlarını görüşüyoruz, yazılı talepte bulunun" dediler bulunduk. "14-15 Eylül tarihinden iti-

baren gündemimize alacağız, aciliyetini biliyoruz. Siz ilave olarak savunmanızı yazılı yapın" dediler ve hukukçularımız da yaptı. Süreç işlemeye devam ediyor.

Anayasa Mahkemesi sürecinden mi bahsediyorsunuz?

Evet. Savunmalarımız yapıldı. Oradan çıkabilecek sonuç üç ihtimalli. Bir, 4-C Anayasaya aykırıdır denecek ve iptal edilecek, bu çok büyük bir ihtimaldir. Danıştay İdari Davalar Kurulu'nun verdiği içtihat oluşturan bir karar var çünkü. 4046 sayılı Özelleştirme Kanunu 90'larda çıktığında, kamuda özelde çalışan memurlara havuza alınma hakkı verildi. 240 gün yani sekiz aya kadar varabilecek kıdemine göre belirlenen iş kaybı tazminatı hakkı işçilere de verilmişti. Memurların 657 sayılı yasada belirtilen iş güvencesinin karşılığı, kamuda daimi kadroda çalışan işçilerle yapılan hizmet akdi sözleşmeleriyle aynıdır, o da bir güvencedir. İşte Anayasanın eşitlik ilkesinin ihlalidir bu, işçi sınıfının o günkü önderleri ve sendikalar bunu maalesef Anayasa Mahkemesi'ne götürmediler. Götürselerdi, bugün bu sorunu yaşamayacaktık. Götürselerdi, özelleştirme sonrası işsiz kalan işçiler de havuza alınır, oradan da özlük hakları ile beraber başka kurumlara yönlendirilirlerdi. Nitekim bakın TEKEL işçileri ile ilgili yasal süreç burada devam ederken, kapatılan belediyelerdeki işçilerin İl Özel İdaresi emrinde özlük haklarıyla iadesi için çalışma yapıyorlar.

4-C statüsünde değil ama değil mi?

Artık değil.

Neden artık diyorsunuz? Bu eylemle bir bağlantı kurarak mı söylüyorsunuz?

Tabii, öyle bir yere geldik ki, artık 4-C yok. Hükümet Mart'tan önce başvuranlarla ilgili işlemi durdurdu, yargı sonucunu bekliyor. Bize göre 4-C büyük ihtimalle iptal edilecek. Diyelim ki mesela 16 Eylül'de mahkeme iptal kararı verdi; 17 Eylül'de Türkiye'nin gündeminde 4-C diye bir şey olmayacak. Özelleştirme sonrası mağdur olan yaklaşık yirmi bin çalışan var 4-C statüsünde, durumu ne olacak onların? Soru iki: TEKEL işçilerinin statüsü ne olacak? Kamuda çalışan yirmi bin kişinin statüsü ne olacak? Biz bunları konuşuyoruz. 1 Eylül ile 10 Eylül arasında bir karar verildiğinde, 4-C diye bir şey kalmadığında Başbakan bizden, TEKEL işçilerinden, intikam almaya kalkarsa ne olacak? Bu yirmi bin işçi zaten 4-C'li çalışıyor. Hizmet akdinde de bu mevcut. "Ben bunları ya memur yapacağım, ya da özlük haklarıyla birlikte başka kurumlara yerleştireceğim, ama TEKEL işçileriyle böyle bir müktesebat olmadı" derse, ne olacak? Böyle bir durumla karşı karşıya kaldığımızda hükümetin eline bir koz vermemek için hukukçularımızla bir karar verdik, 1 Eylül ile 10 Eylül arasında 4-C'ye başvurun dedik. Bakın biz 4-C'ye geçin demiyoruz, burası çok önemli. 16 Eylül'de Anayasa Mahkemesi 4-C ile ilgili iptal kararı verdiğinde aramızda bir müktesebat olsun istiyoruz. "Yasalar Anayasaya aykırı değildir" derse Anayasa Mahkemesi, nasıl 2 Mart sabahı bütün dilekçelerimizi geri aldıysak, 16 Eylül sabahı da dilekçelerimizi geri çekeceğiz.

Bütün bunları işçilerle konuşma şansınız oldu mu?

Yok, hayır. Ama örgütümüzle, şubelerimizle konuştuk. Şimdi bir dağınıklık var,

ama, internetten, sayfamızdan duyurduk. Cep telefonu mesajı yolladık. Sanırım 12. 000 TEKEL işçisinin 300 veya 500'üne ulaşılamadıysa bile diğerlerine ulaşıldı. Bayan arkadaşlarımızdan tereddütleri olanlar oldu İzmir'den, Adıyaman'dan, Diyarbakır'dan. Onlarla da konuştuk, herkes ikna oldu. Şimdi ikinci şık, Anayasa Mahkemesi "hükümet böyle düzenlemeler yapar, Anayasaya aykırı bir madde yok" derse, 16 Eylül sabahı örgüte çağrı yapılacak, olağanüstü toplantı yapılacak ve 18 Eylül sabahı bütün üyelerimize mesajlar çekilecek; arkadaşlar 4-C'ye geçmek için verdiğimiz dilekçelerimizi geri çekiyoruz diye. Mücadele takvimimiz bu, şu tarihte yola çıkıyoruz diyeceğiz.

Ben Türk-İş'in son başkanlar kuruluna katılmadım. Orada Türk-İş başkanı "TEKEL işçileri eylem yapacak, destek verecek miyiz?" diye bir şey söylemiş. Biz o büyük yürüyüşü başlatacağız, destek vermeyenlerin dayanma şansı olmayacak. Türkiye bunu yaşayacak ve göreceğiz. Birileri, bizi yalnız bırakmak isteyenleri, yalnız bırakacaktır. Ben çok etkili olacağımızı biliyorum, çünkü toplum TEKEL işçisini, TEKGIDA-İŞ yöneticisini test etti. Belki on bin TEKEL işçisini yürütemeyeceğiz ama beş binini yürütebilirsek çok büyük bir olaydır bu. Yürüyeceğiz, kentlerin girişinde insanlar bizi karşılayacak, orada konaklayacağız. Ankara'da seksen gün kalırsak daha iyi mi oluru düşünmüyoruz biz. Hani bir söz var ya, "Aynı dereden akan suda iki kez abdest alamazsınız" diye. Su aynı su değildir. Şimdi yetmiş sekiz günlük mücadele kendi çizgisini yarattı. O ayrı bir şeydi. Aynı şeyi tekrar ederseniz, öbürüyle mukayese edilirsiniz. Ama yeni bir şey koyarsanız ortaya, toplum "Evet buydu" der. Eksik olan bir şeyi tamamlamış olursunuz.

4-C aslında ulusal ve uluslararası sermayenin can simidi olarak gördüğü ve yerleştirmeye çalıştığı bir istihdam biçimi. TEKEL işçileri 4-C'nin ne olduğunu hem kendisi öğrendi hem de topluma anlattı. Ama mücadeleyi toplumla birleştirmek, yaymak konusunda konfederasyonlar sizce üzerine düşeni yaptı mı?

Engellediler. İşçi eğer uyanırsa soru sormaya başlayacak. En çok korktukları olay da bu aslında. Enerji sektöründe günlerdir ihaleler yapılıyor, kimse sorgulamıyor. Kimse bir açıklama da yapmıyor. Orada Tes-İş örgütlü. Bazı televizyon programlarında izliyorum, TEKEL işçisi sendikayı da aşan bir eylem yaptı gibi şeyler söyleniyor; yani sendikalı olmayı küçümseyen, örgütlülüğü küçük gören açıklamalar yapıyor.

TEKEL işçisi sendikal bürokrasi ile karşı karşıya geldi. Sendikaların karar alma mekanizmalarını da tartıştırdı, bana değmeyen yılan bin yaşasın anlayışının bir karşılığının olmadığını gösterdi ve bir sendikacılık sorgulamasını başlattı dersek…

Doğru, ama bunu TEKEL'den önce de sorguluyorduk.

Geçtiğimiz günlerde de TEKEL işçileri tekrar Ankara'ya geldiler ve konfederasyon polis korumasındaydı, işçiye karşı.

O söylediğiniz doğru bir hareket değildi. Ben açık açık söylüyorum.

Siz de bir yazı yazmışsınız gelen işçilerin bizimle bağlantısı yok diye. TEKEL işçisi kime bağlı?

İşçi, sendikanın kararlarına uyacak. Örgütün disiplini nerede kaldı! 30 tane TEKEL işçisi bir eylem yapmaya kalkacak, o eylemin başarısızlığı 12.000 insanın eylemine leke düşürürse ne yapacağız?

Peki bunu işçilerle konuşmayı denediniz mi?

Bakın, biz çok net olarak bir program yaptık. Anayasa Mahkemesi süreci başlayınca bu eylemleri durdurduk. Ben aynen söyledim.

Belli ki işçi ikna olmamış.

Kim, neden ikna olmadı? Bu kadar insan çalışıyor. Ankara'ya çağırıyor örgütü, biz kendimizi de test ediyoruz, örgütümüze ne kadar hâkimiz diye!

Siz Anayasa Mahkemesi'nde işleyen süreci çok önemsiyorsunuz.

Önemsiyorum.

İşçileri de bu süreci beklemeye çağırıyorsunuz.

Evet. Ama şunu da söylemek istiyorum. Bu örgütün kapısı herkese açık. Herkesle konuşuruz, fikirlerimizi tartışırız, ama karşılıklı saygı ve sevgi içerisinde. Facebook aracılığıyla bana hakaretler eden, kendisini dünyanın merkezine oturtarak aslında zavallı duruma düşen, "Sendikayı basmaya gidiyoruz" diyen insanlara asla pabuç bırakmam. Neyi basmaya gidiyorsun? Burası bir sendika, ben ev sahibi değilim, kiracıyım. Bu tehdit hükümetin Başbakanından gelebilir, Genelkurmay'dan gelebilir. Yetmiş milyon ayağa kalksa vız gelir, ben böyle bir tipim.

Biraz dayatmacı bir tutum değil mi bu?

Tehditlere karşı dayatmacı bir tutumdur, evet. Dayatmacı tutum karşıdan gelince dayatma olmuyor mu?

Bu eylemin ne zararı oldu peki? Israrla eleştiriyorsunuz.

İnisiyatif anlamında söylüyorum. Yararı da oldu. Onu konuşmuyoruz, başka bir şeyi konuşuyoruz biz burada. Bunlar bildiğimiz arkadaşlarımız, sürekli inisiyatif kullanmaya çalışıyorlar. Bizim bir örgütümüz var burada. Ne oldu sonuçta? Bana televizyonda da sordular ben cevabımı verdim. Bizim üyelerimiz değiller, dedim. TEKGIDA-İŞ'in üyesiyse kararlara uyacak. Bizim böyle bir kararımız yok. Bu kadar basit. Cevap bu.

İşçiyi ve iradesini yok sayan sendikal yapıya karşı mücadele etmek gerektiğini de gösterdi TEKEL işçisi.

Bunu ben de söylüyorum. Toplumsal sorunlara karşı mücadeleci bir yapıya kavuşmalı, fikir üretmeli sendikalar. Menfaatçi yaklaşımdan çok sorunlara karşı çözümcü bir yaklaşım olmalı. Yeni bir sendikal anlayışa ve sendikal yapıya ihtiyaç var.

Bunu nasıl öreceğiz? Siz bir program koyuyorsunuz, 4-C için dilekçe vereceğiz sonra geri çekeceğiz diyorsunuz, TEKEL işçileriyle sınırlı bir program ama 4-C yaygınlaşan bir istihdam biçimi, buna karşı hep birlikte nasıl mücadele edeceğiz? Efsanevi bir eylem yürütse bile TEKEL işçisi tek başına başarabilir mi bunu? Bu mümkün mü?

Bu sözünüzden dolayı sizi mahcup ederiz.

Keşke mahcup olsam.

Bir direnişin başarısı işçi sınıfı açısından, emek mücadelesi açısından açtığı ufuklarla ölçülmelidir. Bakıldığında bu hep böyle olmuştur. Bir grubun kazanması ile kazandık diyemiyoruz. Bundan sonra esnek çalışmaya, güvencesiz çalışmaya karşı nasıl bir mücadele yürütmeliyiz? Toplumun bütün kesimlerini nasıl mücadeleye katabiliriz?

Benim dünyayı değiştirmekle ilgili bir iddiam yok. Çok önemli bir sendika önderi olduğumu da düşünmüyorum zaten. Türkiye'deki yapıları değiştirebilecek bir güçten bahsetmiyoruz. Biz burada arkadaşlarımızın karşı karşıya kaldığı bu badireyi, kimsenin burnu kanamadan nasıl atlatabiliriz diye uğraşıyoruz. Hani sendikal alanda çok söylenen bir söz var ya, "İnsanlar sizin verdiğiniz kavgalarla ilgilenmez, gemiyi sağlıklı bir şekilde limana yanaştırıp yanaştıramadığınıza bakar."

Ancak çok fırtınalı bir deniz tek başınıza nasıl başaracaksınız?

Olsun. Ben tepkisel anlamda TEKEL ile ilgili söylüyorum. Ben geniş anlamda kendimi yormuyorum. Şimdi sosyalistler "TEKEL işçisi devrim yapacak" dedi, ulusalcılar "ihtilal yapacak" dedi. Siyasi parti temsilcileri geldiğinde de işte DSP geldiğinde, CHP geldiğinde "hükümeti yıkacak" dediler. Esprili bir şekilde "Bizim öyle bir derdimiz yok" dedim. Yani öyle bir misyonumuz yok. Anlatabiliyor muyum? Böyle misyonlar yüklemeye kalktılar. Hükümet "Özlük haklarınızı verdik" derse bir saat sonra bizi kimse burada bulamaz.

"Ondan sonrası bizi ilgilendirmez" mi diyorsunuz?

Bu mücadelenin ne anlam taşıdığını biliyorum, üyelerimi de biliyorum çünkü.

Toplumun diğer kesimleri böyle istihdam ediliyorsa…

Durun, şimdi oraya geliyorum. Türk-İş genel sekreterliği de yapmış biriyim. Toplumu biliyorum, örgütü biliyorum. Bunları biliyoruz yani. Toplumsal sorunlara karşı çözüm üretecek bir yapı göremiyorum.

Çözüm üretmek değil, mücadele etmek.

O da şu an görevli olanların, genel başkanın, örgüt yöneticilerinin işi. Şimdi önümüzde acil olan bir görev var. Geçenlerde Uslu da konuştu, bence acele ettiler, Anayasa Mahkemesi'nin kararını görmeden konuştular, bir özür borçlu olacaklar. Ben şimdi hiç konuşmuyorum.

Anayasa Mahkemesi'nin kararını görmeden konuşanlar mahcup olacaklar. 16 Eylül sabahını beklemeden açıklama yapıyorlar. Bu tarihi atıyorum yani belki 20 Eylül sabahı olacak. O günü beklemeden yapılan açıklamalar o insanları mahcup edecek. Şimdi siz mücadele ediyorsunuz, ne dedik bu yola çıkarken? "Özlük haklarımızdan vazgeçmeyeceğiz."

4-C'ye karşı yola çıktık. Çıktığımız nokta buydu. "Hükümeti devireceğiz" filan demedik. Türkiye'de devrim yaparız da demedik.

Özetle şimdi diyorsunuz ki, "biz TEKEL işçilerinin sorununu çözmek için mücadele ediyoruz, esnek çalışmaya karşı mücadele bizim görevimiz değil."

Yanlış anlamayın lütfen, böyle değil; tabii ki ona karşı da mücadele edeceğiz.

Nasıl olacak peki?

Bir; sendika başkanları kendilerini gözden geçirecekler, en başta şeffaf olacak her şey. Namuslu olacaklar çok net.

Namus çok göreceli bir kavram, bunun ilkeleri nasıl oluşturulacak?

Maddi anlamda söylüyorum. Kazancınızı kamuoyundan saklamayacaksınız. Toplumda sendikayı bir kazanç aracı olarak göstermeyeceksiniz, sendikayı bir mücadele aracı, bazı kesimler karşısında pısıp oturan değil kazanımlar elde eden, haklar için mücadelen eden bir yere dönüştüreceksiniz. Sendikacının namuslusu nedir? Sözüne sahip olandır, kendine sahip olandır.

Sendikacılardan değil de aslında sendikal yapılardan bahsediyorum.

Sendikal yapılarda sorun yok Sendikal yapıdan mı, şimdi enerji alanında bu kadar ihale yapılıyor. Sokağın ortasında bile bir şey söylemeye korkuyor insanlar.

Sendikal yapılarda bir sorun yok mu?

Sorun toplumun sorgulamamasından kaynaklanıyor. Sendikal yapı bir menfaat ilişkisine dönüşmüş. Kimi yerlerde şubelerden genel merkeze giden bir saadet zinciri oluşmuş. Şimdi bu açığa çıkarılmalı. Genel merkezin geliri gideri her şeyi bilinmeli. Buradan itibaren şeffaflaşma başlamalı. Toplum tarafından benimsenecek şekilde kendinizi eğiteceksiniz. Sendikaların belli kesimler karşısında, iktidar karşısında baş eğmemesi de böyle sağlanır. Sendikacı işe başlarken bir işçi sonuçta. Nasıl on trilyon, yirmi trilyon serveti oluyor bunun hesabını vermek zorunda değil mi? Sorun ve kirlilik burada başlıyor. Yoksa seçimlerde demokrasi işliyor. Buna inanıyorum.

İşçi sendikalarında işliyor mu gerçekten?

Evet, işliyor. Türk-İş'e bağlı birkaç sendikada işlemiyorsa, o kaypakların işidir. Aşağıdaki insanlar sınıf bilinciyle arkadaşlarıyla bir güç olamamışsa, o ona baksın kalkıp da üsttekine çamur atmasın. Yapıyorsa da bir pisliği vardır. Ben kalkıp da bir genel başkan olarak şube başkanına "İstifa et" dediğimde bana karşı duramıyorsa bir pisliği vardır.

Tam da bu sendikal yapının kendisi sorun üretmiyor mu?

Ben de onu söylüyorum. Üretiyor. Ama demokrasi işliyor. Demokrasinin en iyi işletildiği yerler çok iddialı söylüyorum, dernekler, siyasi partiler filan değildir, sendikalardır. Türk-İş'e bağlı sendikalardır.

Çok iddialı oldu gerçekten.

Evet çok iddialı söylüyorum. Listeleri kendileri oluştururlar, seçim kararını kendileri alırlar, kimse de ona karşı "Sen niye seçim kararı aldın" filan diyemez. Herkes

ona sahip çıkar. İnsanlar işin kolayına kaçıyorlar. İşte "sendikal bürokrasi" diyorlar, "Demokrasi yok" diyorlar. Yok böyle bir şey.

Zamanında sendikadan ihraç edilmiş biri olarak söylüyorsunuz.

O yanlış bir karardı. Böyle yanlış kararlar alınır, ama ona karşı koyacak, direnç gösterebilecek bilinçte ve güçte olmanız lazım. O gücü, size toplum, arkadaşlarınız sağlayacak, bir sonraki seçimde zorlayarak geldik. Kapıları zorlayacaksınız. Yetmedi, TEKGIDA-İŞ gibi bürokratik yapıyı, bölge yapısını zorlayarak geldik. Bölgeler çok zordur. Dokuz tane bölge var, genel merkeze ulaşmak bile zordur. Olağanüstü bir şekilde geldik. Ne yaptık? Geldik, bölgeleri kaldırdık.

Demokrasi diyorsunuz, ama bir taraftan da olağanüstü bir durum diyorsunuz, zorlayarak diyorsunuz!

O olağanüstü bir durumdu. Şimdi bir sendikanın genel başkanı, şube başkanını arıyor "istifa et, seninle çalışmam" diyor. Arkadaşlarını arıyor, "bu kişiyi yalnız bırakın" diyor. Ne yapabilirsiniz? İşin içinde başka şeyler var, biri siyasete girmiş, diğeri bir şube başkanı.

İşçi sendikalarında demokrasi var derken buna rağmen orada zorlanması gereken mekanizmalar olduğunu siz de söylüyorsunuz.

Şimdi ben şunu söylüyorum; zorlamalara karşı güçlü olacaksınız ama bir seçime girersiniz, kazanırsınız buna hiç kimse karşı duramaz. Bir fabrikada, bir işçi, seçime girer başkan olur; ona kimse engel olamaz.

Türkiye'de örgütlü işçi sayısı nedir?

Sayı ayrı, ben yapıdan bahsediyorum. 600.000 şu anda sendikalı işçi sayısı.

Dolayısıyla bu kişiler için varsayalım ki demokrasi işliyor, örgütsüz işçilerin sorunlarını da bir sendikanın dert etmesi gerekmiyor mu?

O ayrı. Türkiye'de sendikal yapı işsizlerin iş bulmalarını dert edinmek, gerekirse ileride sendikalı olmaları ve meslek edindirmek için eğitimlerden geçirmek zorundadır. Samsun'da bunu yapmak istedik. İsveç modeli dediğimiz bir model var. Ömür boyu eğitim adını verdiğimiz. Ben eğitim sekreteriydim o zamanlar, gittim inceledim. Orada halk okulları var. İşsizlere bilgisayar kursu gibi birtakım becerileri kazandıracak, teknik kurslar verilmeli.

Sendikalar bunu yapmalı diyorsunuz!

Tabii tabii, işsizleri veya ilerisi için potansiyel işçi gibi gördüklerini eğitmelidir. Bunu yapmak zorundalar. Siz, işsizler için çözüm üretmiyorsanız, sizi yarın kim ciddiye alır!

İşsizlikle yoksulluk birlikte büyüyen şeyler.

Tabii ki işsizlik, yoksulluk, demokrasi sorunu, Kürt sorunu... ülkenin başka sorunları için kendi kırmızı kitabınızı, yol haritanızı oluşturmalısınız. TEKGIDA-İŞ bunu yapmaya çalışıyor işte. Arama konferanslarımızı başlatıyoruz. Nasıl bir mü-

cadele çizgisi? Nasıl bir sendika? Bunları tartışacağız, önümüzdeki on yıl için bir kırmızı kitap hazırlayacağız. Bir şirketle anlaştık. TEKGIDA-İŞ özelleştirmelere karşı ne yapacak? Gelir dağılımındaki adaletsizliğe nasıl bakıyor? Nasıl eylemler örgütleyecek? Bunların hepsi olacak içinde.

Niye sadece TEKGIDA-İŞ, niye kendinizle sınırlı tutuyorsunuz?

Ama her şeyi de birlikte yapamayız. Ben bunu Türk-İş'te başaramadım biliyor musunuz? Genel sekreterken de yine şirketle konuştuk, ama başaramadık. İskandinav ülkelerinde çok etkilidir bunlar. Arama konferanslarında her şey konuşuluyor, ortaklaşılan yanlar belirleniyor. Önce bölge arama konferansları, sonra genel merkeze geliyor. Sonra şube yöneticilerinin, üyelerinin de katkı sunduğu bir kırmızı kitap hazırlanıyor. Diyelim ki Türk-İş Avrupa Birliği'ne nasıl bakıyor? Kürt meselesine, ulusal meselelere? O zaman ne olacak, orada yazan şeyi herkes sahiplenecek, çünkü kendisi olacak onun içinde. Katılımcı, tabanın söz söylediği ve katıldığı bir sendikacılık modeli.

Bu sendikacılık modelinin adına ne diyorsunuz?

Şeffaf, katılımcı, bürokratik olmayan sendikacılık. Belki modern sendikacılıktır. Bürokratik yapıya karşı uzun zamandır bir mücadelemiz var. Kendi içinizde de dirençler var.

İşçiler ne düşünüyor peki, onlarla konuşma şansınız oldu mu bu yeni sendikacılık anlayışını?

Zaman zaman konuşuyoruz, özel sektörde çalışanlarla konuşuyoruz mesela ama şu an oluşturulacak çerçeveyi daha çok kendi içimizde tartışıyoruz. Üyelerimizle ilgili salt aidat alan bir anlayışı reddediyoruz. Onların sosyal haklarıyla da ilgileniyoruz.

Mesela?

Mesela üyelerin aidatının bir kısmını emeklilik için bir fona aktarmak gibi.

Sendika işçiler için tasarruf ediyor aidatlarından, emeklilikte de bunu geri ödüyor. Böyle bir şey mi?

Evet, aynen öyle. Şimdi biz sosyal güvenlik açısından alternatif bir şey yaratmaya çalışmıyoruz. Bakın yurtlar yapmayı planlıyoruz. İhtiyarladığında onlara destek vermek için birtakım sosyal destekler vermeyi planlıyoruz.

Ama bu sendikanın görevi midir? Sosyal devletin sorumluluğu değil mi?

Sosyal devletin sorumluluğu tabii ki, ama sosyal anlamda hiçbir şey yapılmadığı takdirde insanlarla o aidiyet ilişkisini geliştiremiyorsunuz. Türkiye'de bu şu anda tartışılmıyor ama üyelerin emekli olduktan sonra da üyeliği devam etmelidir. Bunu mutlaka sağlamalıyız. Aidiyet yapısını ve örgütlülük duygusunu sürekli hale getirmeliyiz. Çocuklarına bile bu bilinci vermeliler. "Örgütüm bana sahip çıkıyor, biz sendikalıyız, örgütlüyüz" demeliler. Birtakım sosyal destek projeleri ortaya koyamazsanız, bunu sağlayamazsınız.

TEKEL eylemi uluslararası destekler de aldı…

Bize gelen desteklerin tümüne (iç ve dış) devlet el koydu, bu da bilinsin ayrıca. Yani biz de para filan hiçbir şey yok.

Bunu neden deklare etmediniz?

Ettik, kamuoyuyla paylaştık mı bilmiyorum, şube başkanlarına da söyledim.

Ne kadar paranıza el kondu?

240.000 Türk lirası civarında. Kayıtlı, biz kuruşuna bile dokunmadık.

Neden bir şey yapmıyorsunuz?

Sendikaların bağış, para toplama yetkisi yok. Ben şube başkanı arkadaşları da uyardım, ayni yapılsın yardımlar nakdi olmasın, bize kapatma davası bile açılabilir dedim. Bir şartla kabul ettim, ben bu paraya dokunmam dedim. Bana bazı yerlerde "Parayı yediniz" filan diyenler de oldu, onlara karşı da çok sert yanıt verdim. Örgütü bu gibi boşluklara düşürmedim. Bundan sonra da düşürmem. Dikkatimizi sürdürüyoruz. Kim ne derse desin, biz bir çizgi oluşturduk. Çoğu sendikanın bile anlamakta zorlandığı bir mücadele çizgisini sürdürüyoruz. Dünyayı değiştirmek gibi bir iddiada değiliz. Ama sorumlulukla mücadelemizi sürdürüyoruz.

Avrupa Birliği üyesi Almanya'daki, Fransa'daki işçiler de "TEKEL eylemi bizim de eylemimizdir" dedi.

Aslında her şeyin bitti dendiği bir noktada bu mücadele başladı. Bunun en önemli yansıması "İşçi sınıfı mı kaldı" bakış açısıdır. Ama siz kamuoyunun karşısına doğru zamanda doğru eylemlerle çıkarsanız doğru şeyler söylerseniz, kamuoyunun da desteğini alırsınız. Aslında TEKEL mücadelesinin bana göre en önemli sonucu şu: İşçi sınıfının ölmediğini ortaya koydu. Sınıf ideolojisinin etnik kökenlerinde suni ayrımların ötesinde birleştirici bir rolü olduğu ortaya çıktı. Türkiye'deki sendika önderlerinin işçi veya memur hiç fark etmez, bu sonuçtan yola çıkarak yeni bir yapılanmaya ihtiyaçları var.

Avrupa'da uzlaşmacı bir sendikacılık anlayışı hâkim, neredeyse iktidarların işçiler içindeki gözü kulağı gibi sendikalar. Bu bir şekilde Türkiye'ye de etki ediyor. Nedir o yeni yapılanma?

İdeolojisini çok net ortaya koyacak. Sermaye emek çatışması yüzyıllardır devam ediyor bundan sonra da devam edecek. O zaman sınıf, emek doğru yerde durmalı. Zaman zaman kendisine uzatılan elma şekerini yalamak gibi bir kolaycılıktan kaçmalıdır. Eğitimini, örgüt yapısını doğru işletmek zorunda. O tatlı örgüt disiplininin de olmasını sağlamalıdır. Demokrasiyi başıbozuklukla eşdeğer tutan anlayışlar bizi bölünmeyle karşı karşıya bırakıyor. Sendikal yapıyı çok güçlü şekilde işleterek gerekirse engelleri de kaldırmalısınız. Sendikal bürokrasiye karşı da mücadele edilmelidir. Ev sahibi sizseniz, kiracıya kızıp evi terk etmemelisiniz. Sınıf dediğimiz şey bu olmalı. Bir yol haritası oluşturulmalı. İnsanların samimi bir şekilde fikirlerini söylediği platformlar oluşturulmalı, ama bu platformlarda hep tribüne oynanıyor. Eskiden sendika işçiyi satıyor diye bilirdik, şimdi işçi sendikayı satıyor.

Bunun örneklerini özel sektörde yaşadık. Ya tazminat almak için bizi kullanıyor, ya başka şeyler için pazarlık edip toplu istifa ediyorlar. Bunları da yaşadık. Yaşanan süreç kendi kendimizi de gözden geçirmemizi gerektiren bir süreç. Dünya'da da sendikalar yozlaşmışsa, bunu modellere bağlamak gibi bir kolaycılığa da kaçmamak gerekir. Avrupa'da da, Türkiye'de de bu tartışmalar hep yaşanmıştır. Siz ne kadar akılcı ve doğru olursanız, örgüt gücünü de arkanıza alırsınız. Sadece ücrete dayanan bir duruşun dışında evrensel bir duruşunuz olmalı, yani bir gün kalkıp da bu Güneydoğu'da atılan bombalar benim maaşımdan kesiliyor, terörist dediğiniz de, şehitler de bizim çocuklarımız diyebilecek, bu kirli savaşa yeter artık diyebilecek sendikalara ihtiyaç var. Bu benim işim değil, aydınların, siyasetçilerin, başkalarının, on binlerin işi. Benim sorumluluğum olduğu kadar herkesin sorumluluğu. Bu işçinin işi aslında. Bizden bu kadar, yanlış, doğru, kendimizi tarihe teslim edeceğiz.

Bu eylem sizce neden bu kadar destek aldı?

Puslu ve sisli Türkiye kulvarında, hükümetinde bunca yıllık o faşizanca baskısına o sindirme politikasına karşı kimsenin sesini çıkaramadığı bir yerde Ankara'ya gelen TEKEL işçileri, aslında hukuku zorlayarak ama hukukun çok daha ötesinde gelenekleri de zorlayarak parlamentoya 500 metrelik bir mesafede başkaldıracak kadar cesur. Bu duruşa karşı hükümetin insanları havuza dökmesi, gazla şiddet uygulaması kamu vicdanını harekete geçirdi. Yasalar ne derse desin insanların elinden aşı alındı. Türkiye'nin başkaldırıya ihtiyacı vardı. Birilerinin bir tepki koyması bu iktidara dur demesi gereken bir sürece ihtiyacı vardı, bir odak noktası oluştu ve o sahiplenmeyi de toplumun tüm kesimleri yaptı. Kamu vicdanı harekete geçti. Biz de, TEKEL işçileri olarak da TEKGIDA-İŞ olarak da toplumun duyarlılığını istismar etmedik, örgütlerimizle de bu konuda çok iyi diyalog kurduk. O gün mesela kimden rica ettiysek herkes kendi flamalarıyla Türk-İş'in önüne geldi ama Türk-İş'in önünde kendi flamalarını katladı ve aslanlar gibi desteğini verdi, açıklamalarını yaptı, gitti. Çok saygın doğru bir politikaydı.

TEKEL işçisi bu mücadelenin öznesiydi, bunu kabul etmek gerekiyor. Biz olmasaydık bu eylem olmazdı deyip kendini öznellik yerine koymak isteyenler çıktı ama öyle değil. TEKEL işçisi bunun öznesiydi ama bu mücadeleyi bir bütünsellik haline getiren de sivil toplum örgütleri, emekten yana siyasi partilerimiz, meslek odalarımız, işsizlerimiz, herkesin bu konuda katkıları vardır. Bu mücadele aslında toplumun sesi oldu. Toplum, TEKEL işçisinin başkaldırısında kendisini gördü.

Desteklerin eylemin sürmesindeki katkısı nedir? Destekler olmasaydı?

Olmasaydı eylemin o kadar sürme ihtimali çok azdı.

Türkiye'nin işçi mücadelesinde, emek mücadelesinde yaşadığı en önemli eylemdir bana göre.

İşçilerde gördüğünüz dönüşümler var mı?

Oraya gelirken bizim işçilerimizin yüzde 60-70'i AKP'liydi, ama oradan dönerken çoğu sosyalist, komünist oldu; bu böyle. Mesela geçtiğimiz günlerde bir hanımefendi aradı, MHP'li bir çizgideydi, benimle de tartışırdı, "Referandum geliyor

bir daha ben sağda bir tarafa oy verirsem ellerim kırılsın, bu eylem bize çok şey öğretti" dedi. Hani bir Adıyamanlı dostumuz söylemişti ya, "Beş vakit namaz kılardım, beş vakit Müslümandım şimdi beş vakit komünist oldum" diye.

Müthiş bir akademik eğitimdi o süreç. Keşke sendikacı dostlarımız, sendikal liderler de o çadırlarda, o dersleri, o eğitimleri yaşasalardı. Bir akademik eğitim yapıldı. Bitlis çadırında adını bile koymuştuk. Biz şu anda bir yarışma açtık, oradaki emek mücadelesini anıtlaştırmak istiyoruz. Üniversiteden arkadaşlarımız bu proje üzerinde çalışıyorlar, anlaşmamızı yaptık. Sakarya'daki meydana, demokrasi ve emek anıtı diktirmek istiyoruz. Gerçekten Sakarya meydanı Taksim olmalı. Bütün basın açıklamalarının yapılabileceği en uygun yer orası, Taksim kadar önemli bir yer.

Belediyeyle konuştuk, bütün giderlerini karşılayacağız biz. Her yıl 20 Şubat'ta ya da 22 Şubat'ta biz yine orada olacağız. O günü asla unutulmayacak bir hale getirmek istiyoruz. Niye 20 Şubat? 20 Şubat'ta bütün konfederasyonlarımızın ortak sabahladığı gün, onun çok önemi var. Keşke 20 Ocak'ta olabilseydi. Çok önemli bir dönüm noktasıydı, görkemliydi, güzeldi. Sanatçısından herkese, onbinlerce insan oradaydı, harikaydı, müthiş bir duyguydu.

Akademi dediniz, bir sendikacı olarak siz ne öğrendiniz?

Valla bilmiyorum ki, zor bir soru. Bu sorunun cevabını ben veremem, asıl dışarıdan gözlemleyenlerin vermesi lazım.

Sizi çok etkileyen bir anekdot anlatın desem.

Çok, çok, bir tane değil onlarca. 65 yaşında bir hanımefendinin elleri titreyerek o soğukta iki tane sefertasına koyduğu lahana sarmasını getirip, bunu dağıttırır mısınız demesi, öbür taraftan Siir'ten birinin ilaç gönderiyorum nereye gönderebilirim demesi.

Üniversiteli kızlarımızın kirli çamaşırları alıp yıkayıp sabah getirip kat kat kasaların üzerine yerleştirmesi. Hangi birini söyleyeyim; onlarca, yüzlerce göz yaşartıcı, insanı duygu seline sürükleyen şeyler gördük.

Biz bu badireyi ucuz atlattığımızı düşünüyoruz, başka şeyler de olabilirdi. İnançları güçlü birisiyim. Orada her gün yatarken kimsenin burnu kanamadan göndermek için dua ediyordum. Allaha her gün yalvardım.

Hamdullah Uysal'ı kaybettiniz.

O olay tabii çok üzücü, önemli bir olay, ne kadar yansıdı sizin tarafınıza bilmiyorum ama bana bir iki tanesi geldi, dediler "Biz bu cenazeyi Hacettepe'ye götüreceğiz orada yürüyüşler yapacağız." Türk-İş'in önüne gelmeden önceki süreci konuşuyorum, bunları isimlendirebilirim. DİSK'te de çalışmış galiba, ben o zaman kızdım cenaze istismarından vazgeçeceksiniz, buraya gelecek, arkadaşlarıyla vedalaşacak dedim. O süreç içerisinde de bunu basınla kamuoyuyla paylaştık. O süreçte cenazeyi istismar etmek isteyen insanlar da zaman zaman oldu.

Bu nedenle mi cenazenin Türk-İş'in önüne gelmesinde çok ısrarcı olmadınız?

Bu konuyla ilgili ısrarcı değiliz demedik, ısrarcı olduk, gücümüz yetmedi. O ayrı

konu. Üstelik benim hemşehrim sayılır, tanıdığım bildiğim, düzgün de bir kardeşimizdi. Maalesef o mücadelenin de bedeli bir kardeşimiz oldu.

Kadınlar eylemin en önündeydi.

Kadınlarımız erkeklerimizden cesurdu, bunu söyleyebiliriz. Sezar'ın hakkı Sezar'a. TEKEL'de çalışan bayan arkadaşlarımız geçmişten bu yana sendikal mücadelede, özelleştirme mücadelelerinde erkek arkadaşlarımızdan etkili olmuşlardır. Benim bildiğim son 15 yıllık mücadelede kararlı durmuşlardır. İşyeri terk etmeme eylemlerinden tutun, işyeri işgallerinde hepsinde ve hâlâ yapılacak yürüyüşlerde önümüzdeler. Eylemlerde, inşallah ona fırsat kalmaz, ama kadın arkadaşlarımıza güveniyoruz. Bu işin önemli boyutunu onlar üstlenecekler. Kadınlarımız bu mücadelede bana göre sayısal olarak orantıladığımızda aynıydılar, erkeklerden az değillerdi. AKP'nin önüne geldiğimizde de kadınlarımızın sayısı 3 bin civarındaydı. İkinci gün üçüncü gün o olumsuz koşullarda sayı düştü. İlk iki gün konaklamalarda çok büyük zorluklarla karşılaştılar, kendi özel nedenlerinden dolayı, onların dayanma güçleri fazla yoktu.

TEKGIDA-İŞ yönetimlerinde kadınların oranı nedir?

Bir tane şube başkanımız vardı o da ayrıldı gitti, yok. Cevizli'de ambalaj fabrikamızın başkanıydı, bir de Çaykur'da. Temsilcilikleri dengeliyoruz. Biz tüzük değişikliği yaparak kota koyduk, yüzde 30 delegelikte, yönetime de yansısın diye. Yaklaşık 2 yıldır var kota. Sendikal mücadelede bazen gece gündüz zorlukları oluyor, ciddi anlamda, eşinin baskısı ya da bildiğimiz o kültürel baskılardan dolayı kadın arkadaşlarımız başarılı olamıyor, bu bizden kaynaklanan ya da örgütün engellemelerinden değildir.

Kadın kollarımız var, önümüzdeki süreçte zaten bir kongre toplanacak. Kadın komisyonlarımız faaldi ve etkiliydiler. Malatya, Diyarbakır kadın komisyonlarımız var.

Önümüzdeki döneme dair konuşursak…

Kısmetse, son dönemim olacak.

Bana göre dönüm noktasıdır. Türkiye sendikal hareketindeki hiçbir şey TEKEL öncesindeki gibi olmayacaktır. Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, biz mücadeleye başlamadan önce de bunu başkanlarla konuştuk; öyle bir mücadele verelim ki hiçbir şey eskisi gibi olmasın! Türkiye'de sendikal hareket, bu KESK, DİSK, Türk-İş için de artık eskisi gibi değildir. Bu olağanüstü bir mücadele, kitleselleştirme, başka bir boyut. Diğer taraftan bu mücadeleye karşı ihanet içerisinde olanlar var sizin karşınızda, bu da başka bir şey; ideolojik olarak duruşlar var. Türkiye'de esastan ayrılıkların bir kenara konduğu bir emek mücadelesini mutlaka oluşturmak zorundayız. Zaman zaman Türk-İş falan diyorlar, burada bir çizgide duruyorum. DİSK'in başkanı geçen gün yine buradaydı, çok net ifade ettim: Ankara'da Türk-İş'e bağlıyım ama İstanbul'da DİSK'e bağlıyım. Bu böyle. Bir şey daha söyleyerek bunu kapatmak istiyorum. Türkiye'de çalışma hayatı Ankara ekseninden çıkartılmadığı sürece, gerçek kimliğini bulamayacaktır. Bürokrasi, siyasetçi ve sendikal bürokrasi

arasındaki bu ilişki Ankara'dan uzaklaştıkça bağımsızlaşacaktır. Bunu açık yüreklilikle, işçi sendikaları için söylüyorum. Türkiye'de sendikal yapı ve işçi sınıfının yeniden güçlenebilmesi, işçi sendikalarında topluma doğru mesajlar verebilecek güvenli ortamın yaratılabilmesi biraz önce saydığımız çerçevede ancak özgürleşmesi ve bağımsızlaşmasıyla mümkün olabilecek. O da bu bölgede Marmara, Trakya, Ege havzasında yaşanacaktır, çünkü, milyonlarca insan burada işsiz, milyonlarca insan buraya yığılıyor, milyonlarca insan çalışıyor, sendikasız. Burada sendikalı olmayı bekleyen ve doğru mesajları, güvenilir insanları bekleyen milyonlarca insan var. Bu doğru mesajları veren insanlar olduğunda Türkiye'de birkaç yılda çok değişik şeylerin yaşanacağına inanan birisiyim. İşte o kişi kim, ne zaman, nasıl olacak, kimler olacak, doğrusu bunu ben de bekliyorum. Kendimi sorguluyorum. Abdullah Baştürk'ün DİSK'i kurması önemliydi ama Türk-İş içerisinde Türk-İş'in başkalarına teslim edilmesinin de kapısını aralamıştır bence. Bir boyuttan bakmamak gerekiyor. Türk-İş'ten kastettiğim, Türk-İş'in başkanı. Türk-İş aslında bir topluluk. Biz de zaman zaman bu hatalara düşüyoruz. Türk-İş dünyasında pırıl pırıl insanlar var ama yönetim kademesinde başkanı, yöneticilerin bazıları bu süreç içerisinde kendilerini daha fazla sorguluyorlardır ve rahat değiller. Biliyorum ki toplumdan daha çok soyutlandılar, yani bir gün terk edip gidecekler. Büyük ihtimalle yapılacak ilk seçimlerde de AKP'den milletvekili olup gidecekler; sonra da konfederasyon kendi çözümünü kendi yolunu bulacaktır.

MANİSA ŞUBESİ

GENEL GREV
GENEL
DİRENİŞ!

Devrensel
EKEL İŞÇİLERİ
ANKARA'YA AKTI

TEKEL

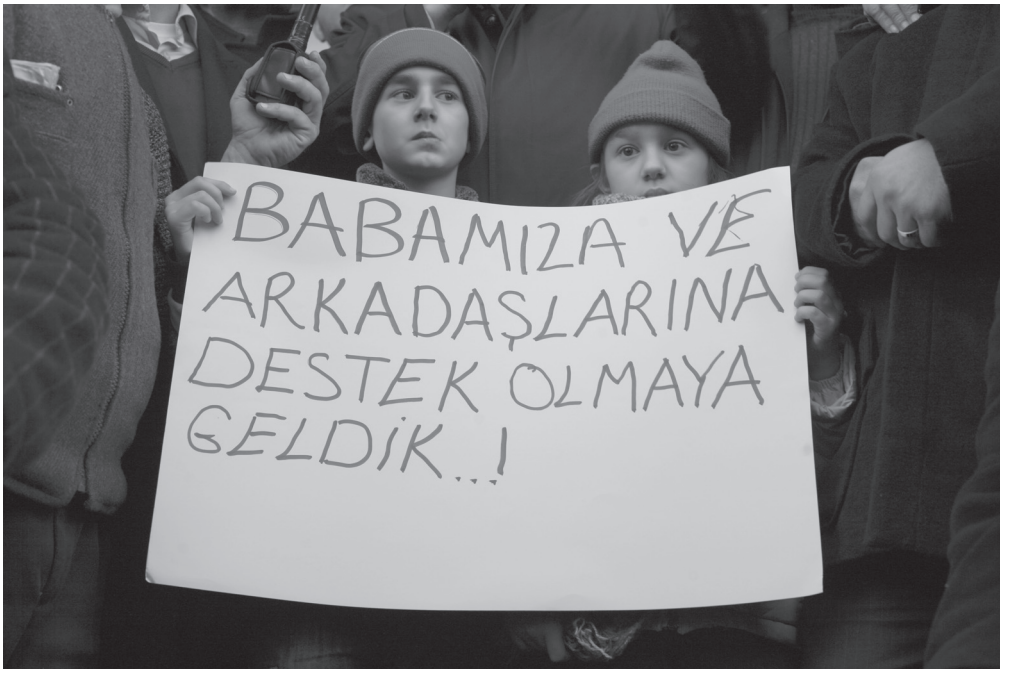

TEK GIDA-İŞ

A-K-P ELİNİ
EKMEĞİMDEN
ÇEK!
4-C YE
HAYIR..

ONE MINUTE BAŞBAKANIM!
AÇLIKTIR...!
KÖLELİKTİR...
PERİŞANLIKTIR
4.C
TEK GIDA İŞ
EFES
KÖŞK
KIRŞEHİR
IRMAK

BABAMIZA VE
ARKADAŞLARINA
DESTEK OLMAYA
GELDİK..!

TÜRK-İŞ
TÜRK-İŞ
TÜRK-İŞ

EFES
zero
A/C
AFET
EVLERI

POLİS

evrensel
İSCİLER KARARLI

TEKEL İŞÇİSİ
YALNIZ DEĞİLDİR!
ANKARA LİSE
DERSHANE ÖĞRENCİLERİ

KESK
KESK

KAHTA

GENEL GREV GENEL DİRENİŞ
GENEL GREV GENEL DİRENİŞ
GENEL GREV GENEL DİRENİŞ

Başbakan'ları Yatarak Maaş Alma Dönemi Bitti Diyor
Başbakan R.tayyip Erdoğan Tersane açılışında kendisinden müjde bekleyen tta çalışanlarına "ayakta müjde vermeye alışık lider değilim ve sizlerinde yatarak maaş alma döneminin bittiğini bilmenizi istiyorum " dediği gün fotoğraf karelerine bu görüntüler yansıdı....
YATARAK MAAŞ ALANLAR

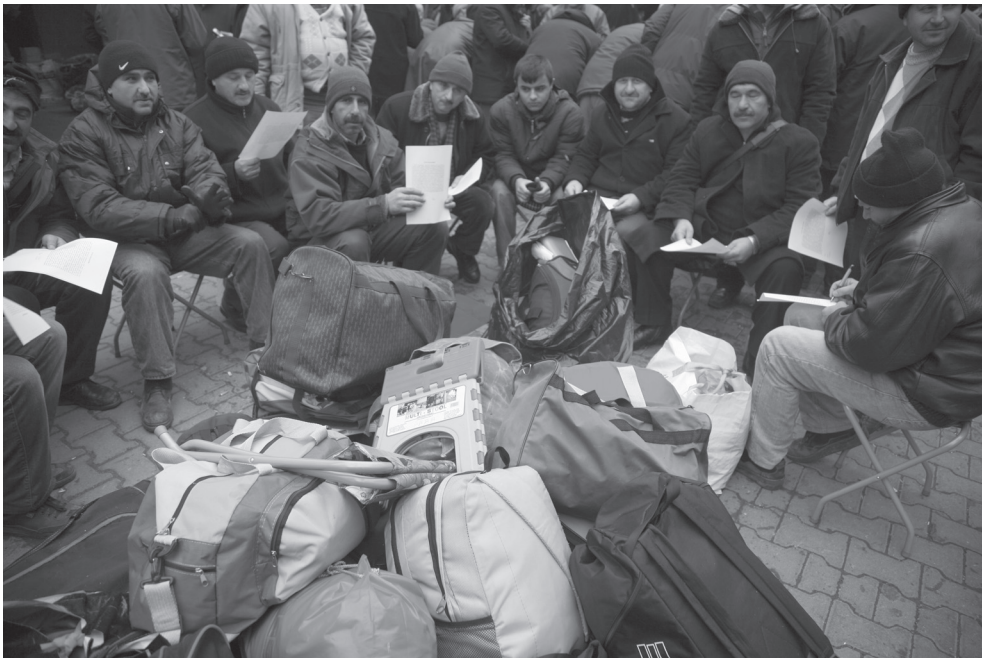

İŞÇİ DÜŞMANI
TAYYİP
NEREDEN GELDİĞİNİ
UNUTMA
DENİZLİ TEKEL

GEN EL
GREV
GEN EL
İRENİŞ

TÜR-İŞ

TEKEL
2009
İŞÇİ DÜŞMANI
TAYYİP
NEREDEN GELDİĞİNİ
UNUTMA

TÜRK-İŞ
EFES
Pilsen
KÖŞEM

YÜKLEM
EMİRCİ

